3 1761 03572 5290

PA
4279
P8
1882

Digitized by the Internet Archive
in 2009 with funding from
University of Toronto

https://archive.org/details/protagorascumpro00platuoft

PLATONIS

OPERA OMNIA.

RECENSUIT

PROLEGOMENIS ET COMMENTARIIS

INSTRUXIT

GODOFREDUS STALLBAUM.

VOL. II. SECT. II.

CONTINENS

PROTAGORAM.

EDITIO QUARTA EMENDATIOR.

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXXXII.

PLATONIS

PROTAGORAS.

CUM

PROLEGOMENIS ET COMMENTARIIS

ITERUM

EDIDIT

DR. J. S. KROSCHEL,

GYMNASII ARNSTADIENSIS DIRECTOR.

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXXXII.

PA
4279
P8
1882

LIBRARY
MAR 17 1964
UNIVERSITY OF TORONTO

887209

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

PRAEFATIO.

Godofredus Stallbaumius, quo nostra memoria de Platonis scriptis universis melius nemo meruit, secundam editionem huius dialogi anno 1840 adornavit. Cuius editionis retractandae cura quum mihi mandata esset, id agendum putavi, ut quae Stallbaumius ad Platonis verba mentemque recte intelligenda scripsisset, cum religione servarem, quae hodie legentibus usui non essent, inducerem et delerem. Itaque virum doctissimum in sermonis argumento explicando ducem secutus sum, sed quae de sophistis, de totius disputationis proposito, de tempore quum colloquii habiti tum libri conscripti disputaverat, ea mihi non probata sunt. Deinde in notis criticis quae vocantur pleraque intacta reliqui iisque ea quae his annis ad scriptoris verba emendanda excogitata sunt probabilia, adscripsi, alias autem annotationes, quibus vir grammaticae subtilioris inter paucos peritus iam ante quinque lustra recte verba interpretatus erat vel res explicaverat, Stallbaumi nomine insignitas suo quamque loco lector inveniet. Denique me profiteor in Platonis oratione constituenda a Stallbaumianae editionis scriptura non paucis locis recessisse, quibus illam quidem vel de aliorum coniecturis vel de meis in pristinam integritatem restituerem. Cuius instituti rationem singulis locis reddidi et quidquid ipse novavi, plena argumentatione defendi in Studiis philologicis, insertis Fleckeisenii Annalibus philol. classic. 1863 p. 825—856.

Sed haec quidem hactenus de ratione in hac editione curanda a me inita. Quae ut ad interiorem libri intelligentiam aliquid conferat et a viris harum litterarum studiosis favore excipiatur, ex animo opto.

Scribebam Erfurti, Kalendis Juliis MDCCCLXV.

PRAEFATIO
EDITIONIS SECUNDAE.

Haec mea Protagorae editio a priore maxime in prolegomenis differt, quae ita retractata sunt, ut prope nova dici possint. Neque in lectionum varietate excerpenda et iudicanda a priore ratione non fuit recedendum. Nam ex quo constat omnes codices, qui eosdem dialogos continent atque Bodleianus et Venetus, ex horum alterutro derivatos esse, varias lectiones eorum qui nullius sunt auctoritatis referre nihil attinet. Neque Bodleiani Venetique lectiones omnes, a quibus Platonis oratio in hac editione discrepat, memoravi, sed quae manifesto librariorum errore orta et iam pridem omnium consensu correcta sunt omittenda censui. Quae qui desiderat, nunc in Schanzii apparatu critico invenit, qui utriusque codicis scripturas quanta maxima fieri potuit cura ac diligentia collegit et in lucem protulit. Atque ipse codicum lectionem aliquot locis mutavi, ubi ea quae tradiderunt parum inter se apta et convenientia sunt. Quibus locis hi annumerandi sunt: p. 327 E, ut oratio recte procedat, *ἔσθ'* pro *εἶθ'* seu *εἰθ'* scripsi, p. 345 C et 346 D sententiae et metro et inscriptioni carminis Simonidei satisfeci mutando *ἔπειθ' ὑμῖν* in *ἐπεὶ οὔτιν'*, p. 311 A post *ἐκεῖσε* abieci voc. *ἴωμεν*, p. 319 D *τῶν* transposui et p. 325 B adverbio *θαυμασίως* praetuli *θαυμάσιοι* quum iis de causis, quas in Studiis philol. (Jahrb. f. cl. Phil. 1863 p. 849—851) attuli, tum quod Plato hoc in dialogo p. 355 B in simillima sententiae conformatione eadem usus est constructione. Et ut hae verae videntur esse emendationes, ita ex iis, quae in priore editione novavi et in hac retinui, futuris etiam editoribus quum alia probatum iri credo, tum permutationem partium Socratis et Hippocratis p. 313 C et exemptionem verborum *τοῦτ' ἦν τὸ μειράκιον* p. 315 E, certe utroque loco quae codices habent, ea Socratis argumentandi et narrandi rationi prorsus repugnant. Neque vero haec verba *τοῦτ' ἦν τὸ μειράκιον* ita defendi possunt, ut in iis *ἔνδον* intercidisse statuatur, imo ea ipsa in Platonis orationem, quam dedecent, irrepserunt. Iis enim aliquis id quod

Socrates suspicari fingitur, Agathonem Pausaniae in deliciis fuisse, ex Xenophontis symposio (c. VIII 32 *Παυσανίας γε ὁ Ἀγάθωνος τοῦ ποιητοῦ ἐραστής*) vel etiam ex Plat. sympos. p. 177 E, 193 B inter legendum confirmavit, eaque est causa, cur neque cum antecedentibus neque cum sequentibus verbis coniuncta sint. Et ex Phaedon. p. 95 B intellegitur Platonem, si *ἦν* eo sensu quo vulgo accipitur posuisset, in clausula non additurum fuisse *ἐφαίνοντο*. Gravissimum autem interpolationis argumentum in eo positum est, quod persona Socratis illud additamentum est indignum. Neque enim Socratis Platonici est tam somniculose narrare, ut quae omnibus numeris absolverat, animo dissoluto ad eadem recurrat, etsi novi quod addat nihil habet. Talis est sermo imperitorum hominum, quos quidem hoc modo fabulantes Vergilius (Ecl. I 27. 29) vere induxit, quamquam apud Plautum (Poen. IV 2) vel servus: quae, inquit, audivistis modo, nunc si eadem hic iterem, inscitia est.

His igitur locis codicum lectionem mihi visus sum recte mutavisse, sed eam restitui p. 334 C. Ibi enim scripseram *χυμῶν*, sed nunc revocavi *ῥινῶν*, quod mihi Plato rem consulto ita videtur instituisse, ut Protagoras illo loco absurda et ridicula in medium proferret. Nam id quidem constat ineptam esse sophistae sententiam, qua oleum, quod praecipuum et fuit et hodie est condimentum ciborum, suavis odoris causa adhibitum esse dicit, est enim ut ait Theophrastus (de odor. IV, edit. Wimmer. III 78) *τὸ ἔλαιον ἐψόμενον κακῶδες*, eiusque usus plurima exstant exempla, ut Horat. sat. II 8, 45 his mixtum ius est: oleo, garo, vino quinquenni, dum coquitur, Plin. n. h. XXVII 136 ad opsonia utuntur (smirnio) cum mulso et oleo et garo, maxime in elixis carnibus. Athen. p. 65 C *νομίζεται, ἕψειν ἐλαίῳ ῥάφανον*, et p. 645 E *πεμμάτιον ἐψόμενον ἐν ἐλαίῳ καὶ μετὰ τοῦτο μελιτούμενον*. Neque pisces oleo apparati sunt, quod mare olebant, sed quod mare sapiebant, eorum enim nidor pro iucundo habebatur (cf. Athen. p. 118 D). Itaque qui de ciborum appetentia oleo facienda loquitur nec palati sed narium causa hoc condimentum addi censet, perperam de olei natura usuque iudicat, ut facere non possimus, quin Platonem, si in illa disputatione vocem *ῥινῶν* pro *πικρῶν* vel *χυμῶν* re vera Protagorae tribuit, hunc eo modo irridere voluisse arbitremur. Hoc vero eo magis credibile est, quod Plato Protagoram paulo ante, quum oleum pilis animalium perniciosum esse dicit, et a veritate et a communi Graecorum iudicio aberrantem fecit, cf. Hom. Il. 23, 281 ibique schol. Praeterea p. 312 D, ubi Stallbaumio auctore cum ceteris

editoribus recentioribus ἤ addideram, hac particula reiecta locum aptiore verborum interpunctione sanare conatus sum.

Coniecturae ad emendandum Protagoram his sedecim annis editae sunt plurimae, sed plerisque locis factum est, ut certissima Platonis verba haberentur suspecta, eae autem quae aliqua probabilitate commendantur, suo loco allatae aut ubi ratio cogebat in textum receptae sunt. Etiam ad explicandum hunc dialogum his annis plura quam universo superioris temporis spatio et in Germania et in aliis gentibus eruditis scripta sunt. Ex quibus ea quae res illustrandas attingunt data opportunitate memorata sunt, sed hoc loco nominatim proferendae videntur esse disputationes Ch. Cronii curas meas in hoc Platonis opere positas ingenue indicantis (Jahrb. f. cl. Philol. 1871 p. 729—753) et Schirlitzii (Zeitschr. f. d. Gymnasialw. 1876 p. 401—446) itemque subtiles explanationes Bonitzii (Plat. Stud. 1875 p. 237—251) et Kleistii, quae continentur Philologi vol. 39 p. 1—32.

Superest, ut hanc quoque editionem benevolentiae virorum harum litterarum studiosorum commendem.

Scribebam ARNSTADIAE Thuringorum mense Augusto MDCCCLXXXI.

PROLEGOMENA

AD

PROTAGORAM.

Inscriptio huius dialogi haec tradita est: *Πρωταγόρας ἢ Σοφισταί.* Qui duplex titulus quamquam non ad ipsius Platonis auctoritatem referendus est alteraque eius pars a vetere quodam grammatico vel critico[1]) adiecta est, tamen ea ipsa re monemur, ut qui sophistae apud Graecos dicti sint breviter explicemus. Fuit enim illud nomen aliis temporibus honestissimum, aliis adeo invidiosum, ut multi, ne hominum premerentur odio, illam appellationem aspernarentur. Atque antiquissimis temporibus sophistae omnes appellati sunt, qui vel ingenii magnitudine rerumque usu vel disciplina aliqua praecipua praeter ceteros sapere visi sunt, ut inter sophistam et sapientem nihil interesset. Et patuit illud nomen aeque late ac nomen *σοφίας*, unde ducitur, quo vocabulo, Suida teste[2]), quamlibet disciplinam, et artem et prudentiam atque scientiam significabant. Praeter eos qui perspiciendis rebus dediti erant, sophistico nomine maxime digni videbantur esse poetae[3]), ad quos omnis sapientiae origines referebantur, sed ii etiam, qui rempublicam prudenti modera-

1) Proclus in Politiam p. 350 edit. Plat. Basil. I: (*δείξαντες περὶ τῆς ἐπιγραφῆς*) *ὅτι ἀρχαία καὶ οὐ νενοθευμένη καθάπερ ἄλλαι τῶν ἐπιγραφῶν προσθέσεις οὖσαι τῶν νεωτέρων τῆς ἐξουσίας ἀπολανόντων.* Et Diogenes Laertius III. 57 Thrasyllum narrat duplici dialogorum notatione usum esse: *διπλαῖς δὲ χρῆται*, inquit, *ταῖς ἐπιγραφαῖς ἑκάστου τῶν βιβλίων, τῇ μὲν ἀπὸ τοῦ ὀνόματος, τῇ δὲ ἀπὸ τοῦ πράγματος.*

2) *Σοφίαν· κοινῶς ἁπάντων μάθησιν, καὶ τὴν τέχνην, καὶ τὴν φρόνησιν καὶ ἐπιστήμην.*

3) Diog. Laert. Prooem. 12: *Οἱ σοφοὶ καὶ σοφισταὶ ἐκαλοῦντο, καὶ οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ ποιηταὶ σοφισταί, καθὰ καὶ Κρατῖνος ἐν Ἀρχιλόχῳ τοὺς περὶ Ὅμηρον καὶ Ἡσίοδον ἐπαινῶν οὕτως καλεῖ.* Clemens Alex. Strom. I p. 280: *Κρατῖνος . . ποιητὰς καταλέξας ἔφη οἷον σοφιστῶν σμῆνος ἀνεδιφήσατε.* conf. Pindar. Isthm. Od. V. 28.

bantur consilio, sophistae et habiti et dicti sunt. Herodotus quidem et Solonem, quem ex Atheniensibus primum sophistam appellatum esse Isocrates[4]) tradidit, et ceteros, qui proprie dici solent sapientes, sophistas nuncupavit lib. I c. 29. Eo enim loco ait Lydorum opibus per Croesum auctis Sardes concessisse quum alios omnes sophistas, qui eo tempore in Graecia fuissent, tum vero Solonem Atheniensem.[5]) In eodem numero apud eundem scriptorem lib. IV c. 95 Pythagoras ponitur ex eiusque disciplina Zamolxis morum probitatem et sanctitatem habuisse perhibetur[6]). Illos autem homines omnes ob id ipsum, quia in gravissimis rebus maxima videbantur esse intelligentia, sophistas appellatos esse, non ut eo nomine irriderentur, id et per se manifestum est, et veterum testimoniis constat.[7])

Verum is nominis honos haud diu mansit variisque de causis illa appellatio in invidiam offensionemque hominum incurrit. Themistius, cuius verba huc pertinentia supposuimus, id factum esse dicit, ex quo Protagoras et Prodicus et Gorgias illo nomine assumpto sapientiam venalem circumtulissent nec nisi magno pretio aliis tradidissent.[7]) Quae sententia quamquam non ex omni parte vera est, tamen id certum est huius vocabuli vim illorum aetate non leviter esse mutatam. Ad illud tempus, ut vidimus, sophistae nominati sunt, quicunque ex universo genere humano ad summam humanitatem pervenisse videbantur. Sed quum singulis vitae institutis et studiis maioribus sua ac mansura nomina inventa essent, ut qui carmina scribebant proprie appellarentur poetae, qui ipsa rerum comtemplatione et cognitione delectabantur Pythagora auctore philosophi, qui rei publicae administrandae se dabant politici, tum fieri non potuit quin illud voca-

---

4) Or. XV, 313: *τοὺς καλουμένους σοφιστὰς ἐθαύμαζον καὶ τοὺς συνόντας αὐτοῖς ἐζήλουν . . Σόλωνα μὲν γάρ, τὸν πρῶτον τῶν πολιτῶν λαβόντα τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην, προστάτην ἠξίωσαν τῆς πόλεως εἶναι.*

5) *. . ἀπικνέονται ἐς Σάρδις ἀκμαζούσας πλούτῳ ἄλλοι τε οἱ πάντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος σοφισταί, οἳ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτύγχανον ἐόντες . . καὶ δὴ καὶ Σόλων ἀνὴρ Ἀθηναῖος.*

6) *Ζάμολξιν . . Ἕλλησί τε ὁμιλήσαντα καὶ Ἑλλήνων οὐ τῷ ἀσθενεστάτῳ σοφιστῇ Πυθαγόρῃ κατασκευάσασθαι κτέ.*

7) Themist. XXIII p. 286: *ὅτι πάλαι τοὔνομα τοῦτο ὁ σοφιστὴς σεμνόν τε ἦν καὶ ἐπ' ἀξιώσει καὶ ὅτι Σόλωνα σοφιστὴν ὠνόμαζον οἱ τότε ἄνθρωποι καὶ Πυθαγόραν, ἀπειροκάλου ἂν εἴη κωὀφοδοποιῶν ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν καὶ ξυγγραφέων . . . ἀλλὰ τοῦ ρνόματος ὥσπερ νομίσματος μετέπεσεν ἡ δύναμις κατὰ τοὺς ὕστερον χρόνους, ἐξ οὗ Πρωταγόρας τε αὐτοῦ ἠμφισβήτει καὶ Πρόδικος καὶ Γοργίας, οἳ ὥσπερ ἄλλο τι τῶν ὠνίων χρημάτων ἐκήρυττον τὴν σοφίαν καὶ ἐπράττοντο πολὺ ἀργύριον τοὺς προσφοιτῶντας.*

bulum alia significatione ac pristina usurparetur, et ut plerumque fit, in deterius acciperetur. Dilucide id in philosophis cernitur; quos qui Socratis aetate sophistas dicebat esse, iniquo is animo probri ac contumeliae causa ea appellatione usus est, ut eos sapientia sua veteratorie abuti significaret. Ideirco in convivio Xenophonteo (c. IV. 4) Callias Antisthenem, hominem et Socrati familiarissimum et vitae consuetudine a sophistis alienissimum, tamen quia eius argutiis et quaestiunculis urgebatur, sophistam vocat. Eodem illo consilio, non autem quod mercedem exegisset, Socratem ipsum Aristophanes, Platonem et Aeschinem Lysias[8]), alios alii sophistas nominaverunt[9]). Nec tamen ea ratio philosophiae propria fuit, sed ad alias vitae partes pertinuit, quod perspicuis verbis prodidit Isocrates or. XV. 235: *Σόλων μέν*, inquit *τῶν ἑπτὰ σοφιστῶν ἐκλήθη καὶ ταύτην ἔσχε τὴν ἐπωνυμίαν τὴν νῦν ἀτιμαζομένην καὶ κρινομένην παρ' ὑμῖν.* Quam eandem rem fortius etiam scriptor libri, qui est de venatione quique in Xenophonteis vulgo numeratur, his verbis exprimit c. 13, 8: *σοφιστὴν κληθῆναι ὄνειδός ἐστι παρά γε τοῖς εὖ φρονοῦσι.* Hoc autem utroque loco illa vocabuli sophistae significatio scribentis animo obversata est, quae apud Atticos longe erat usitatissima, quippe qui sophistam, qui quidem eo nomine dignus esset, liberalium artium et virtutis magistrum intelligerent. Verissime enim scholiastes ad Aristoph. nubb. v. 331 hanc vocem interpretatur quum dicit: *σοφιστὰς τοὺς διδασκάλους νόει ὡς τοὺς ἄλλους σοφίζοντας*, conf. Suid. s. v.

Atque huius activae quae dicitur significationis auctor fuit Protagoras Abderites, qui in doctissimis antiquitatis hominibus ducendus est. Qui quum intellexisset plerosque tota fere Graecia doctrinae percipiendae appetentissimos esse illamque cupiditatem nec recepta institutione puerili nec vitae communitate in casu posita expleri, consilium iniit, ut quae et ipse subtiliter excogitaverat et ab aliis recte inventa esse viderat, ea ad hominum rationes ac communem intelligentiam ex arte accommodaret.[10]) Et in hac disciplina, quam tricesimum aetatis annum agens

8) Aristid. vol. III. p. 517 (ed. Dindorf. vol. II. p. 407): *οὐ Λυσίας Πλάτωνα σοφιστὴν καλεῖ καὶ πάλιν Αἰσχίνην*; v. Athen. XIII. p. 612 F.

9) Non dubito, quin iam Diogenes Apolloniates adversarios eadem de causa sophistas appellaverit, vid. Simplic. in Phys. 32.

10) Plat. Protag. p. 349 A: *σὺ δὲ, ὦ Πρωταγόρα, ἀναφανδὸν σεαυτὸν ὑποκηρυξάμενος εἰς πάντας τοὺς Ἕλληνας, σοφιστὴν ἐπονομάσας, σεαυτὸν ἀπέφηνας παιδεύσεως καὶ ἀρετῆς διδάσκαλον, πρῶτος τούτου μισθὸν ἀξιώσας ἄρνυσθαι.* ibid. p. 317 B: *ὁμολογῶ σοφιστὴς εἶναι καὶ παιδεύειν ἀνθρώπους.*

inchoaverat et in graecas urbes induxerat, Platone teste maxima cum fama ac gloria per quadraginta annos i. e. ab anno 455 ad annum 415 a. Chr. n. versatus est.[11])

Protagorae temporibus et antea iam multi vitae commoda ingenii sui copiis accepta retulerunt: alii enim quum praeter ceteros mentis acie et sapientia florerent, rerum publicarum principibus familiaritate coniuncti erant et eorum benignitate utebantur, alii carminibus potentium divitumque civium atque adeo totarum civitatum liberalitatem merebantur, alii scripta sua pretio recitabant, alii aliter reconditae eruditionis beneficio recte et honeste rei familiari prospiciebant.[12]) Cum his igitur omnibus Protagorae eo quod mercede docebat[13]), nihil fere discriminis intercessit; solebat enim, ut Plato in hoc dialogo p. 328 B prodidit, discipulis permittere, ut ipsi scientiam a se traditam aestimarent quantique iuratis esse videretur, tantum sibi solverent. Longissime vero ab illis quos significavi diversa fuit ratio, qua Protagoras altiora studia artesque fovebat et in societatem civilem conferebat. Nam omnibus, qui scholis eius interesse volebant, ingenuas doctrinas ad usum artemque vitae cogitata ratione tradere fuit paratus.

Itaque quum quidem ille humanitatis et virtutis magistrum se profitebatur, id disciplina se pollicebatur effecturum, ut quicunque sibi operam darent, ii illorum hominum instar, qui olim sophistae dicti erant, sapientia ornarentur bonique cives fierent, qui res et domesticas et publicas prudenter gerere possent. Virtutem vero, ad

---

11) Men. p. 91 E: *οἶμαι γὰρ αὐτὸν (Πρωταγόραν) ἀποθανεῖν ἐγγὺς καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονότα, τετταράκοντα δὲ ἐν τῇ τέχνῃ ὄντα· καὶ ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ τούτῳ ἔτι εἰς τὴν ἡμέραν ταυτηνὶ εὐδοκιμῶν οὐδὲν πέπαυται.* conf. de rep. X. p. 600 C, De vita et philosophia huius sophistae copiosissime egerunt Joan. Frei Quaestiones Protagoreae (Bonn. 1845) et Joan. Vitringa Disquisitio de Protagorae vita et philos. (Groning. 1852). De anno quo Protagoras e vita excessit vide quae scripsit H. Müller-Strübing in Jahrb. f. cl. Philol. 1880 p. 81—106.

12) Anaxagoras, qui Periclis animum rerum sublimium scientia imbuerat, quum aetate decrepita ab eo negligeretur, dixisse fertur: *ὦ Περίκλεις, καὶ οἱ τοῦ λύχνου χρείαν ἔχοντες ἔλαιον ἐπιχέουσιν*, vid. Plutarch. vit. Pericl. c. 16. De Pindaro vid. not. ad Protag. p. 337 D et de Simonide schol. ad Aristoph. Pac. 697. — De Herodoti recitationibus Plutarch. de malignit. Herod. c. 26 et 31.

13) Flavius Philostratus (Vit. soph.) censet Protagoram ita fecisse non sibi sed discipulis consulentem: *τὸ μισθοῦ*, inquit, *διαλέγεσθαι Πρωταγόρας εὗρε, πρῶτος δὲ παρέδωκεν Ἕλλησι πρᾶγμα οὐ μεμπτόν. ἃ γὰρ σὺν δαπάνῃ σπουδάζομεν, μᾶλλον ἀσπαζόμεθα τῶν προῖκα.* Certe in plurimos ex iis qui hoc in sophista reprehenderunt, cadit illud Taciti (Dialog. c. 8): divitias et opes facilius invenies qui vituperent quam qui fastidiant.

quam instituebat, non tam intellexit probitatem et honestatem — huius enim primus magister fuit Socrates — quam sollertiam quandam ac praestantiam in omni vitae conditione et cuiusvis artis usu conspicuam suaeque institutionis praecipuam partem dixit esse artem dicendi. Quis est autem quin sponte videat hanc viri professionem mentes animosque hominum eo vehementius percellere debuisse, quo magis inter Atheniensis illis temporibus regnabat publicorum honorum cupiditas malaque ambitio? Nimirum ita paene necessitate quadam factum est, quod factam esse novimus, ut fere nullus esset laudis cupidior adolescens, quin se tali disciplina et institutione frui quam maxime vellet. Ac tanto vehementius haec studia excitata sunt, quod artis dicendi disciplina ii omnes in dies magis indigere videbantur, qui in sua ipsorum civitate ad aliquam gloriam et auctoritatem pervenire cupiebant. Et quidquid vel ad disserendi subtilitatem vel ad dicendi facultatem pertinere videretur, id omne ille doctrina et institutione sua complexus est. Multum operae in grammaticam impendit, quam etiam scriptis de nominum origine et generibus atque de varia enuntiatorum forma excolere conatus est; tractavit item rhetoricam, cuius efficaciam atque vim augere et amplificare studuit adsumpta poetarum interpretatione, quae singulorum locorum sententias subtiliter rimaretur, sed omnium studiosissime elaboravit in dialecticis, ut adeo Socraticam disputandi rationem quodammodo praeivisse vel formavisse iudicatus sit.[14]) Quamquam eo in genere argutae subtilitati atque acumini tantum tribuit, ut qui sectati sunt eius disciplinam, ii mox in malam quandam deferrentur contra omnia disserendi consuetudinem, qua nihil non callide perverterent ac variis usi calumniis vel ea quae aperta ac manifesta deberent esse, rursus in dubitationem vocarent. Quum igitur Protagoras ista omnia profiteretur nullumque disputationis genus a se alienum esse diceret[15]), facile apparet, cur, si a Gorgia discesseris, ceterorum sophistarum famam longissime apud Graecos superaverit ac tanto in honore sit habitus, ut eum paene tanquam aliquem deum venerarentur.

14) V. Diog. Laert. III 37, IX 57.

15) Plat. Prot. p. 334 C, 335 B al. — De Protagorae et Prodici veneratione Plato de rep. p. 600 C haec tradidit: *Πρωταγόρας ὁ Ἀβδηρίτης καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος δύνανται τοῖς ἐφ' ἑαυτῶν παρισταναι, ἰδίᾳ συγγιγνόμενοι, ὡς οὔτε οἰκίαν οὔτε πόλιν τὴν αὑτῶν διοικεῖν οἷοί τ' ἔσονται, ἐὰν μὴ σφεῖς αὐτῶν ἐπιστατήσωσι τῆς παιδείας, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ σοφίᾳ οὕτω σφόδρα φιλοῦνται, ὥστε μόνον οὐκ ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς περιφέρουσιν αὐτοὺς οἱ ἑταῖροι.* Aetate Protagoras et Prodico et Socrati anteibat, ut ipse eloquitur in Plat. Protag. p. 317 C.

Ad quam quidem rem etiam hoc multum valuit, quod Protagoras, quanta ingenii facilitate et doctrinae copia fuit, ne docendi aequabilitate audientium animos fatigaret, scholas quas habebat et insertis fabulis variavit et exemplis e communi hominum vita petitis illustravit.

Ex iis qui Protagorae exemplum secuti artem sophisticam professi sunt, illis sermonibus in Calliae domo habitis, quos Plato Socratem hoc libro referentem fecit, intererant Prodicus Ceus et Hippias Eleus, qui quamvis et ipsi literarum studia magnopere coluissent nec immerito sapientiae tradendae facultatem prae se ferrent, tamen Protagorae ut aetate ita auctoritate multum cesserunt. Quae de tribus his et de aliis illius aetatis sophistis memoriae prodita sunt, ea fere omnia a Platone sumpta sunt ex eoque fonte etiam nunc hauriri possunt. Plato enim quid de iis sentiret, aut occasione oblata breviter significavit aut copiosius et dedita opera exposuit, ut non pauca eius scripta eo potissimum spectare videantur, ut quo nitatur fundamento illa sophistarum professio ostendatur legentiumque de ea re iudicio lumen afferatur clarissimum. Quod quum in aliis Platonis libris tum vel maxime in hoc dialogo factum esse videmus.

Iam vero quaerendum est, qua ratione Plato de sophistis egerit. De qua re saepissime in contrarium modum iudicatum est. Atque ille iam ab aequalibus, ut a Gorgia[16]) male audivisse dicitur, posterioribus autem temporibus Dionysius Halicarnasseus, Aelius Aristides, Athenaeus, alii eum negabant in illo argumento ea qua par est animi probitate et integritate versatum esse, imo invidia motum sophistarum virtutes oratione depressisse et vitia auxisse. Sed qui ad Platonis auctoritatem sese applicaverant ab eiusque causa steterunt, idque summi viri omnes faciebant, ii sophistis, quorum disciplina priscae morum integritati summam illatam esse perniciem opinarentur, adeo erant infensi, ut eos quamvis Plato passim acerbissima irrisione perstrinxisset, insectatione multo etiam insolentiore dignos fuisse crederent. Iidemque ut ea quae ipsis placebant melius tuerentur, ad artificiosam Platonis interpretationem descenderunt. Etenim quaecunque sophistarum laudi tributa sunt, ea ironice dicta acci-

16) Athenae. p. 505 D: *Λέγεται ὡς καὶ ὁ Γοργίας αὐτὸς ἀναγνοὺς τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ διάλογον πρὸς τοὺς συνήθεις ἔφη Ὡς καλῶς οἶδε Πλάτων ἰαμβίζειν*, et paulo post: *ἔφη ὁ Γοργίας Ἢ καλόν γε αἱ Ἀθῆναι καὶ νέον τοῦτον Ἀρχίλοχον ἐννηνόχασιν.* In Fabric. Biblioth. Graec. III. 86 Protagorae haec tributa sunt, quod Dalecampius, Athenaei interpres, temere Protagoram pro Gorgia posuit.

piunt, quaecunque ipsi loquentes inducuntur, ea aut pro stulta loquacitate habent, aut in cavillationibus ponunt ad obscurandam veritatem et audientium mentes decipiendas adhibitis.

A vulgari hoc iudicio recentiore aetate postquam quum alii viri docti[17]) tum Georgius Grote[18]) sophistarum patrocinium susceperunt eamque causam magno et ingenii et doctrinae apparatu egerunt, magis magisque recessum est, et imprimis Protagoras iam undique maxima laude cumulatur, quem sunt qui dicant adversario suo longe fuisse potiorem ac valde dolendum esse, quod Plato, qui suis de animorum rerumque natura commentis cultui et humanitati ad hunc diem officiat, sophistae placita eloquentia sua obruerit.[19]) Qua in sententia quamquam hoc vehementer improbandum est, quod Plato, quo omnium Graecorum nemo de animi cultura et humanitatis studiis melius est meritus, hominum prosperitati repugnavisse dicitur, illud tamen verum est, in certamine contra sophistas suscepto non semper eum recta ratione victoriam suae causae paravisse. Multis id exemplis probari potest. Atque in hoc dialogo, ut Hippiam qui opinionibus inflatus ac tumidus describitur transeam, Prodici persona prorsus indecora est atque absona iis quae alibi Plato de eo tradidit.[20]) Quem ipse

---

17) Quae sophistae et praecipue ii qui principes in arte sophistica persequenda erant voluerunt quaeque effecerunt, ea Hegel ad veritatem accommodatius primus explicavit eamque rationem omnino secuti sunt qui antiquae philosophiae historiam scripserunt aut de singulis sophistis accurate exposuerunt. Ultra progressus est Lewes; is Platonem primarium sophistam fuisse dicit (Gesch. d. a. Philos. Berlin 1871. I, 312, 221 al.), qui non melius cum sophistis, quam Aristophanes cum Socrate egerit, eorumque mores ingeniique vim praeter fidem expresserit. Cf. Lange Gesch. d. Materialism. I, 28, 31 de.

18) Grote vol. VIII, p. 480 (Interpretat. Meiszner. vol. IV, p. 580) in his Xenophonteis: *γράμματα πολλὰ . . ποιητῶν τε καὶ σοφιστῶν τῶν εὐδοκιμωτάτων*, quae Memorabil. lib. IV, c. 2 init. scripta inveniuntur, vocabulo *σοφιστῶν* significari vult prosae orationis scriptores. Quae interpretatio iis quae Memorabil. I, 6, 14 habentur, minime potest constitui, neque loci sententiae respondet. Euthydemus libris legendis ad dicendum et ad res gerendas animum dicitur praeparare studuisse; quod quo modo optime fieret, sophistarum i. e. sapientiae professorum *τέχναι* aliaque eorum scripta indicabant. Ea igitur praecipue collegit. Nec ratio obscura est, cur praeter sophistarum libros maxime poetarum congesserit. Etiam Memorab. I, 1, 11 sophistae ii qui de rebus coelestibus quaerebant easque docebant intelligendi sunt, non philosophi, cf. Plat. Protag. 315 C.

19) Vid. Ernst Laas: Idealismus u. Positivismus (Berlin 1879), quo libro sensualismum Protagoreum magno ingenii acumine resuscitare aggreditur Platonisque doctrinae fundamentum impugnat.

20) Prodicus, qui in Lachete p. 197 E sophistarum optime vo-

scribit (vid. annotat. 15) a discipulis suis in manibus habitum ac paene in sinu gestatum esse, is hic disputationis cursum impedit, ut de propria singulorum vocabulorum vi et notione disserat (p. 337 A), in eaque re, in quam primus studiose inquisivit, tam otiosus et hebes est, ut tali distinctione sententiam vel maxime perspicuam penitus corrumpat (p. 341 D). Festivo igitur ingenio suo indulsisse putandus est philosophus, ut opportunitatem sophistae risui obiiciendi adipisceretur. Neque Protagorae, ut iam in praefatione p. VII paucis indicavi, in hoc libro temperatum est. Summo ille quidem honore afficitur eique de gravissimis rebus tam eximiae sententiae tribuuntur et eloquentia vere oratoria exponuntur, ut fuerint qui sophistae partibus, non Socratis, Platonem ea quae ipse probavisset adscripsisse iudicarent, sed ab ipsa media dialogi parte illius status sensim in deteriorem condicionem immutatur omnisque dilabitur dignitas et Protagoras homini imperito consiliique inopi in aequo ponitur. Namque Plato eum hic in dialecticis tam inexercitatum videri voluit, qui se vafris interrogationibus irretiri et conclusiunculis turpiter eludi non sentiret, ut et ipse et una cum eo ars, quam condiderat, sophistica a Socrate concideretur unumque verum virtutis magistrum Socratem esse intelligeretur. Nunquam vero sophista adversarium laturus fuisset tali ratione verbis secum certantem, quali hic cum personato Protagora Socrates disceptat, qui p. 331 A, ut iustitiam et pietatem unum idemque esse efficiat, ita argumentatur: qui virtutes inter se differre censet neque iustitiam et pietatem pro una eademque re habet, is pietatem rem non iustam, ergo iniustam, et iustitiam rem impiam dicit. Similis disputandi ratio invenitur p. 332 A. Ibi multis argumentis quod per se liquet probavit, *ἀφροσύνην* et *σωφροσύνην* contrarias esse, at quod probandum fuit, *ἀφροσύνῃ* prorsus esse oppositam *σοφίαν*, quae quidem contraria est *ἀμαθίᾳ* (Sympos. 202 A), hoc pro certo sumitur.

In Theaeteto p. 167 E Protagoras fingitur vereri, ne Socrates contra suam doctrinam disputans vel perpetua oratione vel interrogando — posterius enim viro prudenti

---

ces distingere dicitur, ab iniquis obtrectationibus vindicatus est Welckeri commentationibus, quae collectae habentur in Welcker: Kleine Schriften (Bonn 1845) II, 393—541. Praeter eum de hoc sophista scripserunt C. Fr. Hermann (disputat. de Socratis magistris. Marburg 1837), Chr. Hummel (quaest. de Prodico sophista. Lugd. Bat. 1847), Cougny (de Prodico Ceo Socratis magistro et antecessore. Paris. 1857) al. — De illis Socratis argumentationibus vitiosis vid. Bonitz Plat. stud. p. 297.

omnium maxime usurpandum esse[21]) — ita iniuste agat, ut aut quaerendi ratione in fraudem et errorem inducat aut ambiguitatis causa serium sermonem cum ioco misceat. Quibus verbis Plato posteriore tempore de iniquitate, qua Protagoram in cognomine dialogo affecerat, quodammodo ipse tulit sententiam. Quam ob causam existimare debemus eum vel iuvenili quadam lascivia vel nimio Socratis studio impulsum Protagorae etiam ut Prodico in hoc libro partes tribuisse multis modis abhorrentes et a sophistae ingenio et a vera ipsius animi sententia. Ipse enim adolescentes quibus ad philosophiam aditus aliqua de causa negatus esse videbatur, a sophistis ad liberaliorem fortunam institui aequum censuit. Eaque est causa, cur Socrates in Theaeteto (p. 151 B), quos sua opera nihil indigere intellexiset, non invito animo eos quum aliis sophistis, quorum doctrina iuvarentur, conciliasse dicatur, tum vel maxime Prodico[22]). In iis igitur Hippocrates, Apollodori filius, numerandus est, quem, ut est in hoc libro, ad Protagoram adduxit[23]). Quo officio quem ad modum Socrates defunctus sit, optime ex libro ipso apparet, cuius hoc est summarium.

Narrat Socrates amico cuidam, qui factum sit, ut modo convenerit cum Protagora, viro sapientiae laude clarissimo, et quae cum eo sit collocutus. Venerat enim ad eum multo adhuc diluculo Hippocrates, cuius modo mentionem feci, iuvenis Atheniensis, miro sophistae audiendi ardore incensus, eumque precibus adierat, ut ipsum clarissimo sapientiae et virtutis magistro commendare et in disciplinam tradere vellet. Cuius voluntati priusquam morem gereret, colloquium instituerat, quo eum de periculo, quod ex illa disciplina ad ipsius animum redundare posset, commoneret. Itaque ex eo quaesiverat, cur tandem ad Protagoram adduci vellet, tum quemnam sophistam intelligeret, denique in qua potissimum re ars so-

---

21) *Τῷ λόγῳ τούτῳ σὺ εἰ μὲν ἔχεις ἐξ ἀρχῆς ἀμφισβητεῖν, ἀμφισβήτει, λόγῳ ἀντιδιεξελθών, εἰ δὲ δι' ἐρωτήσεων βούλει, δι' ἐρωτήσεων· οὐδὲ γὰρ τοῦτο φευκτέον, ἀλλὰ πάντων μάλιστα διωκτέον τῷ νοῦν ἔχοντι. ποίει μέντοι οὑτωσί· μὴ ἀδίκει ἐν τῷ ἐρωτᾶν κτέ.*

22) *οἳ ἄν μοι μὴ δόξωσί πως ἐγκύμονες εἶναι, γνοὺς ὅτι οὐδὲν ἐμοῦ δέονται, πάνυ εὐμενῶς προμνῶμαι, καὶ ξὺν θεῷ εἰπεῖν, πάνυ ἱκανῶς τοπάζω οἷς ἂν ξυγγενόμενοι ὄναιντο, ὧν πολλοὺς μὲν δὴ ἐξέδωκα Προδίκῳ, πολλοὺς δὲ ἄλλοις σοφοῖς κτέ.*

23) Simplicius (ad Epict. Enchir. 46, 2) p. 311 B: *ὁ Σωκράτης τινῶν ἀνοήτων αὐτοῦ μὲν καταφρονούντων, δι' αὐτοῦ δὲ βουλομένων ἄλλοις συστῆναι πρὸς παίδευσιν, ἀπάγει αὐτοὺς καὶ συνιστάνει σοφισταῖς, ὥσπερ Ἱπποκράτη τὸν Ἀπολλοδώρου, δεηθέντα αὐτοῦ, τῷ Πρωταγόρᾳ συνέστησε.*

phistica versaretur? Ad priora adolescens satis confidenter responderat, ad hoc, quod diceret, non iam habuerat. Quum Socrates eo disputationis loco doctrinarum artiumque mercatura cum esculentornm et potulentorum comparata docuisset maius in illa damnum ab imperitis accipi posse, tum una cum Hippocrate ad Calliam, Hipponici filium, ubi Protagoras deversabatur, perrexerat. P. 309—314 E.

Ingressi Calliae domum splendidissimum vident civium et peregrinorum conventum. Conspiciunt Protagoram ingenti cinctum auditorum corona et inter sermones cum iis graviter deambulantem. Conspiciunt in contraria porticu Hippiam Eleum in solio sedentem et coram multis declamitantem. Conspiciunt denique etiam Prodicum Ceum molliter in lectulo decumbentem, item magna circumdatum amicorum et familiarium caterva. His quasi obstupefacti aliquantisper morantur; tandem ad Protagoram accedere constituunt. P. 314 E — 316 A.

Compellat eum Socrates ita, ut ante omnia causam aperiat, cur huc venerint, deinde Hippocratem tamquam iuvenem et generosa indole praeditum et nobili loco natum commendet. Optare autem sese ait, ut sibi liceat paullisper cum ipso de adolescentis institutione, qua usurus sit, colloqui. Protagoras ex eo quaerit, idne remotis arbitris fieri velit, an ita, ut ceteri audiant. Quum Socrates nihil sua interesse dicat, utro modo colloquatur, sophista artem suam tanquam antiquissimam praedicat, utpote iam ab Homero, Hesiodo, Simonide, Orpheo, aliis factitatam; sed per hominum invidiam, quam sophistae nunquam non experti sint, factum esse conqueritur, ut clarissimi illi viri professionem disciplinae sophisticae, aliis nominibus insignitam, studiose occultaverint: longe aliter tamen sese facere solere, ut qui aliorum invidiam et odium nihil veritus se sophistam libere profiteri nunquam dubitaverit. Itaque nihil ait obstare, quo minus de Hippocratis institutione coram omnibus colloquium instituant. P. 316 A — 317 C.

Callia auctore in ea aedium parte, in qua Hippias cum suis versatur, fit consessus, ad quem etiam Prodicus a Callia et Alcibiade arcessitur. Orditur iam Socrates sermonem ita, ut ex Protagora quaerat, quidnam utilitatis Hippocrati eius consuetudo ac disciplina allatura sit. Respondet sophista magna cum sui iactantia eum hoc commodi inde percepturum, ut quotidie melior ac sapientior evadat. Porro autem interroganti Socrati, quanam in re et ad quid melior sit evasurus, cum superba aliorum sophistarum comtemptione non eum ait in arithmeticae,

astronomiae, geometriae, musicae studiis frustra detentum iri, sed statim accepturum quae ad res quum domesticas tum publicas bene administrandas valeant, percepturumque artem *πολιτικήν*. P. 317 C — 319 A.

Miratur Socrates singularem viri sapientiam, libereque confitetur de virtute politica sibi semper ita visum esse, ut eam doctrina et institutione non posse comparari iudicaverit. Nam Athenienses quidem certe, inquit, de rebus quae scientia et arte nituntur, semper artis peritos in consilium adhibent; de iis rebus autem, quae referuntur ad reipublicae administrationem, tantum abest, ut certos quosdam viros, qui soli artis civilis periti sint, consulendos existiment, ut cuivis dicendi potestatem concedant, quippe putantes reipublicae gubernandae sollertiam non posse aliorum comparari doctrina et institutione. Atque hanc sententiam illud quoque videtur confirmare, quod filii summorum virorum et in republica clarissimorum, quamvis ad alia diligentissime fuerint instituti, tamen virtutem civilem nec patrum nec magistrorum institutione percipiunt et saepenumero ab ea plurimum sunt alieni. His expositis Socrates rogat Protagoram, ut, si quid habeat, quo possit hanc dubitationem animo suo eximere, id velit secum communicare. P. 319 A — 320 C.

Protagoras, precibus eius satisfacturus, more sophistarum longam orditur orationem. Quae quo magis capiat deleniatque audientium animos, exordium ducit a fabulae narratione ad rem praesentem satis lepide excogitatae. Quum tempus, inquit, venisset, quo ordine fatorum varia animalium genera ex telluris gremio in solis lucem prodirent, Prometheo et Epimetheo hoc muneris a diis mandatum est, ut singulis vires facultatesque suas tribuerent. Rem Prometheo absente suscipit Epimetheus, atque ita administrat, ut aliis robur, aliis pernicitatem, aliis alia largiatur, prudenter id curans, ne quod genus interire aut ab aliis deleri possit. Sed ecce! peracta munerum distributione nihil reliquum videt, quo genus hominum ornet. Dum inops consilii haeret, quid faciendum sit, advenit Prometheus virium facultatumque distributionem inspecturus. Hunc vero sortis humanae valde poenituit. Itaque ne genus hominum nudum et inerme relinqueretur, artium factitandarum sapientiam una cum igne Vulcano et Minervae surripuit eamque hominibus impertiit. Sic divinae sortis participes facti diisque cognati et deos esse credebant arasque ac deorum simulacra constituebant, et vocem articulabant et alimenta sibi inveniebant et vestimenta parabant, sed, quum civitatis ordinandae gubernandaeque arte etiamtum carerent ideoque dispersi habitarent, besti-

arum impetui impares misere ab iis dilaniati perierunt. Itaque mutui auxilii gratia condiderunt societates atque urbes, quo ferarum arcerent crudelitatem. At enim haec res nullam iis attulit salutem. Nam vix coierunt, quum intestinis bellis subito coortis rursus dissipantur ac denuo pristinae fortunae crudelitati obiiciuntur. Tum vero Iovem tangit generis humani misericordia. Ne igitur funditus illud deleretur, Mercurium in terras demisit, qui feris hominum pectoribus iustitiam et pudorem iniiceret. Hinc vero, ita pergit Protagoras, hinc factum est, ut homines antea dispersi conderent urbes et civitates, civilisque societatis vinculis coniuncti vivere inciperent. Intelligendum est igitur, quum hac ratione omnes pariter iustitiae et pudoris participes facti sint, recte facere Athenienses, quod in publicis contionibus de civitatis gubernatione deliberantes cuivis dant potestatem sententiae suae publice dicendae. P. 320 C — 323 C.

Hoc autem iusti sensu aequabiliter distributo omnes tantum idonei sunt ad virtutem politicam adipiscendam nec Athenienses arbitrantur hanc virtutem ipsam cuiquam casu vel natura contingere, sed illum sensum magis magisque excitandum et excolendum esse et virtutem comparandam institutione, disciplina, exercitatione, ut plane mecum consentiant. Cognoscitur hoc ex eorum consuetudine castigandi et puniendi.[24]) Etenim qui naturae culpa in se habet turpitudinem, eum tantum abest ut puniant, ut omnes talis fortunae misereat; si quis autem vitiis laborat, quae a socordia aut inertia proficiscuntur, iisque alios laedit, eum vero castigant ac gravissimis poenis afficiunt, idque non alio consilio, nisi ut malefici ad bonam frugem revocentur, ceteri autem de vitiis fugiendis admoneantur. P. 323 C — 324 D.

Iam ad dubitationem de filiis summorum virorum ut Periclis diluendam transit. Omnes Athenienses credere virtutem doceri posse demonstratum est atque communi hominum consensione illa omnibus civibus tam necessaria iudicatur, ut sine ea respublica stare posse nullo pacto videatur, quare quicunque eam non vult exercere, ex civitate eiicitur aut interficitur. Quae quum ita sint, nullo modo verum esse potest summos viros, qui in aliis rebus filios suos erudiendos curent, ad virtutem, cuius omnes cives participes esse oportet, eos non instituere. Non ita res se habet, sed universa educatio quum privata tum

---

24) Vid. Arnold Ekker: Specimen in Protagorae apud Platonem fabulam de Prometheo. Traiecti ad Rhen. 1822, et Ad. Westermayer: Der Mythus in Platos Protagoras p. 29. Nürnberg 1877.

publica eo spectat, ut filii, quantum fieri possit, ad virtutis exercitationem conformentur, in eamque educationem viri summi plus curae atque pecuniae quam alii homines conferunt. Neque dicere recte licet hac ratione nihil profici. Imo vero omnes ad aliquam virtutis rationem facultatemque adducuntur, neque dubitandum est, quin improbissimus ex iis, qui sub legibus et inter homines vivunt, cum agrestibus ac solivagis hominibus comparatus virtutis compos esse videatur. Itaque ne ii quidem, qui a parentum virtute desciverunt, propterea degeneres habentur, quod omni omnino virtute destituti sunt, sed quia propter minorem ingenii bonitatem ad maiorum suorum praestantiam pervenire non potuerunt. In eo autem numero Periclis filii nondum habendi sunt, de quibus propter iuventutem bona sperare licet. — Finita hac oratione Protagoras denuo se profitetur virtutis magistrum, suamque disciplinam ait multo grandiore dignam esse pretio, quam quod ipse a discipulis exigere soleat. P. 324 D — 328 D.

Hac Protagorae oratione audientium animi adeo permoti sunt, ut omnes plausus ac clamores, quibus, uti veterum mos erat, aliae sophistae orationes exceptae esse dicuntur, ipsa admiratione comprimerentur et Socrates obstupefactus diu etiam oratione finita a Protagorae vultu penderet. Tum vero animo collecto, postquam Hippocrati gratias egit, quod se impulerit, ut eo veniret, Protagorae oratione id effectum esse confitetur, ut ipse, quin virtus humana cura ac disciplina tradi possit, non iam dubitet. Sed de singularum virtutum coniunctione et conspiratione quid sentiendum esse videatur, id ex illius oratione non satis se cognovisse dicit, rogatque, ut eam rem paulo accuratius persequatur, idque longis orationibus missis, ut breviter vel respondendo vel interrogando colloquatur. Itaque quum Protagoras in superioribus plurium virtutum mentionem iniecisset, Socrates nunc ex eo quaerit, utrum hae omnes pro una tantum eademque virtute habendae videantur, an variae unius virtutis partes iudicandae sint. Amplectitur sophista posteriorem sententiam. Itaque ille: Si igitur sunt, inquit, o bone, unius partes virtutis, hae ipsae partes aut plane eandem habere possunt naturam, quam totum, quemadmodum auri particulae a toto non differunt; aut inter se diversae poterunt esse sic, ut singulae suam sibi propriam habeant naturam, veluti partes faciei, os, nasus, oculus, inter sese differunt. Utrum igitur tibi placet? Probat sophista eam rationem, qua singulae virtutes inter se diversae iudicantur. Hoc vero eius iudicio ita utitur Socrates, ut eum dehinc dialectica subtilitate in magnam consilii inopiam coniiciat. Colligit enim inde

satis captiose rebus ita comparatis iustitiam, quippe quae a pietate diversa sit, plane nihil pietatis esse habituram, ac vicissim pietati nihil fore commune cum iustitia. Contra ea sibi iustitiam piam et pietatem iustam videri, ut aut nullum aut quam minimum discrimen inter pietatem et iustitiam intercedat. Respondet ad haec Protagoras, iustitiam et pietatem non per omnia sibi similes videri, nec tamen etiam prorsus dissimiles. Sed iam hoc loco sophista haud obscure significat, tales quaestiones, in quibus is, qui captiosis rationibus velit agere, quaecunque voluerit, cogere possit, minutas atque iniucundas esse et Socrati porro respondere gravatur.

Itaque Socrates, missa huius rei disputatione, repente ad alia progreditur. Estne, inquit, uni rei semper unum tantum contrarium, veluti parvo magnum, bono malum, turpi honestum opponimus? Ait ille. Quid igitur? singulae virtutes, quas commemorabas, nonne et ipsae tantummodo unum quiddam habebunt contrarium, veluti sapientiae opposita erit dementia (*ἀφροσύνη*)? largitur ei hoc Protagoras. Tum vero ille ut sapientiam et temperantiam unum idemque esse probet, quemadmodum antea iustitiam et pietatem non inter se differre concluserat, longis ambagibus dementiae oppositam esse temperantiam (*σωφροσύνην*) ostendit. Quo facto quid, inquit, haeccine adversantur iis, quae antea de partibus virtutis inter se diversis et contrariis dixisti? nam secundum ista dementiae praeter sapientiam etiam temperantia est opposita. Quum autem uni rei unum semper sit contrarium, rectius utique sapientiam et temperantiam a se invicem nihil differre statuemus. Postquam hac ratione effectum est e quatuor illis virtutibus binas inter se nihil differre, Socrates ex altero pari iustitiam, ex altero temperantiam componit has etiam unum idemque esse probaturus, ut nullum discrimen singularum virtutum excepta fortitudine relinquatur. Itaque videamus, inquit, quae tandem inter temperantiam et iustitiam ratio intercedat. Potestne fieri ut homo qui iniuste agit temperans sit eo quod iniuste agit Respondet ad haec sophista ex sua quidem sententia hoc fieri non posse, sed vulgo certe ita videri. Ex iis quae Protagoras sibi placere dixit facile, ut postea fit, colligi potest iustitiam et temperantiam pro una eademque virtute habendas esse, quare Socrates vulgi opinionem refutare instituit, sed pauca signa viae qua argumentatio processura erat, indicata sunt. P. 332 A concessum erat homines quum recte et utiliter agunt, temperanter agere. Itaque si quis, ita Socrates potuit pergere, iniuste agens temperanter agit i. e. bene sapit

in eo quod iniuste agit[25]), ita agens recte et bene agit, vel quod idem est bene se habet. Bene autem agere vel se habere nemo potest nisi qui quae bona sunt facit.[26]) Et quum bona sint utilia hominibus, temperanter qui agit, eorum utilitati servit, non infert iniuriam. Ergo temperantia contraria est iniustitiae, et Socrates eodem modo quo antea colligere potuit, temperantiam idem esse atque iustitiam.

Sed, ut dixi, haec demonstratio ad iustae argumentationis perspicuitatem non perducta est. Etenim Protagoras, quum ex eo Socrates quaerat, bonane sint ea, quae utilia sint hominibus, hanc sententiam non una ex parte falsam esse dicit et tandem occasionem sermonis alio flectendi nactum se esse ratus longam orditur orationem, qua bonum non hominum utilitate definiendum esse docet, sed quidquid alicui rei utile sit, id eatenus, quoad utile sit, bonum dicendum, ut multa sint bona, quae hominibus partim nullam afferant utilitatem, partim etiam damnum. Quam sententiam plurimis exemplis speciosam doctrinam prodentibus confirmat, scilicet hac ratione audientium animos ad sui admirationem abrepturus atque artem Socratis dialecticam callide elusurus. P. 328 D — 334 C.

Etsi autem Protagorae familiares illius orationis copiam ac splendorem admirantur, tamen Socratem non fugit fraudulentum illius consilium. Rogat igitur sophistam, ut missis splendidarum orationum ambagibus breviloquentia utatur, in qua et ipsa sese excellere dixerit. Ille vero iniquum putat sibi praescribi, quemadmodum disputandum sit. Quibus auditis Socrates, quum institutam disputationem persequi, non orationes de variis rebus audire cupiat, abrupto sermone discessum parat. Hic vero Callias eum obnixe rogat, ut ne discedat, et quum ipse Protagorae patrocinetur, Alcibiades Socratem defendit eaque opportunitate Prodicus et Hippias ita utuntur, ut ille ad audientium et disputantium officia explicanda specimen artis suae verba idem significantia distinguendi exhibeat, hic colloquii persequendi condiciones florida eloquentia proponat. Quas quidem Socrates ut Protagora indignas aversatur, sed quo Calliae voluntati obsequatur, non modo remanet, verum etiam rursus cum Protagora sermonem conferre vult. Quoniam autem declamationes longiores omnino censet a colloquio arcendas esse, sophistae respondendi interrogandive optione data, ipse iam respondentis suscipit partes, ita quidem, ut, postquam ille interro-

25) Vid. Cicer. de offic. I c. 10.

26) Aristot. polit. VII, 1: *ἀδύνατον καλῶς πράττειν τοῖς μὴ τὰ καλὰ πράττουσιν.*

gando sibi satisfecerit, vicissim illum sit interrogaturus. P. 334 C — 338 E.

Postquam igitur de his inter eos convenit, Protagoras, qui magnam liberalioris eruditionis partem positam esse censet in carminibus interpretandis, sermonem in Simonidis carmen, quod in Scopae honorem erat scriptum, transfert et ex Socrate, qui in eo carmine multum se studii collocasse profitetur, quaerit, num bene et recte compositum ei videatur. Respondet Socrates, nihil se in carmine, quod reprehendat, invenire rogatque cur illi displiceat? Tum Protagoras docere conatur poetam secum pugnantia dicere, quippe qui primo ipse ponat difficile esse virum bonum existere, deinde Pittacum, qui difficile dixerit probum esse, vituperet ac corripiat. Qua culpa ut Simonides liberetur, Socrates Prodico auctore duas proponit verborum explicationes, quarum neutram Protagoras admittit. 338 E — 342 A.

Iamque Socrates suam ipsius sententiam longa oratione expromit et postquam admirabili cum irrisione Lacedaemonios et Cretenses laudavit tanquam sapientiae atque sophistarum disciplinae studiosissimos et breviter acuteque dictis clarissimos, illud carmen Simonideum ita interpretatur, ut poetam, Pittaci dictum aliquod reprehendentem, haec fere dicere demonstret: Difficile esse virum bonum fieri, ac falli Pittacum, qui virum bonum esse vel manere difficile esse dixerit: hoc enim in solum deum cadere; humanae imbecillitati esse negatum[27]). Sed praeter hunc sensum probabilem faceta illa ironia ex Simonideis verbis contra poetae sententiam ea etiam eruit, quae suae ipsius doctrinae respondent. P. 334 C — 347 A.

Atque hanc Socraticam carminis interpretationem mirifice probat Hippias sophista. Qui tamen, ut scilicet suae quoque sapientiae specimen aliquod exhibeat, de eodem carmine orationem habere instituit. Sed enim homo admodum ambitiosus ab Alcibiade, sermonum Socraticorum cupidissimo, opportune admonetur, ne id faciat: colloquium enim, a Socrate et Protagora institutum, esse profligan-

---

27) Vere, opinor, Schleiermacherus Praef. ad Protagor. p. 234: „Was des Socrates Deutung von dem Gedichte des Simonides betrifft, von dem uns nichts erhalten ist als eben diese Bruchstücke, dass es nämlich eine Rüge sein soll gegen den Spruch des Pittakus, so ist sie gar nicht lediglich als Scherz zu nehmen. Wenigstens besitzen wir noch ein allgemein dem Simonides zugeschriebenes und diesem hier in Sprache und Manier unverkennbar ähnliches Gedicht, welches sich eben so polemisch auf das im Phaedrus angeführte Epigramm des Kleobulus bezieht, der ja auch zu den Sieben gehörte."

dum et ad exitum perducendum. Nimirum constitutum erat antea, ut, postquam Protagoras sibi interrogando satisfecisset, Socrates vicissim interrogantis partes susciperet, sophista huic responderet. Et Socrates quidem se paratum ostendit ad sermonem peragendum, modo ne rursus de carminibus disseratur: horum enim interpretationem admodum dedecere homines liberaliter institutos, quippe ingenii atque eruditionis magnam arguentem penuriam. Protagoras autem aegerrime ferens, quod erat confutatus, cum eo porro colloqui gravatur ac multis demum Calliae ceterorumque qui aderant precibus eo permovetur, ut illi quaerenti respondeat.

Rursus igitur Socrates in virtutum naturam ac rationem inquirit et interrogat, virtutesne nihil nisi varia nomina unius eiusdemque rei esse videantur? Respondet Protagoras iustitiam quidem, pietatem, temperentiam et sapientiam esse inter se simillimas — has enim virtutes Socrates antea ostendere conatus erat unum idemque esse — sed plurimum ab his differre fortitudinem: saepenumero enim accidere, ut qui ceteris careant virtutibus, ii longe fortissimi sint. Quam sententiam ut redarguat omnesque virtutes et unum esse et in scientia constare demonstret, Socrates iam aggreditur docere fortitudinem sine sapientia, quam nunc modo *σοφίαν*, modo *ἐπιστήμην* appellat[28]), nunquam posse existere. Itaque qui fortes sunt, inquit, eos audaces esse facile largieris. Qui autem audacter aggrediuntur id, cuius scientes sunt, laudantur iidemque quo scientiores, eo sunt audaciores, contra qui audaces in eo sunt, cuius nullam habent cognitionem, ii merito insani iudicantur. Omnis autem virtus propter naturam suam necesse est careat vitio ac reprehensione, quia alioquin virtutis nomine indigna foret. Ex quo consequitur, ut ea modo audacia, quae scientiam sibi adiunctam habeat, pro virtute haberi possit. Unde Socrates colligit scientiam esse fortitudinem. Quam conclusionem improbat Protagoras dicitque ex sua sententia fortes quidem esse audaces et ex audacibus eos qui rei aggrediendae periti sint imperitis audaciores, sed inde non effici, ut audaces omnes sint fortes et sapientia sit fortitudo ac scientissimus quisque sit fortissimus. Nam ex iis quae concessa sunt audacia cum scientia coniuncta, non autem ipsa scientia, intelligenda est fortitudo; scientia adiumentum, non fundamentum est fortitudinis, confirmat huius vim ut in luctae certamine corporis vires si adsunt artis peritia adiuvantur,

28) Xenoph. Memorab. IV. 6, 7: *Ἄλλο τι σοφίαν οἴει εἶναι ἢ ᾧ σοφοί εἰσιν; Οὐκ ἔγωγε. Ἐπιστήμη ἄρα σοφία ἐστίν.*

at non compensantur amissae.[29]) Neque qui audaces sunt, inquit, ii continuo fortes iudicari debent. Nam inter audaciam et fortitudinem hoc interest, quod illa aut ab ira aut ab artis alicuius proficiscitur scientia, fortitudo autem ab universa hominis natura animique conformatione (*ἀπὸ φώσεως καὶ εὐτροφίας τῶν ψυχῶν*) fluere putanda est.[30]) P. 347 B — 351 B.

---

29) Cicer. de sen. c. IX: Milo cum iam senex esset athletasque se exercentes in curriculo videret, aspexisse lacertos suos dicitur inlacrimansque dixisse: 'At hi quidem mortui iam sunt'. Non vero tam isti quam tu ipse nugator. Neque enim ex te unquam es nobilitatus, sed ex lateribus et lacertis tuis.

30) Aristoteles (Eth. Nic. III. 11) hunc Protagorae locum respiciens inter ea quae speciem verae fortitudinis habeant, experientiam (*ἐμπειρίαν*) et iram (*θυμόν*) affert. Et quidem ira ei a natura fortitudinis propius abesse et fortibus esse subsidio videtur (*οἱ ἀνδρεῖοι διὰ τὸ καλὸν πράττουσιν, ὁ δὲ θυμὸς συνεργεῖ αὐτοῖς*), artis autem peritia vel scientia qui confidant, eos ubi quid contra spem acciderit abiectis animis pericula dicit fugere mortem potius quam dedecus pertimescentes. Et Plato ipse in Lachete (p. 194 E) dicentem facit Socratem artis alicuius scientiam nihil attingere ipsam fortitudinem. Mira igitur sunt, quae Felix Ramorinus, in Taurinensi Athenaeo professor, qui proximo anno in Platonis Protagoram explanationes scripsit, de hac Socratis argumentatione commentatus est. Recte enim Socratem conclusisse his rationibus sibi videtur probare p. 77: Protagoras, inquit, ineptias effutiens Socratis argumentum falsitatis arguere conatur. „Consensi equidem, ait, omnes fortes esse fidentes, sed nequaquam fidentes esse fortes." Ecquid? Num in verbis Socraticis id negatur? Nonne patet imo apertissime, qui distinguat *τοὺς* scienter fidentes ab inscientibus prioresque solum fortes appellari velit, hunc subintelligere non omnes fidentes esse fortes? Pergit Protagoras, eadem ratione convinci etiam posse quod scientia sit robur, quoniam robur sit potentia, potentia autem maior sit in eo qui artem luctandi novit. Ecquid hoc vetat? Si robur intelligas artem luctandi, nonne fundamentum huius artis est peritia, id est aliqua scientia? robur enim sine peritia vix aliquid ac ne vix quidem in contendendo valet. — Ad haec tantum addo et Protagoram definivisse *ἰσχὺν* (robur) *γίγνεσθαι ἀπὸ φύσεως καὶ εὐτροφίας τῶν σωμάτων*, neque Socratem, antequam argumentationem concluderet, apertis verbis indicavisse se urinatores, peltasticos, aliosque id genus omnes, quibus artis peritia fiduciam addit, in fortibus numerare. Et verissime E. Joyau, in Collegio Engolismiensi philosophiae professor, in dissertatione de Platonis Protagora sive Socratica de natura virtutis doctrina (Parisiis. Germer Ballière. 1879) p. 52: Socrates, inquit, virtutem non eam appellat scientiam, quae vanam animi curiositatem expleat quaque, dum hoc sciamus, illud tamen ignoremus, sed ipsam ingenii sollertiam firmitatemque, qua verum invenire et a falso discernere valemus. Quum igitur non nisi recta iudicia feramus, maiorem nunquam ex illis rebus voluptatem percipimus, quae reipsa peiores sunt, eaque ante omnia diligimus, quae vere optima sunt. Nos ex omni voluptatum servitute ratio expedit. Libertatem rectus intellectus alit et tuetur, ut ait Leibnitzius (Théod. 3, 288: L'intelligence est comme l'âme de la liberté).

Socrates ita a proposito depulsus hac disputatione relicta firmioribus argumentis Protagorae sententiam refellere conatur. Sciscitatur igitur ex eo, an omne iucundum etiam bonum sit, et an ipsa iucunditas per se spectata bona censeri queat. Dubitante autem illo, quomodo de hac re iudicandum sit, voluptatem vel iucunditatem per se bonam esse ideoque ab omnibus appeti solere deinceps hac argumentatione docere instituit. Scientia una est, inquit, omnium cupiditatum nostrarum moderatrix, adeoque universam regit ac gubernat hominum vitam. Qua qui utitur, is, quum bona et mala probe discernat, a nulla re superabitur aut vincetur, quippe nihil faciens, nisi quod scientia fieri iubeat. Quodsi reperiuntur qui se dicant non quod bonum est, licet illud cognoverint, amplecti, sed a voluptatibus victos ad alia omnia abripi, ii in magno versantur opinionis errore. Etenim quae iucunda sunt, ea non propterea, quod in praesenti afferunt voluptatem, mala putantur, sed quia futuro tempore maiora mala videntur allatura: vicissimque bona cum doloris acerbitate coniuncta propterea, quod in praesenti dolorem admixtum habent, acerba quidem appellantur, sed eadem tamen pro bonis habentur, si in posterum speramus per illa effectum iri maiorem voluptatis ac iucunditatis sensum. Quaecunque igitur bona aut mala censentur, ea metiri solemus voluptatum aut dolorum, quibuscum coniuncta sunt, magnitudine vel parvitate, adeoque ipsam voluptatem, si maiorem aufert quam affert iucunditatem, malum arbitramur, atque contra dolorem bonum, si voluptatem acerbitate sua habet maiorem. Ex quo consequitur omnes omnino voluptatem tanquam bonum perpetuo consectari, dolorem ut malum aversari. — Haec autem si vera sunt, ridiculum est dicere hominem, licet mala saepe cognoscat, tamen ea facere, quum non facere liceat, et vicissim, licet cognoscat bona, tamen ea amplecti nolle propter praesentium voluptatum vim et magnitudinem. Nam quum voluptas *per se* bona sit, is qui mala, quatenus mala sunt, sua sponte faciat, bonis succumbens male facere videatur necesse erit, id quod per est absurdum. Itaque quod vulgo vocant succumbere voluptatibus, vel ab illis vinci, id nihil est aliud nisi pro maioribus bonis maiora mala sumere, et quidem deceptum opinionis errore. Quippe in eligendis bonis plurimum refert, ut rerum iucundarum et iniucundarum rationem plane perspectam habeamus; qua cognitione qui carent, ii fieri non potest quin in fraudem et errorem incurrant. Quocirca scientiam apparet voluptate esse multo potiorem, quippe quae omnes actiones nostras universamque vitam

regere ac moderari debeat, neque fieri unquam potest, ut quis a voluptatibus victus, quum bona cognoscat, tamen contraria amplectatur: neque enim quisquam sciens malus, sed qui voluptati succumbentes mala sequuntur, ii propter imprudentiam et quia errore decepti sunt, minora bona pro maioribus amplecti videntur. Quae si vere disputavimus, vir sapiens nunquam sua sponte mala appetet aut faciet.

His expositis Socrates revertitur ad illud, quod Protagoras in superioribus dixerat, fortitudinem a ceteris virtutibus propterea plurimum differre videri, quod saepenumero homines insipientissimi, intemperantissimi et iniustissimi alios audacia et fortitudine sua longissime antecellerent. Postquam enim concessum est neminem volentem res periculosas unquam suscipere, ne fortem quidem virum temere se in mala et calamitates esse coniecturum asseverat. Nam quae quis timet, inquit, ea mala existimat: nemo autem sua sponte suscipit ea, quae sibi malum aliquod afferre arbitratur. Itaque vir fortis ea, quae sunt honesta, id est, iucunda — nam honestum et iucundum idem esse vidimus — semper et ubique sequitur, ideoque nec turpiter metuit nec turpiter audax est, quum timidus ac temere audax vel metu vel audacia turpi corripiatur. Est autem turpiter audere vel timere nihil aliud nisi propter recti ignorantiam peccare, quandoquidem nemo prudens, ut vidimus, quae sibi perniciosa fore praevidet, unquam suscipiet. Unde efficitur, ut fortitudinem scientia contentam esse iudicari oporteat: est enim nihil aliud nisi rerum metuendarum aut non metuendarum scientia cum recto usu coniuncta. — His omnibus magna subtilitate explicatis Socrates concludit falsam esse Protagorae sententiam, homines imprudentissimos saepenumero fortissimos esse statuentis, et sophista ipse, etsi perinvitus fatetur eam ex iis, quae concessa sint, locum habere non posse. P. 351 B — 360 E.

Protagorae animum rursus placaturus Socrates: Ego vero, inquit, non aliam ob causam haec omnia ex te quaero, nisi quod perspicere cupio, quomodo se habeant quae ad virtutem referuntur, et quid sit ipsa virtus. Nam probe novi, hoc ubi patefactum fuerit, etiam illud manifestum fore, de quo disputavimus, utrum virtus doceri possit, necne.

At mirum quiddam nobis in hac disputatione accidit. Ego enim, qui antea virtutem doceri posse negabam, nunc hoc ipsum affirmo, quod meae rationi mirum quantum adversatur, quippe demonstrare studens omnes virtutes, et iustitiam et temperantiam et fortitudinem, scientia contineri: qua quidem ratione probata virtus maxime doceri

posse videbitur. Tu contra, qui virtutem disciplina comparari posse antea aiebas, nunc contrarium statuere videris, quippe quum id efficere studeas, ut quavis alia re potius quam scientia contenta esse videatur. — Quocirca, quum omnia mire perturbata temereque mixta videamus, equidem pervelim, ut ad virtutis naturam contemplandam accedamus, ac tum demum iterum quaeramus, utrum ea doceri possit, necne.

Sed Protagoras hanc disputationem, quum sibi iam ad aliud quid accedendum sit, in aliud tempus differendam esse dicit, Socratem autem magnificis ornat laudibus eumque vaticinatur aliquando talem futurum, qui merito inter viros sapientiae laude conspicuos numerari possit. — His dictis auditisque Socrates et Hippocrates discedunt. P. 360 E — 362.

Haec igitur summa est libri, qui omnium iudicio insignem habet artis perfectionem, ut nemo eum sine limpidissimae voluptatis sensu legere queat, et ab hoc potissimum dialogo Platonicorum librorum lectionem incipiendam esse Heindorfius, acutissimus Platonis interpres, in editione Protagorae p. 463 rectissime iudicavit. Nam quum magna in eo regnat orationis elegantia et venustas, argumenti varietas atque iocandi ridendique in summa rerum gravitate hilaritas, tum omnia accuratissima diligentia descripta sunt. Velut oculis cernimus domos Socratis et Calliae inter se dissimillimas, ubi tanquam in scena haec acta esse finguntur, ipsique nobis alternis illis sermonibus interesse videmur, quos qui habent, sua quisque dicendi ratione utuntur eaque proferunt, quibus certam sui ingenii formam distincte exprimant; nihil in iis languidi aut inertis dignique sunt assensu et clamore, quibus audientes studia sua indicant. Plutarchus narrat[31]), Romae usu venisse in conviviis ut pueri ex Platonis dialogis facillimos, quos propter dramaticam naturam edidicissent memoriter ita recitarent, ut histrionum more vocem effingerent, affectionem dictis concinentem induerent et gestus moribus congruos adderent. Sed dramaticam argumenti expositionem Plato in nullo dialogo manifestius secutus est quam in Protagora, cuius singulae deinceps partes maiores eisdem nominibus quibus

31) Symposiac. l. VII: *Ἔφη .. εἰσάγειν τὸ νεωστὶ ἐν Ῥώμῃ παρεισηγμένον εἰς τὰ συμπόσια. ἴστε γὰρ ὅτι τῶν Πλάτωνος διαλόγων διηγηματικοί τινές εἰσιν, οἱ δὲ δραματικοί. τούτων οὖν τῶν δραματικῶν τοὺς ἐλαφροτάτους ἐκδιδάσκονται παῖδες ὥστε ἀπὸ στόματος λέγειν· πρόσεστι δὲ ὑπόκρισις πρέπουσα τῷ ἤθει τῶν ὑποκειμένων προσώπων, καὶ φωνῆς πλάσμα καὶ σχῆμα, καὶ διαθέσεις ἑπόμεναι τοῖς λεγομένοις.*

dramaticae significari possunt. Habemus hic *πρότασιν* s. *πρόλογον* a p. 309 ad p. 320 C, habemus *ἐπίτασιν* a p. 320 C ad p. 360 E eiusque tres actus — quorum quisque, ut ex summario perspicere licet, triplici ratione divisus est — et quidem *εἰσβολήν* a p. 320 C ad p. 328 D, *πλοκήν* s. *δέσιν* a p. 328 D ad p. 342 A, *λύσιν* a p. 342 A ad p. 360 E, habemus denique *καταστροφήν* s. *ἔξοδον* a p. 362.[32])

Itemque res ipsae, de quibus agitur, quin ingenui adolescentis animum permoveant et inflamment, fieri non potest. Universa autem disputatio quorsum pertineat, si quaerimus, necesse est meminerimus Hippocratem, adolescentem Protagorae doctrinae cupidissimum, horum sermonum causam fuisse, unde facile erit cognitu Platonem hoc spectasse, ut sophistarum maximeque eorum principis disciplina in omnium conspectu exponeretur. Atque id quidem sic consecutus est, ut et res, in quibus illorum disciplina versabatur, persequeretur, et viam ac rationem, qua discipulos erudiebant, ostenderet. Itaque in hoc dialogo exemplum sophisticarum orationum, quae proprie *ἐπιδείξεις* appellabantur, luculentissimum invenimus, tum videmus, ut sophista cum Socrate, homine artis dialecticae peritissimo, verbis contendens nomen suum tueatur et auctoritatem, denique grammaticae interpretationis poetarum specimen exhibetur, idque, quod litterarum monumentis proditum sit, antiquissimum. Iam vero ad quas res sophistae instituant, id primum in eo sermone, quem Socrates cum Hippocrate habet, disputatur. Cui quaestioni solvendae quum ipsi sibi videantur impares, a Protagora, simul atque ad eum perventum est, eiusdem rei explicationem petunt. Ille quum homines sapientiores et meliores sua disciplina effici dicat, tum de virtutis vi ac notione disseritur, cuius Socrates, etsi paulo tectius, duo distinguit genera, ut sophisticam finibus, quos supra significavi circumscribat. Ipse enim sophistis unam virtutem civilem,[33]) quam consulto *τὴν πολιτικὴν τέχνην*

32) Bertram: Platons Alkibiades I, Charmides, Protagoras (Naumburg 1881) p. 30—52. A nonnullis, quae in hac commentatione habentur, maxime ab iis quae de partibus Protagorae datis p. 37 et aliis locis iudicantur, me dissentire, ex rationibus quas supra attuli apparet. — Huius dialogi praestantiam, qua adolescentium studiis dignissimus sit, his verbis effert Ad. Westermayer Zwei Kapitel aus einer Schulerklärung d. Platon. Protagoras (p. 342 A —347 A) Nürnberg 1880. p. 10: Ich betrachte diese Schrift nicht blos um ihrer künstlerischen Vollendung willen, sondern auch in sittlicher Beziehung als ein solches Kleinod der Literatur, dass ich sie jedem jungen Manne als ein Vademecum auf den Weg des Lebens mitgeben möchte.

33) Plat. Men. p. 91 A.: *Μένων ἐπιθυμεῖ ταύτης τῆς σοφίας*

p. 319 A vocat, relicturus de eius solius disciplina quaestionem infert neque aliam intelligit, quum Protagorae oratione sibi persuasum esse confitetur, (a sophistis) virtutem posse doceri. Alterum eius genus, cum boni honestique cognitione et recti conscientia coniunctum, quod unice virtutis nomine dignum est, id a disciplina sophistica alienum esse arbitratur. Conatur igitur probare Protagoram, cuius praecepta de iis quae vitae civilis ratio requirat, haud inepta sint, nescire, quae sit verae virtutis natura imperiteque de ea nugari, ut immerito virtutis magistrum se profiteatur, eamque ipse docet et unam esse et in scientia constare.

Sed in hac parte disputationis Socrati persona imposita est, quae ab ea, quam plerumque apud Platonem fert, longe abhorret. Etenim ut suae causae serviat, et argumentis aliquot utitur, quae ceteris Platonici Socratis sententiis non congruunt, nec semper vere hic cum adversario agit. Quam diversitatem iam olim iudicavi in eo positam esse, quod Plato, quemadmodum ad Protagorae aliorumque sophistarum disciplinam exponendam et res ipsas, quas docebant, significavit, et docendi viam ac rationem effinxit, sic de industria ea, quae Socrati tribuit, placita ac decreta ex ipsius Socratis doctrina repetiverit et eius disputandi rationem expresserit.

De utraque re Stallbaumii alia fuit sententia, qui omnia, quaecunque Socrati minus honesta esse videantur, e sophistarum vulgique opinione et mente disputata esse statuit. Itaque quae de fortitudine disseruntur, ea, inquit vir doctissimus in praefat. suae edit. secund. p. 30 sq., Socrates pleraque omnia ad mentem ipsius Protagorae disputat, ita quidem ut eum per suam ipsius rationem in fraudem et errorem inducat. Nam Socrates ipse, etsi fortitudinem quoque in scientia positam esse iudicabat, tamen neutiquam eam volebat inesse in callida quadam rerum iucundarum aut iniucundarum, metuendarum aut non metuendarum deliberatione, ad quam unam sane illam referebant qui virtutis dignitatem uno utilitatis studio terminabant: imo eum pro certo et explorato habemus eam scientiam, quae requireretur ad fortitudinem, item in boni rectique cognitione atque certa officii persuasione positam iudicavisse. Idemque, quod Socrates honestum et iucundum idem esse ait adeoque voluptate ita fruendum arbitratur, ut ad eius usum sapientia adhibeatur, huius sententiae auctores facit

---

καὶ ἀρετῆς, ᾗ οἱ ἄνθρωποι τάς τε οἰκίας καὶ τὰς πόλεις καλῶς διοικοῦσι, καὶ τοὺς γονέας τοὺς αὑτῶν θεραπεύουσι, καὶ πολίτας καὶ ξένους ὑποδέξασθαί τε καὶ ἀποπέμψαι ἐπίστανται ἀξίως ἀνδρὸς ἀγαθοῦ.

sophistas. Nam: haud scio, inquit, an Socrates in eo loco potius ipsorum sophistarum opiniones Protagorae proponat, quo facilius eum deinde laqueis dialecticis irretiat.

Verum enim vero Protagoras Socratis sententiam alteram graviter refellit, alteram num amplectatur, vehementer dubitat. Et Socrates, cui Xenophon Memorab. IV. 6, 8 scribit placuisse utile et bonum idem esse, recte ac iure a Platone ita disputans inducitur, ut iucundum, quod quidem nunquam non iucunde afficiat, nihil aliud esse nisi bonum statuat. Neque Plato, sed Socrates docebat singulas virtutes, quae scientia coniunctae sunt, neque inter se neque a scientia omnino differre. Atque omnes sententias, quas Socrates in Protagora profert, ad Socraticam doctrinam accommodatas esse, nuper Joyau eo quem in annotat. 29 memoravi libro gravissime et constanti iudicio defendit contenditque illam doctrinam adeo plenam et absolutam hoc dialogo contineri, ut nusquam quae sit vera eius forma ac facies manifestius deprehendi possit.

Neque dubitandum est, quin qua ratione Socrates hoc loco cum Protagora disserit, eadem cum civibus Atheniensibus colloqui solitus sit. Non enim Plato in libro, quo magistrum suum naturam et vim virtutis enucleantem facit, ei talia argumentationis vitia, qualia in locis supra p. 8 allatis inveniuntur, tribuisset, nisi veram eius disputandi rationem voluisset exprimere. De conclusionibus, quibus Protagoras hic deceptus est, Plato ipse, ut vidimus, in Theaeteto legentibus se purgare voluit, sed iuvenem Socratem, qua aetate cum Protagora apud Calliam sermones contulisse dicitur[34]), eiusmodi captiones omnino non fugisse, pro certo affirmari potest. Namque Socrates in symposio (p. 202) se narrat a Diotima demum didicisse falso concludi, quidquid non esset pulchrum, necessario id ipsum esse turpe aut quidquid non sapiens, id insciens, sed medium quiddam esse inter sapientiam et inscientiam, illamque monuisse, ne contenderet et cogeret quod non esset pulchrum, id turpe esse, nec quod non bonum, malum[35]). Idemque in Protagora orationis ambiguitate non semel utitur, ut p. 319 A in eius verbis *δοκεῖς μοι . . ὑπισχνεῖσθαι ποιεῖν ἄνδρας ἀγαθοὺς πολίτας* Heraclitea quaedam obscuritas inest; nam *ποιεῖν* reddendi vi, non gignendi vel procreandi, positum esse et accusativos diversae esse potestatis, alterum obiecti, alterum praedicati nominis, id quidem certum est, sed *ἀγαθούς* ad *ἄνδρας*

34) P. 314 B.: *ἡμεῖς γὰρ ἔτι νέοι, ὥστε τοσοῦτο πρᾶγμα διελέσθαι.*

35) Plat. symp. 202 B: *Μὴ τοίνυν ἀνάγκαζε, ὃ μὴ καλόν ἐστιν, αἰσχρὸν εἶναι, μηδὲ ὃ μὴ ἀγαθόν, κακόν.*

referatur, an ad *πολίτας*, liberum est arbitrium. Protagoras, qui virtutem universam, non civilem modo, se tradere profitetur, sese arbitratur videri cives ad virtutem instituere[36]), non viros ad vitae civilis artem, Socrates, quamquam civilem virtutem sive prudentiam intelligit, ut ex proximis verbis apparet, tamen hic nondum sciri vult, ex sua sententia perfectam virtutem ac consummatam sophistis omnino non concedendam esse. Eiusdem ambiguitatis exemplum ad argumentationem etiam gravius ad p. 350 B. notavimus.

Proximum est, ut videamus, quo tempore hic liber conscriptus sit, et quando colloquium fingatur habitum. Atque de priore tempore plerisque interpretibus ita visum est, ut libri confectionem ad Platonis adolescentiam referendam esse statuerent. Socrate enim vivo hunc sermonem litteris mandatum esse volunt[37]), qui quum moreretur, natus fuit Plato viginti septem annos. Sed quamquam facile credimus, in Platone, acerrimi viro ingenii, ea quae futura essent, multo maturius quam in plerisque hominibus perfecta esse, tamen tanta scribendi elegantia et perfectio, quanta hic singulae partes descriptae, res et homines paene sub oculos nostros subiecti, in argumento explicando omnia ad artem directa sunt, in nullum adolescentem ne summa quidem ingenii felicitate praeditum videtur cadere. Et Plato, quem vidimus Socratis et doctrinam et disserendi rationem hoc dialogo exponere voluisse, hoc satis inepte eo fecisset tempore, quo Socrates quotidie disputandi docendique causa palaestras, gymnasia, forum, omnia denique loca, ubi homines congrediebantur circulique erant, perlustrabat. Nec enim Plato, quum veritatem sequeretur, verbis suis veras viventis actiones superare potuisset, nec fuissent qui, quum his ipsis interesse possent, earum formam adumbratam desiderarent. Quodsi quaerimus, cur hunc librum iam vivo Socrate confectum esse statuatur, hanc

36) Perspicuis verbis ipse id in sequentibus declarat p. 328 B: *εἰ ὀλίγον ἔστι τις ὅστις διαφέρει ἡμῶν προβιβάσαι εἰς ἀρετήν, ἀγαπητόν. ὧν δὴ ἐγὼ οἶμαι εἷς εἶναι, καὶ διαφερόντως ἄν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ὀνῆσαί τινα πρὸς τὸ καλὸν κἀγαθὸν γενέσθαι.* conf. p. 339 B. Aristot. pol. VIII, 14 (1333 a. Bek.): *τοῦτ' ἂν εἴη τῷ νομοθέτῃ πραγματευτέον, ὅπως πολίτης καὶ ἄρχων ἄνδρες ἀγαθοὶ γίνωνται.* Hinc Seneca ep. 76: In eo loco (i. e. auditorio), in quo vir bonus discitur, paucissimi sedent.

37) Vid. C. Fr. Hermann Histor. Philos. Plat. I, 618 not. 323, Steinhart Praefat. ad Prot. p. 432, Susemihl Jahrb. f. cl. philolog. 1880 p. 717, Zeller Philos. d. Griech. II. 1, 433 sqq., qui tamen ipse arbitratur (p. 451 not. 3) Protagoram post Socratis mortem et quidem antequam Plato in Aegyptum proficisceretur, scriptum esse, eique consentit Bonitz Platon. Stud. p. 241.

maximam causam reperimus, quod in eo Platonis de ideis doctrinae vestigia certa non animadvertantur. Verum, si quid video, inde non consequens est, illam doctrinam eo tempore, quo liber conscriptus est, a Platone nondum fuisse excogitatam, imo si ea, quae modo disputavimus, idoneam habent fidem et Socrates in Protagora suas ipsius partes, non Platonis, agit, illi doctrinae illustrissimae nullum in hoc sermone locum relictum fuisse apparet, ut ex eo quod Socratis placita in dialogo non ad eam relata sunt, de tempore scriptionis aliqua probabilis coniectura colligi non possit. Neque virtutum numerus ad hanc quaestionem spectat. Numeratur enim in hoc libro inter virtutes cardinales, quas vocant, praeter iustitiam, sapientiam, temperantiam et fortitudinem etiam pietas, cuius Plato in iis libris, qui posteriore tempore scripti videntur esse, plerumque nullam iniicit mentionem, iustitiae eam subiungendam esse ratus. At Protagoras in hoc colloquio quinque virtutis partes discernit isque pietatem una cum iustitia et temperantia iam in oratione de virtutis origine et disciplina commemoraverat; Socrates, qui p. 361 B disputationis summam repetit, pietatem praetermittit. *ἐπιχειρεῖς*, inquit, *ἀποδεῖξαι, ὡς πάντα χρήματά ἐστιν ἐπιστήμη καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ ἀνδρεία.* Non equidem ignarus sum, pietatem a Socrate in virtutum numero et praecipuo quodam loco positam esse, sed quot virtutis formas Plato, quum hunc dialogum scriberet, probaverit, id rationibus confirmari posse nego.

Iam si quaeritur, quo tandem tempore liber scriptus esse videatur, certum quendam annum in re prae ceteris lubrica constituere sane est difficile. In primis Platonis scriptis hunc librum numerandum esse, in eo quidem omnes consentiunt, satisque constat eum prius confectum esse quam Lachetem[38]) et Gorgiam. Orationis festivitate ac varietate, dilucida rerum descriptione et sententiis in aliena studia directis Phaedrus et Protagoras inter se simillimi sunt, et quum ille ante annum trecentesimum nonagesimum sextum[39]) compositus esse videatur, cum probabilitate suspicari licet, Protagoram triennio inter hunc quem posui annum et Socratis mortem interiecto esse conscriptum.

Longe autem ab illo tempore id diversum est, quo Plato hunc sermonem habitum esse fingit. Videndum igitur nunc est, quod sibi tempus proposuerit, quo homines

38) Vid. quae de hoc dialogo disputavit H. Becker in Jahrb. f. cl. philol. 1880 p. 305—316.

39) Conf. Susemihl: Die Abfassungszeit des platon. Phädrus l. l. p. 707—724.

illi totius Graeciae clarissimi ad Calliam convenisse dici possent. Athenaeus p. 218 ex Hippocratis verbis: ἔτι γὰρ παῖς ἦ, ὅτε τὸ πρότερον ἐπεδήμησε (Πρωταγόρας), quae initio dialogi scripta inveniuntur, ex iis igitur concludit Protagoram secundo adventu Athenis morantem hunc de virtute sermonem cum Socrate habuisse. Quare quum Socrates tertio iam die postquam ille advenit, cum Hippocrate eum convenisse dicatur, hoc praecipue quaerendum putavit, quo anno sophista iterum Athenas venerit. Quam rem hoc modo effecit, ut, quia Protagoras ad Calliam devertit, mortem Hipponici, Calliae patris, exquisiverit. Atque Hipponicus, inquit, dux creatus et contra Tanagraeos una cum Nicia profectus est Euthydemo archonte h. e. Ol. 88, 3 (426 a. Chr. n.), sed mortuus iam erat anno tertio Ol. 89, quo Eupolis fabulam Adulatores docuit, qua in fabula Callias hereditatem adiisse, nec ita pridem adiisse dicitur, ut mortem patris in primum aut alterum annum Ol. 89 incidisse intelligatur. Eadem in fabula ab Eupolide Protagoras etiam inducitur, quem tum nondum diu Athenis versatum esse ex eo collegit, quod in Conno Amipsiae duobus annis ante acta in sophistarum numero non producitur. Quum igitur illo temporis spatio, quod inter primum et tertium annum Ol. 89 interiectum est, et mortuus sit Hipponicus et Protagoras Athenas reverterit, necesse est, inquit, in unum aliquem ex his tribus annis Plato, si ratione egisse putandus est, illum conventum retulerit, atque quum adsit etiam sermoni Hippias Eleus, de altero anno Ol. 89 eum cogitasse statuendum est, quod Hippias nisi per indutias annuas Isarcho archonte anno primo Ol. 89 factas non potuerit tuto Athenis degere. Illo autem tempore neque Paralus et Xanthippus, Periclis filii, Protagoram audire potuerunt, utpote ante patrem mortui[40]), neque Pherecratis fabula Agrestes, quae demum Aristione archonte (Ol. 90, 4) docta est, in Protagora (p. 327 D) commemorari debuit, unde Athenaeus manifesto apparere dicit diversa Platonem tempora confudisse historiaeque

40) Censeo enim in verbis Athenaei (p. 506 A) οἱ ἔτι πρότερον τελευτήσαντες ante πρότερον intercidisse πρς i. e. πατρὸς, Casaubonus pro οἱ ἔτι voluit οἱ ἑ ἔτει i. e. οἱ πέμτῳ ἔτει πρότ. eaque coniectura, quam ipse veram omnino et certam emendationem dicit, hodie etiam pro vera habetur, quamquam iam anno 1859 in commentatione de temporibus rerum in Platonis Protagora p. 9 Casauboni errorem patefeci ex descriptione Olympiadum quam in Animadvers. ad Athenaeum ad lib. V cap. 15 (edit. Lugdunens. 1621 p. 378) adiecit. Ibi scripsit sub Ol. 89, 3: Protagoras fuit tum Athenis, quum paulo ante eo venisset secundum, et Periclis filiorum mortem transfert in Ol. 87, 2; itaque luce clarius est eum totam Olympiadem 88 in computatione annorum omisisse.

fidem laesisse. Sed praeter ea, quae Athenaeus memoravit, alia etiam in hoc dialogo habentur, quae nisi temporum ratione neglecta ad secundum annum Ol. 89 (423 a. Chr. n.) referri nequeant. Non enim Agatho poeta, qui iam proxima Olympiade (90, 4), ut Athenaeus p. 217 A memoriae prodidit, in certamine tragico victoriam reportavit, eo anno *νέον ἔτι μειράκιον* fuit, quo nomine p. 315 D a Socrate appellatur. Neque magis cum illo anno concinunt, quae p. 311 C de Phidia Atheniensi et p. 335 E de Crisone Himeraeo memorantur. Ille enim, quem iam anno primo Ol. 87 interiisse constat[41]), exempli causa inter eos nominatur, quos adiens Hippocrates certam quandam artem doceatur, cum Crisone, insigni cursore Socrates Protagoram comparat orationum cursum non inhibentem et suam condicionem, si cum sophista longis orationibus certare iubeatur, eandem esse dicit, ac si Crisonem currendo iubeatur aemulari. Tribus deinceps certaminibus Olympicis — Ol. 83. 84. 85 — Criso[42]) cursu vicit, ut illo tempore eius pedum pernicitas tota Graecia esset celebris; sed Ol. 89, 2 post ultimam victoriam duodeviginti annorum spatio interiecto sine dubio tantum de ea laude fuit detractum, ut nec ipse *δρομεὺς ἀκμάζων* appellari posset et Socrates nihil haberet, cur cursu cum eo certare nollet. Etenim ne Socratis quidem persona, qui ut iam vidimus, iuvenili aetate florens describitur, anno 423 respondet.

Sed haec omnia ita comparata sunt, ut nos ad prius quoddam tempus hunc dialogum accommodatum esse existimare oporteat. Et Athenaei rationes speciosiores quam veriores sunt. Protagoras, ut supra ostendimus, artem sophisticam inchoaverat anno 455 a. Chr. n. Ab eo igitur anno per singulas urbes migraverat et in optimis artibus omnes quicunque discendi cupidi erant erudiverat. Quae eius consuetudo (*τοῦ ἐπιδημεῖν*) Athenaei sententiae magnopere adversatur. Neque enim Protagoras anno 423 secundum Athenas advenire potuit, nisi triginta duorum annorum spatio aut semel ibi versatus erat aut semel abfuerat. Utrumque et per se incredibile est nec ullius sophistae exemplo probatur. Et fuerat Protagoras Athenis iam versatus Ol. 84 (444) atque ibi ad tantam famam pervenerat, ut quum eo anno colonia Thurios deduceretur, illis colonis leges qui scriberet ab Atheniensibus dignus haberetur.[43]) Véri

41) Hanc O. Muelleri sententiam secutus etiam est Brunn Graecor. artific. histor. I. p. 167.

42) V. Diodor. XII, 5. 23. 29. Dionys. Hal. Antiq. Rom. XI init. Pausan. V, 23.

43) Diog. Laert. IX. 8, 50: *Πρωταγόρας . . Μαιανδρίου Ἀβ-*

igitur est simillimum eum hanc ob causam Thurios profectum esse indeque in Siciliam, qua in insula a Platone (Hipp. I. p. 282 D) fuisse dicitur, iter fecisse. Atque Plutarchus in vita Periclis (c. 36) narrat, Xanthippum quos pater cum Protagora habere solitus sit sermones ira ductum divulgasse. A Plutarcho etiam verba Protagorae servata sunt Consol. ad Apoll. c. 33, quibus hic exposuit, quam se constantem Pericles praestaret, quum ambo eius filii intra octo dies vita decessissent: *τῶν υἱέων (Παράλου τε καὶ Ξανθίππου) νεηνιῶν ὄντων καὶ καλῶν, ἐν ὀκτὼ δὲ ταῖς πάσῃσι ἡμέρῃσι ἀποθανόντων νηπενθέως ἀνέτλη... πᾶς τίς μιν ὁρῶν τὰ ἑωυτοῦ πένθεα ἐρρωμένως φέροντα μεγαλόφρονά τε καὶ ἀνδρεῖον ἐδόκει εἶναι καὶ ἑωυτοῦ κρείσσω, κάρτα εἰδὼς τὴν ἑωυτοῦ ἐν τοιοῖσδε πράγμασι ἀμηχανίην*, ex quibus probabili coniectura colligi potest Protagoram tum etiam, quum illi moriebantur, Athenis versatum esse. Sed iisdem quos significavi annis Protagoram saepius ab Athenis abfuisse ex iis cognoscitur quae Plato eum in hoc dialogo (p. 316 C) pronuntiantem induxit. Itaque irritum illud Athenaei argumentum putandum est, sed quum verba Hippocratis (p. 310 E) *ἔτι γὰρ παῖς ἦ, ὅτε τὸ πρότερον ἐπεδήμησεν* nequaquam ita accipienda sint, ut primam sophistae mansionem Athenis intelligamus, sed proximam, ad hanc nostram quaestionem nihil refert, quota illa fuerit.

Neque rectius Athenaeus tempus, quo hic dialogus habitus esse fingitur, Hipponici morte definire conatus est, quem cur tum iam mortuum esse credamus, iusta causa non subest. Si quis Socratem ex Piraeo redeuntem et cum Thrasymacho sophista aliisque sermones se habuisse narrantem interrogavisset, ubinam id fecisset, ille respondisset: *παρὰ Πολεμάρχῳ τῷ Κεφάλου*, ait enim ipse (de rep. p. 328 B) *ἀπῆμεν πρὸς τὸ ἄστυ· κατιδὼν . . Πολέμαρχος ὁ Κεφάλου ἐκέλευσε περιμεῖναι . . ἦμεν οὖν οἰκαδε εἰς τοῦ Πολεμάρχου*. Ex his verbis ad Polemarchum convenerunt et postea demum comperimus Cephalum in vita esse et in eadem domo versari, cuius mentio si non facta esset, Cicero Epist. ad Attic. IV. 16 non potuisset scribere in Piraeum Socratem venisse ad Cephalum locupletem et festivum senem. Quod quum simili ratione Hippocrates in Protagora (p. 311 A) sophistam ad Calliam, Hipponici filium, devertisse dicit, non de Hipponico tamquam mortuo loquitur; nihil autem fuit causae, cur, ubi ille esset, commemoraret. Potuit autem Hipponicus tum

---

δηρίτης, καθά φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τοῖς περὶ νόμων, ὃς καὶ Θουρίοις νόμους γράψαι φησὶν αὐτόν.

aut per longius quoddam tempus ab urbe abesse sive in exercitu sive in legatione peregre versans, aut domum suam[44]) in Piraeo habitare.

Itaque nihil nos impedit, quominus cogitatione ultra annum 423 regrediamur et statuamus talem conventum, qualis a Platone hoc libro exhibetur, Calliae domi nisi ante bellum peloponnesiacum esse non potuisse. Ad quod tempus accuratius definiendum plurimum Alcibiadis descriptio confert, quam initio dialogi habemus; dicit enim familiaris Socratis Alcibiadem sibi nuper pulchrum virum, at virum tamen visum esse, cuius malae iam sint lanugine obductae. Quae ei Socrates non gravate concedit, quum addat, ex Homeri sententia *χαριεστάτην ἥβην εἶναι τοῦ ὑπηνήτου, ἣν νῦν Ἀλκιβιάδης ἔχει.* Spectant ad hunc locum Athenaei verba p. 219 E: *ὅτι δὲ (Σωκράτης) ὄντως ἥρα τοῦ Ἀλκιβιάδου, δῆλον ποιεῖ Πλάτων ἐν τῷ Πρωταγόρᾳ, καίτοι μικρὸν ἀπολείποντος τῶν τριάκοντα ἐτῶν*, sed librariorum incuria litteram *λ'* pro *κ'* describentium misere ea quidem corrupta sunt. Non enim Athenaeus adeo Atticorum linguae et institutorum imperitus erat, ut, quis *ἥβην ἔχειν* Attice diceretur, nesciret. An quisquam arbitratur, haec verba Cratini: *αὐτοὺς ἐπαίδευσεν ἐθρεψέν τε Δημοσίοις χρήμασιν εἰς ἥβην, Ἵνα ποτέ οἱ λοιγὸν ἀμύναιντο*, aut haec Thucydidis (II, 46): *τοὺς παῖδας (τῶν θαπτομένων) τὸ ἀπὸ τοῦδε δημοσίᾳ ἡ πόλις μέχρι ἥβης θρέψει* ab Athenaeo ita esse accepta, ut opinaretur civium Atheniensium in bello occisorum filiis usque ad tricesimum aetatis annum publice victus suppeditatos esse. Neque Athenaeus quot annorum Alcibiades tum fuerit ipse computavit, sed hunc annorum numerum ex Alcib. I. p. 123 D excerpsit, ubi dicitur nondum plane viginti annos natus: *ὁ Ἀλκιβιάδης οὗτος ἔτη οὐδέπω γεγονὼς σφόδρα εἴκοσιν*, eademque aetate eum — *πρὶν εἴκοσιν ἐτῶν εἶναι* — aliqua consuetudine cum Socrate coniunctum fuisse Xenophon Memor. I. 2, 40 tradidit. Itaque apud Athenaeum pro *τῶν τριάκοντα ἐτῶν* scribendum est *τῶν εἴκοσιν ἐτῶν*, neque dubitari potest, quin illis Platonis verbis Alcibiades ephebus h. e. adolescens duodeviginti vel undeviginti annorum sit accuratissime descriptus.[45]) Quam aetatem quando Alcibiades egerit, hodie

---

44) E. Zeller Anachronism. i. d. plat. Gesprächen (Abhandl. d. Berl. Akad. 1873 p. 85) hanc meam sententiam labefactari censet eo quod Hippias p. 337 D Calliae domum urbis amplissimam et beatissimam vocat; sed his verbis Calliae blanditur generisque eius amplitudine ad hospitii dignitatem laudibus efferendam utitur.

45) Conf. commentationem meam De temporibus rerum quae in Platonis Protagora habentur constituendis (Erfurt 1859) p. 15 sqq.,

satis constat. Quamquam enim a veteribus auctoribus, quum plurima et de privata vita eius et de publica tradiderint, neque quo tempore natus sit neque quoto aetatis anno perierit, scriptum accepimus, tamen recentiorum maximeque Meieri[46]) quaestionibus subtiliter et recte probatum est, natum eum fuisse Ol. 82, 2 sive a. 451. Quae quum ita sint, hic dialogus ad alterutrum annum biennii bello peloponnesiaco excepti referendus est, et ut plerisque interpretibus, ita nobis animus ad annum 432 magis inclinat, quumque tot peregrini homines ad Calliam convenisse dicantur, haud scio an verno tempore sub Dionysia urbana Ol. 86, 4 hoc colloquium habitum putari debeat; v. ann. ad p. 315 D.

Eo tempore Callias viginti fere annos natus erat, certe non multo maior, id quod inde colligas, quod sexaginta annis post (Ol. 102, 2 sive a. 372) legatus Spartam missus est[47]); nec tamen tum minus viginti annos habuit. Nam eadem matre natus atque Xanthippus et Paralus, Periclis filii, aetate eos antecessit[48]); constat autem Xanthippum in matrimonium duxisse filiam Isandri[49]). ut ipse, quum Ol. 87, 2 pestilentia consumeretur, undeviginti saltem annos complevisse putandus sit. Adde quod ex Hipponico Calliae mater, priusquam Pericli nupsit, etiam Hippareten, quam postea Alcibiades sibi matrimonio iunxit, peperit, iam intelliges nostram de Calliae aetate sententiam aut veram esse aut vero proximam.

Ex iis quae Athenaeus p. 220 et scholiastes ad Plat. Menexen. p. 235 E de Aeschinis Socratici dialogo, qui Callias inscriptus fuit, narraverunt, coniicere licet Aeschinem illum dialogum ad idem fere tempus aptavisse. Nam in eo libro, in quo Calliae cum Hipponico patre simultatem pluribus memoraverat, non modo Anaxagorae (? Protagorae) et Prodici disciplinam irriserat, sed in Periclem etiam et Aspasiam invectus erat.[50]) Ex quo, opinor, in-

---

ubi et de hac re et de reliquis huc pertinentibus uberius, quam hic licet, disputatum est. De Alcibiadis Platonici aetate praeterea disputavi in Zeitschr. f. d. Gymnasialw. Berl. 1858 p. 260—266.

46) In Indice lect. Gryphiswald. 1821; eum quum alii secuti sunt, tum Vischer (Alcibiad. et Lysander p. 52) et Hertzberg (Alcibiades, Halle 1853 p. 53 et 60 sq.).

47) Xenoph. Hellen. VI. 3, 2. Diodor. XV. 51. De hoc viro omnium Atheniensium opulentissimo et sophistis mirifice dedito disputavit Perizon. ad Ael. V. H. 14, 6. Boeckh. De Oeconom. Att. I. p. 629. Veterum scriptorum locos plurimos, qui de illo agunt, collegit Heindorf. ad Protag. p. 311 A.

48) V annot. ad p. 314 E.

49) Plutarch. Pericl. c. 36, 1. Athen. p. 589. D.

50) Athen. l. l. *ὁ δὲ Καλλίας αὐτοῦ (τοῦ Αἰσχίνου) περιέχει τὴν τοῦ Καλλίου πρὸς τὸν πατέρα διαφορὰν καὶ τὴν Προδίκου*

telligitur, iam ante bellum peloponnesiacum et Hipponico vivo, qui in pugna Deliaca (a. 424) cecidisse fertur[51]), Calliam sophistis se dedisse. Et dubitatio, quo iure Plato finxerit eum iam tum domi suae sophistas vidisse et tot homines hospitio excepisse, rationi convenienter, ut vidimus, tolli potest neque recte creditum est Platonem in hac re anachronismum quem dicunt commisisse. Nam ut alia, quae supra memoravi, omittam, Hipponicus praeter domum, quae in pago Melitensi sita erat in eaque habitum hoc colloquium fingitur, alteram eamque magnificentiorem in Piraeo habuit, in qua post Hipponici mortem Callias illud convivium, quod Xenophon descripsit, ob Autolyci quem amabat victoriam a. 422 paravit. Quid ergo obstat, quominus Hipponicum, cuius mors in Protagora nusquam significatur, altera domo Calliae concessa in Piraeo tum habitavisse statuamus. Andocide teste Callias in matrimonio habuit filiam Glauconis; quam quum iam ante hoc colloquium duxisse videatur[52]), ex iis nuptiis causa potest repeti, cur Hipponicus aedes urbanas Calliae condonaverit.

Una res est, quae illi anno, ad quem dialogum retulimus, non respondeat, commemorationem dico fabulae Agrestium, quam Athenaeus p. 218 C. Ol. 89, 4 (421) actam esse testatur. Quae memoria si vera est, concedendum est Platonem hac in re a veritate deflexisse, sed quum in tanta copia comoediarum quotannis in scenam delatarum nemo nisi didascaliis inspectis, quo anno singulae doctae essent, scire posset, Plato veniam rei ad orationem ornandam et Protagorae dicendi consuetudinem vere depingendam adiectae impetraturum se sperare potuit. Non vero eadem erat ratio in iis quae ad illos homines, qui in hoc libro inducti sunt, pertinerent. Quorum vita in luce Graeciae acta quum non modo Atheniensibus, sed ne reliquis quidem Graecis esset ignota, eo magis hoc philosopho cavendum erat, ne quae a veritate abhorrerent, de iis traderet, quod in talibus rebus iudicandis Graeci nobis erant acerbiores.[53]) Maxima autem circumspectione haec omnia constituta esse et inique magis quam recte

---

καὶ Ἀναξαγόρου τῶν σοφιστῶν διαμώκησιν κτἑ. Schol. ad Menex. Ἀσπασία καὶ Περικλέα δημηγορεῖν παρεσκεύασεν, ὡς Αἰσχίνης ὁ Σωκρατικὸς ἐν διαλόγῳ Καλλίᾳ.

51) Andocid. adv. Alcib. 13, Athen. p. 218 B; quam memoriam falsam esse dicit Krüger Histor.-philolog. Stud. II 288 sqq., sed vid. quam in annot. 44 memoravi commentationem p. 7.

52) Vid. annot. ad p. 314 E.

53) Conf. Isocrat. XI. 8. Aristid. III. p. 551 (vol. II. p. 435 edit. Dindorf.). Athen. p. 216 F.

Platonem a quibusdam hoc nomine reprehensum esse nobis videmur docuisse.

Restat, ut de Simonideo carmine pauca dicantur. Eius reliquias primus Schleiermacherus a Platonis oratione rectius separavit et in versibus restituendis multi viri docti versati sunt, sed quaedam dubia remanent. Plerisque ea numerorum forma probata est, in quam G. Hermannus in Protagorae editione Heindorfiana p. 598 et Schneidewinus in Delectu poesis Graecorum iamb. eleg. mel. p. 379 poetae verba redegerunt, eamque, ut quantum carminis superest sub unum adspectum subiiciatur, hic proponam:

Στροφὴ α'.

Ἄνδρ' ἀγαθὸν μὲν ἀλαθέως γενέσθαι χαλεπὸν
χερσίν τε καὶ ποσὶ καὶ νόῳ τετράγωνον, ἄνευ ψόγου τετυγμένον.
(Desunt quinque versus.)

Ἀντιστρ. α'.

Οὐδέ μοι ἐμμελέως τὸ Πιττάκειον νέμεται
καίτοι σοφοῦ παρὰ φωτὸς εἰρημένον· χαλεπὸν φάτ' ἐσθλὸν
ἔμμεναι.
Θεὸς ἂν μόνος τοῦτ' ἔχοι γέρας· ἄνδρα δ' οὐκ ἔστι μὴ οὐ κακὸν
ἔμμεναι,
ὃν ἀμάχανος συμφορὰ καθέλῃ.
Πράξαις γὰρ εὖ πᾶς ἀνὴρ ἀγαθός,
κακὸς δ' εἰ κακῶς, καὶ
τοὐπιπλεῖστον ἄριστοι, τούς κε θεοὶ φιλέωσιν.

Ἐπῳδὸς α'.

Ἔμοιγ' ἐξαρκεῖ,
ὅς ἂν μὴ κακὸς ᾖ
μηδ' ἄγαν ἀπάλαμνος, εἰδὼς γ' ὀνησίπολιν δίκαν, ὑγιὴς ἀνήρ.
Οὔ μιν ἐγὼ μωμήσομαι·
(οὐ γὰρ ἐγὼ φιλόμωμος·)
τῶν γὰρ ἠλιθίων ἀπείρων γενέθλα.
Πάντα τοι καλά, τοῖσί τ' αἰσχρὰ μὴ μέμικται.

Στροφὴ β'.

Τοὔνεκεν οὔ ποτ' ἐγὼ τὸ μὴ γενέσθαι δυνατόν
διζήμενος κενεὰν ἐς ἄπρακτον ἐλπίδα μοῖραν αἰῶνος βαλέω,
πανάμωμον ἄνθρωπον. εὐρυέδους ὅσοι καρπὸν αἰνύμεθα χθονός.
ἐπεὶ οὔτιν' εὑρὼν ἀπαγγελέω.
Πάντας δ' ἐπαίνημι καὶ φιλέω,
ἑκὼν ὅστις ἔρδῃ
μηδὲν αἰσχρόν· ἀνάγκᾳ δ' οὐδὲ θεοὶ μάχονται.

Sed Bergkius (Poetae lyric. Graec. edit. III, p. 1114), qui vere hoc vidit versuum numeros in epodo eosdem esse qui in strophis deprehenduntur, Simonidem nullis in hoc

carmine epodis usum esse ratus verba ἔμοιγ' ἐξαρκεῖ poetae abiudicat et ceteris epodi versibus lacunam primae strophae explet. In quibus versibus, ut numeris strophae plane respondeant, pauca mutavit: pro ὃς ἂν μὴ κακὸς ᾖ scripsit ὃς ἂν ᾖ κακός, ut negatio ex sequentibus repetenda sit, sed facilius, ut apud Homerum fieri solet (vid. Krüger II. 62, 4), abesse possit ᾖ et scribi ὅ κε μὴ κακός, deinde pro οὔ μιν ἐγώ posuit οὐδὲ μή μιν ἐγώ, quod verum esse non videtur, denique recte ex carmine Simonideo eiecit et Platoni reddidit verba οὐ γὰρ ἐγὼ φιλόμωμος. Constat igitur de Bergkii sententia carmen tribus strophis integris. Eius rationem Blassius (Rhein. Museum 1872 p. 326) secutus est, sed locum illorum epodi versuum mutavit; quos Bergkius primae strophae addidit, iis ad secundam stropham a versu tertio restituendam utitur totumque carmen, quod non pro epinicio sed pro scolio habendum sit, illis quatuor strophis constitisse arbitratur. Hunc stropharum ordinem Ramorinus p. 67 ita mutavit, ut Blassii secundam stropham quarto loco collocaret, quae verba Bergkio auctore (p. 1116) iam Hartungius ad extremum carmen retulerat.

Mea quidem sententia id dubitari nequit, quin Simonidis verba quae Plato p. 346 C posuit, sive partem strophae sive epodum effecerunt, proxime antecesserint stropham *Τοὕνεκεν οὔ ποτ'—θεοὶ μάχονται*, et haec ipsa stropha, qua illa verba excepta sunt, carminis fuerit ultima. Huius rei indicio est carminis interpretatio Socratica et sententiarum nexus a Blassio explanatus.

CODICES EORUMQUE NOTAE.

Magnum numerum codicum, qui ad hunc dialogum et a Bekkero et a Stallbaumio collati sunt, in superiore editione recensuimus; sed quum aut ex Bodleiano aut ex Veneto, ut iam in praefatione diximus, ceteri manaverint, praeter illos duos nullus est, cuius lectiones ab illis variantes magni sint faciendae, nam sicubi meliorem habet, ea inventa est coniectura. Atque optimorum codicum notitia certissima debetur Martino Schanz; is de Bodleiano, qui iam anno 895 scriptus sed demum 1801 a Dan. Clarkio in insula Patmo detectus est et nunc Oxonii in bibliotheca Bodleiana asservatur, in Novis comment. Platonicis p. 111 sqq. copiose exposuit eiusque scripturae simulacrum Euthydemi editioni maiori (Wirceburgi 1872) addidit, et de Veneto iisque codicibus, qui ad hunc referendi sunt, egit libro quem inscripsit Über den Platocodex der Markusbibliothek in Venedig append. class. 4 nr. 1 (Leipzig 1877).

Etsi autem Venetus tribus fere saeculis posterius scriptus est (saecul. XII.), tamen neque ex Bodleiano ullo modo pendet neque aptus est ex eodem exemplari, ex quo Bodleianus descriptus est, sed communis utriusque fons iam ante Stobaei aetatem fuit divisus et integrior mansit ea pars, unde profluxit Venetus. Quod quamquam omnibus viris doctis, quorum de hac re existimationem cognoverim, longe secus videtur, tamen firmis argumentis sententia mea nititur. Atque hic dialogus si in solo Bodleiano positus esset, et locis quibusdam mancus esset et scripturae mendis scateret. Desunt in eo p. 312 E post *περὶ οὑπερ* verba *καὶ ἐπιστήμονα, περὶ κιθαρίσεως· ἦ γάρ; Ναί. Εἶεν· ὁ δὲ δὴ σοφιστὴς περὶ τίνος δεινὸν ποιεῖ λέγειν; ἢ δῆλον ὅτι περὶ οὑπερ*, ubi ut scriba oculis aberraret, repetito *οὑπερ* factum est. Aliae etiam sed minores sunt lacunae p. 329 C. Ut his locis in Veneto omnia sunt integra, ita brevi conspectu ex Schanzii notis criticis cognoscitur plerasque Veneti lectiones Bodleianis longe esse praestantiores. Multae voces et litterae librariorum arbitrio in Bodleiano additae, multae adeo mutatae sunt, ut quae Plato scripserat sine alieno praesidio nunquam possent revocari. Habet igitur, ut leviora omittam, p. 324 B *ἐὰν μή τε ὦσιν ἐὰν μή* pro *ἐάν τε ὦσιν ἐάν τε μή*, p. 314 C *ἑστάντες* pro *στάντες*, p. 323 D *οἴονται ἡ* pro *οἴονται*, p. 336 A *πρῶτον ὅ μοι* pro *πρῶτόν μοι*, p. 327 A *ὁ λέγων* pro *ὃ λέγω*, p. 322 B *ἀθροίσειεν* pro *ἀθροισθεῖεν*, p. 312 D *ἢ ἀποκρίσεως* pro *ἡ ἀπόκρισις*, p. 312 E *δ' εἴ που* pro *δήπου*, p. 315 C *Ἀριστίωνος* pro *Ἀνδροτίωνος*, p. 326 B *ἢ μετέωροι* pro *ἡμερώτεροι*. Haec et alia eiusdem generis vitia multa Bodleiani Cobetus (Mnemos. 1880 p. 397) communia utriusque codicis fuisse iudicat, quae in Veneto correcta sint non ex auctoritate libri veteris sed de Graeci lectoris coniectura ut plurimum non infelici. Quae sententia a vero est aliena. Nam neque inter Graecos illorum temporum, quibus Venetus scriptus est, quisquam fuit, qui sua sponte talia corrigere vellet aut posset, neque scriba Veneti in libro quem transcripsit illa vitia

invenit. De qua re quum pluribus explicaverim in commentatione de vetustissimis Platonis codicibus et *ν ἐφελκυστικῷ* (Jahrb. f. cl. Philol. 1881 p. 553—561), hoc unum exemplum hic afferre sufficerit. In Euthydemo (p. 280 D) Bodleianus habet *ὃ δὴ τούτῳ καλλίῳ*, ex quibus nemo unquam coniectura veram Platonis scripturam, quam Venetus cum Stobaeo (floril. 103, 29) praebet, *ἤδη τοῦτο ἱκανόν* restituere potuit. Et haec verba non unius scribae, sed multorum deinceps mutationibus in Bodleiana corrupta sunt. Corruptio orta est ab *ἱκανόν*, cuius medium *N* pro *ΛΙ* habitum est, et scriba Bodleiani, qui iam invenit *ὃ δὴ τούτῳ καλλῖ*^{o} (i. e. *κάλλιον*), quum hoc compendium syllabae *ον* ignoraret, effinxit *καλλίῳ*. Non igitur emendatione sed integriore propagatione factum est, ut Platonis oratio in Veneto plurimis vitiis careat. Quae quum ita sint, non dubitavi in lectionis diversitate, si utriusque codicis scriptura locum habere potest, sequi Venetum ut p. 315 B, p. 317 D, p. 330 B, sed *ν* finale ante consonantes ne ex eo quidem, quamquam multo rarius quam Bodleianus usurpat, recepi, quod ut l. l. demonstravi usitatissimi fuit moris librariorum, ut hanc litteram ubi scriptores attici non posuerunt adderent, quare apud Platonem etiam in versibus quos attulit deprehendimus, quamvis metro vel poetarum consuetudine respuatur, ut Protag. p. 344 C, Men. p. 81 B, Gorg. p. 492 E, eoque more Protag. p. 346 D etiam *ἐπαίνημιν* pro *ἐπαίνημι* scriptum est.

Ad utrumque horum codicum signandum Schanzii notis, ut par est, usus sum; est igitur

B (Bekkeri 𝔄) Bodleianus,

T (Bekkeri t) Venetus.

Alii codices, quorum emendationes memorandae esse videbantur, vulgari more significati sunt.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ.

[Η ΣΟΦΙΣΤΑΙ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ.]

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΕΤΑΙΡΟΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ,
ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ, ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ, ΚΑΛΛΙΑΣ,
ΚΡΙΤΙΑΣ, ΠΡΟΔΙΚΟΣ, ΙΠΠΙΑΣ.

Steph. p. 309

Cap. I. *ET. Πόθεν, ὦ Σώκρατες, φαίνει; ἢ δῆλα δὴ ὅτι ἀπὸ κυνηγεσίου τοῦ περὶ τὴν Ἀλκιβιάδου ὥραν; καὶ μήν μοι καὶ πρῴην ἰδόντι καλὸς μὲν ἐφαίνετο ἀνὴρ ἔτι, ἀνὴρ μέντοι, ὦ Σώκρατες, ὡς γ' ἐν αὐτοῖς ἡμῖν εἰρῆσθαι, καὶ πώγωνος ἤδη ὑποπιμπλάμενος.*

1. *πόθεν* — 40, 3 *ἔχει* Athenaeus p. 219 F attulit, sed liber, unde ineunte saeculo tertio p. Chr. n. excerpsit, mendose fuit scriptus: desiderantur apud eum particulae *ὅτι* et *μέν*, abundat *ὁ* post *ἐφαίνετο*, duplicata huius verbi littera ultima exortum, itemque *δὴ* post *εἶτα τί*, quo quis *εἶτα* interpretatus erat, et *αὐτός* post *Ἀλκιβιάδης*, denique pro *ἐν αὐτοῖς ἡμῖν* invenit *ἐν ἡμῖν αὐτοῖς*.

3. *ἀνὴρ* BT: *ἀνὴρ* Bekker, sed recte libri Platonis, est enim *καλὸς ἀνήρ* praedicatum quod dicitur.

Cap. I. Athenis, in occidentali parte urbis, ante ianuam suae domus (v. ann. ad p. 314 C) vel in publica aliqua sede familiaris Socratis cum pedisequo suo sedet. Socrates Calliae domo modo relicta ex Melite pago (v. Aristoph. ran. 501 ibique schol.) redit. Miratur ille, quid sit quod Socratem matutino tempore in eam urbis regionem adduxerit, sed ex via, qua Socrates incedit, suspicatur in pago Scambonidis, qui Melitae erat finitimus, eum fuisse et Alcibiadem ibi habitantem (v. Plutarch. Alcib. c. 22) convenisse. — Et haec suspicio et diei tempus — instabat enim *πλήθουσα ἀγορά* quae dicitur sive hora quarta — de palaestra aut de gymnasio aliquo cogitare nos prohibent, ubi hos sermones narratos esse dicamus. Xenophon (Memor. I 1, 10) haec de Socrate tradidit: *ἐκεῖνός γε ἀεὶ μὲν ἐν τῷ φανερῷ· πρωΐ τε γὰρ εἰς τοὺς περιπάτους καὶ τὰ γυμνάσια ᾔει καὶ πληθούσης ἀγορᾶς ἐκεῖ φανερὸς ἦν, καὶ τὸ λοιπὸν ἀεὶ τῆς ἡμέρας ἦν ὅπου πλείστοις μέλλοι συνέσεσθαι.* Et apud Platonem (Apol. 30 E) Socrates ipse: *ὑμᾶς ἐγείρων*, inquit, *οὐδὲν παύομαι τὴν ἡμέραν ὅλην πανταχοῦ προσκαθίζων.* Sunt autem hi sermones, ut in prolegomenis p. 31 vidimus, habiti et narrati primo vere anni 432 a. Chr. n.

1. *Πόθεν, ὦ Σώκρατες*] Cicero, cuius ex interpretatione Protagorae Platon. pauca a Prisciano V. 64, VI. 63, VIII. 35 servata restant, hunc locum ita latine reddidit: Quid tu? unde tandem appares, Socrate? an id quidem dubium non est, quin ab Alcibiade? Conf. p. 337 B et p. 356 A.

ἢ δῆλα δὴ ὅτι] *ἤ* in hac formula vi corrigendi ponitur et familiaris Socratis his verbis indicat rem, quam praemissa interrogatione sciscitatus sit, per se manifestam esse, cfr. p. 330 A. Etiam ut *δῆλα δή* (sc. *ἐστί*) respondentis, sic *ἢ δῆλα δή* sua affirmantis est, ut Euthyphr. 4 B. Rarius in hac formula usurpatur *δῆλον*.

4. *ἐν αὐτοῖς ἡμῖν*] inter nos ipsos i. e. solos, nam *αὐ-*

B *ΣΩ. Εἶτα τί τοῦτο; οὐ σὺ μέντοι Ὁμήρου ἐπαινέτης εἶ, ὃς ἔφη χαριεστάτην ἥβην εἶναι τοῦ ὑπηνήτου, ἣν νῦν Ἀλκιβιάδης ἔχει;*

ΕΤ. Τί οὖν τὰ νῦν; ἦ παρ' ἐκείνου φαίνει; καὶ πῶς πρὸς σὲ ὁ νεανίας διάκειται;

ΣΩ. Εὖ ἔμοιγε ἔδοξεν, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ τῇ νῦν ἡμέρᾳ· καὶ γὰρ πολλὰ ὑπὲρ ἐμοῦ εἶπε βοηθῶν ἐμοί, καὶ οὖν καὶ ἄρτι ἀπ' ἐκείνου ἔρχομαι. ἄτοπον μέντοι τί σοι

2. *ὑπηνήτου* BT: *πρῶτον ὑπηνήτου* Cobet Mnemos. 1880 p. 329, sed *ὑπηνήτης* per se Photio teste idem valet atque *ἀκμαῖος*, *ἄρτι γενειῶν*, et Plato aetatem, de qua hic dicitur, accurate notavit, ut Homericum illud *πρῶτον* h. l. non opus sit.

τός, quae eius est excludendi notio, in his idem est ac *μόνος* nec inter se differunt locutiones *αὐτοί ἐσμεν* (de leg. p. 836 B, Aristoph. Ach. 504 al.) et *μόνοι ἐσμέν* (Menex. p. 236 D), cf. 320 A. D. Plerumque autem *αὐτός* maiore quadam vi pronomini personali praeponitur, vid. Ast Lexic. Plat. I. 317 et Xenoph. conv. IV. 30.

1. *εἶτα τί τοῦτο*] Admirationi, quam verba familiaris sibi movere Socrates simulat, exprimendae inserviit et partic. *εἶτα* et orationis forma elliptica, quam explere potuit vel *ἐστί* vel *διαφέρει* addendo, ut p. 331 C: *ἀλλὰ τί τοῦτο διαφέρει;*

οὐ σὺ μέντοι Ὁμ. ἐπ.] an vero tu Homero non adstipularis? stimmest du *wirklich* nicht dem Homer bei? h.e. putabam vero te Homerum probare, dicentem etc. Exempla vocabulae *μέντοι* post *οὐ* sic in interrogatione usurpatae laudavit Heindorfius ad h. l. conf. de rep. VII. 521 C. IX. 581 A. Theaet. 163 E. Phaedr. p. 229 B. Hipp. min. p. 366 C. Cratyl. p. 439 A. al. *Stallb.*

2. *ὃς ἔφη — ἔχει*] Od. 10, 279 (et Il. 24, 348) Mercurius describitur *νεηνίῃ ἀνδρὶ ἐοικώς, πρῶτον ὑπηνήτῃ, τοῦπερ χαριεστάτη ἥβη*, et poetam secutus est Aelianus (var. hist. X. 18): *ὡμίλησε Δάφνιδι καλῷ ὄντι καὶ νέῳ καὶ πρῶτον ὑπηνήτῃ, ἔνθα τοῦ χρωτὸς ἡ χαριεστάτη ἐστὶν ἥβη τῶν καλῶν μειρακίων*, Plato autem h. l. *ἥβην*, cui non ut Aelianus articulum praefigeret, noluit intelligi iuvenilem venustatem, sed certum illud iuvenilis aetatis tempus, quo adolescens Atheniensis in ephebis versabatur. Itaque Socrates dicit barbatulum ephebum pulcherrimum esse talemque esse Alcibiadem. Significavit enim *ἥβη* (nunquam *ἡ ἥβη*) apud Atticos eum pubertatis gradum, qui ab anno duodevicesimo ad vicesimum pertinet. Quem qui adepti erant, ii lexiarchicis tabulis inscripti in virorum numerum recepti suique iuris facti sunt et gestabant in publico, quamdiu ephebi erant, chlamydem et pileum, ut Pollux (X. 164) tradidit: *τὸ τῶν ἐφήβων φόρημα πέτασος καὶ χλαμύς*, cf. Appul. Met. X. 30. Itaque virum esse Alcibiadem ex eius vestitu familiaris Socratis cognoverat, sed eundem respectu aetatis *νεανίαν* vel, si blandius voluit, *μειράκιον* appellare potuit; cf. prolegom. p. 30.

7. *ὑπὲρ ἐμοῦ εἶπε*] conf. infra p. 336 B et 347 B.

καὶ οὖν καὶ ἄρτι —] Postquam Socrates, quid de Alcibiadis erga se voluntate iudicaret — quae posterior erat amici interrogatio — exposuit, his verbis respondet ad *ἦ παρ' ἐκείνου φαίνει*; et sane ab illo nunc ipsum venio. Ceterum hinc

ἐθέλω εἰπεῖν· παρόντος γὰρ ἐκείνου, οὔτε προσεῖχον τὸν νοῦν, ἐπελανθανόμην τε αὐτοῦ θαμά.

ΕΤ. Καὶ τί ἂν γεγονὸς εἴη περὶ σὲ κἀκεῖνον τοσοῦτον πρᾶγμα; οὐ γὰρ δήπου τινὶ καλλίονι ἐνέτυχες ἄλλῳ ἔν γε τῇδε τῇ πόλει.

ΣΩ. Καὶ πολύ γε.

ΕΤ. Τί φῄς; ἀστῷ ἢ ξένῳ;

ΣΩ. Ξένῳ.

ΕΤ. Ποδαπῷ;

ΣΩ. Ἀβδηρίτῃ.

ΕΤ. Καὶ οὕτω καλός τις ὁ ξένος ἔδοξέ σοι εἶναι, ὥστε τοῦ Κλεινίου υἱέος καλλίων σοι φανῆναι;

ΣΩ. Πῶς δ' οὐ μέλλει, ὦ μακάριε, τὸ σοφώτατον κάλλιον φαίνεσθαι;

12. *υἱέος* Schanz, qui causis commotus, quas praef. vol. VIII § 5 attulit, in prima syllaba huius vocabuli nusquam *ι* ponit; vulgarem formam et quia B et T praebent et aliis de causis retinui.

13. *τὸ σοφώτατον* BT: sapientius Ficinus vertit, sed noli *σοφώτερον* ab eo lectum suspicari, qui alibi etiam ex ingenio linguae latinae comparativum posuit, ubi in Platonis libris non habetur, ut de leg. p. 681 B, cfr. Rival. p. 132 D. Praeferunt autem cum eo recentiores editiores omnes *σοφώτερον* et defendebat Ch. Cron Jahrb. f. cl. Philol. 1871, p. 733, sed vid. infra annot.

intelligitur et h. l. et initio dialogi *φαίνεσθαι* usurpatum esse pro *ἔρχεσθαι*.

1. *οὔτε προσεῖχον τὸν νοῦν — θαμά*] etsi ille aderat, tamen animum non ad eum advertebam, adeoque eius frequenter oblivisce-bar. Post *οὔτε* hic *τέ* infertur sic, ut in altero membro gradatio insit, quod in multis huiusmodi locis valet. v. infra p. 347 E p. 361 E. *Stallb.*

6. *Καὶ πολύ γε*] int. *ἐνέτυχον καλλίονι καὶ πολύ γε* (*καλλίονι*). Euthyd. p. 291 A: *μή τις τῶν κρειττόνων παρὼν αὐτὰ ἐφθέγξατο; Ναὶ μὰ Δία, τῶν κρειττόνων μέντοι τις ἐμοὶ δοκεῖ καὶ πολύ γε.* Socrates hoc responso familiarem in summam exspectationem non potuit non adducere, quum Alcibiades, ut Cornelii Nep. verbis utar, omnium aetatis suae multo esset formosissimus. Quibus similia narrant Plato Alcib. I init. Xenoph. Mem. I. 2, 24. Plutarch. Alcib. c. 4.

10. *Ἀβδηρίτῃ*] Abest a Socratis responso Abderae urbis irrisio, quod inde apparet, quod familiaris in proximis dicit *ὁ ξένος*, non *ὁ Ἀβδηρίτης*. Ex quo tempore et qua de causa Abderitae stupidi haberi coepti sint, incertum est, id modo constat Demosthenis aetate eos iam male audiisse, v. Orat. 17, 23: *ὥσπερ ἐν Ἀβδηρίταις ἢ Μαρωνείταις, ἀλλ' οὐκ ἐν Ἀθηναίοις πολιτευόμενοι.* Maximum detrimentum famae eorum intulisse videtur Stratonicus citharoedus (conf. Athen. 349 B). Eo tempore, quo hunc sermonem Plato habitum esse fingit, ex Abderitis nemo erat Atheniensibus notior, quam Nymphodorus, de quo scripsit Thucydides lib. II. c. 29.

13. *τὸ σοφώτατον*] Socrates dixerat se hospitem quendam Abderitam multo pulchriorem Alcibiade offendisse; quod quum

ΕΤ. Ἀλλ' ἦ σοφῷ τινι ἡμῖν, ὦ Σώκρατες, ἐντυχὼν πάρει;

D ΣΩ. Σοφωτάτῳ μὲν οὖν δήπου τῶν γε νῦν, εἴ σοι δοκεῖ σοφώτατος εἶναι Πρωταγόρας.

ΕΤ. Ὦ τί λέγεις; Πρωταγόρας ἐπιδεδήμηκεν;

ΣΩ. Τρίτην γε ἤδη ἡμέραν.

310 ΕΤ. Καὶ ἄρτι ἄρα ἐκείνῳ συγγεγονὼς ἥκεις;

ΣΩ. Πάνυ γε πολλὰ καὶ εἰπὼν καὶ ἀκούσας.

ΕΤ. Τί οὖν οὐ διηγήσω ἡμῖν τὴν ξυνουσίαν, εἰ μή σέ τι κωλύει, καθιζόμενος ἐνταυθί, ἐξαναστήσας τὸν παῖδα τουτονί;

familiaris miretur, Socrates qua est urbanitate ita respondet, ut iniquitatem comparationis illorum effugiat: transfert enim causam in sapientiam ipsam, quae haud dubie sit pulchrior. Ut in Phaedon. p. 98 B, ubi *τὸ βέλτιστον καὶ τὸ χεῖρον* scriptum est, *τὸ βέλτιστον* boni naturam et vim per se spectatam significat, ita h. l. *τὸ σοφώτατον* idem fere valet atque *αὐτὴ σοφία*, quo nomine Protagoram appellatum esse tradit Diogenes Laert. IX. 50. Nec profecto familiaris comparativo posito hominem Alcibiade, adolescente aliis omnibus rebus magis quam doctrina ornato, sapientiorem *σοφόν* habere et *σοφιστήν* intelligere potuisset, quocum Socrates fuisset collocutus. At Protagoram esse illum Abderitam sapientissimum ideo familiaris non potuit suspicari, quia hic sophista de auctoritate Eupolidis vulgo credebatur esse Teius; *ἔνδοθι* — in domo Calliae — *μέν ἐστι Πρωταγόρας ὁ Τήιος, ὃς ἀλαζονεύεται μὲν περὶ τῶν μετεώρων, τὰ δὲ χαμᾶθεν ἐσθίει* (Diog. Laert. IX. 50), haec comici omnibus Atheniensibus nota erant. Et quum Protagoras non esset sophista modo, sed omnium maximus, Socrates verbis *σοφωτάτῳ μὲν οὖν* — immo vero sapientissimo omnium aequalium — eum esse indicat, in quem illud *σοφώτατον* conveniat.

7. *συγγεγονὼς ἥκεις;*] Referuntur haec ad *ἐντυχὼν πάρει*; sed *ἐντυχὼν* quum dicebat, de sermone (*ἐντεύξει*) cogitabat, quem de qualicunque re cum sophista aliquo coram Alcibiade habuisset, nunc autem gravem aliquam disputationem (*συνουσίαν*) intelligit, quam sibi a Socrate narrari velit, eaque est causa, cur perfecti temporis participio nunc utatur.

9. *Τί οὖν οὐ διηγήσω* —] quin tu nobis — narras? In huiusmodi interrogationibus excitandi vel imperandi vi positis a Graecis tum praesens tum aoristus usurpatur, v. p. 310 E *τί οὐ βαδίζομεν*; Xenoph. Mem. III. 1, 10 *τί οὖν οὐ σκοποῦμεν, ἔφη.* Cyrop. II. 1, 4 *τί οὖν οὐ καὶ τὴν δύναμιν ἔλεξάς μοι, εἰ οἶσθα, . . τὴν ἡμετέραν.*

10. *ἐξαναστήσας τὸν παῖδα τουτονί*] huncce puerum s. pedisequum excitans, int. de sede, in qua una cum domino consederat, praeterea nemo aderat, vid. p. 339 E: *ὥς γε πρὸς σὲ εἰρῆσθαι τἀληθῆ.* Et domini et pedisequi mores his verbis descripti sunt: ille nec assurgit Socrati advenienti aut ipse servum excitat, nec servus sua sponte surgit. Xenoph. de rep. Atheniens. I. 10: *τῶν δούλων . . πλείστη ἐστὶν Ἀθήνησιν ἀκολασία, καὶ οὔτε πατάξαι ἔξεστιν αὐτόθι, οὔτε ὑπεκστήσεταί σοι* (decedet tibi) *ὁ δοῦλος.* Multo autem modestiores Plato Menonis Thessali pedisequos induxit Men. p. 82 B.

ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν· καὶ χάριν γε εἴσομαι, ἐὰν ἀκούητε.

ΕΤ. Καὶ μὴν καὶ ἡμεῖς σοί, ἐὰν λέγῃς.

ΣΩ. Διπλῆ ἂν εἴη ἡ χάρις. ἀλλ' οὖν ἀκούετε.

Cap. II. *Τῆς παρελθούσης νυκτὸς ταυτησί, ἔτι βαθέος ὄρθρου, Ἱπποκράτης, ὁ Ἀπολλοδώρου υἱός, Φάσωνος δὲ ἀδελφός, τὴν θύραν τῇ βακτηρίᾳ πάνυ σφόδρα ἔκρουε, καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ ἀνέῳξέ τις, εὐθὺς εἴσω ἦειν ἐπειγόμενος, καὶ* B *τῇ φωνῇ μέγα λέγων, Ὦ Σώκρατες, ἔφη, ἐγρήγορας ἢ καθεύδεις; Καὶ ἐγὼ τὴν φωνὴν γνοὺς αὐτοῦ, Ἱπποκράτης, ἔφην, οὗτος· μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις; Οὐδέν γ', ἦ δ'*

8. *ἦειν* Schanz, qui de hac et similibus formis disputavit in praefat. vol. XII § 13. *ἦει* B et T, in quibus libris huic formae tertiae personae *ν* finale nunquam additum est, sed *ἦειν* aliquoties ante vocalem et ante maiorem interpunctionem comparet in Parisino A, et *ᾔδειν* (sciebat) metro tutum est apud Eurip. Ion. 1187, Aristoph. Vesp. 635, Pac. 1182. Veri igitur est simillimum Atticos, qui hiatus vitandi causa in tertia persona *ᾔδειν* dixerint, eadem ratione ante vocales dixisse *ἦειν*.

4. *ἀλλ' οὖν ἀκούετε*] Omnia quae sequuntur Socrates narrat, sed quanta sit Attici sermonis festivitas, maxime his verbis cognoscitur, quae proxime hanc narrationem praecedunt. Quae si iam post *πάνυ μὲν οὖν*, sequente *ἀκούετε*, illata esset, nemo facile quid desideraret.

6. *Φάσωνος δὲ ἀδελφός*] Ne quis *καὶ* pro *δὲ* requirat, patriae linguae consuetudine in fraudem inductus, est haec prope constans atque legitima ratio sermonis Graeci. Herodot. VII 10, 1: *ἐγὼ δὲ καὶ πατρὶ τῷ σῷ, ἀδελφεῷ δὲ ἐμῷ, Δαρείῳ ἠγόρευον μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ Σκύθας.* v. Elmsl. ad Eurip. Med. v. 940. *Stallb.*

7. *τὴν θύραν*] int. *τὴν αὐλειον*, v. Symp. 212 C. Socrates ipse apud Xenophontem (Oecon. c. II 3) dicit, si emptor bonus sibi contingat, ex omnibus rebus quas habeat cum domo quinque minas facile se coacturum. Fuit igitur domus eius ex omnium minimis; cf. Boeckh. de Oecon. Att. I. p. 94.

8. *εὐθὺς εἴσω ἦειν ἐπειγ.*] Hippocrates non ante ostium operiebatur, dum ipse per eum, qui ianuam aperuerat, adventu nuntiato accedere iuberetur, sed propere in aedes irruebat; quod Graecorum sententia a bonis moribus non minus abhorruit, quam alia, quae ille hic dicitur fecisse. Plutarch. Cimon. c. 17: *ἐπεὶ δὲ ἀπῄει διὰ Κορίνθου τὴν στρατιὰν ἄγων, ἐνεκάλει Λάχαρτος αὐτῷ . . καὶ γὰρ θύραν κόψαντας ἀλλοτρίαν οὐκ εἰσιέναι πρότερον ἢ τὸν κύριον κελεῦσαι.* Demosthen. Or. 37, 52 tanquam maxima opprobria haec in adversarium coniiciuntur: (*Νικόβουλος*) *ταχέως βαδίζει, καὶ μέγα φθέγγεται, καὶ βακτηρίαν φορεῖ.*

10. *Ἱπποκράτης, ἔφην, οὗτος*] Apud se hoc loquitur Socrates cognita voce Hippocratis, quem prae tenebris videre non potuit, recteque reddidit Ficinus: Hippocrates hic est, inquam. Cf. Shakespearei Iulius Caesar I 3.

11. *μή τι νεώτερον*] Quum *νεώτερον* atque *νέον* per euphemismum etiam de malis et calamitatibus dici soleat, quem usum vocis quum alii scriptores tum tragici poetae frequentant,

ὅς, εἰ μὴ ἀγαθά γε. Εὖ ἂν λέγοις, ἦν δ' ἐγώ. ἔστι δὲ τί, καὶ τοῦ ἕνεκα τηνικάδε ἀφίκου; Πρωταγόρας, ἔφη, ἥκει, στὰς παρ' ἐμοί. Πρῴην, ἔφην ἐγώ· σὺ δὲ ἄρτι πέπυσαι; C Νὴ τοὺς θεούς, ἔφη, ἑσπέρας γε. Καὶ ἅμα ἐπιψηλαφήσας τοῦ σκίμποδος ἐκαθέζετο παρὰ τοὺς πόδας μου, καὶ εἶπεν· Ἑσπέρας δῆτα, μάλα γε ὀψὲ ἀφικόμενος ἐξ Οἰνόης. ὁ γάρ τοι παῖς με ὁ Σάτυρος ἀπέδρα· καὶ δῆτα μέλλων σοι φράζειν, ὅτι διωξοίμην αὐτόν, ὑπό τινος ἄλλου ἐπελαθόμην. ἐπειδὴ δὲ ἦλθον καὶ δεδειπνηκότες ἦμεν καὶ ἐμέλ-

veluti Sophocl. Ant. v. 238. 945. Philoct. 560. 784. al., Hippocrates verbis Socratis per amphiboliam in malam partem acceptis iocose respondet: *Οὐδέν γ', — εἰ μὴ ἀγαθά γε. Stallb.*

1. *Εὖ ἂν λέγοις*] bene dicis — si res ita se habet, nec h. l. differt ab dicendi formula *εὖ ἂν ἔχοι*, cf. Theaet. p. 145 B; *εὖ ἂν ἔχοι, ὦ Σώκρατες, ἀλλ' ὅρα, μὴ παίζων ἔλεγεν.*

2. *τηνικάδε ἀφίκου*] H. e. tam multo mane. Criton init.: *τί τηνικάδε ἀφῖξαι, ὦ Κρίτων; ἢ οὐ πρῲ ἔτι ἐστίν; Πάνυ μὲν οὖν. Πηνίκα μάλιστα; Ὄρθρος βαθύς.* Mox verba, *στὰς παρ' ἐμοί*, arcte connectas cum *ἔφη. Stallb.*

3. *Πρῴην, ἔφην ἐγώ*] iam nudius tertius advenit. Nam p. 309 D: *τρίτην γε ἤδη ἡμέραν* (*ἐπιδεδήμηκεν*). Ad *πρῴην* e superioribus repeti oportere *ἥκει* in aprico est. *Stallb.*

4. *ἑσπέρας γε*] 'heri' vesperi; sed quum ea, quae Hippocrates narrat, post solis occasum facta essent, ei non licuit dicere *ἐχθές γ' ἑσπέρας.* Nam Athenienses, ut ait Varro apud Aul. Gellium N. A. III. 2, 4, a sole occaso ad solem iterum occidentem omne id medium tempus unum diem esse dicebant.

ἐπιψηλαφήσας] Phaedon. p. 99 B: *ὅ μοι φαίνονται ψηλαφῶντες οἱ πολλοὶ ὥσπερ ἐν σκότῳ . . ὡς αἴτιον αὐτὸ προσαγορεύειν.* Videtur Socrates luminibus mane non accensis sumptui pepercisse; neque enim illud *ἅπτε, παῖ, λύχνον* ab eo auditur, et grabatum, in quo cubabat, contrectando quaerit Hippocrates. De voc. *σκίμπους* Etymol. Magn. *Ἀσκάντης· κλινίδιον εὐτελές, ὃ ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν σκίμπους ὀνομάζεται*: quod testatur grammaticus allato hoc ipso loco.

6. *ἐξ Οἰνόης*] Harpocratione aliisque testibus in Attica duplex fuit Oenoe, altera ad Eleutheras, ad Marathonem altera. Sed quum Satyro id agendum esset, ut ex Attico agro erumperet, priorem in ipsis Boeotiae finibus sitam petiisse existimandus est. v. Thucyd. II. 18, 1. Wesseling. ad. Diodor. IV. 60.

ὁ γάρ τοι παῖς με — ἀπέδρα] Et apud Graecos et apud Romanos id saepissime accidit, ut servi, ubi iniquae eos condicionis pertaesum est, fuga meliorem fortunam consequi conarentur, eaque 'fugitivorum' conata quum aliis rebus tum bellis fere continuis adiuta plerumque sunt effecta. Scholiastes ad Menex. p. 245 E: *Λεχαιὸν ἐπίνειόν ἐστι Κορινθίων, ὥσπερ ὁ Πειραιεὺς Ἀθηναίων. εἰς τούτους τοὺς τόπους ἀπεδίδρασκον οἱ οἰκέται.* Sed Satyrus, quo statu tum res Atheniensium erant, tutius terra quam mari Hippocratis potestati sese eripiebat. Litterarum ad fugitivum comprehendendum in finitimas urbes missarum exemplum illustrissimum in papyro (a. 145 a. Chr. scripta) exstat, cuius accuratam descriptionem et explicationem proposuit Letronne Fragments inédits. Didot. 1838. p. 14—28.

9. *ἦλθον*] positum pro *ἐπανῆλθον*, v. ad p. 320 A.

λομεν ἀναπαύεσθαι, τότε μοι ἀδελφὸς λέγει, ὅτι ἥκει Πρωταγόρας. καὶ ἔτι μὲν ἐνεχείρησα εὐθὺς παρὰ σὲ ἰέναι, ἔπειτά μοι λίαν πόρρω ἔδοξε τῶν νυκτῶν εἶναι. ἐπειδὴ δὲ τάχιστά με ἐκ τοῦ κόπου ὁ ὕπνος ἀνῆκεν, D εὐθὺς ἀναστὰς οὕτω δεῦρο ἐπορευόμην. Καὶ ἐγὼ γιγνώσκων αὐτοῦ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν πτοίησιν, Τί οὖν σοι, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτο: μῶν τί σε ἀδικεῖ Πρωταγόρας; Καὶ ὃς γελάσας, Νὴ τοὺς θεούς, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὅτι γε μόνος ἐστὶ σοφός, ἐμὲ δὲ οὐ ποιεῖ. Ἀλλὰ ναὶ μὰ Δία,

1. ἀδελφὸς BT, quorum auctoritatem secutus sum cum Astio et Cronio: ὁ ἀδελφὸς vel ἀδελφὸς de Heindorfii sententia ceteri editores. Librorum scripturam Ast his verbis defendit: ponunt Graeci nomina sine articulo 1) si simpliciter et generatim indicantur, 2) ubi res vel homo significatur singularis, qui quum per se notus sit vel nulla indigeat definitione (velut si quis fratrem simpliciter nominat, per se intelligimus eum non alius fratrem, sed suum designare), nullam desiderat distinctionem, quam articulus solet indicare. Esset igitur ὁ ἀδελφός unus de fratribus, sive maior sive minor natu, vel frater iam nominatus. Krüger 50, 3, 8. Et Hippocrati unus frater erat, v. p. 313 B. Conf. not. crit. ad p. 355 A.

5. ἀνδρείαν] Haec forma cur apud Platonem alteri illi (ἀνδρίαν) praeferenda sit, ad legg. lib. I. p. 629 B exposuit Stallbaum novisque exemplis illam firmavit Schanz in praefatione, quam huic dialogo praemisit, § 7.

1. ἀναπαύεσθαι] Symp. p. 217 D: ἐπειδὴ ἐδεδειπνήκει (Σωκράτης), διελεγόμην πόρρω τῶν νυκτῶν, καὶ ἐπειδὴ ἠβούλετο ἀπιέναι, σκηπτόμενος ὅτι οὐ̓πὲ εἴη, προσηνάγκασα αὐτὸν μένειν. ἀνεπαύετο οὖν ἐν τῇ ἐχομένῃ ἐμοῦ κλίνῃ, ἐν ᾗπερ ἐδείπνει. Hippocrates quoque in eadem aede et in eodem lecto, in quo cibum ceperat, coenatus somnum cepisse putandus est, v. Lys. or. 1, 23. Virg. Aen. IV 82.

4. ἐπειδὴ δὲ τάχιστά με ἐκ τ.κ.–] Simulatque autem me post lassitudinem somnus remisit etc. Ἐκ non idem est quod μετά, sed ponitur sic, ut aliquid statim et continuo post aliud quiddam evenisse vel evenire significet, prorsus ut Latin. ex. Itaque hic eleganti iudicio positum est ad indicandam gravius hominis festinationem, qui statim, ut somnus artus fessos relaxavisset, se ad Socratem contulerit. *Stallb.* Lassitudinem, quam intelligit Hippocrates, susceperat ex eo, quod Oenoen equo vectus et revectus erat, conf. Lys. or. 24, 10—12.

ὁ ὕπνος ἀνῆκεν] Hom. Il. 2, 71: ἐμὲ δὲ γλυκὺς ὕπνος ἀνῆκεν. Multis locis Plato Homeri aliorumque poetarum verba aut eodem ordine aut leviter mutato ponit, nec ullam originis eorum mentionem facit, v. infra p. 337 D et Sophoclea μήπω μέγ' εἴπῃς Sophist. 238 A.

5. οὕτω δεῦρο ἐπ.] De οὕτω post participium hic et p. 314 C illato v. ad Phaedon. p. 61 C. al. Deinde ἀνδρείαν vocat hominis pertinaciam, πτοίησιν autem intelligit sollicitum anxiumque eius studium ac trepidationem. *Stallb.*

6. τί οὖν σοι—τοῦτο] Intell. διαφέρει. v. ad p. 309 A. — Deinde ἀδικεῖ dictum usu frequenti pro ἠδίκηκεν, h. e. ἄδικός ἐστιν. v. Heindorf. ad h. l. coll. Xenoph. Anab. I, 5, 11. V, 6, 33. VI, 4, 27. *Stallb.*

ἔφην ἐγώ, ἂν αὐτῷ διδῷς ἀργύριον καὶ πείθῃς ἐκεῖνον,
E ποιήσει καὶ σὲ σοφόν. Εἰ γάρ, ἦ δ' ὅς, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί,
ἐν τούτῳ εἴη· ὡς οὔτ' ἂν τῶν ἐμῶν ἐπιλίποιμι οὐδὲν
οὔτε τῶν φίλων. ἀλλ' αὐτὰ ταῦτα καὶ νῦν ἥκω παρὰ
σέ, ἵνα ὑπὲρ ἐμοῦ διαλεχθῇς αὐτῷ. ἐγὼ γὰρ ἅμα μὲν 5
καὶ νεώτερός εἰμι, ἅμα δὲ οὐδὲ ἑώρακα Πρωταγόραν
πώποτε οὐδ' ἀκήκοα οὐδέν· ἔτι γὰρ παῖς ἦ, ὅτε τὸ πρό-
τερον ἐπεδήμησεν. ἀλλὰ γάρ, ὦ Σώκρατες, πάντες τὸν
ἄνδρα ἐπαινοῦσι καί φασι σοφώτατον εἶναι λέγειν. ἀλλὰ
τί οὐ βαδίζομεν παρ' αὐτὸν, ἵνα ἔνδον καταλάβωμεν; κα- 10
311 ταλύει δ', ὡς ἐγὼ ἤκουσα, παρὰ Καλλίᾳ τῷ Ἱππονίκου.

7. τὸ πρότερον B T: τὸ πρῶτον Bekker et priores editores idque invenit etiam Athenaeus.

1. καὶ πείθῃς ἐκεῖνον] int. τούτῳ (τῷ ἀργυρίῳ). Socrates in magnitudine pecuniae id, quod Hippocrates cupiat, positum esse dicit; v. p. 311 D: ἂν ἐξικνῆται τὰ ἡμέτερα χρήματα καὶ τούτοις πείθωμεν αὐτόν. De rep. III. p. 390 E: δῶρα θεοὺς πείθει, δῶρ' αἰδοίους βασιλῆας.

2. Εἰ γὰρ — ἐν τούτῳ εἴη] utinam res in hoc vertatur, in hoc posita sit.

ὦ Ζεῦ καὶ θεοί] Eadem obtestandi formula utitur Aristophanes Plut. v. 1, ubi scholiastes: τὸν Δία παρέλαβε κατ' ἐξοχὴν τῶν ἄλλων θεῶν, ὡς τὸ (Hom. Il. 13, 1.) Ζεὺς δ' ἐπεὶ οὖν Τρῶάς τε καὶ Ἕκτορα νηυσὶ πέλασσεν. Et inveniuntur huius loquendi modi exempla apud omnes Graecorum scriptores multa, quamquam non desunt, quae nostro modo respondeant, veluti Symp. p. 190 C: ὁ Ζεὺς καὶ οἱ ἄλλοι θεοὶ ἐβουλεύοντο. Demosth. Or. 37, 61: νὴ τὸν Δία καὶ θεοὺς ἅπαντας.

3. οὔτ' ἂν τῶν ἐμῶν —] nihil neque meorum bonorum neque bonorum, quae amici possident, reliqui faciam. οὐδὲν τῶν φίλων hic dictum est pro οὐδὲν τῶν τῶν φίλων, v. p. 313 B ἕτοιμος εἶ ἀναλίσκειν τά τε σαυτοῦ καὶ τὰ τῶν φίλων χρήματα. Nusquam autem, quod sciam, Plato eandem articuli formam bis deinceps ponit. cf. p. 319 C περὶ τῆς (= τῆς τῆς) πόλεως διοικήσεως. Lys. p. 205 D: γεγονὼς ἐκ Διός τε καὶ τῆς τοῦ (= τοῦ τοῦ) δήμου ἀρχηγέτου θυγατρός. Krüg. 50. 8, 11.

4. αὐτὰ ταῦτα] hanc ipsam ob causam; similis est accusativi usus pronominum τί, ὅτι, τοῦτο. Krüg. 46. 3, 4.

7. τὸ πρότερον ἐπεδήμησεν] hunc locum iam tractavimus in proleg. p. 29. Plato enim hic non primam Protagorae commorationem Athenis significat, sed proximam; quae quota fuerit, nihil indicat. Neque est, quod intervallum, per quod Protagoras ab Athenis abfuerit, longius quam trium vel quatuor annorum sumamus. Atque ut vera sit lectio τὸ πρῶτον, ne eam quidem sententiae propositae repugnare apparet ex Socratis verbis p. 359 A.

9. σοφώτατον — λέγειν] Haec igitur Protagorae σοφία ab Hippocrate appetebatur, ut in contionem prodiens simulac liceret — licuit autem ex ephebis, in quibus tum erat, egresso et viginti annis maiori — dicendi arte gloriam sibi atque auctoritatem quaereret; v. Alcib. I p. 105 B. Xenoph. Mem. III. 5, 1.

P. 311. 11. παρὰ Καλλίᾳ τῷ Ἱππον.] De his verbis conf.

ἀλλ' ἴωμεν. Καὶ ἐγὼ εἶπον· Μήπω, ὠγαθέ, ἐκεῖσε, πρῳὶ γάρ ἐστιν, ἀλλὰ δεῦρο ἐξαναστῶμεν, εἰς τὴν αὐλήν, καὶ περιιόντες αὐτοῦ διατρίψωμεν, ἕως ἂν φῶς γένηται· εἶτα ἴωμεν. καὶ γὰρ τὰ πολλὰ Πρωταγόρας ἔνδον διατρίβει, ὥστε, θάρρει, καταληψόμεθα αὐτόν, ὡς τὸ εἰκός, ἔνδον.

Cap. III. Μετὰ ταῦτα ἀναστάντες εἰς τὴν αὐλὴν περιῇμεν. Καὶ ἐγὼ ἀποπειρώμενος τοῦ Ἱπποκράτους τῆς B ῥώμης διεσκόπουν αὐτὸν καὶ ἠρώτων, Εἰπέ μοι, ἔφην

1. *Μήπω, ὠγαθέ, ἐκεῖσε*, — In B et T est *Μήπω ἀγαθὲ ἐκεῖσε ἴωμεν* (B *ἴομεν*), sed olim iam *ὠγαθέ* correctum est. Cron librorum scripturam, etsi dubitanter, servavit, ipse nunc *ἴωμεν* delevi, ceteri editores recent. Cobetum secuti sunt, qui de art. interpret. 141 verbis *ἐκεῖσε ἴωμεν* eiectis et particula *γέ* addita *Μήπω γ', ὦ ἀγαθέ* scribi voluit, quia Attici in responsione *μήπω* absolute posuissent nec verbum repetivissent. Vid. annot. ad p. 318 B.

proleg. p. 29 et de vita Calliae quae huc pertinent, ea inveniuntur ibidem p. 31 sq.

1. *Μήπω, ὠγαθέ, ἐκεῖσε.. ἀλλα δεῦρο ἐξαναστῶμεν*] Nondum, o bone, illuc, mane enim est, sed huc egrediamur s. concedamus. Respondet Socrates his verbis ad priorem exhortationem *τί οὐ βαδίζομεν παρ' αὐτόν*, ad posteriorem *ἀλλ' ἴωμεν* pertinent proxima *εἶτα ἴωμεν*, ut haec duo etiam p. 314 B distinguit: *ὡρμήσαμεν — νῦν μέντοι ἴωμεν*. Et quum ipse in lecto cubaret et Hippocrates in scabello assedisset, huic statui convenienter dixit *ἐξαναστῶμεν*, quo notiones surgendi et egrediendi (e cubiculo) comprehenderet. Eodem modo Xenophon symp. IX 1: *Αὐτόλυκος ἐξανίστατο εἰς περίπατον, καὶ ὁ Λύκων ὁ πατὴρ αὐτῷ συνεξιὼν ἐπιστραφεὶς εἶπέ* κτέ., et auctor dialogi Theag. p. 129 B: *ὑμεῖς μὲν πίνετε, ἐμὲ δὲ δεῖ ποι ἐξαναστῆναι*, paulo que post de eadem re: *καὶ ὃς.. αὖθις ὡρμᾶτο ἰέναι καὶ ἔφη Εἶμι δή*. Est vero *ἐκεῖσε* tenendum, quod et orationis concinnitate requiritur nec excogitatum esset a librario, qui quum non intelligeret verba *μήπω ἐκεῖσε* cum *ἐξαναστῶμεν* coniungenda esse, *ἴωμεν* quod proximum erat addidit. Ceterum si sententiae ratio permitteret, *μήπω ἐκεῖσε* remoto altero *ἴωμεν* etiam ad praecedens *ἴωμεν* referri posset, cf. Aristoph. Vesp. 1161: *Ἔνθες πόδα.. Φέρε καὶ τὸν ἕτερον. Μηδαμῶς τοῦτόν γ', ἐπεὶ* κτέ. Durior autem talis usus particulae *μήπω* visus est et a respondentibus vario modo vitabatur; a multis exemplis affero Aristoph. Pac. 337: *Ἥδομαι γὰρ καὶ γέγηθα — Μή τι καὶ νυνί γε χαίρετ', οὐ γὰρ ἴστε πω σαφῶς*.

4. *ἔνδον διατρίβει — ἔνδον*] Socrates in foro, in gymnasiis ac palaestris et aliis locis publicis quotidie versabatur hominumque circulis se immiscebat, qualem vitam ex sophistis nemo Protagora magis videtur abhorruisse. Ille, quem Hippocrates nunquam audiverat aut viderat, *τοῖς μαθηταῖς ἐν ἀπορρήτῳ τὴν ἀλήθειαν ἔλεγε* (Theaet. p. 152 C). v. Euthyd. p. 304 A et Eupolidis versus ad p. 309 C allatos.

7. *τῆς ῥώμης*] int. *τῆς ψυχῆς*. Plerumque *ῥώμη* de corporis viribus dicitur, ut de rep. 498 B, Isocr. or. 3, 3 al. sed h. l., ut paulo superius *ἀνδρεία*, est animi fortitudo et constantia, quae in proposito perseverat neque ab eo deterretur, ut Thucyd. VII, 18.

ἐγώ, ὦ Ἱππόκρατες, παρὰ Πρωταγόραν νῦν ἐπιχειρεῖς ἰέναι ἀργύριον τελῶν ἐκείνῳ μισθὸν ὑπὲρ σεαυτοῦ, ὡς παρὰ τίνα ἀφιξόμενος καὶ τίς γενησόμενος; ὥσπερ ἂν εἰ ἐπενόεις παρὰ τὸν σαυτοῦ ὁμώνυμον ἐλθὼν Ἱπποκράτη τὸν Κῷον, τὸν τῶν Ἀσκληπιαδῶν, ἀργύριον τελεῖν ὑπὲρ
C σαυτοῦ μισθὸν ἐκείνῳ, εἴ τίς σε ἤρετο· Εἰπέ μοι, μέλλεις τελεῖν, ὦ Ἱππόκρατες, Ἱπποκράτει μισθὸν ὡς τίνι ὄντι; τί ἂν ἀπεκρίνω; Εἶπον ἄν, ἔφη, ὅτι ὡς ἰατρῷ. Ὡς τίς γενησόμενος; Ὡς ἰατρός, ἔφη. Εἰ δὲ παρὰ Πολύκλειτον τὸν Ἀργεῖον ἢ Φειδίαν τὸν Ἀθηναῖον ἐπενόεις ἀφικόμενος μισθὸν ὑπὲρ σαυτοῦ τελεῖν ἐκείνοις, εἴ τίς σε ἤρετο· Τελεῖν τοῦτο τὸ ἀργύριον ὡς τίνι ὄντι ἐν νῷ ἔχεις Πολυκλείτῳ τε καὶ Φειδίᾳ; τί ἂν ἀπεκρίνω; Εἶπον
D ἂν ὡς ἀγαλματοποιοῖς. Ὡς τίς δὲ γενησόμενος αὐτός;

2. *ἀργύριον τελῶν ἐκ.*] pecuniam illi soluturus. Infra p. 313 A *ἔρχει ὑποθήσων τὴν ψυχήν.*

3. *ὥσπερ ἂν εἰ ἐπενόεις*] Ab Atheniensibus medici et statuarii et qui p. 318 B exempli causa a Socrate memorantur pictores et tibicines eodem loco habiti sunt, quo sophistae: despecti enim sunt omnes, quum suam quisque artem quaestus causa exercerent, nec eorum vitae genus ullus civis amplexus est nisi necessitate motus; v. Gorg. p. 512 D. Lucian. somn. 14: *εἰ δὲ καὶ Φειδίας ἢ Πολύκλειτος γένοιο, τὴν μὲν τέχνην ἅπαντες ἐπαινέσονται, οὐκ ἔστι δὲ ὅστις τῶν ἰδόντων, εἰ νοῦν ἔχοι, εὔξαιτ' ἂν σοι ὅμοιος γενέσθαι. οἷος γὰρ ἂν ἦς, βάναυσος καὶ χειρῶναξ καὶ ἀποχειροβίωτος νομισθήσῃ.* Eandem sententiam iisdem fere verbis expressam invenies ap. Plutarch. Pericl. c. 2.

4. *Ἱπποκράτη τ.Κ.*] Hippocrates Cous, nobilissimus ille artis medicae parens ac princeps, floruit circiter a. 430 a. Chr. n. Dicitur hic genus suum ad Herculem et Aesculapium retulisse. Itaque etiam Phaedr. p. 270 C: *εἰ μὲν Ἱπποκράτει τῷ τῶν Ἀσκληπιαδῶν δεῖ τι πείθεσθαι. Stallb.*

9. *Πολύκλειτος*] Ut Hippocrates ille Cous, ita Polycletus et Phidias arte sua principes fuerunt, quam certatim alter Argis, alter Athenis exercebant. Polycleti filii p. 328 C aequales dicuntur Parali et Xanthippi; Phidias, quem, ut ait Plutarchus Pericl. c. 31, *ἡ δόξα τῶν ἔργων ἐπίεζε φθόνῳ*, invidia oppressus in vinculis periit Ol. 87, 1, v. proleg. p. 28.

10. *τὸν Ἀργεῖον — τὸν Ἀθηναῖον*] Talia *πάρισα* a vulgari sermone minime abhorrent, sed non facile civem apud cives hac ratione, quae historicorum est, nominatum inveneris, et causa, cur Socrates Phidiam non patris vel pagi nomine addito notaverit aut *τὸν ἡμέτερον* dixerit, ex eius arte videtur repetenda esse; cf. Hom. Il. 10, 68 (*φθέγγεο*) *πατρόθεν ἐκ γενεῆς ὀνομάζων ἄνδρα ἕκαστον, πάντας κυδαίνων.*

14. *ἀγαλματοποιοῖς*] Bekk. Anecd. Graec. I. 335: *ἀγαλματοποιόν φασι καλεῖσθαι τὸν εἰκόνας θεῶν μᾶλλον ἐργαζόμενον, ἀνδριαντοποιὸν δὲ τὸν ἀνθρώπων.* Ars statuaria dicitur *ἀνδριαντοποιία* Gorg. 450 C et Xenoph. Mem. I. 4, 3: *τεθαύμακα ἐπὶ ἀνδριαντοποιίᾳ Πολύκλειτον.* v. Ruhnken ad Tim. Gloss. p. 5.

Δῆλον, ὅτι ἀγαλματοποιός. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ. παρὰ δὲ δὴ Πρωταγόραν νῦν ἀφικόμενοι ἐγώ τε καὶ σὺ ἀργύριον ἐκείνῳ μισθὸν ἕτοιμοι ἐσόμεθα τελεῖν ὑπὲρ σοῦ, ἂν μὲν φίλων *ἐξικνῆται τὰ ἡμέτερα χρήματα καὶ τούτοις πείθωμεν* 5 *αὐτόν, — εἰ δὲ μή, καὶ τὰ τῶν φίλων προσαναλίσκοντες. εἰ οὖν τις ἡμᾶς περὶ ταῦτα οὕτω σφόδρα σπουδάζοντας ἔροιτο· Εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατές τε καὶ Ἱππόκρατες, ὡς τίνι ὄντι τῷ Πρωταγόρᾳ ἐν νῷ ἔχετε χρήματα τελεῖν; τί ἂν αὐτῷ ἀποκριναίμεθα; τί ὄνομα ἄλλο γε λεγόμενον* E 10 *περὶ Πρωταγόρου ἀκούομεν, ὥσπερ περὶ Φειδίου ἀγαλματοποιὸν καὶ περὶ Ὁμήρου ποιητήν; τί τοιοῦτον περὶ Πρωταγόρου ἀκούομεν; Σοφιστὴν δή τοι ὀνομάζουσί γε, ὦ Σώκρατες, τὸν ἄνδρα εἶναι, ἔφη. Ὡς σοφιστῇ ἄρα ἐρχόμεθα τελοῦντες τὰ χρήματα; Μάλιστα. Εἰ οὖν καὶ*

9. *ἀποκριναίμεθα*: male *ἀπεκριναίμεθα* BT. 10. *ἀκούομεν* ex correctione apogr. Coislinian. 155: *ἠκούομεν* BT.

1. *Εἶεν*] origo huius particulae, quae apud Platonem et Aristophanem singulis fere paginis legitur, adhuc incerta est. Interiectionis naturam haec duo praestare videntur: scribitur in optimo Platonis libro (A) *εἶέν*, qui spiritus asper in eius medio ε grammaticorum doctrinae congruit (cf. Uhlig Jahrb. f. cl. Philol. 1880 p. 789), et posterior syllaba producitur ut Aristoph. Pac. 663 *Εἶεν, ἀκούω. Ταῦτ' ἐπικαλεῖς; μανθάνω.* Et vero Astius iam in annot. ad h. l. *εἶεν*, quod haud paucis locis admirationem cum dubitatione coniunctam exprimit, cum germanico 'ei!' composuit et alterum cum altero cognatum dixit. Plerumque autem *εἶεν* idem valet ac Latinorum esto et ut h. l., vim habet concedendi et ad alia transeundi, quae significatio certe non adversetur originationi, qua pro optativo verbi *εἶναι* habetur.

3. *ἂν μὲν ἐξικνῆται — εἰ δὲ μή*] Post *ἂν μὲν ἐξικνῆται καὶ — πείθωμεν αὐτόν* omissum est verbum primarium, quod subsequente alia sententia per *εἰ δὲ μή* illata non raro fit. Sed quod vulgo intelligunt animo *εὖ ἂν ἔχοι*, id hoc loco per sententiae rationem fieri recte non posse acute observavit Heindorfius, qui ex praecedentibus verbis repetendum vidit participium *τὰ ἡμέτερα τελοῦντες* s.. *ταῦτα ἀναλίσκοντες*. Atque hanc rationem unice veram esse vel proximum istud participium *προσαναλίσκοντες* satis testatur. *Stallb.* Conf. ann. ad p. 325 D.

7. *Εἰπέ μοι, ὦ Σ.*] Singularis numerus in talibus ponitur, quando praecipue compellatur unus de pluribus. Euthydem p. 283 B: *εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατές τε καὶ ὑμεῖς οἱ ἄλλοι.* Lachet. p. 186 E. al. *Stallb.*

9. *τί ὄνομα ἄλλο*] Alterum *ὄνομα* est Protagoras, alterum, quod Protagorae vitae genus eiusque artem denotet, Socrates quaerit. Theaet. p. 232 A: *ἐπιστήμων τις πολλῶν φαίνεται, μιᾶς δὲ τέχνης ὀνόματι προσαγορεύεται.*

12. *ὀνομάζουσι — εἶναι*] Saepenumero post *λέγειν, ὀνομάζειν, προσαγορεύειν* infertur *εἶναι*, ubi rectius videatur abesse, veluti infra p. 325 A: *ἓν αὐτὸ προσαγορεύω εἶναι, ἀνδρὸς ἀρετήν.* Phaedon. p. 102 C: *ὁ Σιμμίας ἐπωνυμίαν ἔχει σμικρός τε καὶ μέγας εἶναι.*

τοῦτό τίς σε προσέροιτο· Αὐτὸς δὲ δὴ ὡς τίς γενησό-
312 μενος ἔρχει παρὰ τὸν Πρωταγόραν; καὶ ὃς εἶπεν ἐρυ-
θριάσας — ἤδη γὰρ ὑπέφαινέ τι ἡμέρας, ὥστε καταφανῆ
αὐτὸν γενέσθαι — Εἰ μέν τι τοῖς ἔμπροσθεν ἔοικε, δῆλον,
ὅτι σοφιστὴς γενησόμενος. Σὺ δέ, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς θεῶν, 5
οὐκ ἂν αἰσχύνοιο εἰς τοὺς Ἕλληνας σαυτὸν σοφιστὴν
παρέχων; Νὴ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, εἴπερ γε ἃ διανοοῦ-
μαι χρὴ λέγειν. Ἀλλ' ἄρα, ὦ Ἱπποκρατες, μὴ οὐ τοιαύ-
την ὑπολαμβάνεις σου τὴν παρὰ Πρωταγόρου μάθησιν
B ἔσεσθαι, ἀλλ' οἵαπερ ἡ παρὰ τοῦ γραμματιστοῦ ἐγένετο 10

6. σαυτὸν Bekker, Ast et recent. editores: αὑτὸν BT, quod Stallbaum tuetur et provocat ad Hermannum (ad Soph. Trach. v. 451), Reisig (Coniect. p. 206 sqq.), Bernhardy (Synt. p. 272), Ruhnken (ad Tim. Gloss. p. 92). Sed hic usus pronominis reflex. pers. tertiae loco pronominum pers. primae et secundae in numero singulari apud Platonem omnino magnam dubitationem videtur habere et h. l. quia proximum vocabulum in σ exit, σαυτὸν in αὑτὸν facile potuit mutari, cf. p. 313 C. Vera igitur videntur quae tradit Appollonius Dyscolus de constr. Bekk. p. 195, 25: οὐ γάρ φαμεν 'ἑαυτὸν ὕβρισα' ἢ 'ἑαυτὸν ὕβρισας', 'ἑαυτοὺς' δὲ 'ὑβρίσαμεν.' v. Schanz praef. vol. VII § 12. 9. ὑπολαμβάνεις B: ὑπολαμβάνῃς T, quod quis videtur scripsisse, qui ὅρα pro ἄρα invenit. 10. οἵαπερ ἡ παρὰ τοῦ T: οἵα περὶ τοῦ B.

2. παρὰ τὸν Πρωταγόραν] Int. τί ἂν φαίης; Eadem ellipsis est Phaedr. p. 268 B. Cratyl. p. 392 C. al. *Stallb.*

3. ὑπέφαινέ τι ἡμέρας] Frequens est dictio ὑποφαίνει ἡμέρα, vel etiam ὑποφαίνει, nomine substantivo omisso, de 'die illucescente', ut Xenoph. Cyrop. IV 5, 14: ἐπειδὴ ἡμέρα ὑπέφαινε, Anab. IV 2, 7, quos locos affert Heindorfius; idemque apte laudat Demetr. de Elocut. c. 218: ὅπερ δὲ ὁ Πλάτων φησὶν ἐπὶ τοῦ Ἱπποκράτους· ἐρυθριάσας — γενέσθαι, ὅτι μὲν ἐναργέστατόν ἐστι, παντὶ δῆλον, ἡ δὲ ἐνάργεια γέγονεν ἐκ τῆς φροντίδος τῆς περὶ τὸν λόγον καὶ τοῦ ἀπομνημονεῦσαι, ὅτι νύκτωρ πρὸς αὐτὸν εἰσῆλθεν ὁ Ἱπποκράτης.

6. οὐκ ἂν αἰσχύνοιο] Aristid. III. p. 483 (II. p. 378 ed. Dind.): ἐρωτᾷ Σωκράτης Ἀπολλόδωρον (corr. Ἱπποκράτη τὸν Ἀπολλοδώρου) εἰ οὐκ αἰσχύνοιτο σοφιστὴν ἐθέλων παρέχειν ἑαυτὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας. De sententia vid. proleg. p. 3.

εἰς τοὺς Ἕλληνας] ut p. 349 A, cf. Tim. p. 25 B: εἰς ἅπαντας ἀνθρώπους διαφανὴς τῇ ἀρετῇ. Symp. 179 B: ἱκανὴν μαρτυρίαν παρέχεται εἰς τοὺς Ἕλληνας.

8. Ἀλλ' ἄρα .. μὴ οὐ τοιαύτην ὑπολαμβάνεις] interrogatio, ut verissime Heindorfius monet, initium capit inde a verbis τοιαύτην, estque ἀλλ' ἄρα 'aber demnach' et μή interrogandi vim habet, οὐ vero referendum est ad τοιαύτην, v. Men. p. 89 C. Sententia igitur haec est: numquid ergo tu, o Hippocrate, non talem putas Protagorae disciplinam fore, qua reddaris sophista, sed talem potius, qua nonnisi liberaliter erudiaris neque ad artis professionem conformeris. De Atheniensium institutione puerili v. infra p. 325 D sqq. *Stallb.*

καὶ κιθαριστοῦ καὶ παιδοτρίβου; τούτων γὰρ σὺ ἑκάστην οὐκ ἐπὶ τέχνῃ ἔμαθες, ὡς δημιουργὸς ἐσόμενος, ἀλλ' ἐπὶ παιδείᾳ, ὡς τὸν ἰδιώτην καὶ τὸν ἐλεύθερον πρέπει. Πάνυ μὲν οὖν μοι δοκεῖ, ἔφη, τοιαύτη μᾶλλον εἶναι ἡ παρὰ Πρωταγόρου μάθησις.

Cap. IV. Οἶσθα οὖν ὃ μέλλεις νῦν πράττειν, ἢ σε λανθάνει; ἦν δ' ἐγώ. Τοῦ πέρι; Ὅτι μέλλεις τὴν ψυχὴν τὴν σαυτοῦ παρασχεῖν θεραπεῦσαι ἀνδρί, ὡς φῂς, σοφιστῇ· C ὅ τι δέ ποτε ὁ σοφιστής ἐστι, θαυμάζοιμ' ἂν εἰ οἶσθα. καίτοι εἰ τοῦτ' ἀγνοεῖς, οὐδὲ ὅτῳ παραδίδως τὴν ψυχὴν οἶσθα, οὔτ' εἰ ἀγαθῷ οὔτ' εἰ κακῷ πράγματι. Οἶμαί γ', ἔφη, εἰδέναι. Λέγε δή, τί ἡγεῖ εἶναι τὸν σοφιστήν; Ἐγὼ μέν, ἦ δ' ὅς, ὥσπερ τοὔνομα λέγει, τοῦτον εἶναι τὸν τῶν σοφῶν ἐπιστήμονα. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτο μὲν ἔξεστι λέγειν καὶ περὶ ζωγράφων καὶ περὶ τεκτόνων, ὅτι οὗτοί

2. *οὐκ ἐπὶ τέχνῃ ἐμ.*] Xenoph. Mem. III. 10, 1: *εἴ ποτε τῶν τὰς τέχνας ἐχόντων καὶ ἐργασίας ἕνεκα χρωμένων αὐταῖς διαλέγοιτό τινι, καὶ τούτοις ὠφέλιμος ἦν.*

ἀλλ' ἐπὶ παιδείᾳ] H. e. ut eruditionis liberalioris particeps fieres. v. Gorg. p. 485. A., ubi Callicles philosophiam ait tractandam esse *παιδείας χάριν*, neque totam vitam in eius studio consumi debere. Itaque opponitur *ἐπὶ τέχνῃ*, ut p. 315 A: *καὶ ἐπὶ τέχνῃ μανθάνει, ὡς σοφιστὴς ἐσόμενος.* Gellius N. A. XIII 16: humanitatem appellaverunt — qui verbis Latinis probe usi sunt — id propemodum, quod Graeci *παιδείαν* vocant, nos eruditionem institutionemque in bonas artes dicimus. — *ἰδιώτης* h. l. intellegitur qui artem non publice profitetur; additurque *ἐλεύθερος*, h. e. liberalis, quia artes istae erant mercenariae. *Stallb.*

7. *τὴν ψυχὴν — παρασχεῖν θεραπεῦσαι*] animum tuum tradere curandum s. excolendum, p. 325 C: *μὴ μαθοῦσι μηδὲ θεραπευθεῖσιν εἰς ἀρετήν.* Proprie *θεραπεύειν* de medicis dicitur corpora curantibus, sed sophistae ac philosophi animis medicinam afferre visi saepissime cum illis comparantur, ut infra p. 357 E: *Πρωταγόρας φησὶν ἰατρὸς εἶναι τῆς ἀμαθίας.* Aelian. v. h. IV 17: *ἐπιστρεφομένου τὰς πόλεις αὐτοῦ διέρρει λόγος, ὅτι Πυθαγόρας ἀφίκετο οὐ διδάξων, ἀλλ' ἰατρεύσων.* Exempla infinitivi aoristi cum *μέλλειν* coniuncti collegit Astius Lex. Platonic. II 300.

11. *οὔτ' εἰ ἀγαθῷ — πράγματι*] Recte interpretatur Ficinus: nescis quale sit istud, bonumne an malum, cui operam impendere studes. *πράγματι* posuit pro *ἀνδρί*, ut contemptim sophistam significaret.

13. *ὥσπερ τοὔνομα λέγει*] Aristot. Polit. III 4: *τῶν ἐργασιῶν ἓν μέρος κατέχουσιν οἱ χερνῆτες. οὗτοι δ' εἰσίν, ὥσπερ σημαίνει καὶ τοὔνομ' αὐτούς, οἱ ζῶντες ἀπὸ τῶν χειρῶν.*

τὸν τῶν σοφῶν ἐπιστήμονα] Nimirum *σοφιστής* ab eo deducitur a *σοφός* et *εἰδέναι*, ut sit *ὁ τῶν σοφῶν ἴστωρ*, eademque vocis originatio Platoni probatur in Sophist. p. 221 D. sed v. proleg. p. 3.

D εἰσιν οἱ τῶν σοφῶν ἐπιστήμονες· ἀλλ' εἴ τις ἔροιτο ἡμᾶς, τῶν τί σοφῶν εἰσιν οἱ ζωγράφοι ἐπιστήμονες, εἴποιμεν ἄν που αὐτῷ, ὅτι τῶν πρὸς τὴν ἀπεργασίαν τὴν τῶν εἰκόνων, καὶ τἆλλα οὕτως. εἰ δέ τις ἐκεῖνο ἔροιτο, ὁ δὲ σοφιστὴς τῶν τί σοφῶν ἐστι; τί ἂν ἀποκριναίμεθα αὐτῷ; ποίας ἐργασίας ἐπιστάτης; τί ἂν εἴποιμεν; Αὐτὸν εἶναι, ὦ Σώκρατες, ἐπιστάτην τοῦ ποιῆσαι δεινὸν λέγειν; Ἴσως ἄν, ἦν δ' ἐγώ, ἀληθῆ λέγοιμεν, οὐ μέντοι ἱκανῶς

5. τί ἂν ἀποκριναίμεθα Bekker: τί ἂν ἀποκρινοίμεθα BT, sed huius interrogationis forma eadem sit necesse est ac p. 311 D, ut utroque loco aut ἀποκριναίμεθα aut ἀποκρινοίμεθα scribendum sit; illud verum est p. 311 D, ut intelligitur etiam ex mendosa scriptura ἀπεκριναίμεθα in B et T, ergo contra eosdem hoc quoque loco retinendum est. 6. τί ἂν εἴποιμεν; Αὐτὸν εἶναι, ὦ Σώκρατες, ἐπιστάτην: haec librorum verba alii aliter distinxerunt, omnes autem coniunxerunt εἴποιμεν αὐτὸν εἶναι praeter Heusdium, qui in spec. crit. in Plat. p. 68 proposuit τί ἂν εἴποιμεν; Εἴποιμεν αὐτὸν εἶναι, in quo si inserueris ἄν ante αὐτὸν nihil merito videatur reprehendendum putanti aliquid excidisse. Sed neque hoc opus est additamentum neque εἰ, quod Schanz ante εἴποιμεν, aut ἢ, quod ceteri editores Stallbaumio auctore ante ἐπιστάτην addiderunt iidemque verba Τί ἂν εἴποιμεν Hippocrati tribuerunt, cuius responsum in Aldina, quod Madvig advers. critic. I 409 probat, incipit ab Ὦ Σώκρατες. Schirlitz ποίας ἐργασίας ἐπιστάτης post σοφῶν ἐστι poni vult., sed vid. ad p. 327 A. 7. τοῦ ποιῆσαι: vitiose τοῦ τὸ ποιῆσαι BT. 8. μέντοι ἱκανῶς γε T: μέντοι γε ἱκανῶς B.

2. τῶν τί σοφῶν εἰσιν οἱ ζωγρ.] Recte Stephanus: quo pertineant haec σοφά, quorum pictores sunt periti; vel circa quam rem versentur haec σοφά. Pendet enim accusativus τί non ex ἐπιστήμονες, sed ex σοφῶν, et τῶν τί σοφῶν idem est ac τῶν πρὸς τί σοφῶν, ut verba τῶν πρὸς τὴν ἐργασίαν (σοφῶν) docent, v. Theag. p. 125 C.

4. καὶ τἆλλα οὕτως] ceteraque similiter, int. εἴποιμεν ἄν. ut in pictoribus, ad quam rem eorum sapientia pertineat, diximus, ita in ceteris id faceremus. Locos, quibus Plato simili orationis forma usus est, Stallbaum. hos attulit: infra p. 319 B: καὶ τἆλλα πάντα οὕτως. Menon. p. 72 A: ὡσαύτως δέ, οἶμαι, ὦ Σ., καὶ ἡ κακία. Ibid. p. 72 C: οὕτω δὴ καὶ περὶ τῶν ἀρετῶν.

6. τί ἂν εἴποιμεν] ut p. 311 D, ita h. l. Socrates ad interrogationem, qua se et Hippocratem adiri posse fingit, responsum primum simpliciter quaerit, tum rationem indicat, qua id dari possit, denique ut detur compellit. Et respondet Hippocrates simili modo ac paulo ante p. 312 C: τί ἡγεῖ εἶναι τὸν σοφιστήν; Ἐγὼ μὲν . . τοῦτον εἶναι τὸν τ. σ. ἐπιστήμονα, sed quum Socrates hoc responsum sui et Hippocratis commune videri vellet, ut Hippocrati respondenti ne persona quidem verbi praecedentis cogitatione mutanda esset, pronomen personale aut aliud quid praeter illud ὦ Σώκρατες non requirebatur, quo responsionem significaret. Nec ὦ Σώκρατες initio enuntiati poni potuit, quod Socrates neque excitandus erat neque alii opponendus.

γε· ἐρωτήσεως γὰρ ἔτι ἡ ἀπόκρισις ἡμῖν δεῖται, περὶ ὅτου ὁ σοφιστὴς δεινὸν ποιεῖ λέγειν· ὥσπερ ὁ κιθαριστὴς δεινὸν δήπου ποιεῖ λέγειν περὶ οὗπερ καὶ ἐπιστήμονα, E
περὶ κιθαρίσεως. ἦ γάρ; *Ναί. Εἶεν.* ὁ δὲ δὴ σοφιστὴς
5 περὶ τίνος δεινὸν ποιεῖ λέγειν; ἢ δῆλον, ὅτι περὶ οὗπερ καὶ ἐπίσταται; *Εἰκός γε. Τί δή ἐστι τοῦτο, περὶ οὗ αὐτός τε ἐπιστήμων ἐστὶν ὁ σοφιστὴς καὶ τὸν μαθητὴν ποιεῖ; Μὰ Δί', ἔφη, οὐκέτι ἔχω σοι λέγειν.*

Cap. V. *Καὶ ἐγὼ εἶπον μετὰ τοῦτο· Τί οὖν; οἶσθα* 313
10 *εἰς οἷόν τινα κίνδυνον ἔρχει ὑποθήσων τὴν ψυχήν; ἢ εἰ μὲν τὸ σῶμα ἐπιτρέπειν σε ἔδει τῷ διακινδυνεύοντα ἢ χρηστὸν αὐτὸ γενέσθαι ἢ πονηρόν, πολλὰ ἂν περιεσκέψω, εἴτ' ἐπιτρεπτέον εἴτε οὔ, καὶ εἰς συμβουλὴν τούς τε φίλους ἂν παρεκάλεις καὶ τοὺς οἰκείους σκοπούμενος ἡμέρας*
15 *συχνάς· ὃ δὲ περὶ πλείονος τοῦ σώματος ἡγεῖ, τὴν ψυχήν, καὶ ἐν ᾧ πάντ' ἐστὶ τὰ σὰ ἢ εὖ ἢ κακῶς πράττειν, χρηστοῦ ἢ πονηροῦ αὐτοῦ γενομένου, περὶ δὲ τούτου οὔτε τῷ πατρὶ οὔτε τῷ ἀδελφῷ ἐπεκοινώσω οὔτε ἡμῶν τῶν ἑταίρων* B

3. *καὶ ἐπιστήμονα — περὶ οὗπερ* om. B. 5. ἢ quod in T desideratur, ab Heindorfio adiectum est.

8. *οὐκέτι ἔχω σοι λέγειν*] non amplius id dicere possum. Sententia haec: ad omnia tibi quae adhuc ex me quaesivisti, respondi; dixi tibi Protagoram sophistam haberi, tum sophistam verbi vim solam intuitus hominem sapientia ornatum esse interpretatus sum, eaque sapientia alios ad dicendum instituere, sed in qua potissimum re haec ars versetur, id quod nunc quaeris, hoc tibi non iam dicere possum.

10. *ἢ — πολλὰ ἂν περιεσκέψω* —] an — multa tecum ipse reputavisses et amicorum propinquorumque consilium adhiberes —.

15. *τὴν ψυχήν*] Explicationis causa pronomini ὅ adiunctum est, ut p. 339 A *περὶ τοῦ αὐτοῦ . . περὶ τῆς ἀρετῆς*. 351 A. 353 C al. Proxima sic intelligas: et ex quo pendet, ut bene aut male habeant tua omnia, si bonum aut malum evaserit. Sic Eurip. Alcest. v. 289: *ἐν σοὶ δ' ἐσμὲν καὶ ζῆν καὶ μή*. Iphig. Taur. v. 1057: *τἄμ' ἐν ὑμῖν ἔστιν ἢ καλῶς ἔχειν ἢ μηδὲν εἶναι*. Similiter infra p. 356 C: *ἐν τούτῳ ἡμῖν ἦν τὸ εὖ πράττειν*. Deinde quod δέ ante *τούτου* iteratum est, nihil hoc loquendi genere frequentius, v. infra p. 325 B, annot. ad Phaedon. p. 78 C. Alcibiad. I. p. 109 A. Lachet. p. 194 D. Haec fere Stallbaum.

17. *τῷ πατρὶ*] Hippocratis patri nomen fuisse Apollodoro supra (p. 310 A) memoratum est, sed eum vivere, id quidem haud sane facile quis ex iis, quae narrata sunt, colligere potuit; adeo apud Graecos indigna erat patris condicio. Acerbe conqueritur Dionysius Hal. II, 26: *πολλὰ ἐν Ἕλλησιν εἰς πατέρας ὑπὸ τέκνων ἀσχημονεῖται*, qui eius rei culpam legum latoribus attribuit brevius tempus patriae potestatis in liberos constituentibus.

οὐδενί, εἴτ' ἐπιτρεπτέον εἴτε καὶ οὐ τῷ ἀφικομένῳ τούτῳ ξένῳ τὴν σὴν ψυχήν, ἀλλ' ἑσπέρας ἀκούσας, ὡς φῄς, ὄρθριος ἦκων περὶ μὲν τούτου οὐδένα λόγον οὐδὲ συμβουλὴν ποιεῖ, εἴτε χρὴ ἐπιτρέπειν σαυτὸν αὐτῷ εἴτε μή, ἕτοιμος δ' εἶ ἀναλίσκειν τά τε σαυτοῦ καὶ τὰ τῶν φίλων χρήματα, ὡς ἤδη διεγνωκώς, ὅτι πάντως συνεστέον Πρωταγόρᾳ, ὃν οὔτε γιγνώσκεις, ὡς φῄς, οὔτε διείλεξαι οὐδεπώποτε, σοφιστὴν δ' ὀνομάζεις, τὸν δὲ σοφιστήν, ὅ τί ποτ' ἐστί, φαίνει ἀγνοῶν, ᾧ μέλλεις σαυτὸν ἐπιτρέπειν; Καὶ ὃς ἀκούσας, Ἔοικεν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐξ ὧν σὺ λέγεις. Ἆρ' οὖν, ὦ Ἱππόκρατες, ὁ σοφιστὴς τυγχάνει ὢν ἔμπορός τις ἢ κάπηλος τῶν ἀγωγίμων, ἀφ' ὧν ψυχὴ τρέφεται; Φαίνεται γὰρ ἔμοιγε τοιοῦτός τις. Τρέφεται

3. ὄρθριος ex vetere emendatione: ὄρθριον BT. 13. Τρέφεται δέ, ἦν δ' ἐγώ et Μαθήμασι δήπου, ὦ Σώκρατες scripsi: τρέφεται δέ, ὦ Σώκρατες et Μαθήμασι δήπου, ἦν δ' ἐγώ BT et edit. recent. (veter. edit. τρέφεται δὲ ψυχή, ὦ Σώκρατες)

1. τῷ ἀφικομένῳ τούτῳ ξένῳ] dictum pro τῷ ἀφ. ξένῳ τούτῳ, ut p. 337 E: τὸ ἀκριβὲς τοῦτο εἶδος. utroque loco numeri causa pronomen οὗτος interpositum est, v. Krüg. 50. 11, 20.

3. ὄρθριος ἦκων] Adiectivum pro adverbio. v. Krüg. 57, 5, 4. Horat. Epist. I 6, 20: vespertinus pete tectum. Rem ipsam illustrat Xenoph. Anab. IV 3, 9: ἐπεὶ δὲ ὄρθρος ἦν, ἔρχεται .. καὶ ὡς τάχιστα ἕως ὑπέφαινεν ἐθύοντο πάντες κτἑ. cf. de leg. p. 808 D: ἡμέρας δὲ ὄρθρου τε ἐπανιόντων παῖδας μὲν πρὸς διδασκάλους που τρέπεσθαι χρεών.

οὐδένα λόγον ποιεῖ] intellige πρός με. Deinde εἴτε χρὴ — εἴτε μή est: utrum oporteat an, quod ego malim, non oporteat.

7. διείλεξαι] int. αὐτῷ. Solet autem obiectum quod dicitur, si duobus verbis commune est, alteri tantum accommodari v. p. 309 B. p. 310 E. p. 327 A. al.

10. Ἔοικεν, ἔφη, — ἐξ ὧν —] Plene dicendum erat ἔοικεν, ἔφη, οὕτως ἔχειν ἐξ ὧν —. Sed ad eundem modum Phaedon. p. 99 E: ἴσως μὲν οὖν, ὡς εἰκάζω, τρόπον τινὰ οὐκ ἔοικεν et infra p. 330 B. Stallb.

12. ἔμπορός τις ἢ κάπηλος] artem sophistarum esse καπηλικὴν καὶ ἐμπορικήν hospes Eleaticus in Sophist. p. 223 D sqq. subtiliter disserit. Quid inter ἔμπορον et κάπηλον intersit, explicat Plato de rep. p. 371 D: καπήλους καλοῦμεν τοὺς πρὸς ὠνήν τε καὶ πρᾶσιν διακονοῦντας ἱδρυμένους ἐν ἀγορᾷ, τοὺς δὲ πλανήτας ἐπὶ τὰς πόλεις ἐμπόρους, itemque Xenoph. (Memor. III 7, 6) καπήλους definit τοὺς ἐν τῇ ἀγορᾷ μεταβαλλομένους καὶ φροντίζοντας ὅ τι ἐλάττονος πριάμενοι πλείονος ἀποδῶνται. Neque tamen omnia quae opus erant et in foro emi poterant, ibi emebantur, sed cuicunque libuit, ab ἐμπόρῳ ipso mercatus est, cf. Xenoph. Oecon. XX 28: οἱ ἔμποροι ὅπου ἂν ἀκούωσι τιμᾶσθαί τε μάλιστα τὸν σῖτον, καὶ περὶ πλείστου αὐτὸν ποιῶνται οἱ ἄνθρωποι, τούτοις αὐτὸν ἄγοντες παραδιδόασι.

13. Φαίνεται γὰρ: particula γάρ affirmandi vi usurpata est ut p. 352 E et multis aliis locis.

Τρέφεται δέ — ὦ Σώκρα-

δέ, ἦν δ' ἐγώ, ψυχὴ τίνι; Μαθήμασι δήπου, ὦ Σώκρατες. Καὶ ὅπως γε μή, ὦ ἑταῖρε, ὁ σοφιστὴς ἐπαινῶν ἃ πωλεῖ ἐξαπατήσει ἡμᾶς, ὥσπερ οἱ περὶ τὴν τοῦ σώματος τροφήν, ὁ ἔμπορός τε καὶ κάπηλος. καὶ γὰρ οὗτοί που ὧν ἄγουσιν ἀγωγίμων οὔτε αὐτοὶ ἴσασιν ὅ τι χρηστὸν ἢ πονηρὸν περὶ τὸ σῶμα, ἐπαινοῦσι δὲ πάντα πωλοῦντες, οὔτε οἱ ὠνούμενοι παρ' αὐτῶν, ἐὰν μή τις τύχῃ γυμναστικὸς ἢ ἰατρὸς ὤν. οὕτω δὲ καὶ οἱ τὰ μαθήματα περιάγοντες κατὰ τὰς πόλεις καὶ πωλοῦντες καὶ καπηλεύοντες τῷ ἀεὶ ἐπιθυμοῦντι ἐπαινοῦσι μὲν πάντα ἃ πωλοῦσι, τάχα δ' ἄν τινες, ὦ ἄριστε, καὶ τούτων ἀγνοοῖεν ὧν πωλοῦσιν ὅ τι χρηστὸν ἢ πονηρὸν πρὸς τὴν ψυχήν· ὡς δ' αὕτως καὶ οἱ ὠνούμενοι παρ' αὐτῶν, ἐὰν μή τις τύχῃ περὶ τὴν

sed verba ἦν δ' ἐγώ aliquo casu in inferiorem versum delata illud ὦ Σώκρατες loco suo moverunt; nam quaerentis partes agit Socrates, respondentis Hippocrates et utriusque personae ea tantum quae ego tribui convenire demonstravi in Stud. philol. p. 837—841.

2. ὅπως γε μὴ — ἐξαπατήσει Bekker: ἐξαπατήσῃ BT. cf. Krüger 54, 8, 7.

τες] his verbis, quae primo aspectu supervacanea videantur, Socrates simile, quod persequitur, clarius multoque efficacius reddit. Hippocrates autem, qui modo concessit sophistam sibi mercatorem vel cauponem earum mercium videri, quibus animus alitur, nequit interrogare, quanam re animus alatur; neque omnino is, qui ad mercaturam doctrinarum profecturus omnia sua amicorumque bona impendere paratus erat, nescire potuit, quod esset animi ingeniique quasi pabulum, de quo iam Empedocles v. 105: ἀλλ' ἄγε μύθων κλῦθι· μάθη γάρ τοι φρένας αὔξει, unde Clemens Alex. Strom. V 589 C ἡ μάθησις κατ' Ἐμπεδοκλέα τὰς φρένας αὔξει. Quibus adde, quod Socrati per suam argumentandi rationem non licuit simpliciter respondere *Μαθήμασι δήπου*. Debebat ille ex Hippocrate, num sibi assentiretur, quaerere, ut recte tum de periculo talis mercaturae eum admonere posset. Hanc interpretationem probant etiam verba p. 313 E: εἰ τυγχάνεις ἐπιστήμων — ἀσφαλές σοι ὠνεῖσθαι μαθήματα παρὰ Πρωταγόρου.

4. ὧν ἄγουσιν ἀγωγίμων] Genitivus pendet a proximis illis ὅ τι χρηστὸν ἢ πονηρόν, vel potius ab ὅ τι. Xenoph. Mem. I 2, 54: τοῦ σώματος ὅ τι ἂν ἀχρεῖον ἢ καὶ ἀνωφελές. *Stallb.*

5. χρηστὸν — περὶ τὸ σῶμα] praefert Plato in his dativo praepositiones περί, πρός et εἴς τι. statim post scripsit πρὸς τὴν ψυχήν, Gorg. 517 D εἰδέναι ὅ τι τὸ χρηστὸν καὶ πονηρὸν τῶν σιτίων ἢ ποτῶν ἐστιν εἰς ἀρετὴν τοῦ σώματος, de leg. p. 697 B τὰ περὶ τὴν ψυχὴν ἀγαθά.. τὰ περὶ τὸ σῶμα καλὰ καὶ ἀγαθά, et orationis variandae causa Theophrastus (de odor. VIII 35) τὸ ῥόδινον ἄριστον πρὸς τὰ ὦτα et paulo post τὸ ῥόδινον τοῖς ὠσὶν ἀγαθόν dixit.

12. ὡς δ' αὕτως καὶ οἱ ὠν.] Int. ἀγνοοῖεν ἂν ὅ τι χρηστὸν ἢ πονηρὸν πρὸς τὴν ψυχήν. Et ὡς δ' αὕτως, ut saepe, pro ὡσαύτως δέ dictum est, v. Stallb. ad Phaedon. p. 102 E.

ψυχὴν αὖ ἰατρικὸς ὤν. εἰ μὲν οὖν σὺ τυγχάνεις ἐπιστήμων τούτων τί χρηστὸν καὶ πονηρόν, ἀσφαλές σοι ὠνεῖσθει μαθήματα καὶ παρὰ Πρωταγόρου καὶ παρ' ἄλλου
314 ὁτουοῦν· εἰ δὲ μή, ὅρα, ὦ μακάριε, μὴ περὶ τοῖς φιλτάτοις κυβεύῃς τε καὶ κινδυνεύῃς. καὶ γὰρ δὴ καὶ πολὺ μείζων κίνδυνος ἐν τῇ τῶν μαθημάτων ὠνῇ ἢ ἐν τῇ τῶν σιτίων. σιτία μὲν γὰρ καὶ ποτὰ πριάμενον παρὰ τοῦ καπήλου καὶ ἐμπόρου ἔξεστιν ἐν ἄλλοις ἀγγείοις ἀποφέρειν, καὶ πρὶν δέξασθαι αὐτὰ εἰς τὸ σῶμα πιόντα ἢ φαγόντα, καταθέμενον οἴκαδε ἔξεστι συμβουλεύσασθαι, παρα- 10
καλέσαντα τὸν ἐπαΐοντα, ὅ τι τε ἐδεστέον ἢ ποτέον καὶ ὅ τι μή, καὶ ὁπόσον καὶ ὁπότε· ὥστε ἐν τῇ ὠνῇ οὐ
B μέγας ὁ κίνδυνος. μαθήματα δὲ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ ἀγγείῳ ἀπενεγκεῖν, ἀλλ' ἀνάγκη καταθέντα τὴν τιμὴν τὸ μάθημα ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ λαβόντα καὶ μαθόντα ἀπιέναι 15

1. *τυγχάνεις ἐπιστήμων*] Heindorfius *ὤν* post *ἐπιστήμων* addidit, sed v. ad Phaedon. p. 230. A, remp. p. 369 B. 7. *παρὰ τοῦ καπήλου καὶ ἐμπόρου* B: *παρά του καπήλου καὶ ἐμπόρου* T. Hermann *παρά του (καπήλου καὶ ἐμπόρου)*, Sauppe deletis verbis *καὶ ἐμπόρου* scripsit *παρὰ τοῦ καπήλου*. deleverunt *παρὰ — ἐμπόρου* Hirschig et Schanz. v. Stud. phil. p. 842—844. 15. *καὶ μαθόντα* B T. deleverunt Deuschle et Schanz.

4. *μὴ περὶ τοῖς φιλτάτοις κ.*] ne ea, quae carissima tibi esse debent i. e. animi bona in aleam des. Proverbiale loquendi genus, quo usus est etiam Iulian. Orat. VI p. 190 ed. Spanhem. v. Suidas s. v. *κυβεύειν*, *κύβος* et *ἐκκυβεύειν*. Gorg. p. 513 A: *σὺν τοῖς φιλτάτοις ἡ αἵρεσις ἡμῶν ἐστιν. Stallb.*

7. *παρὰ τοῦ καπήλου καὶ ἐμπόρου*] Paulo ante dixit *ἔμπορός τις ἢ κάπηλος*, deinde *ὁ ἔμπορός τε καὶ κάπηλος* et *πωλοῦντες καὶ καπηλεύοντες*. Nunc ordinem verborum mutavit, quod esculenta et potulenta a caupone plerumque emebantur, supra autem mercator priore loco positus est, quod Protagoras non nisi cum eo comparari potuit. Etenim Plato ut sententia apte exprimeretur et numerose strueretur oratio, aliis locis aliter verba collocavit; p. 309 A scripsit *ὥς γ' ἐν αὐτοῖς ἡμῖν εἰρ.* de leg. 923 A *πρός γε ὑμᾶς αὐτούς*. p. 310 A et 362 A *εἰπὼν καὶ ἀκούσας*. Symp. 219 A *ἀκούσας τε καὶ εἰπών*. p. 317 B *σὺν θεῷ εἰπεῖν*. de leg. p. 858 B *εἰπεῖν σὺν θεῷ* p. 339 B *εὖ λέγεις*, de leg. p. 700 A *λέγεις εὖ*. p. 325 A *καὶ παῖδα καὶ ἄνδρα καὶ γυναῖκα*, de rep. p. 471 B *καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας*. Cf. ad p. 313 C.

14. *καταθέντα τὴν τιμήν*] soluto pretio. Dicitur *κατατιθέναι* de praesenti pecunia, quae prompte numeratur ac persolvitur, cf. infra p. 328 C et Aristoph. ran. 173: *δύο δραχμὰς μισθὸν τελεῖς; Εἰ μὴ καταθήσεις δύο δραχμὰς, μὴ διαλέγου.*

τὸ μάθημα λαβόντα καὶ μαθόντα] disciplina accepta et percepta. cf. Lach. p. 181 E: *τὸ μάθημα ἐπίστασθαι* et Epinom. p. 974 D: *(αἱ ἄλλαι ἐπιστῆμαι) σοφὸν οὐκ ἀποτελοῦσι τὸν λαμβάνοντά τε αὐτὰς*

ἢ βεβλαμμένον ἢ ὠφελημένον. ταῦτα οὖν σκοπώμεθα καὶ μετὰ τῶν πρεσβυτέρων ἡμῶν· ἡμεῖς γὰρ ἔτι νέοι, ὥστε τοσοῦτο πρᾶγμα διελέσθαι. νῦν μέντοι, ὥσπερ ὡρμήσαμεν, ἴωμεν καὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἀνδρός, ἔπειτα ἀκούσαντες καὶ ἄλλοις ἀνακοινωσώμεθα· καὶ γὰρ οὐ μόνος Πρωταγόρας αὐτόθι ἐστίν, ἀλλὰ καὶ Ἱππίας ὁ Ἠλεῖος — C οἶμαι δὲ καὶ Πρόδικον τὸν Κεῖον — καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ σοφοί.

Cap. VI. *Δόξαν ἡμῖν ταῦτα ἐπορευόμεθα. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ προθύρῳ ἐγενόμεθα, ἐπιστάντες περί τινος λόγου διελεγόμεθα, ὃς ἡμῖν κατὰ τὴν ὁδὸν ἐνέπεσεν· ἵν' οὖν μὴ ἀτελὴς γένοιτο, ἀλλὰ διαπερανάμενοι οὕτως εἰσίοιμεν, στάντες ἐν τῷ προθύρῳ διελεγόμεθα, ἕως συνωμολογήσαμεν ἀλλήλοις. δοκεῖ οὖν μοι, ὁ θυρωρός, εὐνοῦχός τις,*

13. *στάντες* T: *ἑστάντες* B, *ἐπιστάντες* Schanz, *ἑστῶτες* Cobet, sed ε in B ex σ ortum est.

καὶ ἔχοντα. His haud absimile est, quod habetur de leg. p. 717 B: *νομίζει, ἃ κέκτηται καὶ ἔχει, πάντα εἶναι τῶν γεννησάντων.*

1. *ταῦτα οὖν σκοπώμεθα*] Sententia haec est: Utrum sophistarum disciplina animo conducat necne, quum ipsi per aetatem diiudicare non possimus, de ea re tum alios nobis natu maiores et sapientiores in consilium adhibeamus, ubi ab ipso Protagora, quam rem se tradere profiteatur, audiverimus, v. p. 318 A.

2. *ἔτι νέοι, ὥστε τοσοῦτ. πρ.*] haec recte iam Heindorfius interpretatus est: nobis nonnisi iuvenilis quaedam facultas suppetit ad tantam rem iudicandam. v. Krüg. 49, 1.

6. *Ἱππίας ὁ Ἠλεῖος*] Fuit hic insignis tum doctrinae copia et amplitudine, tum vanitate ac superbia, qua artem suam ac scientiam ostentabat. vid. Hipp. Mai. p. 285 sqq. Infra p. 315 C et annot. ad Apol. Socr. p. 19 E *Stallb.*

7. *Πρόδικον τὸν Κεῖον*] intell. *αὐτόθι εἶναι*, ut Apolog. p. 25 E, et de hoc sophista vid. proleg. p. 7.

9. *Δόξαν ἡμῖν ταῦτα*] Eodem modo Xenoph. Anab. IV 1, 13 *δόξαν δὲ ταῦτα ἐκήρυξαν οὕτω ποιεῖν*, pro *δόξαντα ταῦτα*, de quo accus. absoluto qui dicitur v. Krüger 56. 9, 5—6.

10. *ἐν τῷ προθύρῳ*] Vitruvius VI, 7, 5: *πρόθυρα* Graece dicuntur quae sunt ante ianuas vestibula; nos autem appellamus prothyra, quae Graece dicuntur *διάθυρα*. cf. Gellius N. A. XVI 5. Symp. p. 175 A: *τῶν παίδων τινὰ ἥκειν ἀγγέλλοντα, ὅτι Σωκράτης οὗτος ἀναχωρήσας ἐν τῶν γειτόνων προθύρῳ ἕστηκε.* Herodot. VI 35: *ὁ Μιλτιάδης κατήμενος ἐν τοῖσι προθύροισι τοῖσι ἑωυτοῦ, ὁρέων τοὺς Δολόγκους παριόντας . . προσεβώσατο.* cf. Guhl et Koner, Leben d. Griech. I p. 90.

13. *στάντες*] Socrates et Hippocrates postquam ad vestibulum venerunt, subsistentes (*ἐπιστάντες*) sermonem, in quem inter eundum inciderant, continuabant, pauloque serius vestibulum ipsum ingressi eum absolverunt.

14. *δοκεῖ οὖν μοι, ὁ θυρωρός* —] ianitor vero, eunuchus, nos opinor, exau-

D κατήκουεν ἡμῶν, κινδυνεύει δὲ διὰ τὸ πλῆθος τῶν σοφιστῶν ἄχθεσθαι τοῖς φοιτῶσιν εἰς τὴν οἰκίαν. ἐπειδὴ γοῦν ἐκρούσαμεν τὴν θύραν, ἀνοίξας καὶ ἰδὼν ἡμᾶς, Ἔα, ἔφη, σοφισταί τινες· οὐ σχολὴ αὐτῷ. Καὶ ἅμα ἀμφοῖν τοῖν χεροῖν τὴν θύραν πάνυ προθύμως ὡς οἷός τ' ἦν ἐπήραξε. καὶ ἡμεῖς πάλιν ἐκρούομεν, καὶ ὃς ἐγκεκλημένης τῆς θύρας ἀποκρινόμενος εἶπεν, Ὦ ἄνθρωποι, ἔφη, οὐκ ἀκηκόατε, ὅτι οὐ σχολὴ αὐτῷ; Ἀλλ' ὠγαθέ, ἔφην ἐγώ, οὔτε παρὰ
E Καλλίαν ἥκομεν οὔτε σοφισταί ἐσμεν, ἀλλὰ θάρρει· Πρω-

4. τοῖν χεροῖν B: ταῖν χεροῖν T. 6. ἐγκεκλημένης Bekker: ἐγκεκλειμένης B, ἐγκεκλεισμένης T.

diverat. — In paucis tum domibus ianitores fuisse inde apparet, quod ne Agatho quidem servum ab ianua habuit, v. Symp. p. 212 C; sed in Calliae domo opulentissima Persarumque luxum imitante vel eunuchus fuit ostiarius. — κατήκουσε: clausis foribus nostram exaudiverat disputationem indeque nos sophistas esse suspicatus erat.

2. τοῖς φοιτῶσιν] etsi hoc est verbum proprium de discipulis magistri domum frequentantibus, tamen hic omnino de iis, qui ad Calliam itabant, accipiendum est. v. Plut. Themist. c. 5, ubi Themistocles adolescens dicitur Ἐπικλέα τὸν ἐξ Ἑρμιόνης, κιθαριστὴν σπουδαζόμενον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἐκλιπαρῆσαι μελετᾶν παρ' αὐτῷ, φιλοτιμούμενος πολλοὺς τὴν οἰκίαν ζητεῖν καὶ φοιτᾶν παρ' αὐτόν.

3. ἐκρούσαμεν] Plutarch. de curios. vol. VIII. p. 53 R.: καίτοι μὴ κόψαντά γε θύραν εἰς οἰκίαν ἀλλοτρίαν οὐ νομίζεται παρελθεῖν, ἀλλὰ νῦν μὲν εἰσὶ θυρωροί, πάλαι δὲ ῥόπτρα κρουόμενα πρὸς ταῖς θύραις αἴσθησιν παρεῖχε κτέ.

3. Ἔα, ἔφη, σοφ.] Ἔα hic indignantis est vocula, alibi rem inexspectatam mirantis. v. Valck. Eur. Hippol. v. 905 — αὐτῷ ipsi i. e. domino, usu frequenti. *Stallb.*

4. οὐ σχολὴ αὐτῷ] Hoc nomine veteres eos excluserunt, quos aut omnino non admittebant aut eo ipso tempore, quo adierant, videre nolebant. Itaque apud Ciceronem (de senect. c. 10) Cato ille senex: nemo, inquit, adhuc convenire me voluit, cui fuerim occupatus. v. Aristoph. Acharn. 403. Plutarchus. Nic. c. 5. Non in omnibus vitae condicionibus is mos servatus est. Agatho quidem in Symp. 212 D multa nocte commissatoribus domum pulsantibus ita servis imperat: ἐὰν μέν τις τῶν ἐπιτηδείων ᾖ, καλεῖτε· εἰ δὲ μή, λέγετε, ὅτι οὐ πίνομεν, ἀλλὰ ἀναπαυόμεθα ἤδη. Sed ab illo more plane alienum est, quod Martialis sibi accidisse queritur Epigr. V 22:

Illud adhuc gravius, quod te post mille labores,
Paule, negat lasso ianitor esse domi.

ἀμφοῖν τοῖν χεροῖν — ἐπήραξε] Socrates rem videre poterat, quod ianua Graecorum more aperturam in exteriorem aedium partem habebat.

9. Πρωταγόραν γάρ τοι δ. ἰδ. ἤλθομεν] Ordo verborum hic est: ἤλθομεν γάρ τοι δεόμενοι ἰδεῖν Πρωταγόραν. Verbum εἰσαγγέλλειν proprium est de ianitore domino nuntiante, si quis advenit, qui eum visere velit. Respondet nostro anmelden. *Stallb.* Vid. ad p. 310 B. Xenoph. Symp. I 11: Φίλιππος ὁ γελωτοποιὸς κρούσας τὴν θύραν εἶπε τῷ ὑπακούσαντι εἰσαγγεῖλαι, ὅστις τε εἴη καὶ διότι κατάγεσθαι βούλοιτο.. Ὁ οὖν Καλλίας

ταγόραν γάρ τοι δεόμενοι ἰδεῖν ἤλθομεν. εἰσάγγειλον οὖν. Μόγις οὖν ποτε ἡμῖν ἄνθρωπος ἀνέῳξε τὴν θύραν.

Cap. VII. *Ἐπειδὴ δὲ εἰσήλθομεν, κατελάβομεν Πρωταγόραν ἐν τῷ προστῴῳ περιπατοῦντα, ἑξῆς δ' αὐτῷ συμπεριεπάτουν ἐκ μὲν τοῦ ἐπὶ θάτερα Καλλίας ὁ Ἱππονίκου καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ ὁμομήτριος, Πάραλος ὁ Περικλέους, καὶ Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, ἐκ δὲ τοῦ ἐπὶ θάτερα ὁ ἕτερος τῶν Περικλέους Ξάνθιππος καὶ Φιλιππίδης ὁ Φιλομή-*

1. *γάρ τοι* ex vetere emendatione: *γάρ τι* BT. 2. *ἄνθρωπος* Bekker, quae forma apud Platonem saepe obliterata est, *ἄνθρωπος* BT, *ὁ ἄνθρωπος* apographa. 7. *ὁ ἕτερος* — in B et T est *ἑταῖρος* frequenti permutatione, sed iam a Stephano aliisque emendatum.

ἀκούσας εἶπεν· εἰσίτω. pro *εἰσίτω* apud posteriores scriptores etiam *ἡκέτω* invenitur, sed vulgare est *κάλει* vel *κάλεσον*, ut Charit. III 1.

2. *Μόγις οὖν ποτε — τὴν θύραν*] Recte observavit Heindorfius *ποτέ* crebro significare tandem aliquando. Itaque *μόγις ποτέ* est aegre tandem, vix tandem, ut Theaet p. 160 E *τοῦτο μὲν δὴ μόγις ποτὲ ἐγεννήσαμεν, ὅ τι δήποτε καὶ τυγχάνει ὄν.* cf. de leg. p. 789 A. Sic etiam Latini aliquando usurpant. Cicero pro Rosc. Amer. c. 22: peroravit *aliquando:* assedit. *Stallb.*

4. *ἐν τῷ προστῴῳ π.*] Egregie Heindorfius: „*Πρόστῳον*, inquit, h. l. videtur dici quod Vitruvio VI 10. dicitur *περίστυλον*, quatuor illud porticibus constans, quae ab ianua introeuntibus quadratam aream quasi quoddam impluvium circumdabant. Ita per ianuam *μέσαυλον* introeunti statim prospectus patebat in oppositam porticum, *τὸ κατ' ἀντικρὺ πρόστῳον* §. sq. Ad huius peristyli porticum unam positum fuit *τὸ ταμιεῖον*, cella penaria, cuius mox p. 315 D mentio fit, unde hoc ipsum *στοά* dicitur Aristoph. Eccles. v. 14." — *ἑξῆς δ' αὐτῷ*, iuxta eum. v. Phaedon. p. 100 B. — *ἐκ μὲν τοῦ ἐπὶ θάτερα*, ex altera parte. ut Euthyd. p. 927 D *ἐκ τοῦ ἐπ' ἀριστερά. Stallb.*

6. *ὁ ὁμομήτριος* —] Plutarch. Pericl. c. 24: *ἦν μὲν αὐτῷ (τῷ Περικλεῖ) γυνὴ προσήκουσα μὲν κατὰ γένος, συνῳκηκυῖα δ' Ἱππονίκῳ πρότερον, ἐξ οὗ Καλλίαν ἔτεκε τὸν πλούσιον· ἔτεκε δὲ καὶ παρὰ τῷ Περικλεῖ Ξάνθιππον καὶ Πάραλον.* Non autem sine aculeo quodam illud *ὁ ὁμομήτριος* adiectum est, quod Hermogenes *ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ ὁμοπάτριος*, qui Socratis disciplinae studiosissimus erat, huic nobilium virorum coetui non interest. cf. Cratyl. p. 391 C.

7. *Χαρμίδης*] Charmides, Glauconis filius, frater fuit Perictiones, Platonis matris; sed ei magnam etiam cum ipso Callia intercessisse generis affinitatem necesse est, quum ab ipsius parte incedens inducatur. Atque ex Andocidis verbis or. I 126: *λαβόμενος τοῦ βωμοῦ (ὁ Καλλίας) ὤμοσεν ἢ μὴν μὴ εἶναί οἱ υἱὸν ἄλλον μηδὲ γενέσθαι πώποτε, εἰ μὴ Ἱππόνικον ἐκ τῆς Γλαύκωνος θυγατρός*, ex his igitur probabiliter coniicere licet, Charmidis sororem Calliam in matrimonio habuisse. Quae si vera est coniectura, Plato quoque cum Callia coniunctus fuit. De Charmidis morte vid. Xenoph. Hellen. II, 75, de Philippide, Philomeli filio, Boeckh. de oecon. Att. II 48.

λου καὶ Ἀντίμοιρος ὁ Μενδαῖος, ὅσπερ εὐδοκιμεῖ μάλιστα τῶν Προταγόρου μαθητῶν καὶ ἐπὶ τέχνῃ μανθάνει, ὡς σοφιστὴς ἐσόμενος. τούτων δὲ ὄπισθεν οἳ ἠκολούθουν ἐπακούοντες τῶν λεγομένων τὸ μὲν πολὺ ξένοι ἐφαίνοντο, οὓς ἄγει ἐξ ἑκάστων τῶν πόλεων ὁ Πρωταγόρας, δι' ὧν διεξέρχεται, κηλῶν τῇ φωνῇ ὥσπερ Ὀρφεύς, οἱ δὲ κατὰ
B τὴν φωνὴν ἕπονται κεκηλημένοι· ἦσαν δέ τινες καὶ τῶν ἐπιχωρίων ἐν τῷ χορῷ. τοῦτον τὸν χορὸν μάλιστα ἔγωγε ἰδὼν ἥσθην, ὡς καλῶς εὐλαβοῦντο μηδέποτε ἐμποδὼν ἐν τῷ ἔμπροσθεν εἶναι Πρωταγόρου, ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὸς ἀνα- στρέφοι καὶ οἱ μετ' ἐκείνου, εὖ πως καὶ ἐν κόσμῳ περι- εσχίζοντο οὗτοι οἱ ἐπήκοοι ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ ἐν κύκλῳ περιιόντες ἀεὶ εἰς τὸ ὄπισθεν καθίσταντο κάλλιστα.

Τὸν δὲ μέτ' εἰσενόησα, ἔφη Ὅμηρος, Ἱππίαν τὸν

3. ὄπισθεν οἳ Baiter: ὄπισθεν BT. 5. τῶν πόλεων B: πόλεων T. 9. εὐλαβοῦντο BT: ηὐλαβοῦντο Schanz. 10. ἔμπροσθεν T: πρόσθεν B. 14. ἔφη Ὅμηρος: suspecta haec visa sunt Schleiermachero aliisque multis, sed v. Men. p. 76 D et Stud. phil. p. 844.

1. *Ἀντίμοιρος ὁ Μενδαῖος*] h. e. Mende, Thraciae urbe oriundus. Themist. or. 29. p. 347 D: *ὁ Καλλίας οὐ μόνον Πρωταγόραν ἐθεράπευε καὶ περιεῖπεν, ἀλλὰ καὶ Ἀντίμοιρον τὸν Μενδαῖον καὶ τοὺς ἄλλους μαθητὰς Πρωταγόρου.* Quos Themistius dicit discipulos Protagorae, ii a Platone *ἐπακούοντες* s. *ἐπήκοοι* appellantur. Sunt ii, quos sophista in Calliae hospitium quasi umbras adduxerat.

5. *ἐξ ἑκάστων τῶν πόλεων*] Sic articulus post *ἕκαστος* illatus Phaedr. p. 248 E et p. 274 E. Apolog. Socr. p. 39 A. Parmenid. p. 134 A. Tim. p. 19 E. al. v. ad Phileb. p. 93. — Praecedenti *τὸ μὲν πολύ*, h. e. maximam partem in proximis respondet *ἦσαν δέ τινες*. *Stallb.*

9. *μηδέποτε ἐμποδὼν ἐν τῷ ἔμπροσθεν εἶναι*] H. e. ne impedimento ei essent a fronte. Sic *εὐλαβεῖσθαι μή* sequente infinitivo legitur etiam Euthydem. p. 304 A. Charmid. p. 155 D al. — *ἐπειδὴ αὐτὸς ἀναστρέφοι*, quoties ipse eiusque comites se converterent. — *εὖ πως καὶ ἐν κόσμῳ*, decore atque ordine. Ceterum de magna reverentia, qua Protagoram prosequebantur discipuli, conf. de rep. X p. 600 C. *Stallb.*

14. *τὸν δὲ μέτ' εἰσενόησα, ἔφη Ὅμηρος*] Sumta haec sunt ex *Νεκυίᾳ*, Odyss. λ, v. 601: *τὸν δὲ μέτ' εἰσενόησα βίην Ἡρακληείην κτέ.* Digna vero sunt quae adscribantur verba Schleiermacheri: „Der unterrichtete Athener dachte sich das übrige hinzu, und ihm entging auch der Stachel der Anspielung nicht, dass sie aus der Reise in die Unterwelt genommen ist.“ Sic hunc locum iam accepit Aristid. vol. III. p. 483 (II. p. 377 Dind.) *φαίνεται δὲ Πλάτων τοὺς σοφιστὰς κατὰ τοὺς ἐν Ἅιδου κολαζομένους τιθεὶς καὶ καταλέγων καὶ μὴν Τάνταλον εἰσεῖδον, καὶ· τὸν δὲ μετ' εἰσενόησα, τοῖς ἐκ Νεκυίας αὐτοὺς κόσμοις τιμῶν, Πρόδικον μὲν ὡς Τάνταλον ὄντα, Ἱππίαν δὲ ὡς τὸ εἴδωλον τοῦ Ἡρακλέους· Πρωταγόρας δ' αὖ μετὰ τούτων διαιτᾶται.*

Ἠλεῖον, καθήμενον ἐν τῷ κατ' ἀντικρὺ προστῴῳ ἐν θρόνῳ· C
περὶ αὐτὸν δ' ἐκάθηντο ἐπὶ βάθρων Ἐρυξίμαχός τε ὁ
Ἀκουμενοῦ καὶ Φαῖδρος ὁ Μυρρινούσιος καὶ Ἄνδρων ὁ
Ἀνδροτίωνος καὶ τῶν ξένων πολῖταί τε αὐτοῦ καὶ ἄλλοι
τινές. ἐφαίνοντο δὲ περὶ φύσεώς τε καὶ τῶν μετεώρων
ἀστρονομικά ἄττα διερωτᾶν τὸν Ἱππίαν, ὁ δ' ἐν θρόνῳ
καθήμενος ἑκάστοις αὐτῶν διέκρινε καὶ διεξῄει τὰ ἐρω-
τώμενα.

Καὶ μὲν δὴ καὶ Τάνταλόν γε εἰσεῖδον. ἐπεδήμει

4. Ἀνδροτίωνος T: quod nomen in B corruptum est in Ἀριστίωνος a scriba, qui quum notam litterarum *νδ* non animadvertisset et *ο* pro *σ* habuisset — ut p. 326 C *αὐτοῦ ὅτε* pro *αὖ τούς τε* scripsit — *ι* post *ρ* inseruit, cf. Gorg. 487 C. 6. *ἀστρονομικὰ* delet Schanz, sed eo remoto vix stare possit *ἄττα*.

2. *Ἐρυξίμαχός τε ὁ Ἀκουμενοῦ*] Acumenus medicus fuit Atheniensis et Socratis familiaris, vid. Phaedr. p. 227 A et Xenoph. Memor. III 13, 2; eandem ac pater artem Eryximachus exercebat, quem Phaedri amicum fuisse ex dialogo Phaedri nomine inscripto apparet p. 268 B. — Andron etiam Gorg. p. 487 C commemoratur et inter *κοινωνοὺς τῆς σοφίας* Calliclis recensetur.

6. *ἀστρονομικὰ ἄττα*] Hippiam praecipue siderum cognitionem venditavisse Plato pluribus locis tradit, ut p. 318 E, Hipp. I p. 285 B: *ἐκεῖνα ἃ σὺ (ὦ Ἱππία) κάλλιστα ἐπίστασαι, τὰ περὶ τὰ ἄστρα καὶ τὰ οὐράνια πάθη*, Hipp. II p. 367 E. Et verba *ἀστρονομικὰ ἄττα* significant partem *τῶν μετεώρων*, quam ab Hippia discere audientes volebant, cf. Xenoph. symp. VI 7: *(δοκεῖς) τῶν μετεώρων φροντιστὴς εἶναι. Οἶσθα οὖν*, *ἔφη ὁ Σωκράτης*, *μετεωρότερόν τι τῶν θεῶν*; Socrates ipse omnibus dissuasit, ne in astrologia utpote obscuriore quam pro humano ingenio studia figerent operamque in rebus humanis collocandam perderent, v. Xenoph. Mem. I 1, 11; IV 7, 6, eiusque sententiae plerique fuerunt Athenienses, cf. Plutarch. Pericl. 32.

ἐν θρόνῳ καθήμενος] *θρόνος* apud Homerum, ut ait Athenaeus p. 192 E, *μόνον ἐλευθέριός ἐστι καθέδρα σὺν ὑποποδίῳ*, qua significatione hoc vocabulum legitur etiam Heraclid. Polit. c. III: *διαιτῶνται οἱ Κρῆτες πάντες καθήμενοι θρόνοις*. Plerumque autem de praecipua quadam sede aliis excelsiore, magnificentiore et delicatiore dicitur, ut a Critia ap. Athen. p. 28 B: *Θεσσαλικὸς δὲ θρόνος, γυίων τρυφερωτάτη ἕδρα*. Et Hippias h. l. eo aptius in solio sedens describitur, quod *θρόνος* etiam sella est magistrorum sive cathedra, cui opposita sunt *βάθρα* i. e. subsellia in scholis usitata. v. p. 325 E.

7. *διέκρινε*] eadem animi fiducia, qua iuris consultus de iure respondet; cf. etiam Cic. de Leg. I 3, 10: non recusarem, quominus more patrio sedens in solio consulentibus responderem.

9. *καὶ Τάνταλόν γε*] Hac appellatione Prodici avaritiam notari suspicatur Stallbaum, sed videtur sophista grandi corporis macie famelico similis fuisse, ut mento tenus involutus facile cum Tantalo inferno comparari posset. — *εἰσεῖδον*: conspicatus quidem sum, sed de qua re dissereret, non potui foris percipere, v. p. 315 E.

ἐπεδήμει γὰρ ἄρα —] aderat enim — ut suspicatus eram

D γὰρ ἄρα καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος, ἦν δὲ ἐν οἰκήματί τινι, ᾧ πρὸ τοῦ μὲν ὡς ταμιείῳ ἐχρῆτο Ἱππόνικος, νῦν δὲ ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν καταλυόντων ὁ Καλλίας καὶ τοῦτο ἐκκενώσας ξένοις κατάλυσιν πεποίηκεν. ὁ μὲν οὖν Πρόδικος ἔτι κατέκειτο, ἐγκεκαλυμμένος ἐν κῳδίοις τισὶ καὶ στρώμασι καὶ μάλα πολλοῖς, ὡς ἐφαίνετο· παρεκάθηντο δὲ αὐτῷ ἐπὶ ταῖς πλησίον κλίναις Παυσανίας τε ὁ ἐκ Κεραμέων καὶ μετὰ Παυσανίου νέον τι ἔτι μειράκιον, E ὡς μὲν ἐγῷμαι, καλόν τε κἀγαθὸν τὴν φύσιν, τὴν δ'

1. ἄρα καὶ: pro ἄρα B habet ρα, καὶ om. T. ὡς omitti vult Dobree ad Aristoph. Plut. 314, sed nulla est causa, cur particula eiiciatur.

(v. p. 314 B) — Prodicus etiam Ceus. — Vocabulum *οἰκήματος* usurpari solet de singulis aedificiorum partibus, ita ut pro varia singulorum locorum ratione variam habeat significationem. v. Theag. p. 130 D: *εἰ ἐν τῇ αὐτῇ μόνον οἰκίᾳ εἴην, μὴ ἐν τῷ αὐτῷ δὲ οἰκήματι.*

4. *ξένοις κατάλυσιν πεπ.*] Themist. or. 29 p. 347 D: *ὁ Καλλίας ἐκκενώσας τὸ ταμιεῖον τοῖς σοφισταῖς ξενῶνα κατεσκευάσατο.*

Πρόδικος ἔτι κατέκειτο] Describuntur mores hominis mollis et delicatuli. Narrat etiam Philostratus Vit. Sophist. XII. p. 496. ed. Olear. Prodicum fuisse mollitiei et voluptatibus deditum. *Stallb.*

5. *ἐν κῳδίοις*] Schol. ad Aristoph. Equit. v. 400: *κῴδιόν ἐστι τὸ ἅμα τοῖς ἐρίοις δέρμα σκευαζόμενον.* Ut Prodicus non una pelle ad corpus in lectulo integendum utitur, ita Phidippides *ἐν πέντε σισύραις ἐγκεκορδυλημένος* (Nub. v. 10) dormit; ad quem locum scholiastes: *ἰστέον ὅτι λήγοντος τοῦ χειμῶνος, ἀρχομένου δὲ τοῦ ἔαρος γίγνεται τὰ Διονύσια* (quibus Nubes docebantur), *ὥστε διὰ τὸ κρύος καὶ πέντε περιβόλαια περιβεβλῆσθαι τὸν υἱόν.* De iisdem diebus festis, qui mense Elaphebolione agebantur, hic quoque eo magis videtur cogitandum, quod eo ipso tempore multi homines undique Athenas convenire solebant; v. Schol. ad Aristoph. Ach. v. 503 sq.

6. *τισὶ — καὶ μάλα πολλοῖς*] Phaedon. p. 58 D: *παρῆσάν τινες καὶ πολλοί γε.* Cratyl. p. 386 B: *πολλάκις δὴ αὐτὸ πέπονθα, ὥστε μοι δοκεῖν πάνυ πονηροὺς εἶναί τινας ἀνθρώπους καὶ μάλα συχνούς.* Gorg. p. 455 C. al.

7. *Παυσανίας*] Pausanias fuit homo eruditissimus, qui quantum Prodici disciplina profecisset, oratione de Amoris virtutibus apud Agathonem convivas docuit. Ex qua oratione huc pertinet haec eius vox Symp. p. 181 D: *οἱ εἰλικρινῶς ὑπὸ τούτου τοῦ ἔρωτος ὠρμημένοι οὐκ ἐρῶσι παίδων, ἀλλ' ἐπειδὰν ἤδη ἄρχωνται νοῦν ἴσχειν. τοῦτο δὲ πλησιάζει τῷ γενειάσκειν — χρῆν δὲ καὶ νόμον εἶναι μὴ ἐρᾶν παίδων.*

8. *νέον τι ἔτι μειράκιον*] Agatho, quum Socrati plane esset ignotus, modo ex pueris excessisse et aetatis annum sextum decimum egisse putandus est. — *φύσις* est ingenium, indoles, ut Theaet. p. 142 D. Vid. prolegom. p. 28.

9. *τὴν δ' οὖν ἰδέαν πάνυ καλός*] sed hoc utut est, certe admodum formosus et venustus. Sic enim *δ' οὖν* accipiendum, ut saepe. v. ad Tim. p. 38 B. Cratyl. 415 C. 426 D.

οὖν ἰδέαν πάνυ καλός. ἔδοξα ἀκοῦσαι ὄνομα αὐτῷ εἶναι Ἀγάθωνα, καὶ οὐκ ἂν θαυμάζοιμι, εἰ παιδικὰ Παυσανίου τυγχάνει ὤν. καὶ τῷ Ἀδειμάντῳ ἀμφοτέρῳ, ὅ τε Κήπιδος καὶ ὁ Λευκολοφίδου, καὶ ἄλλοι τινὲς ἐφαίνοντο. περὶ δὲ ὧν διελέγοντο οὐκ ἐδυνάμην ἔγωγε μαθεῖν ἔξωθεν, καίπερ λιπαρῶς ἔχων ἀκούειν τοῦ Προδίκου — πάσσοφος 316
γάρ μοι δοκεῖ ἀνὴρ εἶναι καὶ θεῖος — ἀλλὰ διὰ τὴν βαρύτητα τῆς φωνῆς βόμβος τις ἐν τῷ οἰκήματι γιγνόμενος ἀσαφῆ ἐποίει τὰ λεγόμενα.

Καὶ ἡμεῖς μὲν ἄρτι εἰσεληλύθειμεν, κατόπιν δὲ ἡμῶν ἐπεισῆλθον Ἀλκιβιάδης τε ὁ καλός, ὡς φῂς σὺ καὶ ἐγὼ πείθομαι, καὶ Κριτίας ὁ Καλλαίσχρου.

1. καλὸς T: καλῶς B, perperam Stephanus corrigebat καλόν. 3. τυγχάνει ὤν: post haec verba libri inferunt τοῦτ' ἦν τὸ μειράκιον, de quo interpretamento vid. Stud. phil. p. 845 sq. et infra annotata. 7. ἀνὴρ Bekker scripsit, ἀνὴρ BT, ὁ ἀνὴρ apogr. 11. Ἀλκιβιάδης τε: om. τε B.

Stephanus volebat καλόν. Non opus. v. Phavorinus s. v. κλυτός. *Τοῖς οὐδετέροις ὀνόμασιν ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ ἐπίθετα, καὶ μετοχὰς ἀρσενικάς τε καὶ θηλυκὰς ἐπιφέρουσιν, οἷον εὐφυὴς παιδίον, καὶ κόριον καλλίστη, καὶ γύναιον ἐρχομένη, καὶ μειράκιον λέγων κτέ. Stallb.*

1. ἔδοξα ἀκοῦσαι] 'visus mihi sum audire' — verum pro certo affirmare non ausim, quum fieri potuerit, ut perperam audierim. Agathonis nomen apud Calliam facile a quopiam appellari potuit in consessus praeparatione, quae describitur p. 317 D.

2. εἰ παιδικὰ Π. τ. ὤν.] Constructionem ne mireris, multo audacius Phaedr. p. 240 A: ἔτι τοίνυν ἄγαμον, ἄπαιδα, ἄοικον ὅ τι πλεῖστον χρόνον παιδικὰ ἐραστὴς εὔξαιτ' ἂν γενέσθαι *Stallb.*

3. τυγχάνει ὤν.] Quae vulgo sequuntur verba τοῦτ' ἦν τὸ μειράκιον h. e. id erat adolescens, int. παιδικά, ea ad Socratis coniecturam, qua Agathonem a Pausania amari suspicatus erat, confirmandam Platonis orationi ab aliquo inter legendum apposita, postea autem a librariis inserta sunt, quo factum est, ut Pausanias et Agatho, qui inter se coniuncti alteri pari audientium, ambobus Adimantis, oppositi sunt, oratione divellerentur. Plura de his verbis vid. in praefat. p. VI et VII.

τῷ Ἀδειμάντῳ] Adimanti, Cepidis filii, mentio fit, quod sciamus, alibi nusquam; alterius, qui Leucolophidae filius appellatur, rarissime. De hoc Hemsterhus. ad Lucian. Tim. p. 541 ed. Lehm. conferri iubet Xenoph. Hist. Gr. II, 4, 21 et Schol. ad Aristoph. Ran. v. 1561. *Stallb.* Vid. Meineke Fragm. Comic. Graec. II. p. 513.

7. δοκεῖ ἀνὴρ εἶναι καὶ θεῖος] De rep. I. p. 331 E: Σιμωνίδῃ γε οὐ ῥᾴδιον ἀπιστεῖν· σοφὸς γὰρ καὶ θεῖος ὁ ἀνήρ. De voc. θεῖος v. Sophist. p. 216 B: καί μοι δοκεῖ θεὸς μὲν ἀνὴρ οὐδαμῶς εἶναι, θεῖος μήν· πάντας γὰρ ἐγὼ τοὺς φιλοσόφους τοιούτους προσαγορεύω.

P. 316. ὡς φῂς σὺ] v. p. 309 A.

12. καὶ Κριτίας ὁ Κ.] Est hic Critias ille, quem constat ὀλιγαρχίας fuisse adeo studiosum, ut crudelis et impotentis

Cap. VIII. Ἡμεῖς οὖν ὡς εἰσήλθομεν, ἔτι σμίκρ' ἄττα διατρίψαντες καὶ ταῦτα διαθεασάμενοι προσῆμεν πρὸς τὸν
B Πρωταγόραν, καὶ ἐγὼ εἶπον· Ὦ Πρωταγόρα, πρὸς σέ τοι ἥλθομεν ἐγώ τε καὶ Ἱπποκράτης οὗτος. Πότερον, ἔφη, μόνῳ βουλόμενοι διαλεχθῆναι ἢ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων; Ἡμῖν μέν, ἦν δ' ἐγώ, οὐδὲν διαφέρει· ἀκούσας δέ, οὗ ἕνεκα ἥλθομεν, αὐτὸς σκέψαι. Τί οὖν δή ἐστιν, ἔφη, οὗ ἕνεκα ἥκετε; Ἱπποκράτης ὅδε ἐστὶ μὲν τῶν ἐπιχωρίων, Ἀπολλοδώρου υἱός, οἰκίας μεγάλης τε καὶ εὐδαίμονος· αὐτὸς δὲ
C τὴν φύσιν δοκεῖ ἐνάμιλλος εἶναι τοῖς ἡλικιώταις. ἐπιθυμεῖν δέ μοι δοκεῖ ἐλλόγιμος γενέσθαι ἐν τῇ πόλει. τοῦτο

3. *πρὸς σέ τοι*: ut p. 314 E, ita h. l. *τοι* in BT recentiore graecorum pronuntiatione mutatum est in *τι*. 4. *ἔφη, μόνῳ* BT: *ἔφη, μόνοι μόνῳ* Cobeto auctore Schanz.

tyranni partes egerit. v. Xenoph. Mem. I, 2, 12. A Platone, quocum cognationis vinculo coniunctus fuit, — Perictione enim et Critias tyrannus eodem avo, cui et ipsi erat nomen Critiae, usi sunt — a Platone igitur in pluribus sermonibus vel loquens introducitur, veluti in Charmide, Timaeo et Critia, vel certe commemoratur. Erat enim, ut scribit scholiast. ad Tim. p. 20: *γενναίας καὶ ἀβρᾶς φύσεως, ἥπτετο δὲ καὶ φιλοσόφων συνουσιῶν, καὶ ἐκαλεῖτο ἰδιώτης μὲν ἐν φιλοσόφοις, φιλόσοφος δὲ ἐν ἰδιώταις. Stallb.* Conf. Boeckh. De Oecon. Att. I. p. 433—437.

1. *προσῆμεν πρὸς τ. Πρ.*] Socratem iam superiore tempore in Protagorae notitiam pervenisse ex iis, quae sophista illi in extremo dialogo (p. 361 E) dicit, intelligitur. Apte igitur Hippocratis patrocinium suscipere eumque ad Protagoram adducere potuit.

3. *πρὸς σέ τοι ἥλθομεν*] Socrates ianitori mandaverat, ut Protagoram se convenire velle nuntiaret. Eo spectat *τοι*: ad te vero — non ad Calliam — venimus. Particula *τοι* pronomini cum vi quadam adiuncta est ut Aristoph. Av. v. 275: *οὗτος, ὦ σέ τοι.* Xenoph. Mem. I 6, 11: *ὦ Σώκρατες, ἐγώ τοί σε δίκαιον μὲν νομίζω.* Cyrop. V, 2, 23: *ἐγώ τοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες φίλοι, οἶμαι.* Ibid. VII 5, 53: *ἐγώ τοι, ἐχθὲς — οὐκ ἂν ἐδυνάμην σοι προσελθεῖν.*

4. *Πότερον — μόνῳ βουλόμενοι διαλ.*] Iam ex his verbis Protagorae magnus rerum humanarum usus elucet; nam quum Socrates et Hippocrates, qui ipsum adire voluerant, in multorum hominum coetum incidissent, ille quidem sensit, permultum eorum interesse posse, ut quae vellent sine arbitris dissererentur. Quoniam autem non cum aliis venerant, voc. *μόνοι* h. l. non requiritur, in proximis (p. 316 C) Socrates addidit, ut Protagorae arbitrio permitteret, utrum secum solis an coram aliis disputationem instituere vellet.

8. *Ἱπποκράτης ὅδε*—] Cum his comparari possunt, quae idem in simili causa dixit Euthyd. p. 275 A: *ἔστι δὲ οὗτος Ἀξιόχου μὲν υἱὸς τοῦ Ἀλκιβιάδου τοῦ παλαιοῦ, αὐτανεψιὸς δὲ τοῦ νῦν ὄντος Ἀλκιβιάδου· ὄνομα δ' αὐτῷ Κλεινίας.*

10. *τὴν φύσιν δοκεῖ ἐνάμιλλος εἶναι τοῖς ἡλικ.*] videtur indole cum aequalibus suis certare. *Stallb.*

11. *τοῦτο δὲ οἴεται—γενέ-*

δὲ οἴεταί οἱ μάλιστ' ἄν γενέσθαι, εἰ σοὶ συγγένοιτο. ταῦτ' οὖν ἤδη σὺ σκόπει, πότερον περὶ αὐτῶν μόνος οἴει δεῖν διαλέγεσθαι πρὸς μόνους, ἢ μετ' ἄλλων. Ὀρθῶς, ἔφη, προμηθεῖ, ὦ Σώκρατες, ὑπὲρ ἐμοῦ. ξένον γὰρ ἄνδρα κατιόντα εἰς πόλεις μεγάλας, καὶ ἐν ταύταις πείθοντα τῶν νέων τοὺς βελτίστους ἀπολιπόντας τὰς τῶν ἄλλων συνουσίας, καὶ οἰκείων καὶ ὀθνείων, καὶ πρεσβυτέρων καὶ νεωτέρων, ἑαυτῷ συνεῖναι ὡς βελτίους ἐσομένους διὰ τὴν ἑαυτοῦ συνουσίαν, χρὴ εὐλαβεῖσθαι τὸν ταῦτα D πράττοντα· οὐ γὰρ σμικροὶ περὶ αὐτὰ φθόνοι τε γίγνονται καὶ ἄλλαι δυσμένειαί τε καὶ ἐπιβουλαί. ἐγὼ δὲ τὴν σοφιστικὴν τέχνην φημὶ μὲν εἶναι παλαιάν, τοὺς δὲ μετα-χειριζομένους αὐτὴν τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν φοβουμένους

1. *μάλιστ' ἄν γενέσθαι*: ἄν addendum primus censuit Stephanus, *μάλιστα γενέσθαι* BT. librorum scripturam Heindorf et Stallbaum defenderunt, simplici aoristo certam adolescentis spem et fiduciam indicari rati. Sed ἄν, quod inter *μάλιστ'* et *γενέσθαι* facillime evanescere potuit, opus est. 5. *κατιόντα* Ast et in margine T: *καὶ ἰόντα* BT. 6. *ἀπολιπόντας* Themist. or. 29 p. 347 B: *ἀπολείποντας* BT. cf. Apol. p. 19 E *τούτους (τοὺς νέους) πείθουσι τὰς ἐκείνων συνουσίας ἀπολιπόντας σφίσιν συνεῖναι*, quae verba referuntur Theag. p. 128 A, sed pro *ἀπολιπόντας* hic etiam scriptum invenitur *ἀπολείποντας*. 9. *τὸν* delendum censet Cobet.

σθαι: hoc autem putat se maxime posse consequi, si tua utatur disciplina et institutione. Similia habentur p. 353 B: *ἦ οἶμαι ἂν ἔγωγε κάλλιστα φανερὸν γενέσθαι*, p. 327 B: *οἴει ἂν ἀγαθοὺς αὐλητὰς τοὺς υἱεῖς γίγνεσθαι*, v. p. 318 A. 348 D.

2. *μόνος οἴει δεῖν διαλ.*] Subiecti casus verbo finito per attractionem quandam accommodatus. Debebat enim e vulgari ratione *μόνον* scribi; de quo loquendi genere diximus ad Criton. p. 50 E. *Stallb.*

4. *ξένον γὰρ ἄνδρα κατιόντα*—] peregrinum enim virum, qui in magnas urbes descendit in iisque iuvenum optimos commovet, ut relicta aliorum consuetudine, et affinium et alienorum, et seniorum et iuniorum, ipsius utantur consuetudine, meliores se per eam evasuros existimantes, oportet sibi cavere ista facientem. Nam haec: *τὸν ταῦτα πράττοντα*, perspicuitatis causa addita sunt. *Stallb.*

7. *καὶ οἰκείων καὶ ὀθνείων*] Infra p. 320 B a Socrate *οἰκεῖοι* et *ἀλλότριοι* inter se opponuntur, sed Protagoras h. l. *ὀθνείων* dixit et propter *τὸ ὁμοιοτέλευτον*, quam elocutionis figuram omnium maxime sophistae usurpare solebant, et quod haec vox Atheniensium propria esset, v. Bekk. Anecd. Gr. III. p. 1095.

13. *φοβουμένους τὸ ἐπαχθὲς αὐτῆς*] metuentes invidiam inde oriundam. Erat enim ipsa institutionis professio invidiosa. Lach. p. 184 B: *ἐπίφθονος ἡ προσποίησις τῆς τοιαύτης ἐπιστήμης.*

τὸ ἐπαχθὲς αὐτῆς πρόσχημα ποιεῖσθαι καὶ προκαλύπτεσθαι τοὺς μὲν ποίησιν, οἷον Ὅμηρόν τε καὶ Ἡσίοδον καὶ Σιμωνίδην, τοὺς δὲ αὖ τελετάς τε καὶ χρησμῳδίας, τοὺς ἀμφί τε Ὀρφέα καὶ Μουσαῖον, ἐνίους δέ τινας ἤσθημαι καὶ γυμναστικήν, οἷον Ἴκκος τε ὁ Ταραντῖνος καὶ ὁ νῦν ἔτι ὢν οὐδενὸς ἥττων σοφιστὴς Ἡρόδικος ὁ Σηλυμβριανός, τὸ δὲ ἀρχαῖον Μεγαρεύς. μουσικὴν δὲ Ἀγαθοκλῆς τε ὁ ὑμέτερος πρόσχημα ἐποιήσατο, μέγας ὢν σοφιστής, καὶ Πυθοκλείδης ὁ Κεῖος καὶ ἄλλοι πολλοί. οὗτοι πάντες, ὥσπερ λέγω, φοβηθέντες τὸν φθόνον ταῖς τέχναις ταύ-
317 ταις παραπετάσμασιν ἐχρήσαντο· ἐγὼ δὲ τούτοις ἅπασι κατὰ τοῦτο εἶναι οὐ ξυμφέρομαι· ἡγοῦμαι γὰρ αὐτοὺς

2. *οἷον Ὅμηρον*—] Quo iure Protagoras hic et poetas et eos omnes, a quibus Graeci politiorem humanitatem habebant, sophistas appellaverit, in prolegomenis p. 1 sq. expositum est. Aristophanes (ran. v. 1031) Aeschylum de his, quos Protagoras affert, poetis sic disputantem facit:

Ὀρφεὺς μὲν γὰρ τελετάς θ' ἡμῖν
κατέδειξε φόνων τ' ἀπέχεσθαι,
Μουσαῖος δ' ἐξακέσεις τε νόσων
καὶ χρησμούς, Ἡσίοδος δὲ
γῆς ἐργασίας, καρπῶν ὥρας, ἀρότους· ὁ δὲ θεῖος Ὅμηρος
ἀπὸ τοῦ τιμὴν καὶ κλέος ἔσχεν
πλὴν τοῦδ' ὅτι χρήστ' ἐδίδαξε,
τάξεις, ἀρετάς, ὁπλίσεις ἀνδρῶν;

5. *οἷον Ἴκκος*] Iccus, nobilis athleta, teste Stephano Byz. s. v. *Τάρας* circa Olymp. 77 (a. 470 a. Chr. n.) floruit. Eius mentionem facit Plato etiam de leg. VIII p. 839 E, ubi v. Ast. Illum Protagoras, quem in Sicilia constat versatum esse (v. Hipp. I. p. 282 D), in eo itinere in ipso Tarento vidisse (*ἠσθῆσθαι*) putandus est.

6. *Ἡρόδικος ὁ Σηλ.*] Herodicus, a Selymbria, Thraciae urbe, ad Propontidem sita, ita dictus, distinguendus ille ab Herodico, Gorgiae fratre (Gorg. p. 448 B), artem gymnasticam cum medica arte copulavisse dicitur. v. d. republ. III p. 406 A. Phaedr. p. 227 extr. *Stallb.*

7. *τὸ δὲ ἀρχαῖον Μεγαρεύς*] Megaris natus, sed a Selymbrianis posteaquam in eorum urbem se contulerat, civitate donatus est, conf. de leg. I p. 729 A: *προστησώμεθα γοῦν Τύρταιον, τὸν φύσει μὲν Ἀθηναῖον, τῶνδε δὲ (τῶν Λακεδαιμονίων) πολίτην γενόμενον.*

Ἀγαθοκλῆς τε ὁ ὑμέτερος] Agathocles Lachet. p. 180 D Damonis, musici illius aetatis clarissimi, magister appellatur. Pythoclides Alcibiad. I. p. 118 C Periclis praeceptor fuisse narratur. De utroque exposuit copiosius Groen van Prinsterer Prosopographiae Platon. p. 185 sq. — *ὥσπερ λέγω*, wie gesagt, v. Phaedon. p. 57 C. Apolog. Socr. p. 21 A. ibique annot. *Stallb.*

12. *κατὰ τοῦτο εἶναι οὐ ξυμφέρομαι*] mihi vero cum his omnibus, quantum quidem ad hoc attinet, non convenit. De dictione *συμφέρεσθαί τινι*, consentire cum aliquo, conf. Herodot. I, 173: *ἓν τόδε ἴδιον νενομίκασι καὶ οὐδαμοῖσι ἄλλοισι συμφέρονται ἀνθρώποισι.* Plat. Tim. p. 25 E. Charmid. p. 164 D. al. Infinitivus *εἶναι* etsi similiter atque in formula *ἑκὼν εἶναι* aliisque additus videtur, tamen vulgaris ratio certe exigebat *τὸ κατὰ τοῦτο εἶναι*, sed prorsus eodem modo Politic. p. 300 C: *εἰς δύναμιν*

οὔ τι διαπράξασθαι ὃ ἐβουλήθησαν· οὐ γὰρ λαθεῖν τῶν ἀνθρώπων τοὺς δυναμένους ἐν ταῖς πόλεσι πράττειν, ὥνπερ ἕνεκα ταῦτ' ἐστὶ τὰ προσχήματα, ἐπεὶ οἵ γε πολλοί, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδὲν αἰσθάνονται, ἀλλ' ἅττ' ἂν οὗτοι διαγγέλλωσι, ταῦτα ὑμνοῦσι. τὸ οὖν ἀποδιδράσκοντα μὴ δύνασθαι ἀποδρᾶναι, ἀλλὰ καταφανῆ εἶναι, πολλὴ μωρία καὶ τοῦ ἐπιχειρήματος, καὶ πολὺ δυσμενεστέρους παρέχεσθαι ἀνάγκη τοὺς ἀνθρώπους· ἡγοῦνται γὰρ τὸν τοιοῦτον πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ πανοῦργον εἶναι. ἐγὼ οὖν τούτων τὴν ἐναντίαν ἅπασαν ὁδὸν ἐλήλυθα, καὶ ὁμολογῶ τε σοφιστὴς εἶναι καὶ παιδεύειν ἀνθρώπους, καὶ εὐλάβειαν ταύτην οἶμαι βελτίω ἐκείνης εἶναι, τὸ ὁμολογεῖν μᾶλλον ἢ ἔξαρνον εἶναι· καὶ ἄλλας πρὸς ταύτῃ

5. τὸ ex vetere emendatione, τὸν BT.

εἶναι. Isaeus or. 2, 32: κατὰ δύναμιν εἶναι. *Stallb.* v. Krüger Gr. 55. 1, 1.

1. οὔ τι διαπράξασθαι—] haudquaquam perfecisse quod voluissent. Sic οὔ τι saepe apud Platonem legitur, veluti de republ. p. 358 C ἔμοιγε, ὦ Σώκρατες, οὔ τι δοκεῖ οὕτως. Phaedon. p. 81 D. Phileb. p. 13 C, p. 52 A, Phaedr. p. 242 E al. *Stallb.*

2. τοὺς δυναμένους — πράττειν] int. τὰ πολιτικά vel τὰ τῶν πόλεων (πράγματα), ut p. 319 A, sed πράττειν integra sententia abesse posset; nam οἱ δυνάμενοι sunt viri in re publica potentes, τὰ πολιτικὰ δεινοί, et aptius τοῖς πολλοῖς i. e. vulgo s. imperitae multitudini opponuntur, quam οἱ δυνάμενοι πράττειν. In Gorgia p. 525 E, ubi de tyrannis rerumque civilium administratoribus agitur, dicit Socrates: ἐκ τῶν δυναμένων εἰσὶ καὶ οἱ σφόδρα πονηροὶ γιγνόμενοι ἄνθρωποι.

4. ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδὲν αἰσθ.] propemodum nihil sentiunt. Nam ita hanc formulam apud Platonem usurpari ad Gorg. p. 520 B monuimus. — ταῦτα ὑμνοῦσι, ea decantant, ut recte interpretatur Ruhnken. ad Tim. p. 262. *Stallb.*

5. τὸ οὖν ἀποδιδράσκοντα μὴ δ. ἀπ.] aufugere *conantem* non posse aufugere, sed deprehendi. De ἀποδιδράσκοντα conatum significante v. ad Menexen. p. 244 E. Dein καὶ ante τοῦ ἐπιχειρήματος est vel, hoc sensu: id *vel conari* velle stultum est. Itaque τοῦ ἐπιχειρήματος iterat notionem praecedentis ἀποδιδράσκοντα. *Stallb.* Conf. de rep. VI p. 492 E: καὶ τὸ ἐπιχειρεῖν πολλὴ ἄνοια.

10. τούτων τὴν ἐναντίαν ἅπασαν ὁδὸν] h. e. τὴν ὁδὸν ἣ ἅπασά ἐστιν ἐναντία τούτων. pro τούτων eadem comparatione quae vocatur compendiaria dici potuit τούτοις. Andocid. or. 1, 5: ἐγὼ πολὺ τὴν ἐναντίαν τούτοις γνώμην ἔχω. Protagoras ipse infra p. 323 D τὰ κακὰ καὶ τἀναντία τούτοις, sed uno versu interiecto rursus τἀναντία τούτων κακά, nullo sententiae discrimine, quod Krüger Gr. 48. 13, 4 statuit. — Voc. πᾶς et ἅπας saepe eodem modo optimi scriptores usurpaverunt, ut Xenoph. Anab. I 5, 1: ἦν ἡ γῆ πεδίον ἅπαν ὁμαλὲς ὥσπερ θάλαττα. Herodot. I 52: ἀνέθηκε σάκος τε χρύσεον πᾶν ὁμοίως καὶ αἰχμὴν στερεὴν πᾶσαν χρυσέην. Thucyd. VI. 21, 2. VI. 37, 3.

13. καὶ ἄλλας πρὸς ταύτῃ

ἔσκεμμαι, ὥστε, σὺν θεῷ εἰπεῖν, μηδὲν δεινὸν πάσχειν
C διὰ τὸ ὁμολογεῖν σοφιστὴς εἶναι. καίτοι πολλά γε ἔτη
ἤδη εἰμὶ ἐν τῇ τέχνῃ· καὶ γὰρ καὶ τὰ ξύμπαντα πολλά
μοί ἐστιν· οὐδενὸς ὅτου οὐ πάντων ἂν ὑμῶν καθ' ἡλικίαν
πατὴρ εἴην· ὥστε πολύ μοι ἥδιστόν ἐστιν, εἴ τι βούλε- 5
σθε, περὶ τούτων ἁπάντων ἐναντίον τῶν ἔνδον ὄντων
τὸν λόγον ποιεῖσθαι. Καὶ ἐγώ — ὑπώπτευσα γὰρ βούλε-
σθαι αὐτὸν τῷ τε Προδίκῳ καὶ τῷ Ἱππίᾳ ἐνδείξασθαι
καὶ καλλωπίσασθαι, ὅτι ἐρασταὶ αὐτοῦ ἀφιγμένοι εἶμεν —

9. εἶμεν: et h. l. et Hipp. I. p. 301 D libri habent εἴημεν, sed εἶμεν in B servatum est Theaet. p. 147 A.

ἔσκεμμαι] atque alias etiam praeter hanc cautiones indagavi.

1. σὺν θεῷ εἰπεῖν] hanc formulam cum modestiae quadam significatione usurpari solitam Henr. Stephanus ad Theaetet. p. 151 B recte interpretatur: quod ita dico, ut in eo opem divinam agnoscam vel, in quo quidem a deo me iuvari negare nolim. Latine dicas: iuvantes. favente deo. *Stallb.* Protagorae etiam vitae exitu infelici illud Solonis τὸ μηδένα εἶναι τῶν ζωόντων ὄλβιον (Herod. I 86) combrobatum est, multumque cum sophistae verbis discrepat hic Timonis Sillus, quo Protagoras de diis scripsisse dicitur:

πᾶσαν ἔχων φυλακὴν ἐπιεικείης·
τὰ μὲν οὔ οἱ
χραίσμησ', ἀλλὰ φυγῆς ἐπεμαί-
ετο, ὄφρα μὴ οὕτως
Σωκρατικὸν πίνων ψυχρὸν πό-
τον Ἄιδι δύῃ.

(v. Sext. Empir. adv. Math. IX 57); periit autem multo ante Socratem et quidem naufragio anno 415 navicula in Siciliam fugiens, cf. proleg. p. 4.

3. καὶ γὰρ καὶ τὰ ξύμπ.] etenim multi omnino mihi anni sunt. Eandem sententiam cum vi et gravitate quadam confirmans addit: nemo ex vobis omnibus est, cuius ego non possim pro aetate pater esse. In his οὐδενός per attractionem quandam casui sequentis pronominis ὅτου accommodatum est, ut infra p. 323 C: ὡς ἀναγκαῖον οὐδένα ὄντιν' οὐχὶ — μετέχειν, et πάντων abundat, ut ap. Demosth. or. 20, 3: οὐ γὰρ ἔστιν ἐφ' ὅτου τοῦτο οὐ πεπόνθατε τῶν πάντων.

4. καθ' ἡλικίαν πατὴρ] Apud Homerum Nestor Diomedi: ἦ μὴν καὶ νέος ἐσσί, ἐμὸς δέ κε καὶ πάϊς εἴης ὀπλότατος γενεῇφι. Quum vero multi Graeci iam duodevicessimo aetatis anno completo in matrimonium irent, ex his verbis id unum efficitur, Protagoram minimum viginti annis quum Prodico et Hippiae, tum Socrati aetate praestitisse.

6. ἁπάντων ἐναντίον τῶν ἔνδον ὄντων] coram omnibus, qui intus sunt; non modo coram iis quibuscum hic versor, sed etiam coram Prodico et Hippia eorumque auditoribus. ἁπάντων, cum vi quadam praemissum, ad proxima τῶν ἔνδον ὄντων pertinet.

8. τῷ Ἱππίᾳ ἐνδείξασθαι] De discrimine verborum ἐπιδείκνυσθαι et ἐνδείκνυσθαι recte Schol. ad Alcibiad. I. p. 105 B: τὸ ἐνδείξασθαι ἐπὶ τοῦ λογισμοῦ τάττει, τὸ δὲ ἐπιδείξασθαι ἐπὶ τοῦ ἀποτάδην (de eo, quod directe i. e. re ipsa ostenditur). *Stallb.*

Τί οὖν, ἔφην ἐγώ, οὐ καὶ Πρόδικον καὶ Ἱππίαν ἐκαλέ- D
σαμεν καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν, ἵνα ἐπακούσωσιν ἡμῶν;
Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Πρωταγόρας. Βούλεσθε οὖν,
ὁ Καλλίας ἔφη, συνέδριον κατασκευάσωμεν, ἵνα καθεζό-
μενοι διαλέγησθε; Ἐδόκει χρῆναι. ἅσμενοι δὲ πάντες
ἡμεῖς, ὡς ἀκουσόμενοι ἀνδρῶν σοφῶν, καὶ αὐτοὶ ἀντι-
λαβόμενοι τῶν βάθρων καὶ τῶν κλινῶν κατεσκευάζομεν
παρὰ τῷ Ἱππίᾳ· ἐκεῖ γὰρ προϋπῆρχε τὰ βάθρα· ἐν δὲ
τούτῳ Καλλίας τε καὶ Ἀλκιβιάδης ἡκέτην ἄγοντε τὸν E
Πρόδικον, ἀναστήσαντες ἐκ τῆς κλίνης, καὶ τοὺς μετὰ
τοῦ Προδίκου.

Cap. IX. *Ἐπεὶ δὲ πάντες συνεκαθεζόμεθα, ὁ Πρω-*

4. *καθεζόμενοι* T: *καθιζόμενοι* B, quam scripturam amplexi sunt recent. editores omnes, sed cum Veneto congruit sequens *συνεκαθεζόμεθα* et Phaed. p. 61 C: (*ὁ Σωκράτης ἀνακαθιζόμενος εἰς τὴν κλίνην*) *καθῆκε τὰ σκέλη ἐπὶ τὴν γῆν καὶ καθεζόμενος οὕτως ἤδη τὰ λοιπὰ διελέγετο*, atque Plato, si non additur, quo quis sessum eat vel ubi sedeat, *καθέζεσθαι*, non *καθίζεσθαι* scripsisse videtur. 5. *ἅσμενοι*: cum spiritu leni BT, sed veram formam B servavit Gorg. p. 486 D eamque indicat corruptio librorum Politic. p. 293 E *ἀσμένως* pro *ἅς μὲν ὡς* praebentium. 6. *αὐτοὶ*: in BT additur *τε*, quod ex praecedenti syllaba *τοι* ortum et olim iam eiectum. 8. *παρὰ τῷ* B: *παρὰ τὸν* T. 9. *Καλλίας* BT: *Κριτίας* Hermann, sed hospitis erat Prodicum, ut accederet, invitare. 10. *ἀναστήσαντε* coni. Heindorf, sed cf. Euthyd. p. 273 D, Gorg. p. 481 D, Phaedr. p. 278 B.

1. *Τί οὖν, ἔφην ἐγώ, οὐ κ.*] Pronomen *ἐγώ* propter longiorem verborum intercapedinem repetitum.

4. *ὁ Καλλίας ἔφη*] Contra vulgarem loquendi usum Calliae nomen nunc praepositum est, cuius sententia ut hospitis omnium esset gravissima.

5. *Ἐδόκει χρῆναι*] Frequens est hoc in narratione asyndeton, ut infra p. 338 E: *ἐδόκει πᾶσιν οὕτω ποιητέον εἶναι.* Xenoph. Anab. I. 3, 20. V. 1. 8. al.

6. *καὶ αὐτοὶ*] Non exspectabamus, ut servi subsellia lectosque componerent. — Ad *κατασκευάζομεν* liquet e superioribus repeti oportere *συνέδριον*.

9. *ἄγοντε τὸν Πρόδικον*] Homo mollis et delicatus, qui ad multum diem cubuerat, tandem e lecto excitatus adducitur. v. p. 315 A: *οὓς ἄγει ὁ Πρωταγόρας.* Sunt qui his verbis Prodici aegram valetudinem describi existiment, sed homini e dolore laboranti in lectulo melius, quam in tali consessu prospectum fuisset, et Socrates summae esset inhumanitatis incusandus, si Prodicum aegrotum ea qua fecit ratione tractasset, v. p. 341 sq. et proleg. p. 7 sq.

11. *συνεκαθεζόμεθα*] hic omnes praeter Hippiam, qui quidem in solio mansit, in lectis et subselliis consederunt, at in sellis sedentes de re publica sermones habent qui ad Polemarchum vel in Cephali domum in Piraeo sitam convenerant, v. de rep. 328 C: *καθῆστο . . ἐπί τινος προσκεφαλαίου τε καὶ δίφρου . . ἐν τῇ αὐλῇ· ἐκαθεζόμεθα οὖν παρ' αὐτόν. ἔκειντο γὰρ δίφροι τινὲς αὐτόθι κύκλῳ.*

ταγόρας, Νῦν δὴ ἄν, ἔφη, λέγοις, ὦ Σώκρατες, ἐπειδὴ καὶ οἵδε πάρεισι, περὶ ὧν ὀλίγον πρότερον μνείαν ἐποιοῦ πρὸς ἐμὲ ὑπὲρ τοῦ νεανίσκου. Καὶ ἐγὼ εἶπον ὅτι Ἡ αὐτή μοι ἀρχή ἐστιν, ὦ Πρωταγόρα, ἥπερ ἄρτι, περὶ
318 ὧν ἀφικόμην. Ἱπποκράτης γὰρ ὅδε τυγχάνει ἐν ἐπιθυμίᾳ 5
ὧν τῆς σῆς συνουσίας· ὅ τι οὖν αὐτῷ ἀποβήσεται, ἐάν σοι συνῇ, ἡδέως ἄν φησι πυθέσθαι. τοσοῦτος ὅ γε ἡμέτερος λόγος. Ὑπολαβὼν οὖν ὁ Πρωταγόρας εἶπεν· Ὦ νεανίσκε, ἔσται τοίνυν σοι, ἐὰν ἐμοὶ συνῇς, ἧ ἂν ἡμέρᾳ ἐμοὶ συγγένῃ, ἀπιέναι οἴκαδε βελτίονι γεγονότι, καὶ 10
ἐν τῇ ὑστεραίᾳ ταὐτὰ ταῦτα, καὶ ἑκάστης ἡμέρας ἀεὶ ἐπὶ
B τὸ βέλτιον ἐπιδιδόναι. Καὶ ἐγὼ ἀκούσας εἶπον· Ὦ Πρωταγόρα, τοῦτο μὲν οὐδὲν θαυμαστὸν λέγεις, ἀλλὰ εἰκός, ἐπεὶ κἂν σύ, καίπερ τηλικοῦτος ὢν καὶ οὕτω σοφός, εἴ τίς σε διδάξειεν ὃ μὴ τυγχάνεις ἐπιστάμενος, βελτίων 15
ἂν γένοιο. ἀλλὰ μὴ οὕτως, ἀλλ' ὥσπερ ἂν εἰ αὐτίκα μάλα μεταβαλὼν τὴν ἐπιθυμίαν Ἱπποκράτης ὅδε ἐπιθυμήσειε τῆς συνουσίας τούτου τοῦ νεανίσκου τοῦ νῦν νεωστὶ ἐπιδημοῦντος, Ζευξίππου τοῦ Ἡρακλεώτου, καὶ

11. ἐν τῇ ὑστεραίᾳ BT: ἐν pro insiticio habent Hirschig et Schanz, sed si quis hic Platonis orationi addidisset, ἡμέρᾳ quoque in versu proximo apposuisset. Et Protagoras alibi etiam, ut p. 322 D et p. 324 A sq. constructionis varietatem affectat. 14. οὕτω T: οὕτως B. 15. τυγχάνεις BT: Bekker scripsit τυγχάνοις.

1. *Νῦν δὴ ἄν, ἔφη, λέγοις*] Nunc igitur, inquit, dicere possis.

6. *ὅ τι οὖν αὐτῷ ἀποβήσεται*] quid ipsi eventurum sit, si tua utatur consuetudine ac disciplina. *Stallb.*

11. *ἐν τῇ ὑστεραίᾳ ταὐτὰ ταῦτα*] H. e. pariter, itidem. *τῇ ὑστεραίᾳ* Plato nusquam *ἡμέρᾳ* addidit, *τῇ προτεραίᾳ* semel Phaedon. p. 59 D. Simplici dativo et statim post praepositione *ἐν* eodem modo usus est Thucyd. I 44: *τῇ μὲν προτέρᾳ .. ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ.*

14. *καίπερ τηλικοῦτος ὤν*] tam grandis aetate v. p. 317 C. Deinde *ὃ μὴ τυγχάνοις* ne cum Bekkero in *ὃ μὴ τυγχάνοις* mutes, indicativus orationi obliquae interpositus non infrequens, ut p. 320 D et Gorg. p. 464 D et sententiae h. l. aptior, quod omnia nemo scire potest.

15. *βελτίων ἂν γένοιο*] Euthyd. p. 292 B: *ἀγαθὸν ὡμολογήσαμεν ἀλλήλοις ἐγώ τε καὶ Κλεινίας οὐδὲν εἶναι ἄλλο ἢ ἐπιστήμην τινά.*

16. *ἀλλὰ μὴ οὕτως*] int. *ἀποκρίνου*, sed noli mihi sic respondere. Dictio elliptica ut infra p. 331 C: *μή μοι, ἦν δ' ἐγώ· οὐδὲν γὰρ δέομαι*, sed talia non certa lege constituuntur. Aristoph. ran. 16 *μή νυν ποιήσῃς*, vesp. 1418 *μὴ, μὴ καλέσῃς πρὸς θεῶν*; eccles. 1064 *καταστήσω. Μή μοι καθίστη.*

19. *Ζευξίππου τοῦ Ἡρακλ.*] Zeuxippus Heracleota pictor hoc

ἀφικόμενος παρ' αὐτόν, ὥσπερ παρὰ σὲ νῦν, ἀκούσειεν αὐτοῦ ταὐτὰ ταῦτα, ἅπερ σοῦ, ὅτι ἑκάστης ἡμέρας ξυνὼν αὐτῷ βελτίων ἔσται καὶ ἐπιδώσει, εἰ αὐτὸν ἐπανέροιτο· Τί δὴ φῂς βελτίω ἔσεσθαι καὶ εἰς τί ἐπιδώσειν; εἴποι ἂν αὐτῷ ὁ Ζεύξιππος, ὅτι πρὸς γραφικήν· κἂν εἰ Ὀρθαγόρᾳ τῷ Θηβαίῳ συγγενόμενος, ἀκούσας ἐκείνου ταὐτὰ ταῦτα, ἅπερ σοῦ, ἐπανέροιτο αὐτόν, εἰς ὅ τι βελτίων καθ' ἡμέραν ἔσται συγγιγνόμενος ἐκείνῳ, εἴποι ἄν, ὅτι εἰς αὐλησιν· οὕτω δὴ καὶ σὺ εἰπὲ τῷ νεανίσκῳ καὶ ἐμοὶ ὑπὲρ τούτου ἐρωτῶντι, Ἱπποκράτης ὅδε Προταγόρᾳ D συγγενόμενος, ᾗ ἂν αὐτῷ ἡμέρᾳ συγγένηται, βελτίων ἅπεισι γενόμενος καὶ τῶν ἄλλων ἡμερῶν ἑκάστης οὕτως ἐπιδώσει εἰς τί, ὦ Πρωταγόρα, καὶ περὶ τοῦ; Καὶ ὁ Πρωταγόρας ἐμοῦ ταῦτα ἀκούσας, Σύ τε καλῶς ἐρωτᾷς, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ ἐγὼ τοῖς καλῶς ἐρωτῶσι χαίρω ἀποκρινόμενος. Ἱπποκράτης γὰρ παρ' ἐμὲ ἀφικόμενος

13. ἐπιδώσει a prima manu habet Angelicus, quem Bekker vocavit ω, sed hunc librum in bibliotheca Angelica non iam inveniri dixit Schanz (Gesch. d. plat. Textes p. 8): ἐπιδώσοι BT.

uno loco memoratur, nisi forte Socrates apud Xenophontem (symp. IV 63) eundem intellexit, quem simpliciter τὸν Ἡρακλεώτην ξένον nominavit. Id vero minus est credibile, Zeuxin, pictorem celeberrimum, a Socrate vocatum esse Zeuxippum, quae Corais est suspicio ad Plutarch. Pericl. c. 13, cui assentitur Brunn Histor. Graecor. Artific. II, 77. — Ceterum pingendi arti illo tempore non pauci studuerunt, v. Aristot. Polit. VIII. 2: ἔστι δὲ τέτταρα σχεδὸν ἃ παιδεύειν εἰώθασι, γράμματα καὶ γυμναστικὴν καὶ μουσικήν, καὶ τέταρτον ἔνιοι γραφικήν, et paulo inferius, δοκεῖ δὲ καὶ γραφικὴ χρήσιμος εἶναι πρὸς τὸ κρίνειν τὰ τῶν τεχνιτῶν ἔργα κάλλιον.

6. Ὀρθαγόρᾳ τῷ Θηβαίῳ] Non dubium videtur, quin idem sit Orthagoras tibicen, cui Epaminondas operam dedisse dicitur ap. Athen. p. 184 D. Fuit autem Thebis ars tibiis canendi in summo honore, indeque ad Alcibiadis aetatem multi eius artis magistri Athenas arcessiti sunt. Alcibiades autem, ut ait Aul. Gellius N. A. 15, 17, quum apud avunculum Periclem puer artibus ac disciplinis liberalibus erudiretur et arcessi Pericles Antigenidam tibicinem iussisset, ut eum canere tibiis doceret, traditas sibi tibias quum ad os adhibuisset inflassetque, pudefactus oris deformitate abiecit infregitque, quum Plutarcho teste (Alcib. c. II) diceret: Αὐλείτωσαν οὖν Θηβαίων παῖδες· οὐ γὰρ ἴσασι διαλέγεσθαι κτἑ. Inde haec disciplina ab Atheniensibus reprobata est, v. Aristot. Polit. VIII 6: καὶ καλῶς ἀπεδοκίμασαν αὐτοῦ (τοῦ αὐλοῦ) οἱ πρότερον τὴν χρῆσιν ἐκ τῶν νέων καὶ τῶν ἐλευθέρων, καίπερ χρησάμενοι τὸ πρῶτον αὐτῷ. Idem de tibiae usu iudicavit Plato de rep. III p. 399 C et iniquius etiam multo ante Pythagoras teste Aristid. Quinct. de Mus. II p. 110.

10. Πρωταγόρᾳ συγγ.] gravius hoc quam σοὶ συγγ.

οὐ πείσεται ἅπερ ἂν ἔπαθεν ἄλλῳ τῳ συγγενόμενος τῶν
E σοφιστῶν. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι λωβῶνται τοὺς νέους· τὰς
γὰρ τέχνας αὐτοὺς πεφευγότας ἄκοντας πάλιν αὖ ἄγοντες
ἐμβάλλουσιν εἰς τέχνας, λογισμούς τε καὶ ἀστρονομίαν
καὶ γεωμετρίαν καὶ μουσικὴν διδάσκοντες — καὶ ἅμα 5
εἰς τὸν Ἱππίαν ἀπέβλεψε — παρὰ δ' ἐμὲ ἀφικόμενος
μαθήσεται οὐ περὶ ἄλλου του ἢ περὶ οὗ ἥκει. τὸ δὲ
μάθημά ἐστιν εὐβουλία περί τε τῶν οἰκείων, ὅπως ἂν
ἄριστα τὴν αὑτοῦ οἰκίαν διοικοῖ, καὶ περὶ τῶν τῆς πόλεως,
ὅπως τὰ τῆς πόλεως δυνατώτατος ἂν εἴη καὶ πράττειν 10
319 καὶ λέγειν. Ἆρ', ἔφην ἐγώ, ἔπομαί σου τῷ λόγῳ; δοκεῖς
γάρ μοι λέγειν τὴν πολιτικὴν τέχνην καὶ ὑπισχνεῖσθαι
ποιεῖν ἄνδρας ἀγαθοὺς πολίτας. Αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτό
ἐστιν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τὸ ἐπάγγελμα, ὃ ἐπαγγέλλομαι.

Cap. X. Ἦ καλόν, ἦν δ' ἐγώ, τέχνημα ἄρα κέκτησαι, 15
εἴπερ κέκτησαι· οὐ γάρ τι ἄλλο πρός γε σὲ εἰρήσεται

16. εἴπερ κέκτησαι BT: εἴπερ ἔκτησαι Schanz, vid. ad p. 340 D.

3. ἄκοντας πάλιν αὖ ἄγοντες ἐμβ. εἰς τ.] invitos rursus retrahentes in artium quasi gyrum coniiciunt et ad eas tractandas compellunt. Carpitur Hippias, qui etiam Hipp. Maior. p. 285 C dicitur ἀκριβέστατα ἐπίστασθαι ἀνθρώπων διαιρεῖν περί τε γραμμάτων δυνάμεως καὶ συλλαβῶν καὶ ἁρμονιῶν καὶ ῥυθμῶν: atque astronomiam et geometriam magno cum studio coluit. v. supra p. 315 C. — πάλιν αὖ dictum ἐκ παραλλήλου, nt ap. Aristoph. Plut. v. 622. v. 860. al. Simili ubertate Latini retro referri, rursus reverti, rursus reserare, alia dixerunt. *Stallb.* Protagoras de his ipsis artibus disputaverat in libro περὶ τεχνῶν, quo docuerat ex earum studio idoneum fructum percipi non posse. v. Sophist. p. 232 D. Aristot. Metaphys. II 2 extr.

6. εἰς τὸν Ἱππίαν ἀπέβλεψε] vultum ad Hippiam avertit, int. a nobis. Aristides, qui ex memoria hunc locum attulit p. 548 (vol. II p. 433 Dind.): ὁ Πρωταγόρας εἰς τὸν Ἱππίαν παραβλέπει. Videtur igitur apud Platonem legisse ὑπέβλεψε, 'limis oculis Hippiam adspexit', quod Protagora parum est dignum, v. p. 361 E.

8. ὅπως ἂν — διοικοῖ] qua ratione optime possit suam ipsius domum administrare. Lysid. p. 207 E: προμηθοῦνται, ὅπως ἂν εὐδαιμονοίης. Xenoph. Cyrop. I 2, 6: ἐπιμέλονται, ὡς ἂν βέλτιστοι εἶεν οἱ πολῖται. Ibid. II, 1, 4: βουλευώμεθα, οπως ἂν ἄριστα ἀγωνιζοίμεθα. Ceterum de hac sophistarum inprimisque Protagorae professione v. Men. p. 91 A sqq. Hipp. Maj. p. 296 A. Euthydem. p. 273 D. al. *Stallb.*

13. ποιεῖν ἄνδρας ἀγαθοὺς πολίτας] De horum verborum ambiguitate v. proleg. p. 24. Quid omni eruditioni propositum esse debeat, Plato de leg. p. 643 E his verbis significat: τὴν πρὸς ἀρετὴν ἐκ παίδων παιδείαν ποιοῦσαν ἐπιθυμητήν τε καὶ ἐραστὴν τοῦ πολίτην γενέσθαι τέλεον, ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι ἐπιστάμενον μετὰ δίκης . . μόνην παιδείαν προσαγορεύω.

ἢ ἅπερ νοῶ. ἐγὼ γὰρ τοῦτο, ὦ Πρωταγόρα, οὐκ ᾤμην διδακτὸν εἶναι, σοὶ δὲ λέγοντι οὐκ ἔχω ὅπως ἀπιστῶ. B ὅθεν δὲ αὐτὸ ἡγοῦμαι οὐ διδακτὸν εἶναι μηδ' ὑπ' ἀνθρώπων παρασκευαστὸν ἀνθρώποις, δίκαιός εἰμι εἰπεῖν. ἐγὼ γὰρ Ἀθηναίους, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες, φημὶ σοφοὺς εἶναι. ὁρῶ οὖν, ὅταν συλλεγῶμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐπειδὰν μὲν περὶ οἰκοδομίας τι δέῃ πρᾶξαι τὴν πόλιν, τοὺς οἰκοδόμους μεταπεμπομένους συμβούλους περὶ τῶν οἰκοδομημάτων, ὅταν δὲ περὶ ναυπηγίας, τοὺς C ναυπηγούς· καὶ τἆλλα πάντα οὕτως, ὅσα ἡγοῦνται μαθητά τε καὶ διδακτὰ εἶναι. ἐὰν δέ τις ἄλλος ἐπιχειρῇ αὐτοῖς συμβουλεύειν, ὃν ἐκεῖνοι μὴ οἴονται δημιουργὸν εἶναι, κἂν πάνυ καλὸς ᾖ καὶ πλούσιος καὶ τῶν γενναίων, οὐδέν τι μᾶλλον ἀποδέχονται, ἀλλὰ καταγελῶσι καὶ θορυβοῦσιν, ἕως ἂν ἢ αὐτὸς ἀποστῇ ὁ ἐπιχειρῶν λέγειν καταθορυβηθείς, ἢ οἱ τοξόται αὐτὸν ἀφελκύσωσιν ἢ ἐξαίρωνται κελευόντων τῶν πρυτάνεων. περὶ μὲν οὖν ὧν οἴονται ἐν τέχνῃ εἶναι, οὕτω διαπράττονται· ἐπειδὰν δέ

1. ὅπως ἀπιστῶ Heindorf: ὅπως ἂν ἀπιστῶ BT, quae librorum lectio non dubium est quin vitium traxerit, sed ἄν unde ortum sit non liquet. 15. ἐξαίρωνται T: ἐξέρωνται B, Bekkerus ἐξάρωνται, quem secutus est Schanz.

3. οὐ διδακτὸν εἶναι, μηδ'] cf. Sophocl. Philoct. 1058: οἶμαί σου κάκιον οὐδὲν ἂν τούτων κρατύνειν μηδ' ἐπιθύνειν χερί. Krüger 67, 7, 4.

μηδ' ὑπ' ἀνθρώπων παρ.] Pind. Ol. IX 41: ἀγαθοὶ δὲ καὶ σοφοὶ κατὰ δαίμον' ἄνδρες ἐγένοντο.

5. ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλλ.] int. φασί; ipsi autem Athenienses hanc laudem sibi vindicabant. Isocr. VIII 52: προσποιούμενοι δὲ σοφώτατοι τῶν Ἑλλήνων εἶναι τοιούτοις χρώμεθα συμβούλοις. vid. ad p. 337 D.

9. περὶ τῶν οἰκοδομημάτων] Haec Socrates addidit, ut aedificatores de ipsis aedificiis eorumque materia consuli declararet, non de necessitate, utilitate, magnitudine; quod nisi fecisset, totam sententiam Protagoras Gorgiae verbis refellere potuisset: οἶσθα δήπου ὅτι τὰ νεώρια ταῦτα καὶ τὰ τείχη τὰ Ἀθηναίων καὶ ἡ τῶν λιμένων κατασκευὴ ἐκ τῆς Θεμιστοκλέους συμβουλῆς γέγονε, τὰ δ' ἐκ τῆς Περικλέους, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῶν δημιουργῶν.

16. οἱ τοξόται αὐτὸν ἀφελκ.] Factum esse interdum, ut mali oratores per ministros publicos, qui ab arcubus, quos gestabant, τοξόται, a patria Σκύθαι appellati sunt, a suggestu moverentur et e populi turba abducerentur, docuit Heindorfius collatis locis Aristoph. Equitt. v. 665. Ecclesiaz. v. 258. Xenoph. Mem. III, 6, 1. *Stallb.* Conf. Boeckh De oecon. attic. I 291 sq.

17. περὶ μὲν οὖν ὧν οἴον.] de iis igitur, quae in arte versari arbitrantur, ita agunt. ἐν τέχνῃ εἶναι, quod plerumque significat τέχνῃ χρῆσθαι, ut supra p. 317 C et Men. p. 91 E, h. l. idem est ac τέχνης ἔχεσθαι.

D τι τῶν περὶ τῆς πόλεως διοικήσεως δέῃ βουλεύσασθαι, συμβουλεύει αὐτοῖς ἀνιστάμενος περὶ τούτων ὁμοίως μὲν τέκτων, ὁμοίως δὲ χαλκεύς, σκυτοτόμος, ἔμπορος ναύκληρος, πλούσιος πένης, γενναῖος ἀγεννής, καὶ τούτοις οὐδεὶς τοῦτο ἐπιπλήττει ὥσπερ τοῖς πρότερον, ὅτι οὐδαμόθεν μαθών, οὐδὲ ὄντος διδασκάλου οὐδενὸς αὐτῷ, ἔπειτα συμβουλεύειν ἐπιχειρεῖ· δῆλον γὰρ, ὅτι οὐχ ἡγοῦνται διδακτὸν εἶναι. μὴ τοίνυν ὅτι τὸ κοινὸν τῆς πόλεως
E οὕτως ἔχει, ἀλλ' ἰδίᾳ ἡμῖν οἱ σοφώτατοι καὶ ἄριστοι τῶν πολιτῶν ταύτην τὴν ἀρετὴν ἣν ἔχουσιν οὐχ οἷοί τε ἄλλοις παραδιδόναι· ἐπεὶ Περικλῆς, ὁ τουτωνὶ τῶν

1. *τι τῶν περὶ τῆς πόλεως διοικήσεως* scripsi: *τι περὶ τῶν τῆς πόλεως διοικήσεως* BT, sed in utroque lectionis vitium aliquod subesse significatum est, et quo ordine tradita sunt verba non licet ea ita accipere, ut *τῶν* pendere statuatur ex *διοικήσεως*. An *τῶν* a Platone profectum sit, incertum, utique minus necessarium quam *διοικήσεως*, sed nunc utrumque ferri posse puto. *τὰ περὶ τῆς πόλεως διοικήσεως* dici potuit ut p. 360 E *τὰ περὶ τῆς ἀρετῆς*, etsi *περί* c. acc. esset usitatius ut Demosth. 24, 152 *τι τῶν περὶ τὴν ἑορτήν*.

2. *ὁμοίως μὲν τέκτων, ὁμοίως δὲ χαλκεύς — ἀγεννής*] Eodem modo Latini loquuntur. Cicer. Tusc. V 39: Democritus luminibus amissis alba discernere et atra non poterat; at vero bona mala, aequa iniqua, honesta turpia, utilia inutilia, magna parva poterat. Quemadmodum Cicero, ubi contraria sic consociavit, ut alterum alteri responderet et ex binis par quoddam existeret, copulam in primo pari posuit, in ceteris omisit, ita hoc loco *ὁμοίως μὲν — ὁμοίως δὲ* ad cetera paria pertinet, unde apparet alterum par mutilum esse et requiri, quod ressondeat *σκυτοτόμῳ*. In Gorg. p. 517 E cum eo coniungitur *σκυτόδεψος*, eundem hic probaverim.

5. *ὅτι οὐδαμόθεν μαθὼν — ἐπιχειρεῖ*] Transitus a numero plurali ad singularem frequens veluti infra p. 334 C. Phaedon. p. 62 D. al. De sententia conf. Aeschin. or. I 27: *ὁ νομοθέτης οὐκ ἀπελαύνει ἀπὸ τοῦ βήματος εἴ τις μὴ προγόνων ἐστὶ τῶν ἐστρατηγηκότων, οὐδέ γε εἰ τέχνην τινὰ ἐργάζεται . . ἀλλὰ τούτους καὶ μάλιστα ἀσπάζεται καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ἐπερωτᾷ, τίς ἀγορεύειν βούλεται.* Hoc institutum a Socrate et Platone saepius reprehensum argumentis parum idoneis defendit Aristot. Polit. III 6. Quae enim ratio in his: *ἔσται γὰρ ἕκαστος μὲν (τοῦ πλήθους) χείρων κριτὴς τῶν εἰδότων, ἅπαντες δὲ συνελθόντες ἢ βελτίους ἢ οὐ χείρους.*

8. *μὴ τοίνυν ὅτι τὸ κ.*] Iam vero ne solam rempublicam commemoremita sentire, ne privatim quidem cives nostri sapientissimi et optimi eam quam habent virtutem cum aliis communicare possunt. Apol. Socr. p. 40 D: *οἶμαι ἂν μὴ ὅτι ἰδιώτην τινά, ἀλλὰ τὸν μέγαν βασιλέα εὐαριθμήτους ἂν εὑρεῖν.* Similiter post *οὐ μόνον* simplex *ἀλλά* infertur, si alterum orationis membrum maiore vi et gravitate est. *τοίνυν* est iam vero, porro, ut Apol. p. 33 E. Ceterum *τὸ κοινὸν τῆς πόλεως*, commune civitatis, respublica, etiam Criton. p. 50 A. *Stallb.* v. Krüg. Gr. 67. 13, 3; 69. 4, 3.

νεανίσκων πατήρ, τούτους ἃ μὲν διδασκάλων εἴχετο καλῶς καὶ εὖ ἐπαίδευσεν, ἃ δὲ αὐτὸς σοφός ἐστιν οὔτε αὐτὸς παιδεύει οὔτε τῳ ἄλλῳ παραδίδωσιν, ἀλλ' αὐτοὶ 320
περιιόντες νέμονται ὥσπερ ἄφετοι, ἐάν που αὐτόματοι περιτύχωσι τῇ ἀρετῇ. εἰ δὲ βούλει, Κλεινίαν, τὸν Ἀλκιβιάδου τουτουὶ νεώτερον ἀδελφόν, ἐπιτροπεύων ὁ αὐτὸς οὗτος ἀνὴρ Περικλῆς, δεδιὼς περὶ αὐτοῦ, μὴ διαφθαρῇ δὴ ὑπ' Ἀλκιβιάδου, ἀποσπάσας ἀπὸ τούτου, καταθέμενος

1. *ἃ μὲν διδασκάλων εἴχετο*] quantum quidem a magistrorum disciplina pendebat. Menon. p. 93 D: *ὅσα διδασκάλων ἀγαθῶν εἴχετο.* Ibid. p. 94 B: *Περικλῆς τοὺς υἱεῖς ἱππέας μὲν ἐδίδαξε καὶ μουσικὴν καὶ ἀγωνίαν καὶ τἆλλα ἐπαίδευσεν, ὅσα τέχνης ἔχεται, οὐδενὸς χείρους.*

3. *οὔτε τῳ ἄλλῳ παραδίδωσιν*] neque ulli alii *instituendos* tradit, sed ipsi oberrantes pascuntur quasi a custodia liberi, si forte fortuna alicubi in virtutem incidant. *Stallb.* ἄφετος est 'vinculis non constrictus' et ἄφετος νέμεσθαι dicitur, qui ad suum arbitrium vivit. v. de rep. VI. p. 498 C: *ὅταν δὲ πολιτικῶν καὶ στρατειῶν ἐκτὸς γίγνηται, τότε ἤδη ἀφέτους νέμεσθαι καὶ μηδὲν ἄλλο πράττειν (δεῖ) τοὺς μέλλοντας εὐδαιμόνως βιώσεσθαι.* Simile ductum est ab armentis solutis ac liberis. v. Critias p. 118 D. Plut. Lucull. c. 24. Liv. 24. 3.

5. *Κλεινίαν, τὸν Ἀλκ.*] Clinias Alcib. I p. 118 E ab ipso Alcibiade homo insanus (*μαινόμενος*) vocatur. Eius igitur et Alcibiadis tutelam pater Pericli et Ariphroni commiserat. Pluribus quidem locis unus Pericles tutor eorum fuisse traditur, ut Alcib. I p. 104 B. Xenoph. mem. I 2, 40. Isocr. or. 16, 28. Sed neque apud Graecos moris erat, ut uni tutela pupillorum mandaretur (v. de leg. 924 A), et Ariphronem et ipsum illorum tutorem fuisse narrat Plut. Alcib. c 1: *τοῦ Ἀλκιβιάδου Περικλῆς καὶ Ἀρίφρων, προσήκοντες κατὰ γένος ἐπετρόπευον.* De ipsa propinquitate nec Plato nec Xenophon nec Isocrates ullam faciunt mentionem; a posterioribus Pericles modo vitricus, modo avunculus Alcibiadis dicitur, v. Cornel. Nep. Alc. c. 1. Val. Max. III 1 ext. 1. Aul. Gell. 15, 17, et Aristid. III p. 542 Socratem dicit Pericli maledixisse apud Alcibiadem, *ᾧ θεῖός τε καὶ ἐπίτροπος καὶ ἀντὶ τοῦ πατρὸς ἦν.* Id modo constat, Alcibiadis matrem Dinomachen filiam Megaclis, et Megaclis sororem Agaristen Periclis matrem fuisse, cf. Plut. l. l. et Herodot. VI 133.

7. *μὴ διαφθαρῇ δὴ ὑπ' Ἀλκ.*] De hoc coniunctivo v. Krueg. Gr. 54. 8, 9. Optativum cum verbis timendi Plato coniunxit p. 321 A et 322 C. — Voculam *δή* Socrates per ironiam addidit significans Periclem non sine causa Cliniae timuisse videri.

8. *καταθέμενος ἐν Ἀριφρονος*] int. *οἴκῳ . κατατίθεσθαι* h. l. est alicui aliquid custodiendum et conservandum tradere; alia vi aliaque constructione positum est p. 314 A. — In Periclis domo Alcibiadem educatum fuisse tradunt Cornel. Nep. Alcib. c. 2. Diodor. XII 38. Aul. Gell. XV 17, quod vix credibile videtur. Nam quum Alcibiades, quo tempore Clinias pater eius ad Coroneam occisus est, quatuor vel quinque annos natus esset, rectius eum statuemus cum minore frate in paterna domo apud matrem mansisse.

ἐν Ἀρίφρονος ἐπαίδευε, καὶ πρὶν ἓξ μῆνας γεγονέναι,
B ἀπέδωκε τούτῳ οὐκ ἔχων ὅ τι χρήσαιτο αὐτῷ. καὶ ἄλλους σοι παμπόλλους ἔχω λέγειν, οἳ αὐτοὶ ἀγαθοὶ ὄντες οὐδένα πώποτε βελτίω ἐποίησαν οὔτε τῶν οἰκείων οὔτε τῶν ἀλλοτρίων. ἐγὼ οὖν, ὦ Πρωταγόρα, εἰς ταῦτα ἀποβλέπων οὐχ ἡγοῦμαι διδακτὸν εἶναι ἀρετήν· ἐπειδὴ δὲ σοῦ ἀκούω ταῦτα λέγοντος, κάμπτομαι καὶ οἶμαί τί σε λέγειν διὰ τὸ ἡγεῖσθαί σε πολλῶν μὲν ἔμπειρον γεγονέναι, πολλὰ δὲ μεμαθηκέναι, τὰ δὲ αὐτὸν ἐξευρηκέναι. εἰ οὖν ἔχεις ἐναργέστερον ἡμῖν ἐπιδεῖξαι, ὡς
C διδακτόν ἐστιν ἡ ἀρετή, μὴ φθονήσῃς, ἀλλ' ἐπίδειξον. Ἀλλ', ὦ Σώκρατες, ἔφη, οὐ φθονήσω. ἀλλὰ πότερον ὑμῖν, ὡς πρεσβύτερος νεωτέροις, μῦθον λέγων ἐπιδείξω ἢ λόγῳ διεξελθών; Πολλοὶ οὖν αὐτῷ ὑπέλαβον τῶν παρακαθημένων, ὁποτέρως βούλοιτο, οὕτως διεξιέναι. Δοκεῖ τοίνυν μοι, ἔφη, χαριέστερον εἶναι μῦθον ὑμῖν λέγειν.

1. ἀρίφρονος T: ἀερίφρονος B. 2. ἀπέδωκε τούτῳ: Heindorfius, cui molestum videbatur esse τούτῳ, legendum coniecit vel οὗτος vel αὐτῷ vel τοῦτον. Pro ἀπέδωκε plura apographa habent ἀποδέδωκε, aoristus enim ob syllabam finalem et in hoc verbo et in τιθέναι saepe in perfectum mutatus est, vid. p. 328 B, Phaedr. p. 257 A et p. 278 C, Demosth. 24, 209. 14. λόγῳ διεξελθών BT: in T ascriptum γρ. ἢ ὡς νεωτέροις λόγον διεξέλθω, Cobet et Schanz λόγῳ διεξέλθω, sed cf. proleg. p. 9 not. 21 et infra ad ἐπιδείξω annot., unde apparebit librorum scripturam veram esse.

1. πρὶν ἓξ μῆνας γεγονέναι] Usitatius esset διαγεγονέναι; sed saepius apud Platonem verba simplicia inveniuntur, ubi exspectes composita; ut p. 310 C ἦλθον pro ἐπανῆλθον, p. 321 C ἔρχεται pro ἐπέρχεται.

2. ἀπέδωκε τούτῳ] Pericles Cliniam, quod ei timebat, ab Alcibiadis convictu removerat, sed nondum sex mensibus praeterlapsis eum, quem frustra in Ariphronis domo educare conatus esset, Alcibiadi restituit.

7. κάμπτομαι καὶ οἶμαι—] Thucyd. III 58: καίτοι ἀξιοῦμεν —καμφθῆναι ὑμᾶς καὶ μεταγνῶναι, εἴ τι ὑπὸ Θηβαίων ἐπείσθητε. cf. Lachet. p. 192 E. *Stallb.*

13. ἐπιδείξω] in hoc verbo, quo Socrates modo bis usus erat, vis sententiae posita et huc respicitur p. 324 D et 325 B. Deinde ὑπέλαβον est respondentes iubebant.

16. μῦθον ὑμῖν λέγειν] Quum ii, qui antiquissimis temporibus apud Graecos exstitissent philosophi, sapientiae placita et praecepta ita proposuissent, ut poeseos ornamentis uterentur ad ea illustranda et commendanda, veluti Empedocles, Xenophanes, Parmenides, Epicharmus, alii: mirandum non est, quod etiam posterioris aetatis sapientes ad declarandas opiniones suas poeticas adhibuerunt narrationes, quo severitatem sapientiae temperarent fabularum suavitate et iucunditate. Et hoc quidem philosophandi genere etiam sophistae usi esse reperiuntur, quo magis iuvenum animos eloquentiae illecebris caperent captosque tenerent. Nota est et multum celebrata Prodici

Cap. XI. *Ἦν γάρ ποτε χρόνος, ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος* D

sophistae de Hercule narratio, qua is virtutis praestantiam illustrare et voluptatis contemptum commendare studuit. Itaque etiam Protagoras, sententiam suam de hominis ad virtutem institutione declaraturus, fabula utitur, quia *δοκεῖ χαριέστερον εἶναι μῦθον λέγειν*. Qua in re operae pretium est animadvertere, quanta cum licentia versatus sit. Quanquam enim tota haec narratio composita est ad imitationem fabulae Hesiodeae de Prometheo et Pandora Theogon. p. 535 sqq., tamen dici non potest, quantum in singulis partibus ab eadem recedat. Nimirum philosophi illius aetatis hoc sibi sumpserunt, ut fabulas, ab antiquitate traditas, ad suam rem transferrent et pro consilio suo mutarent, exornarent, illustrarent, quemadmodum poetas scenicos novimus easdem pro consiliorum suorum varietate varie mutasse et ad rem praesentem accommodasse. Et Protagorae quidem propositum hoc est, ut virtutem doctrina posse comparari hac narratione verisimile reddat ceterasque Socratis dubitationes amoveat. Quum enim Socrates dixisset virtutem sibi non videri doctrina ullo modo comparari posse, Protagoras id agit, ut doceat genus humanum utique paullatim tantum ad vitae civilis cultum humanitatemque progressum esse, omnibusque natura inesse sensum quendam iusti et honesti, qui disciplina et institutione possit excitari, augeri, corroborari. His deinde addit argumenta quaedam, ex quibus appareat Athenienses quoque in ea esse sententia, ut virtutem doctrina et institutione parari posse existiment. Denique explicare studet, unde fiat, ut clarissimorum virorum filii mali evadere neque parentum virtutes aemulari videantur. Ceterum attentos lectores non fugiet orationem, qua Protagorae fabula exponitur, prae se ferre speciem coloremque plane poeticum. Quemadmodum enim in aliis libris, veluti in symposio, qui loquentes inducuntur, ita verba faciunt, ut proprio atque suo dicendi genere utantur, sic nunc quoque sophista ita sermocinatur, ut pro more suo splendidam atque grandem sectetur orationem. Imo tota haec fabula repetita videtur ex libro Protagorae, qui inscriptus fuit *Περὶ τῆς ἐν ἀρχῇ καταστάσεως*. Quanquam quid in ea imitatione expressum sit, non satis certo ubique definiri potest, quum de Protagorae dicendi genere nihil memoriae traditum sit. Philostrat. Vit. Sophist. I 494: *γνοὺς δὲ τὸν Πρωταγόραν ὁ Πλάτων σεμνῶς μὲν ἑρμηνεύοντα, ὑπτιάζοντα δὲ τῇ σεμνότητι καί που καὶ μακρολογώτερον τοῦ συμμέτρου, τὴν ἰδέαν αὐτοῦ μύθῳ μακρῷ ἐχαρακτήρισεν*. Hunc Protagorae mythum referunt etiam Himerius Orat. XXI §. 10. Iulian. Orat. VI p. 195 ed. Spanhem. Themist. Orat. XXVII p. 338. Aristid. III p. 168 et celato auctoris nomine nec sine mutatione Etym. M. s. v. *Ἰκόνιον*. Hygin. Fab. 142. *Stallb.*

1. *Ἦν γάρ ποτε χρόνος*] His verbis Graecos fabularum narrationes exordiri solitos esse multi loci sunt argumento, veluti Achill. Tat. II 11: *Ἦν γὰρ χρόνος, ὅτε τῆς πορφύρας ὁ κόσμος ἀνθρώποις ἀπόρρητος ἦν· μικρὸς δὲ αὐτὴν ἐκάλυπτε κόχλος κτέ*. Particula *γάρ* non raro ponitur, ubi ad rem exponendam acceditur.

2. *θνητὰ δὲ γένη*] h. e. animalia. Cave de solis hominibus cogitaveris. — *καὶ τούτοις*, ut antea diis, nam suo tempore ii quoque facti erant, de qua re v. Stein Platonismus I p. XXVIII.

ἦλθεν εἱμαρμένος γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μίξαντες καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῇ κεράννυται. ἐπειδὴ δ' ἄγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἔμελλον, προσέταξαν Προμηθεῖ καὶ Ἐπιμηθεῖ κοσμῆσαί τε καὶ νεῖμαι δυνάμεις ἑκάστοις ὡς πρέπει. Προμηθέα δὲ παραι- 5
τεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νεῖμαι· Νείμαντος δ' ἐμοῦ, ἔφη,
E ἐπίσκεψαι. καὶ οὕτως πείσας νέμει. νέμων δὲ τοῖς μὲν ἰσχὺν ἄνευ τάχους προσῆπτε, τὰ δ' ἀσθενέστερα τάχει ἐκόσμει· τὰ δὲ ὥπλιζε, τοῖς δ' ἄοπλον διδοὺς φύσιν ἄλλην τιν' αὐτοῖς ἐμηχανᾶτο δύναμιν εἰς σωτηρίαν. ἃ μὲν 10
γὰρ αὐτῶν σμικρότητι ἤμπισχε, πτηνὸν φυγὴν ἢ κατάγειον οἴκησιν ἔνεμεν· ἃ δὲ ηὔξε μεγέθει, τῷδε αὐτῷ

8. τὰ δ' ἀσθενέστερα — τὰ δὲ unum apographum Parisinum 3017: τοὺς δ' ἀσθενεστέρους — τοὺς δὲ BT, quod propter sequentia ἃ μὲν γὰρ αὐτῶν κτέ. verum esse non potest; ceterum grammatici generis mutati exemplum vid. Lachet. p. 197 C.

1. γῆς ἔνδον] Quod animalia dicuntur tellurem intus a diis formata esse, accommodate hoc ad veterum populorum opinionem fingitur, qua terram habuerunt communem omnium parentem, quae animalia et homines e fecundo gremio suo emisisset. *Stallb.*

2. ἐκ γῆς καὶ πυρὸς —] Timae. p. 42 E: λαβόντες (οἱ νέοι θεοὶ) ἀθάνατον ἀρχὴν θνητοῦ ζῴου, μιμούμενοι τὸν σφέτερον δημιουργόν, πυρὸς καὶ γῆς ὕδατός τε καὶ ἄερος ἀπὸ τοῦ κόσμου δανειζόμενοι μόρια ὡς ἀποδοθησόμενα πάλιν, εἰς ταὐτὸν ξυνεκόλλων. Ibid. p. 82 A. Protagorae aqua terrae, aër igni misceri visa sunt. Haec quatuor esse rerum principia, e quibus omnia constarent, Empedocli primo placuit.

καὶ τῶν ὅσα — κεράν.] Articuli vis ante pron. relat. positi a vulgari non recedit, sed est hic eius usus apud Platonem multo frequentior, quam apud alios scriptores, v. Phileb. p. 37 B. C. de rep. V p. 469 B. Sophist. p. 241 E. al. Themistius or. 27 p. 338 Platonem imitatus scripsit μίσγων ἐκ γῆς καὶ πυρὸς καὶ τῶν ἐκείνοις ξυμφύλων.

5. ὡς πρέπει] Orationis obliquae ratio πρέποι exigebat. Sed ὡς πρέπει est 'ita ut decet vel convenit' et νεῖμαι ὡς πρέπει in universum est 'convenienter et rite distribuere'; contra ὡς πρέποι esset: ut deceret, quod penderet e verbo προσέταξαν, i. e. e iussu et consilio deorum vel ex eo quod dii pro conveniente haberent. *Ast.*

παραιτεῖται — αὐτὸς νεῖμαι] sibi ipsi distributionis munus deposcit. παραιτεῖσθαι est deprecari eiusque verbi duplicem vim et petendi et avertendi habet, cf. apol. 27 A: ὅπερ κατ' ἀρχὰς ὑμᾶς παρῃτησάμην et infra p. 358 A: τὴν Προδίκου διαίρεσιν τῶν ὀνομάτων παραιτοῦμαι. — αὐτὸς h. l. fere idem est ac μόνος, ut supra p. 309 A, 320 A.

11. σμικρότητι ἤμπισχε] Eodem modo p. 321 A: ἀμφιεννὺς αὐτὰ — στερεοῖς δέρμασιν, plerumque hoc verbum cum duplici accusativo ponitur. — πτηνὸν φυγήν, volatilem fugam, poetice dictum pro alas, quibus effugere possent. *Stallb.*

12. τῷδε αὐτῷ] hoc ipso, videl. magnitudinis praesidio.

ἔσωζε· καὶ τἆλλα οὕτως ἐπανισῶν ἔνεμε. ταῦτα δὲ ἐμη- 321
χανᾶτο εὐλάβειαν ἔχων, μή τι γένος ἀϊστωθείη. ἐπειδὴ
δὲ αὐτοῖς ἀλληλοφθοριῶν διαφυγὰς ἐπήρκεσε, πρὸς τὰς
ἐκ Διὸς ὥρας εὐμάρειαν ἐμηχανᾶτο ἀμφιεννὺς αὐτὰ
πυκναῖς τε θριξὶ καὶ στερεοῖς δέρμασιν, ἱκανοῖς μὲν
ἀμῦναι χειμῶνα, δυνατοῖς δὲ καὶ καύματα, καὶ εἰς εὐνὰς
ἰοῦσιν ὅπως ὑπάρχοι τὰ αὐτὰ ταῦτα στρωμνὴ οἰκεία τε
καὶ αὐτοφυὴς ἑκάστῳ, καὶ ὑποδῶν τὰ μὲν ὁπλαῖς, τὰ B
δὲ δέρμασι στερεοῖς καὶ ἀναίμοις. τοὐντεῦθεν τροφὰς
ἄλλοις ἄλλας ἐξεπόριζε, τοῖς μὲν ἐκ γῆς βοτάνην, ἄλλοις

4. *εὐμαρίαν* cum BT Schanz, at huic formae repugnant exempla, quae ipse praef. vol. II § 3 attulit. 6. *χειμῶνα* si Plato scripsit, non vero suo more *χειμῶνας*, Protagorae dictioni hoc tribuit, ut terminationi oppositi vocabuli congrueret. 8. *ὑποδῶν* Cobet: *ὑπὸ ποδῶν* BT. 9. *θριξὶ καὶ*, quae verba libri ante *δέρμασι* exhibent, delenda esse vidit Ast, in *ὄνυξι καὶ* mutavit Baiter prob. Cron, et videtur *θριξὶ* ortum esse ex *ὄνυξι*, sed hoc nomine puto aliquem interpretatum esse voc. *ὁπλαῖς*, cf. schol. ad Eurip. Phoen. 41 *οἱ ἵπποι τοῦ Λαΐου ἐξῆμασσον τὸν Οἰδίποδα τοῖς ἑαυτῶν ὄνυξι κατὰ τοὺς τένοντας τῶν ποδῶν*, itemque proxima, *δέρμασι στερεοῖς*, pro grammatici interpretamento habenda sunt, quo ipsius Platonis verba, fortasse *τύλοις σκληροῖς*, sunt summota.

3, *πρὸς τὰς ἐκ Διὸς ὥρας εὐμάρ.*] adversus coeli aërisque tempestates iis paravit subsidia ita, ut muniret ea atque indueret et densis villis et solidis pellibus, quae aptae essent tam ad frigus arcendum, quam ad aestum pellendum, simulque ut cubilia ineuntibus ipsae hae pelles singulorum proprium essent et nativum stragulum. Etiam haec poeticum habent colorem. Voc. *εὐμάρεια* Hesychius interpretatur *εὐχέρεια*, *ἡσυχία*; Suidas *ἡ εὐκολία*. *Stallb.*

6. *χειμῶνα — καὶ καύματα*] Plato ubicunque his verbis tempestatem universam significavit, aut plurali numero utrumque posuit, aut utrumque singulari, v. Tim. p. 22 E: *ὅπου μὴ χειμὼν ἐξαίσιος ἢ καῦμα ἀπείργει*. Ibid. p. 74 B: *ἐμηχανᾶτο προβολὴν μὲν καυμάτων, πρόβλημα δὲ χειμώνων*. Politic. p. 279 D: *τὰ πρὸς χειμῶνας καὶ καύματα ἀλεξητήρια*. Similiter Cic. de nat. deor. II 47, 120: a frigoribus et caloribus tuti.

8. *ὑποδῶν*] Vulgatam lectionem *ὑπὸ ποδῶν* ita interpretes explicaverunt, ut e superioribus *ἀμφιεννύς* intelligendum esse existimarent. Sed hoc verbum de veste induenda, nunquam de soleis inducendis usurpatum est, et *ἠμφιεσμένος* per se ipsum est 'veste indutus', ut de rep. II p. 372 A: *θέρους μὲν τὰ πολλὰ γυμνοί τε καὶ ἀνυπόδητοι ἐργάσονται, τοῦ δὲ χειμῶνος ἠμφιεσμένοι τε καὶ ὑποδεδεμένοι ἱκανῶς*.

9. *τὰ δὲ θριξὶ καὶ δέρμασι στερ.*] Protagoras praeter ungulas alia attulit, quae bestiis calceamentorum loco tributa sint, sed eius verba librariorum socordia misere corrupta sunt. Nam Epimetheus, qui paulo ante *θριξὶ καὶ στερεοῖς δέρμασι* dicebatur usus esse ad bestias vestiendas, non iisdem rebus ad eas calceandas uti potuit.

δὲ δένδρων καρπούς, τυῖς δὲ ῥίζας· ἔστι δ' οἷς ἔδωκεν εἶναι τροφὴν ξῴων ἄλλων βοράν. καὶ τοῖς μὲν ὀλιγογονίαν προσῆψε, τοῖς δ' ἀναλισκομένοις ὑπὸ τούτων πολυγονίαν, σωτηρίαν τῷ γένει πορίζων. ἅτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὑτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις. λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὅ τι χρήσαιτο. ἀποροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομήν, καὶ ὁρᾷ τὰ μὲν ἄλλα ζῷα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δὲ ἄνθρωπον γυμνόν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον. ἤδη δὲ καὶ ἡ εἱμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ᾗ ἔδει καὶ ἄνθρωπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς. ἀπορίᾳ οὖν ἐχόμενος ὁ Προμηθεύς, ἥντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὕροι, κλέπτει Ἡφαίστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί — ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ

6. *τὰς δυνάμεις* B: *τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα* T. *δὴ ἀκόσμητον*, quod Bekker dederat, Schanz ex T rursus recepit, *διακοσμητὸν* B, quo *δὴ* hic confirmatur, quare paulo superius scribendum suspicor *ἅτε δὲ οὖν κτἑ.* 13. *ἐχόμενος* T: *σχόμενος* B scribae errore, ut in ipso libro indicatur, cf. de leg. p. 780 B *ὑπὸ πολλῆς ἀπορίας ἐχομένοις (τοῦτο ἐγένετο)*.

5. *ἔλαθεν αὑτὸν — δυνάμεις*] Epimetheus facultates, quas a diis acceperat omnibus animalibus convenienter tribuendas, imprudens consumpserat, ut qua re hominem ornaret, non haberet. Homo autem, quum ipse nondum sapientiam ac rationem haberet, quam Protagorae quidem sententia pro illis ipsis facultatibus postea a Prometheo accepit, non potuit reliquis animalibus tanquam *τοῖς ἀλόγοις* opponi.

7. *ἀποροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται*] Haesitanti supervenit Prometheus. Fuit qui *ἐπέρχεται* scribendum coniiceret. At conferas Xenoph. Symp. II, 1: *ἔρχεται αὐτοῖς ἐπὶ κῶμον Συρακούσιος ἄνθρωπος*. Aristoph. Equitt. v. 818: *ἥξει σοι δριμύς, ἄγροικος*. Thucyd. I. 27, 1; 61, 1 al. Cum proximis opportune contulit Heindorf. Plutarch. de Fortuna p. 98 D: *μόνος δὲ ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὸν Πλάτωνα γυμνὸς καὶ ἄνοπλος καὶ ἀνυπόδετος καὶ ἄστρωτος ὑπὸ τῆς φύσεως ἀπολέλειπται*. Similiter Seneca Consolat. ad Marc. XI: Quid est homo? imbecillum corpus et fragile, nudum, suapte natura inerme, alienae opis indigens, ad omnem fortunae contumeliam proiectum. *Stallb.* De genitivo *πάντων* ex *ἐμμελῶς ἔχοντα* pendente v. Krüg. Gr. 47. 10, 5.

12. *ἐν ᾗ ἔδει καὶ ἄνθρ. ἐξ.*] omnia igitur animalia eodem die in lucem prodiisse Protagoras censuit.

14. *τὴν ἔντεχνον σοφίαν*] factitandarum artium sollertia quum homini i. e. humano generi pro ceterorum animalium facultatibus a Prometheo donata sit, consequitur, omnes homines illa initio certe rerum, donec societas quaedam humana exstitit, pariter usos esse, v. ad p. 322 B.

15. *σὺν πυρί*] Artes non potuisse sine ignis usu excoli aut

πυρὸς αὐτὴν κτητήν τῳ ἢ χρησίμην γενέσθαι — καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἄνθρωπος ταύτῃ ἔσχε, τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Διί· τῷ δὲ Προμηθεῖ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν· πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν· εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἡφαίστου οἴκημα τὸ κοινόν, Ε ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνείτην, λαθὼν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τήν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἡφαίστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται, Προμηθέα δὲ δι' Ἐπιμηθέα ὕστερον, ἥπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν. 322

Cap. XII. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τῶν θεῶν συγγένειαν ζῴων

14. *διὰ τὴν τῶν θεῶν συγγένειαν*: in libris est *διὰ τὴν*

inveniri pervulgata est apud scriptores veteres sententia. Itaque Aeschyl. Prometh. v. 7: *τὸ σὸν γὰρ ἄνθος, παντέχνου πυρὸς σέλας, θνητοῖσι κλέψας ὥπασεν.* Ibid. v. 109: *ναρθηκοπλήρωτον δὲ θηρῶμαι πυρὸς πηγὴν κλοπαίαν, ἣ διδάσκαλος τέχνης.* Ibid. v. 253: *ἀφ' οὗ γε (πυρὸς) πολλὰς ἐκμαθήσονται τέχνας.* conf. Diodor. Sicul. I 8. *Stallb.*

4. *παρὰ τῷ Διί*] Proclus in Timaeum (p. 10 edit. Bas.): *ἡ πολιτικὴ πρῶτον ἐν τῷ δημιουργῷ τοῦ παντός ἐστιν, ὡς ἐν Πρωταγόρᾳ μεμαθήκαμεν.*

5. *οὐκέτι ἐνεχώρει* —] H. e. per brevitatem temporis non iam licebat intrare sive fieri non amplius poterat, ut intraret; aderat enim iam *ἡ εἱμαρμένη ἡμέρα.* — *πρὸς δὲ καὶ φοβ. ἦσ.* praeterea vero etiam custodes ibi erant terribiles, int. *Κράτος καὶ Βία*, cf. Hesiod. Theog. 385, Aeschyl. Prom. init., qui omnem conatum artem civilem ex arce auferendi irritum fecissent; non illi quidem ipsum Prometheum, Iovis ministrum (v. Gorg. p. 523D), cui vel facultatum distributio commissa erat, ab arce prohibuissent, sed ne quid inde subduceret, obstitissent.

7. *εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς* —] His si addidisset Protagoras *ὥσπερ λέγω*, orationis cursus aliquanto esset dilucidior: revocatur enim oratio ad superiora *ὁ Προμηθεὺς .. κλέπτει κτέ.* unde civilis artis mentione iniecta aberraverat. Quam vagantem orationem Protagorae, quem quidem subito dixisse tenendum est, iusto severius multi reprehenderunt.

8. *τὴν ἔμπυρον τέχνην τὴν* —] Quamquam iisdem verbis apud Euripidem Phoen. 961 Tiresias artem suam auguralem significat: *ὅστις ἐμπύρῳ χρῆται τέχνῃ, μάταιος*, tamen h. l. ex praegressis audientes facile intelligere poterant, quam artem Protagoras diceret, sed ille ut omnis obscuritas tolleretur, verbis *τὴν τοῦ Ἡφαίστου — Ἀθηνᾶς* rem sibi accuratius etiam describendam putabat. Per eandem abundantiam addidit etiam *δι' Ἐπιμηθέα*, cuius temeritas fuisset ultima furti causa. Verba *δι' Ἐπιμηθέα* suspectata sunt, sed cur quis Platonis orationi ea ascripsisset?

14. *διὰ τὴν τῶν θεῶν συγγένειαν*] De sententia v. Cicer. de leg. I 8, 25. *τοῦ θεοῦ* nihil

μόνον θεοὺς ἐνόμισε, καὶ ἐπεχείρει βωμούς τε ἱδρύεσθαι
καὶ ἀγάλματα θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ
διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ, καὶ οἰκήσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ
ὑποδέσεις καὶ στρωμνὰς καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς εὕρετο.
B οὕτω δὴ παρεσκευασμένοι κατ' ἀρχὰς ἄνθρωποι ᾤκουν 5
σποράδην, πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν. ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ
τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῇ αὐτῶν ἀσθενέστεροι εἶναι,
καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφὴν ἱκανὴ
βοηθὸς ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεής·
πολιτικὴν γὰρ τέχνην οὔπω εἶχον, ἧς μέρος πολεμική. 10
ἐζήτουν δὴ ἀθροίζεσθαι καὶ σῴζεσθαι κτίζοντες πόλεις.
ὅτ' οὖν ἀθροισθεῖεν, ἠδίκουν ἀλλήλους, ἅτε οὐκ ἔχοντες
τὴν πολιτικὴν τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθεί-
C ροντο. Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν, μὴ ἀπό-

τοῦ θεοῦ συγγένειαν, quae omnia delevit Deuschle prob. Schanz, τοῦ θεοῦ omitti voluit Hermann. v. quae de his verbis scripsimus in Stud. phil. p. 846 sq. 1. μόνον BT: μόνος coni. Cobet, sed hoc librorum lectioni non praestat.

habet, quo se tueatur. Nam quum homines per Prometheum Vulcani et Minervae artem ac sapientiam accepissent, propter quod munus divinae sortis participes facti esse dicuntur, iis cum caelestibus s. diis cognatio erat, non vero cum deo, et Protagoras etiam eos vult credidisse deos esse, non deum.

1. καὶ ἐπεχείρει βωμ. —] Non id dicit Protagoras, hominem simulatque ignem et factitandarum artium sollertiam acceperit, omnium primum aras et simulacra deorum constituisse, tum vocem articulasse et verba conformasse, denique res ad vitam necessarias invenisse, sed quae homo vel ab omni societate civili remotus ipsa divinae sortis communicatione secutus esse videatur, ea ita enumerat, ut a deorum cultu incipiat, ἐντεῦθεν γὰρ ἄρχεσθαι δίκαιον (Isocr. 7, 29). Ceterum etiam Graecis antiquitus pro simulacris deorum lapides et stipites fuisse tradunt Pausan. 7. 22, 4. Dio. Chrys. or. 12 (I. p. 406).

6. ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τ. θηρ.] In Politico p. 274 B dicuntur homines Saturno regnante omnibus copiis ultro oblatis abundasse et cum belluis interque se commercium tutissimum habuisse, sed Iove rerum potito vehementer laborasse et belluarum saevitia et ciborum inopia; cf. de leg. p. 677.

11. ἐζήτουν δὴ ἀθροίζεσθαι] Quum homines, nulla dum societate inter se coniuncti, impetum ferarum nec sustinere nec arcere valerent, factum est, ut cuperent congregari et in urbibus tuti habitare. Verbum ζητεῖν, cupiendi s. studendi significatione usurpatum, illustravit Heusdius Specim. crit. p. 104 sq. *Stallb.*

14. δείσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν] Supra p. 320 A: δεδιὼς περὶ αὐτοῦ, μὴ διαφθαρῇ. Utraque structura frequens. v. Heindorf. ad Euthydem. p. 275 B, qui φοβεῖσθαι et θαρρεῖν construi docuit cum περί addito modo tertio, modo secundo casu. *Stallb.*

λοιτο πᾶν, Ἑρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἵν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί. ἐρωτᾷ οὖν Ἑρμῆς Δία, τίνα οὖν τρόπον δοίη δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις· πότερον ὡς αἱ τέχναι νενέμηνται, οὕτω καὶ ταύτας νείμω; νενέμηνται δὲ ὧδε· εἷς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἱκανὸς ἰδιώταις, καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοί. καὶ δίκην δὴ καὶ αἰδῶ οὕτω θῶ

3. Δία, τίνα] διὰ τίνα B, δια τίνα T, sed in utroque correctum, et iam emendarunt Heusdius et Heindorfius. 4. δοίη BT, δῶ coniecit Cobet.

1. ἄγοντα — αἰδῶ τε καὶ δίκην] Civilis vitae originem repetit a verecundia et iustitia, qua civitates ordinatae et tanquam communi quodam vinculo colligatae sint. Nam hoc significant verba καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί. Ob oculos habuit Homerum et Hesiodum, qui αἰδῶ καὶ νέμεσιν saepius commemorant. Odyss. 2, 64 Telemachus ad procos: νεμεσσήθητε καὶ αὐτοὶ Ἄλλους τ' αἰδέσθητε περικτίονας ἀνθρώπους, οἳ περιναιετάουσι: ad quem locum Eustathius p. 1434, 29 praeter alia de eo argumento haec disputat: ἰστέον δὲ, ὅτι καὶ Ἡσίοδος ἄμφω ταῦτα, αἰδῶ καὶ νέμεσιν, τὸν ἀνθρώπινον βίον οἰδε συνιστᾶν, ὧν οἰχομένων λείψεται, φησί, κατὰ βίον ἄλγεα λυγρά. Hesiod. oper. et di. v. 197: ἀθανάτων μετὰ φῦλον ἴτην προλιπόντ' ἀνθρώπους Αἰδὼς καὶ Νέμεσις· τὰ δὲ λείψεται ἄλγεα λυγρὰ θνητοῖς ἀνθρώποισι, κακοῦ δ' οὐκ ἔσσεται ἀλκή. Conf. Aristides Orat. in Iov. T. I. p. 8 ed. Dindorf. *Stallb.*

3. τίνα οὖν τρόπ. δοίη] οὖν in obliqua oratione, ut in recta solet, positum est, cf. symp. p. 219 D: ὥστε οὔθ' ὅπως οὖν ὀργιζοίμην εἶχον . . οὔθ' ὅπη προσαγαγοίμην. Menex. p. 240 D: ἐν τούτῳ δὴ ἄν τις γενόμενος γνοίη, οἷοι ἄρα ἐτύγχανον ὄντες τὴν ἀρετὴν οἱ Μαραθῶνι δεξάμενοι τὴν τῶν βαρβάρων δύναμιν.

5. νενέμηνται δὲ ὧδε] int. ἐν τοῖς ἀνθρώποις, artes inter homines divisae sunt s. divisae inveniuntur. Attributae erant a Prometheo hominibus omnibus omnium artium facultates, ut sibi quisque omnia quae ad vitae usum pertinerent, posset comparare. Et quamdiu ferarum modo sparsi habitabant, quacunque arte opus erat, eam ipsi factitaverunt. Sed quum agresti vita relicta ad cultum humanum progressuri urbes condidissent, tum in unum locum congregati alii aliam excoluerunt artem, quo factum est, ut is rei status, de quo apud Iovem Mercurius locutus esse fingitur, inter homines iam tum valeret. Eam ob causam Iupiter, ne simile quid in iustitia et verecundia accidat, iusti sensum non solum attribui omnibus, sed etiam accipi et haberi ab omnibus iubet (καὶ πάντες μετεχόντων). Contra quam legem si quis faciat, eum tolli vult tanquam pestem civitatis. Protagoras igitur censet omnes homines ita comparatos esse, ut iusti fieri possint, iustitiam autem ipsam, quae in exercitatione posita sit, sua sponte ab iis non expeti, et in iis modo inveniri, qui in societate civili versentur eaque multis modis cogantur, ut illam virtutem exerceant.

6. καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργ.] int. ἱκανοί εἰσιν ἕκαστος πολλοῖς ἰδιώταις.

D ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἐπὶ πάντας νείμω; Ἐπὶ πάντας, ἔφη ὁ Ζεύς, καὶ πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιντο πόλεις, εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν ὥσπερ ἄλλων τεχνῶν. καὶ νόμον γε θὲς παρ' ἐμοῦ τὸν μὴ δυνάμενον αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλεως.

Οὕτω δή, ὦ Σώκρατες, καὶ διὰ ταῦτα οἵ τε ἄλλοι καὶ Ἀθηναῖοι, ὅταν μὲν περὶ ἀρετῆς τεκτονικῆς ἢ λόγος ἢ ἄλλης τινὸς δημιουργικῆς, ὀλίγοις οἴονται μετεῖναι E συμβουλῆς, καὶ ἐάν τις ἐκτὸς ὢν τῶν ὀλίγων συμβουλεύῃ, οὐκ ἀνέχονται, ὡς σὺ φῂς· εἰκότως, ὡς ἐγώ φημι· 10
323 ὅταν δὲ εἰς συμβουλὴν πολιτικῆς ἀρετῆς ἴωσιν, ἣν δεῖ διὰ δικαιοσύνης πᾶσαν ἰέναι καὶ σωφροσύνης, εἰκότως ἅπαντος ἀνδρὸς ἀνέχονται, ὡς παντὶ προσῆκον ταύτης γε μετέχειν τῆς ἀρετῆς, ἢ μὴ εἶναι πόλεις. αὕτη, ὦ Σώκρατες, τούτου αἰτία.

Ἵνα δὲ μὴ οἴῃ ἀπατᾶσθαι, ὡς τῷ ὄντι ἡγοῦνται πάντες ἄνθρωποι πάντα ἄνδρα μετέχειν δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης πολιτικῆς ἀρετῆς, τόδε αὖ λαβὲ τεκμήριον. Ἐν γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς, ὥσπερ σὺ λέγεις, ἐάν τις φῇ ἀγαθὸς αὐλητὴς εἶναι ἢ ἄλλην ἡντινοῦν τέχνην, ἣν 20

13. ἅπαντος BT: παντὸς scripsit Schanz, optimeque hoc proximo παντὶ responderet, sed videtur Plato ἅπαντος opposuisse τοῖς ὀλίγοις et utriusque usus similis est Euthyphr. p. 9 C, ubi post οἱ θεοὶ ἅπαντες infertur πάντες οἱ θεοὶ κτέ.

12. διὰ δικαιοσύνης π. ἰέναι] Dictionem comparatis similibus formulis, veluti διὰ φρονήσεως ἰέναι, διὰ δόξης ἰέναι, διὰ ἡδονῶν πορεύεσθαι, διὰ τοῦ δικαίου πορεύεσθαι, illustravit Heindorfius. Dedita autem opera Protagoras idem verbum ἰέναι et propria et methaphorica significatione in eodem enuntiato usurpavit; cf. μετεῖναι συμβουλῆς et εἰς συμβουλὴν ἰέναι. p. 327 E: οὐδείς σοι φαίνεται . . εἰ ξητοῖς, οὐδ' ἂν εἷς φανείη . . οὐ ῥᾴδιον τούτων διδάσκαλον φανῆναι. Fusius de hac re expositum est in Stud. philol. p. 851 sq.

13. ὡς — προσῆκον] quippe quum conveniat. De hoc accusativo absoluto v. Krüg. Gr. 56. 9. 5.

14. ἢ μὴ εἶν. πό.] alioquin fieri non potest, ut sint urbes. Ad infinitivum post ἤ negligentius illatum ex ὡς προσῆκον intelligendum est ἀναγκαῖον. Phaedr. p. 271 D: δεῖ δή — δύνασθαι ἀκολουθεῖν ἢ μηδὲ εἰδέναι. Ibid. p. 245 E., ubi v. Stallbaum. Alia huius constructionis exempla Heindorf ad h. l. attulit.

16. ὡς τῷ ὄντι ἡγοῦνται] Coniungenda haec sunt cum τόδε αὖ λαβὲ τεκμήριον: Ne autem tibi me mentiri credas, hoc etiam accipe argumentum revera existimare omnes homines quemlibet virum (sc. in civitate, cf. p. 327 C) virtutis compotem esse. Ut infra p. 325 A: πάντα ἄνδρα est nostrum *jedermann*.

20. ἢ ἄλλην ἡντινοῦν τέχνην] Intell. ἀγαθός, peritus.

μὴ ἐστιν, ἢ καταγελῶσιν ἢ χαλεπαίνουσι. καὶ οἱ οἰκεῖοι B
προσιόντες νουθετοῦσιν ὡς μαινόμενον· ἐν δὲ δικαιοσύνῃ
καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ πολιτικῇ ἀρετῇ, ἐάν τινα καὶ εἰδῶσιν
ὅτι ἄδικός ἐστιν, ἐὰν οὗτος αὐτὸς καθ' αὑτοῦ τἀληθῆ
λέγῃ ἐναντίον πολλῶν, ὃ ἐκεῖ σωφροσύνην ἡγοῦντο εἶναι,
τἀληθῆ λέγειν, ἐνταῦθα μανίαν, καί φασι πάντας δεῖν
φάναι εἶναι δικαίους, ἐάν τε ὦσιν ἐάν τε μή, ἢ μαίνε-
σθαι τὸν μὴ προσποιούμενον δικαιοσύνην, ὡς ἀναγκαῖον C
οὐδένα ὄντιν' οὐχὶ ἁμῶς γέ πως μετέχειν αὐτῆς. ἢ μὴ
εἶναι ἐν ἀνθρώποις.

Cap. XIII. Ὅτι μὲν οὖν πάντ' ἄνδρα εἰκότως ἀποδέ-
χονται περὶ ταύτης τῆς ἀρετῆς σύμβουλον διὰ τὸ ἡγεῖ-
σθαι παντὶ μετεῖναι αὐτῆς, ταῦτα λέγω· ὅτι δὲ αὐτὴν
οὐ φύσει ἡγοῦνται εἶναι οὐδ' ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, ἀλλὰ
διδακτόν τε καὶ ἐξ ἐπιμελείας παραγίγνεσθαι ᾧ ἂν παρα-
γίγνηται, τοῦτό σοι μετὰ τοῦτο πειράσομαι ἀποδεῖξαι.
Ὅσα γὰρ ἡγοῦνται ἀλλήλους κακὰ ἔχειν ἄνθρωποι φύσει D

8. δικαιοσύνην delet Cobet nulla ratione habita proximi pronominis αὐτῆς, pro quo, qui eius iudicio accederet, scribere deberet δικαιοσύνης.

3. ἐάν τινα καὶ εἰδῶσιν] in iustitia vero ceterisque virtutibus civilibus etiamsi quem noverint esse iniustum, si is de se ipse multis audientibus vera fatetur, quod quidem illic (in ceteris artibus) continentiam putabant esse, videlicet verum dicere, id hic insaniam esse existimant. Δικαιοσύνην nunc appellat sophista rem iudiciariam, quod nunc non mirum. De simili vocabuli usu vide annot. ad Gorg. c. XIX. Post ὃ ἡγοῦντο εἶναι perspicuitatis causa additum τἀληθῆ λέγειν. v. Gorg. p. 476 E. p. 501 A. infra p. 351 A. Post ἐνταῦθα μανίαν int. ἡγοῦνται. *Stallb.*

8. προσποιούμενον δικαιοσύνην] Paulo durius et insolentius hoc dictum est pro προσποιούμενον δίκαιον εἶναι, sed quin a Platone profectum sit, non est quod dubitetur; sicut Lach. p. 184 C positum est ἡ προσποίησις τῆς τοιαύτης ἐπιστήμης, ita προσποιεῖσθαί τι recte dicitur. Et haec iniusti hominis falsa affectatio iustitiae maxime probat iusti sensum in nullo non inesse.

8. ὡς ἀναγκαῖον] Facili opera ὄν addideris. Sed cautius hac in re versandum esse docebunt quae Heindorfius ad h.l. et Stallbaum ad Gorg. p. 495 C adscripserunt, cf. etiam p. 324 E.

11. ἀποδέχονται] int. οἵ τε ἄλλοι καὶ Ἀθηναῖοι, vel οἱ σοὶ πολῖται, sed mirer nisi Protagoras ipse alterutrum adiecerit.

17. Ὅσα γὰρ ἡγοῦνται —] Nam quaecunque mala homines *inter se* habere arbitrantur naturae vel fortunae culpa. De proximis Stallbaum haec subtiliter disputavit: Facile alicui istud οὐδὲ διδάσκει ceteris verbis importune interiectum videatur, ut mirandum sit neminem dum in eo offendisse, praesertim quum mox p. 323 E nonnisi οἵ τε θυμοὶ καὶ αἱ κολάσεις καὶ αἱ νουθετήσεις commemorentur. Sed

ἢ τύχῃ, οὐδεὶς θυμοῦται οὐδὲ νουθετεῖ οὐδὲ διδάσκει οὐδὲ κολάζει τοὺς ταῦτα ἔχοντας, ἵνα μὴ τοιοῦτοι ὦσιν, ἀλλ' ἐλεοῦσιν. οἷον τοὺς αἰσχροὺς ἢ σμικροὺς ἢ ἀσθενεῖς τίς οὕτως ἀνόητος, ὥστε τι τούτων ἐπιχειρεῖν ποιεῖν; ταῦτα μὲν γάρ, οἶμαι, ἴσασιν ὅτι φύσει τε καὶ τύχῃ τοῖς ἀνθρώποις γίγνεται τὰ κακὰ καὶ τἀναντία τούτοις· Ε ὅσα δὲ ἐξ ἐπιμελείας καὶ ἀσκήσεως καὶ διδαχῆς οἴονται γίγνεσθαι ἀγαθὰ ἀνθρώποις, ἐάν τις ταῦτα μὴ ἔχῃ, ἀλλὰ τἀναντία τούτων κακά, ἐπὶ τούτοις που οἵ τε θυμοὶ γίγνονται καὶ αἱ κολάσεις καὶ αἱ νουθετήσεις· ὧν ἐστιν 324 ἓν καὶ ἡ ἀδικία καὶ ἡ ἀσέβεια καὶ συλλήβδην πᾶν τὸ ἐναντίον τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς· ἔνθα δὴ πᾶς παντὶ θυμοῦται καὶ νουθετεῖ, δῆλον ὅτι ὡς ἐξ ἐπιμελείας καὶ μαθήσεως κτητῆς οὔσης. εἰ γὰρ ἐθέλεις ἐννοῆσαι τὸ κολάζειν, ὦ Σώκρατες, τοὺς ἀδικοῦντας τί ποτε δύναται, αὐτό σε διδάξει, ὅτι οἵ γε ἄνθρωποι ἡγοῦνται παρα-

5. *οἶμαι εἴσασιν* B, *οἶμαι* post *ἴσασι* collocatum est in T, sed a sec. manu. 6. *κακὰ* posui iam in priore editione pro *καλὰ*, quod est in B et T, sed in hunc locum non quadrare patebit ex iis quae disputavi in Stud. philol. p. 847 sq. Schanz nunc *τὰ καλὰ* delevit. 12. *ἔνθα*, quod B habet, verum est idemque valet quod praegressum *ἐπὶ τούτοις*: *ἔνθεν* T.

vereor, ne nihil loco movendum sit, si quidem *διδάσκειν*, quemadmodum nostrum zurechtweisen, de leniore reprehensione dici recte colligitur ex apolog. Socr. p. 26 A: *εἰ δὲ ἄκων διαφθείρω, τῶν τοιούτων καὶ ἀκουσίων ἁμαρτημάτων οὐ δεῦρο νόμος εἰσάγειν ἐστίν, ἀλλ' ἰδίᾳ λαβόντα διδάσκειν καὶ νουθετεῖν.* Mox. p. 325 A: *τὸν μὴ μετέχοντα καὶ διδάσκειν καὶ κολάζειν.* Ibid. *κολαζόμενος καὶ διδασκόμενος.*

5. *ταῦτα μὲν — τὰ κακὰ*] *ταῦτα* est nominativus, v. p. 357 E, et cohaeret cum *τὰ κακὰ*, ut comprehendat deformitatem, parvitatem, imbecillitatem, quae naturalium malorum exempla allata erant. Pulchra et deformia quid hoc loco sibi velint, quo de bonis et malis agatur, nemo facile dixerit. Et Ficinus iam *τὰ κακὰ*, quod sententiarum nexui respondet, videtur invenisse; certe interpretatus est: intelligunt sane, ut arbitror, omnes, haec mala eorumque contraria natura hominibus fortunaque provenire.

11. *καὶ ἡ ἀσέβεια*] Nec iustitiae nec temperantiae, quas Protagoras adhuc civiles virtutes dixit esse, contraria est impietas. Sed sophista nunc ad virtutem universam transitum sibi parat, v. p. 325 A. 329 C. 330 A.

14. *εἰ γὰρ ἐθέλεις — διδάξει*] Futurum post *εἰ ἐθέλεις* illatum etiam infra p. 342 D: *εἰ γὰρ ἐθέλει τις —, εὑρήσει αὐτὸν φ. τ. φαινόμενον.* v. ad Phaedon. p. 68 C. — *τί ποτε δύναται*, quam tandem vim habeat. *Stallb.*

16. *αὐτό σε διδάξει*] per se ipsum i. e. ut nulla alia re opus sit, v. ad p. 320 D. Infra p. 329 B *ὡς αὐτὸ δηλοῖ.* al. De sententia v. Senec. de ira I 16, 21: 'Nam, ut *Plato* ait, nemo prudens punit, quia peccatum

σκευαστὸν εἶναι ἀρετήν. οὐδεὶς γὰρ κολάζει τοὺς ἀδι-
κοῦντας πρὸς τούτῳ τὸν νοῦν ἔχων καὶ τούτου ἕνεκα, B
ὅτι ἠδίκησεν, ὅστις μὴ ὥσπερ θηρίον ἀλογίστως τιμωρεῖ-
ται· ὁ δὲ μετὰ λόγου ἐπιχειρῶν κολάζειν οὐ τοῦ παρ-
εληλυθότος ἕνεκα ἀδικήματος τιμωρεῖται — οὐ γὰρ ἂν
τό γε πραχθὲν ἀγένητον θείη — ἀλλὰ τοῦ μέλλοντος
χάριν, ἵνα μὴ αὖθις ἀδικήσῃ μήτε αὐτὸς οὗτος μήτε
ἄλλος ὁ τοῦτον ἰδὼν κολασθέντα. καὶ τοιαύτην διάνοιαν
ἔχων διανοεῖται παιδευτὴν εἶναι ἀρετήν· ἀποτροπῆς γοῦν
ἕνεκα κολάζει. ταύτην οὖν τὴν δόξαν πάντες ἔχουσιν, C
ὅσοιπερ τιμωροῦνται καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. τιμωροῦνται
δὲ καὶ κολάζονται οἵ τε ἄλλοι ἄνθρωποι οὓς ἂν οἴωνται
ἀδικεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα Ἀθηναῖοι, οἱ σοὶ πολῖται· ὥστε
κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ Ἀθηναῖοί εἰσι τῶν ἡγουμέ-
νων παρασκευαστὸν εἶναι καὶ διδακτὸν ἀρετήν. Ὡς μὲν
οὖν εἰκότως ἀποδέχονται οἱ σοὶ πολῖται καὶ χαλκέως

1. *οὐδεὶς γὰρ κολάζει* — 8. *ἰδὼν κολασθέντα* Stob. in Floril., 46. 92 afferens pro *πρὸς τούτῳ* habet *πρὸς τοῦτο τὸν νοῦν ἔχων*, quod iniuria probat Ast. 7. *ἀδικήσῃ* T: *ἵνα* post *ἀδικήσῃ* iterat B, quam lectionem Orellius suspicatus est ex *τινὰ* ortam esse. 10. *κολάζειν. ταύτην* pro *κολάζει. ταύτην* B. 13. *οἱ σοὶ* in B mutatum est hic in *ὁ σοι* et statim post in *οἷς οἱ*.

est, sed ne peccetur; revocari enim praeterita non possunt, futura prohibentur, et quos volet nequitiae male cedentis exempla fieri palam occidet . . ut 'alios pereundo deterreant.' De eodem argumento Plato in Gorg. p. 525 uberius explicat. Ceteri Graeci quid de poena senserint, vis vocis *ἀκόλαστος* haud dubie significat. — *οἵ γε ἄνθρωποι* int. *οἱ μετὰ λόγου ἐπιχειροῦντες κολάζειν*, quibus oppositus est *ὅστις ὥσπερ θηρίον ἀλογίστως τιμωρεῖται*. Non igitur omnes homines intelligit, sed qui ratione, qua praediti sunt, utuntur, ut in Menandri sententia: *ὡς χαρίεν ἐστ' ἄνθρωπος, ὅταν ἄνθρωπος ᾖ*.

11. *τιμωροῦνται δὲ καὶ κολάζονται*] puniunt et castigant, illud est ultionem vel vindictam legibus debitam exigere, hoc peccantem cohibere et emendare. Aristotel. Rhetor. I 10, 17: *διαφέρει δὲ τιμωρία καὶ κόλασις· ἡ μὲν γὰρ κόλασις τοῦ πάσχοντος ἕνεκά ἐστιν, ἡ δὲ τιμωρία τοῦ ποιοῦντος, ἵνα ἀποπληρωθῇ*. Rarior autem est hic usus verbi *κολάζεσθαι* pro *κολάζειν*. Heindorf contulit Aristoph. Vesp. 405: *νῦν ἐκεῖνο τοὐξύθυμον, ᾧ κολαζόμεσθα, κέντρον ἐντέτατ' ὀξύ*, cui Stallb. addit Plat. Menex. p. 240 D: *κολασάμενοι τὴν ὑπερηφανείαν*. Et qui his locis discrimen inter *κολάζεσθαι* et *κολάζειν* statuunt, ut illo castigantis studium significetur, ii subtilius quam verius iudicant. Protagorae quidem argumentandi vis in eo posita est idque pro concesso sumit, qui cum ratione castiget, eum non ad ultionem, sed ad emendationem eius qui deliquerit, spectare. Nullo igitur sententiae discrimine a Protagora bis positum est *κολάζει*, semel *κολάζονται*, et hoc quidem propter praecedens *τιμωροῦνται*.

16. *ἀποδέχονται — συμ-*

καὶ σκυτοτόμου συμβουλεύοντος τὰ πολιτικά, καὶ ὅτι
D διδακτὸν καὶ παρασκευαστὸν ἡγοῦνται ἀρετήν, ἀποδέ-
δεικταί σοι, ὦ Σώκρατες, ἱκανῶς, ὡς γ' ἐμοὶ φαίνεται.

Cap. XIV. Ἔτι δὴ λοιπὴ ἡ ἀπορία ἐστίν, ἣν ἀπο-
ρεῖς περὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀγαθῶν, τί δήποτε οἱ ἄνδρες
οἱ ἀγαθοὶ τὰ μὲν ἄλλα τοὺς αὑτῶν υἱεῖς διδάσκουσιν,
ἃ διδασκάλων ἔχεται καὶ σοφοὺς ποιοῦσιν, ἣν δὲ αὐτοὶ
ἀρετὴν ἀγαθοί, οὐδενὸς βελτίους ποιοῦσι. τούτου δὴ
πέρι, ὦ Σώκρατες, οὐκέτι μῦθόν σοι ἐρῶ, ἀλλὰ λόγον.
ὧδε γὰρ ἐννόησον. Πότερον ἔστι τι ἕν, ἢ οὐκ ἔστιν,
E οὗ ἀναγκαῖον πάντας τοὺς πολίτας μετέχειν, εἴπερ μέλλει
πόλις εἶναι; ἐν τούτῳ γὰρ αὕτη λύεται ἡ ἀπορία, ἣν
σὺ ἀπορεῖς, ἢ ἄλλοθι οὐδαμοῦ. εἰ μὲν γὰρ ἔστι, καὶ
τοῦτό ἐστι τὸ ἓν οὐ τεκτονικὴ οὐδὲ χαλκεία οὐδὲ κερα-
μεία, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη καὶ τὸ ὅσιον εἶναι,
325 καὶ συλλήβδην ἓν αὐτὸ προσαγορεύω εἶναι ἀνδρὸς ἀρε-

3. ὥς γ' ἐμοὶ T: ὥς γέ μοι B. 4. λοιπὴ ἡ ἀπορία de Heindorfii coniectura scripsi, cui etiam Lobeck Paralip. I p. 512 tacite assensus est. Libri λοιπὴ ἀπορία. Sed articulus ἡ, qui post λοιπή facile intercidere potuit, opus videtur esse, v. ann.

βουλεύοντος] Infra p. 339 D: οὗ φησιν ἀποδέχεσθαι αὐτοῦ τὰ αὐτὰ ἑαυτῷ λέγοντος, Isocr. or. 21, 18: εἰ ἀποδέξεσθε τῶν τὰ τοιαῦτα λεγόντων. v. de Leg. p. 634 C. ibique Stallb.

4. λοιπὴ ἡ ἀπορία —] restat illa tua dubitatio de viris bonis, quare etc. Respicit Protagoras Socratis dubitationem p. 319 E propositam eamque nunc discussurus est.

6. διδάσκουσιν ἃ διδασκ.] institui et erudiri iubent. Usitatius hoc in genere est verbum medium. Et mox ipse Protagoras: τὰ μὲν ἄλλα διδάσκονται τοὺς υἱεῖς, et ταῦτα δ' ἄρα οὐ διδάσκονται. Sed activo nunc utitur, ut supra p. 320 A: Περικλῆς, ὁ τουτωνὶ τῶν νεανίσκων πατήρ, τούτους, ἃ μὲν διδασκάλων εἴχετο, καλῶς καὶ εὖ ἐπαίδευσεν. Ibid. καταθέμενος ἐν Ἀρίφρονος ἐπαίδευε. Men. p. 94 A, ubi p. 93 D dictum αὐτὸν ἐπαιδεύσατο, prorsus eadem verbi significatione. — ἣν δὲ αὐτοὶ ἀρετὴν ἀγ., sc. εἰσί. Rarior ellipsis ratio. *Stallb.*

9. οὐκέτι μῦθον] Iam alter locus orationis ita modo in fabula Protagorae haeret, quia sophista virtutem a Iove profectam esse eiusque iussu ab omnibus exerceri dixit. Hinc vero solum argumentis ex ipsa re ductis se usurum esse profitetur. Ac primum sic argumentatur: Si unum aliquid est, cuius omnes cives debent participes esse, idque in iustitia et virtute consistit, quam omnes homines doctrina et institutione parari posse existimant (c. XIII), efficitur, ut isti viri boni, qui filiis virtutem non tradant, ratione agant satis mira. Deinde (c. XV) docet, iis ipsis id praecipuae esse curae, ut filios ad virtutem adducant, denique explicat, cur haec patrum cura saepe prospero eventu careat.

16. καὶ συλλήβδην — ἀνδρὸς ἀρετήν] denique uno nomine illud appello ho-

τήν· εἰ τοῦτ' ἐστὶν οὗ δεῖ πάντας μετέχειν καὶ μετὰ τούτου πάντ' ἄνδρα, ἐάν τι καὶ ἄλλο βούληται μανθάνειν ἢ πράττειν. οὕτω πράττειν, ἄνευ δὲ τούτου μή. ἢ τὸν μὴ μετέχοντα καὶ διδάσκειν καὶ κολάζειν καὶ παῖδα καὶ ἄνδρα καὶ γυναῖκα, ἕωσπερ ἂν κολαζόμενος βελτίων γένηται, ὃς δ' ἂν μὴ ὑπακούῃ κολαζόμενος καὶ διδασκόμενος, ὡς ἀνίατον ὄντα τοῦτον ἐκβάλλειν ἐκ τῶν B πόλεων ἢ ἀποκτείνειν· εἰ οὕτω μὲν ἔχει, οὕτω δ' αὐτοῦ πεφυκότος οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες εἰ τὰ μὲν ἄλλα διδάσκονται τοὺς υἱεῖς, τοῦτο δὲ μή, σκέψαι, ὡς θαυμάσιοι γίγνονται οἱ ἀγαθοί. ὅτι μὲν γὰρ διδακτὸν αὐτὸ ἡγοῦνται καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, ἀπεδείξαμεν· διδακτοῦ δὲ ὄντος καὶ θεραπευτοῦ τὰ μὲν ἄλλα ἆρα τοὺς υἱεῖς διδάσκονται, ἐφ' οἷς οὐκ ἔστι θάνατος ἢ ζημία, ἐὰν μὴ ἐπίστωνται,

9. *ἄνδρες εἰ τὰ μὲν* Heusdius *εἰ* in his delendum censuit. 10. *ὡς θαυμασίως* BT, Protagoras autem non vult efficere mirabiliter fieri vel provenire viros bonos, sed iudicari oportere eos bonos, qui qua Socrates opinatur ratione agerent, mirabiles esse. Quare Schleiermacher *θαυμασίως* in *θαυμάσιοί σοι* mutandum censuit eique in stud. philol. p. 849 ita assensus sum, ut pronomen abiicerem; est enim *θαυμασίως* exortum frequenti permutatione litterarum *ι* et *ς*, cf. p. 327 E, Phaedr. p. 247 D. Hanc lectionem *θαυμάσιοι* recepit Schanz.

minis virtutem. De addito *εἶναι* v. ad p. 311 E.

1. *εἰ τοῦτ' ἐστὶν οὗ δεῖ*—] si, inquam, hoc est etc. Nam denuo filum orationis redorditur. Mox iterum post longiorem verborum ambitum: *εἰ οὕτω μὲν ἔχει κτέ.*, si *igitur* res ita se habet. In his *οὗ δεῖ κτέ.* a relativo transit ad demonstrativum *μετὰ τούτου*. Nam proprie pergere debebat: *καὶ μεθ' οὗ*. Sed prorsus eodem modo Phileb. p. 12 B: *ἦν ὅδε Ἀφροδίτην μὲν λέγεσθαί φησι, τὸ δ' ἀληθέστατον αὐτῆς ὄνομα Ἡδονὴν εἶναι*, et alibi sexcenties. Itaque nihil habet offensionis quod mox adduntur haec: *ἢ τὸν μὴ μετέχοντα — κολάζειν*, ad quae apparet mente repetendum esse verbum *δεῖ*. Deinde verbo *οὕτω* ante *πράττειν* quasi iteratur praecedens illud *μετὰ τούτου*. *Stallb.*

4. *καὶ παῖδα καὶ ἄνδ. κ. γυναῖκα*] Quum de coercitione agatur, ratio non obscura est, cur puer primo loco, ultimo femina posita sit, v. ad p. 314 A.

9. *οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες εἰ τὰ μὲν ἄλλα* —] Non video repetitum hoc *εἰ* quid molestiae afferat. Neque haereo in voculae collocatione. Nam istud *οἱ ἀγαθοί* cum vi dicitur ideoque tum primum locum in hac verborum comprehensione occupat, tum iteratur in periodi clausula. *Stallb.*

10. *σκέψαι, ὡς θαυμάσιοι γίγνονται οἱ ἀγ.*] vide, quam sint mirabiles isti boni, sc. ex argumentis hic propositis. Saepius a Platone id, quod argumentatione colligitur, *γίγνεσθαι* dicitur, ut p. p. 355 A *φημὶ ὑμῖν τούτου οὕτως ἔχοντος γελοῖον τὸν λόγον γίγνεσθαι, ὅταν λέγητε κτέ.*

ἐφ' ὧν δὲ ἡ τε ξημία θάνατος αὐτῶν τοῖς παισὶ καὶ
C *φυγαὶ μὴ μαθοῦσι μηδὲ θεραπευθεῖσιν εἰς ἀρετήν, καὶ*
πρὸς τῷ θανάτῳ χρημάτων τε δημεύσεις καὶ ὡς ἔπος
εἰπεῖν συλλήβδην τῶν οἴκων ἀνατροπαί, ταῦτα δ' ἄρα
οὐ διδάσκονται, οὐδ' ἐπιμελοῦνται πᾶσαν ἐπιμέλειαν; 5
Οἴεσθαί γε χρή, ὦ Σώκρατες.

1. ἐφ' ὧν BT: ἐφ' ᾧ Heindorf, vid. stud. phil. p. 851. 4. συλλήβδην: Schanz ξυλλήβδην retinuit, animo, ut suspicor, invito. Hirschig et Cobet pro insiticio habent.

Euthyd. p. 298 E *οὐκοῦν ὁ κύων πατὴρ ὧν σός ἐστιν, ὥστε σὸς πατὴρ γίγνεται ὁ κύων.*

1. *ἐφ' ὧν*] Protagoras, ut vulgarem loquendi modum sequeretur, dicere debuit *ἐφ' οἷς θάνατος ἡ ζημία.* v. Lys. or. 22, 5: *πεποίηκε παρὰ τοὺς νόμους, ἐφ' οἷς θάνατος ἡ ζημία.* Aeschin. or. 3, 250: *ἐφ' οἷς ἐστιν ἐκ τῶν νόμων ζημία θάνατος.* Sed quum *ἐφ' οἷς* bis deinceps positum sophistae molestum videretur, orationis variandae gratia, quod minus usitatum sed non minus graecum erat, dicere maluit. Conf. Isocr. or. 15, 20: *καὶ γὰρ αἰσχρὸν ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων πραγμάτων ἐλευθερωτάτους ὁμολογεῖσθαι εἶναι . . ἐπὶ δὲ τοῖς ἀγῶσι τοῖς ἐνθάδε γιγνομένοις τἀναντία τῇ δόξῃ φαίνεσθαι πράττοντας;* cf. supra p. 318 A et ad p. 324 C.

ἥ τε ξημία θάνατος—καὶ πρὸς τῷ θαν.] Vocula *τε* aptius collocata esset post *θάνατος*, sed ista *ἡ ξημία θάνατος*, si sensum spectas, unam sane notionem efficiunt. Quamobrem *τε* primo adhaerescit vocabulo. Ceterum mirandum non est, quod in hac similibusque locutionibus v. *ξημία* articulum praefixum habet. Significatur enim poena legibus constituta. Demosth. or. 19, 127: *τῶν τοιούτων ὁ νόμος θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι κελεύει.* Ibid. § 331: *ὃς θάνατον κελεύει τούτων τὴν ζημίαν εἶναι.* Ibid. § 286. al. *Stallb.*

3. *καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν συλλήβδην* —] et, ut uno verbo comprehendam, domorum eversiones'; ut Antiphontis domus eversa totumque genus infamatum est, v. de decem orat. I p. 834. Non igitur Protagoras h. l. verbis *ὡς (ἔπος) εἰπεῖν*, de quibus v. p. 317 A, vim vocis *ἀνατροπαί* ut veritatem excedentis lenit, cf. de leg. p. 728 A: *πᾶς γὰρ ὅ τ' ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ γῆς χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος· ὡς δὲ εἰπεῖν συλλήβδην, ὃς ἅπερ ἂν νομοθέτης . . τάττῃ . . μὴ ἐθέλῃ ἐπιτηδεύειν . . οὐκ οἶδε . . ψυχὴν κακοσχημονέστατα διατιθείς.*

4. *ταῦτα δ' ἄρα οὐ διδ.*] Prorsus eodem modo post *ἄρα* infertur *δ' ἄρα* Criton. p. 50 E: *ἢ πρὸς μὲν ἄρα σοι τὸν πατέρα οὐκ ἐξ ἴσου ἦν τὸ δίκαιον —· πρὸς δὲ τὴν πατρίδα ἄρα καὶ τοὺς νόμους ἐξέσται σοι;* de republ. X p. 600 D: *ἀλλὰ Πρωταγόρας μὲν ἄρα . . καὶ Πρόδικος . . φιλοῦνται, Ὅμηρον δ' ἄρα . . ῥαψῳδεῖν ἂν . . εἴων;* Usurpatur haec ratio cum vi quadam et gravitate in conclusione a minore ad maius, quam dialectici vocant, quum id, quod secundo loco commemoratur, propter rei antea memoratae condicionem absurdum et ineptum videri significatur. Similia notavimus ad apolog. Socr. p. 34 C. De repetito *δέ* v. Buttmann. ad Demosth. Midian. p. 155. *Stallb.*

6. *Οἴεσθαί γε χρή*] Saepe Plato hac formula usus est, ut Phaedon. p. 68 B. Criton. p. 53 C. 54 B.

Cap. XV. *Ἐκ παίδων σμικρῶν ἀρξάμενοι μέχρι οὗπερ ἂν ζῶσι καὶ διδάσκουσι καὶ νουθετοῦσιν. ἐπειδὰν θᾶττον συνιῇ τις τὰ λεγόμενα, καὶ τροφὸς καὶ μήτηρ καὶ παιδαγωγὸς καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ περὶ τούτου διαμάχονται, ὅπως ὡς βέλτιστος ἔσται ὁ παῖς, παρ' ἕκαστον* D *καὶ ἔργον καὶ λόγον διδάσκοντες καὶ ἐνδεικνύμενοι, ὅτι τόδε μὲν δίκαιον, τόδε δὲ ἄδικον, καὶ τόδε μὲν καλόν, τόδε δὲ αἰσχρόν, καὶ τόδε μὲν ὅσιον, τόδε δὲ ἀνόσιον, καὶ τὰ μὲν ποίει, τὰ δὲ μὴ ποίει. καὶ ἐὰν μὲν ἑκὼν πείθηται· εἰ δὲ μή, ὥσπερ ξύλον διαστρεφόμενον καὶ καμπτόμενον εὐθύνουσιν ἀπειλαῖς καὶ πληγαῖς. Μετὰ*

3. *συνιῇ*: in T est *συνίῃ* et B accentum omisit. 5. *ὅπως ὡς*: intercidit *ὡς* in B et T propter ultimam syllabam proximae particulae *ὅπως*, sed ut educatur, mihi et educationis natura et huius disputationis ratio olim iam videbatur postulare. 7. *τόδε μὲν δίκαιον, τόδε δὲ* scripsi: *τὸ μὲν δίκαιον, τὸ δὲ* BT. 9. *τὰ μὲν — τὰ δὲ* B: *τάδε μὲν — τάδε δὲ* T.

Cap. XV. Est hoc caput admodum notabile, quippe ex quo puerorum educatio et institutio, quae apud Athenienses illa aetate vigebat, optime cognosci possit. Conf. Becker Charicl. Hermann Griech. Antiquit. III 34. L. Grasberger Erziehung u. Unterricht im class. Altertum.

1. *Ἐκ παίδων σμικρῶν*—] Protagoras ipse dicere solebat: *φύσεως καὶ ἀσκήσεως διδασκαλία δεῖται, καὶ ἀπὸ νεότητος δὲ ἀρξαμένους δεῖ μανθάνειν.* Cramer Anecd. Par. I p. 171.

μέχρι οὗπερ ἂν ζῶσι] int. *οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες*. De rep. 471 B: *μέχρι τούτου ποιήσονται τὴν διαφοράν, μέχρι οὗ ἂν οἱ αἴτιοι ἀναγκασθῶσι . . δοῦναι δίκην.* De re optime Plato ipse de leg. p. 729 C: *παιδεία νέων διαφέρουσά ἐστιν οὐ τὸ νουθετεῖν, ἀλλ' ἅπερ ἂν ἄλλον νουθετῶν εἴποι τις, φαίνεσθαι ταῦτα αὐτὸν δρῶντα διὰ βίου.*

2. *ἐπειδὰν θᾶττον*—] Imitatus est hunc locum conscriptor libri de rep. Lacedaemon. II 1: *ἐπειδὰν τάχιστα οἱ παῖδες τὰ λεγόμενα ξυνιῶσιν, εὐθὺς μὲν ἐπ' αὐτοῖς παιδαγωγοὺς θεράποντας ἐφιστᾶσιν, εὐθὺς δὲ πέμπουσιν εἰς διδασκάλων μαθησομένους καὶ γράμματα καὶ μουσικὴν καὶ τὰ ἐν παλαίστρᾳ.*

5. *ὅπως ὡς βέλτιστος* —] Opus est *ὡς*, quod in filiis educandis nemo sanus eo spectat, ut omnes alios virtute superent, quae res apud veteres, ut Aristides sensit, ne periculo quidem vacua erat, sed ut quam optimi fiant et quantum per eorum indolem licet, virtute ornentur. Vel Persarum rex eunuchos quibus corpus filii ab ortu recentis curandum tradebat, iussit *μηχανᾶσθαι, ὅπως ὅτι κάλλιστος ἔσται* (Alcib. I p. 121 D); Conf. Euripid. Med. v. 289: *χρὴ δ' οὔποθ', ὅστις ἀρτίφρων πέφυκ' ἀνὴρ Παῖδας περισσῶς ἐκδιδάσκεσθαι σοφούς.*

9. *τὰ μὲν ποίει*] int. *τὰ δίκαια καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ ὅσια.*

ἐὰν μὲν ἑκὼν πείθηται] De hac figura Attica vid. ad p. 311 D notata, sed h. l. alia ellipsis ratio et cogitatione addendum est vel *ἀρκεῖ* vel *εὖ ἔχει* vel *τοῦτο ἄριστον*, quibus posteriores Graeci talem apodosin exprimere solent.

11. *Μετὰ δὲ ταῦτα εἰς διδ. πέμπ.*] Omnis liberorum

δὲ ταῦτα εἰς διδασκάλων πέμποντες πολὺ μᾶλλον ἐντέλλονται ἐπιμελεῖσθαι εὐκοσμίας τῶν παίδων ἢ γραμμάτων τε καὶ κιθαρίσεως. οἱ δὲ διδάσκαλοι τούτων τε ἐπιμελοῦνται, καὶ ἐπειδὰν αὖ γράμματα μάθωσι καὶ μέλλωσι συνήσειν τὰ γεγραμμένα, ὥσπερ τότε τὴν φωνήν, παρατιθέασιν αὐτοῖς ἐπὶ τῶν βάθρων ἀναγιγνώσκειν ποιη-

institutio quum in arbitrio parentum posita esset, ut nec quando pueri nec cui in disciplinam tradendi essent, publice praescriberetur, coniectura id perspici potest, quod Protagoras ipse paulo post dicit, puerum alium alio aetatis anno scholam frequentare coepisse; p. 326 C: *οἱ τούτων νἱεῖς πρωιαίτατα εἰς διδασκάλων τῆς ἡλικίας ἀρξάμενοι φοιτᾶν ὀψιαίτατα ἀπαλλάττονται.* Sed quoto aetatis anno rectissime id fieret, de ea re iam inter veteres magna erat dissensio. Plerique viri docti pueros septem annis minores litteris instituendos non putaverunt, quia illa demum aetas et intellectum disciplinarum capere et laborem pati posset, v. Quintil. Inst. Orat. I 1, 15. Platoni vero ne ea quidem aetas animi excolendi studio matura visa est; quin ille pueros ad decimum usque aetatis annum ad corporis tantum exercitationes artesque incumbere voluit, ut decennales demum in scribendo et legendo exercerentur, v. de leg. p. 809 E. — Publica cura eo tantum spectavit, ne quid in scholis contra honestatem fieret, v. Aeschin. or. 1, 9 sqq. Plat. de leg. p. 804 E. Xenoph. Cyrop. 1. 2, 2. al.

4. *ἐπειδὰν γράμματα μάθωσι*] int. *γράψαι τε καὶ ἀναγνῶναι* (de leg. p. 810 B). Solo ap. Lucian. Anach. 21: *γράμματα γράψασθαι καὶ τορῶς αὐτὰ ἐπιλέξασθαι διδάσκομεν.* — *ὥσπερ τότε.* quemadmodum antea, v. Phaedr. p. 271 E. Gorg. p. 488 C. al.

6. *παρατιθέασιν*] grammatistae sua poetarum exemplaria proponunt ab iisque etiam e scholis egressi, si quando evolvere cupiebant, expetiverunt, cf. Xenoph. symp. IV 27: *αὐτὸν δὲ σὲ ἐγὼ εἶδον (ὦ Σώκρατες, καὶ τὸν Κριτόβουλον), ὅτε παρὰ τῷ γραμματιστῇ ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ ἀμφότεροι ἐμαστεύετέ τι.* vid. infra annot. ad *ποιητ. ἀγ. ποιήματα.*

ἐπὶ τῶν βάθρων] *βάθρα* sunt subsellia scholastica, v. ad p. 315 C. Commentarii instar est locus legg. p. 810 E: *λέγω μέν, ὅτι ποιηταί τε ἡμῖν εἰσί τινες ἐπῶν ἑξαμέτρων πάμπολλοι καὶ τριμέτρων καὶ πάντων δὴ τῶν λεγομένων μέτρων, οἱ μὲν ἐπὶ σπουδήν, οἱ δὲ ἐπὶ γέλωτα ὡρμηκότες, ἐν οἷς φασι δεῖν — τοὺς ὀρθῶς παιδευομένους τῶν νέων τρέφειν καὶ διακορεῖς ποιεῖν, πολυηκόους τ' ἐν ταῖς ἀναγνώσεσι ποιοῦντας καὶ πολυμαθεῖς, ὅλους ποιητὰς ἐκμανθάνοντας· οἱ δὲ ἐκ πάντων κεφάλαια ἐκλέξαντες καί τινας ὅλας ῥήσεις εἰς ταὐτὸν ξυναγαγόντες ἐκμανθάνειν φασὶ δεῖν εἰς μνήμην τιθεμένους, εἰ μέλλει τις ἀγαθὸς ἡμῖν καὶ σοφὸς ἐκ πολυπειρίας καὶ πολυμαθίας γενέσθαι. Stallb.* Hac ratione capita carminum electa componendi inter alia orta sunt *τὰ χρυσᾶ ἔπη*, quae Pythagorae nomine feruntur et diu etiam in Christianorum scholis usurpata sunt, versus septuaginta unus, quibus praecipua hominis officia praecipiuntur. De iis memorat Galenus (X 30): *ἐγὼ δήποτε καὶ ταύτας δὴ τὰς φερομένας ὡς Πυθαγόρου παραινέσεις εἴθισα δὶς τῆς ἡμέρας ἀναγιγνώσκειν μὲν τὰ πρῶτα, λέγειν δ' ἀπὸ στόματος ὕστερον.*

6. *ποιητῶν ἀγαθῶν ποιήματα*]. Phaedr. p. 278 C: *Ὁμήρῳ καὶ εἴ τις ἄλλος αὖ ποίησιν ψιλὴν συντέθεικε.* Grammatistae enim carmina musicis mo-

τῶν ἀγαθῶν ποιήματα καὶ ἐκμανθάνειν ἀναγκάζουσιν, ἐν οἷς πολλαὶ μὲν νουθετήσεις ἔνεισι, πολλαὶ δὲ δι- 326
έξοδοι καὶ ἔπαινοι καὶ ἐγκώμια παλαιῶν ἀνδρῶν ἀγαθῶν, ἵνα ὁ παῖς ζηλῶν μιμῆται καὶ ὀρέγηται τοιοῦτος
5 γενέσθαι. οἵ τ' αὖ κιθαρισταὶ ἕτερα τοιαῦτα σωφροσύνης τε ἐπιμελοῦνται καὶ ὅπως ἂν οἱ νέοι μηδὲν κακουργῶσι. πρὸς δὲ τούτοις, ἐπειδὰν κιθαρίζειν μάθωσιν, ἄλλων αὖ ποιητῶν ἀγαθῶν ποιήματα διδάσκουσι, μελο- B
ποιῶν, εἰς τὰ κιθαρίσματα ἐντείνοντες, καὶ τοὺς ῥυθμούς

8. μελοποιῶν damnat Cobet, meo quidem iudicio sine iusta causa.

dis carentia tradiderunt, quibus in proximis lyrica opponuntur; v. de leg. p. 810 B, ac plerique, ut par erat, Homeri maxime carmina tractabant, etsi erant qui illa ut nimis prisca fastidirent. Plutarch. Alcib. VII: ἐπέστη (Ἀλκιβιάδης) γραμματοδιδασκάλῳ καὶ βιβλίον ᾔτησεν Ὁμηρικόν· εἰπόντος δὲ τοῦ διδασκάλου μηδὲν ἔχειν Ὁμήρου, κονδύλῳ καθικόμενος αὐτοῦ, παρῆλθεν. Ἑτέρου δὲ φήσαντος ἔχειν Ὅμηρον ὑφ' αὑτοῦ διορθωμένον· Εἶτ', ἔφη, γράμματα διδάσκεις . . καὶ οὐχὶ τοὺς νέους παιδεύεις; Praeter Homerum Hesiodus et Theognis in scholis usui erant, de illo v. Aeschin. or. 3, 73, de hoc Welcker Theogn. p. 72. Isocrat. 2, 43.

1. ἐκμανθάνειν] int. in scholis ipsis. Ratio qua in hac re usi sunt grammatistae memoratur Euthyd. p. 276 C: τί δέ, ὦ Κλεινία, ὁπότε ἀποστοματίζοι ὑμῖν ὁ γραμματιστής, πότεροι ἐμάνθανον τῶν παίδων τὰ ἀποστοματιζόμενα, οἱ σοφοὶ ἢ οἱ ἀμαθεῖς;

2. πολλαὶ δὲ διέξοδοι —] Διεξελθεῖν τῷ λόγῳ est oratione persequi, quod saepenumero copiosae narrationis habet significationem. Itaque διέξοδοι sunt narrationes de virtutibus laudibusque virorum clarorum et illustrium. *Stallb.*

5. οἵ τ' αὖ κιθαρισταί —] De citharistarum munere et officio deque musica ab ingenuis adolescentibus mature discenda et exercenda v. legg. p. 812 A. sqq. de republ. III p. 398 sqq. Aristotel. polit. VIII 5. Aristoph. nub. v. 966: εἶτ' αὖ (ὁ κιθαριστής) προμαθεῖν ᾄσμ' ἐδίδασκεν τὼ μηρὼ μὴ ξυνέχοντας, Ἢ Παλλάδα περσέπολιν δεινάν, ἢ Τηλέπορόν τι βόαμα, Ἐντεινομένους τὴν ἁρμονίαν, ἣν οἱ πατέρες παρέδωκαν. *Stallb.* Plato pueros tredecim annos natos ad musicam accedere et per tres deinceps annos fidibus discere vult de leg. p. 809 E. Atque eosdem praeceptores et litteras et musicam docuisse tradit Quintilianus (instit. orat. I 10) auctores huius rei appellans Sophronem et Eupolin; de hoc vid. Meineke fragm. com. I 114, II 431.

ἕτερα τοιαῦτα] tali itidem modo, v. ad p. 318 A et infra p. 344 D: καὶ γεωργὸν — ἀμήχανον ἂν θείη καὶ ἰατρὸν ταὐτὰ ταῦτα. Cf. de leg. 635 D δουλεύουσι τρόπον ἕτερον ἔτ' αἰσχίω.

6. οἱ νέοι] Aristot. Pol. VIII 6: ἡ μὲν οὖν Ἀρχύτου πλαταγὴ ἔστι τοῖς νηπίοις ἁρμόττουσα τῶν παιδιῶν, ἡ δὲ παιδεία πλαταγὴ τοῖς μείζοσι τῶν νέων.

9. εἰς τὰ κιθαρίσματα ἐντείνοντες] citharoedicis modis includentes. Nam τόνος quum et ad vocum fidiumve cantum pertineat et ad versuum

τε καὶ τὰς ἁρμονίας ἀναγκάζουσιν οἰκειοῦσθαι ταῖς ψυχαῖς τῶν παίδων, ἵνα ἡμερώτεροί τε ὦσι, καὶ εὐρυθμότεροι καὶ εὐαρμοστότεροι γιγνόμενοι χρήσιμοι ὦσιν εἰς τὸ λέγειν τε καὶ πράττειν· πᾶς γὰρ ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου εὐρυθμίας τε καὶ εὐαρμοστίας δεῖται. ἔτι τοίνυν 5 *πρὸς τούτοις εἰς παιδοτρίβου πέμπουσιν, ἵνα τὰ σώματα*

6. *πρὸς τούτοις* cum aliquot apograph. om. Bekker.

mensuram s. metrum, *ἐντείνειν τι* est aliquid vel musicis modis vel versu includere; hac significatione positum est Phaedon. p. 60 D: *περὶ τῶν ποιημάτων ὧν πεποίηκας, ἐντείνας* (sc. *εἰς ἔπος* s. *εἰς μέτρον*) *τοὺς τοῦ Αἰσώπου λόγους . . ἄλλοι τινές με ἤροντο.*

1. *ἀναγκάζουσιν οἰκειοῦσθαι ταῖς ψυχ.*] Disciplinas honestas puerorum animis fletu impressas esse tradit Xenoph. Cyrop. II 2, 14: *κλαύμασι διδάσκαλοι παισὶν ἀγαθὰ μαθήματα μηχανῶνται*, conf. Aristot. Pol. VIII 5: *οὐ παίζουσι μανθάνοντες· μετὰ λύπης γὰρ ἡ μάθησις.* De sententia idem eodem capite extr. *πολλοί φασι τῶν σοφῶν οἱ μὲν ἁρμονίαν εἶναι τὴν ψυχήν, οἱ δ' ἔχειν ἁρμονίαν.*

2. *ἵνα ἡμερώτεροί τε ὦσι, καὶ εὐρ.*] Quam praeclare veteres de vi et efficacia musices senserint, quum multi loci aliorum scriptorum testantur, tum Platonis verba de republ. III p. 401 D. E, ubi inter alia: *καταδύεται*, inquit, *εἰς τὸ ἐντὸς τῆς ψυχῆς ὅ τε ῥυθμὸς καὶ ἁρμονία, καὶ ἐρρωμενέστατα ἅπτεται αὐτῆς φέροντα τὴν εὐσχημοσύνην, καὶ ποιεῖ εὐσχήμονα, ἐάν τις ὀρθῶς τραφῇ. Stallb.*

4. *πᾶς γὰρ ὁ βίος—*] Aristides Quintil. de Music. I p. 2: *πᾶσα ἡλικία καὶ σύμπας βίος, ἅπασα δὲ πρᾶξις μουσικῇ μόνῃ τελέως ἂν κατακοσμηθείη.* Cicero de Offic. I 40: Sicut in fidibus aut in tibiis, — sic videndum est in vita, ne forte quid discrepet, vel multo etiam magis, quo maior et melior actionum quam sonorum concentus est. *Stallb.*

5. *ἔτι τοίνυν πρὸς τούτοις*] Aristoph. Plut. v. 1002: *καὶ πρὸς ἐπὶ τούτοις εἶπε.* De simili sermonis ubertate v. Lobeck ad Phrynich. p. 754.

6. *εἰς παιδοτρίβου πεμπ.*] Pueri enim, postquam litterarum et artis musicae initia perceperant, paedotribarum disciplinae tradebantur, a quibus in palaestris artem gymnasticam docerentur. Plat. de republ. III p. 403 C: *μετὰ δὴ μουσικὴν γυμναστικῇ θρεπτέοι οἱ νεανίαι.* Alcibiad. I p. 106 E Socrates ad Alcibiadem: *ἔμαθες γὰρ σύ γε, κατὰ μνήμην ἐμήν, γράμματα καὶ κιθαρίζειν καὶ παλαίειν.* Legg. VII p. 813 A sqq. Crit. p. 50 D. Aristoph. nub. v. 973 item post citharistam mentionem magistri gymnastici facit. Ceterum Hesychius, Photius, alii, v. *παιδοτρίβης* per *γυμναστής* interpretantur. Haec fere *Stallb.* Dolendum est, quod Socrates hanc rem ut in vulgus notam leviter modo attigit apud Xenoph. mem. III 5, 22, ubi Pericli minori: *οἶμαί σε*, inquit, *οὐδὲν ἧττον ἔχειν εἰπεῖν ὁπότε στρατηγεῖν ἢ ὁπότε παλαίειν ἤρξω μανθάνειν.* Id vero dubium non videtur, quin pueri iisdem annis, quibus litteraturam et musicam docebantur, corporum etiam exercitationi in palaestra vacaverint. Eisdem autem artibus, quas a paedotriba didicerant, postea e pueris egressi in gymnasiis nullo docente operam dederunt.

βελτίω ἔχοντες ὑπηρετῶσι τῇ διανοίᾳ χρηστῇ οὔσῃ, καὶ μὴ ἀναγκάζωνται ἀποδειλιᾶν διὰ τὴν πονηρίαν τῶν σω- C
μάτων καὶ ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πράξεσι. καὶ ταῦτα ποιοῦσιν οἱ μάλιστα δυνάμενοι μάλιστα· μά-
5 λιστα δὲ δύνανται οἱ πλουσιώτατοι, καὶ οἱ τούτων υἱεῖς πρωιαίτατα εἰς διδασκάλων τῆς ἡλικίας ἀρξάμενοι φοι-
τᾶν ὀψιαίτατα ἀπαλλάττονται. Ἐπειδὰν δὲ ἐκ διδασκά-
λων ἀπαλλαγῶσιν, ἡ πόλις αὖ τούς τε νόμους ἀναγκάζει
μανθάνειν καὶ κατὰ τούτους ζῆν, ἵνα μὴ αὐτοὶ ἐφ' αὑτῶν D
10 εἰκῇ πράττωσιν, ἀλλ' ἀτεχνῶς ὥσπερ οἱ γραμματισταὶ
τοῖς μήπω δεινοῖς γράφειν τῶν παίδων ὑπογράψαντες

4. *οἱ μάλιστα δυνάμενοι μάλιστα*] Libri οἱ (B. οὐ) *μάλιστα δυνάμενοι*. Alterum *μάλιστα* ex Heindorfii coniectura additum, qui recte: Quid, inquit, qui non possunt magis quam ceteri (*μάλιστα*), num facere negligunt prorsus? Hoc dicens Protagoras suam ipse argumentationem labefactasset. Et vertit Ficinus: Haec nempe observant maxime ii, qui maxime possunt. 7. *ἐκ* omitti vult Cobet provocans ad Gorg. p. 514 C, sed positum est ob praecedens *εἰς διδασκάλων*, ex quo ad *ἀπαλλάττονται* intelligendum *ἐκ διδασκάλων* 9. *κατὰ τούτους ζῆν*: his adduntur in libris *κατὰ παράδειγμα*, quae delenda esse vidit Schanz. videtur autem proximis Platonis verbis, quibus exemplum profertur, primo ascriptum: *παράδειγμα*, idque postea, ubi libri exhibent, cum praepositione *κατά*, quae in vicinitate erat, insertum esse.

6. *εἰς διδασκάλων τῆς ἡλικίας*] Protagoras omittere potuisset *τῆς ἡλικίας*, si vera essent, quae scripsit Pollux Onom. 1, 69: *τὸ πρωιαίτατα καὶ ὀψιαίτατα οὐκ ἐπὶ ἡμέρας μέρους ἀλλ' ἐπὶ χρόνου λέγεται .. ὡς ἐπὶ τῶν τι πραττόντων πρὸ καιροῦ ἢ μετὰ καιρὸν*, sed vid. Phaed. p. 59 E et ad p. 343 E ann.

8. *ἡ πόλις — ἀναγκάζει μανθάνειν*] Apud Lacedaemonios quidem, quorum leges (*ῥῆτραι*) non scriptae essent, id factum est; sed de tali Atheniensium cura publica nihil, quod sciam, aliunde constat. Solo ipse apud Lucianum (Anachars. c. 22) Scythae illi hospiti dicit: *ῥυθμίζομεν τὰς γνώμας (τῶν νέων), νόμους τε τοὺς κοινοὺς ἐκδιδάσκοντες, οἳ δημοσίᾳ πᾶσι πρόκεινται ἀναγιγνώσκειν μεγάλοις γράμμασιν ἀναγεγραμμένοι*. Andocid. or. I 84: *τοὺς κυρουμένους τῶν νόμων ἀναγράφειν εἰς τὸν τοῖχον . . σκοπεῖν τῷ βουλομένῳ*. Harpocrat. s. v. *ὁ κάτωθεν νόμος*. Poll. Onom. VIII 128. Publice igitur illae leges propositae erant, ut disci possent; et discebantur, quia si cuius scientiam fugiebant, qui sui iuris esset, cum imperiti incommodo id factum est, v. Aeschin. or. 1, 18.

9. *αὐτοὶ ἐφ' αὑτῶν εἰκῇ πρ.*] ipsi per se, respicit Socratis verba *αὐτοὶ περιιόντες νέμονται ὥσπερ ἄφετοι, ἐάν που αὐτόματοι περιτύχωσι τῇ ἀρετῇ* p. 320 A. cf. p. 323 C.

11. *ὑπογράψαντες γραμμάς*] Lineae praeducuntur, quo recte procedat scriptura; et: ut pueri in schola directe s. ad lineam scribere iubentur, ita in vita quae agunt ad legis normam iis dirigenda sunt. Et *δίκη* ipsa, quam Protagoras paulo post dicit *εὐθύνειν*, alibi dicitur *εὐθεῖα* s. *ἰθεῖα*, ut Hesiod. fragm. 212 (ed. Marksch.): *εἴ κε πάθοι*

γραμμὰς τῇ γραφίδι οὕτω τὸ γραμματεῖον διδόασι καὶ ἀναγκάζουσι γράφειν κατὰ τὴν ὑφήγησιν τῶν γραμμῶν, ὡς δὲ καὶ ἡ πόλις νόμους ὑπογράψασα, ἀγαθῶν καὶ παλαιῶν νομοθετῶν εὑρήματα, κατὰ τούτους ἀναγκάζει καὶ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι, ὃς δ' ἂν ἐκτὸς βαίνῃ τούτων, κολάζει· καὶ ὄνομα τῇ κολάσει ταύτῃ καὶ παρ' ὑμῖν καὶ
E ἄλλοθι πολλαχοῦ, ὡς εὐθυνούσης τῆς δίκης, εὐθῦναι. Τοσαύτης οὖν τῆς ἐπιμελείας οὔσης περὶ ἀρετῆς ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, θαυμάζεις, ὦ Σώκρατες, καὶ ἀπορεῖς, εἰ διδακτόν ἐστιν ἀρετή; Ἀλλ' οὐ χρὴ θαυμάζειν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον, εἰ μὴ διδακτόν.

Cap. XVI. Διὰ τί οὖν τῶν ἀγαθῶν πατέρων πολλοὶ υἱεῖς φαῦλοι γίγνονται; τοῦτο αὖ μάθε· οὐδὲν γὰρ θαυμαστόν, εἴπερ ἀληθῆ ἐγὼ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔλεγον,

7. εὐθυναι B: εὐθύναι T, εὐθύνη scriptum volebat Cornarius, recte adversante Heindorfio, qui pluralem numerum in formulis forensibus legitimum esse monuit ideoque non sine causa nunc positum.

τά κ' ἔρεξε, δίκη κ' ἰθεῖα γένοιτο.

3. ὡς δὲ καὶ ἡ πόλις] — Ὡς pro οὕτως dictum ut p. 338 A: ὡς οὖν ποιήσετε. De rep. p. 530 D: ὡς πρὸς ἀστρονομίαν —, ὡς πρὸς ἐναρμόνιον φοράν. Thucyd. 3, 37: ὡς οὖν χρὴ καὶ ἡμᾶς ποιεῖν. v. Krüg. Gr. 25. 10, 11. Voculam δὲ in comparationibus sic positam copiose illustrat Heindorf ad Phaedon. p. 72 C.

5. ἐκτὸς βαίνῃ τούτων] De leg. p. 876 E: μή ποτε βαίνειν ἔξω τῆς δίκης. Eadem vi migrandi Plato posuit ἐκβαίνειν de rep. 338 E et ἐξέρχεσθαι de leg. p. 644 B.

7. εὐθῦναι] correctiones. Tim. Lex. p. 125 interpretatur δίκαι κατὰ τῶν ἀρξάντων κακῶς, ubi v. Ruhnken. conf. Aristot. Pol. VI 8 (1322 C. Bekk.): ἐπεὶ δὲ ἔνιαι τῶν ἀρχῶν . . διαχειρίζουσι πολλὰ τῶν κοινῶν, ἀναγκαῖον ἑτέραν εἶναι τὴν ληψομένην λογισμὸν καὶ προσευθυνοῦσαν . . καλοῦσι δὲ τούτους οἱ μὲν εὐθύνους, οἱ δὲ λογιστάς, οἱ δὲ ἐξεταστάς, οἱ δὲ συνηγόρους.

12. τῶν ἀγαθῶν πατέρων — υἱεῖς φαῦλοι] Iam Homerus: παῦροι γάρ τοι παῖδες ὁμοῖοι πατρὶ πέλονται, οἱ πλέονες κακίους, παῦροι δέ τε πατρὸς ἀρείους (Od. 2, 276).

14. ἐν τοῖς ἔμπροσθεν] P. 323 A. — οὐδένα δεῖ ἰδιωτεύειν recte Heindorfius interpretatur: in ceteris quidem rebus alios esse δημιουργούς, alios ἰδιώτας; in iustitia nemini licere ἰδιώτῃ esse, sed unumquemque quasi δημιουργόν quendam esse oportere. Verba εἴπερ μέλλει πόλις εἶναι sic intelligas: siquidem civitas futura sit salva et incolumis; ut Criton. p. 50 B: ἢ δοκεῖ σοι οἷόν τε ἔτι ἐκείνην τὴν πόλιν εἶναι καὶ μὴ ἀνατετράφθαι. Proxima sic intelligas: Nam si, quod ego contendo, neminem debere virtutis minus gnarum aut imperitum esse, vere dictum est, ut est

ὅτι τούτου τοῦ πράγματος, τῆς ἀρετῆς, εἰ μέλλει πόλις 327
εἶναι, οὐδένα δεῖ ἰδιωτεύειν. Εἰ γὰρ δὴ ὃ λέγω οὕτως
ἔχει — ἔχει δὲ μάλιστα πάντων οὕτως — ἐνθυμήθητι
ἄλλο τῶν ἐπιτηδευμάτων ὁτιοῦν καὶ μαθημάτων προελό-
μενος. εἰ μὴ οἷόν τ' ἦν πόλιν εἶναι, εἰ μὴ πάντες αὐ-
ληταὶ ἦμεν, ὁποῖός τις ἐδύνατο ἕκαστος, καὶ τοῦτο καὶ
ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ πᾶς πάντα καὶ ἐδίδασκε καὶ ἐπέπληττε
τὸν μὴ καλῶς αὐλοῦντα, καὶ μὴ ἐφθόνει τούτου, ὥσπερ
νὺν τῶν δικαίων καὶ τῶν νομίμων οὐδεὶς φθονεῖ οὐδ'
ἀποκρύπτεται ὥσπερ τῶν ἄλλων τεχνημάτων — λυσιτελεῖ B
γάρ, οἶμαι, ἡμῖν ἡ ἀλλήλων δικαιοσύνη καὶ ἀρετή· διὰ
ταῦτα πᾶς παντὶ προθύμως λέγει καὶ διδάσκει τὰ δίκαια
καὶ τὰ νόμιμα — εἰ οὖν οὕτω καὶ ἐν αὐλήσει πᾶσαν
προθυμίαν καὶ ἀφθονίαν εἴχομεν ἀλλήλους διδάσκειν, οἴει
ἄν τι, ἔφη, μᾶλλον, ὦ Σώκρατες, τῶν ἀγαθῶν αὐλητῶν
ἀγαθοὺς αὐλητὰς τοὺς υἱεῖς γίγνεσθαι ἢ τῶν φαύλων;

7. *πάντα καὶ*: omittit *καὶ* Vindob. suppl. 7. 11. *ἦμῖν* Stephanus: *ὑμῖν* BT. 12. *διδάσκει καὶ* libri, sed *καὶ* ortum esse ex syllaba finali verbi *διδάσκει* probant superiora *νὺν τῶν δικαίων καὶ τῶν νομίμων οὐδεὶς φθονεῖ*, ad quae haec referuntur.

sane, rem tecum considera quovis alio studiorum et disciplinarum genere exempli causa adhibito. *Stallb.*

6. *ὁποῖός τις ἐδύνατο ἕκαστος*] Intell. *αὐλητὴς εἶναι.*

7. *καὶ ἐπέπληττε τὸν μὴ καλ.*] Accusativus *τὸν αὐλοῦντα* e verbo *ἐδίδασκε* pendet, remotiore eo quidem, sed totius sententiae primario, et cum *πάντα* cohaeret. Multo etiam durius interrupta inveniuntur verba constructione inter se apta, ut Eurip. Cycl. 123 *σπείρουσιν, ἢ τῷ ζῶσι, Δήμητρος στάχυν*; Rectissime autem Stallbaumius: Poterat, inquit, simpliciter dici: *πᾶς πάντα ἐδίδασκε τὸν μὴ καλῶς αὐλοῦντα.* Quod quidem in mente habens scriptor interiectum istud *καὶ ἐπέπληττε* non respicit, sed casum participii superiori illi *πάντα* accommodat, v. ad Phaedon. p. 94 D et ann. ad p. 313 B. Similiter mox verba *ὥσπερ τῶν ἄλλων τεχνημάτων* cohaerent cum remotioribus *τῶν δικαίων — — οὐδεὶς φθονεῖ*, perinde ac si *οὐδ' ἀποκρύπτεται* non esset interiectum. Veram esse hanc interpretationem docent etiam verba *καὶ μὴ ἐφθόνει τούτου*, quae more loquendi pervulgato ad *πᾶς πάντα ἐδίδασκε* referuntur. P. 320 B: *μὴ φθονήσῃς, ἀλλ' ἐπίδειξον.* Lachet. p. 200 B: *διδάξω καὶ σέ, καὶ οὐ φθονήσω.* Sympos. p. 223 A: *ἀλλ' ἔασον, καὶ μὴ φθονήσῃς τῷ μειρακίῳ ὑπ' ἐμοῦ ἐπαινεθῆναι.* Men. p. 71 D: *εἶπον καὶ μὴ φθονήσῃς.*

13. *εἰ οὖν οὕτω* —] Parenthesi absoluta revertitur oratio unde digressa erat: cuius rei indicium facit *οὖν*, ut Euthydem. p. 290 B C. Apol. Socr. p. 29 D. p. 40 D. Sympos. p. 201 D. al. *Stallb.*

15. *οἴει ἄν τι, ἔφη, μᾶλλον*] Exspectabas *μᾶλλόν τι.* Sed v. Xenoph. Cyrop. I 6, 11: *οἴει τι, ἔφη, ἧττον τοῦτο εἶναι αἰσχρόν.*

οἶμαι μὲν οὔ, ἀλλὰ ὅτου ἔτυχεν ὁ υἱὸς εὐφυέστατος
C γενόμενος εἰς αὔλησιν, οὗτος ἂν ἐλλόγιμος ηὐξήθη, ὅτου
δὲ ἀφυής, ἀκλεής· καὶ πολλάκις μὲν ἀγαθοῦ αὐλητοῦ
φαῦλος ἂν ἀπέβη, πολλάκις δ' ἂν φαύλου ἀγαθός· ἀλλ'
οὖν αὐληταί γ' ἂν πάντες ἦσαν ἱκανοὶ ὡς πρὸς τοὺς 5
ἰδιώτας καὶ μηδὲν αὐλήσεως ἐπαΐοντας. οὕτως οἷον καὶ
νῦν, ὅστις σοι ἀδικώτατος φαίνεται ἄνθρωπος τῶν ἐν

4. ἀλλ' οὖν — γ' ἄν Nattmann de Plat. Prot. p. 12: ἀλλ' οὖν — γοῦν BT. 7. ἐν νόμοις καὶ ἀνθρώποις BT: ἐν ἐννόμοις ἀνθρώποις Schanz, quod sententiae minus convenit, nam ἔννομοι ἄνθρωποι non sunt homines sub lege viventes sed legi sua sponte parentes eosque Plato de rep. 424 E cum σπουδαίοις coniungit, et verba ἐν νόμοις necessaria sunt, exstingui possent proxima καὶ ἀνθρώποις, cf. Xenoph. Memor. III 9, 1, sed nihil mutandum nec ἀνθρώποις, ut Cobet vult, praefigendum νομίμοις. v. p. 323 C (δικαιοσύνης ἀναγκαῖον μετέχειν) ἢ μὴ εἶναι ἐν ἀνθρώποις.

2. οὗτος ἂν ἐλλόγιμος ηὐξήθη] i. e. οὗτος ἂν ηὐξήθη ὥστε ἐλλόγ. γίγνεσθαι. Frequens est haec verborum αὔξειν, αἴρειν, τελεῖν, παιδεύειν, διδάσκειν, al. constructio, quam grammatici appellant prolepsin adiectivi. Demosthen. or. 2, 5: παρακρουόμενος μέγας νῦν ηὐξήθη. Plat. de republ. VIII p. 565 C: ἕνα τινὰ ἀεὶ δῆμος εἴωθε . . τρέφειν τε καὶ αὔξειν μέγαν. Aeschyl. Agam. v. 761: μέγαν τελεσθέντα ὄλβον. Eurip. Heraclid. v. 575: δίδασκε σοφούς, redde sapientes, de quo genere loquendi consulas Valcken. Diatrib. p. 205. *Stallb.* Comparativo usus est Plato de leg. p. 681 A: τῶν οἰκήσεων μειζόνων αὐξανομένων. Thucyd. IV 171: τοὺς λόγους μακροτέρους οὐ μηκυνοῦμεν.

3. ἀκλεής] per zeugma intelligendum ἐγένετο.

4. ἀλλ' οὖν αὐληταί γ' ἄν] Frequens ἀλλ' οὖν — γε. Sophist. p. 254 C: ἀλλ' οὖν λόγου γε ἐνδεεῖς μηδὲν γιγνώμεθα. Aeschin. or. 3, 11: ἀλλ' οὖν προβάλλεταί γέ τι πρὸ τῆς αἰσχύνης. al. Deinde ὡς πρὸς τοὺς ἰδ. est: si cum rudibus comparentur. *Stallb.*

6. οὕτως οἷον καὶ νῦν] H. e. quemadmodum credis (v. p. 327 B: οἴει ἄν τι μᾶλλον κτέ. et οἶμαι μὲν οὔ) si civitas stare non posset, nisi omnes cives essent tibicines, artem tibia canendi nemini defuturam, ita nunc quoque existima, quum, ut vidimus, iustitiam in civibus omnibus inesse oporteat, qui tibi videatur iniustissimus, iustitiam eum non deficere. Itaque in verbis δίκαιον αὐτὸν εἶναι partic. ἄν, quam excidisse quidam arbitrati sunt, per sententiae rationem ne ferri quidem potest.

7. τῶν ἐν νόμοις καὶ ἀνθρώποις τεθραμμένων] Egregie haec illustrantur Isocratis loco or. II 2, in quo orator eos, qui inter homines vivunt, multis rebus ad virtutem comparandam adiuvari dicit: ἐστὶ πολλὰ τὰ παιδεύοντα (αὐτούς), μάλιστα μὲν τὸ μὴ τρυφᾶν . . ἔπειθ' οἱ νόμοι . . ἔτι δ' ἡ παρρησία καὶ τὸ φανερῶς ἐξεῖναι τοῖς τε φίλοις ἐπιπλῆξαι καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐπιθέσθαι ταῖς ἀλλήλων ἁμαρτίαις κτέ. Eiusmodi admonitiones et coercitiones nulla lege constitutae hic sunt intelligendae, quibus homines ab hominibus magis quam legibus corriguntur. Tali modo educati in proximis opponuntur agrestibus hominibus σποράδην et sine lege et societatis cura degentibus, quales homines

νόμοις καὶ ἀνθρώποις τεθραμμένων, δίκαιον αὐτὸν εἶναι καὶ δημιουργὸν τούτου τοῦ πράγματος, εἰ δέοι αὐτὸν κρίνεσθαι πρὸς ἀνθρώπους, οἷς μήτε παιδεία ἐστὶ μήτε D *δικαστήρια μήτε νόμοι μηδὲ ἀνάγκη μηδεμία διὰ παντὸς* 5 *ἀναγκάζουσα ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι, ἀλλ' εἶεν ἄγριοί τινες, οἷοίπερ οὓς πέρυσι Φερεκράτης ὁ ποιητὴς ἐδίδαξεν ἐπὶ Ληναίῳ. ἦ σφόδρα ἐν τοῖς τοιούτοις ἀνθρώποις γενόμενος, ὥσπερ οἱ ἐν ἐκείνῳ τῷ χορῷ μισάνθρωποι, ἀγαπή-*

7. *οἵους* Athenaeus, unde Hirschig *οἵουσπερ* scriptum fuisse coniecit, sed hanc coniecturam, quam Schanz recepit, improbavit Philol. X p. 188, afferens Cratyl. p. 432 E *τοιοῦτον οἷόνπερ οὐ ὄνομά ἐστιν* 8. *μισάνθρωποι* BT: Heinrichius hanc Pherecratis fabulam eandem fuisse ac Chironem et chorum e Centauris constitisse ratus in commentat., quae inscripta est: Demonstratio et restitutio loci corrupti e Platon. Protagora (Kiliae 1813. 4), *ἡμιάνθρωποι* coniecit, pro quo leniore mutatione *μιξάνθρωποι* scribendum censuit Iacobs Anthol. III 2. 800 et *μεσάνθρωποι* Lehrs Rhein. Mus. 1872 p. 346.

Pherecrates in scenam produxerit. Cum his asperis incultisque comparatus vel iniustissimus illorum ex Protagorae sententia in iustitia excellit.

5. *ἀλλ' εἶεν ἄγριοί τινες*—] H. e. *ἀλλ' οἳ εἶεν ἄγριοί τινες*. Sententiam comprobat et argumentis confirmat Plato de leg. p. 874 E: *προρρητέον δή, ὡς νόμους ἀνθρώποις ἀναγκαῖον τίθεσθαι καὶ ζῆν κατὰ νόμους, ἢ μηδὲν διαφέρειν τῶν πάντῃ ἀγριωτάτων θηρίων κτέ.*

6. *οἷοίπερ οὓς πέρυσι Φερεκράτης*] Quales erant in fabula quam superiore anno docuit Pherecrates in certamine Lenaico. Ita haec explicuit Casaubonus ad Athen. lib. V p. 218 D, ubi quo tempore fabula acta sit, his verbis proditur: *ἐδιδάχθησαν δὲ οἱ Ἄγριοι ἐπ' Ἀριστίωνος ἄρχοντος* h. e. Ol. 89, 4, v. proleg. p. 32. Paucis reliquiis exceptis et haec fabula et ceterae Pherecratis, qui in veteris comoediae poetis nobilissimis numeratus est et *ἀττικώτατος* dicitur Athenaeo p. 268, interciderunt. Notum est metrum Pherecrateum, quo invento ipse videtur gloriari ap. Hephaest. p. 101; v. schol. Arist. Nub. v. 563. Meineke Fragm. Com. Graec. I 68; II 283.

ἐπὶ Ληναίῳ] Aristoph. Acharn. v. 504: *Αὐτοὶ γάρ ἐσμεν οὐπὶ Ληναίῳ τ' ἀγών*, ubi scholiastes: *εἰς τὰ Λήναια καθῆκε τὸ δρᾶμα*, v. Demosth. or. 21, 10. Agebantur autem Bacchi Lenaei dies festi ac solemnes summa hieme, mense Gamelione, ut docet Proclus ad Hesiod. Op. et D. v. 506: *τῷ Γαμηλιῶνι, καθ' ὃν καὶ τὰ Λήναια παρ' Ἀθηναίοις. Ἴωνες δὲ τοῦτον (τὸν μῆνα) οὐδ' ἄλλως, ἀλλὰ Ληναιῶνα καλοῦσι.* De Lenaeorum origine et celebratione v. Aug. Mommsen Heortologia p. 332 sqq.

8. *ὥσπερ οἱ ἐν ἐκείνῳ τ. χορ. μισάνθρωποι*] int. *ἐγένοντο ἐν τοῖς τοιούτοις* h. e. *ἀγρίοις ἀνθρώποις*; chorus enim fabulae e misanthropis conflatum esse statuendum est. Longissime a vero aberrat opinio eorum, qui *ἀγρίους* ac *μισανθρώπους* eosdem esse arbitrantur. Hi inter homines educati et sub legibus aequo iure cum ceteris vivere docti propter civium pravitatem hominum coetus urbesque reliquerant, illi ab omni animi cultu semper remoti vel pessimo cive multo erant peiores. Aristoph. Lysistr. v. 812: *οὗτος ἆρ' ὁ Τίμων ὤχεθ' ὑπὸ μίσους πολλὰ κατάρασάμενος ἀνδράσι πο-*

σαις ἄν, εἰ ἐντύχοις Εὐρυβάτῳ καὶ Φρυνώνδᾳ, καὶ ἀνολοφύραι' ἂν ποθῶν τὴν τῶν ἐνθάδε ἀνθρώπων πονη-
E ρίαν. νῦν δὲ τρυφᾷς, ὦ Σώκρατες, διότι πάντες διδάσκαλοί εἰσιν ἀρετῆς, καθ' ὅσον δύνανται ἕκαστος, καὶ οὐδείς σοι φαίνεται. ἔσθ' ὥσπερ ἂν εἰ ζητοῖς, τίς διδά- 5
328 σκαλος τοῦ ἑλληνίζειν; οὐδ' ἂν εἷς φανείη, οὐδέ γ' ἄν, οἶμαι, εἰ ζητοῖς, τίς ἂν ἡμῖν διδάξειε τοὺς τῶν χειροτεχνῶν υἱεῖς αὐτὴν ταύτην τὴν τέχνην, ἣν δὴ παρὰ τοῦ πατρὸς μεμαθήκασι, καθ' ὅσον οἷός τ' ἦν ὁ πατὴρ καὶ οἱ τοῦ πατρὸς φίλοι ὄντες ὁμότεχνοι· τούτους ἔτι 10
τίς ἂν διδάξειεν; οὐ ῥᾴδιον οἶμαι εἶναι, ὦ Σώκρατες, τούτων διδάσκαλον φανῆναι, τῶν δὲ ἀπείρων παντάπασι
B ῥᾴδιον, οὕτω δὲ ἀρετῆς καὶ τῶν ἄλλων πάντων. ἀλλὰ κἂν εἰ ὀλίγον ἔστι τις ὅστις διαφέρει ἡμῶν προβιβάσαι

5. φαίνεται. ἔσθ' ὥσπερ scripsi: pro ἔσθ' exhibet B εἶθ', T εἰθ'. Plerique recen. editores φαίνεται εἶναι. ὥσπερ de Heindorfii coniectura, qua quidem lenior medela est, quam proposui.

νηροῖς, ubi schol.: ἐπιεικὴς ἦν καὶ ἔφευγε τοὺς πονηρούς. Illius similes erant Pisthetaerus et Euelpides, quos Aristophanes in Avibus vitam litium ac negotiorum plenam fugientes facit. Recte igitur Heindorfius: „Quantum, inquit, assequi coniectura queam, rem ita institutam fuisse opinor a Pherecrate, ut chorum facerent homines non suae tantum reipublicae, sed omnium omnino hominum osores, qui civitate sua relicta quum inter feros immanesque homines secessissent, mox resipiscentes illam, unde abierant, societatem hominum civilemque vitam requirerent. Quorum exemplo Protagoras Socratem dicit eiulaturum desiderio vel pravissimorum Athenis hominum." — Phrynondas et Eurybatus propter insignem morum pravitatem proverbio celebrati sunt. v. Suidas et Harpocrat. s. v. Aeschin. or. 3, 137 ibique schol. Et Eurybati famam ad ultimam graecae linguae memoriam servatam esse, e recenti voce Ὑπερευρύβατος apparet, qua ὁ ὑπερβάλλων Εὐρύβατον πονηρίᾳ significabatur, v. Bekker Anecd. Gr. I p. 67.

5. ἔσθ' ὥσπερ —] H. e. ἔχει οὕτως ὥσπερ: eadem est ratio s. perinde est ac si graece loquendi magistrum quaeras, cf. p. 335 E et Sophocl. Trach. 475 ἔστιν γὰρ οὕτως ὥσπερ οὗτος ἐννέπει.

10. τούτους ἔτι τίς ἂν διδάξειε] quis eos adhuc (in arte illa sua, ad quam iam instituti sunt) docere possit?

13. οὕτω δὲ ἀρετῆς] int. διδάσκαλον φανῆναι οὐ ῥᾴδιόν ἐστι.

ἀλλὰ κἂν εἰ ὀλίγον —] sed si quis est qui vel paullulum nobis in eo praestet, ut alios ad virtutem provehat: contenti esse debemus. De κἂν εἰ, in quibus ἄν ad constructionem nihil valet, vid. Stallbaum ad Phaed. p. 71 B. Sententia Archidami apud Thucyd. I 84 prolata, quae hic proponatur, digna est: πολὺ διαφέρειν οὐ δεῖ νομίζειν ἄνθρωπον ἀνθρώπου, κράτιστον δὲ εἶναι ὅστις ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεται.

εἰς ἀρετήν, ἀγαπητόν. Ὧν δὴ ἐγὼ οἶμαι εἷς εἶναι. καὶ διαφερόντως ἂν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ὀνῆσαί τινα πρὸς τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν γενέσθαι, καὶ ἀξίως τοῦ μισθοῦ ὃν πράττομαι. καὶ ἔτι πλείονος. ὥστε καὶ αὐτῷ δοκεῖν τῷ μαθόντι. διὰ ταῦτα καὶ τὸν τρόπον τῆς πράξεως τοῦ μισθοῦ τοιοῦτον πεποίημαι. ἐπειδὰν γάρ τις παρ' ἐμοῦ μάθῃ, ἐὰν μὲν βούληται, ἀπέδωκεν ὃ ἐγὼ πράττομαι ἀργύριον· ἐὰν δὲ μή, ἐλθὼν εἰς ἱερὸν ὀμόσας, C ὅσου ἂν φῇ ἄξια εἶναι τὰ μαθήματα, τοσοῦτον κατέθηκε.

Τοιοῦτόν σοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐγὼ καὶ μῦθον καὶ λόγον εἴρηκα, ὡς διδακτὸν ἀρετὴ καὶ Ἀθηναῖοι οὕτως ἡγοῦνται, καὶ ὅτι οὐδὲν θαυμαστὸν τῶν ἀγαθῶν πατέρων φαύλους υἱεῖς γίγνεσθαι καὶ τῶν φαύλων ἀγαθούς, ἐπεὶ καὶ οἱ Πολυκλείτου υἱεῖς, Παράλου καὶ Ξανθίππου τοῦδε ἡλικιῶται, οὐδὲν πρὸς τὸν πατέρα εἰσί, καὶ ἄλλοι ἄλλων δημιουργῶν. τῶνδε δὲ οὔπω ἄξιον

2. *ὀνῆσαι* Dobree advers. II p. 391: *νοῆσαι* BT. 7. *ἀπέδωκεν*: ita olim iam correxi *ἀποδέδωκεν*, quod libri exhibent et recent. edit. immerito eiecerunt. De hac permutatione perfecti et aoristi v. ad p. 320 A et Stud. philolog. p. 852.

1. *Ὧν δὴ ἐγὼ οἶμαι* —] Ex his igitur me arbitror unum esse et praeter ceteros institutione mea aliquem, veluti Hippocratem, ad virtutem iuvare posse, idque sic, ut dignus sim ea mercede, quam exigo, adeoque etiam maiore, ita ut ipsi etiam discenti ita videatur. cf. Hipp. I p. 281 B: *ἱκανὸς εἶ παρὰ τῶν νέων πολλὰ χρήματα λαμβάνων ἔτι πλείω ὠφελεῖν ὧν λαμβάνεις*. Quum Protagoras h. l. de virtute tradenda disserat, *νοῆσαι* nullum hic habet locum; *ὀνῆσαι* eodem modo positum est de rep. p. 600 D: *εἴπερ οἷός τ' ἦν πρὸς ἀρετὴν ὀνῆσαι ἀνθρώπους*.

5. *τὸν τρόπον — τοιοῦτον πεπ.*] Rem paulo aliter narrat Aristoteles Ethic. Nicom. IX 1: (*ὅπερ φασὶ καὶ Πρωταγόραν ποιεῖν*) *ὅτε γὰρ διδάξειεν ἀδήποτε, τιμῆσαι τὸν μαθόντα ἐκέλευεν, ὅσου δοκεῖ ἄξια ἐπίστασθαι, καὶ ἐλάμβανε τοσοῦτον*. Veriora reique naturae aptiora videntur esse, quae Plato h. l. de sophistae instituto tradidit, eum non omnes, sed eos tantum discipulos, qui pecuniam ab ipso constitutam solvere noluissent, iuratos disciplinas aestimare et quanti aestimassent, tantum solvere iussisse. Eum aliis etiam condicionibus docuisse argumento sunt ea, quae de eius lite cum Euathlo tradunt Apuleius Flor. IV 18 et Gellius N. A. V. 10. Cum quibus consentit Diogenes Laertius, qui (IX 59) Protagoram dicit a singulis discipulis institutionis pretium exegisse centenas minas, quod a fide abhorret, sed cf. Quint. Inst. Or. III 1. 10.

8. *ἐλθὼν εἰς ἱερὸν*] Cicero pro Balb. c. 5: Athenis, aiunt, quum quidam apud eos, qui sancte graviterque vixisset et testimonium dixisset et, ut mos Graecorum est, ad aras accederet etc.

16. *τῶνδε δὲ οὔπω ἄξιον τοῦτο κατ.*] hi vero (Paralus

D τοῦτο κατηγορεῖν. ἔτι γὰρ ἐν αὐτοῖς εἰσιν ἐλπίδες· νέοι γάρ.

Cap. XVIII. Πρωταγόρας μὲν τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα ἐπιδειξάμενος ἀπεπαύσατο τοῦ λόγου. καὶ ἐγὼ ἐπὶ μὲν πολὺν χρόνον κεκηλημένος ἔτι πρὸς αὐτὸν ἔβλεπον ὡς ἐροῦντά τι, ἐπιθυμῶν ἀκούειν· ἐπεὶ δὲ δὴ ἠσθόμην, ὅτι τῷ ὄντι πεπαυμένος εἴη, μόγις πως ἐμαυτὸν ὥσπερεὶ συναγείρας εἶπον, βλέψας πρὸς τὸν Ἱπποκράτη· Ὦ παῖ Ἀπολλοδώρου, ὡς χάριν σοι ἔχω, ὅτι προὔτρεψάς με
E ὧδε ἀφικέσθαι· πολλοῦ γὰρ ποιοῦμαι ἀκηκοέναι ἃ ἀκήκοα Πρωταγόρου. ἐγὼ γὰρ ἐν μὲν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ἠγούμην οὐκ εἶναι ἀνθρωπίνην ἐπιμέλειαν, ᾗ ἀγαθοὶ οἱ ἀγαθοὶ γίγνονται· νῦν δὲ πέπεισμαι. πλὴν σμικρόν τί μοι ἐμποδών, ὃ δῆλον ὅτι Πρωταγόρας ῥᾳδίως ἐπεκδιδάξει, ἐπειδὴ καὶ τὰ πολλὰ ταῦτα ἐξεδίδαξε. καὶ γὰρ
329 εἰ μέν τις περὶ αὐτῶν τούτων συγγένοιτο ὁτῳοῦν τῶν δημηγόρων, τάχ' ἂν καὶ τοιούτους λόγους ἀκούσειεν ἢ Περικλέους ἢ ἄλλου τινὸς τῶν ἱκανῶν εἰπεῖν· εἰ δὲ ἐπανέροιτό τινά τι, ὥσπερ βιβλία οὐδὲν ἔχουσιν οὔτε

4. ἐπὶ μὲν in ἔτι μὲν mutandum et ἔτι ante πρὸς delendum putat Schanz; hic praepositionis ἐπί usus non insolitus. Theophr. h. pl. VI 4, 4 ὀψιανθὴς ὁ σκόλυμος καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον. 11. ἐγὼ γὰρ T: ἔγωγε B.

et Xanthippus) nondum commerentur huiusmodi reprehensionem, quum adhuc liceat bona de iis sperare propter iuventutem. Nam ἄξιόν ἐστιν est iustum est, decet. *Stallb.* De Paralo et Xanthippo cf. ipsius Protagorae verba prolegom. p. 29.

4. ἐπὶ μὲν πολὺν χρόνον κεκηλημένος] ad multum tempus delinitus usque eum intuebar. Neque enim cum Heindorfio haec, ἐπὶ μὲν π. χρόνον, ad seq. ἔβλεπον trahenda sunt. Menex. p. 235 A: καὶ ἑκάστοτε ἕστηκα — κηλούμενος. Ibid. B: οὕτως ἔναυλος ὁ λόγος τε καὶ ὁ φθόγγος παρὰ τοῦ λέγοντος ἐνδύεται εἰς τὰ ὦτα, ὥστε μόγις τετάρτῃ ἢ πέμπτῃ ἡμέρᾳ ἀναμιμνήσκομαι ἐμαυτοῦ. — ὡς ἐροῦντά τι, putans eum aliquid dicturum. *Stallb.*

10. ὧδε ἀφικέσθαι] Photius lex. p. 658, 14 et Suidas s. v. Ὧδε haec habent: ὧδε οὐ μόνον τὸ οὕτως, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐνθάδε ὡς ἡμεῖς . . καὶ Πλάτων που κέχρηται ἀντὶ τοῦ δεῦρο καὶ ἐνθάδε . τὸ δὲ οὕτως ἐν τοῖς πλείστοις δηλοῖ. Huius Platonis loci immemor Meineke Fragm. Com. Graec. II p. 47 levitatis Photium incusat negatque ὧδε apud bonos scriptores pro δεῦρο vel ἐνθάδε inveniri.

12. ᾗ ἀγαθοὶ οἱ ἀγαθοὶ γίγν.] Simonides (fragm. 61) Οὔτις, inquit, ἄνευ θεῶν ἀρετὰν λάβεν, vid. ad p. 319 B.

14. ἐπεκδιδάξει] Euthyphr. p. 7 A: ἀλλὰ σὺ δῆλον ὅτι ἐπεκδιδάξεις, ὡς ἔστιν ἀληθῆ ἃ λέγεις.

19. ὥσπερ βιβλία οὐδὲν

ἀποκρίνασθαι οὔτε αὐτοὶ ἐρέσθαι, ἀλλ' ἐάν τις καὶ σμικρὸν ἐπερωτήσῃ τι τῶν ῥηθέντων, ὥσπερ τὰ χαλκία πληγέντα μακρὸν ἠχεῖ καὶ ἀποτείνει, ἐὰν μὴ ἐπιλάβηταί τις, καὶ οἱ ῥήτορες οὕτω σμικρὰ ἐρωτηθέντες δόλιχον

2. *χαλκία* scripsi pro *χαλκεῖα*, quod B T et editiones habent, cf. Pollux. X 122, et hoc vocab. Cratyl. p. 430 A *εἴ τι χαλκίον* (vas aeneum) *κινήσειε κρούσας* in B et T sine ε exaratum est. 4. *δόλιχον* Stephanus. *δολιχὸν* B T.

ἔχουσι — ἐρέσθαι] Saepius Socrates in hac quaestione, quam de virtutum coniunctione et conspiratione instituit, contionandi et colloquendi discrimen memorat et Protagoram, qui utriusque disputandi generis sit peritus, rogat, ut hoc velit uti i. e. ut longis orationibus missis breviter vel respondendo vel interrogando sermones secum conferat. Pro *οὐδὲν ἔχουσιν οὔτε ἀποκρ. οὔτε ἐρέσθαι* breviter dici potuit *οὐκ ἐπίστανται διαλέγεσθαι*. Cratyl. p. 390 C: *τὸν ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι ἐπιστάμενον ἄλλο τι σὺ καλεῖς ἢ διαλεκτικόν; Οὔκ, ἀλλὰ τοῦτο.* Male haec verba accipiunt, qui oratores quum interrogati sint omnino tacere arbitrentur; respondent illi, sed non ad ea quae ex iis quaesita erant neque ita, ut interrogantis intellectus rationem habeant, quapropter libris similes dicuntur, v. Phaedr. p. 275 D sqq., semperque longam rursus orationem ordiuntur. Conf. Themist. p. 253 C: *εἰ δὲ δὴ καὶ ἐρέσθαι ἐπιχειρήσεις, μὴ συνεὶς ὅ τι εἴρηκεν, ἑτέρῳ περιπλήξῃ ὀνόματι δυσκολώτερον ὠνομασμένῳ· περανεῖς δὲ οὐδέποτε οὐδὲν κτέ.*

2. *τὰ χαλκία πληγέντα*] Menander (IV 89 Meineke): *τὸ Δωδωναῖον ἄν τις χαλκίον, Ὃ λέγουσιν ἠχεῖν, ἂν παράψηθ' ὁ παριών, Τὴν ἡμέραν ὅλην, καταπαύσαι θᾶττον ἢ Ταύτην λαλοῦσαν· νύκτα γὰρ προσλαμβάνει*, cf. ultimum exemplum proximae notae.

3. *μακρὸν ἠχεῖ*] Neutrum eodem modo cum aliis verbis sonum quendam significantibus coniungitur; supra p. 310 B *τῇ φωνῇ μέγα λέγων*, p. 334 D *μεῖζον φθέγγεσθαι*. Euthyd. p. 305 B *φθεγγόμενα καὶ βοῶντα μέγιστον τὰ σιδήρια λέγεται, ἐάν τις ἅψηται*, et notum Homericum *μακρὸν ἀΰτειν*.

ἀποτείνει] Hoc verbum, ad quod ex praecedentibus facile intelligas *τὴν ἠχήν*, sine casu et absolute positum est ut *κατατείνω* de rep. p. 367 B, ad quem locum in T ascriptum est: *ἀντὶ τοῦ μακρὸν λόγον διεξέρχομαι*, cf. Gorg. p. 458 B: *καὶ νῦν ἴσως πόρρω ἀποτενοῦμεν, ἢν διαλεγώμεθα*, i. e. *μακρολογήσομεν*.

ἐπιλάβηται] Eleganter verbum positum est, quum et proprie de iis dicatur, qui vasa contrectant eoque sonum eorum reprimunt, et metaphorice significet prehendere (rationis reposcendae causa) et redarguere veluti Sympos. p. 214 E. Gorg. p. 469 C. al.

4. *καὶ οἱ ῥήτορες οὕτω*] referenda haec sunt ad *ὥσπερ τὰ χαλκία πλ. μ. ἠχεῖ*. Vulgaris loquendi consuetudo exigebat *οὕτω καὶ οἱ ῥήτορες σμ.*, cf. de rep. I p. 354 B: *ὥσπερ οἱ λίχνοι ἀπογεύονται, καὶ ἐγώ μοι δοκῶ οὕτως κ. τ. λ.* IX p. 585 A: *ὥσπερ δὲ πρὸς τὸ μέλαν ἀποσκοποῦντες, καὶ πρὸς τὸ ἄλυπον οὕτως κ. τ. λ.* Phaedr. p. 230 D. al. *Stallb.*

δόλιχον τοῦ λόγου] Ad vulgatam scripturam *δολιχὸν τοῦ λόγου* tuendam Astius plures locos attulit, quibus adiectivum cum genitivo substantivi eiusdem generis componitur, ut Xenoph. Cyrop. III 2, 2: *σκο-*

B κατατείνουσι τοῦ λόγου· Πρωταγόρας δὲ ὅδε ἱκανὸς μὲν μακροὺς λόγους καὶ καλοὺς εἰπεῖν, ὡς αὐτὸ δηλοῖ, ἱκανὸς δὲ καὶ ἐρωτηθεὶς ἀποκρίνασθαι κατὰ βραχὺ καὶ ἐρόμενος περιμεῖναί τε καὶ ἀποδέξασθαι τὴν ἀπόκρισιν, ἃ ὀλίγοις ἐστὶ παρεσκευασμένα. νῦν οὖν, ὦ Πρω- 5
ταγόρα, σμικροῦ τινος ἐνδεής εἰμι πάντ' ἔχειν, εἴ μοι ἀποκρίναιο τόδε. τὴν ἀρετὴν φῂς διδακτὸν εἶναι, καὶ ἐγώ, εἴπερ ἄλλῳ τῳ ἀνθρώπων, καὶ σοὶ πείθομαι.

2. *αὐτὸ δηλοῖ* ex apogr. Parisino 1811 auctoribus Stephano et Hemsterhusio (Anecdot. T. I p. 177) repositum: *αὐτά* BT. Deinde pro *ἀποκρίνασθαι* exhibet T *ἀποκρίνεσθαι*. 8. *ἄλλῳ τῳ ἀνθρώπων* T: *ἄλλῳ τῶν ἀνθρώπων* B. *ἀνθρώπων, καὶ* scripsi: Post *ἀνθρώπων* libri addunt *πειθοίμην ἄν*, quae verba recentior. edit. Heindorfio auctore cum proximis coniungunt et exstincto *πείθομαι* scribunt *ἀνθρώπων, πειθοίμην ἂν καὶ σοί*, sed v. Stud. philol. p. 853 sq. et infra annot.

πῶν κατενόει πολλὴν τῆς χώρας . . ἔρημον καὶ ἀργὸν οὖσαν, Aristoph. Acharn. v. 350: *τῆς μαρίλης συχνήν*. al., sed multo h. l. languidius est adiectivum quam substantivum *δόλιχος*, de quo v. ann. ad p. 335 E. Simili significatione hanc vocem posuit Epicrates: *δόλιχον τοῖς ἔτεσιν ἤδη τρέχει*, longum vitae spatium emetitur, v. Meineke III 367. Longitudinem orationis cum cursus contendit Eupolis in Periclis eloquentia describenda: *ὁπότε παρέλθοι δ', ὥσπερ ἀγαθοὶ δρομῆς, ἓκ δέκα ποδῶν ἤρει λέγων τοὺς ῥήτορας* (Schol. Aristoph. Ach. 530), et Strepsiades, ut centum stadiis dicendo omnes Graecos superet, apud Aristophanem (nub. 430) exoptat; cf. ran. 91 *Εὐριπίδου πλεῖν ἢ σταδίῳ λαλίστερα* (*μειρακύλλια*). Quint. Instit. Or. XI 3: Flavius Virginius interrogavit de quodam suo antisophista, quot millia passuum declamasset.

2. *ὡς αὐτὸ δηλοῖ*] ut res ipsa docet. Frequens formula *αὐτὸ δηλοῖ, αὐτὸ δείξει, αὐτὸ σημαίνει*. Sed inusitatus est numerus pluralis *αὐτά*.

6. *σμικροῦ τινος ἐνδ. εἰμ.*] paullulum quid requiro, ut omnia habeam, si mihi ad hoc respondeas. Optativus post indicativum *κατὰ τὸ νοούμενον* infertur: nam haec: *σμ. τ. ἐνδ. εἰμι*, fere idem significant quod: *νῦν οὖν πάντ' ἂν ἔχοιμι*. *Stallb.*

8. *εἴπερ ἄλλῳ τῳ ἀνθρώπων, καὶ σοὶ πείθομαι*] Verbis *πειθοίμην ἄν*, quae vulgo post *ἀνθρώπων* adduntur, librarius quidam ellipsin prope constantem parum scite supplere conatus est. Infra p. 352 D: *καὶ ἅμα, εἴπερ τῳ ἄλλῳ, αἰσχρόν ἐστι καὶ ἐμοί*. de leg. p. 667 A: *προσέχων τούτῳ τὸν νοῦν δρῶ τοῦτο, εἴπερ*, ubi de elliptico usu voc. *εἴπερ* v. Stallbaum. Heindorfius autem, quum grammaticae consuleret, sententiam prorsus evertit, ut eius coniecturam plerisque editoribus probatam esse iure mireris. Socrates modo iis rationibus, quas Protagoras protulisset, sibi persuasum esse dixerat, virtutem doceri posse, v. p. 328 E: *ἡγούμην οὐκ εἶναι ἀνθρωπίνην ἐπιμέλειαν, ᾗ οἱ ἀγαθοὶ ἀγαθοὶ γίγνονται, νῦν δὲ πέπεισμαι*. Hanc eandem sententiam nunc, postquam quid inter oratorem et dialecticum interesset exposuit, aliis verbis exprimit. Nec vero Socrates in proximis rem ipsam, quam concessit, in dubitationem vocat, imo summa con-

ὃ δ' ἐθαύμασά σου λέγοντος, τοῦτό μοι ἐν τῇ ψυχῇ ἀπο- C
πλήρωσον. ἔλεγες γάρ, ὅτι ὁ Ζεὺς τὴν δικαιοσύνην καὶ
τὴν αἰδῶ πέμψειε τοῖς ἀνθρώποις, καὶ αὖ πολλαχοῦ ἐν
τοῖς λόγοις ἐλέγετο ὑπὸ σοῦ ἡ δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη
καὶ ὁσιότης καὶ πάντα ταῦτα ὡς ἕν τι εἴη συλλήβδην,
ἀρετή. ταῦτ' οὖν αὐτὰ διελθέ μοι ἀκριβῶς τῷ λόγῳ,
πότερον ἓν μέν τί ἐστιν ἡ ἀρετή, μόρια δὲ αὐτῆς ἐστιν
ἡ δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη καὶ ὁσιότης, ἢ ταῦτ' ἐστὶν
ἃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον πάντα ὀνόματα τοῦ αὐτοῦ ἑνὸς D
ὄντος. τοῦτ' ἐστὶν ὃ ἔτι ἐπιποθῶ.

Cap. XVIII. Ἀλλὰ ῥᾴδιον τοῦτό γ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀποκρίνασθαι, ὅτι ἑνὸς ὄντος, τῆς ἀρετῆς, μόριά ἐστιν ἃ ἐρωτᾷς. Πότερον, ἔφην, ὥσπερ προσώπου τὰ μόρια μόριά ἐστι, στόμα τε καὶ ῥὶς καὶ ὀφθαλμοὶ καὶ ὦτα, ἢ ὥσπερ τὰ τοῦ χρυσοῦ μόρια οὐδὲν διαφέρει τὰ ἕτερα τῶν ἑτέρων καὶ τοῦ ὅλου, ἀλλ' ἢ μεγέθει καὶ σμικρότητι; Ἐκείνως μοι φαίνεται, ὦ Σώκρατες, ὥσπερ E
τὰ τοῦ προσώπου μόρια ἔχει πρὸς τὸ ὅλον πρόσωπον. Πότερον οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ μεταλαμβάνουσιν οἱ ἄν-

1. ἐν τῇ ψυχῇ: in B ἢ ψυχῇ omissa sunt, spatio vacuo relicto, ut in hoc libro h. l. alia etiam verba aut mutilata aut omissa sunt, vid. Schanzii not. critic. 8. ἢ ταῦτ' T: εἰ τ' αὖ B. 16. τὰ ἕτερα τῶν ἑτέρων Sauppe: libri post τῶν ἑτέρων habent ἀλλήλων sed apparet ἀλλήλων esse interpretamentum verborum τὰ ἕτερα τῶν ἑτέρων, recteque dici potuit aut τὰ μόρια διαφέρει ἀλλήλων καὶ τοῦ ὅλου, aut τὰ μόρια διαφ. τὰ ἕτερα τῶν ἑτέρων καὶ τοῦ ὅλου. Illo modo Socrates sententiam huius loci repetens p. 349 C bis locutus est. Schanz hanc ob causam seclusit verba τὰ ἕτερα τῶν ἑτέρων, sed cf. p. 330 A sq. et Socrates illud ἀλλήλων p. 349 C Protagorae tribuit.

stantia eam sua ratione confirmare studet.

1. ὃ δ' ἐθαύμασά σου λέγοντος] Theaet. p. 161 B: ὃ δὲ θαυμάζω τοῦ ἑταίρου σου. Apolog. Socr. in.: μάλιστα δὲ αὐτῶν ἓν ἐθαύμασα. Men p. 95 C: καὶ Γοργίου μάλιστα ταῦτα ἄγαμαι. De rep. II p. 376 A. 367 D. De quo genitivo v. Krüger Gr. 47. 10, 9. Proxima recte interpretatur Heindorfius: hoc, quod mancum est quasi in animo meo, plenum perfectumque redde.

3. πολλαχοῦ] v. p. 325 A et p. 323 E.

13. Πότερον, ἔφην, ὥσπερ προσώπου —] Sententia haec est: Utrum illae formae et partes virtutis inter se natura et vi sua diversae sunt, quemadmodum partes corporis; an praeter magnitudinem aut parvitatem nihil habent, quo inter se differant? De ἀλλ' ἤ v. ad Phaedon. p. 81 B. *Stallb.*

19. μεταλαμβάνουσιν — οἱ δὲ ἄλλο] Construuntur μετέχειν, μεταδιδόναι, μεταλαμβάνειν, aliaque id genus verba cum accusativo, ubi quis in societatem et possessionem alicu-

ϑρωποι τούτων τῶν τῆς ἀρετῆς μορίων οἱ μὲν ἄλλο, οἱ δὲ ἄλλο, ἢ ἀνάγκη, ἐάνπερ τις ἓν λάβῃ, ἅπαντα ἔχειν; Οὐδαμῶς, ἔφη, ἐπεὶ πολλοὶ ἀνδρεῖοί εἰσιν, ἄδικοι δέ, καὶ δίκαιοι αὖ, σοφοὶ δὲ οὔ. Ἔστι γὰρ οὖν καὶ ταῦτα
330 μόρια τῆς ἀρετῆς, ἔφην ἐγώ, σοφία τε καὶ ἀνδρεία; Πάντων μάλιστα δήπου, ἔφη· καὶ μέγιστόν γε ἡ σοφία τῶν μορίων. Ἕκαστον δὲ αὐτῶν ἐστιν, ἦν δ' ἐγώ, ἄλλο, τὸ δὲ ἄλλο; Ναί. Ἦ καὶ δύναμιν αὐτῶν ἕκαστον ἰδίαν ἔχει, ὥσπερ τὰ τοῦ προσώπου; οὐκ ἔστιν ὀφθαλμὸς οἷον τὰ ὦτα οὐδ' ἡ δύναμις αὐτοῦ ἡ αὐτή· οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδέν ἐστιν οἷον τὸ ἕτερον οὔτε κατὰ τὴν δύναμιν οὔτε κατὰ τὰ ἄλλα. ἆρ' οὖν οὕτω καὶ τὰ τῆς ἀρετῆς μόρια
B οὐκ ἔστι τὸ ἕτερον οἷον τὸ ἕτερον, οὔτε αὐτὸ οὔτε ἡ δύναμις αὐτοῦ; ἢ δῆλα δὴ ὅτι οὕτως ἔχει, εἴπερ τῷ παραδείγματί γε ἔοικεν; Ἀλλ' οὕτως, ἔφη, ἔχει, ὦ Σώκρατες. Καὶ ἐγὼ εἶπον· Οὐδὲν ἄρα ἐστὶ τῶν τῆς ἀρετῆς μορίων

15. οὕτως, ἔφη, ἔχει, ὦ Σώκρατες T: Verba ἔχει, ὦ Σώκρατες om. B et cum eo Sauppe et Schanz, sed in talibus maiore fide dignus est T.

ius rei, quae de pluribus una est, integrae atque plenae venire dicitur. Quod quid sibi velit, liceat exemplo aliquo declarare diligentius. Recte dicitur *μετέχω τῶν κτημάτων*, quia ipsum verbum *μέτεχειν* significat etiam ab aliis bonorum partem possideri: unde fit, ut in hac similibusque sententiis constanti usu frequentetur casus secundus. Sed quando te partem dimidiam bonorum integram possidere significare volueris, non poteris aliter dicere nisi sic: *μετέχω τῶν κτημάτων τὸ ἥμισυ*: genitivus enim in tali sententia ineptus foret. *Stallb.* De proximis verbis Protagorae v. ad p. 323 E.

7. *Ἕκαστον δὲ αὐτῶν — τὸ δὲ ἄλλο*] H. e. *αὐτῶν δὲ ἕκαστον τὸ μὲν ἄλλο ἐστί, τὸ δὲ ἄλλο.* Phileb. p. 56 D: *πῇ ποτε διορισάμενος οὖν ἄλλην, τὴν δὲ ἄλλην θείη τις ἂν ἀριθμητικήν*; h. e. *τὴν μὲν ἄλλην, τὴν δὲ ἀλλ.* Eodem modo p. 320 B et infra p. 331 B. p. 334 A. p. 343 E. p. 355 D. Sophist. p. 221 E. de rep. p. 451 E. *Stallb.*

9. *οὐκ ἔστιν ὀφθαλμὸς*] Illustrant haec verba *ὥσπερ τὰ τοῦ προσώπου*, ideoque *ἀσυνδέτως* addita sunt. In proximis Stallbaumius distinguendum censuit: *ἆρ' οὖν οὕτω καὶ τὰ τῆς ἀρετῆς μόρια* (sc. *ἔχει*)· *οὐκ ἔστι τὸ ἕτερον οἷον τὸ ἕτερον*, et probat hanc verborum distinctionem Astius ad h. l., sed obstat formula *ἢ δῆλα δὴ ὅτι*, quae non nisi post interrogationem, ad quam nondum responsum est, infertur.

13. *οὔτε αὐτό*] P. 333 A: *ἀνόμοια καὶ αὐτὰ καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῶν.* p. 360 E: *τί ποτ' ἐστὶν αὐτὸ ἡ ἀρετή.* Significat *αὐτό* in his rem ipsam per se et universe spectatam.

15. *οὕτως, ἔφη, ἔχει, ὦ Σωκρ.*] Haec Protagorae personae optime nunc conveniunt, nam ille in priore parte dialogi insignem prae se fert comitatem et prolixitate respondendi utitur ut p. 329 D, 330 A al.

ἄλλ' οἷον ἐπιστήμη, οὐδ' οἷον δικαιοσύνη, οὐδ' οἷον ἀνδρεία, οὐδ' οἷον σωφροσύνη, οὐδ' οἷον ὁσιότης. Οὐκ ἔφη. Φέρε δή, ἔφην ἐγώ, κοινῇ σκεψώμεθα, ποῖόν τι αὐτῶν ἐστιν ἕκαστον. πρῶτον μὲν τὸ τοιόνδε· ἡ δικαιοσύνη πρᾶγμά τί ἐστιν, ἢ οὐδὲν πρᾶγμα; ἐμοὶ μὲν γὰρ C δοκεῖ· τί δὲ σοί; Καὶ ἐμοί, ἔφη. Τί οὖν; εἴ τις ἔροιτο ἐμέ τε καὶ σέ, Ὦ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες, εἴπετον δή μοι, τοῦτο τὸ πρᾶγμα, ὃ ὠνομάσατε ἄρτι, ἡ δικαιοσύνη, αὐτὸ τοῦτο δίκαιόν ἐστιν, ἢ ἄδικον; ἐγὼ μὲν ἂν αὐτῷ ἀποκριναίμην, ὅτι δίκαιον· σὺ δὲ τίν' ἂν ψῆφον θεῖο; τὴν αὐτὴν ἐμοί, ἢ ἄλλην; Τὴν αὐτήν, ἔφη. Ἔστιν ἄρα τοιοῦτον ἡ δικαιοσύνη, οἷον δίκαιον εἶναι, D φαίην ἂν ἔγωγε ἀποκρινόμενος τῷ ἐρωτῶντι· οὐκοῦν καὶ σύ; Ναί, ἔφη. Εἰ οὖν μετὰ τοῦτο ἡμᾶς ἔροιτο· οὐκοῦν καὶ ὁσιότητά τινά φατε εἶναι; φαῖμεν ἄν, ὡς ἐγῷμαι. Ναί, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν φατε καὶ τοῦτο πρᾶγμά τι εἶναι; φαῖμεν ἂν ἢ οὔ; Καὶ τοῦτο συνέφη. Πότερον δὲ τοῦτο αὐτὸ τὸ πρᾶγμά φατε τοιοῦτον πεφυκέναι, οἷον ἀνόσιον εἶναι, ἢ οἷον ὅσιον; ἀγανακτήσαιμ' ἂν ἔγωγ', ἔφην, τῷ ἐρωτήματι, καὶ εἴποιμ' ἄν· Εὐφήμει, ὦ ἄνθρωπε· σχολῇ μεντἂν τι ἄλλο ὅσιον εἴη, εἰ μὴ αὐτή E γε ἡ ὁσιότης ὅσιον ἔσται· τί δὲ σύ; οὐχ οὕτως ἂν ἀποκρίναιο; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

1. ἄλλ' οἷον B: ἄλλο οἷον T. 6. καὶ ἐμοί, quod Protagoram, ut ex gente Ionum, decet, T: Κἀμοί Hirschig et Schanz, καί μοι B, cf. ad p. 350 C. 19. ἀγανακτήσαιμ' ἂν T: ἀγανακτήσαιμεν B. 20. ἔφην olim iam correctum: ἔφη BT. 21. αὐτή γε T: αὕτη γε B.

4. πρῶτον μὲν τὸ τοιόνδε] Int. σκεψώμεθα.

7. Ὦ Πρωταγόρα τ. κ. Σώκρατες] E vulgari loquendi modo Socrates dicere debuit Ὦ Σώκρατες τ. κ. Πρωταγόρα, v. p. 311 D, 316 A. al., sed honoris causa Protagorae ut homini aetate multo antecedenti (v. p. 317 C) et usu ac doctrina praestanti priorem locum concedit. Eadem verborum collocatione Socrates infra p. 353 A usus est: ἔροιντ' ἂν ἡμᾶς Ὦ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες.

9. αὐτὸ τοῦτο δίκαιόν ἐστιν] Num hoc ipsum est, quod nomen eius indicat, videlicet iustum. *Stallb.*

10. τίν' ἂν ψῆφον θεῖο; τὴν αὐτὴν ἐμοί] Ante τὴν αὐτήν intell. πότερον, usu frequenti, quem illustraverunt Heindorf ad Gorg. 141. Astius ad legg. p. 130. *Stallb.*

12. τοιοῦτον —, οἷον δίκαιον εἶναι] Sic mox: φατὲ τοιοῦτον πεφυκέναι, οἷον ἀνόσιον εἶναι, et p. 331 A: Οὐκ ἄρα ἐστὶν ὁσιότης οἷον δίκαιον εἶναι πρᾶγμα, i. e. τοιοῦτον πρᾶγμα, οἷον δίκαιον εἶναι. *Stallb.*

20. Εὐφήμει] Aristoph. equit. 1316 εὐφημεῖν χρὴ καὶ στόμα κλῄειν.

Cap. XIX. *Εἰ οὖν μετὰ τοῦτ' εἴποι ἐρωτῶν ἡμᾶς· πῶς οὖν ὀλίγον πρότερον ἐλέγετε; ἆρ' οὐκ ὀρθῶς ὑμῶν κατήκουσα; ἐδόξατέ μοι φάναι τὰ τῆς ἀρετῆς μόρια εἶναι οὕτως ἔχοντα πρὸς ἄλληλα, ὡς οὐκ εἶναι τὸ ἕτερον αὐτῶν οἷον τὸ ἕτερον· εἴποιμ' ἂν ἔγωγε, ὅτι τὰ μὲν* 5
331 *ἄλλα ὀρθῶς ἤκουσας, ὅτι δὲ καὶ ἐμὲ οἴει εἰπεῖν τοῦτο, παρήκουσας· Πρωταγόρας γὰρ ὅδε ταῦτα ἀπεκρίνατο, ἐγὼ δὲ ἠρώτων. εἰ οὖν εἴποι· ἀληθῆ ὅδε λέγει, ὦ Πρωταγόρα; σὺ φῂς οὐκ εἶναι τὸ ἕτερον μόριον οἷον τὸ ἕτερον τῶν τῆς ἀρετῆς; σὸς οὗτος ὁ λόγος ἐστί; τί ἂν* 10
αὐτῷ ἀποκρίναιο; Ἀνάγκη, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁμολογεῖν. Τί οὖν, ὦ Πρωταγόρα, ἀποκρινούμεθα αὐτῷ ταῦτα ὁμολογήσαντες, ἐὰν ἡμᾶς ἐπανέρηται· οὐκ ἄρα ἐστὶν ὁσιότης οἷον δίκαιον εἶναι πρᾶγμα, οὐδὲ δικαιοσύνη οἷον ὅσιον, ἀλλ' οἷον μὴ ὅσιον· ἡ δ' ὁσιότης οἷον μὴ δίκαιον, 15
B *ἀλλ' ἄδικον ἄρα, τὸ δὲ ἀνόσιον; τί αὐτῷ ἀποκρινούμεθα; ἐγὼ μὲν γὰρ αὐτὸς ὑπέρ γε ἐμαυτοῦ φαίην ἂν καὶ τὴν δικαιοσύνην ὅσιον εἶναι καὶ τὴν ὁσιότητα δίκαιον· καὶ ὑπὲρ σοῦ δέ, εἴ με ἐᾷς, ταὐτὰ ἂν ταῦτα ἀποκρινοίμην, ὅτι ἤτοι ταὐτόν γ' ἐστὶ δικαιότης ὁσιότητι ἢ ὅτι ὁμοιό-* 20

3. τὰ ante τῆς ἀρετῆς in apogr. Venet. 189 a rec. manu additum: om. BT. 16. ἀλλ' ἄδικον ἄρα suppeditavit apogr. Parisinum 1811 et ex Ficini interpretatione restituit iam Heindorfius: ἀλλὰ δίκαιον ἄρα BT, Schleiermacher scribi voluit ἀλλ' ἄδικον, τὸ δὲ οὗ ἀνόσιον. 20. ταὐτόν γ' ἐστὶ: Sic libri Stobaei, qui Platonis verba ἐγὼ μὲν (versu 17) — οἷον δικαιοσύνη (p. 109 v. 2) affert Floril. 9, 36: ταυτον γ' εστιν B, ταὐτόν γε ἐστιν T.

3. ἐδόξατέ μοι φάναι] Expectabas ἐδόξατε γάρ μοι φάναι. Sed v. p. 330 A.

4. ὡς οὐκ εἶναι] ὡς pro ὥστε positum, v. Krüger Gr. 65. 3, 4.

16. ἀλλ' ἄδικον ἄρα, τὸ δὲ ἀνόσιον] H. e. ἀλλὰ τὸ μὲν ἄδικον ἄρα, τὸ δὲ ἀνόσιον. v. p. 330 A. Particula ἄρα est nimirum, ut patet. Ficinus locum sic interpretatus est: Non ergo talis est sanctitas, ut res iusta sit, neque iustitia talis, ut sancta, sed illa talis, ut non iusta, haec, ut non sancta. iniusta itaque illa, haec profana. Hanc vitiosam argumentationem Protagoras aequiore animo tulit, quam Diotima, quae quum Socrates similiter concluderet: *Οὐκ εὐφημήσεις, ἔφη, ἢ οἴει ὅ τι ἂν μὴ καλὸν ᾖ, ἀναγκαῖον αὐτὸ εἶναι αἰσχρόν . . καὶ μὴ σοφόν, ἀμαθές; ἢ οὐκ ἤσθησαι, ὅτι ἔστι τι μεταξὺ σοφίας καὶ ἀμαθίας;* (symp. 202 A), cf. prolegom. p. 24.

20. ταὐτόν γ' ἐστὶ δικαιότης ὁσιότητι] Gorg. p. 507B: *καὶ μὴν περὶ μὲν ἀνθρώπους τὰ προσήκοντα πράττων δίκαι' ἂν πράττοι, περὶ δὲ θεοὺς ὅσια.* Plerumque Plato pietatem iustitiae subiungit, cuius rei causam exposuit in Euthyphrone p. 12 sqq., sed num eo tempore,

τατον, καὶ μάλιστα πάντων ἥ τε δικαιοσύνη οἷον ὁσιότης καὶ ἡ ὁσιότης οἷον δικαιοσύνη. ἀλλ' ὅρα, εἰ διακωλύεις ἀποκρίνεσθαι, ἢ καὶ σοὶ συνδοκεῖ οὕτως. Οὐ πάνυ μοι δοκεῖ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὕτως ἁπλοῦν εἶναι, ὥστε C
συγχωρῆσαι τήν τε δικαιοσύνην ὅσιον εἶναι καὶ τὴν ὁσιότητα δίκαιον, ἀλλά τί μοι δοκεῖ ἐν αὐτῷ διάφορον εἶναι. ἀλλὰ τί τοῦτο διαφέρει; ἔφη· εἰ γὰρ βούλει, ἔστω ἡμῖν καὶ δικαιοσύνη ὅσιον καὶ ὁσιότης δίκαιον. Μή μοι, ἦν δ' ἐγώ· οὐδὲν γὰρ δέομαι τὸ εἰ βούλει τοῦτο καὶ
εἴ σοι δοκεῖ ἐλέγχεσθαι, ἀλλ' ἐμέ τε καὶ σέ. τὸ δ' ἐμέ τε καὶ σέ τοῦτο λέγω, οἰόμενος οὕτω τὸν λόγον βέλτιστ' ἂν ἐλέγχεσθαι. εἴ τις τὸ εἰ ἀφέλοι αὐτοῦ. Ἀλλὰ D
μέντοι, ἦ δ' ὅς, προσέοικέ τι δικαιοσύνη ὁσιότητι· καὶ γὰρ ὁτιοῦν ὁτῳοῦν ἁμῇ γέ πῃ προσέοικε. τὸ γὰρ λευκὸν

3. ἀποκρίνεσθαι B: ἀποκρίνασθαι T. 9. οὐδὲν γὰρ T: οὐδὲ γὰρ B.

quo hunc dialogum scripsit, ipse quinque virtutes comprobaverit, id eo minus pro certo affirmari potest, quod p. 361 B pietas praetermissa est, de qua re v. prolegom. p. 26. Nomen δικαιότης ad similitudinem τῆς ὁσιότητος formatum legitur etiam Gorg. p. 508 A. Eadem de causa Cicero desiderationem pro desiderio posuit Cat. Mai. XIV 47: non est voluptatum tanta quasi titillatio in senibus. Credo, sed ne desideratio quidem.

1. καὶ μάλιστα πάντων] Socrates et suo nomine et Protagorae, si hic permitteret, responsurus erat et iustitiam esse piam et pietatem iustam, sed quae posteriore loco afferuntur, neque eadem (ταὐτὰ ταῦτα) sunt ac priora et a Protagora in proximis itemque a Socrate p. 333 B prorsus negliguntur. Itaque verba ὅτι ἤτοι ταὐτόν γ' ἐστὶ — οἷον δικαιοσύνη ad rem nihil faciunt, et affectata illa gravitas ac pondus verborum καὶ μάλιστα πάντων ἥ τε δικαιοσύνη οἷον ὁσιότης κτἑ. a Socratis persona abhorrent, nisi vero Protagorae dictionem (p. 330 A) irridere voluit.

7. ἀλλὰ τί τοῦτο διαφέρει] sed quid hoc nostra interest h. e. sed nihil refert, hoc an illud statuamus. *Stallb.*

8. μή μοι] Protagorae condicionem Socrates aspernatur; proposuerat ille: si vis, sume nobis iustitiam piam esse, ad quod hic, respiciens illud ἡμῖν, respondet: μή μοι sc. ἔστω.

10. τὸ δ' ἐμέ τ. κ. σὲ τοῦτο] Haec me et te dico quum arbitrer, ita orationem rectissime explorari posse, si quis illud 'si' ex ea tollat; cf. 333 C. Sententiam Stallbaumius bene sic aperuit: Non cupio explorare id quod *sumimus*, etiam si verum illud esse persuasum non habeamus; sed veram nostram sententiam et mentem (τὸ ἐμέ τε καὶ σέ) cupio cognoscere et explorare. Puto autem me ita hoc optime facere posse, si quis condicionis arbitrium (τὸ εἰ) plane removeat atque tollat. Perperam Cornarius pro ἐλέγχεσθαι voluit λέγεσθαι scribi.

14. ἁμῇ γέ πῃ προσέοικε]

τῷ μέλανι ἔσθ' ὅπῃ προσέοικε, καὶ τὸ σκληρὸν τῷ μαλακῷ, καὶ τἆλλα ἃ δοκεῖ ἐναντιώτατα εἶναι ἀλλήλοις. καὶ ἃ τότε ἔφαμεν ἄλλην δύναμιν ἔχειν καὶ οὐκ εἶναι τὸ ἕτερον οἷον τὸ ἕτερον, τὰ τοῦ προσώπου μόρια, ἁμῇ γέ πῃ
E προσέοικε καὶ ἔστι τὸ ἕτερον οἷον τὸ ἕτερον. ὥστε τούτῳ γε τῷ τρόπῳ κἂν ταῦτα ἐλέγχοις, εἰ βούλοιο, ὡς ἅπαντά ἐστιν ὅμοια ἀλλήλοις. ἀλλ' οὐχὶ τὰ ὅμοιόν τι ἔχοντα ὅμοια δίκαιον καλεῖν — οὐδὲ τὰ ἀνόμοιόν τι ἔχοντα ἀνόμοια — κἂν πάνυ σμικρὸν ἔχῃ τὸ ὅμοιον. Καὶ ἐγὼ θαυμάσας εἶπον πρὸς αὐτόν· Ἦ γὰρ οὕτω σοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ ὅσιον πρὸς ἄλληλα ἔχει, ὥστε ὅμοιόν τι σμικρὸν ἔχειν ἀλλήλοις; Οὐ πάνυ, ἔφη, οὕτως, οὐ μέντοι οὐδὲ

1. ἔσθ' ὅπῃ: in B et T est ἔστιν ὃ μὴ, sed ὃ μὴ emendatum est in apogr. Coislin. et verum etiam Schleiermacher coniectura assecutus erat; non autem ita erratum esset a librario, si in libro, quem (ante saeculum quintum) descripsit, particula ὅπῃ ι habuisset ascriptum. Atque ἔστιν in ἔσθ' mutavi, quia ἔσθ' ὅπῃ a Parisino A exhibetur de rep. VI 486 B et confirmatur a Phrynicho s. v. (p. 271 Lobeck). 9. τὸ ὅμοιον C T: in suspicionem vocabant Hirschig, Henneberger (adnot. ad Plat. aliquot locos p. 5) et seclusit Schanz.

una certe aliqua ratione simile est.

6. κἂν ταῦτα ἐλέγχοις] int. τὰ τοῦ προσώπου μόρια. Nam sententia haec est: ista quidem ratione, si volueris, etiam has faciei partes omnes inter se similes esse efficies et coges.

7. ἀλλ' οὐχὶ — δίκαιον καλεῖν] Plato ipse sophist. p. 231 A: τὸν ἀσφαλῆ (cautum), inquit, δεῖ πάντων μάλιστα περὶ τὰς ὁμοιότητας ἀεὶ ποιεῖσθαι τὴν φυλακήν.

9. κἂν πάνυ σμικρὸν ἔχῃ τὸ ὅμοιον] H. e. κἂν τὸ ὅμοιον, ὃ ἔχει, πάνυ σμικρὸν ᾖ. Frequens genus hoc breviloquentiae. Ficinus haec sic interpretatus est: si exiguum quiddam habent simile et dissimile. Videtur igitur in libro suo habuisse, quod de coniectura Schleiermacheri in ordinem verborum recepit Heindorfius: ἔχῃ τὸ ἀνόμοιον ἢ τὸ ὅμοιον. Neque tamen invitis libris quidquam mutandum censeo. Quum enim haec: οὐδὲ τὰ ἀνόμοιόν τι ἔχοντα ἀνόμοια, quasi obiter addita sint illustrationis gratia, quidni potuerit nunc τὸ ὅμοιον solum commemorari? Itaque ipse Schleiermacherus postea de veritate illius emendationis dubitavit. v. eius annot. p. 409. *Stallb.* Eodem modo oratio formata est p. 345 C confirmantque hanc interpretationem Socratis verba proxima ὥστε ὅμοιόν τι σμ. ἔ. ἀλλ. 'ut exiguam quandam inter se habeant similitudinem'; conf. p. 356 A.

12. οὐ μέντοι οὐδὲ αὖ ὡς σύ μ.] Referas οὐ ad verbum primarium vel universam sententiam: οὐδὲ ad οὕτως, quod in voc. ὡς continetur. Homer. Iliad. IV v. 512: οὐ μὰν οὐδ' Ἀχιλεὺς — μάρναται. Ibid. V 22: οὐδὲ γὰρ οὐδέ κεν αὐτὸς ὑπέκφυγε κῆρα μέλαιναν, ubi Eustathius p. 6. ed. Lips.: τὰ τοιαῦτα, inquit, περιττὴν ἔχουσι τὴν μίαν ἀπόφασιν κατὰ Ἀττικὴν συνήθειαν. ἔστι δὲ τῶν δύο ἀρνήσεων ἡ μὲν μία τοῦ

αὖ ὡς σύ μοι δοκεῖς οἴεσθαι. Ἀλλὰ μήν, ἔφην ἐγώ, 332
ἐπειδὴ δυσχερῶς δοκεῖς μοι ἔχειν πρὸς τοῦτο, τοῦτο μὲν
ἐάσωμεν, τόδε δὲ ἄλλο ὧν ἔλεγες ἐπισκεψώμεθα.

Cap. XX. Ἀφροσύνην τι καλεῖς; Ἔφη. Τούτῳ τῷ
πράγματι οὐ πᾶν τοὐναντίον ἐστὶν ἡ σοφία; Ἔμοιγε
δοκεῖ, ἔφη. Πότερον δὲ ὅταν πράττωσιν ἄνθρωποι ὀρ-
θῶς τε καὶ ὠφελίμως, τότε σωφρονεῖν σοι δοκοῦσιν οὕτω
πράττοντες, ἢ τοὐναντίον; Σωφρονεῖν, ἔφη. Οὐκοῦν B
σωφροσύνῃ σωφρονοῦσιν; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν οἱ μὴ ὀρθῶς
πράττοντες ἀφρόνως πράττουσι καὶ οὐ σωφρονοῦσιν
οὕτω πράττοντες; Συνδοκεῖ μοι, ἔφη. Τοὐναντίον ἄρα
ἐστὶ τὸ ἀφρόνως πράττειν τῷ σωφρόνως. Ἔφη. Οὐκοῦν
τὰ μὲν ἀφρόνως πραττόμενα ἀφροσύνῃ πράττεται, τὰ δὲ

4. ἔφη B: ἔφην T. 5. οὐ Stephanus bene correxit librorum lectionem οὖ. 8. ἢ τοὐναντίον Stallbaum: libri ἢ εἰ τοὐναντίον ἔπραττον;

ῥηματικοῦ πράγματος, ἡ ἑτέρα δὲ τοῦ προσώπου, ἵνα λέγῃ, ὅτι οὐδὲ ὑπεξέφυγεν ἂν οὐδὲ αὐτός, καὶ ἐνδείκνυται τὴν παντελῆ ἄρνησιν τοῦ πράγματος. Iliad. VI 130. Plat. Phaedr. p. 278E: οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τὸν ἑταῖρον δεῖ παρελθεῖν. Alcib. I p. 107 A: οὐδὲ μὴν οὐδὲ κτέ. Thucyd. I 132: ἀλλ' οὐδ' ὡς οὐδὲ τῶν Εἱλώτων μηνυταῖς τισι πιστεύσαντες ἠξίωσαν. *Stallb.*

3. ὧν ἔλεγες] int. de singularum virtutum natura ac ratione, cf. p. 330 A sq.

4. Ἀφροσύνην τι καλεῖς; Ἔφη.] Infra p. 332 D: τὸ δὲ ἐναντίως πραττόμενον ὑπὸ ἐναντίων πράττεσθαι; Ἔφη, ubi deinceps pro Ἔφη infertur *Συνεχώρει*. Ceterum in hac demonstratione Socrates plurimum adiuvatur duplici significatione vocabuli *σωφροσύνης*. Nam quum sanitas animi, quae propria est illius vocis significatio, et probe intelligendo et recte agendo cernatur, *σωφροσύνην* h. l. modo prudentiam modo temperantiam intelligit. Vid. prolegom. p. 8 et 14.

8. ἢ τοὐναντίον] Librorum scripturam ἢ εἰ τοὐναντίον ἔπραττον corruptam esse quis est quin primo statim obtutu videat? Neque enim imperfecto cum εἰ iuncto in his locus est, neque congruit quod respondetur *σωφρονεῖν* cum superioribus, quae exigunt potius οὔκ, ἀλλ' οὕτω πράττοντες vel οὕτω πράττοντες. Itaque εἰ — ἔπραττον ex inepta scioli alicuius interpretatione in ordinem verborum invectum suspicor. Nam quum ἢ τοὐναντίον idem sit quod ἢ μὴ σωφρονεῖν, recte respondetur *Σωφρονεῖν*. Ficinus totum locum sic interpretatur: *So.* Utrum quum recte et frugaliter homines agunt, tunc ita operantes temperanter agere tibi videntur? an quum contra operantur? *Prot.* Temperanter agere videntur mihi, quum frugaliter recteque agunt. Postrema de suo videtur adiecisse, ut sententiam probabilem e verbis eliceret. Defendit loci integritatem Bernhardy Syntax. p. 373, sed defendit sic, ut vix cuiquam satisfacturus videatur. Nam εἰ τοὐναντίον ἔπραττον interpretatur de conatu: wenn sie das Gegenteil thun wollten. *Stallb.*

σωφρόνως σωφροσύνη; Ὡμολόγει. Οὐκοῦν εἴ τι ἰσχύϊ πράττεται, ἰσχυρῶς πράττεται, καὶ εἴ τι ἀσθενείᾳ, ἀσθε-
C νῶς; Ἐδόκει. Καὶ εἴ τι μετὰ τάχους, ταχέως, καὶ εἴ τι μετὰ βραδυτῆτος, βραδέως; Ἔφη. Καὶ εἴ τι δὴ ὡσαύτως πράττεται, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πράττεται, καὶ εἴ τι ἐναντίως, ὑπὸ τοῦ ἐναντίου; Συνέφη. Φέρε δή, ἦν δ' ἐγώ, ἔστι τι καλόν; Συνεχώρει. Τούτῳ ἔστι τι ἐναντίον πλὴν τὸ αἰσχρόν; Οὐκ ἔστι. Τί δέ; ἔστι τι ἀγαθόν; Ἔστι. Τούτῳ ἔστι τι ἐναντίον πλὴν τὸ κακόν; Οὐκ ἔστι. Τί δέ; ἔστι τι ὀξὺ ἐν φωνῇ; Ἔφη. Τούτῳ μὴ ἔστι τι ἐναντίον ἄλλο πλὴν τὸ βαρύ; Οὐκ ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν ἐναντίων ἓν μόνον ἐστὶν ἐναντίον καὶ οὐ πολλά;
D Συνωμολόγει. Ἴθι δή, ἦν δ' ἐγώ, ἀναλογισώμεθα τὰ ὡμολογημένα ἡμῖν. ὡμολογήκαμεν ἓν ἑνὶ μόνον ἐναντίον εἶναι, πλείω δὲ μή; Ὡμολογήκαμεν. Τὸ δὲ ἐναντίως πραττόμενον ὑπὸ ἐναντίων πράττεσθαι; Ἔφη. Ὡμολογήκαμεν δὲ ἐναντίως πράττεσθαι ὃ ἂν ἀφρόνως πράττηται τῷ σωφρόνως πραττομένῳ; Ἔφη. Τὸ δὲ σωφρόνως πραττόμενον ὑπὸ σωφροσύνης πράττεσθαι, τὸ δὲ ἀφρό-
E νως ὑπὸ ἀφροσύνης; Συνεχώρει. Οὐκοῦν εἴπερ ἐναντίως πράττεται, ὑπὸ ἐναντίου πράττοιτ' ἄν; Ναί. Πράττεται δὲ τὸ μὲν ὑπὸ σωφροσύνης, τὸ δὲ ὑπὸ ἀφροσύνης; Ναί. Ἐναντίως; Πάνυ γε. Οὐκοῦν ὑπὸ ἐναντίων ὄντων; Ναί. Ἐναντίον ἄρ' ἐστὶν ἀφροσύνη σωφροσύνῃ; Φαίνεται. Μέμνησαι οὖν, ὅτι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὡμολόγηται ἡμῖν ἀφροσύνη σοφίᾳ ἐναντίον εἶναι; Συνωμολόγει. Ἓν δὲ ἑνὶ μόνον ἐναντίον εἶναι; Φημί. Πότερον οὖν, ὦ Πρωτ-
333 αγόρα, λύσωμεν τῶν λόγων; τὸ ἓν ἑνὶ μόνον ἐναντίον

24. σωφροσύνῃ Bekker: σωφροσύνης BT. Sed quanquam ἐναντίον interdum cum genitivo construitur, tamen h. l. dativus per ipsam concinnitatis rationem requiritur. Ponitur enim etiam in proximis constanter casus tertius. 25. μέμνησαι apogr. Coislinian.: 155. μέμνημαι BT, Ficinus: recordamur, cf. p. 359 C. 28. λύσω-

5. ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ] per eandem rationem.

10. μὴ ἔστι] μή semper ita interrogat, ut respondentis negatio exspectetur, uti p. 310 B, et h. l. indicat ultimum exemplum oppositorum esse evidentissimum.

13. ἀναλογισώμεθα τὰ ὡμ.] rationem ineamus eorum, quae a nobis concessa sunt.

28. λύσωμεν τῶν λόγων] Gorg. p. 480 E: οὐκοῦν ἢ κἀκεῖνα λυτέον, ἢ τάδε ἀνάγκη συμβαίνειν; Mox haec interrogatio cum vi iteratur.

τὸ ἓν ἑνὶ — εἶναι] Ante

εἶναι, ἢ ἐκεῖνον, ἐν ᾧ ἐλέγετο ἕτερον εἶναι σωφροσύνης σοφία, μόριον δὲ ἑκάτερον ἀρετῆς, καὶ πρὸς τῷ ἕτερον εἶναι καὶ ἀνόμοια καὶ αὐτὰ καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῶν, ὥσπερ τὰ τοῦ προσώπου μόρια; πότερον οὖν δὴ λύσωμεν; οὗτοι γὰρ οἱ λόγοι ἀμφότεροι οὐ πάνυ μουσικῶς λέγονται· οὐ γὰρ συνᾴδουσιν οὐδὲ συναρμόττουσιν ἀλλήλοις. πῶς γὰρ ἂν συνᾴδοιεν, εἴπερ γε ἀνάγκη ἑνὶ μὲν ἓν μόνον ἐναντίον εἶναι, πλείω δὲ μή, τῇ δὲ ἀφροσύνῃ, B ἑνὶ ὄντι, σοφία ἐναντία καὶ σωφροσύνη αὖ φαίνεται· ἢ γάρ, ὦ Πρωταγόρα, ἔφην ἐγώ, ἢ ἄλλως πως; Ὡμολόγησε καὶ μάλ' ἀκόντως. Οὐκοῦν ἓν ἂν εἴη ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ σοφία; τὸ δὲ πρότερον αὖ ἐφάνη ἡμῖν ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ὁσιότης σχεδόν τι ταὐτὸν ὄν. ἴθι δή, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Πρωταγόρα, μὴ ἀποκάμωμεν, ἀλλὰ

μεν BT: in aliquot apographis exstat et h. l. et paulo post λύσομεν, quod Astius vulgatae lectioni censet praeferendum. 8. πλείω de Heindorfii coniectura, quae argumentationis ratione requiritur, Schanz: πλείοσι T, πλείοσιν B; etiam ex hoc exemplo adulterinae lectionis intelligitur, quanta licentia huius libri scriba vel potius ii, qui ante eum eadem Platonis opera correxerant vel transscripserant, in ν littera affigenda grassati sint, cf. prolegom. p. 36.

haec verba Plato omisit, utpote ex praecedentibus facile intelligendum, λύσομεν τοῦτον (τὸν λόγον). Phaedon. p. 94 A: εἰ ὀρθὴ ἡ ὑπόθεσις ἦν τὸ ψυχὴν ἁρμονίαν εἶναι.

2. καὶ πρὸς τῷ ἕτερον εἶναι] et praeterquam quod diversum sit, etiam etc. Leg. VI p. 622 D: πρὸς τῷ γελοῖα εἶναι καὶ θυμὸν ἀνεγεῖραι πολλοῖς, sympos. p. 195 C: νέος μὲν οὖν ἐστι· πρὸς δὲ τῷ νέῳ ἀπαλός. De rep. I p. 337 D. III p. 408 D. V. p. 463 A. al. *Stallb.*

5. οὐ — μουσικῶς] non — convenienter, ut οὐκ ἐμμελέως p. 339 C, cf. Aeschyl. Agam. v. 767: κάρτ' ἀπομούσως . . οὐδ' εὖ πραπίδων οἴακα νέμων, de leg. p. 729 A: ἡ τῶν νέων ἀκολάκευτος οὐσία . . πασῶν μουσικωτάτη τε καὶ ἀρίστη· ξυμφωνοῦσα γὰρ καὶ ξυναρμόττουσα εἰς ἅπαντα ἄλυπον τὸν βίον ἀπεργάζεται.

6. οὐ γὰρ συνᾴδουσιν —] Gorg. p. 461 A: ἡγησάμενος οὐ συνᾴδειν τὰ λεγόμενα. Theaet. p. 175 E: οὐδέ γ' ἁρμονίαν λόγων λαβόντας. Sophist. p. 261 D. al. Ceterum Heindorfius: In his levem agnosco sophistae irrisionem, qui supra p. 326 B πάντα τὸν βίον εὐρυθμίας καὶ εὐαρμοστίας δεῖσθαι dixisset. *Stallb.*

10. ἦ γάρ] Haec interrogatio ad universam sententiam superiorem referenda est, et commode intelligas οὕτως ἔχει, sc. οὐ συνᾴδειν τοὺς λόγους τούτους.

14. μὴ ἀποκάμωμεν] Isocrates orator quum ad praesentem utilitatem omnia referret nec intelligeret, quo tales quaestiones, quales Socrates hic invito Protagora persequitur, spectarent, eas tanquam nugas despicatui habet or. 10, 1: εἰσί τινες οἳ . . καταγεγηράκασι . . διεξιόντες ὡς ἀνδρία καὶ σοφία καὶ δικαιοσύνη ταὐτόν ἐστι, καὶ φύσει μὲν οὐδὲν αὐτῶν ἔχο-

καὶ τὰ λοιπὰ διασκεψώμεθα. ἆρά τίς σοι δοκεῖ ἀδικῶν
C ἄνθρωπος σωφρονεῖν, ὅτι ἀδικεῖ; Αἰσχυνοίμην ἂν ἔγωγ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, τοῦτο ὁμολογεῖν· ἐπεὶ πολλοί γέ φασι τῶν ἀνθρώπων. Πότερον οὖν πρὸς ἐκείνους τὸν λόγον ποιήσωμαι, ἔφην, ἢ πρὸς σέ; Εἰ βούλει, ἔφη, πρὸς τοῦτον πρῶτον τὸν λόγον διαλέχθητι τὸν τῶν πολλῶν. Ἀλλ' οὐδέν μοι διαφέρει, ἐὰν μόνον σύ γε ἀποκρίνῃ, εἴτ' οὖν δοκεῖ σοι ταῦτα, εἴτε μή. τὸν γὰρ λόγον ἔγωγε μάλιστα ἐξετάζω, συμβαίνει μέντοι ἴσως καὶ ἐμὲ τὸν ἐρωτῶντα καὶ τὸν ἀποκρινόμενον ἐξετάζεσθαι.

D Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐκαλλωπίζετο ἡμῖν ὁ Πρωταγόρας· τὸν γὰρ λόγον ἠτιᾶτο δυσχερῆ εἶναι· ἔπειτα μέντοι συνεχώρησεν ἀποκρίνεσθαι.

Cap. XXI. Ἴθι δή, ἔφην ἐγώ, ἐξ ἀρχῆς μοι ἀπόκριναι. δοκοῦσί τινές σοι σωφρονεῖν ἀδικοῦντες; Ἔστω, ἔφη. Τὸ δὲ σωφρονεῖν λέγεις εὖ φρονεῖν; Ἔφη. Τὸ

5. ποιήσωμαι Heindorfius: ποιήσομαι BT.

μεν, μία δ' ἐπιστήμη καθ' ἁπάντων ἐστίν.

3. ἐπεὶ πολλοί γέ φασι τ. ἀνθρ.] *Ego* quidem, inquit, pudore prohiberer, quominus hoc affirmarem: quanquam *multi* sane sunt qui illud confirment. Itaque haec πολλοί γέ φασι liquet referri ad ἔγωγε. Neque opus est, ut cum Heindorfio scribamus οἱ πολλοί γέ φ., licet deinde sequatur τὸν λόγον τὸν τῶν πολλῶν. Hic enim οἱ πολλοί sunt multi illi, quos modo dicebam. *Stallb.* Quum ex Protagorae sententia facile colligi posset, ut postea fit, iustitiam et temperantiam inter se non differre, vulgi modo opinio refutanda erat, cf. prolegom. p. 14.

7. εἴτ' οὖν δοκεῖ σοι ταῦτα] Videlicet illa, quae vulgo placent. Proxima sic intelligas: Nam τὸν λόγον, h. e. ea quae dicuntur, nunc maxime exploro: quanquam accidat fortasse, ut, dum de his opinionibus disseramus, ipsi quoque exploremur, hoc est nostra ipsorum sententia eliciatur. *Stallb.*

12. τὸν λόγον ἠτιᾶτο δυσχερῆ εἶναι] Non tractatu difficile dicit Protagoras argumentum, sed molestum s. iniucundum; talis enim quaestio sophistae et ipsa per se minuta videbatur nec illi loco apta. Demosth. or. 20, 113: ἐπειδάν τις κακουργῶν ἐπὶ μὴ προσήκοντα πράγματα τοὺς λόγους μεταφέρῃ, δυσχερεῖς ἀνάγκη φαίνεσθαι. Diserte hic Protagoras ipse confirmat, quod in eo Socrates p. 332 A sibi visus erat observasse.

Cap. XXI. Totum hoc caput accurate tractavimus in Stud. philol. p. 826—834.

15. σωφρονεῖν ἀδικοῦντες] Isocr. or. 15, 242: οὗτοι μὲν (οἱ συκοφάνται) σωφρονοῦσιν ἀναιρεῖν ζητοῦντες ἁπάσας τὰς τοιαύτας διατριβάς, ἐν αἷς ἡγοῦνται βελτίους γενομένους χαλεπωτέρους ἔσεσθαι ταῖς αὐτῶν πονηρίαις καὶ συκοφαντίαις.

δ' εὖ φρονεῖν εὖ βουλεύεσθαι, ὅτι ἀδικοῦσιν; Ἔστω, ἔφη. Πότερον, ἦν δ' ἐγώ, εἰ εὖ πράττουσιν ἀδικοῦντες, ἢ εἰ κακῶς; Εἰ εὖ. Λέγεις οὖν ἀγαθὰ ἄττα εἶναι; Λέγω. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ταῦτ' ἐστὶν ἀγαθά, ἃ ἐστιν ὠφέ- E
λιμα τοῖς ἀνθρώποις; Καὶ ναὶ μὰ Δί', ἔφη, κἂν μὴ τοῖς ἀνθρώποις ὠφέλιμα ᾖ, ἔγωγε καλῶ ἀγαθά. Καί μοι ἐδόκει ὁ Πρωταγόρας ἤδη τετραχύνθαι τε καὶ ἀγωνιᾶν καὶ παρατετάχθαι πρὸς τὸ ἀποκρίνεσθαι. ἐπειδὴ οὖν ἑώρων αὐτὸν οὕτως ἔχοντα, εὐλαβούμενος ἠρέμα ἠρόμην· Πότερον, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις, ὦ Πρωταγόρα, ἃ μηδενὶ 334
ἀνθρώπων ὠφέλιμά ἐστιν, ἢ ἃ μηδὲ τὸ παράπαν ὠφέλιμα; καὶ τὰ τοιαῦτα σὺ ἀγαθὰ καλεῖς; Οὐδαμῶς, ἔφη· ἀλλ' ἔγωγε πολλὰ οἶδ' ἃ ἀνθρώποις μὲν ἀνωφελῆ ἐστι,

1. ὅτι ἀδικοῦσιν delevit Schanz, sed haec de iustitia et temperantia quaestio profecta erat a verbis ἆρά τις ἀδικῶν σωφρονεῖ ὅτι ἀδικεῖ p. 333 B, quare nunc, ubi Socrates rursus incipit et eandem illam sententiam ita repetit, ut pro σωφρονεῖν ponat εὖ βουλεύεσθαι tanquam eiusdem potestatis, non potest omittere ὅτι ἀδικοῦσιν, cf. prolegom. p. 14 sq. 8. παρατετάσθαι Kock, quod miror a Schanzio praelatum esse. 9. ἠρέμα B, ut Cratyl. p. 399 E, ubi vid. Schanz. 13. οἶδ' ἃ ex correct. apogr. Coislin. 155: οἶδα BT.

3. ἀγαθὰ — ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις] Socrati ipsi placuisse, quod utile esset idem esse bonum, Xenophon tradidit Mem. IV 6, 8: ἄλλο ἄν τι φαίης ἀγαθὸν εἶναι ἢ τὸ ὠφέλιμον; Οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Τὸ ἄρα ὠφέλιμον ἀγαθόν ἐστιν ὅτῳ ἂν ὠφέλιμον ᾖ. v. Gorg. p. 499 C. Cicer. de off. III 3, 11. Sed h. l. verba τοῖς ἀνθρώποις adversarii causa adiecit, qui quidem πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπον εἶναι statuit (v. Theaet. p. 152 A. Cratyl. p. 385 E), Protagoras autem sermonem alio flectendi cupidus haec ipsa verba carpit.

8. παρατετάχθαι πρὸς τὸ ἀποκρίνεσθαι] ἀγωνιᾶν, ut alibi apud Platonem, est aestuare eamque animi concitationem Protagoras prodebat habitu, quapropter Socrates caute ac leniter interrogat. Apud Tacitum (dial. de orat. c. 16) Maternus: Aprum, inquit, solere dissentire et tu paulo ante dixisti et ipse satis manifestus est iam dudum in contrarium accingi. παρατετάχθαι est in procinctu constitisse et animo ad adversandum intento esse. Et si Plato Protagoram ad haec Socratis verba respondere nolentem fingere voluisset, debebat scribere πρὸς τὸ μὴ ἀποκρίνεσθαι, ut Epictet. diss. I 5, 3 ὅταν τις παρατεταγμένος ᾖ μὴ ἐπινεύειν. cf. de rep. I p. 336 B.

9. ἠρέμα ἠρόμην] De leg. p. 629 A: δεῖ δὲ οὐδὲν σκληρῶς ἡμᾶς αὐτοῖς διαμάχεσθαι τὰ νῦν, ἀλλ' ἠρέμα ἀνερωτᾶν, ὡς μάλιστα περὶ ταῦτα ἡμῶν τε καὶ ἐκείνων σπουδαζόντων.

12. καὶ τὰ τοιαῦτα — καλεῖς;] Respondet ad haec Protagoras, bona ut sint utilia, ita hominum utilitate non esse definienda.

13. πολλὰ οἶδ' ἃ —] Ad πολλά ex praecedentibus intelligendum voc. ἀγαθά. Proximis verbis ἃ ἀνθρώποις μὲν ἀνω-

καὶ σιτία καὶ ποτὰ καὶ φάρμακα καὶ ἄλλα μυρία, τὰ δέ γε ὠφέλιμα· τὰ δὲ ἀνθρώποις μὲν οὐδέτερα, ἵπποις δέ· τὰ δὲ βουσὶ μόνον, τὰ δὲ κυσί, τὰ δέ γε τούτων μὲν οὐδενί, δένδροις δέ, τὰ δὲ τοῦ δένδρου ταῖς μὲν ῥίζαις
B ἀγαθά, ταῖς δὲ βλάσταις πονηρά, οἷον καὶ ἡ κόπρος πάντων τῶν φυτῶν ταῖς μὲν ῥίζαις ἀγαθὸν παραβαλλομένη, εἰ δ' ἐθέλοις ἐπὶ τοὺς πτόρθους καὶ τοὺς νέους κλῶνας ἐπιβάλλειν, πάντα ἀπόλλυσιν· ἐπεὶ καὶ τὸ ἔλαιον τοῖς μὲν φυτοῖς ἅπασίν ἐστι πάγκακον καὶ ταῖς θριξὶ πολεμιώτατον ταῖς τῶν ἄλλων ζῴων πλὴν ταῖς τοῦ ἀνθρώπου, ταῖς δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἀρωγὸν καὶ τῷ ἄλλῳ
C σώματι. οὕτω δὲ ποικίλον τί ἐστι τὸ ἀγαθὸν καὶ παντοδαπόν, ὥστε καὶ ἐνταῦθα τοῖς μὲν ἔξωθεν τοῦ σώματος ἀγαθόν ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ, τοῖς δ' ἐντὸς ταὐτὸν τοῦτο κάκιστον· καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἰατροὶ πάντες ἀπαγορεύουσι τοῖς ἀσθενοῦσι μὴ χρῆσθαι ἐλαίῳ, ἀλλ' ἢ ὅ τι σμικροτάτῳ, ἐν τούτοις οἷς μέλλει ἔδεσθαι, ὅσον μόνον τὴν

7. δ' ἐθέλοις B: δὲ θέλοις T, aliquot apographa δ' ἐθέλεις, quod probat Heindorf.

φελῆ ἐστι tacite opponuntur ἀγαθὰ μέντοι. Voc. ἀνωφελές hic et in seqq. est 'noxium', ut Xenoph. Hellen. I 7, 28. Mem. II 6, 4. Eodem modo dicitur lat. inutile.

1. τὰ δέ γε ὠφέλιμα] alia (bona) sane — ut tu dicis — utilia. Oratio similiter formata p. 320 B, v. ad p. 330 A.

2. ἀνθρώποις μὲν οὐδέτερα] Conf. p. 351 D: ἔστι μὲν ἃ τῶν ἡδέων οὐκ ἔστιν ἀγαθά . . ἔστι δ' ἃ ἔστι, καὶ τρίτον ἃ οὐδέτερα, οὔτε κακὰ οὔτ' ἀγαθά.

ἵπποις δέ] int. ἀγαθά. Eadem est ratio sequentium dativorum, quod inde sciri potest, quia ultimo (ταῖς ῥίζαις) voc. ἀγαθά adiectum est.

8. τὸ ἔλαιον — ταῖς θριξὶ πολεμιώτατον] Consilio et arte Protagoras verba collocavit, ut audientium exspectationem moveret, quippe qui in homine uno olei usum cognovissent eiusque vim in ceteris animantibus contrariam esse sophistae pro certo affirmanti crederent, quamquam iam Patroclus Homericus equis μάλα πολλάκις ὑγρὸν ἔλαιον χαιτάων κατέχευε, λοέσσας ὕδατι λευκῷ (Il. 23, 281).

13. τοῖς μὲν ἔξωθεν — τῷ ἀνθρώπῳ] ut hic quoque externis quidem partibus corporis humani bonum sit, interioribus vero idem pessimum. Athen. p. 46 F: ὁ Δημόκριτος πρὸς τὸν πυθόμενον πῶς ἂν ὑγιῶς τις διάγοι ἔφη, εἰ τὰ μὲν ἐντὸς μέλιτι βρέχοι, τὰ δ' ἐκτὸς ἐλαίῳ.

15. ἀπαγορεύουσι — μὴ χρῆσθαι] Priscianus p. 1196 ed. Putsch „Attici (dicunt) ἀπαγορεύω μὴ λέγειν, καὶ, ἀπαγορεύω λέγειν." v. Hermann ad Viger. p. 810 sqq. Buttmann. ad Demosth. Midian. Excurs XI. *Stallb.*

δυσχέρειαν καταβέσαι τὴν ἐπὶ ταῖς αἰσθήσεσι ταῖς διὰ τῶν ῥινῶν γιγνομένην ἐν τοῖς σιτίοις τε καὶ ὄψεσι.

Cap. XXII. Εἰπόντος οὖν ταῦτα αὐτοῦ οἱ παρόντες ἀνεθορύβησαν, ὡς εὖ λέγοι. καὶ ἐγὼ εἶπον· Ὦ Πρωταγόρα, ἐγὼ τυγχάνω ἐπιλήσμων τις ὢν ἄνθρωπος, καὶ ἐάν τίς μοι μακρὰ λέγῃ, ἐπιλανθάνομαι περὶ οὗ ἂν ᾖ ὁ λόγος. ὥσπερ οὖν εἰ ἐτύγχανον ὑπόκωφος ὤν, ὥου ἂν χρῆναι, εἴπερ ἔμελλές μοι διαλέξεσθαι. μεῖζον φθέγγεσθαι ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους, οὕτω καὶ νῦν, ἐπειδὴ ἐπιλήσμονι ἐνέτυχες, σύντεμνέ μοι τὰς ἀποκρίσεις καὶ βραχυτέρας ποίει, εἰ μέλλω σοι ἕπεσθαι. Πῶς οὖν κελεύεις με βραχέα ἀποκρίνεσθαι; ἢ βραχύτερά σοι, ἔφη, ἀποκρίνωμαι ἢ δεῖ; Μηδαμῶς, ἦν δ' ἐγώ. Ἀλλ' ὅσα δεῖ; ἔφη. Ναί, ἦν δ' ἐγώ. Πότερα οὖν ὅσα ἐμοὶ δοκεῖ δεῖν ἀποκρίνεσθαι, τοσαῦτά σοι ἀποκρίνωμαι, ἢ ὅσα σοί; Ἀκήκοα γοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι σὺ οἷός τ' εἶ καὶ αὐτὸς καὶ ἄλλον διδάξαι περὶ τῶν αὐτῶν καὶ μακρὰ λέγειν, ἐὰν βούλῃ, οὕτως, ὥστε τὸν λόγον μηδέποτε ἐπιλιπεῖν.

1. *διὰ τῶν ῥινῶν* BT, sed veteres saporis, non odoris causa ad cibos atque opsonia oleo usos esse demonstravi Stud. philol. p. 831 sqq. eamque ob causam pro *ῥινῶν* in priore editione scripseram *χυμῶν*, quam coniecturam probavit Torstrik Lit. Centralbl. 1867 nr. 22 p. 595 idemque verba *ἐπὶ ταῖς αἰσθήσεσι ταῖς* delenda censuit; neque nunc mihi dubium est, quin Plato, si Protagoram h. l. de olei natura usuque sententiam idoneam proferentem facere voluisset, *χυμῶν* vel *πικρῶν* — sive simpliciter sive cum *χυμῶν* — fuerit positurus, sed illum hoc facere noluisse ex eo, quia Protagoras aliis etiam locis a medio dialogo risui expositus est, licet suspicari. Plura de hac re vid. praefat. p. VII et prolegom. p. 8. 10. *καὶ βραχυτέρας ποίει* BT: haec, ut talia solent, delent Hirschig et Cobet. 12. *ἀποκρίνωμαι* T: *ἀποκρίνομαι* B, quae forma tertio versu post in utroque libro habetur.

4. *ὡς εὖ λέγοι*] quod tam bene loqueretur, cf. p. 315 B *ἤσθην, ὡς καλῶς εὐλαβοῦντο.*

10. *καὶ βραχυτέρας ποίει*] Haec non redundant, sed accuratius Socrates rem verbo translato (*συντέμνειν*) significatam nunc exprimit, v. p. 314 A: *μὴ περὶ τοῖς φιλτάτοις κυβεύῃς τε καὶ κινδυνεύῃς.* 320 B: *κάμπτομαι καὶ οἶμαί τί σε λέγειν.* al. Similis usus verbi *συντέμνειν* invenitur apud Aristophanem Thesmoph. v. 177: *σοφοῦ πρὸς ἀνδρός, ὅστις ἐν βραχεῖ* (paucis verbis) *πολλοὺς καλῶς οἷός τε συντέμνειν λόγους.*

13. *Μηδαμῶς, ἦν δ' ἐγώ*] *Behüte.* Intell. *βραχύτερα ἀποκρίνου ἢ δεῖ.* Menex. p. 236 C: *μηδαμῶς, ὦ Σώκρατες· ἀλλ' εἰπέ, καὶ πάνυ χαριεῖ.* Phaedr. p. 234 D. v. annot. ad p. 318 B. *Stallb.*

18. *ὥστε τὸν λόγ. μηδ. ἐπιλιπεῖν*] ut nunquam desit tibi oratio, h. e. orationis argumentum, ut tibi sem-

καὶ αὖ βραχέα οὕτως, ὥστε μηδένα σοῦ ἐν βραχυτέροις
335 εἰπεῖν. εἰ οὖν μέλλεις ἐμοὶ διαλέξεσθαι, τῷ ἑτέρῳ τρόπῳ
χρῶ πρός με, τῇ βραχυλογίᾳ. Ὦ Σώκρατες, ἔφη, ἐγὼ
πολλοῖς ἤδη εἰς ἀγῶνα λόγων ἀφικόμην ἀνθρώποις καὶ
εἰ τοῦτο ἐποίουν, ὃ σὺ κελεύεις, ὡς ὁ ἀντιλέγων ἐκέ- 5
λευέ με διαλέγεσθαι, οὕτω διελεγόμην, οὐδενὸς ἂν βελ-
τίων ἐφαινόμην οὐδ' ἂν ἐλέγετο Πρωταγόρου ὄνομα ἐν
τοῖς Ἕλλησιν. Καὶ ἐγώ — ἔγνων γὰρ ὅτι οὐκ ἤρεσεν
B αὐτὸς αὑτῷ ταῖς ἀποκρίσεσι ταῖς ἔμπροσθεν, καὶ ὅτι
οὐκ ἐθελήσοι ἑκὼν εἶναι ἀποκρινόμενος διαλέγεσθαι — 10
ἡγησάμενος οὐκέτι ἐμὸν ἔργον εἶναι παρεῖναι ἐν ταῖς

2. *τρόπῳ χρῶ* T: *χρῶ τρόπῳ* B, Bekker et ceteri edit. rec. Illud praeferendum duxi, quod verba *τῷ ἑτέρῳ τρόπῳ* et eorum epexegesis *τῇ βραχυλογίᾳ* aequali vocis sono pronuntianda sunt, saltem pronuntiata sunt, quod interiecto *χρῶ* impeditur. 7. *ἐλέγετο* iam in priore editione posui pro librorum scriptura *ἐγένετο*, quam sine *μέγα* vel *τοσοῦτον* vel simili quadam adiectione sententiae aptam esse negaverim, v. Stud. phil. p. 854.

per suppetat quod dicas. *Stallb.*

3. *πρός με*] Enclitica pronominis forma post praepositiones in Platonis libris non raro servata est veluti Menon. p. 79 A. *παίζεις πρός με.* Gorg. p. 489 E: *νῦν δὴ εἰρωνεύου πρός με.*, ubi v. annot. Lysid. p. 211 A. Cratyl. p. 384 A. Theaet. p. 170 D. Xenoph. anabas. III 3, 2: *λέξατε οὖν, ἔφη, πρός με.* Charax p. 228 b: *παρὰ Μενάνδρῳ σημειοῦται τὸ πρός με ἐγκλιθέν*, de quo loco disputavit Hermannus De emend. rat. gr. gr. p. 75. *Stallb.*

5. *ὡς ὁ ἀντιλέγων — οὕτω διελεγόμην*] Est haec frequentissima illa universi enuntiati appositio. Quemadmodum enim nomina nominibus per appositionem adduntur, sic etiam ea enuntiata, quae superiora accuratius definiunt et interpretantur, non intercedente copula apponi solent. Possis hanc rationem commode nomine appositionis universorum enuntiatorum (Apposition der Sätze) insignire, quippe quae ex asse respondeat appositioni nominum. *Stallb.*

7. *οὐδ' ἂν ἐλέγετο —*] Ficinus hunc locum vertit: 'haud sane quovis alio homine insignior essem, nomineque Protagorae omnis Graecia resonaret'. Et sane eiusmodi sententia requiritur, sed ex vulgata scriptura elici nequit. De *ἐλέγετο* v. p. 311 E: *τί ὄνομα ἄλλο λεγόμενον περὶ Πρωταγόρου ἀκούομεν*; Hipp. I p. 281 C: *οἱ παλαιοὶ ἐκεῖνοι, ὧν ὀνόματα μεγάλα λέγεται ἐπὶ σοφίᾳ, Πιττακοῦ τε καὶ Βίαντος.* Protagoram, qui ab aetatis anno tricesimo ad septuagesimum sophistam egit, per totum illud tempus maxima gloria apud omnes Graecos floruisse Plato tradidit Men. p. 91 E, v. proleg. p. 3 sqq.

8. *ὅτι οὐκ ἤρεσεν —, καὶ ὅτι οὐκ ἐθελήσοι*] Indicativus rem vere factam, optativus id indicat quod fieri posse Socrates suspicatur.

11. *οὐκέτι ἐμὸν ἔργον εἶναι*] non amplius mei esse muneris colloquio interesse. Tim. p. 17 in.: *οὐκοῦν*

συνουσίαις. Ἀλλά τοι, ἔφην, ὦ Πρωταγόρα, οὐδ' ἐγὼ λιπαρῶς ἔχω παρὰ τὰ σοὶ δοκοῦντα τὴν συνουσίαν ἡμῖν γίγνεσθαι, ἀλλ' ἐπειδὰν σὺ βούλῃ διαλέγεσθαι ὡς ἐγὼ δύναμαι ἕπεσθαι, τότε σοι διαλέξομαι. σὺ μὲν γάρ, ὡς λέγεται περὶ σοῦ, φὴς δὲ καὶ αὐτός, καὶ ἐν μακρολογίᾳ καὶ ἐν βραχυλογίᾳ οἷός τ' εἶ συνουσίας ποιεῖσθαι· σοφὸς γὰρ εἶ· ἐγὼ δὲ τὰ μακρὰ ταῦτα ἀδύνατος, ἐπεὶ ἐβουλόμην ἂν οἷός τ' εἶναι. ἀλλὰ σὲ ἐχρῆν ἡμῖν συγχωρεῖν τὸν ἀμφότερα δυνάμενον, ἵνα συνουσία ἐγίγνετο· νῦν δὲ ἐπειδὴ οὐκ ἐθέλεις, καὶ ἐμοί τις ἀσχολία ἐστί, καὶ οὐκ ἂν οἷός τ' εἴην σοι παραμεῖναι ἀποτείνοντι μακροὺς λόγους — ἐλθεῖν γάρ ποί με δεῖ — εἶμι· ἐπεὶ καὶ ταῦτ' ἂν ἴσως οὐκ ἀηδῶς σου ἤκουον.

Καὶ ἅμα ταῦτ' εἰπὼν ἀνιστάμην ὡς ἀπιών. καί μου ἀνισταμένου ἐπιλαμβάνεται ὁ Καλλίας τῆς χειρὸς τῇ δεξιᾷ, τῇ δ' ἀριστερᾷ ἀντελάβετο τοῦ τρίβωνος του-

σὸν τῶνδέ τε ἔργον — ἀναπληροῦν. Ibid. p. 27 B: *σὸν οὖν ἔργον λέγειν ἂν εἴη — τὸ μετὰ τοῦτο.* Gorg. p. 459 E: *οὐ γὰρ σὸν ἔργον.* Xenoph. Memor. III 3, 3: *τοῦτο οὐκ ἐμὸν οἶμαι τὸ ἔργον εἶναι.* Dictionem copiose illustravit Valcken. ad Phoeniss. v. 447. *Stallb.*

3. *ἐπειδὰν σὺ βούλῃ —*] Sententia haec est: Non id flagito, ut praeter tuam sententiam et voluntatem colloquium inter me et te habeatur, sed si velis ea ratione colloqui, qua ego assequi possum, tecum colloquar, sin minus, hac disputatione missa abibo.

7. *τὰ μακρὰ ταῦτα ἀδύνατος*] H. e. *οὐ δύναμαι τὰ μακρὰ ταῦτα*, ut mox dicit *σὲ — τὸν ἀμφότερα δυνάμενον.* Eodem modo *δυνατός* cum accusativo construitur Politic. p. 295 B: *τοῦτο δυνατὸς ὤν.* Hipp. min. p. 367 E: *οὐκοῦν ὁ ἀγαθὸς καὶ σοφὸς γεωμέτρης δυνατώτατός γε ἀμφότερα*; Prorsus cum hoc loco congruit Menon. p. 94 B: *καὶ τοὺς φαυλοτάτους ἀδυνάτους γεγονέναι τοῦτο τὸ πρᾶγμα.* Quocirca hoc dicit Socrates: ego vero non possum longas istas orationes habere aut intelligere; quanquam vellem mihi esse eius rei facultatem. *Stallb.*

8. *σὲ ἐχρῆν ἡμῖν συγχ. — ἵνα σ. ἐγίγνετο*] te oportebat nobis concedere (quod nunc secus est), ut colloquium fieret (quod in hac tua pervicacia non potest continuari). Sympos. 181 E: *χρῆν δὲ νόμον εἶναι — ἵνα μὴ εἰς ἄδηλον πολλὴ σπουδὴ ἀνηλίσκετο.* v. Krüger Gr. 54. 8, 8.

11. *ἀποτείνοντι μακροὺς λόγους*] P. 336 C: *μακρὸν λόγον ἀποτείνων*, p. 361 A. Gorg. p. 465 E ibique annot. Proxima, *ἐπεὶ καὶ ταῦτ' ἂν — ἤκουον*, sic intelligas: quanquam haec quoque lubenter ex te audierim: quod tamen mihi nunc non licet. *Stallb.*

16. *τοῦ τρίβωνος τουτουΐ*] Apud Xenophontem (Mem. I 6, 2) Antiphon: *ἱμάτιον*, inquit, *ὦ Σώκρατες, ἠμφίεσαι οὐ μόνον φαῦλον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρους τε καὶ χειμῶνος.* Idem igitur vestimentum ibi *ἱμάτιον*, hic *τρίβων* dicitur. Etiam scholiastes ad Aristoph. Plut. v. 842 *τὸ*

τουΐ, καὶ εἶπεν· Οὐκ ἀφήσομέν σε, ὦ Σώκρατες· ἐὰν γὰρ σὺ ἐξέλθῃς, οὐχ ὁμοίως ἡμῖν ἔσονται οἱ διάλογοι. δέομαι οὖν σου παραμεῖναι ἡμῖν· ὡς ἐγὼ οὐδ' ἂν ἑνὸς ἥδιον ἀκούσαιμι ἢ σοῦ τε καὶ Πρωταγόρου διαλεγομένων· ἀλλὰ χάρισαι ἡμῖν πᾶσιν. Καὶ ἐγὼ εἶπον — ἤδη δὲ ἀνειστήκη ὡς ἐξιών — Ὦ παῖ Ἱππονίκου, ἀεὶ μὲν ἔγωγέ σου τὴν φιλοσοφίαν ἄγαμαι, ἀτὰρ καὶ νῦν ἐπαινῶ καὶ φιλῶ, ὥστε βουλοίμην ἂν χαρίζεσθαί σοι, εἴ μου δυνατὰ δέοιο. νῦν δ' ἐστὶν ὥσπερ ἂν εἰ δέοιό μου Κρίσωνι τῷ Ἱμεραίῳ δρομεῖ ἀκμάζοντι ἔπεσθαι, ἢ τῶν

6. ἀνειστήκη Schanz, qui praefat. vol. VII § 13 quinque exempla huius formae in Platonis libris exstantia collegit (Euthyd. 271 A, Lys. 206 E, symp. 220 C, de rep. 343 A et 587 C), nunquam in Paris. A invenitur ἑστήκη, ter in BT, ut h. l. ἀνεστήκη B, ἀνεστήκει T, Theaet. 208 E et symp. 220 C. De Attica plusquam-

τριβώνιον interpretatur παλαιὸν ἱμάτιον, cf. schol. ad v. 882. Proprie igitur τρίβων significavit pallium longo usu detritum, sed plerumque eo nomine appellatum est amiculum aliquanto brevius quam ἱμάτιον et crassis filis textum, quale Doricorum erat proprium. Inde ab iis qui Laconici cultus studiosi erant, sumptum est, v. infra p. 342 E. Demosth. or. 54, 34: ἐσκυθρωπάκασι καὶ λακωνίζειν φασὶ καὶ τρίβωνας ἔχουσι καὶ ἁπλᾶς ὑποδέδενται. Eodem vestimento iam inde a Socratis aetate philosophi quidam severiorem vitae rationem prae se ferentes usi sunt, unde factum est, ut posterioribus temporibus τριβώνιον per synecdochen philosophum ipsum significaret, veluti Themist. or. 23. p. 299 A: (ἐν Γαλατίᾳ τῇ Ἑλληνίδι) οἱ ἄνδρες ἴστε ὅτι ὀξεῖς καὶ ἀγχίνοι . . καὶ τριβωνίου παραφανέντος ἐκκρέμανται εὐθὺς ὥσπερ τῆς λίθου τὰ σιδήρια.

6. ἀεὶ μὲν ἔγωγε] semper egomet tuum sapientiae amorem soleo magni facere atque etiam nunc eum laudo et amo. In his respondet καὶ νῦν praecedenti ἀεὶ μέν. Iisdem fere verbis Socrates eundem Calliam ap. Xenoph. symp. VIII 8 allocutus est: ἀεὶ μὲν οὖν ἔγωγε ἠγάμην τὴν σὴν φύσιν, νῦν δὲ καὶ πολὺ μᾶλλον, ἐπεὶ ὁρῶ σε κτέ.

9. ἔστιν ὥσπερ] De hac loquendi formula, quam in alio libro Platonis me legere non memini, cf. p. 327 E, et veri est simile hic quoque scriptum fuisse νῦν δὲ ἔσθ' ὥσπερ. Etiam orationis conformatio utroque loco est simillima. Ad εἴποιμι ἄν cogitatione repetendum est εἰ δέοιο, ut verbum ζητοῖς p. 328 A alteri apodosi additum est. Repetivit autem Plato eodem modo ἐπαινῶ καὶ φιλῶ quae hic habentur, p. 345 D et 346 E itemque πάντων μάλιστα p. 330 A et 331 B.

10. Κρίσωνι] Criso Himeraeus, nobilis σταδιοδρόμος, ter deinceps cursu vicit, Olymp. 83. 84. 85. Verba δρομεῖ ἀκμάζοντι Groen van Prinsterer Prosopograph. Platon. p. 196 iniuria in glossematis suspicionem vocavit, siquidem iis ratio continetur, cur Socrates Crisonem non sit consecuturus. vid. proleg. p. 28. Crisonem ἐν ὅλῃ τῇ τῆς ἀσκήσεως ἀκμῇ continenter et severe vixisse memoriae prodidit Plato de leg. p. 840 B.

τῶν δολιχοδρόμων] In corporum exercitationibus apud Graecos principem locum obti-

δολιχοδρόμων τῳ ἢ τῶν ἡμεροδρόμων διαθεῖν τε καὶ 336
ἔπεσθαι. εἴποιμι ἄν σοι, ὅτι πολὺ σοῦ μᾶλλον ἐγὼ
ἐμαυτοῦ δέομαι θέουσι τούτοις ἀκολουθεῖν, ἀλλ' οὐ γὰρ
δύναμαι, ἀλλ' εἴ τι δέει θεάσασθαι ἐν τῷ αὐτῷ ἐμέ τε
καὶ Κρίσωνα θέοντας, τούτου δέου συγκαθεῖναι· ἐγὼ
μὲν γὰρ οὐ δύναμαι ταχὺ θεῖν, οὗτος δὲ δύναται βρα-
δέως. εἰ οὖν ἐπιθυμεῖς ἐμοῦ καὶ Πρωταγόρου ἀκούειν,
τούτου δέου, ὥσπερ τὸ πρῶτόν μοι ἀπεκρίνατο διὰ βρα-
χέων τε καὶ αὐτὰ τὰ ἐρωτώμενα, οὕτω καὶ νῦν ἀπο-
κρίνεσθαι. εἰ δὲ μή, τίς ὁ τρόπος ἔσται τῶν διαλόγων; B
χωρὶς γὰρ ἔγωγ' ὤμην εἶναι τὸ συνεῖναί τε ἀλλήλοις

perfecti forma in η exeunte apud Platonem codicum auctoritate restituenda v. Stallbaumi annot. ad sympos. p. 198 C. 1. διαθεῖν τε καὶ ἔπεσθαι BT: τε καὶ ἔπεσθαι delet Cobet, quod ἔπεσθαι admodum inelegeanter repetatur, ego, si de interpolatione constaret, potius damnaverim prius ἔπεσθαι, quod etiam verbis θέουσι τούτοις Criso et illi alii cursores comprehenduntur; de δρομεῖ ἀκμ. v. ann. 4. ἐν τῷ αὐτῷ BT: ἐν ταὐτῷ scribi iubet Cobet.

nuit cursus, cuius varia genera indicavit Plat. de leg. p. 833 A. Qui curriculum a carcere ad metam semel emensus erat, is στάδιον decurrerat, qui continuo cursu a meta ad carcerem redierat idemque stadium bis emensus erat, eius cursus dicebatur δίαυλος. Sex vel duodecim δίαυλοι conficiendi erant δολιχοδρόμῳ, nam δόλιχος erat, quum cursor stadium toties decurrebat, ut continuato cursu stadia duodecim vel (secundum Suidam s. v.) viginti quatuor emetiretur. v. schol. ad Sophocl. Electr. v. 686, ad Aristoph. nub. v. 28. Krause Gymnastik u. Agonistik d. Hellenen I p. 347 sqq. Grasberger (Erziehung u. Unterricht I p. 311) mensuram huius longi cursus a Suida memoratam pro vera habet, certa tamen illa omnino non fuisse videtur, cf. Themist. XV 169 A χρὴ αὐτὴν (ἀρετὴν) ἐοικέναι δολιχοδρόμῳ μᾶλλον ἢ σταδιεῖ καὶ μὴ πρώτῃ εὐθὺς νύσσῃ καταπαύειν, ἀλλ' ἐπιέναι πλείονας κύκλους (i. e. πλείους καμπὰς ποιεῖσθαι).

1. τῶν ἡμεροδρόμων] Livius 31, 24: 'hemerodromos vocant Graeci ingens die uno cursu emetientes spatium', iisque nuntiis, ubi res maturanda erat, usi sunt. v. Cornel. Nep. Milt. c. 4. Herodot. VI 105.

διαθεῖν] cursu contendere, ut Theaet. p. 148 C εἰ διαθέων τοῦ ἀκμάζοντος καὶ ταχίστου ἠττήθης, ubi vid. *Stallb.*

5. τούτου δέου συγκαθεῖναι] hunc roga, ut se ad me demittat. Verba καθιέναι, ἐφιέναι, ἀνιέναι, ἀφιέναι, ὑφιέναι, ἐξιέναι, alia, saepe intransitiva significatione usurpari naravimus ad remp. VIII p. 563 A. Phaedon. p. 112 D. *Stallb.*

11. χωρὶς γὰρ ἔγωγ' ὤμην] In talibus locis δίχα, χωρίς etc. non, ut vulgo, seiunctionem et separationem, sed diversitatem et oppositionem significant. Phileb. p. 44 A: εἴπερ χωρὶς τοῦ μὴ λυπεῖσθαι καὶ τοῦ χαίρειν ἡ φύσις. Euthydem. p. 289 D: δῆλον οὖν, ὅτι καὶ περὶ λόγους χωρὶς ἡ τοῦ ποιεῖν τέχνη καὶ ἡ τοῦ χρῆσθαι. Phileb. p. 17 A: οἷς διακεχώρισται τό τε διαλεκτικῶς πάλιν καὶ τὸ ἐριστικῶς ἡμᾶς ποιεῖσθαι πρὸς ἀλλή-

διαλεγομένους καὶ τὸ δημηγορεῖν. Ἀλλ' ὁρᾷς, ἔφη, ὦ Σώκρατες· δίκαια δοκεῖ λέγειν Πρωταγόρας ἀξιῶν αὑτῷ τε ἐξεῖναι διαλέγεσθαι ὅπως βούλεται, καὶ σοὶ ὅπως ἂν αὖ σὺ βούλῃ.

Cap. XXIII. Ὑπολαβὼν οὖν ὁ Ἀλκιβιάδης, Οὐ καλῶς λέγεις, ἔφη, ὦ Καλλία. Σωκράτης μὲν γὰρ ὅδε ὁμολογεῖ μὴ μετεῖναί οἱ μακρολογίας καὶ παραχωρεῖ Πρωταγόρᾳ, C τοῦ δὲ διαλέγεσθαι οἷός τ' εἶναι καὶ ἐπίστασθαι λόγον τε δοῦναι καὶ δέξασθαι θαυμάζοιμ' ἄν εἴ τῳ ἀνθρώπων παραχωρεῖ. εἰ μὲν οὖν καὶ Πρωταγόρας ὁμολογεῖ φαυλότερος εἶναι Σωκράτους διαλεχθῆναι, ἐξαρκεῖ Σωκράτει·

lous τοὺς λόγους. Eurip Iphig. Aul. 865: χωρὶς τἀμὰ κἀγαμέμνονος. Aeschyl. Prometh. 963: μαθήσεται, ὅσον τό τ' ἄρχειν καὶ τὸ δουλεύειν δίχα. Plura dabit Heindorfius ad h. l. Auct. Inc. ap. Rutil Lup. II 15: seorsum est beneficium dare libenter et iniuriam facere nolle. *Stallb.*

1. δημηγορεῖν] Aeschin. or. 1, 27: ὁ νομοθέτης διαρρήδην ἀπέδειξεν οὓς χρὴ δημηγορεῖν καὶ οὓς οὐ δεῖ λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. Longas orationes, quibus in contione et in iudicio adversarii inter se certent, a colloquiis alienas esse Socrates censet.

Ἀλλ' ὁρᾷς] Sed vides i. e. res tibi manifesta est. Haec verba saepenumero ita orationi aut praemittuntur aut interponuntur, ut per se sententiam efficiant indicentque alterum rei praesentis condicionem ipsum perspicere. Hipparch. p. 227 D: Ἀλλ' ὁρᾷς, ὦ γλυκύτατε, τὸ κερδαίνειν ἄρτι ὡμολογήσαμεν εἶναι ὠφελεῖσθαι. Aristoph. Thesm. v. 996: ταῦθ', ὁρᾷς, οὐπώποτ' εἶπεν.

5. Ὑπολαβὼν . . ὁ Ἀλκιβιάδης] Postquam Callias Protagorae, hospiti suo, patrocinatus est, fortiter et vehementer Alcibiades Socratis causam defendit eumque longarum orationum victoria concessa id suo iure postulare dicit, ut brevibus orationibus Protagoras certet. Quod si nolit sophista, fateatur et ipse hoc disputandi genere se Socrate inferiorem esse. Quaestionem ipsam Alcibiades non magis curat quam Callias, sed Socratem id spectare ratus, ut dignitatem suam tueatur, ei obsecundat. Hinc eius verba εἰ Πρωταγόρας ὁμολογεῖ φαυλότερος εἶναι . . ἐξαρκεῖ Σωκράτει.

8. τοῦ δὲ διαλέγεσθαι] verba sic cohaerent: θαυμάζοιμι δὲ ἄν, εἴ τῳ ἀνθρώπων παραχωρεῖ τοῦ οἷός τ' εἶναι διαλέγεσθαι καὶ ἐπίστασθαι λόγον τε δοῦναι καὶ δέξασθαι: mirer autem, si cui homini cedat facultate disserendi et scientia rationis tam reddendae quam accipiendae. Etenim παραχωρεῖν τινι τοῦ οἷός τ' εἶναι dictum ut παραχωρεῖν τινι ὁδοῦ. Pro λόγον τε δοῦναι καὶ δέξασθαι ne quis malit λόγον δοῦναί τε καὶ δέξασθαι, posita est vocula perinde ac si deinde itidem plene diceretur καὶ λόγον δέξασθαι. Similia notavimus ad Criton. p. 43 A et ad Phaedon. p. 94 D. *Stallb.*

9. εἴ τῳ παραχωρεῖ] si revera cuiquam cedit. v. ad apolog. p. 25 B. Eadem constructio p. 312 C: ὅ τι δέ ποτε ὁ σοφιστής ἐστι, θαυμάζοιμ' ἂν εἰ οἶσθα. p. 315 E: οὐκ ἂν θαυμάζοιμι, εἰ παιδικὰ — τυγχάνει ὤν. p. 354 D: εἰ κακὸν καλεῖτε . . ἔχοιτ' ἂν εἰπεῖν.

εἰ δὲ ἀντιποιεῖται, διαλεγέσθω ἐρωτῶν τε καὶ ἀποκρινόμενος, μὴ ἐφ' ἑκάστῃ ἐρωτήσει μακρὸν λόγον ἀπoτείνων, ἐκκρούων τοὺς λόγους καὶ οὐκ ἐθέλων διδόναι λόγον, ἀλλ' ἀπομηκύνων, ἕως ἂν ἐπιλάθωνται περὶ ὅτου τὸ D
ἐρώτημα ἦν οἱ πολλοὶ τῶν ἀκουόντων· ἐπεὶ Σωκράτη γε ἐγὼ ἐγγυῶμαι μὴ ἐπιλήσεσθαι, οὐχ ὅτι παίζει καί φησιν ἐπιλήσμων εἶναι. ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ ἐπιεικέστερα Σωκράτης λέγειν· χρὴ γὰρ ἕκαστον τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀποφαίνεσθαι.

Μετὰ δὲ τὸν Ἀλκιβιάδην, ὡς ἐγῷμαι, Κριτίας ἦν ὁ εἰπών· Ὦ Πρόδικε καὶ Ἱππία, Καλλίας μὲν δοκεῖ μοι μάλα πρὸς Πρωταγόρου εἶναι, Ἀλκιβιάδης δὲ ἀεὶ φιλό- E
νεικός ἐστι πρὸς ὃ ἂν ὁρμήσῃ. ἡμᾶς δὲ οὐδὲν δεῖ συμφιλονεικεῖν οὔτε Σωκράτει οὔτε Πρωταγόρᾳ, ἀλλὰ κοινῇ ἀμφοτέρων δεῖσθαι μὴ μεταξὺ διαλῦσαι τὴν συνουσίαν.

Εἰπόντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα ὁ Πρόδικος, Καλῶς μοι, 337
ἔφη, δοκεῖς λέγειν, ὦ Κριτία· χρὴ γὰρ τοὺς ἐν τοιοῖσδε λόγοις παραγιγνομένους κοινοὺς μὲν εἶναι ἀμφοῖν τοῖν

6. ἐγγυῶμαι: sic olim iam correctum est ἐγγυῶ καὶ, quod exstat in BT. 13. πρὸς ὃ ἂν BT: ex B iam receperat Stallbaum, sed Bekker retinuerat vulgatam lectionem πρὸς ὅτι ἂν ὁρμ.

3. ἐκκρούων τοὺς λόγους] int. μακρῷ λόγῳ: longa oratione quodcunque disputationis argumentum propositum submovens. Theaet. p. 154 D: εἰ δεινοὶ καὶ σοφοὶ ἐγώ τε καὶ σὺ ἡμεν . . ξυνελθόντες σοφιστικῶς εἰς μάχην τοιαύτην, ἀλλήλων τοὺς λόγους τοῖς λόγοις ἐκρούομεν. Metaphora a gladiatoribus ducta ictum adversariorum declinantibus.

6. οὐχ ὅτι παίζει] οὐχ ὅτι, positum pro οὐ λέγω ὅτι, proprie est non id memoro, non id specto et si, ut h. l., enuntiato primario annectitur, interpretandum est quamquam, ungeachtet. cf. Gorg. p. 450 E. Theaet. p. 157 B. Lys. p. 219 E.

12. πρὸς Πρωταγόρου εἶναι] a partibus Protagorae stare; conf. Krüger Gr. 68. 37. 1.

16. ὁ Πρόδικος, Καλῶς μοι, ἔφη] Quum Prodicus in distinguendis explicandisque vocabulorum significationibus nimium operae collocaret, mirandum non est, quod hoc loco ita loquens inducitur, ut vocabulorum discrimina per omnia urgeat et quae consimilem usum habeant, ea perversa sedulitate ubique rimetur. Perstringitur ineptum hominis studium etiam infra p. 358 A. D. Menon. p. 75. Charmid. p. 163. Lachet. p. 197. Cratyl. p. 384 A. Euthydem. init. al. Rem ipsam etiam ab Socrate magni aestimatam esse auctor est Epictetus ap. Arrianum L. II. c. 17. Unde apparet, cur personatus Socrates apud comicum tam multa garriat de recta nominum ratione. Et apud Platonem Socrates ipse se Prodici discipulum profitetur, sed non sine urbana hominis irrisione. v. ad p. 341 A. *Stallb.*

διαλεγομένοιν ἀκροατάς, ἴσους δὲ μή. ἔστι γὰρ οὐ ταὐτόν· κοινῇ μὲν γὰρ ἀκοῦσαι δεῖ ἀμφοτέρων, μὴ ἴσον δὲ νεῖμαι ἑκατέρῳ, ἀλλὰ τῷ μὲν σοφωτέρῳ πλέον, τῷ δὲ ἀμαθεστέρῳ ἔλαττον. ἐγὼ μὲν καὶ αὐτός, ὦ Πρωτ-
B αγόρα τε καὶ Σώκρατες, ἀξιῶ ὑμᾶς συγχωρεῖν καὶ ἀλλήλοις περὶ τῶν λόγων ἀμφισβητεῖν μέν, ἐρίζειν δὲ μή· ἀμφισβητοῦσι μὲν γὰρ καὶ δι' εὔνοιαν οἱ φίλοι τοῖς φίλοις, ἐρίζουσι δὲ οἱ διάφοροί τε καὶ ἐχθροὶ ἀλλήλοις. καὶ οὕτως ἂν καλλίστη ἡμῖν ἡ συνουσία γίγνοιτο· ὑμεῖς τε γὰρ οἱ λέγοντες μάλιστ' ἂν οὕτως ἐν ἡμῖν τοῖς ἀκούου-
C σιν εὐδοκιμοῖτε καὶ οὐκ ἐπαινοῖσθε — εὐδοκιμεῖν μὲν γὰρ ἔστι παρὰ ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀκουόντων ἄνευ ἀπάτης, ἐπαινεῖσθαι δὲ ἐν λόγῳ πολλάκις παρὰ δόξαν ψευδομένων — ἡμεῖς τ' αὖ οἱ ἀκούοντες μάλιστ' ἂν οὕτως εὐφραινοίμεθα, οὐχ ἡδοίμεθα· εὐφραίνεσθαι μὲν γὰρ ἔστι μανθάνοντά τι καὶ φρονήσεως μεταλαμβάνοντα αὐτῇ τῇ διανοίᾳ, ἥδεσθαι δὲ ἐσθίοντά τι ἢ ἄλλο ἡδὺ πάσχοντα αὐτῷ τῷ σώματι. Ταῦτα οὖν εἰπόντος τοῦ Προδίκου πολλοὶ πάνυ τῶν παρόντων ἀπεδέξαντο.

Cap. XXIV. Μετὰ δὲ τὸν Πρόδικον Ἱππίας ὁ σοφὸς εἶπεν, Ὦ ἄνδρες, ἔφη, οἱ παρόντες, ἡγοῦμαι ἐγὼ ἡμᾶς

21. ἡγοῦμαι ἐγὼ ἡμᾶς: in BT est ὑμᾶς, quod Bekker de coniectura Heindorfi recte mutavit in ἡμᾶς. Non enim Hippias se a ceteris segregat, ut proximum ἅπαντας et verba ἡμᾶς οὖν αἰσχρὸν probant. Librorum scripturam ὑμᾶς, in novis editionibus non iam comparentem, tenuerant Stallbaum, Turicenses et Hermann.

1. ἴσους δὲ μή] Prodicus ex iis quae Critias dixerat, unum verbum κοινῇ arripit et laudat. Sententia vero talis requiritur, qualem profert Cicero de nat. deor. I 7, 17: nolo existimes me adiutorem huic venisse, sed auditorem, et quidem aequum, libero iudicio, nulla eiusmodi adstrictum necessitate, ut mihi velim nolim sit certa quaedam tuenda sententia. — ἴσος et κοινός saepe coniunguntur, veluti ab Andocide or. 4, 7: δέομαι ὑμῶν τῶν λόγων ἴσους καὶ κοινοὺς ἡμῖν ἐπιστάτας γενέσθαι. a Demosth. or. 29, 1: ἅνπερ ἴσοι καὶ κοινοὶ γένησθε ἀκροαταί, πολλὰς ἐλπίδας ἔχω κτέ.

4. ἐγὼ μὲν καὶ αὐτὸς —] Priscian. VIII 7, 35: Cicero in Protagora: nunc a vobis, o Protagora et Socrate, postulo, ut de isto concedatis alter alteri et inter vos de huiusce modi rebus controversemini, non concertetis.

15. εὐφραινοίμεθα, οὐχ ἡδ.] Aristot. Top. II 6: Πρόδικος διῃρεῖτο τὰς ἡδονὰς εἰς χαρὰν καὶ τέρψιν καὶ εὐφροσύνην· ταῦτα γὰρ πάντα τοῦ αὐτοῦ, τῆς ἡδονῆς, ὀνόματά ἐστι.

18. εἰπόντος τοῦ Πρ. — ἀπεδέξαντο] H. e. vehementer probaverunt.

21. ἡγοῦμαι .. ἡμᾶς συγγενεῖς] Cum omnes qui apud

συγγενεῖς τε καὶ οἰκείους καὶ πολίτας ἅπαντας εἶναι φύσει, οὐ νόμῳ· τὸ γὰρ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ φύσει συγγενές D *ἐστιν, ὁ δὲ νόμος, τύραννος ὢν τῶν ἀνθρώπων, πολλὰ παρὰ τὴν φύσιν βιάζεται. ἡμᾶς οὖν αἰσχρὸν τὴν μὲν φύσιν τῶν πραγμάτων εἰδέναι, σοφωτάτους δὲ ὄντας τῶν Ἑλλήνων, καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο νῦν συνεληλυθότας τῆς τε Ἑλλάδος εἰς αὐτὸ τὸ πρυτανεῖον τῆς σοφίας καὶ*

Calliam versabantur, Graeci essent, ut communem haberent originem, linguam, sollemnia, in his verbis civilis coniunctionis Graecorum desiderium aliquod videri posset, nisi sophista ipse ab ea sententia longe se abesse statim proderet. Simile enim simili naturae lege cognatum esse vult; at quae erat eorum qui aderant talis similitudo! Aliquanto verius illique coetui aptius dicere licuit *τῶν εὐτυχούντων πάντες εἰσὶ συγγενεῖς* (Menandr. Sent. 510); cf. Lys. p. 214 A.

1. *ἅπαντας εἶναι φύσει, οὐ νόμῳ*] De discrimine, quod sophistae inter legem et naturam obtinere statuebant, v. quae ad Gorg. p. 484 B annotavimus. conf. de leg. X p. 889 E. Theaet. p. 172 B. Xenoph. mem. IV 4, 14. Alluditur etiam hic ad versiculum Pindari: *Νόμος ὁ πάντων βασιλεὺς θνατῶν τε καὶ ἀθανάτων ἄγει δικαιῶν τὸ βιαιότατον ὑπερτάτᾳ χερί· τεκμαίρομαι ἔργοισιν Ἡρακλέος.* Boeckh. ad Fragm. Pindar. T. II p. 640 sq. *Stallb.* Conf. Herodot. III 38: *ὀρθῶς μοι δοκέει Πίνδαρος ποιῆσαι νόμον πάντων βασιλέα φήσας εἶναι.* Pindari voci, de qua subtiliter disputavit Steinthal Gesch. d. Sprachwiss. b. d. Griech. u. Römern p. 68 sq., ei igitur haud absimile est Talleyrandi illud 'Ce que la politique conseille, la justice l'autorise'.

6. *συνεληλυθότας . . εἰς τὸν . . οἶκον τόνδε*] Socrates apud Xenophontem (symp. IV 62) Calliae Prodicum et Hippiam commendatos et adductos esse ab Antisthene dicit, ad quem ille conversus *Οἶδα μέν, ἔφη, σὲ Καλλίαν τουτονὶ προαγωγεύσαντα τῷ σοφῷ Προδίκῳ, ὅτε ἑώρας τοῦτον μὲν φιλοσοφίας ἐρῶντα, ἐκεῖνον δὲ χρημάτων δεόμενον· οἶδα δέ σε Ἱππίᾳ τῷ Ἠλείῳ, παρ' οὗ οὗτος καὶ τὸ μνημονικὸν ἔμαθεν.*

7. *τῆς τε Ἑλλάδος εἰς αὐτὸ τὸ πρυτανεῖον*] Hippias homo sapientia sua mirifice inflatus sophistas praedicat tanquam omnium Graecorum sapientissimos, eaque ipsa de causa (*κατ' αὐτὸ τοῦτο*) se familiaresque suos dicit in hanc quasi sacram sedem artium ac doctrinarum, h. e. Athenas, convenisse atque in huius ipsius urbis florentissima beatissimaque domo commorari. Prytanea fuerunt aedificia Vestae sacra, in cuius honorem perpetuus ibi ignis fovebatur. Huiusmodi prytanea in omnibus Graeciae urbibus erant. v. Casaubon. ad Athen. XV p. 700 D. *Stallb.* Athen. p. 187 D: *τὴν Ἀθηναίων πόλιν, τὸ τῆς Ἑλλάδος μουσεῖον, ἣν ὁ μὲν Πίνδαρος Ἑλλάδος ἔρεισμα ἔφη, Θουκυδίδης δ' ἐν τῷ εἰς Εὐριπίδην ἐπιγράμματι Ἑλλάδος Ἑλλάδα, ὁ δὲ Πύθιος ἑστίαν καὶ πρυτανεῖον τῶν Ἑλλήνων.* cf. idem p. 254 B. Aelian. V. H. IV 6. Thuc. II 41. Magni autem Athenienses tales laudes fecerunt, v. Isocrat. 15, 156: *Πίνδαρον τὸν ποιητὴν οἱ πρὸ ἡμῶν γεγονότες ὑπὲρ ἑνὸς μόνον ῥήματος, ὅτι τὴν πόλιν ἔρεισμα τῆς Ἑλλάδος ὠνόμασεν, οὕτως ἐτίμησαν ὥστε καὶ πρόξενον ποιήσασθαι καὶ δωρεὰν μυρίας αὐτῷ δοῦναι δραχμάς.*

αὐτῆς τῆς πόλεως εἰς τὸν μέγιστον καὶ ὀλβιώτατον οἶκον
E τόνδε, μηδὲν τούτου τοῦ ἀξιώματος ἄξιον ἀποφήνασθαι,
ἀλλ' ὥσπερ τοὺς φαυλοτάτους τῶν ἀνθρώπων διαφέρε-
σθαι ἀλλήλοις. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ δέομαι καὶ συμβουλεύω,
ὦ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες, συμβῆναι ὑμᾶς ὥσπερ 5
338 ὑπὸ διαιτητῶν ἡμῶν συμβιβαζόντων εἰς τὸ μέσον, καὶ
μήτε σὲ τὸ ἀκριβὲς τοῦτο εἶδος τῶν διαλόγων ζητεῖν τὸ
κατὰ βραχὺ λίαν, εἰ μὴ ἡδὺ Πρωταγόρᾳ, ἀλλ' ἐφεῖναι
καὶ χαλάσαι τὰς ἡνίας τοῖς λόγοις, ἵνα μεγαλοπρεπέστεροι
καὶ εὐσχημονέστεροι ἡμῖν φαίνωνται, μήτ' αὖ Πρωταγό- 10

10. ἡμῖν Stephanus et rec. man. duo apographa: ὑμῖν BT, Bekker, Ast et ex novissimis editoribus Cron, sed talem lectionem una sententiae ratione diiudicandam esse apparet ex not. critic. ad p. 337 C.

5. συμβῆναι ὑμᾶς — εἰς τὸ μέσον] In his συμβῆναι εἰς τὸ μέσον idem est quod mox dicitur μέσον τι ἀμφοτέρους τεμεῖν. Vult enim eos ita conciliare, ut alter alteri aliquid concedat et media quaedam via in disputando ineatur. *Stallb.*

ὥσπερ ὑπὸ διαιτητῶν ἡμῶν] H. e. ὑφ' ἡμῶν ὥσπερ ὑπὸ διαιτητῶν συμβιβαζόντων. De ὑπὸ cum verbo συμβαίνειν coniuncto v. Krüger Gr. 52, 3, 1, et haec verborum traiectio quum in comparationibus apud Platonem frequens sit, tum prope est legitima, quum pronomen comparatione illustratur. Pauca enim inveneris exempla, quale est de rep. p. 328 D: παρ' ἡμᾶς φοίτα ὡς παρὰ φίλους, plerumque pronomen verbis, quibus comparatio continetur, aut postponitur aut interponitur, ut p. 352 B οὐδὲ ὡς περὶ τοιούτου αὐτοῦ ὄντος dictum est pro οὐδὲ περὶ αὐτοῦ ὡς ὄντος τοιούτου. Phileb. p. 61 C: καθάπερ ἡμῖν οἰνοχόοις τισί pro ἡμῖν καθ. οἰν. τ. Ibid. p. 59 E: καθαπερεὶ δημιουργοῖς ἡμῖν. de leg. p. 692 C: καταφρονήσας ὡς ὄντων ἡμῶν βραχέος ἀξίων. Praepositio praecedente comparatione cum particula ὡς nusquam iteratur, cum particula ὥσπερ raro. Tim. p. 27 B: ὡς εἰς δικαστὰς ἡμᾶς. de rep. p. 545 E: ὡς πρὸς παῖδας ἡμᾶς παιζούσας. Phaedon. p. 67 C: ὥσπερ ἐκ δεσμῶν ἐκ τοῦ σώματος. — De διαιτηταῖς 'disceptatoribus et reconciliatoribus' v. Hermann Griech. Antiquit. III 69, 14.

7. ζητεῖν τὸ κατὰ βραχὺ λίαν] λίαν referendum esse ad ζητεῖν docent proxima, ubi item de Protagora: μήτ' αὖ Πρωταγόραν πάντα κάλων ἐκτείναντα κτἑ. Postposita est vocula cum vi et gravitate. Opponitur autem τὸ εἶδος τῶν διαλόγων τὸ κατὰ βραχύ deinceps τῷ ἐφεῖναι καὶ χαλάσαι τὰς ἡνίας τοῖς λόγοις, in quibus verbis habenae orationis exquisita metaphora dicuntur de modo orationem moderandi et tractandi, cf. de leg. p. 701 C: δεῖ οἱόνπερ ἵππον τὸν λόγον ἑκάστοτε ἀναλαμβάνειν, καὶ μὴ καθάπερ ἀχάλινον κεκτημένον τὸ στόμα, βίᾳ ὑπὸ τοῦ λόγου φερόμενον κατὰ τὴν παροιμίαν ἀπό τινος ὄνου πεσεῖν.

9. ἵνα — ἡμῖν φαίνωνται] Hippias ad unum Socratem conversus haec dicit eumque hortatur, ut orationi habenas immittat et laxas teneat, quo magnificentior ea et splendidior audientibus appareat. Pro ἡμῖν dici potuit σοί, sed ὑμῖν recte explicari nequit.

ραν πάντα κάλων ἐκτείναντα, οὐρίᾳ ἐφέντα, φεύγειν εἰς τὸ πέλαγος τῶν λόγων ἀποκρύψαντα γῆν, ἀλλὰ μέσον τι ἀμφοτέρους τεμεῖν. ὡς οὖν ποιήσετε, καὶ πείθεσθέ μοι ῥαβδοῦχον καὶ ἐπιστάτην καὶ πρύτανιν ἑλέσθαι, ὃς B *ὑμῖν φυλάξει τὸ μέτριον μῆκος τῶν λόγων ἑκατέρου.*

1. *κᾶλον* B, *κάλον* T, sed in hoc verum additum. 3. *ὣς* B: *ὡς* secundum T Schanz. *ποιήσετε* BT: *ποιήσατε*, quod iam Beckius malebat, Schanz. cf. Krüger 53. 7, 4. *πείθεσθέ μοι* BT: *πίθεσθέ μοι* Schanz.

1. *πάντα κάλων ἐκτείναντα*] Metaphora petita est a re nautica, quod mirum nemini poterit videri, qui immensam orationis ubertatem atque copiam cum vasto pelago comparari solere meminerit. Parmenid. p. 137 A: *πῶς χρὴ τηλικόνδε ὄντα διανεῦσαι τοιοῦτόν τε καὶ τοσοῦτον πέλαγος λόγων*; de republ. V p. 453 D: *οὐκοῦν καὶ ἡμῖν νευστέον καὶ πειρατέον σῴζεσθαι ἐκ τοῦ λόγου*; Et *πάντα κάλων ἐκτείνειν, κινεῖν, ἐξιέναι*, est omnem funem contendere, omnes rudentes solvere. v. Valcken. Diatr. in Eurip. Fragm. p. 334. *Stallb.* Eodem simili usus est Cicero Tusc. IV 5, 9; Quaerebam, utrum panderem vela orationis statim, an eam ante paullulum dialecticorum remis propellerem.

οὐρίᾳ ἐφέντα — τεμεῖν] in ventum secundum se immittentem, h.e. vento secundo vela dantem, accipientem ventum a tergo, ut loquitur Ovid. Metamorph. XII 37. Verbum *ἐφιέναι* intransitivo significatu positum attigimus annot. ad p. 336 A. Ante *οὐρίᾳ ἐφ.* ne quis *καί* interponendum cum Stephano suspicetur, v. Euthyphr. p. 4 C. Apolog. Socr. p. 27 A ibique annot. — *ἀποκρύπτειν γῆν* e conspectu terrae auferri; ut abscondere terram dicuntur navigantes, qui tam longe in altum provecti sunt, ut terram non amplius possint conspicere. Virgil. Aen. III 291: Phaeacum abscondimus arces, conf. intpp. ad Thucyd. V 65. — *μέσον τέμνειν* dicuntur nautae, qui scopulis interclusi medium tenent cursum, ne in alterutrum impingant, ut bene interpretatur Stephanus in Thes. L. G. Politic. p. 262 B: *διὰ μέσων δὲ ἀσφαλέστερον ἰέναι τέμνοντας*. Epist. VIII p. 355 D. Hippias igitur eos vult *μέσον τέμνειν* ita, ut Socrates nimiam disserendi brevitatem, Protagoras prolixam et fusam orationem evitent. *Stallb.* De Hippiae sententia conf. Phaedr. p. 267 B: *Πρόδικος ἐγέλασε καὶ μόνος αὐτὸς εὑρηκέναι ἔφη ὧν δεῖ λόγων· δεῖν δὲ οὔτε μακρῶν οὔτε βραχέων, ἀλλὰ μετρίων.*

3. *ὣς οὖν ποιήσετε —*] Sic igitur facietis; de *ὣς* v. ad p. 326 D; de ceteris Stallbaum haec annotavit: Futurum *ποιήσετε* quum leniore quadam cohortandi vi praeditum sit, mirandum non est, quod statim subiungitur imperativus. Eodem modo Sophocl. Antigon. v. 876: *οὐκ ἄξετε .. καὶ ἄφετε*. De proximis Schol. *ῥαβδοῦχοι· ἄνδρες τῆς τῶν θεάτρων εὐκοσμίας ἐπιμελούμενοι*. Similia habet Schol. ad Aristoph. Pac. v. 733, qui tamen addit: *ἢ ῥαβδούχους εἶπε τοὺς κριτὰς τοῦ ἀγῶνος, οὓς ὁ ποιητὴς αἰσυμνήτας εἶπεν*. Ac profecto de ludorum praesidibus hic cogitandum, quos constat a scipione, quem gestabant, ita appellatos esse. v. Fabri Agonist. I 19. Nam ubi apparitores intellexeris, parum apte epistates et prytanis commemorari videantur necesse est, de quibus v. ad apolog. p. 32 B.

Cap. XXV. *Ταῦτα ἤρεσε τοῖς παροῦσι, καὶ πάντες ἐπῄνεσαν, καὶ ἐμέ τε ὁ Καλλίας οὐκ ἔφη ἀφήσειν, καὶ ἑλέσθαι ἐδέοντο ἐπιστάτην. εἶπον οὖν ἐγὼ ὅτι αἰσχρὸν εἴη βραβευτὴν ἑλέσθαι τῶν λόγων. εἴτε γὰρ χείρων ἔσται ἡμῶν ὁ αἱρεθείς, οὐκ ὀρθῶς ἂν ἔχοι τὸν χείρω τῶν βελτιόνων ἐπιστατεῖν, εἴτε ὅμοιος, οὐδ' οὕτως ὀρθῶς· ὁ γὰρ ὅμοιος ἡμῖν ὅμοια καὶ ποιήσει, ὥστε ἐκ περιττοῦ ἡρήσεται. ἀλλὰ δὴ βελτίονα ἡμῶν αἱρήσεσθε· τῇ μὲν ἀληθείᾳ, ὡς ἐγῷμαι, ἀδύνατον ὑμῖν, ὥστε Πρωταγόρου τοῦδε σοφώτερόν τινα ἑλέσθαι· εἰ δὲ αἱρήσεσθε μὲν μηδὲν βελτίω, φήσετε δέ, αἰσχρὸν καὶ τοῦτο τῷδε γίγνεται, ὥσπερ φαύλῳ ἀνθρώπῳ ἐπιστάτην αἱρεῖσθαι· ἐπεὶ τό γ' ἐμὸν οὐδέν μοι διαφέρει. ἀλλ' οὑτωσὶ ἐθέλω ποιῆσαι, ἵν' ὃ προθυμεῖσθε συνουσία τε καὶ διάλογοι ἡμῖν γίγνωνται· εἰ μὴ βούλεται Πρωταγόρας ἀποκρίνεσθαι, οὗτος μὲν ἐρωτάτω, ἐγὼ δὲ ἀποκρινοῦμαι, καὶ ἅμα πειράσομαι αὐτῷ δεῖξαι, ὡς ἐγὼ φημι χρῆναι τὸν ἀποκρινόμενον ἀποκρίνεσθαι· ἐπειδὰν δὲ ἐγὼ ἀποκρίνω-*

2. *καὶ ἐμέ γε* Ast de Heindorfi sententia scripsit. 8. *ῃρησεται* B, *ἠρήσεται* T, *εἰρήσεται*, ut in T ascriptum, edit. Aldina, unde Stephanus effinxit *αἱρεθήσεται*. cf. Dion. Hal. de comp. verb. VI 39, 6 et Krüger 31. 11, 2. 9. *ἀδύνατον ὑμῖν, ὥστε* BT: *ἀδύνατον ὂν ὑμῖν ἴστε* Badham. 11. *φήσετε* T: *φήσεται* B.

2. *καὶ ἐμέ τε ὁ K.*] Vocula *τε* ut saepe traiecta est. Nam haec dicit Socrates: omnes laudabant meque et Callias retinebat et (omnes) orabant, ut praesidem deligerem. Aliquanto concinnior oratio esset, si pro *ἐδέοντο* scriptum esset *ἐκέλευον* s. *ἠξίουν*.

7. *ὥστε*] Coniunctio post *ἀδύνατον* illata est, ubi simplicem infinitivum exspectes, quem usum multis exemplis illustravit Heindorf ad h. l. et ad Phaedr. p. 269 D: *τὸ μὲν δύνασθαι, ὥστε ἀγωνιστὴν τέλεον γενέσθαι, εἰκὸς ἔχειν ὥσπερ τἆλλα*. cf. Krüger Gr. 65. 3, 1.

8. *ἀλλὰ δὴ βελτίονα ἡμ. αἱρ.*] At enim nobis meliorem eligetis. Nam *ἀλλὰ δή* ponitur, ubi quod ab altero possit obiici, id ab eo ipso, qui loquitur, statim commemoratur ac refellitur. v. ad Criton. p. 54 A. Pro *βελτίονα* statim post infertur *βελτίω*, quae forma ap. Plat. multo frequentior. Plenior forma invenitur Sophist. p. 245 B (*πλέονα*). Gorg. 486 B (*χείρονα*). Tim. 39 A (*μείζονα*), ubi v. Stallb. Epistol. VII p. 345 B (*μείζονα*), de leg. p. 840 C. al. Valet et in his numeri ratio, quare Phaedon. p. 101 A: *ἐὰν μείζονα φῇς καὶ ἐλάττω*.

13. *ἐπεὶ τό γ' ἐμὸν*—] nam quantum quidem ad me attinet. De rep. p. 345 A: *τό γ' ἐμὸν οὐ πείθομαι*. sophist. 237 B *τὸ μὲν ἐμὸν ὅπῃ βούλει τίθεσο αὐτό*.

ἀλλ' οὑτωσὶ ἐθέλω ποιῆσ.] H. e. praesidem, ut vos me iubetis, deligere nolo, sed etc. Accuratius hoc quod facere velit explicat proximis verbis *εἰ μὴ βούλεται Πρωτ. κτέ.*

μαι ὁπόσ' ἂν οὗτος βούληται ἐρωτᾶν, πάλιν οὗτος ἐμοὶ
λόγον ὑποσχέτω ὁμοίως. ἐὰν οὖν μὴ δοκῇ πρόθυμος
εἶναι πρὸς αὐτὸ τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνεσθαι, καὶ ἐγὼ
καὶ ὑμεῖς κοινῇ δεησόμεθα αὐτοῦ ἅπερ ὑμεῖς ἐμοῦ, μὴ
διαφθείρειν τὴν συνουσίαν. καὶ οὐδὲν δεῖ τούτου ἕνεκα
ἕνα ἐπιστάτην γενέσθαι, ἀλλὰ πάντες κοινῇ ἐπιστατήσετε. E
Ἐδόκει πᾶσιν οὕτω ποιητέον εἶναι. καὶ ὁ Πρωταγόρας
πάνυ μὲν οὐκ ἤθελεν, ὅμως δὲ ἠναγκάσθη ὁμολογῆσαι
ἐρωτήσειν, καὶ ἐπειδὰν ἱκανῶς ἐρωτήσῃ, πάλιν δώσειν
λόγον κατὰ σμικρὸν ἀποκρινόμενος. ἤρξατο οὖν ἐρωτᾶν
οὑτωσί πως.

Cap. XXVI. Ἡγοῦμαι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐγὼ ἀνδρὶ
παιδείας μέγιστον μέρος εἶναι περὶ ἐπῶν δεινὸν εἶναι·
ἔστι δὲ τοῦτο τὰ ὑπὸ τῶν ποιητῶν λεγόμενα οἷόν τ' 339
εἶναι ξυνιέναι ἃ τε ὀρθῶς πεποίηται καὶ ἃ μή, καὶ ἐπί-

1. ὁπόσ' B: ὅπως T. pro ἀποκρίνωμαι in BT exstat ἀποκρίνομαι.

3. πρὸς αὐτὸ τὸ ἐρωτ. ἀπ.] ad id ipsum, quod interrogatum fuerit, respondere, non aliena immiscere atque δημηγορεῖν. *Stallb.*

5. διαφθείρειν] perdere, disturbare, idemque h. l. valet ac nostrum voc. vereiteln.

10. κατὰ σμικρὸν ἀποκριν.] Sophist. p. 217 D: μὴ κατὰ σμικρὸν ἔπος πρὸς ἔπος ποιεῖσθαι τὴν συνουσίαν, ἀλλ' ἐκτείναντα ἀπομηκύνειν λόγον συχνόν, ubi κατὰ σμικρόν additis verbis ἔπος πρὸς ἔπος clarius illustratur.

12. ἀνδρὶ παιδείας μέγιστον μέρ.] Supra p. 326 vidimus Graecos maximeque Athenienses iam puerili disciplina poetarum praeceptis imbutos fuisse. Poetae enim quasi parentes sapientiae optimique virtutis magistri visi sunt. Id vero studium quamvis iam tum a Xenophane et ab Heraclito improbatum esset, tamen ludorum fines excurrit et civium cupiditate quum a rhapsodis tum a sophistis inflammata ita auctum est, ut de poetarum verbis et sententiis in conviviis, in gymnasiis, in aliis locis crebri essent sermones et concertationes, quid recte dictum esset, quid secus. Eiusmodi controversiam Aeschylum et Euripidem inter se habentes fecit Aristophanes ran. v. 1120 sqq., quae antequam instituitur, facete omnes spectatores dicuntur tam subtiles disputationes callere: Εἰ . . καταφοβεῖσθον, μή τις ἀμαθία προσῇ Τοῖς θεωμένοισιν, ὡς τὰ λεπτὰ μὴ γνῶναι λεγόντοιν, Μηδὲν ὀρρωδεῖτε τοῦθ'· ὡς οὐκ ἔθ' οὕτω ταῦτ' ἔχει. Ἐστρατευμένοι γάρ εἰσι Βιβλίον τ' ἔχων ἕκαστος μανθάνει τὰ δεξιά.

15. καὶ — διελεῖν] Enarratio poetarum et ars grammatica a Protagora conditae sunt, vid. prolegom. p. 5, et utraque iam opus erat, quod carminum sententiae saepe tecte significatae et verba multa a quotidiani sermonis usu abhorrentia sine interpretatione a plerisque perperam intelligebantur: αἴτιον τῆς γραμματικῆς ἡ ἀσάφεια . . ἐν τοῖς ποιήμασι κτέ. Bekker anecdot. I 656. Et Platoni Si-

στασθαι διελεῖν τε καὶ ἐρωτώμενον λόγον δοῦναι. καὶ δὴ καὶ νῦν ἔσται τὸ ἐρώτημα περὶ τοῦ αὐτοῦ μέν, περὶ οὗπερ ἐγώ τε καὶ σὺ νῦν δὴ διελεγόμεθα, περὶ ἀρετῆς, μετενηνεγμένον δὲ εἰς ποίησιν· τοσοῦτον μόνον διοίσει. λέγει γάρ που Σιμωνίδης πρὸς Σκόπαν, τὸν Κρέοντος 5
υἱὸν τοῦ Θετταλοῦ, ὅτι

B *Ἄνδρ' ἀγαθὸν μὲν ἀλαθέως γενέσθαι χαλεπόν,*
χερσίν τε καὶ ποσὶ καὶ νόῳ τετράγωνον, ἄνευ ψόγου
τετυγμένον.

3. *νῦν δὴ διελεγόμεθα* Stallbaum: *νῦν διαλεγόμεθα* BT, *νῦν διελεγόμεθα* apogr. Quae ultimo loco disputata erant, ad virtutem non pertinebant neque ex iis, sed ex superioribus Protagoras novam de virtute quaestionem nexurus erat, quapropter praesens *διαλεγόμεθα* non potuit usurpare. 8. *χερσίν*, non *χερσί*, quod in BT habetur, a Platone positum esse ex metro reliquarum stropharum cognoscitur.

monides magis quam alii poetae dictionis obscuritate insignis esse visus est, cf. de rep. 331 D *τοῦτο ὅ τί ποτε λέγει (ὁ Σιμωνίδης) σὺ μὲν ἴσως γιγνώσκεις, ἐγὼ δὲ ἀγνοῶ*, ibid. p. 332 B *ἠνίξατο, ὡς ἔοικεν, ὁ Σιμωνίδης ποιητικῶς τὸ δίκαιον ὃ εἴη*. Sed grammatici officia illis temporibus non solum sententiarum explicatione verborumque interpretatione constabant, verum etiam recta membrorum orationis distinctione, ut doceret, quem ad modum verba inter se coniungenda aut seiungenda essent; v. Isocrat. or. 12, 17: *τοὺς λόγους μου ἐλυμαίνοντο (οἱ σοφισταί), παραναγιγνώσκοντες ὡς δυνατὸν κάκιστα τοῖς ἑαυτῶν καὶ διαιροῦντες οὐκ ὀρθῶς καὶ κατακνίζοντες καὶ πάντα τρόπον διαφθείροντες*. Cum iis quae dixi Protagoras coniunxit doctrinam de recta verborum locutione, quam *ὀρθοέπειαν* vobat. cf. Phaedr. p. 267 C, Cratyl. 391 A, Aristot. rhetor. III 5.

5. *λέγει — Σιμωνίδης*] Simonides Ceus, poeta lyricus, bellorum Medicorum aetate floruit. Is sophistarum instar Graeciam peragrans laudes eorum scripsit, qui honore et pecunia eum ornabant. In quibus erat Scopas, Thessalorum princeps, v. Cicer. de Orat. II 86. Quint. Inst. Or. XI 2, 11. De Scopadarum gente explicuit Perizon. ad Aelian. V H. XII 1. de hoc, Creontis filio, v. schol. ad Theocr. XVI 36: *Οἱ Σκοπάδαι Κρανώνιοι τὸ γένος· Κράνων δὲ πόλις Θεσσαλίας, ὅθεν Σκόπας ὁ Κρανώνιος, Κρέοντος καὶ Ἐχεκρατίδος υἱός*. — Protagoram mercede accepta Simonidis carmina interpretatum esse narrat Themistius or. 23 p. 289 D. Noli tamen credere alium eius memoriae fontem fuisse praeter Platonis scripta.

7. *Ἄνδρ' ἀγαθόν*] Verba Simonidea ab Hermanno ad numeros revocata inveniuntur in prolegom. p. 33.

8. *χερσίν τε — τετράγωνον*] Muretus ad Aristotel. Ethica I 10, ubi haec laudantur, eumque secutus Gesnerus in Thesauro s. v. Quadratus, recte iudicarunt metaphoram ductam esse a corpore quadrato, ita formato, ut quomodocunque iaciatur, semper rectum permaneat; vel a quadrata figura, undique sui simili et aequali. Et fuit quadratum etiam Pythagoreis signum aequalitatis et perfectionis. Aristotel. rhet. III 11: *τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα φάναι*

τοῦτο ἐπίστασαι τὸ ᾄσμα, ἢ πᾶν σοι διεξέλθω; Καὶ ἐγὼ εἶπον ὅτι Οὐδὲν δεῖ· ἐπίσταμαί τε γάρ, καὶ πάνυ μοι τυγχάνει μεμελημένος τοῦ ᾄσματος. Εὖ, ἔφη, λέγεις. πότερον οὖν καλῶς σοι δοκεῖ πεποιῆσθαι καὶ ὀρθῶς, ἢ οὔ; Πάνυ, ἔφην ἐγώ, καλῶς τε καὶ ὀρθῶς. Δοκεῖ δέ σοι καλῶς πεποιῆσθαι, εἰ ἐναντία λέγει αὐτὸς αὑτῷ ὁ ποιητής; Οὐ καλῶς, ἦν δ' ἐγώ. Ὅρα δή, ἔφη, βέλτιον. Ἀλλ', C ὠγαθέ, ἔσκεμμαι ἱκανῶς. Οἶσθα οὖν, ἔφη, ὅτι προϊόντος τοῦ ᾄσματος λέγει που

Οὐδέ μοι ἐμμελέως τὸ Πιττάκειον νέμεται
καίτοι σοφοῦ παρὰ φωτὸς εἰρημένον· χαλεπὸν φάτ'
ἐσθλὸν ἔμμεναι.

ἐννοεῖς, ὅτι ὁ αὐτὸς οὗτος καὶ τάδε λέγει κἀκεῖνα τὰ ἔμπροσθεν; Οἶδα, ἦν δ' ἐγώ. Δοκεῖ οὖν σοι, ἔφη, ταῦτα

3. πότερον οὖν apographa: πότερον οὖ B T. 5. ἐγώ, καλῶς τε καὶ Bekker: ἐγώ τε καὶ B, ἔγωγε καὶ T.

εἶναι τετράγωνον μεταφορά. ἄμφω γὰρ τέλεια. Sopater ap. Stob. Serm. 44 p. 311 ed. Gesn.: τίς οὖν οὕτω κατὰ τὸν Σιμωνίδου λόγον τετράγωνος, ὃς κατὰ πᾶσαν τύχην καὶ πραγμάτων μετάστασιν ἀσφαλῶς ἑστήξεται; Etiam verba ἄνευ ψόγου τετυγμένον multum celebrata sunt. Iulian. Caes. p. 333 B: δοκεῖ γὰρ εἶναί μοί πως ἀνὴρ κατὰ Σιμωνίδην τετράγωνος, ἄνευ ψόγου τετυγμένος. Plura v. in Gaisfordi Poetis Minoribus T. III p. 193 sqq. ed. Lips., ubi de toto hoc carmine Simonideo disputatur. *Stallb.*

10. Οὐδέ μοι ἐμμελέως—] Neque ego Pittaci vocem, quamvis sapientis hominis rectam duco. ἐμμελέως coniungendum cum εἰρημένον, et νέμεται idem est ac νομίζεται, primitivo pro derivato posito. Fuit autem lyricorum poetarum proprium, quae ipsi dicerent, ea aut confirmare auctoritatibus aut contra eas defendere, v. Pindar. Pyth. IV 277. Nem. VII 20. Isthm. V 67. fragm. 190, iisque testibus grammatici, quum de scriptorum aetate aut de carminis auctore ambigeretur, non semel usi sunt, veluti Athen. p. 172 E: ὅτι δὲ τὸ ποίημα τοῦτο (Ἄθλα dicit) Στησιχόρου ἐστὶν ἱκανώτατος μάρτυς Σιμωνίδης ὁ ποιητὴς κτέ. Id. p. 512 F al.

11. χαλεπὸν φάτ' ἐσθλὸν ἔμ.] Est haec vox Pittaci nobilissima, cuius de origine quae Zenobius (6, 38) et scholiastes ad Hipp. I p. 304 E narraverunt, Erasmus, quem laudavit Astius, eleganter sic latine reddidit (Adagior. Chil. II Cent. 1, 12): Periander Corinthius initio populariter ac moderate gerebat imperium, postea versis moribus tyrannice agere coepit. Id simulatque cognitum esset Pittaco Mytilenaeo, diffisum de sui ipsius animi constantia, magistratum deposuisse relictoque imperio in exilium abiisse. Percontantibus deinde quibusdam, qua gratia fugisset imperium, respondisse 'quod admodum esset arduum probum esse, propter mutatum Periandrum.' Quibus auditis Solonem addidisse suum apophthegma χαλεπὰ τὰ καλά.

ἐκείνοις ὁμολογεῖσθαι; Φαίνεται ἔμοιγε. Καὶ ἅμα μέντοι ἐφοβούμην, μή τι λέγοι. Ἀτάρ, ἔφην ἐγώ, σοὶ οὐ φαίνεται; Πῶς γὰρ ἂν φαίνοιτο ὁμολογεῖν αὐτὸς ἑαυτῷ ὁ ταῦτα ἀμφότερα λέγων, ὅς γε τὸ μὲν πρῶτον αὐτὸς ὑπέθετο χαλεπὸν εἶναι ἄνδρα ἀγαθὸν γενέσθαι ἀληθείᾳ, ὀλίγον δὲ τοῦ ποιήματος εἰς τὸ πρόσθεν προελθὼν ἐπελάθετο, καὶ Πιττακὸν τὸν ταὐτὰ λέγοντα ἑαυτῷ, ὅτι χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι, τοῦτον μέμφεταί τε καὶ οὗ φησιν ἀποδέχεσθαι αὐτοῦ τὰ αὐτὰ ἑαυτῷ λέγοντος. καίτοι ὁπότε τὸν ταὐτὰ λέγοντα αὑτῷ μέμφεται, δῆλον ὅτι καὶ ἑαυτὸν μέμφεται, ὥστε ἤτοι τὸ πρότερον ἢ ὕστερον οὐκ ὀρθῶς λέγει. Εἰπὼν οὖν ταῦτα πολλοῖς θόρυβον παρέσχε καὶ ἔπαινον τῶν ἀκουόντων. καὶ ἐγὼ τὸ μὲν πρῶτον, ὡσπερεὶ ὑπὸ ἀγαθοῦ πύκτου πληγείς, ἐσκοτώθην τε καὶ ἰλιγγίασα εἰπόντος αὐτοῦ ταῦτα καὶ τῶν ἄλλων ἐπιθορυ-

5. ἀληθείᾳ BT: in T ascriptum ἀλαθείᾳ. At vero haec non Simonidis verba sunt, sed Protagorae, qui Simonidea sua dialecto interpretatur, v. p. 340 B. 11. ἤτοι τὸ πρότερον: pro hac certa et typis semper exscripta lectione habet B ἡγοῖτο πότερον, nec verum scriba libri T invenit, in eo autem ἤτοι τὸ memoratum et πρότερον emendatum est. 13. καὶ ἔπαινον Sauppe delet, sed v. ann. 15. εἰλιγγίασα Schanz ex BT recepit, quamquam ipse — cf. praefat. vol. VII § 1 — probat ἴλιγγος.

2. Ἀτάρ — σοὶ οὐ φαίνεται;] Socrates iam nunc in consuetudinem suam interrogandi recidit nec Protagoras hoc moleste fert, ut Euthydemus in cognomine dialogo p. 295 B οὐκ αἰσχύνει, ἔφη, ὦ Σώκρατες; ἐρωτώμενος ἀντερωτᾷς.

6. ὀλίγον δὲ τοῦ ποιήματος —] H. e. ὀλίγον δὲ προελθὼν εἰς τὸ πρόσθεν τοῦ ποιήματος. Mox in verbis τοῦτον μέμφεται pronomen cum vi et efficacia post Πιττακόν illatum, quod genus loquendi ad Gorg. p. 482 D illustravimus. — ἀποδέχεσθαι αὐτοῦ — λέγοντος, eum probare, quamvis eadem dicentem. cf. p. 324 C. — In proximis τὸ πρότερον adverbialiter positum. *Stallb.*

12. θόρυβον παρέσχε] θόρυβος omnino est clamor et tumultus multitudinis aliquid vel probantis vel improbantis. Quam ob causam plerumque apertius significatur, utrum favoris an invidiae index sit intelligendus. Dio Chrysost. hom. 11 ad popul. Antioch.: τί μοι τῶν κρότων ὄφελος τούτων; τί δὲ τῶν ἐπαίνων καὶ τῶν θορύβων; Contrarium habetur apud Isocr. 15, 20: μετὰ θορύβου καὶ χαλεπότητος ἀκροᾶσθαι τῶν ἀπολογουμένων. — Quam effusi veteres in plausu ac clamore edendo fuerint, id multis locis huius dialogi observare licet, nec mirum est, eum morem etiam in Christianorum aedes sacras se insinuasse diuque in iis haesisse.

14. ὡσπερεὶ — πληγείς] Πλήττεσθαι est verbum gladiatorium. Phileb. p. 22 E: ἔμοιγε δοκεῖ νῦν μὲν ἡδονὴ σοι πεπτωκέναι καθαπερεὶ πληγεῖσα ὑπὸ τῶν νῦν δὴ λόγων.

βησάντων· ἔπειτα, ὡς γε πρὸς σὲ εἰρῆσθαι τἀληθῆ, ἵνα μοι χρόνος ἐγγένηται τῇ σκέψει τί λέγοι ὁ ποιητής, τρέπομαι πρὸς τὸν Πρόδικον, καὶ καλέσας αὐτόν, Ὦ Πρόδικε, ἔφην ἐγώ, σὸς μέντοι Σιμωνίδης πολίτης· δίκαιος εἶ βοηθεῖν τῷ ἀνδρί. δοκῶ οὖν μοι ἐγὼ παρακαλεῖν σέ, ὥσπερ ἔφη Ὅμηρος τὸν Σκάμανδρον πολιορκούμενον 340
ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως τὸν Σιμόεντα παρακαλεῖν, εἰπόντα

Φίλε κασίγνητε, σθένος ἀνέρος ἀμφότεροί περ
σχῶμεν.

ἀτὰρ καὶ ἐγὼ σὲ παρακαλῶ, μὴ ἡμῖν ὁ Πρωταγόρας τὸν Σιμωνίδην ἐκπέρσῃ. καὶ γὰρ οὖν καὶ δεῖται τὸ ὑπὲρ Σιμωνίδου ἐπανόρθωμα τῆς σῆς μουσικῆς, ἥ τό τε βούλεσθαι καὶ ἐπιθυμεῖν διαιρεῖς ὡς οὐ ταὐτὸν ὄν, καὶ ἃ B
νῦν δὴ εἶπες πολλά τε καὶ καλά. καὶ νῦν σκόπει, εἴ σοι συνδοκεῖ ὅπερ ἐμοί. οὐ γὰρ φαίνεται ἐναντία λέ-

2. *ἐγγένηται*, iam ab Heindorfio emendatum, apographo Vindobon. suppeditatur: *ἐκγένηται* BT. *τί λέγοι* B: *τί λέγει* T.

1. *ὡς γε πρὸς σὲ εἰρ.*] int. familiarem, cui sermonem narrat. v. p. 309 A et Krüg. 55, 1, 2. Rem verbo finito affirmare potuit, ut Demosth. 40, 10 *πάντα γὰρ εἰρήσεται τἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς.*

ἵνα μοι χρόνος ἐγγένηται] ut mihi spatium intercederet ad considerandum. v. Phaed. p. 86 E. Sympos. p. 184 A. Pro *τί λέγοι* vulgo legebatur *τί λέγει*. Optativus *κατὰ τὸ νοούμενον* positus, unde haec modorum permutatio explicanda. *Stallb.*

4. *σὸς μέντοι Σ. π.*] tuus *vero* civis est Simonides. Ab Iulide enim, quae urbs erat insulae Cei, uterque oriundus erat.

6. *ὥσπερ ἔφη Ὅμηρος — παρακαλεῖν*] quemadmodum dixit Homerus Scamandrum — advocasse. Infinitivus imperfecti vi positus. Nam poterat etiam hoc modo dici *ὥσπερ, ἔφη Ὅμηρος, ὁ Σκάμανδρος — τὸν Σιμόεντα παρεκάλει.* v. ad Sympos. p. 172 B. Locus Homeri, ad quem respicitur, exstat Iliad. Φ. 308., ubi deinceps adduntur haec: *ἐπεὶ τάχα ἄστυ μέγα Πριάμοιο ἄνακτος ἑκπέρσει*, unde deinde explicandum istud *μὴ — Σιμωνίδην ἐκπέρσῃ*, ne — Simonidem pessumdet. *Stallb.*

11. *δεῖται — τῆς σῆς μουσικῆς*] desiderat ista Simonidis correctio tuam artem et eruditionem, qua *velle* et *cupere* distinguis. Nam ita *μουσική* nunc intelligenda. Musica enim, latissimo sensu dicta, complectebatur ea omnia, quae vulgo dicuntur ad Musarum cultum pertinere, hoc est artes omnes et doctrinas elegantiores, adeoque ipsam philosophiam. v. Phaedon. p. 61 A. Cratyl. p. 406 A. Diodor. Sic. IV 7. Strab. X p. 717 B. *Stallb.* Omnis doctrinae fundamentum Prodicus esse voluit recte loquendi scientiam. Euthyd. p. 277 C: *πρῶτον γάρ, ὡς φησι Πρόδικος, περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος μαθεῖν δεῖ.* Eum, quum discerneret verba *βούλεσθαι* et *ἐπιθυμεῖν*, Socrates ipse priore quodam tempore audiisse existimandus est, v. p. 341 A.

γειν αὐτὸς αὑτῷ Σιμωνίδης. σὺ γάρ, ὦ Πρόδικε, προαπόφηναι τὴν σὴν γνώμην. ταὐτόν σοι δοκεῖ εἶναι τὸ γενέσθαι καὶ τὸ εἶναι, ἢ ἄλλο; Ἄλλο νὴ Δί', ἔφη ὁ Πρόδικος. Οὐκοῦν, ἔφην ἐγώ, ἐν μὲν τοῖς πρώτοις αὐτὸς ὁ Σιμωνίδης τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀπεφήνατο, ὅτι
C ἄνδρα ἀγαθὸν ἀληθείᾳ γενέσθαι χαλεπὸν εἴη; Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη ὁ Πρόδικος. Τὸν δέ γε Πιττακόν, ἦν δ' ἐγώ, μέμφεται, οὐχ ὡς οἴεται Πρωταγόρας, ταὐτὸν ἑαυτῷ λέγοντα, ἀλλ' ἄλλο. οὐ γὰρ τοῦτο ὁ Πιττακὸς ἔλεγε χαλεπόν, τὸ γενέσθαι ἐσθλόν, ὥσπερ ὁ Σιμωνίδης, ἀλλὰ τὸ ἔμμεναι· ἔστι δὲ οὐ ταὐτόν, ὦ Πρωταγόρα, ὥς φησι Πρόδικος ὅδε, τὸ εἶναι καὶ τὸ γενέσθαι. εἰ δὲ μὴ τὸ αὐτό ἐστι τὸ εἶναι τῷ γενέσθαι, οὐκ ἐναντία λέγει ὁ Σιμωνίδης αὐτὸς αὑτῷ. καὶ ἴσως ἂν φαίη Πρόδικος ὅδε καὶ ἄλλοι πολ-
D λοὶ καθ' Ἡσίοδον γενέσθαι μὲν ἀγαθὸν χαλεπὸν εἶναι· τῆς

8. ταὐτὸν Bekker: τὸ αὐτὸν BT, quod recepit Schanz. Illud retinui, quia Platonici sermonis consuetudini respondere videntur τὸ αὐτό et, quod longe frequentissimum est, ταὐτόν — hoc enim crasi in adiectivorum formam assimulatur — non autem τὸ αὐτόν, quod hoc uno loco in utroquo codice invenitur, cf. Schanz praefat. vol. XII § 4, Cobet mnemos. VIII p. 342. Neque ullam video causam, cur statui possit Platonem h. l. in quinque versibus haec tria, ταὐτόν, τὸ αὐτὸ et τὸ αὐτόν posuisse. 10. χαλεπόν, τὸ pro τὸ χαλεπὸν, quod libri exhibent, scripsit Ast „propter sequens τὸ ἔμμεναι", et quum τοῦτ' ante ἔμμεναι, quod cum Bekkero et Stallbaumio olim posueram, praesenti codicum cognitione articulo τὸ cedere debeat, idem etiam ante γενέσθαι ponendus videbatur, ut a Socrate statim post additur. Schanz quoque χαλεπόν, τὸ librorum scripturae praetulit.

2. ταὐτόν — τὸ γενέσθαι καὶ τὸ εἶναι] Eustath. ad Il. 2, 245: λέγεται παρὰ τῶν παλαιῶν, ὅτι οἱ Ἴωνες τὸ εἶναι γενέσθαι φασί. Sed totus hic locus ita tantum intelligi potest, ut etiam Socratis aetate plerisque Graecis utriusque discrimen exiguum aut prope nullum visum esse statuamus. Quod nisi ita fuisset, plane absona Protagorae esset sententia inter Pittaci et Simonidis voces nihil interesse dicentis. At ei omnes qui adsunt accedunt et Socrates, quamvis in illo carmine Simonideo multum studii posuerit (πάνυ μοι τυγχάνει μεμεληκὸς τοῦ ᾄσματος p. 339 B), cum haesitatione poetae patrocinium suscipit. Non igitur sine causa Simonides, qui εἶναι et γενέσθαι primus subtiliter et argute distinxisset, Prodici doctrinae auctor fuisse dicitur p. 341 A.

10. ἀλλὰ τὸ ἔμμεναι] sc. ἐσθλόν.

14. καὶ ἴσως ἂν φαίη Πρόδ.] Ex proximis interpretationibus prior ipsa per se non inepta est nec facile quis reliqui carminis ignarus aliter verba accipere potuit, sed posteriore Prodicus iusto magis irridetur, v. ad p. 337 A.

15. καθ' Ἡσίοδον] Hesiodi versus leguntur opp. et dier. v. 287 sqq.: Τὴν μέν τοι

γὰρ ἀρετῆς ἔμπροσθεν τοὺς θεοὺς ἱδρῶτα θεῖναι· ὅταν δέ τις αὐτῆς εἰς ἄκρον ἵκηται, ῥηϊδίην δὴ ἔπειτα πέλειν, χαλεπήν περ ἐοῦσαν, ἑκτῆσθαι.

Cap. XXVII. Ὁ μὲν οὖν Πρόδικος ἀκούσας ταῦτα ἐπῄνεσέ με· ὁ δὲ Πρωταγόρας, Τὸ ἐπανόρθωμά σοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, μεῖζον ἁμάρτημα ἔχει ἢ ὃ ἐπανορθοῖς. Καὶ ἐγὼ εἶπον, Κακὸν ἄρα μοι εἴργασται, ὡς ἔοικεν, ὦ E Πρωταγόρα, καὶ εἰμί τις γελοῖος ἰατρός· ἰώμενος μεῖζον τὸ νόσημα ποιῶ. Ἀλλ' οὕτως ἔχει, ἔφη. Πῶς δή; ἦν δ' ἐγώ. Πολλὴ ἄν, ἔφη, ἀμαθία εἴη τοῦ ποιητοῦ, εἰ οὕτω φαῦλόν τί φησιν εἶναι τὴν ἀρετὴν ἑκτῆσθαι, ὅ ἐστι πάντων χαλεπώτατον, ὡς ἅπασι δοκεῖ ἀνθρώποις. Καὶ ἐγὼ εἶπον, Νὴ τὸν Δία, εἰς καιρόν γε παρατετύχηκεν ἡμῖν ἐν τοῖς λόγοις Πρόδικος ὅδε. κινδυνεύει γάρ τοι, ὦ Πρωταγόρα, ἡ Προδίκου σοφία θεία τις εἶναι 341

2. δήπειτα B, quod ex δὴ 'πειτα ortum, δ' ἤπειτα T, cf. Hom. Od. 8, 37. 3. κτῆσθαι BT. 9. ποιῶν mavult Hirschig. 15. εἶναι καὶ παλαιά scripsi: εἶναι πάλαι BT, cum πάλαι non

κακότητα καὶ ἱλαδὸν ἔστιν ἑλέσθαι Ῥηϊδίως· λείη μὲν ὁδός, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει. Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν Ἀθάνατοι· μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτήν, Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηαι, Ῥηϊδίη δὴ ἔπειτα πέλει, χαλεπὴ περ ἐοῦσα. Laudantur de republ. II p. 364 C. de leg. IV p. 718 E, ut taceam alios aliorum scriptorum locos. *Stallb.*

3. χαλεπήν] int. κτᾶσθαι. Dein ἑκτῆσθαι referendum ad ῥηϊδίην, v. p. 340 E: εἰ οὕτω φαῦλόν τί φησιν εἶναι τὴν ἀρετὴν ἑκτῆσθαι, de rep. p. 364 A καλὸν μὲν ἡ σωφροσύνη, χαλεπὸν μέντοι καὶ ἐπίπονον, ἀκολασία δὲ ἡδὺ μὲν καὶ εὐπετὲς κτήσασθαι. Ceterum Plato et ἑκτῆσθαι et κεκτῆσθαι usurpat; memorabilis locus est Theaet. p. 198 D: πρὶν ἑκτῆσθαι τοῦ κεκτῆσθαι ἕνεκα, sed fallitur Eustathius, quum formam hanc Platoni frequentatam atticam esse docet ad Il. 2, 272. 30: τὸ ἑκτῆσθαι Ἀττικόν ἐστι. Nam semel invenitur apud Aeschylum Prom. 792 ἑκτημέναι et in quibusdam libris Thucyd. II 62, 4 προσεκτημένα. v. Schneider ad remp. p. 464 D, Schanz praefat. vol. XII § 16, cui Plato ubique post vocalem κέκτημαι, post consonantem ἕκτημαι posuisse videtur, et Krüger Gr. 28. 10, 4.

5. Τὸ ἐπανόρθωμα — ἢ ὃ ἐπανορθοῖς] Sententia haec est: Correctio tua maiore etiam premitur incommodo quam quod corrigis, i. e. quam sententia, quam corrigere studes et emendare. *Stallb.* De voce ἐπανόρθωμα eique affinibus v. Lobeck ad Phryn. p. 250.

10. εἰ οὕτω φαῦλον —] si re vera dicat, id quod tu quidem ais, v. p. 316 C et Stallbaum. ad apol. p. 25 B. φαῦλον h. e. ῥᾴδιον (cf. cap. 26 extr.) oppositum est voci χαλεπόν. utrumque contraria de causa proxime abest a significatione vocabuli κακόν.

13. εἰς καιρόν] opportune, ut Xenoph. Cyrop. III 1, 8. Alibi εἰς καλόν dicitur, ut symp. p. 174 E, ubi v. ann. *Stallb.*

καὶ παλαιά, ἤτοι ἀπὸ Σιμωνίδου ἀρξαμένη, ἢ καὶ ἔτι παλαιοτέρα. σὺ δὲ ἄλλων πολλῶν ἔμπειρος ὢν ταύτης ἄπειρος εἶναι φαίνει, οὐχ ὥσπερ ἐγὼ ἔμπειρος διὰ τὸ μαθητὴς εἶναι Προδίκου τουτουΐ. καὶ νῦν μοι δοκεῖς οὐ μανθάνειν, ὅτι καὶ τὸ χαλεπὸν τοῦτο ἴσως οὐχ οὕτω Σιμωνίδης ὑπελάμβανεν, ὥσπερ σὺ ὑπολαμβάνεις, ἀλλ' ὥσπερ περὶ τοῦ δεινοῦ Πρόδικός με οὑτοσὶ νουθετεῖ ἑκάστοτε, ὅταν ἐπαινῶν ἐγὼ ἢ σὲ ἢ ἄλλον τινὰ λέγω, B ὅτι Πρωταγόρας σοφὸς καὶ δεινός ἐστιν ἀνήρ, ἐρωτᾷ, εἰ οὐκ αἰσχύνομαι τἀγαθὰ δεινὰ καλῶν — τὸ γὰρ δεινόν, φησί, κακόν ἐστιν· οὐδεὶς γοῦν λέγει ἑκάστοτε,

congruunt proxima ἢ καὶ ἔτι παλαιοτέρα, pro quibus exspectes ἢ καὶ ἐκ παλαιοτέρου (sophist. p. 242 D, Lachet. p. 186 B), sed omisso καὶ facile fieri potuit, ut παλαιά in πάλαι corrumperetur; id factum est Cratyl. p. 402 A in verbis παλαί' ἄττα σοφὰ λέγοντα.

1. ἤτοι ἀπὸ Σιμ. —] Respicit ad p. 316 D, ubi Protagoras dixerat sophisticen iam a Simonide, Homero, aliis esse factitatam. Itaque εἰρωνικῶς etiam Prodici artem verborum discrimina indagandi ad remotissima illa tempora refert. *Stallb.*

3. οὐχ ὥσπερ ἐγὼ ἔμπειρος] int. εἰμί ut Lys. or. 24, 10 ὢν εἷς ἐγώ. Ego vero peritus sum, quum huius Prodici fuerim discipulus. οὐχ ὥσπερ in talibus breviloquentia quadam poni loco particulae adversativae, id docte, ut solet, demonstravit Heindorfius et ad h. l. et ad Gorg. p. 522 A: τοὺς νεωτάτους ὑμῶν διαφθείρει τέμνων τε καὶ κάων . . οὐχ ὥσπερ ἐγὼ πολλὰ καὶ ἡδέα καὶ παντοδαπὰ εὐώχουν ὑμᾶς, v. Symp. 179 E. Prodici autem discipulum Socrates etiam alibi se profitetur, ut Men. p. 96 D. Cratyl. p. 384 C. Charmid. p. 163 D.

5. ὅτι καὶ τὸ χαλεπὸν τοῦτο] istud verbum χαλεπόν.

8. ὅταν ἐπαινῶν — ἐρωτᾷ, εἰ οὐκ αἰσχύνομαι] Continent haec verba interpretationem praecedentium: ὥσπερ περὶ τοῦ δεινοῦ — νουθετεῖ ἑκάστοτε, ideoque de more addita sunt ἀσυνδέτως. Germanice haec ita reddas: Sondern so wie Prodikus mich immer schilt wegen des *Furchtbaren*, *nämlich* wenn ich dich oder einen anderen lobend sage, „Protagoras ist doch gar ein weiser und furchtbarer Mann", wie er dann fragt, ob ich etc. *Stallb.*

9. Πρωτ. σοφὸς καὶ δεινός ἐστιν] Proprium hoc sophistis fuisse nomen multi loci testantur. Itaque δεινοὶ καὶ σοφοί passim iunguntur, velut Theaet. p. 154 D. p. 173 B al. Ex quo apparet haec cum faceta irrisione dicta esse. *Stallb.*

11. λέγει ἑκάστοτε] quotiescunque ita fert occasio; quoties harum rerum mentio fit. — δεινοῦ πλούτου genitivus exclamationis, ut de rep. p. 509 C: Ἄπολλον, δαιμονίας ὑπερβολῆς. Euthyd. p. 303 A: ὦ Ποσειδον, δεινῶν λόγων. Aristoph. nub. v. 818: τῆς μωρίας τὸ Δία νομίζειν, ὄντα τηλικουτονί. Ponitur hic genitivus plerumque sine φεῦ, ὦ similive exclamandi vocula, nec articulus additur nisi simplici substantivo.

δεινοῦ πλούτου, οὐδὲ δεινῆς εἰρήνης, οὐδὲ δεινῆς ὑγιείας, ἀλλὰ δεινῆς νόσου καὶ δεινοῦ πολέμου καὶ δεινῆς πενίας, ὡς τοῦ δεινοῦ κακοῦ ὄντος — ἴσως οὖν καὶ τὸ χαλεπὸν αὖ οἱ Κεῖοι καὶ ὁ Σιμωνίδης ἢ κακὸν ὑπολαμβάνουσιν ἢ ἄλλο τι, ὃ σὺ οὐ μανθάνεις. ἐρώμεθα οὖν Πρόδικον· δίκαιον γὰρ τὴν Σιμωνίδου φωνὴν τοῦτον ἐρωτᾶν. τί ἔλεγεν, ὦ Πρόδικε, τὸ χαλεπὸν Σιμωνίδης; Κακόν, ἔφη. C Διὰ ταῦτ' ἄρα καὶ μέμφεται, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Πρόδικε, τὸν Πιττακὸν λέγοντα Χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι, ὥσπερ ἂν εἰ ἤκουεν αὐτοῦ λέγοντος, ὅτι ἐστὶ κακὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι. Ἀλλὰ τί οἴει, ἔφη, λέγειν, ὦ Σώκρατες, Σιμωνίδην ἄλλο ἢ τοῦτο, καὶ ὀνειδίζειν τῷ Πιττακῷ, ὅτι τὰ ὀνόματα οὐκ ἠπίστατο ὀρθῶς διαιρεῖν, ἅτε Λέσβιος ὢν καὶ ἐν φωνῇ βαρβάρῳ τεθραμμένος; Ἀκούεις δή, ἔφην ἐγώ, ὦ Πρωταγόρα, Προδίκου τοῦδε· ἔχεις τι πρὸς ταῦτα λέ- D γειν; Καὶ ὁ Πρωταγόρας, Πολλοῦ γε δεῖ, ἔφη, οὕτως

8. *Διὰ ταῦτ' ἄρα*: interpolatum esse *διὰ* Hirschig et Cobet censent, quorum praecepto si quis velit obsequi, ei praepositio *διά* non hic solum, sed etiam sophist. p. 242 A et multis aliis locis delenda erit.

3. *ἴσως οὖν καὶ τὸ χαλεπόν*] Continent haec apodosin praecedentibus illis *ὥσπερ περὶ τοῦ δεινοῦ κτἑ.* respondentem. Quae tamen propter longiorem parenthesin liberiore orationis conformatione annectitur. Nam severior ratio exigebat fere hanc structuram: *οὕτως ἴσως καὶ τὸ χαλεπὸν οἱ Κεῖοι καὶ ὁ Σιμωνίδης ἢ κακὸν ὑπολαμβ. κτἑ.* Ceterum *οὖν* etiam hoc loco post parenthesin ita illatum est, ut abruptum sermonis filum resumatur. v. ad Sympos. p. 201 D. — *τὴν Σιμωνίδου φωνήν*, i. e. dialectum. Phaedon. p. 62 A: *καὶ ὁ Κέβης — Ἴττω Ζεύς ἔφη, τῇ αὐτοῦ φωνῇ εἰπών. Stallb.*

7. *Κακόν, ἔφη*] Haec quidem significatio vocabuli *χαλεπός* apud omnes scriptores invenitur; iam Homerus dixit *χαλεποί τε καὶ ἄγριοι οὐδὲ δίκαιοι*, vid. Xenoph. symp. VIII 32 al., sed propriam huius verbi notionem Prodicus fingitur ignorare. Conf. prolegom. p. 7 sq.

9. *ὥσπερ ἂν εἰ ἤκουεν*] H. e. *ὥσπερ ἂν ἐμέμφετο, εἰ ἤκουεν.*

13. *ἅτε Λέσβιος ὢν καὶ ἐν φων. β. τεθρ.*] Dialecto Aeolica, qua illarum regionum incolae loquebantur, melicorum principes Alcaeus et Sappho scripserant nec eam Simonides ipse aspernatus erat, cf. p. 346 D. E, sed Prodicus unam linguam Atticam pro Graeca habet, qua qui a pueris locuti erant, iis aliae omnes dialecti agreste quiddam aut peregrinum sonare videbantur. Ita ut iudicaretur, inde maxime factum est, quod iam illo tempore in Graecia omnes homines docti Attice loquebantur; ut apud Calliam Protagoras et Hippias non minus quam Prodicus et Socrates ea lingua usi esse putandi sunt, cf. Steinthal Gesch. d. Sprachwiss. b. d. Gr. u. R. p. 401.

ἔχειν, ὦ Πρόδικε· ἀλλ' ἐγὼ εὖ οἶδ' ὅτι καὶ Σιμωνίδης τὸ χαλεπὸν ἔλεγεν ὅπερ ἡμεῖς οἱ ἄλλοι, οὐ τὸ κακόν, ἀλλ' ὃ ἂν μὴ ῥᾴδιον ᾖ, ἀλλὰ διὰ πολλῶν πραγμάτων γίγνηται. Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ οἶμαι, ἔφην, ὦ Πρωταγόρα, τοῦτο λέγειν Σιμωνίδην, καὶ Πρόδικόν γε τόνδε εἰδέναι, ἀλλὰ παίζειν καὶ σοῦ δοκεῖν ἀποπειρᾶσθαι, εἰ οἷός τ' E ἔσει τῷ σαυτοῦ λόγῳ βοηθεῖν· ἐπεὶ ὅτι γε Σιμωνίδης οὐ λέγει τὸ χαλεπὸν κακόν, μέγα τεκμήριόν ἐστιν εὐθὺς τὸ μετὰ τοῦτο ῥῆμα· λέγει γὰρ ὅτι

θεὸς ἂν μόνος τοῦτ' ἔχοι γέρας,

οὐ δήπου τοῦτό γε λέγων, κακὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι, εἴπερ

10. τοῦτο ἔχοι BT. 11. εἴπερ aut εἴγε scribendum esse mihi videor demonstravisse in stud. phil. p. 835 sq.

1. εὖ οἶδ' ὅτι καὶ Σιμ.] Nimirum Simonides initio carminis, quum diceret ἄνδρ' ἀγαθὸν γενέσθαι χαλεπόν, eam notionem voci χαλεπόν subiecerat. Quare Socrates sua sponte in Protagorae partem transiens eius causam alio argumento et eo quidem graviore defendit.

2. οὐ τὸ κακόν, ἀλλ' ὃ ἂν —] Poterat etiam dicere καὶ οὐ τὸ κακόν. P. 337 C: μάλιστ' ἂν οὕτως εὐφραινοίμεθα, οὐχ ἡδοίμεθα, ubi paulo ante: μάλιστ' ἂν οὕτως — εὐδοκιμοῖτε καὶ οὐκ ἐπαινοῖσθε. Ceterum ἀλλά exiguo intervallo saepius repetitum, ut Phaedon. p. 63 E, sympos. p. 211 E, ubi v. annot. *Stallb.*

4. Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ οἶμαι —] Petulans propemodum haec sophistae irrisio est. Qui quum in suis de verborum differentia disputationibus illa de vocabulo δεινοῦ, quae Socrates memorabat in superioribus, serio tradidisset, atque item χαλεπόν a Simonide κακόν dici ex animi sententia affirmasset, tamen lusisse nunc dicitur eamque sententiam nonnisi eo consilio proposuisse, ut videret, an Protagoras suam opinionem idoneis argumentis defendere posset. In verbis καὶ σοῦ δοκεῖν ἀποπειρᾶσθαι facile quempiam offenderit istud δοκεῖν post οἶμαι illatum. Sed similiter Phaedon. p. 60 C: ὥσπερ οὖν καὶ αὐτῷ μοι ἔοικεν —, ἥκειν δὴ φαίνεται, ubi v. annot. Phileb. p. 32 C: ἐν γὰρ τούτοις οἶμαι, κατά γε τὴν ἐμὴν δόξαν, εἰλικρινέσι τε ἑκατέροις γιγνομένοις, ὡς δοκεῖ, καὶ ἀμίκτοις — ἐμφανὲς ἔσεσθαι. *Stallb.*

11. εἴπερ τὸν θεόν φησι — ἔχειν καὶ — ἀπένειμε] Ad vulgatam scripturam εἶτα Stallbaum annotavit: In talibus locis εἶτα indicat id, quod secundo loco commemoretur, superioribus repugnare, ideoque per 'tamen' reddendum est, ut p. 343 C: εἰ βουλόμενος λέγειν, ὅτι ἄνδρα ἀγαθὸν γενέσθαι χαλεπόν, ἔπειτα ἐνέβαλε τὸ μέν. Sed ita loci difficultas non tollitur. Alii οὐ δήπου coniungendum dicunt cum φησὶ καὶ ἀπένειμε, at non quid Simonides dicat, sed quid intellexerit, quaeritur. Potuit autem εἴπερ facile in εἶτα mutari, quod syllabae τα et περ litteris τ et π supra ει scriptis indicari solebant. Argumentatio Socratis haec est: Pittaci vocem χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι proxime excipiunt Simonidis verba θεὸς ἂν μόνος τοῦτ' ἔχοι γέρας. Quod igitur Simonides deum vult habere praecipuum, id Pittaci dicto

τὸν θεόν φησι μόνον τοῦτο ἂν ἔχειν καὶ τῷ θεῷ τοῦτο γέρας ἀπένειμε μόνῳ· ἀκόλαστον γὰρ ἄν τινα λέγοι Σιμωνίδην Πρόδικος καὶ οὐδαμῶς Κεῖον. ἀλλ' ἅ μοι δοκεῖ διανοεῖσθαι Σιμωνίδης ἐν τούτῳ τῷ ῥήματι ἐθέλω σοι 342
εἰπεῖν, εἰ βούλει λαβεῖν μου πεῖραν ὅπως ἔχω, ὃ σὺ λέγεις τοῦτο, περὶ ἐπῶν· ἐὰν δὲ βούλῃ, σοῦ ἀκούσομαι. Ὁ μὲν οὖν Πρωταγόρας ἀκούσας μου ταῦτα λέγοντος, Εἰ σὺ βούλει, ἔφη, ὦ Σώκρατες· ὁ δὲ Πρόδικός τε καὶ ὁ Ἱππίας ἐκελευέτην πάνυ, καὶ οἱ ἄλλοι.

Cap. XXVIII. Ἐγὼ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ἅ γέ μοι δοκεῖ περὶ τοῦ ῥήματος τούτου, πειράσομαι ὑμῖν διεξελθεῖν. Φιλοσοφία γάρ ἐστι παλαιοτάτη τε καὶ πλείστη

2. σιμωνίδην T: σιμωνίδης B. 3. πρόδικος B: ὁ πρόδικος T. 10. ἅ γέ μοι δοκεῖ mutavit Bekker invitis libris in ἅ γ' ἐμοὶ δοκεῖ eumque secutus est Schanz. Quod nollem factum. Ut modo dixerat ἅ μοι δοκεῖ, ita extremo cap. addit ὡς μοι φαίνεται, idque Socrati nihil pro certo affirmandi aptum. Neque hic pronomen τόνωσιν habet, fallunturque qui ubique ἐμοὶ δοκεῖ scribendum arbitrantur. v. Stallbaum ad apol. Socr. p. 19 E. Criton. p. 45 D. Cratyl. p. 417 D ibique Schanz.

subesse oportet. Atqui mali Simonides, ut Ceus, deo nihil tribuere potuit, ergo in Pittaci dicto χαλεπόν non intellexit malum. λέγων in verbis οὐ δήπου τοῦτό γε λέγων est 'intelligens' vel 'interpretans', non 'dicens'; Pittacus enim κακὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι dixisse dicitur.

2. ἀκόλαστον γὰρ ἄν τινα — οὐδαμῶς Κεῖον] Ceorum civitatem claram fuisse ob morum probitatem, severitatem institutorum, reipublicae administrationem docuit Boeckh in Min. et legg. p. 109. Conf. Plat. de leg. p. 683 E. Aristoph. ran. v. 970. Fragm. Menandri p. 237 ed. Meineke et Broendsted Reisen u. Untersuchungen in Griechenland p. 66. coll. p. 97. Itaque Κεῖος recte opponitur nunc ἀκολάστῳ. *Stallb.*

5. ὅπως ἔχω, ὃ σὺ λέγεις τοῦτο, περὶ ἐπῶν] quomodo me habeam περὶ ἐπῶν *ut tu istud appellas.* Respicit ad verba Protagorae p. 338 E: ἡγοῦμαι — ἐγὼ ἀνδρὶ παιδείας μέγιστον μέρος εἶναι περὶ ἐπῶν δεινὸν εἶναι. *Stallb.*

8. Εἰ σὺ βούλει] int. εἰπέ μοι ἅ σοι δοκεῖ διανοεῖσθαι Σιμωνίδης.

12. Φιλοσοφία γάρ ἐστι παλαιοτάτη —] Contenderat Protagoras p. 316 D sophisticen iam ab Homero, Simonide, aliis veterum esse factitatam, sed eos omnes, ut effugerent multitudinis invidiam, hanc artem suam callide aliis nominibus, quae magis viderentur honesta, praetexere solitos esse. Itaque Socrates, ut est callidus εἴρων, probata illa sophistae sententia, idem de Cretensibus et Lacedaemoniis iudicat, quos ait arte sophistica, iam antiquitus ab iis tractata, ceteris Graecis multum praestare, sed illam sollertiam suam sedulo occultare. Est autem haec irrisio tanto elegantior, quod Lacedaemonios inprimis a litterarum studiis alienissimos fuisse constat. Praeterea etiam observandum est salsa cum ironia acutam breviloquentiam tribui veteribus illis,

τῶν Ἑλλήνων ἐν Κρήτῃ τε καὶ ἐν Λακεδαίμονι, καὶ σοφισταὶ πλεῖστοι γῆς ἐκεῖ εἰσιν. ἀλλ' ἐξαρνοῦνται καὶ σχηματίζονται ἀμαθεῖς εἶναι, ἵνα μὴ κατάδηλοι ὦσιν ὅτι σοφίᾳ τῶν Ἑλλήνων περίεισιν, ὥσπερ οὓς Πρωταγόρας ἔλεγε τοὺς σοφιστάς, ἀλλὰ δοκῶσι τῷ μάχεσθαι καὶ ἀνδρείᾳ περιεῖναι, ἡγούμενοι, εἰ γνωσθεῖεν ᾧ περίεισι, πάντας τοῦτο ἀσκήσειν. νῦν δὲ ἀποκρυψάμενοι ἐκεῖνο ἐξηπατήκασι τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι λακωνίζοντας, καὶ οἱ C μὲν ὦτά τε κατάγνυνται μιμούμενοι αὐτούς, καὶ ἱμάντας περιειλίττονται καὶ φιλογυμναστοῦσι καὶ βραχείας ἀναβολὰς φοροῦσιν, ὡς δὴ τούτοις κρατοῦντας τῶν Ἑλλή-

6. γνωσθεῖεν ᾧ περίεισι: Certa haec est Heusdi emendatio, οι (sic) περίεισιν B, unde vera lectio emergit, ᾧπερ εἰσὶν T. 7. ἀσκήσειν T: ἀσκήσειν τὴν σοφίαν B, quod receperunt Hermann, Sauppe et Cron. Sed meo iudicio nimis languidum est et ei obstat in sequentibus ἐκεῖνο. Etiam Schanz aspernatus est.

quos Socrates vocat, sophistis; ita enim notatur μακρολογία illa, quam Protagoras, Hippias, Prodicus, Gorgias, alii studiose sectabantur, quo facilius audientium animos delenirent sibique conciliarent. *Stallb.* De genitivis τῶν Ἑλλήνων et γῆς cum πλείστη et πλείστοι, non cum ἐκεῖ conectendis v. Krüger Gr. 47. 28, 7.

3. σχηματίζονται recte interpretatur Timaeus Gloss. p. 245. προσποιοῦνται ἢ συντάττονται. v. Phaedr. p. 255 A.

4. ὥσπερ οὓς Πρωταγόρας ἔλεγε τοὺς σοφιστάς] Notetur attractio subiecti, quod pronomini relativo accommodatum est. Etenim vulgaris ratio exigebat: ὥσπερ οἱ σοφισταί (ἐξαρνοῦνται καὶ σχηματίζονται ἀμαθεῖς εἶναι), οὓς Πρωταγόρας ἔλεγε. Phaedon. p. 66 E: καὶ τότε — ἡμῖν ἔσται οὗ ἐπιθυμοῦμεν — φρονήσεως. v. ad apolog. p. 41 A. Perperam Stephanus τούς delendum putabat. *Stallb.*

8. ἐν ταῖς πόλεσι] int. ταῖς δημοκρατουμέναις, cf. Xenoph. Cyrop. VIII 2. 28. Insanum hoc studium mores Lacedaemoniorum imitandi notavit philosophus etiam Gorg. p. 515 E, ubi τοὺς τὰ ὦτα κατεαγότας memorat. Heindorf ad verba ὦτά τε κατάγνυνται apte contulit Theocrit. XXII 45: σκληραῖσι τεθλαγμένος οὔατα πυγμαῖς. Praeterea de his legendus Ottfr. Müller Histor. Gentium Graecar. II 2 p. 8 sqq.

9. ἱμάντας recte Heindorf. intellexit caestus h. e. lora bubula, quibus pugiles manus illigabant, quo vehementiores inferrent ictus. v. Vergil. Aen. V 401.

10. βραχείας ἀναβολὰς] h. e. τρίβωνας, v. ad p. 335 D. Thucyd. I 6, 3: μετρίᾳ ἐσθῆτι καὶ ἐς τὸν νῦν τρόπον πρῶτοι Λακεδαιμόνιοι ἐχρήσαντο. Iidem, ut narrat Plutarchus Lyc. c. 16, ab aetatis anno duodecimo ἄνευ χιτῶνος διετέλουν ἓν ἱμάτιον εἰς τὸν ἐνιαυτὸν λαμβάνοντες. Conf. (Xenoph.) de rep. Laced. II 4.

11. ὡς δὴ τούτ. κρατοῦντας] quasi vero his superent. δή, ut saepe, cum ironia dictum. De accusativo absoluto v. Krüger Gr. 56. 9, 10 et Stallbaum ad Phaedon. p. 109 D. de rep. p. 345 E. 426 B. Theaet. 157 B. Haec Platonis verba tangit, opinor, Aristoteles pol. VIII 4: τοὺς

νων τοὺς Λακεδαιμονίους· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐπειδὰν βούλωνται ἀνέδην τοῖς παρ' αὐτοῖς ξυγγενέσθαι σοφισταῖς καὶ ἤδη ἄχθωνται λάθρᾳ ξυγγιγνόμενοι, ξενηλασίας ποιούμενοι τῶν τε λακωνιζόντων τούτων καὶ ἐάν τις ἄλλος ξένος ὢν ἐπιδημήσῃ, συγγίγνονται τοῖς σοφισταῖς λανθάνοντες τοὺς ξένους, καὶ αὐτοὶ οὐδένα ἐῶσι τῶν νέων εἰς τὰς ἄλλας πόλεις ἐξιέναι, ὥσπερ οὐδὲ Κρῆτες, D ἵνα μὴ ἀπομανθάνωσιν ἃ αὐτοὶ διδάσκουσιν. εἰσὶ δὲ ἐν ταύταις ταῖς πόλεσιν οὐ μόνον ἄνδρες ἐπὶ παιδεύσει μέγα φρονοῦντες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες. Γνοῖτε δ' ἄν, ὅτι ἐγὼ ταῦτα ἀληθῆ λέγω καὶ Λακεδαιμόνιοι πρὸς φιλοσοφίαν καὶ λόγους ἄριστα πεπαίδευνται, ὧδε. εἰ γὰρ ἐθέλει τις Λακεδαιμονίων τῷ φαυλοτάτῳ συγγενέσθαι, τὰ μὲν πολλὰ ἐν τοῖς λόγοις εὑρήσει αὐτὸν φαῦλόν τινα φαινόμενον, ἔπειτα, ὅπου ἂν τύχῃ τῶν λεγομένων, ἐνέβαλε E

10. γνοίητε BT. 13. τὰ μὲν πολλὰ BT: τὰ μὲν πρῶτα Hermann.

Λάκωνας ἴσμεν, ἕως αὐτοὶ προσήδρευον ταῖς φιλοπονίαις, ὑπερέχοντας τῶν ἄλλων . . καὶ διέφερον τῷ μόνον μὴ πρὸς ἀσκοῦντας ἀσκεῖν.

1. ἐπειδὰν βούλωνται ἀνέδην —] quando volunt *libere* cum sophistis suis versari. De v. ἀνέδην, quod etiam hic est sans gêne, sans façon, vid. ad Gorg. p. 494 E. *Stallb.*

3. ξενηλασίας ποιούμ.] Thucyd. I 144, 2: ἦν καὶ Λακεδαιμόνιοι ξενηλασίας μὴ ποιῶσι, μήτε ἡμῶν μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων, ubi v. intpp. Perizon. ad Aelian. V. H. XIII 16. 7. Hermann Griech. Antiquit. I 27, 14.

6. καὶ αὐτοὶ οὐδένα ἐῶσι — ἐξιέναι] Plutarch. Lycurg. c. 27: οὐδ' ἀποδημεῖν ἔδωκε (Λυκοῦργος) τοῖς βουλομένοις καὶ πλανᾶσθαι ξενικὰ συνάγοντας ἤθη καὶ μιμήματα βίων ἀπαιδεύτων καὶ πολιτευμάτων διαφοράν. Cum his Plutarcheis convenit Isocr. or. 2, 18, ubi narrat apud Lacedaemonios μηδένα τῶν μαχίμων ἄνευ τῆς τῶν ἀρχόντων γνώμης ἀποδημεῖν. Omnes cives a Lycurgo vetitos fuisse peregrinare Aristoteles ap. Harpocrat. p. 159 testatur. v. Hermann Griech. Antiquit. I 27, 13. De eodem Cretensium instituto quamquam ab aliis scriptoribus nulla fit mentio, tamen eo minus dubitandum, quod et illorum leges Lacedaemoniis simillimae erant, et veteres omnino peregrinationem patriis moribus damnum afferre existimabant. v. Aristot. Pol. VII 5, 3.

10. ἀλλὰ καὶ γυναῖκες] Nam etiam mulieres Spartanae prae ceteris constantia et fortitudine animi excellebant, id quod testantur apophthegmata illa Lacaenarum. v. Cicero Tuscul. I 42, 102. et Plutarch. Moral. p. 1217 sqq. *Stallb.*

12. εἰ γὰρ ἐθέλει τίς] V. p. 324 A.

15. ἐνέβαλε ῥῆμα ἄξιον λόγου] Acutam Laconum breviloquentiam laudat Plato de leg. I p. 642 E. Theaet. p. 130 C. Illa acute dicta apte cum telis comparantur: de quo usu loquendi v. ad sympos. p. 219 B. — Tribuit vero Laconibus τὸ

ῥῆμα ἄξιον λόγου βραχὺ καὶ συνεστραμμένον, ὥσπερ δεινὸς ἀκοντιστής, ὥστε φαίνεσθαι τὸν προσδιαλεγόμενον παιδὸς μηδὲν βελτίω. Τοῦτο οὖν αὐτὸ καὶ τῶν νῦν εἰσὶν οἳ κατανενοήκασι καὶ τῶν πάλαι, ὅτι τὸ λακωνίζειν πολὺ μᾶλλόν ἐστι φιλοσοφεῖν ἢ φιλογυμναστεῖν, εἰδότες ὅτι τοιαῦτα οἷόν τ' εἶναι ῥήματα φθέγγεσθαι τελέως
343 πεπαιδευμένου ἐστὶν ἀνθρώπου. τούτων ἦν καὶ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, καὶ Πιττακὸς ὁ Μυτιληναῖος, καὶ Βίας ὁ Πριηνεύς, καὶ Σόλων ὁ ἡμέτερος, καὶ Κλεόβουλος ὁ Λίνδιος, καὶ Μύσων ὁ Χηνεύς, καὶ ἕβδομος ἐν τούτοις ἐλέγετο Λακεδαιμόνιος Χίλων. οὗτοι πάντες ζηλωταὶ καὶ ἐρασταὶ καὶ μαθηταὶ ἦσαν τῆς Λακεδαιμονίων παιδείας, καὶ καταμάθοι ἄν τις αὐτῶν τὴν σοφίαν τοιαύτην οὖσαν,

8. μυτιληναῖος B tum hic, tum p. 346 B: μιτυληναῖος utroque loco T.

βραχὺ καὶ συνεστραμμένον breve illud atque contortum verborum sententiarumque acumen notans, quod in Laconismis admiramur. Nam συστρέφειν apud rhetores Graecos rotunditati et brevitati elocutionis iisque virtutibus significandis, quae ex utraque oriuntur, inservire docta disputatione demonstravit Ernesti Lexic. technolog. graec. rhetor. p. 335. Egregie porro utitur aoristo ἐνέβαλε, ut promptam paratamque responsionem significet, quae veluti telum aliquod e vestigio emittitur. Quoniam enim hoc tempus actionem ipsam et per se spectatam significat, factum est, ut saepenumero poneretur de re cito et veluti uno temporis puncto peracta. v. ad Phaedon. p. 84 D. Cum proximis apte contulit Heindorf Theaet. p. 177 B: ἡ ῥητορικὴ ἐκείνων πάντως ἀπομαραίνεται, ὥστε παίδων μηδὲν δοκεῖν διαφέρειν. *Stallb.*

7. τούτων ἦν] H. e. ex iis qui antiquo tempore Laconum disciplinam recte intellexerunt et secuti sunt, erant septem illi sapientes.

Θαλῆς ὁ Μιλήσιος —] De dictis illustrioribus septem Graeciae sapientum scripsit librum peculiarem I. Fr. Buddeus. Hal. Sax. 1699. 4. v. etiam Menag. ad Diog. Laert. I 41. In numerum eorum refertur vulgo Periander Corinthius, qui quum tyrannide occupata (v. ad p. 339 C) sapientis nomine indignus videretur, eius loco a Platone hic commemoratur Myson ὁ Χηνεύς. Diog. Laert. I 106: Μύσων Στρυμόνος, ὥς φησι Σωσικράτης Ἑρμίππου παρατιθέμενος, τὸ γένος Χηνεύς, ἀπὸ κώμης τινὸς Οἰταϊκῆς, ἢ Λακωνικῆς, σὺν τοῖς ἑπτὰ καταριθμεῖται. Ibid § 108: μέμνηται αὐτοῦ καὶ Πλάτων ἐν τῷ Πρωταγόρᾳ ἀντὶ Περιάνδρου θεὶς αὐτόν. cf. Stephan. Byzant. s. v. Ἤτεια. Patria hominis incerta; illud tamen apparet a Platone quidem eum non habitum esse Lacedaemonium: alioquin parum commode adderentur haec: καὶ ἕβδομος ἐν τούτοις ἐλέγετο Λακεδαιμόνιος Χίλων. Ceterum Heindorf ante Λακεδαιμόνιος desiderabat ὁ articulum. Haec fere *Stallb.*

11. ζηλωταὶ καὶ ἐρασταὶ —] πάντα ταῦτα, inquit Socrates in Menone (p. 75 E), ταὐτόν τι λέγω· ἴσως δ' ἂν ἡμῖν Πρόδικος διαφέροιτο.

ῥήματα βραχέα ἀξιομνημόνευτα ἑκάστῳ εἰρημένα, ὅτι καὶ κοινῇ συνελθόντες ἀπαρχὴν τῆς σοφίας ἀνέθεσαν τῷ B
Ἀπόλλωνι εἰς τὸν νεὼν τὸν ἐν Δελφοῖς, γράψαντες ταῦτα, ἃ δὴ πάντες ὑμνοῦσι, γνῶθι σαυτόν, καὶ μη-
δὲν ἄγαν.

Τοῦ δὴ ἕνεκα ταῦτα λέγω; ὅτι οὗτος ὁ τρόπος ἦν

1. εἰρημένα, ὅτι, ut olim proposui, nunc scripsi: εἰρημένα. οὗτοι BT, εἰρημένα, ἃ οὗτοι Hermann, εἰρημένα, ὅτι οὗτοι Deuschle, εἰρημέν' ἃ οὗτοι Schanz. Socrati argumentum, ex quo septem sapientes breviloquentiae studiosos fuisse cognoscere liceret (καταμάθοι ἄν τις κτλ. ut p. 342 D γνοῖτε δ' ἄν), proponendum fuit idque fecit verbis καὶ κοινῇ συνελθόντες — μηδὲν ἄγαν, sed particula ὅτι, qua haec cum superioribus coniunxit, corrupta est in οὗτοι, ut saepe o in ου et τι in τοι mutata sunt. Nec οὗτοι, unde orditur, Socrates in hac comprehensione repetere potuit.

2. κοινῇ συνελθόντες] Heraclitus, quae multa cogitatione invenerat et litteris mandaverat, ea Ephesi tanquam donarium (ἀνάθημα) Dianae in templo consecraverat, ut tradidit Diog. Laert. IX 6: ἀνέθηκε δὲ αὐτὸ (τὸ βιβλίον περὶ φύσεως) εἰς τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερόν. Simili modo h. l. septem illi sapientes studiorum fructus Apollini Delphico dedicavisse dicuntur, festive autem Socrates confingit illos Delphis communi conventu, qualis apud Calliam habeatur (cf. p. 337 D), brevitate dictorum, quae in templo inscripta sint, certatim usos esse. Pausan. X 26: οὗτοι οἱ ἄνδρες ἀφικόμενοι εἰς Δελφοὺς ἀνέθεσαν τῷ Ἀπόλλωνι τὰ ἀδόμενα γνῶθι σαυτόν, καὶ μηδὲν ἄγαν. Themist. or. 26 p. 317 A: ὀλίγα ῥήματα περιφερόμενα ἦν Θαλοῦ τε αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων σοφῶν, ὧν καὶ νῦν ἐμπεπλησμένοι εἰσὶν οἱ τοῖχοι καὶ τὰ πινάκια, χρηστὰ μὲν καὶ νοῦν ἔχοντα ἱκανὸν καὶ ὅσος ἂν πλεῖστος γένοιτο νοῦς δυοῖν ὀνομάτων, ἀλλὰ ψιλά γε πίστεως ἐπιτάγματι προσεοικότα. De his dictis brevissimis, plurimum tamen ponderis habentibus ita sentit Senec. epist. 94: Haec cum ictu quodam audimus, nec ulli licet dubitare aut interrogare; adeo etiam sine ratione ipsa veritas ducit.

4. γνῶθι σαυτόν] Phaedr. p. 229 E οὐ δύναμαί πω κατὰ τὸ Δελφικὸν γράμμα γνῶναι ἐμαυτόν. Clemens Alex. Strom. I 14. p. 351: τὸ γνῶθι σαυτὸν οἱ μὲν Χίλωνος ὑπειλήφασι . . Ἀριστοτέλης δὲ τῆς Πυθίας. Aristoteles igitur dictum illud acutissimum ad Apollinis Delphici cultus initia retulit. Stob. Floril. 21, 26: πρὸ Χίλωνος ἦν ἔτι ἀνάγραπτον (τὸ γνῶθι σαυτόν) ἐν τῷ ἱδρυθέντι νεῷ μετὰ τὸν πέτρινόν τε καὶ χαλκοῦν, καθάπερ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς περὶ φιλοσοφίας εἴρηκε, cf. Bernays Aristotel. Dialog. p. 97. Ab Aristotelis sententia non multum abhorrent, quae Critias personatus exponit Charmid. p. 164 D sqq. Apollinis praeceptum dicit id Cicero de leg. I 22, 58: huius praecepti tanta vis et tanta sententia est, ut ea non homini cuipiam, sed Delphico deo tribueretur, cf. Tusc. I 22, 52. Iuvenal. 11, 27: e coelo descendit γνῶθι σεαυτόν, Figendum et memori tractandum pectore.

6. Τοῦ δὴ — λέγω;] Saepenumero apud Platonem huiusmodi interrogationes orationis animandae gratia inferri docebunt quae diximus ad Gorg. p. 453 C. *Stallb.*

τῶν παλαιῶν τῆς φιλοσοφίας, βραχυλογία τις Λακωνική. καὶ δὴ καὶ τοῦ Πιττακοῦ ἰδίᾳ περιεφέρετο τοῦτο τὸ ῥῆμα ἐγκωμιαζόμενον ὑπὸ τῶν σοφῶν, τὸ χαλεπὸν
C ἐσθλὸν ἔμμεναι. ὁ οὖν Σιμωνίδης, ἅτε φιλότιμος ὢν ἐπὶ σοφίᾳ, ἔγνω ὅτι, εἰ καθέλοι τοῦτο τὸ ῥῆμα ὥσπερ εὐδοκιμοῦντα ἀθλητὴν καὶ περιγένοιτο αὐτοῦ, αὐτὸς εὐδοκιμήσει ἐν τοῖς τότε ἀνθρώποις. εἰς τοῦτο οὖν τὸ ῥῆμα καὶ τούτου ἕνεκα τούτῳ ἐπιβουλεύων κολοῦσαι αὐτὸ ἅπαν τὸ ᾆσμα πεποίηκεν, ὥς μοι φαίνεται.

6. καὶ περιγένοιτο αὐτοῦ pro futili emblemate habet Cobet, at his indicatur certaminis felicitas. 7. εὐδοκιμήσει ἐν B: εὐδοκιμήσειεν T. 8. τούτῳ delevit Ast.

1. τῶν παλαιῶν τῆς φιλοσοφίας] Observes ordinem verborum. Opponit enim εἰρωνικῶς veterum sapientiam, quae cum breviloquentia erat coniuncta, sophistarum rationi, qui solebant δημηγορεῖν καὶ μακρολογεῖν, ideoque τῶν παλαιῶν primo loco collocavit. Neque enim in talibus perinde est, hoc an alio modo verba collocentur. De qua re hac occasione oblata paucis explicare iuvat. Itaque quadruplex esse potest istius generis nominum substantivorum coniunctio, quae magnopere cavendum est ne vi et usu suo nihil discrepare putetur. Ac primum quidem dici potest: ἡ τῶν παλαιῶν σοφία. Quo modo Graeci loqui solent, quum utriusque nominis ea est coniunctio, ut neutrum vi sua prae altero emineat, sed alterum cum altero in unam quasi coeat notionem. Unde fit, ut lingua Germanica saepenumero compositis utatur nominibus, quum istiusmodi verborum comprehensio diligenter exprimenda est. Veluti ἡ τοῦ πολέμου τύχη Germanice reddas: das Kriegsgeschick; ἡ τῶν πολεμίων γῆ, das Feindesland etc. Prorsus alia ratio est, quum dicitur ἡ σοφία τῶν παλαιῶν. Hoc enim modo qui loquitur, is priorem verborum partem sono acuit atque sapientiam veterum distinguit ab alia quadam re [veterum], quam non vult cum illa confundi aut permutari. Contraria huic ratio est, quum dicitur τῶν παλαιῶν ἡ σοφία. Nam ita τοῖς παλαιοῖς opponimus alios, quorum sapientia sit alia, ideoque priori parti verborum inter se iunctorum maiorem vim tribuimus quam posteriori. Denique articulo iterato dicitur: ἡ σοφία ἡ τῶν παλαιῶν, quod fit, quum nomen nomini per appositionem adiicitur. Atque haec quidem verborum coniunctio constans est et legitima, quanquam fieri interdum potest, ut secunda atque tertia ratio propter rhetoricam aliquam verborum collocationem immutetur. Nos de grammatica ratione haec intelligi volumus, qualis obtinet, quum nulla extrinsecus accedit causa inversi vel invertendi simplicis verborum ordinis. *Stallb.* v. Krüg. Gr. 50. 8, 11.

5. εἰ καθέλοι τοῦτο τὸ ῥῆμα] si prostravisset hoc dictum. Nam καθαιρεῖν est violenter deiicere, humi prosternere. Aeschyl. Agam. v. 381: λιτᾶν δ' ἀκούει μὲν οὔτις θεῶν· τὸν δ' ἐπίστροφον τῶνδε φῶτ' ἄδικον καθαιρεῖ. Similiter p. 344 C: τίνα οὖν ἀμήχανος συμφορὰ καθαιρεῖ; Ibid. D. E. *Stallb.*

8. τούτου ἕνεκα] ut sapientiae famam consequeretur refutato Pittaci di-

Cap. XXIX. *Ἐπισκεψώμεθα δὴ αὐτὸ κοινῇ ἅπαντες, εἰ ἄρα ἐγὼ ἀληθῆ λέγω. Εὐθὺς γὰρ τὸ πρῶτον τοῦ ἄσματος μανικὸν ἂν φανείη, εἰ βουλόμενος λέγειν, ὅτι* D *ἄνδρα ἀγαθὸν γενέσθαι χαλεπόν, ἔπειτα ἐνέβαλε τὸ μέν. τοῦτο γὰρ οὐδὲ πρὸς ἕνα λόγον φαίνεται ἐμβεβλῆσθαι, ἐὰν μή τις ὑπολάβῃ πρὸς τὸ τοῦ Πιττακοῦ ῥῆμα ὥσπερ ἐρίζοντα λέγειν τὸν Σιμωνίδην· λέγοντος τοῦ Πιττακοῦ ὅτι Χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι, ἀμφισβητοῦντα εἰπεῖν ὅτι Οὔκ, ἀλλὰ γενέσθαι μὲν χαλεπὸν ἄνδρα ἀγαθόν ἐστιν,*

1. *δὴ* BT: *δὲ* Heindorf. *ἐνέβαλε τὸ μὲν* apographa: *ἐνεβάλετο μὲν* BT.

cto. Deinde *ἐπιβουλεύειν* est insidiose studere, quo significatu hoc verbum cum infinitivo iunctum legitur etiam sympos. p. 203 B: *ἡ οὖν Πενία ἐπιβουλεύουσα — παιδίον ποιήσασθαι.* Lys. or. 13, 12: *ἐπιβουλεύοντες καταλῦσαι τὴν δημοκρατίαν.* Idem. or. 4, 42. Demosth. or. 21, 16 et 88. Xenoph. sympos. IV 52: *αἰσθάνομαι γάρ τινας ἐπιβουλεύοντας διαφθεῖραι αὐτόν.* anabas. V 6, 29: *αὐτὸς ἐπεβούλευε διαβάλλειν με. Stallb.*

τούτῳ — κολοῦσαι αὐτό] hoc (carmine) deprimere illud (dictum). *κολούειν*, quod proprie significat mutilare, amputare, h. l. elevandi vel affligendi vi positum est.

4. *ἔπειτα ἐνέβαλε τὸ μέν*] P. 339 B: *ἄνδρα ἀγαθὸν μὲν ἀληθέως γενέσθαι χαλεπόν.* Socrates haec dicit: Particula *μέν* indicat sententiam non ipsam per se capiendam esse, sed ei aut planis verbis aut cogitatione a scriptore alteram esse oppositam. Itaque Simonidis animo, quum primum versum carminis componeret, Pittaci dictum obversatum esse statuendum est.

5. *οὐδὲ πρὸς ἕνα λόγον*] Fortius hoc dictum quam *πρὸς οὐδένα λόγον*, ut significet prorsus inepte. De *οὐδὲ εἷς* v. ad Gorg. p. 512 E. Dictionem illustrabunt haec: Phileb. p. 33 B: *τοῦτο μὲν ἔτι εἰσαῦθις ἐπισκεψώμεθα, ἐὰν πρὸς λόγον τι ᾖ.* Ibid. p. 42 E: *οὐδὲν πρὸς λόγον, ὦ Πρώταρχε, ὃ σὺ νῦν ἤρου τὸ ἐρώτημα.* Ibid. p. 18 D: *τί πρὸς ἔπος αὖ ταῦτ' ἔστι*; Protagor. p. 344 A: *οὕτω φαίνεται πρὸς λόγον τὸ μέν ἐμβεβλημένον*, ubi hic locus respicitur. p. 351 E: *ἐὰν μὲν πρὸς λόγον δοκῇ εἶναι τὸ σκέμμα.* Alcib. II p. 147 B. al. *Stallb.*

7. *λέγοντος τοῦ Π. — ἀμφισβητοῦντα εἰπεῖν*] Ante *λέγοντος* ne quis cum Cornario *καί* inserendum opinetur, vere observavit Heindorfius haec per epexegesin addi verbis *ἐρίζοντα λέγειν*, comparans illa p. 384 A: *τοὺς τοιούτους μοι δοκεῖ χρῆναι μᾶλλον μιμεῖσθαι ἐμέ τε καὶ σέ, καταθεμένους — τοὺς λόγους ποιεῖσθαι.* Conf. praeterea ad p. 330 A. p. 352 A et quae alibi de hac enuntiatorum appositione diximus. Mox ad *οὐκ* intelligendum esse liquet *ἐσθλὸν ἔμμεναι χαλεπόν.* Gorg. p. 477 A: *κακίαν ἄλλην τινὰ ἐνορᾷς ἢ πενίαν*; Pol. *Οὔκ, ἀλλὰ πενίαν.* Ibid. p. 448 D: *ἀλλὰ σὺ εἰ βούλει, ἐροῦ αὐτόν.* Socr. *Οὔκ, ἀλλὰ πολὺ ἂν ἥδιον σέ.* Theaet. p. 149 E: *τῆς αὐτῆς ἢ ἄλλης οἴει τέχνης εἶναι*; Theaet. *Οὔκ, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς.* Xenoph. mem. II 6, 12: *ἄλλας δέ τινας οἶσθα ἐπῳδάς*; *Οὔκ, ἀλλ' ἤκουσα κτέ. Stallb.* Verbo *ἀμφισβητεῖν* Socrates hic usus est contra Prodici doctrinam p. 337 B propositam.

ὦ Πιττακέ, ὡς ἀληθῶς — οὐκ ἀληθείᾳ ἀγαθόν, οὐκ
E ἐπὶ τούτῳ λέγει τὴν ἀλήθειαν, ὡς ἄρα ὄντων τινῶν τῶν
μὲν ὡς ἀληθῶς ἀγαθῶν, τῶν δὲ ἀγαθῶν μέν, οὐ μέντοι
ἀληθῶς· εὔηθες γὰρ τοῦτό γε φανείη ἂν καὶ οὐ Σιμωνί-
δου· ἀλλ' ὑπερβατὸν δεῖ θεῖναι ἐν τῷ ἅσματι τὸ ἀλα- 5
θέως, οὑτωσί πως ὑπειπόντα τὸ τοῦ Πιττακοῦ ὥσπερ
ἂν εἰ θεῖμεν αὐτὸν λέγοντα τὸν Πιττακὸν καὶ Σιμωνίδην
ἀποκρινόμενον, εἰπόντα Ὦ ἄνθρωποι, χαλεπὸν ἐσθλὸν
344 ἔμμεναι, τὸν δὲ ἀποκρινόμενον ὅτι Ὦ Πιττακέ, οὐκ
ἀληθῆ λέγεις· οὐ γὰρ εἶναι, ἀλλὰ γενέσθαι μέν ἐστιν 10
ἄνδρα ἀγαθὸν χερσί τε καὶ ποσὶ καὶ νόῳ τετράγωνον,
ἄνευ ψόγου τετυγμένον, χαλεπὸν ἀλαθέως. οὕτω φαίνε-
ται πρὸς λόγον τὸ μέν ἐμβεβλημένον καὶ τὸ ἀλαθέως

1. ὡς ἀληθῶς B: ante ὡς habet T καὶ ex praecedenti κέ ortum. 7. θείημεν BT. 12. φαίνεται: in BT additur τὸ, quod Heindorf delendum aut in τοι (φαίνεταί τοι) mutandum censuit. Ast pro τὸ maluit μοι, Schirlitz τε, sed quum ad sententiam nihil desideretur, τὸ h. l. ab aliquo scriba non minus temere inculcatum esse puto quam p. 312 D (52, 7), cf. p. 324 B (87, 7), p. 336 A al.

1. οὐκ ἐπὶ τούτῳ λ. τ. ἀλήθειαν] Simonides, inquit, adverbium ἀλαθέως non cum ἀγαθόν coniungi voluit, sed addidit ad χαλεπόν. In eadem sententia Protagoras quoque videtur fuisse, quum supra p. 339 D Simonidea sic proferret: χαλεπὸν εἶναι ἄνδρα ἀγαθὸν γενέσθαι ἀληθείᾳ. At poeta eum, quem infra πανάμωμον ἄνθρωπον dicit, hic ἀλαθέως ἀγαθόν dixit, Plato ipse τελέως ἀγαθόν de rep. p. 427 E.

2. ὡς ἄρα ὄντων τινῶν τῶν μὲν —] quasi sint aliqui partim vere boni, partim boni quidem, sed non vere i. e. quasi sint aliqui boni ex iisque alii non vere, cf. de rep. VIII 560 A καί τινες τῶν ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν διεφθάρησαν, αἱ δὲ καὶ ἐξέπεσον.

5. ὑπερβατὸν δεῖ θεῖναι —] traiectum putare oportet τὸ ἀλαθέως. Elocutionis figuram ὑπερβατοῦ ad vim singulorum verborum extollendam et orationis numerum conformandum omnes scriptores veteres frequentaverunt; cf. p. 326 C ὀψιαίτατα εἰς διδασκάλων τῆς ἡλικίας φοιτᾶν, sed artis vocabulum hic primum invenitur. Latine dicitur verborum vel transgressio vel traiectio i. e. transpositio de suo loco in alienum. Alieno igitur loco adv. ἀλαθέως collocatum esse dicit, quo verbo poetam, si iustum verborum ordinem sequi voluisset, comprehensionem clausurum fuisse Socrates censuit. Itaque paulo inferius p. 344 A ὀρθῶς (h. e. non ὑπερβατῶς) ἐπ' ἐσχάτῳ κείμενον est 'recte a nobis — non a poeta — in fine positum est'.

6. οὑτωσί πως ὑπειπόντα] Recte Heindorf: sic fere illud Pittaci apud animum intelligentem, quasi ipse loquatur Pittacus, Simonides respondeat. Verbum ὑπειπεῖν significat ita interpretari, ut de tuo aliquid subiicias, sive loquendo sive cogitando. — Mox ante εἰπόντα intelligendum τὸν μέν, non cum Stephano inferciendum. v. ad p. 330 A.

ὀρθῶς ἐπ' ἐσχάτῳ κείμενον. καὶ τὰ ἐπιόντα πάντα τούτῳ μαρτυρεῖ, ὅτι οὕτως εἴρηται. πολλὰ μὲν γὰρ ἔστι καὶ περὶ ἑκάστου τῶν ἐν τῷ ᾄσματι εἰρημένων ἀποδεῖξαι, ὡς εὖ πεποίηται· πάνυ γὰρ χαριέντως καὶ μεμελημένως B
ἔχει· ἀλλὰ μακρὸν ἂν εἴη αὐτὸ οὕτω διελθεῖν. ἀλλὰ τὸν τύπον αὐτοῦ τὸν ὅλον διεξέλθωμεν καὶ τὴν βούλησιν, ὅτι παντὸς μᾶλλον ἔλεγχός ἐστι τοῦ Πιττακείου ῥήματος διὰ παντὸς τοῦ ᾄσματος.

Cap. XXX. Λέγει γὰρ μετὰ τοῦτο ὀλίγα διελθών, ὡς ἂν εἰ λέγοι λόγον, ὅτι γενέσθαι μὲν ἄνδρα ἀγαθὸν χαλεπὸν ἀληθέως, οἷόν τε μέντοι ἐπί γε χρόνον τινά· γενόμενον δὲ διαμένειν ἐν ταύτῃ τῇ ἕξει καὶ εἶναι ἄνδρα C
ἀγαθόν, ὡς σὺ λέγεις, ὦ Πιττακέ, ἀδύνατον καὶ οὐκ ἀνθρώπειον, ἀλλὰ θεὸς ἂν μόνος τοῦτο ἔχοι τὸ γέρας,

ἄνδρα δ' οὐκ ἔστι μὴ οὐ κακὸν ἔμμεναι,
ὃν ἂν ἀμήχανος συμφορὰ καθέλῃ.

τίνα οὖν ἀμήχανος συμφορὰ καθαιρεῖ ἐν πλοίου ἀρχῇ;

14. ἀνθρώπειον T: ἀνθρώπιον B. 15. ἔστι T: ἔστιν B, quod exemplum in iis est, quae declarant huic libro de ν finali fidem non tribuendam esse. v. ad p. 333 B (113, 8).

1. καὶ τὰ ἐπιόντα πάντα] p. 345 C: καὶ τὰ ἐπιόντα γε τοῦ ᾄσματος ἔτι μᾶλλον δηλοῖ.

5. ἀλλὰ τὸν τύπον αὐτοῦ τὸν ὅλον δ. κ. τ. βούλησιν] Τύπος quum proprie dicatur de adumbratione imaginum, a philosophis usurpatur saepenumero de universa descriptione ac definitione orationis, disputationis, carminis alicuius, quae singulorum verborum et argumentorum subtilius examen aspernatur, et eorum summam paucis complectitur. De rep. VI p. 491 C, ubi v. ann. Aristotel. Ethic. Nicom. I 11: καθ' ὅλου δὲ καὶ τύπῳ λεχθὲν τάχ' ἂν ἴσως ἔχοι. Platonica dedi ad Phileb. p. 202. Itaque vult summam et consilium totius carminis Simonidei breviter indicare, in singulorum verborum interpretatione non diutius morari. *Stallb.*

13. καὶ οὐκ ἀνθρώπειον] Socrates nunc, quae ad Protagorae reprehensionem reiiciendam supra p. 340 B inchoaverat, persequitur et Pittaci vocem a Simonidis longe diversam esse ostendit. Quemadmodum autem hic poeta bonum esse neminem nisi deum defendit ex eaque re potissimum causa, cur huius carminis interpretatio dialogo inserta sit, repetenda est, sic sapientiam in uno deo repperiri priore iam tempore Pythagoras perspexerat, v. Diog. Laert. I 12: φιλοσοφίαν πρῶτος ὠνόμασε Πυθαγόρας καὶ ἑαυτὸν φιλόσοφον . . μηδένα γὰρ εἶναι σοφὸν ἄνθρωπον ἀλλ' ἢ θεόν. Pertinet huc etiam locus Aristotel. metaph. I 2, ubi vera ac perfecta scientia ab homine aliena dicitur, ὥστε κατὰ Σιμωνίδην θεὸς ἂν μόνος τοῦτο ἔχοι τὸ γέρας, ἄνδρα δ' οὐκ ἄξιον μὴ οὐ ζητεῖν τὴν καθ' αὑτὸν ἐπιστήμην.

δῆλον ὅτι οὐ τὸν ἰδιώτην· ὁ μὲν γὰρ ἰδιώτης ἀεὶ καθήρηται. ὥσπερ οὖν οὐ τὸν κείμενόν τις ἂν καταβάλοι, ἀλλὰ τὸν μὲν ἑστῶτά ποτε καταβάλοι ἄν τις, ὥστε κεί-
D μενον ποιῆσαι, τὸν δὲ κείμενον οὔ, οὕτω καὶ τὸν εὐμήχανον ὄντα ποτὲ ἀμήχανος ἂν συμφορὰ καθέλοι, τὸν δὲ ἀεὶ ἀμήχανον ὄντα οὔ· καὶ τὸν κυβερνήτην μέγας χειμὼν ἐπιπεσὼν ἀμήχανον ἂν ποιήσειε, καὶ γεωργὸν χαλεπὴ ὥρα ἐπελθοῦσα ἀμήχανον ἂν θείη, καὶ ἰατρὸν ταὐτὰ ταῦτα. τῷ μὲν γὰρ ἐσθλῷ ἐγχωρεῖ κακῷ γενέσθαι, ὥσπερ καὶ παρ' ἄλλου ποιητοῦ μαρτυρεῖται τοῦ εἰπόντος

αὐτὰρ ἀνὴρ ἀγαθὸς τοτὲ μὲν κακός, ἄλλοτε δ' ἐσθλός·

E τῷ δὲ κακῷ οὐκ ἐγχωρεῖ γενέσθαι, ἀλλ' ἀεὶ εἶναι ἀνάγκη. ὥστε τὸν μὲν εὐμήχανον καὶ σοφὸν καὶ ἀγαθὸν ἐπειδὰν ἀμήχανος συμφορὰ καθέλῃ, οὐκ ἔστι μὴ οὐ κακὸν ἔμμεναι· σὺ δὲ φῄς, ὦ Πιττακέ, χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι· τὸ δ' ἐστὶ γενέσθαι μὲν χαλεπόν, δυνατὸν δέ, ἔμμεναι δὲ ἀδύνατον.

17. ἐσθλόν, quod post δυνατὸν δέ in B et T legitur, ut ceteri editores recent. Schneidewino auctore (coniect. crit. p. 152) exstinxi.

4. τὸν δὲ κείμενον οὔ] Ne quis haec temere inculcata opinetur, quum praecedat ὥσπερ οὐ τὸν κείμενόν τις ἂν καταβάλοι, eodem modo Gorg. p. 521 D. E. οὐ πρὸς χάριν λέγων τοὺς λόγους οὓς λέγω ἑκάστοτε, ἀλλὰ πρὸς τὸ βέλτιστον, οὐ πρὸς τὸ ἥδιστον.

7. χαλεπὴ ὥρα ἐπελθοῦσα —] Ἐπέρχεσθαι, ἐπιπίπτειν et ἐπιπέμπεσθαι dicuntur de malis et calamitatibus, quae subito incidunt vel immittuntur. — ἀμήχανον ἂν θείη, i. e. ποιήσειε. Supra p. 326 A. Xenoph. Cyrop. IV 6, 2: ὥσπερ ἂν εὐδαίμονα πατέρα παῖς τιμῶν τιθείη. Imprimis ab Homero ceterisque poetis hic usus verbi frequentatus. Unde Athenaeus XI p. 501 C: τὸ ποιῆσαι θεῖναι πρὸς τῶν ἀρχαίων ἐλέγετο. — καὶ ἰατρὸν ταὐτὰ ταῦτα, pariterque medicum. v. ad p. 326 A et sympos. p. 178 E. *Stallb.*

10. παρ' ἄλλου ποιητοῦ] Versus incerti gnomici, qui laudatur etiam Xenoph. mem. I 2, 20. Mox ἄλλοτε δ' post τοτὲ μέν illatum usu haud infrequenti. v. Viger. p. 792. Ceterum de virtute idem sentiebat Protagoras p. 340 E, quam partam facile servari posse Hesiodus voluerat; cf. Diog. Laert. VI 105: ἀρέσκει δ' αὐτοῖς καὶ τὴν ἀρετὴν διδακτὴν εἶναι, καθά φησιν Ἀντισθένης ἐν τῷ Ἡρακλεῖ, καὶ ἀναπόβλητον ὑπάρχειν.

12. τῷ δὲ κακῷ οὐκ ἐγχωρεῖ γενέσθαι] Intelligendum κακῷ, non inferendum, quod volebat Stephanus. Menon. p. 89 A: εἰ φύσει οἱ ἀγαθοὶ ἐγίγνοντο, sc. ἀγαθοί. Eurip. Hecub. v. 781: νόμῳ γὰρ τοὺς θεοὺς ἡγούμεθα, sc. θεούς. Nam ita haec recte nobis videmur explicasse ad Euthyphron. p. 3 B. *Stallb.*

16. τὸ δ' ἐστὶ γενέσθαι

πράξας μὲν γὰρ εὖ | πᾶς ἀνὴρ ἀγαθός,
κακὸς δ' εἰ κακῶς.

τίς οὖν εἰς γράμματα ἀγαθὴ πρᾶξίς ἐστι, καὶ τίς ἄνδρα 345
ἀγαθὸν ποιεῖ εἰς γράμματα; δῆλον ὅτι ἡ τούτων μάθησις.
τίς δὲ εὐπραγία ἀγαθὸν ἰατρὸν ποιεῖ; δῆλον ὅτι ἡ τῶν
καμνόντων τῆς θεραπείας μάθησις. κακὸς δὲ κακῶς.
τίς οὖν ἂν κακὸς ἰατρὸς γένοιτο; δῆλον ὅτι ᾧ πρῶτον
μὲν ὑπάρχει ἰατρῷ εἶναι, ἔπειτα ἀγαθῷ ἰατρῷ. οὗτος
γὰρ ἂν καὶ κακὸς γένοιτο, ἡμεῖς δὲ οἱ ἰατρικῆς ἰδιῶται
οὐκ ἄν ποτε γενοίμεθα κακῶς πράξαντες οὔτε ἰατροὶ
οὔτε τέκτονες οὔτε ἄλλο οὐδὲν τῶν τοιούτων· ὅστις δὲ B
μὴ ἰατρὸς ἂν γένοιτο κακῶς πράξας, δῆλον ὅτι οὐδὲ
κακὸς ἰατρος. οὕτω καὶ ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ γένοιτ' ἄν
ποτε καὶ κακός ἢ ὑπὸ χρόνου ἢ ὑπὸ νόσου ἢ ὑπὸ ἄλλου

6. *κακὸς δὲ κακῶς*: Non dubito, quin Plato hic ipsius Simonidis verba immutata posuerit, sed vitium latet in versu *κακὸς δ' εἰ κακῶς*.

μὲν χ.] In his *τὸ δέ* ita superiori sententiae opponitur, ut id quod infert verum esse indicet; interdum plenius dicitur *τὸ δὲ ἀληθές*, ut de rep. p. 443 D, Tim. p. 86 D. Est igitur seorsum ab aliis accipiendum et interpretandum quum tamen revera etc., vel imo s. qui'n imo, cf. apol. p. 23 A, de leg. 642 A, de rep. 340 D ibique Stallbaum. Haec igitur Socrates dicit: imo, ut evadat quis bonus, etsi difficile est, tamen fieri potest, ut sit (i. e. semper maneat), fieri non potest; cf. de leg. p. 711 D.

1. *πράξας μὲν γὰρ εὖ — εἰ κακῶς*] Haec quoque Simonidea esse primus docuit Schleiermacher. Quippe si essent Socratis verba, proxima disputatio non haberet quorsum commode referretur. Accedit quod mox haec inferuntur: *ὥστε καὶ τοῦτο τοῦ ἄσματος πρὸς τοῦτο τείνει, ὅτι εἶναι μὲν ἄνδρα ἀγαθὸν οὐχ οἷόν τε διατελοῦντα ἀγαθόν κτέ.*, quae omnem de hac causa tollunt dubitationem. Vocula *εἰ* ante *κακῶς* interponitur ut si praecessisset *εἰ μὲν γὰρ ἔπραξε*. *Stallb.* Simonides, qui omnem hominem fortunae obnoxium esse voluit, ut neminem in insigni calamitate versantem bonum esse posse diceret, ad singulas actiones suas quemque iudicandum esse dicit: *εὖ πράξας*, inquit, bonus est; utrum autem intelligendus sit is, recte qui fecerit, an is qui nulla calamitate afflictus (v. p. 344 C) bona usus sit fortuna, ea omnibus communis est existimatio. Illud Socrati placuit, qui ut fortunae in virtute locus relinqueretur nullus, de suo addidit una scientia recte factum niti i. e. recte facere neminem nisi scientia praeditum, prave neminem nisi scientia destitutum.

11. *οὔτε ἄλλο οὐδὲν τῶν τοιούτων*] H. e. neque aliud in ulla alia huiusmodi arte. Proxima sic intelligas: quod si vero quis non potest ut medicus *κακῶς πράττειν*, nec malus medicus fieri potest. *Stallb.*

τινὸς περιπτώματος· αὕτη γὰρ μόνη ἐστὶ κακὴ πρᾶξις, ἐπισπήμης στερηθῆναι· ὁ δὲ κακὸς ἀνὴρ οὐκ ἄν ποτε γένοιτο κακός· ἔστι γὰρ ἀεί· ἀλλ' εἰ μέλλει κακὸς γενέσθαι, δεῖ αὐτὸν πρότερον ἀγαθὸν γενέσθαι. ὥστε καὶ τοῦτο τοῦ ἄσματος πρὸς τοῦτο τείνει, ὅτι εἶναι μὲν ἄν-
C δρα ἀγαθὸν οὐχ οἷόν τε, διατελοῦντα ἀγαθόν, γενέσθαι δὲ ἀγαθὸν οἷόν τε, καὶ κακόν γε τὸν αὐτὸν τοῦτον· ἐπὶ πλεῖστον δὲ καὶ ἄριστοί εἰσιν οὓς ἂν οἱ θεοὶ φιλῶσι.

Cap. XXXI. Ταῦτά τε οὖν πάντα πρὸς τὸν Πιττακὸν εἴρηται, καὶ τὰ ἐπιόντα γε τοῦ ἄσματος ἔτι μᾶλλον δηλοῖ. φησὶ γάρ·

Τοὔνεκεν οὔ ποτ' ἐγὼ τὸ μὴ γενέσθαι δυνατὸν |
διζήμενος κενεὰν ἐς ἄπρακτον ἐλπίδα μοῖραν αἰῶνος
βαλέω,

6. διατελοῦντα ἀγαθόν BT: haec suspectat Schanz, ἀγαθόν deletum volunt Sauppe et Cobet et pro διατελοῦντα hic coniecit scribendum διὰ τέλους. 14. κενεὰν T: κεν ἐαν B.

5. πρὸς τοῦτο τείνει] ad hoc probandum et demonstrandum refertur; eo spectat, ut doceatur. Unde fit ut deinde addi possit ὅτι — οὐχ οἷόν τε κτέ. *Stallb.*

6. διατελοῦντα ἀγαθόν] int. ὄντα, sed quum simpliciter dicatur διατελεῖ ἀγαθός pro διατελεῖ ἀγαθὸς ὤν (v. Krüger Gr. 56. 5, 4), nihil est quod in his verbis reprehendi possit. Referuntur haec ad superiora p. 344 B: γενόμενον (ἄνδρα ἀγαθὸν) διαμένειν ἐν ταύτῃ τῇ ἕξει καὶ εἶναι ἄνδρα ἀγαθὸν . . ἀδύνατον.

8. ἐπὶ πλεῖστον] int. ἀγαθοὶ γίγνονται. Supra dixerat γενέσθαι μὲν ἄνδρα ἀγαθὸν χαλεπόν, οἷόν τε μέντοι ἐπί γε χρόνον τινά. Ad tempus igitur quivis homo bonus fieri potest, sed diutissime (v. p. 328 D) fiunt, quos dii amant. Facile autem illud ἀγαθοὶ γίγνονται subaudiri potest, quod in proxime praecedentibus verba καὶ κακόν γε . . τοῦτον obiter addita et interiecta sunt, v. ad p. 331 E. Haec autem quomodo apud Simonidem cum ceteris connexa fuerint, hodie nescitur.

13. Τοὔνεκεν οὔ ποτ' ἐγὼ τ. μ. γ. —] Quocirca nunquam ego, id quod fieri non potest quaerens, frustra in irritam spem aevi partem proiiciam, *quaerens* virum plane integrum inter nos, latae quicunque frugibus vescimur terrae. Voc. κενεάν pertinet ad μοῖραν αἰῶνος, et dictum est per prolepsin, ut sit: ὥστε κενεὰν εἶναι, h. e. frustra. De hac prolepsi v. ad Tim. p. 72 D et supra ad p. 327 C. Istud πανάμωνον ἄνθρωπον per oppositionem additum est illis: τὸ μὴ γενέσθαι δυνατόν. — Verba εὑρυεδοῦς ὅσοι καρπὸν αἰνύμεθα χθονός ob oculos habuit Horat. Od. II 14, 10: Quicunque terrae munere vescimur, iudice Valckenario ad Eurip. Hippolyt. v. 131, qui plura in hanc sententiam collegit. *Stallb.*

πανάμωμον ἄνθρωπον, εὑρυεδοῦς ὅσοι καρπὸν αἰνύ-
μεθα χθονός,
ἐπεὶ οὔτιν' εὑρὼν ἀπαγγελέω,

φησίν. οὕτω σφόδρα καὶ δι' ὅλου τοῦ ἄσματος ἐπεξέρ- D
5 *χεται τῷ τοῦ Πιττακοῦ ῥήματι.*

πάντας δ' ἐπαίνημι καὶ φιλέω
ἑκὼν ὅστις ἔρδῃ
μηδὲν αἰσχρόν· ἀνάγκῃ δ' οὐδὲ θεοὶ μάχονται.

καὶ τοῦτ' ἐστὶ πρὸς τὸ αὐτὸ τοῦτο εἰρημένον. οὐ γὰρ
10 *οὕτως ἀπαίδευτος ἦν Σιμωνίδης, ὥστε τούτους φάναι*
ἐπαινεῖν, ὃς ἂν ἑκὼν μηδὲν κακὸν ποιῇ, ὡς ὄντων τι-
νῶν, οἳ ἑκόντες κακὰ ποιοῦσιν. ἐγὼ γὰρ σχεδόν τι
οἶμαι τοῦτο, ὅτι οὐδεὶς τῶν σοφῶν ἀνδρῶν ἡγεῖται

3. *ἐπεὶ οὔτιν'* scripsi: *ἔπειθ' ὑμῖν* BT. vid. praefat. p. VI et Jahrb. f. cl. Philol. 1881 p. 559 sqq. 6. *ἐπαίνημι*, quod iam Stephanus restituendum vidit, in B correctum est: *ἐπαίνημιν* B, *ἐπαινῆμιν* T, quamquam in utroque libro p. 346 E genuina forma servata est. 7. *ἔρδῃ* BT.

3. *ἐπεὶ οὔτιν' εὑρὼν ἀπαγγελέω*] int. *πανάμωμον ἄνθρωπον*. Simonidis Amorgini versum *πάμπαν δ' ἄμωμος οὔτις οὐδ' ἀκήριος* tradidit Stobaeus (florileg. 105, 7) eandemque sententiam h. l. a Simonide Ceo prolatam esse patet ex huius carminis interpretatione Socratis p. 346 D. Ibi poeta negavisse dicitur virum prorsus integrum inveniri, ut, si non aliam ob causam liceret, laudare posset neminem. Conveniunt igitur, quae leniter mutata librorum scriptura posui. Recte enim Simonides, qui nunquam se *πανάμωμον ἄνθρωπον* quaesiturum esse dixerat, nunc hanc addit causam: nam neminem talem (a me) inventum nuntiabo. Conf. Pind. Nem. VII 55: *τυχεῖν ἓν' ἀδύνατον εὐδαιμονίαν ἅπασαν ἀνελόμενον· οὐκ ἔχω εἰπεῖν, τίνι τοῦτο Μοῖρα τέλος ἔμπεδον ὤρεξε.*

4. *ἐπεξέρχεται — ῥήματι*] dictum — persequitur et quasi hostiliter aggreditur.

6. *πάντας δὲ ἐπαίνημι — ὅστις ἔρδῃ*] Sic *ὅστις* et *ὃς ἄν* saepe ad pluralem numerum referuntur. Mox: *ὥστε τούτους φάναι ἐπαινεῖν, ὃς ἂν ἑκὼν μηδὲν κακὸν ποιῇ*. p. 345 E: *οὐχ ὃς ἂν μὴ κακὰ ποιῇ ἑκών, τούτων φησὶν ἐπαινέτης εἶναι*, ubi vulgo *τούτου* edebatur. De rep. VIII p. 566 D: *ἀσπάζεται πάντας, ᾧ ἂν περιτυγχάνῃ*. Ibid. IV p. 426 B. — *ὅστις ἔρδῃ* dictum pro vulg. *ὅστις ἂν ἔρδῃ*. Solent enim relativa apud poetas cum coniunctivo construi omissa *ἄν* particula. v. ad Gorg. p. 484 E. *Stallb.*

8. *ἀνάγκῃ δ' οὐδὲ θεοὶ μάχονται*] Simonidis hoc dictum, quod ab Diogene Laert. I 77 Pittaco tribuitur, in proverbium abiit. v. de leg. V p. 741 A: *ἀνάγκην οὐδὲ θεὸς εἶναι λέγεται δυνατὸς βίαζεσθαι*, VII p. 818 B: *ἔοικεν ὁ τὸν θεὸν πρῶτον παροιμιάσάμενος εἰς ταῦτα ἀποβλέψας εἰπεῖν, ὡς οὐδὲ θεὸς ἀνάγκῃ μήποτε φανῇ μαχόμενος, ὅσαι θεῖαί γε, οἶμαι, τῶν ἀναγκῶν εἰσι.*

E οὐδένα ἀνθρώπων ἑκόντα ἐξαμαρτάνειν οὐδὲ αἰσχρά τε
καὶ κακὰ ἑκόντα ἐργάζεσθαι, ἀλλ' εὖ ἴσασιν, ὅτι πάντες
οἱ τὰ αἰσχρὰ καὶ κακὰ ποιοῦντες ἄκοντες ποιοῦσι. καὶ
δὴ καὶ ὁ Σιμωνίδης οὐχ ὃς ἂν μὴ κακὰ ποιῇ ἑκών,
τούτων φησὶν ἐπαινέτης εἶναι, ἀλλὰ περὶ ἑαυτοῦ λέγει
τοῦτο τὸ ἑκών. ἠγεῖτο γὰρ ἄνδρα καλὸν κἀγαθὸν πολ-
λάκις αὐτὸν ἐπαναγκάζειν φίλον τινὶ γίγνεσθαι καὶ
346 ἐπαινέτην, οἷον ἀνδρὶ πολλάκις συμβῆναι μητέρα ἢ
πατέρα ἀλλόκοτον ἢ πατρίδα ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων.
τοὺς μὲν οὖν πονηρούς, ὅταν τοιοῦτόν τι αὐτοῖς συμβῇ,
ὥσπερ ἀσμένους ὁρᾶν καὶ ψέγοντας ἐπιδεικνύναι καὶ
κατηγορεῖν τὴν πονηρίαν τῶν γονέων ἢ πατρίδος, ἵνα
αὐτοῖς ἀμελοῦσιν αὐτῶν μὴ ἐγκαλῶσιν οἱ ἄνθρωποι μηδ'
B ὀνειδίζωσιν, ὅτι ἀμελοῦσιν, ὥστε ἔτι μᾶλλον ψέγειν τε
αὐτοὺς καὶ ἔχθρας ἑκουσίους πρὸς ταῖς ἀναγκαίαις προσ-
τίθεσθαι· τοὺς δ' ἀγαθοὺς ἐπικρύπτεσθαί τε καὶ ἐπαινεῖν
ἀναγκάζεσθαι, καὶ ἄν τι ὀργισθῶσι τοῖς γονεῦσιν ἢ

5. τούτων BT: τούτου Bekker ex apogr. 7. καὶ ἐπαινέτην: post haec in B et T leguntur verba φιλεῖν καὶ ἐπαινεῖν, quibus quis interpretatus est φίλον γίγνεσθαι καὶ ἐπαινέτην. Delenda esse iam vidit Grouius, interpres Germ. (a. 1783) p. 483. 10. τοιοῦτόν τι B et omnes post Bekkerum editores. τι τοιοῦτον T, quod vereor ne praeferendum sit. 15. ἀναγκαίαις Heusdius Specim. crit. p. 73: ἀνάγκαις BT.

1. οὐδένα ἀνθρώπων ἑκόντα] Celebratissima haec Socratis sententia est, neminem sua sponte esse malum neque improbe facere nisi eum, cuius animus ignorantia sit obscuratus; quae res infra p. 352 C accuratius disseritur. Et homines invitos peccare Plato etiam existimavit, is autem vitia non ex ipsa ignorantia, sed ex pravo corporis habitu et mala educatione repetenda esse docuit, cf. de leg. p. 731 C, Gorg. p. 509 E et haec eius verba Tim. p. 86 B: νόσον ψυχῆς ἄνοιαν συγχωρητέον, δύο δ' ἀνοίας γένη, τὸ μὲν μανίαν, τὸ δὲ ἀμαθίαν, ibique p. 862 κακὸς μὲν γὰρ ἑκὼν οὐδείς, διὰ δὲ πονηρὰν ἕξιν τινὰ τοῦ σώματος καὶ ἀπαίδευτον τροφὴν ὁ κακὸς γίγνεται κακός.

9. πατέρα ἀλλόκοτον] Ἀλλόκοτος Phrynich. apud Bekker. Anecd. Graec. I 14 ab ἄλλος et κότος i. e. τρόπος, ἦθος, ὀργή, derivat, ideoque proprie eum significare dicit, qui est alius indolis, quam quae natura ei vel inest vel inesse debet. Verissime autem addit: κυρίως μὲν οὖν οἱ τὸν νοῦν βεβλαμμένοι καὶ ἔμπληκτοι ἀλλόκοτοι καλοῦνται. Hoc loco significat saevum, ferocem. — καὶ ψέγοντας ἐπιδεικνύναι, vituperando rem reddere manifestam. — ὥστε ἔτι μᾶλλον ψ., ita ut magis etiam, quam par sit s. quam meruerint illi, eos vituperent et praeter necessarias inimicitias etiam voluntarias suscipiant. *Stallb.*

πατρίδι ἀδικηθέντες, αὐτοὺς ἑαυτοὺς παραμυθεῖσθαι καὶ διαλλάττεσθαι προσαναγκάζοντας ἑαυτοὺς φιλεῖν τοὺς ἑαυτῶν καὶ ἐπαινεῖν. πολλάκις δέ, οἶμαι, καὶ Σιμωνίδης ἡγήσατο καὶ αὐτὸς ἢ τύραννον ἢ ἄλλον τινὰ τῶν τοιούτων ἐπαινέσαι καὶ ἐγκωμιάσαι οὐχ ἑκών, ἀλλ' ἀναγκαζόμενος. ταῦτα δὴ καὶ τῷ Πιττακῷ λέγει ὅτι C Ἐγώ, ὦ Πιττακέ, οὐ διὰ ταῦτά σε ψέγω, ὅτι εἰμὶ φιλόψογος· ἐπεὶ

ἔμοιγ' ἐξαρκεῖ ὃς ἂν μὴ κακὸς ᾖ
μηδ' ἄγαν ἀπάλαμνος,
εἰδώς γ' ὀνησίπολιν δίκαν, ὑγιὴς ἀνήρ·
οὔ μιν ἐγὼ μωμήσομαι —
οὐ γάρ εἰμι φιλόμωμος —
τῶν γὰρ ἠλιθίων ἀπείρων γενέθλα,

11. *εἰδώς γ' ὀνησίπολιν δίκαν* de praeclara Godofredi Hermanni coniectura: *εἰδώς γε ὀνήσει πόλιν δίκαν* B T. 12. *οὔ μιν ἐγὼ* Schleiermachero debetur, nam in B et T *οὐ μὴν ἐγὼ* scriptum est. 14. *ἀπείρων* ex libris scriptis recepit Bekker, ante eum edebatur *ἄπειρα*. *γενέθλα* Stallbaum: *ἃ γενέθλα* voluerat Stephanus, in B et T est *γένεθλα*.

1. *ἑαυτοὺς παραμυθεῖσθαι*] H. e. affectus suos sedare ac tranquillos reddere. v. Phaedon. p. 70 B. Simonidem de hoc officio, quod Socrates eum praecepisse fingit, ut domesticorum et patriae suae quisque iniurias aequo animo ferat, neutiquam cogitavisse liquet.

2. *προσαναγκ. ἑαυτοὺς φιλεῖν τοὺς ἑαυτῶν*] Quod Socrates in Gorgia (p. 474 B) docet iniuriam accipere quam facere praestare, id quidem multo latius patet, sed facilius ab animo humano hoc impetrari potest, ut iniuriam vel omittat vel condonet, quam ut in iniuriosos beneficia conferat. Talem igitur caritatem Socrates ne hoc quidem loco, ubi libere evagatur, ultra quam pietatis officium pertinet, praestandam iudicat.

4. *ἡγήσατο — ἐπαινέσαι*] iudicavit (propter mercedem) laudare se oportere. v. Stallbaum. ad Phaedon. p. 95 B, Hermann. ad Viger. p. 743 n. 158. et Heindorf. ad h. l., qui recte arbitratur in talibus locis non *δεῖν* omissum esse, sed verba *ἡγεῖσθαι*, *λογίζεσθαι*, *νομίζειν*, al. significare aequum s. opus iudicare.

τύραννον] ut Hieronem, in cuius aula aliquamdiu vixit Simonides (v. Xenoph. Hier. init.) aut Scopam (v. supra). In hos poetae *ἐγκώμια* significantur verbo *ἐγκωμιάσαι*. Heindorf.

11. *εἰδώς γ' ὀνησίπολιν δίκαν, ὑγιὴς ἀνήρ*] gnarus iustitiae urbium adiutricis, integer vir. — *Ἀπάλαμνος* est Hesychio interprete *ἀμήχανος*, inops consilii, ignavus, iners. — *τῶν γὰρ ἠλ. ἀπ. γενέθλα*, h. e. innumera enim stultorum natio. *Stallb.* *ἀπείρων* non per enallagen ad *ἠλιθίων* refertur, sed nominativus est et connectendum cum *γενέθλα*.

ὥστ' εἴ τις χαίρει ψέγων, ἐμπλησθείη ἂν ἐκείνους μεμφόμενος.

πάντα τοι καλά, τοῖσί τ' αἰσχρὰ μὴ μέμικται.

D *οὐ τοῦτο λέγει, ὥσπερ ἂν εἰ ἔλεγε πάντα τοι λευκά, οἷς μέλανα μὴ μέμικται· γελοῖον γὰρ ἂν εἴη πολλαχῇ· ἀλλ' ὅτι αὐτὸς καὶ τὰ μέσα ἀποδέχεται, ὥστε μὴ ψέγειν. καὶ οὐ ζητῶ, ἔφη, πανάμωμον ἄνθρωπον, εὑρυεδοῦς ὅσοι καρπὸν αἰνύμεθα χθονός, ἐπεὶ οὔτιν' εὑρὼν ἀπαγγελέω, ὥστε τούτου γ' ἕνεκα οὐδένα ἐπαινέσομαι· ἀλλά μοι ἐξαρκεῖ, ἂν ᾖ μέσος καὶ μηδὲν κακὸν ποιῇ, ὡς ἐγὼ πάντας φιλέω καὶ ἐπαίνημι — καὶ τῇ φωνῇ ἐνταῦθα*
E *κέχρηται τῇ τῶν Μυτιληναίων, ὡς πρὸς Πιττακὸν λέγων τὸ πάντας δὲ ἐπαίνημι καὶ φιλέω ἑκών (ἐνταῦθα δεῖ ἐν τῷ ἑκών διαλαβεῖν λέγοντα), ὅστις ἔρδῃ μηδὲν αἰσχρόν, ἄκων δ' ἔστιν οὓς ἐγὼ ἐπαινῶ καὶ φιλῶ. σὲ οὖν, καὶ εἰ μέσως ἔλεγες ἐπιεικῆ καὶ ἀληθῆ,*
347 *ὦ Πιττακέ, οὐκ ἄν ποτε ἔψεγον· νῦν δέ — σφόδρα γὰρ*

9. *ἐπαινέσομαι* BT: Naber observat. crit. in Plat. *ἐπαιτιάσομαι*, quo non iam opus est, postquam librorum scriptura *ἔπειθ' ὑμῖν* emendata est.

7. *καὶ οὐ ζητῶ* —] Ex hoc loco recte Schleiermacher coniecit in carmine Simonideo haec verba subiecta fuisse illis *Πάντα τοι καλὰ κτέ.* Hunc locum iam supra p. 345 D tractatum a Socrate nunc iterari, hoc mirum non videbitur considerantibus ex memoria omnia ab eo exponi.

12. *τῇ τῶν Μυτιληναίων*] h. e. aeolica.

13. *ἐνταῦθα δεῖ — διαλαβεῖν*] hic post *ἑκών* (non ante *ἑκών*) sermo suspendendus est, ut *ἑκών* disiungatur ab *ὅστις ἔρδῃ κτέ.* Vix ullus homo Graecus haec cum Socrate sic distinxerit, et a poeta ipso talem sententiam longe abfuisse intelligitur ex proximo versu *ἀνάγκη κτέ.* Ceterum scribentes distinctionis signis iam tum usi sunt. Aristoteles rhet. III 8: *δεῖ δήλην εἶναι τὴν τελευτὴν μὴ διὰ τὸν γραφέα μηδὲ διὰ τὴν παραγραφήν, ἀλλὰ διὰ τὸν ῥυθμόν.* itemque rhet. III 5, 16: *τὰ Ἡρακλείτου διαστίξαι ἔργον διὰ τὸ ἄδηλον εἶναι, ποτέρῳ πρόσκειται, τῷ ὕστερον ἢ τῷ πρότερον, οἷον ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ τοῦ συγγράμματος. φησὶ γὰρ τοῦ λόγου τοῦ δέοντος ἀεὶ ἀξύνετοι ἄνθρωποι γίγνονται. ἄδηλον γὰρ τὸ ἀεὶ πρὸς ὁποτέρῳ διαστίξαι.* Hunc locum quamquam alii aliter interpretati sunt, tamen E. A. Schmidt in libro quem inscripsit Beiträge z. Geschichte d. Grammat. p. 507 sqq. docta et subtili disputatione id effecit Aristotelem iis verbis aut *στιγμήν* quae a grammaticis dicitur i. e. interpunctionis notam significasse aut ineptias dixisse. cf. Steinthal Gesch. d. Sprachwiss. p. 694. Blass Hyperid. praef. p. X.

17. *νῦν δέ — σφόδρα γὰρ καὶ π.*] Post *νῦν δέ* intelligas *οὐχ οὕτως ἔχει* vel *σε ψέγω*. vid. ad apolog. Socrat. p. 38 B. ubi

καὶ περὶ τῶν μεγίστων ψευδόμενος δοκεῖς ἀληθῆ λέγειν, διὰ ταῦτά σε ἐγὼ ψέγω.

Ταῦτά μοι δοκεῖ, ὦ Πρόδικε καὶ Πρωταγόρα, ἦν δ' ἐγώ, Σιμωνίδης διανοούμενος πεποιηκέναι τοῦτο τὸ ἆσμα.

Cap. XXXII. Καὶ ὁ Ἱππίας, Εὖ μέν μοι δοκεῖς, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ σὺ περὶ τοῦ ἄσματος διεληλυθέναι· B ἔστι μέντοι, ἔφη, καὶ ἐμοὶ λόγος περὶ αὐτοῦ εὖ ἔχων, ὃν ὑμῖν ἐπιδείξω, ἂν βούλησθε. Καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης, Ναί, ἔφη, ὦ Ἱππία, εἰσαῦθίς γε· νῦν δὲ δίκαιόν ἐστιν ἃ ὡμολογησάτην πρὸς ἀλλήλω Πρωταγόρας καὶ Σωκράτης, Πρωταγόρας μὲν εἰ ἔτι βούλεται ἐρωτᾶν, ἀποκρίνεσθαι Σωκράτη, εἰ δὲ δὴ βούλεται Σωκράτει ἀποκρίνεσθαι, ἐρωτᾶν τὸν ἕτερον. Καὶ ἐγὼ εἶπον· Ἐπιτρέπω μὲν ἔγωγε Πρωταγόρᾳ ὁπότερον αὐτῷ ἥδιον· εἰ δὲ βούλεται, περὶ C μὲν ᾀσμάτων τε καὶ ἐπῶν ἐάσωμεν, περὶ δὲ ὧν τὸ πρῶτον ἐγώ σε ἠρώτησα, ὦ Πρωταγόρα, ἡδέως ἂν ἐπὶ τέλος ἔλθοιμι μετὰ σοῦ σκοπούμενος. καὶ γὰρ δοκεῖ μοι τὸ περὶ ποιήσεως διαλέγεσθαι ὁμοιότατον εἶναι τοῖς συμποσίοις τοῖς τῶν φαύλων καὶ ἀγοραίων ἀνθρώπων. καὶ γὰρ οὗτοι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἀλλήλοις δι' ἑαυτῶν συνεῖναι ἐν τῷ πότῳ μηδὲ διὰ τῆς ἑαυτῶν φωνῆς καὶ

18. τὸ περὶ ποιήσεως — οἶνον πίωσι (156, 9) laudat Athenaeus II p. 97 A.

hanc aposiopesin illustravimus. Plene Iliad. XII v. 326 sqq. *Stallb.*

7. καὶ σὺ περὶ τοῦ ἄσμ.] Hoc καί referas ad proxima: ἔστι μέντοι καὶ ἐμοὶ λόγος. Dicit autem haec non sine suae sapientiae iactantia. Hipp. I p. 286 A: ἔστι γάρ μοι (περὶ ἐπιτηδευμάτων καλῶν) πάγκαλος λόγος συγκείμενος, καὶ ἄλλοις εὖ διακείμενος καὶ τοῖς ὀνόμασι.

15. περὶ — ἐπῶν ἐάσωμεν] sc. λέγειν. v. Stallbaum. ad Alcibiad. I p. 113 D.

18. καὶ γὰρ δοκεῖ μοι —] Acerbam haec tota oratio continet irrisionem sophistarum, qui, quum ipsi carerent ingenii doctrinaeque opibus, poetarum carminibus recitandis et interpretandis tempus transigebant, mirifice aucupantes sapientiae laudem. Itaque salse eos comparat cum hominibus eruditionis liberalioris expertibus, qui, quum neque familiariter inter se colloqui neque canere didicerint, tibicinas et saltatrices conviviis adhibeant, istarum artibus scilicet sese gnaviter delectaturi. — ἀγοραῖοι sunt Hesychio interprete οἱ ἐν ἀγορᾷ ἀναστρεφόμενοι. Horat. A. P. v. 245 vocat forenses. H. l. intelliguntur homines rudes et illiberales. — δι' ἑαυτῶν συνεῖναι. Mox §. D. dicitur αὐτοὺς αὑτοῖς ἱκανοὺς ὄντας συνεῖναι. *Stallb.*

D τῶν λόγων τῶν ἑαυτῶν ὑπὸ ἀπαιδευσίας, τιμίας ποιοῦσι τὰς αὐλητρίδας, πολλοῦ μισθούμενοι ἀλλοτρίαν φωνὴν τὴν τῶν αὐλῶν, καὶ διὰ τῆς ἐκείνων φωνῆς ἀλλήλοις σύνεισιν. ὅπου δὲ καλοὶ κἀγαθοὶ συμπόται καὶ πεπαιδευμένοι εἰσίν, οὐκ ἂν ἴδοις οὔτ' αὐλητρίδας οὔτε ὀρχηστρίδας οὔτε ψαλτρίας, ἀλλ' αὐτοὺς αὑτοῖς ἱκανοὺς ὄντας συνεῖναι ἄνευ τῶν λήρων τε καὶ παιδιῶν τούτων διὰ τῆς αὑτῶν φωνῆς, λέγοντάς τε καὶ ἀκούοντας ἐν
E μέρει ἑαυτῶν κοσμίως, κἂν πάνυ πολὺν οἶνον πίωσιν. οὕτω δὲ καὶ αἱ τοιαίδε συνουσίαι, ἐὰν μὲν λάβωνται ἀνδρῶν, οἷοίπερ ἡμῶν οἱ πολλοί φασιν εἶναι, οὐδὲν δέονται ἀλλοτρίας φωνῆς οὐδὲ ποιητῶν, οὓς οὔτε ἀνερέσθαι οἷόν τ' ἐστὶ περὶ ὧν λέγουσιν, ἐπαγόμενοί τε αὐ-

1. τῶν λόγων BT: τῶν om. Athenaeus. 4. καὶ πεπαιδευμένοι delevit Schanz et deest καὶ in BT, sed in T olim ascriptum itemque habet Athenaeus. Mihi πεπαιδευμένοι non displicet, quod non idem valet ac καλοὶ κἀγαθοί et ad ἀπαιδευσίαν referendum est, atque καὶ post terminationem ται facile potuit intercidere. Ceterum Athenaeus invenit καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ ξυμπόται et statim post ξυνεῖναι.

1. τιμίας ποιοῦσι τὰς αὐλητρίδας] tibicinarum pretia amplificant. Euthyd. p. 304 B: τὸ γὰρ σπάνιον τίμιον, τὸ δὲ ὕδωρ εὐωνότατον. Tibicina dimittitur etiam in Agathonis convivio p. 176 E: εἰσηγοῦμαι, τὴν μὲν ἄρτι εἰσελθοῦσαν αὐλητρίδα χαίρειν ἐᾶν, αὐλοῦσαν ἑαυτῇ ἥ, ἂν βούληται, ταῖς γυναιξὶ ταῖς ἔνδον, ἡμᾶς δὲ διὰ λόγων ἀλλήλοις συνεῖναι τὸ τήμερον. Iam heroica aetate eiusmodi oblectamenta conviviis quaesita sunt, sed adhibiti citharoedi et saltatores, non saltatrices et tibicinae. Athen. p. 14 A: ἐχρῶντο ἥρωες ἐν τοῖς συμποσίοις καὶ κιθαρῳδοῖς καὶ ὀρχησταῖς, deinde p. 16 A: ἐχρῶντο καὶ αὐλοῖς καὶ σύριγξι . . εἰς δὲ τὰ συμπόσια οὐ παρήγαγε. πλὴν ἐν τῇ Ὁπλοποιίᾳ γάμων γενομένων αὐλῶν μνημονεύει. τοῖς δὲ βαρβάροις ἀποδίδωσι τοὺς αὐλούς. cf. ann. ad p. 318 C.

9. κἂν πάνυ πολὺν οἶνον πίωσι] In Symposio Socrates, quum plurimum vini bibisset, cum Aristophane et Agathone ad lucem usque collocutus esse fingitur. Et Plato fortis animi existimavit esse si quis vini plenus mentis esset compos, v. de leg. p. 649; 671—674. Eiusdem sententiae fuit Cyrus, qui in epistola ad Lacedaemonios scripta in suis virtutibus id numeravit, quod vini esset capacissimus, v. Plutarch. Art. c. 6: μεγαληγορῶν δὲ περὶ αὑτοῦ καὶ καρδίαν ἔφη τοῦ ἀδελφοῦ φορεῖν βαρυτέραν καὶ φιλοσοφεῖν μᾶλλον καὶ μαγεύειν βέλτιον, οἶνον δὲ πλείονα πίνειν καὶ φέρειν.

10. ἐὰν μὲν λάβωνται ἀνδρῶν] Si nactae sint viros s. compotes virorum factae sint. *Stallb.*

11. οἷοίπερ ἡμῶν οἱ πολλοί φασιν] ut Hippias p. 337 D.

12. οὓς οὔτε ἀνερέσθαι οἷόν τε] Hipp. II p. 365 D: τὸν μὲν Ὅμηρον ἐάσομεν, ἐπειδὴ καὶ ἀδύνατον ἐπανερέσθαι τί ποτε νοῶν ταῦτα ἐποίησε τὰ ἔπη. conf. p. 329 A.

τοὺς οἱ πολλοὶ ἐν τοῖς λόγοις οἱ μὲν ταῦτά φασι τὸν ποιητὴν νοεῖν, οἱ δ' ἕτερα, περὶ πράγματος διαλεγόμενοι, ὃ ἀδυνατοῦσιν ἐξελέγξαι· ἀλλὰ τὰς μὲν τοιαύτας συνουσίας ἐῶσι χαίρειν, αὐτοὶ δ' ἑαυτοῖς σύνεισι δι' ἑαυτῶν, 348
ἐν τοῖς ἑαυτῶν λόγοις πεῖραν ἀλλήλων λαμβάνοντες καὶ διδόντες. τοὺς τοιούτους μοι δοκεῖ χρῆναι μᾶλλον μιμεῖσθαι ἐμέ τε καὶ σέ, καταθεμένους τοὺς ποιητὰς αὐτοὺς δι' ἡμῶν αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους τοὺς λόγους ποιεῖσθαι, τῆς ἀληθείας καὶ ἡμῶν αὐτῶν πεῖραν λαμβάνοντας. κἂν μὲν βούλῃ ἔτι ἐρωτᾶν, ἕτοιμός εἰμί σοι παρέχειν ἀποκρινόμενος· ἐὰν δὲ βούλῃ, σὺ ἐμοὶ παράσχες, περὶ ὧν μεταξὺ ἐπαυσάμεθα διεξιόντες, τούτοις τέλος ἐπιθεῖναι.

Λέγοντος οὖν ἐμοῦ ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἄλλα οὐδὲν B
ἀπεσάφει ὁ Πρωταγόρας, ὁπότερα ποιήσοι. εἶπεν οὖν ὁ Ἀλκιβιάδης πρὸς τὸν Καλλίαν βλέψας, Ὦ Καλλία, δοκεῖ σοι, ἔφη, καὶ νῦν καλῶς Πρωταγόρας ποιεῖν, οὐκ ἐθέλων εἴτε δώσει λόγον εἴτε μὴ διασαφεῖν; ἐμοὶ γὰρ οὐ δοκεῖ. ἀλλ' ἤτοι διαλεγέσθω ἢ εἰπέτω ὅτι οὐκ ἐθέλει διαλέγεσθαι, ἵνα τούτῳ μὲν ταῦτα συνειδῶμεν, Σωκράτης δὲ ἄλλῳ τῳ διαλέγηται, ἢ ἄλλος ὅστις ἂν βούληται C
ἄλλῳ. Καὶ ὁ Πρωταγόρας αἰσχυνθείς, ὥς γέ μοι ἔδοξε, τοῦ τε Ἀλκιβιάδου ταῦτα λέγοντος καὶ τοῦ Καλλίου δεο-

3. ὃ in BT desideratur, sed exhibetur duobus apographis, aliud habet οὗ, quod Bekker recepit. 22. ὥς γέ μοι ἔδοξε Socratis personae optime respondet et firmatur scriptura ὥστε μοι in B; ὥς γ' ἐμοὶ T et Schanz. conf. ad p. 342 A.

7. καταθεμένους — λόγους ποιεῖσθαι] Haec per epexegesin addita sunt. v. p. 343 D.

10. ἕτοιμός εἰμί σοι παρέχειν] παρέχειν h.l. intransitive dictum, usu satis frequenti, de quo v. ad Gorg. p. 475 E. Respondet fere Germanicum herhalten, ut, quum dicimus: ich bin bereit herzuhalten h. e. mich herzugeben. *Stallb.*

11. ἐὰν δὲ βούλῃ] sin mavis, int. παρασχεῖν.

20. ἵνα τούτῳ μὲν ταῦτα συνειδῶμεν] ut de eo hoc sciamus. v. Phaedon. p. 92 D. Sympos. p. 193 E ibique annot. *Stallb.*

23. τοῦ Καλλίου δεομένου —] Callia rogante ac reliquis fere omnibus. Verbis οἱ ἄλλοι οἱ παρόντες tota alia multitudo significatur, quae praeter Alcibiadem et Calliam Protagorae et Socratis colloquio intererat, v. Krüger Gr. 50. 4, 9. σχεδόν τι, ut omnibus locis, ita hic restringendi vim habet, non affirmandi aut augendi, id quod Astius voluit. Dicitur autem multo saepius σχεδόν τι quam simpliciter σχεδόν, ut p. 333 B ἐφάνη ἡμῖν . . σχεδόν τι ταὐ-

μένου καὶ τῶν ἄλλων σχεδόν τι τῶν παρόντων, μόγις προὐτράπετο εἰς τὸ διαλέγεσθαι καὶ ἐκέλευεν ἐρωτᾶν αὐτὸν ὡς ἀποκρινούμενος.

Cap. XXXIII. Εἶπον δὴ ἐγώ, Ὦ Πρωταγόρα, μὴ οἴου διαλέγεσθαί μέ σοι ἄλλο τι βουλόμενον ἢ ἃ αὐτὸς ἀπορῶ ἑκάστοτε, ταῦτα διασκέψασθαι. ἡγοῦμαι γὰρ πάνυ λέγειν τι τὸν Ὅμηρον τὸ

σύν τε δύ' ἐρχομένω, καί τε πρὸ ὃ τοῦ ἐνόησεν.

D εὐπορώτεροι γάρ πως ἅπαντές ἐσμεν οἱ ἄνθρωποι πρὸς ἅπαν ἔργον καὶ λόγον καὶ διανόημα· μοῦνος δ' εἴπερ τε νοήσῃ, αὐτίκα περιιὼν ζητεῖ ὅτῳ ἐπιδείξεται καὶ

2. *που τράπετο* B, *προὐτρέπετο* sed *α* littera priori *ε* superscripta T. 7. *τὸν Ὅμηρον* BT: haec Schanz delenda suspicatur, vid. infra ann. 8. *ὅτου* BT. 9. *πως*: ante hanc voculam Heindorf excidisse putavit *οὕτως*. 11. *περιιὼν* in T, ubi more usitato scriptum est *περιὼν*, correctum, in B legitur *περὶ ὢν*. *ἐπιδείξεται — βεβαιώσεται* apogr. Vatic. 1029: *ἐπιδείξηται — βεβαιώσηται* BT; illud sententia et sermonis consuetudine commendatur.

τὸν ὅν. p. 345 D *ἐγὼ γὰρ σχεδόν τι οἶμαι τοῦτο*, cf. Krüger 51. 16, 5.

1. *μόγις προὐτράπετο*] vix ad colloquendum descendit; *προὐτράπετο* necessarium est propter sequens *καὶ ἐκέλευε*, quod ita poni non licuit, nisi ante iam certum aliquod consilium colloquii redintegrandi Protagoram cepisse indicatum erat. Quod *ἐκέλευε*, non *ἐκέλευσε* scriptum est, de eo imperfecti usu verbi *κελεύειν* v. Sintenis Plutarch. vit. Themist. p. LI, Krüger 53. 2, 1.

7. *λέγειν τι τὸν Ὅμ. τὸ*] *λέγειν τι* est dicere aliquid, quod operae pretium est audire, quod verum vel rectum est, ut p. 320 B, 339 C, contrarium est *οὐδὲν λέγειν*. cf. Men. p. 79 E *ἢ οὐδέν σοι δοκῶ λέγειν; Ἔμοιγε δοκεῖς ὀρθῶς λέγειν*. Sed quamquam *λέγειν τι* idem significat quod *εὖ* vel *ὀρθῶς λέγειν*, tamen hac significatione, ex qua h. l. pro *τὸ* facile quis exspectet *ὅτι*, non immutatur constructio verbi *λέγειν*, quod non raro duobus accusativis, praesertim pronominum, coniungitur. Et ut *τί τοῦτο λέγεις* est 'quid his dicis', ita verba, de quibus agitur, interpretanda sunt: arbitror Homerum dicere aliquid sc. veri illo (versu). Comparari possunt nostrae loquendi formulae 'daran ist nichts, ist etwas' sc. wahres.

8. *σύν τε δύ' ἐρχ.*] Iliad. 10, 224: *σύν τε δύ' ἐρχομένω, καί τε πρὸ ὃ τοῦ* (i. e. *ὃ πρὸ τοῦ* seu *ἕτερος πρὸ ἑτέρου*) *ἐνόησεν, ὅππως κέρδος ἔῃ· μοῦνος δ' εἴπερ τε νοήσῃ, ἀλλά τέ οἱ βράσσων τε νόος, λεπτὴ δέ τε μῆτις*, de quibus vid. Stallbaum ad sympos. p. 174 D. Conf. Alcib. II p. 140 A: *σύν τε δύο σκεπτομένω τυχὸν εὑρήσομεν.*

9. *εὐπορώτεροι γὰρ*] intelligendum *σύνδυο* ex versiculo Homeri proxime praecedenti. *εὐπορώτερος* est sagacior, sollertior, ut Phaedon. p. 86 D: *εἰ οὖν τις εὐπορώτερος ἐμοῦ, τί οὐκ ἀπεκρίνατο*; Ibid. p. 84 C: *εἰ ἀπορεῖτον, μηδὲν ἀποκνήσητε — καὶ ἐμὲ συμπαραλαβεῖν, εἴ τι μᾶλλον οἴεσθε μετ' ἐμοῦ εὑπορήσειν.*

μεθ' ὅτου βεβαιώσεται, ἕως ἂν ἐντύχῃ. ὥσπερ καὶ ἐγὼ
ἕνεκα τούτου σοὶ ἡδέως διαλέγομαι μᾶλλον ἢ ἄλλῳ τινί,
ἡγούμενός σε βέλτιστ' ἂν ἐπισκέψασθαι καὶ περὶ τῶν
ἄλλων, περὶ ὧν εἰκὸς σκοπεῖσθαι τὸν ἐπιεικῆ, καὶ δὴ E
καὶ περὶ ἀρετῆς. τίνα γὰρ ἄλλον ἢ σέ; ὅς γε οὐ μόνον
αὐτὸς οἴει καλὸς κἀγαθὸς εἶναι, ὥσπερ τινὲς ἄλλοι αὐτοὶ
μὲν ἐπιεικεῖς εἰσιν, ἄλλους δὲ οὐ δύνανται ποιεῖν· σὺ
δὲ καὶ αὐτὸς ἀγαθὸς εἶ καὶ ἄλλους οἷός τ' εἶ ποιεῖν
ἀγαθούς, καὶ οὕτω πεπίστευκας σαυτῷ, ὥστε καὶ ἄλλων
ταύτην τὴν τέχνην ἀποκρυπτομένων σύ γ' ἀναφανδὸν
σεαυτὸν, ὑποκηρυξάμενος εἰς πάντας τοὺς Ἕλληνας, σο- 349
φιστὴν ἐπονομάσας, σεαυτὸν ἀπέφηνας παιδεύσεως καὶ
ἀρετῆς διδάσκαλον. πρῶτος τούτου μισθὸν ἀξιώσας ἄρ-
νυσθαι. πῶς οὖν οὔ σε χρὴ παρακαλεῖν ἐπὶ τὴν τού-
των σκέψιν καὶ ἐρωτᾶν καὶ ἀνακοινοῦσθαι; οὐκ ἔσθ'
ὅπως οὔ. καὶ νῦν δὴ ἐγώ ἐκεῖνα, ἅπερ τὸ πρῶτον ἠρώ-
των περὶ τούτων, πάλιν ἐπιθυμῶ ἐξ ἀρχῆς τὰ μὲν
ἀναμνησθῆναι παρὰ σοῦ, τὰ δὲ συνδιασκέψασθαι. ἦν B

3. *ἡγούμενός σε βέλτιστ' ἂν*] Participio illud *ἕνεκα τούτου* explicatur. Phaed. p. 102 D: *λέγω δὲ τοῦδ' ἕνεκα, βουλόμενος δόξαι σοι ὅπερ ἐμοί*, ubi plura dedit Heindorf.

5. *ὅς γε οὐ μόνον*] Oratio ita debebat procedere: *ὅς γε οὐ μόνον αὐτὸς οἴει καλὸς κἀγαθὸς εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἄλλους οἷός τ' εἶ ποιεῖν, οὐχ ὥσπερ τινὲς ἄλλοι αὐτοὶ μὲν ἐπιεικεῖς εἰσιν, ἄλλους δὲ οὐ δύνανται ποιεῖν.* Sed quoniam his: *ὅς γε — οἴει καλὸς κἀγαθὸς εἶναι*, statim subiecit: *ὥσπερ τινὲς ἄλλοι — δύνανται ποιεῖν*, relicta inchoatae orationis constructione superiora denuo repetens pergit *σὺ δὲ καὶ αὐτὸς ἀγαθὸς κτέ.* atque per anacoluthon sententiam absolvit. Ceterum ad *ἄλλους δὲ οὐ δύνανται ποιεῖν* apparet denuo intelligi oportere *ἐπιεικεῖς*. P. 312 E: *τί δή ἐστι τοῦτο, περὶ οὗ αὐτός τε ἐπιστήμων ἐστὶν ὁ σοφιστὴς καὶ τὸν μαθητὴν ποιεῖ*; Gorg. p. 449 A: *οὐκοῦν καὶ ἄλλους σε φῶμεν δυνατὸν εἶναι ποιεῖν*; sc. *ῥήτορας*. Plene deinceps *καὶ ἄλλους — ποιεῖν ἀγαθούς*. *Stallb.*

10. *ἀναφανδὸν σ. ὑποκηρυξάμενος*—] palam te, per praecones pronuntians per omnes Graecos, sophistam appellans ex hac arte, quam alii celant, cf. p. 316 D — 317 B. Themist. or. 13. p. 162 A: *ἐγγύς τι Προδίκου τοῦ Κείου καὶ Πρωταγόρου τοῦ Ἀβδηρίτου, καὶ ὅσοι γυμναῖς ταῖς κεφαλαῖς* (v. Phaedr. p. 243 B) *ἀνεκήρυττον ἑαυτοὺς ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἐπὶ τῇ σοφίᾳ.* de praep. *εἰς* vid. ad p. 312 A et Menex. p. 239 A.

13. *πρῶτος — ἄρνυσθαι*] P. 328 B: *ἀξίως τοῦ μισθοῦ ὃν πράττομαι, καὶ ἔτι πλείονος*, ubi v. ann. Conf. Men. p. 91 D. Theaet. p. 161 D. al. Ceterum illudit sophistae magniloquentiam poetico hoc dicendi genere *μισθὸν ἄρνυσθαι*. *Stallb.*

14. *ἐπὶ τὴν τούτων σκέψιν*] ad hanc quaestionem, int. de virtute. *ταῦτα* quum dixit, singulas virtutis partes (*τὰ τῆς ἀρετῆς*) intellexit.

δέ, ὡς ἐγῷμαι, τὸ ἐρώτημα τόδε· σοφία καὶ σωφροσύνη καὶ ἀνδρεία καὶ δικαιοσύνη καὶ ὁσιότης, πότερον ταῦτα, πέντε ὄντα ὀνόματα, ἐπὶ ἑνὶ πράγματί ἐστιν, ἢ ἑκάστῳ τῶν ὀνομάτων τούτων ὑπόκειταί τις ἴδιος οὐσία καὶ πρᾶγμα ἔχον ἑαυτοῦ δύναμιν ἕκαστον, οὐκ ὂν οἷον τὸ ἕτερον αὐτῶν τὸ ἕτερον; ἔφησθα οὖν σὺ οὐκ ὀνόματα
C ἐπὶ ἑνὶ εἶναι, ἀλλὰ ἕκαστον ἰδίῳ πράγματι τῶν ὀνομάτων τούτων ἐπικεῖσθαι, πάντα δὲ ταῦτα μόρια εἶναι ἀρετῆς, οὐχ ὡς τὰ τοῦ χρυσοῦ μόρια ὅμοιά ἐστιν ἀλλήλοις καὶ τῷ ὅλῳ οὗ μόριά ἐστιν, ἀλλ' ὡς τὰ τοῦ προσώπου μόρια καὶ τῷ ὅλῳ οὗ μόριά ἐστι καὶ ἀλλήλοις ἀνόμοια, ἰδίαν ἕκαστα δύναμιν ἔχοντα. ταῦτα εἰ μέν σοι δοκεῖ ἔτι ὥσπερ τότε, φάθι· εἰ δὲ ἄλλως πως, τοῦτο διόρισαι, ὡς ἔγωγε οὐδέν σοι ὑπόλογον τίθεμαι, ἐάν πῃ ἄλλῃ νῦν φήσῃς· οὐ γὰρ ἂν θαυμάζοιμι, εἰ τότε ἀποπειρώμενός μου ταῦτα ἔλεγες.

D Cap. XXXIV. Ἀλλ' ἐγώ σοι, ἔφη, λέγω, ὦ Σώκρατες, ὅτι ταῦτα πάντα μόρια μέν ἐστιν ἀρετῆς, καὶ τὰ μὲν τέτταρα αὐτῶν ἐπιεικῶς παραπλήσια ἀλλήλοις ἐστίν, ἡ δὲ ἀνδρεία πάνυ πολὺ διαφέρον πάντων τούτων. ὧδε δὲ γνώσει ὅτι ἐγὼ ἀληθῆ λέγω· εὑρήσεις γὰρ πολλοὺς

14. ὑπὸ λογων B, ὑπολόγον T. Recte Stephanus vidit scribendum esse ὑπόλογον.

4. ἴδιος οὐσία — δύναμιν ἕκαστον] H. e. an unicuique horum nominum subiecta est propria quaedam natura ac res suam sibi vim habens et ab aliis diversam. P. 329 C: ταῦτ' οὖν αὐτὰ διέλθέ μοι ἀκριβῶς τῷ λόγῳ, πότερον ἓν μέν τί ἐστιν ἡ ἀρετή, μόρια δὲ αὐτῆς ἐστιν ἡ δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη καὶ ὁσιότης, ἢ ταῦτ' ἐστὶν ἃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον πάντα ὀνόματα τοῦ αὐτοῦ ἑνὸς ὄντος.

14. ὡς ἔγωγε — φήσῃς] neque enim ego a te rationem exigo h. e. ego enim nihil curo, si quid aliter dixeris: denn *ich* rechne dir es nicht an, wenn du etc. ὑπόλογον ποιεῖσθαι τοῦτο est huius rei rationem habere, fere cum significatione excusationis vel absolutionis. *Stallb.*

17. ἐγώ σοι, ἔφη, λέγω, ὅτι — τὰ μὲν τέτταρα] quamquam argumentatione modo probatum erat harum quatuor virtutum binas binis similes esse, tamen ex Protagorae responso, quo p. 333 C neminem temperantia ornatum iniuste agere posse videri dixerat, consequens fuit illas virtutes omnes inter se similes esse, cf. proleg. p. 14.

21. εὑρήσεις γὰρ πολλοὺς] In talibus γάρ habet vim explicandi. Germanice dicas: du wirst *nämlich* finden etc. Phaedon. p. 91 A: ἐγώ μοι δοκῶ τοσοῦτον μόνον ἐκείνων διοίσειν· οὐ γὰρ — προθυμήσομαι κτέ. Neque tantum post voces

τῶν ἀνθρώπων ἀδικωτάτους μὲν ὄντας καὶ ἀνοσιωτάτους καὶ ἀκολαστοτάτους καὶ ἀμαθεστάτους, ἀνδρειοτάτους δὲ διαφερόντως. Ἔχε δή, ἔφην ἐγώ· ἄξιον γάρ τοι ἐπισκέ- E
ψασθαι ὃ λέγεις· πότερον τοὺς ἀνδρείους θαρραλέους λέγεις ἢ ἄλλο τι; Καὶ ἴτας γ', ἔφη, ἐφ' ἃ οἱ πολλοὶ φοβοῦνται ἰέναι. Φέρε δή, τὴν ἀρετὴν καλόν τι φῂς εἶναι, καὶ ὡς καλοῦ ὄντος αὐτοῦ σὺ διδάσκαλον σαυτὸν παρέχεις; Κάλλιστον μὲν οὖν, ἔφη, εἰ μὴ μαίνομαί γε. Πότερον οὖν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ μέν τι αὐτοῦ αἰσχρόν, τὸ δέ τι καλόν, ἢ ὅλον καλόν; Ὅλον που καλὸν ὡς οἷόν τε μάλιστα. Οἶσθα οὖν, τίνες εἰς τὰ φρέατα κολυμβῶσι

2. ἀνδρειοτάτους δὲ διαφερόντως BT: διαφερόντως delevit Schanz, quod p. 359 B, ubi Socrates haec Protagorea repetit, omissum est. Non autem immerito Cobet, qui h. l. ἀνδρείους corrigendum esse iudicat, 'quis tandem', inquit, 'διαφερόντως inseruisset.'

demonstrativas hic usus invaluit, sed etiam in aliis locis. P. 328 B: ἐπειδὰν γάρ τις παρ' ἐμοῦ μάθῃ κτἑ. Menon. p. 72 E: οὐκοῦν — τῇ αὐτῇ ἰσχύϊ ἰσχυρὰ ἔσται; τὸ γὰρ τῇ αὐτῇ τοῦτο λέγω. Mox p. 351 C: ἐγὼ γὰρ λέγω, καθ' ὃ ἡδέα ἐστίν, ubi voculae vis a librariis neglecta turbas dedit. — Formulam ἔχε δή subsiste, quaeso illustraverunt Hermann ad Viger. p. 754 et Ast ad h. l. *Stallb.*

2. ἀνδρειοτάτους δὲ διαφερόντως] Protagoras modo dixerat fortitudinem a reliquis virtutibus permultum differre: ἡ ἀνδρεία πάνυ πολὺ διαφέρον ἐστίν. Eodem modo nunc, quo magis fortes a iustis, piis, temperantibus, prudentibus disiungat, ex his qui fortissimi sint, eos longe vult superari a multis, qui illis virtutibus careant. Socrates infra, nisi forte διαφερόντως p. 359 B intercidit, nimis auctam hanc differentiam neglexit.

5. Καὶ ἴτας] Hesychius: ἴτης· ἰταμός, θρασύς. v. Sympos. p. 203 D. Respici ad vocis etymon in propatulo est, unde structura ἴτας ἐφ' ἃ explicanda. Argumentatur Socrates hoc modo. Virtus, inquit, ex tua ipsius sententia res est longe pulcherrima. Fortitudinem autem ais confidentiam quandam esse et audaciam. Iam quum confidentia cum scientia coniuncta esse debeat, quoniam alioquin temeritas et insania foret: sequitur ut confidentia, quae scientia careat, non sit pro virtute habenda, eaque demum fortitudo virtutis nomine digna videatur, quae scientia sit. Ex his vero deinde colligit fortitudinem scientia et sapientia contineri, ideoque ceteris virtutibus non esse contrariam. Vix est quod moneam, quam captiose haec et argute conclusa sint. *Stallb.* Conf. proleg. p. 17 sq.

8. εἰ μὴ μαίνομαί γε] si quidem sanus sum; nisi insaniam; p. 343 C τὸ πρῶτον τοῦ ἄσματος μανικὸν ἂν φανείη. *Stallb.*

9. τὸ μέν τι — τὸ δέ τι καλ.] Phileb. p. 13 C: τὰς μὲν εἶναί τινας ἡδονὰς ἀγαθάς, τὰς δέ τινας — κακάς. Euthyphr. p. 12 A: ἀλλὰ τὸ μὲν αὐτοῦ ὅσιον, τὸ δέ τι ἄλλο; conf. p. 343 E. Male veteres editiones τὸ μέν τοι. — εἰς τὰ φρέατα κολυμβῶσι, qui in puteos urinentur. *Stallb.*

350 θαρραλέως; Ἔγωγε, ὅτι οἱ κολυμβηταί. Πότερον διότι ἐπίστανται ἢ δι' ἄλλο τι; Ὅτι ἐπίστανται. Τίνες δὲ ἀπὸ τῶν ἵππων πολεμεῖν θαρραλέοι εἰσι; πότερον οἱ ἱππικοὶ ἢ οἱ ἄφιπποι; Οἱ ἱππικοί. Τίνες δὲ πέλτας ἔχοντες; οἱ πελταστικοὶ ἢ οἱ μή; Οἱ πελταστικοί. καὶ τὰ ἄλλα γε πάντα, εἰ τοῦτο ζητεῖς, ἔφη, οἱ ἐπιστήμονες τῶν μὴ
B ἐπισταμένων θαρραλεώτεροί εἰσι, καὶ αὐτοὶ ἑαυτῶν, ἐπειδὰν μάθωσιν, ἢ πρὶν μαθεῖν. Ἤδη δέ τινας ἑώρακας, ἔφην, πάντων τούτων ἀνεπιστήμονας ὄντας, θαρροῦντας δὲ πρὸς ἕκαστα τούτων; Ἔγωγε, ἦ δ' ὅς, καὶ λίαν γε θαρροῦντας. Οὐκοῦν οἱ θαρραλέοι οὗτοι καὶ ἀνδρεῖοί εἰσιν; Αἰσχρὸν μεντἄν, ἔφη, εἴη ἡ ἀνδρεία· ἐπεὶ οὗτοί
C γε μαινόμενοί εἰσι. Πῶς οὖν, ἔφην ἐγώ, λέγεις τοὺς ἀνδρείους; οὐχὶ τοὺς θαρραλέους εἶναι; Καὶ νῦν γ', ἔφη. Οὐκοῦν οὗτοι, ἦν δ' ἐγώ, οἱ οὕτω θαρραλέοι ὄντες οὐκ ἀνδρεῖοι, ἀλλὰ μαινόμενοι φαίνονται; καὶ ἐκεῖ αὖ οἱ σοφώτατοι οὗτοι καὶ θαρραλεώτατοί εἰσι, θαρραλεώτατοι δὲ ὄντες ἀνδρειότατοι; καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἡ σοφία ἂν ἀνδρεία εἴη; Οὐ καλῶς, ἔφη, μνημονεύεις, ὦ

14. *τοὺς θαρραλέους*] *τοὺς* aut delendum aut in *τούτους* mutandum esse suspicatur Sauppe, delevit Schanz.

7. *καὶ αὐτοὶ ἑαυτῶν — ἢ πρὶν μαθεῖν*] Extrema haec adduntur, ut *ἑαυτῶν* clarius illustretur, quae ratio etiam p. 350 E observanda. Similiter de leg. p. 649 A: *αὐτὸν αὑτοῦ ποιεῖ πρῶτον ἥλεων εὐθὺς μᾶλμον ἢ πρότερον*, ubi vid. Stallbaum.

13. *Πῶς οὖν — λέγεις τοὺς ἀνδρείους*] Phileb. p. 53 D: *πῶς τοίνυν καὶ τίνε λέγεις*; ibid. p. 42 C: *ποίας δὴ καὶ πῶς λέγεις*; Phaedr. p. 261 A: *τί καὶ πῶς λέγουσι*; Eodem modo h. l. Socrates dicere potuit *πῶς οὖν καὶ τίνας λέγεις (τοὺς) ἀνδρείους εἶναι; οὐχὶ τοὺς θαρραλέους*; Sed sermonis ambiguitate usus est; ipse enim ad *οὐχὶ τοὺς θαρραλέους εἶναι* intellexit *ἀνδρείους*, Protagoras autem his verbis praedicatum contineri ratus ex praecedentibus subiectum *τοὺς ἀνδρείους* supplevit recteque statim post dicere potuit: *εἰ οἱ θαρραλέοι ἀνδρεῖοί εἰσίν, οὐκ ἠρωτήθην. — Καὶ νῦν γ', ἔφη·* Etiam nunc, inquit, ita statuo, int. *τοὺς ἀνδρείους (τοὺς) θαρραλέους εἶναι*, cf. Krüger Gr. 50. 3, 1.

15. *οἱ οὕτω θαρραλέοι*] sic, ut scientia et peritia careant. Proxima sic interpretamur: et tamen ex iis, quae dicebamus antea (*ἐκεῖ*), sapientissimi quique etiam maxima utuntur fiducia, et hac ipsa de causa sunt fortissimi? Post *οἱ σοφώτατοι* in legendo vox inhibenda est paullulum, ut *οὗτοι* cum sequentibus verbis coniungatur. *Stallb.*

19. *Οὐ καλῶς, ἔφη, μνημ.*] Respondet Protagoras ex sua sententia fortitudinem quidem audaciam sibi adiunctam habere,

Σώκρατες, ἃ ἔλεγόν τε καὶ ἀπεκρινόμην σοι. ἔγωγε ἐρωτηθεὶς ὑπὸ σοῦ, εἰ οἱ ἀνδρεῖοι θαρραλέοι εἰσίν, ὡμολόγησα· εἰ δὲ καὶ οἱ θαρραλέοι ἀνδρεῖοι, οὐκ ἠρωτήθην· εἰ γάρ με τοῦτο ἤρου, εἶπον ἄν, ὅτι οὐ πάντες. τοὺς δὲ ἀνδρείους ὡς οὐ θαρραλέοι εἰσί, τὸ ἐμὸν ὁμολόγημα, οὐδαμοῦ ἐπέδειξας, ὡς οὐκ ὀρθῶς ὡμολόγησα. ἔπειτα τοὺς ἐπισταμένους αὐτοὺς ἑαυτῶν θαρραλεωτέρους ὄντας ἀποφαίνεις καὶ μὴ ἐπισταμένων ἄλλων, καὶ ἐν τούτῳ οἴει τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν σοφίαν ταὐτὸν εἶναι. τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ μετιὼν καὶ τὴν ἰσχὺν οἰηθείης ἂν εἶναι σοφίαν. πρῶτον μὲν γὰρ εἰ οὕτω μετιὼν ἔροιό με, εἰ οἱ ἰσχυροὶ δυνατοί εἰσι, φαίην ἄν· ἔπειτα, εἰ οἱ ἐπιστάμενοι παλαίειν δυνατώτεροί εἰσι τῶν μὴ ἐπισταμένων παλαίειν καὶ αὐτοὶ αὑτῶν, ἐπειδὰν μάθωσιν, ἢ πρὶν μαθεῖν, φαίην ἄν· ταῦτα δὲ ἐμοῦ ὁμολογήσαντος ἐξείη ἄν σοι, χρωμένῳ τοῖς αὐτοῖς τεκμηρίοις τούτοις, λέγειν

4. *τοῦτο* apograph. Parisin. 1811: et fuit haec vulgaris lectio ante Bekkerum, qui *τότε*, quod est in B et T, recepit. *τοῦτο* servavit Ast, in *τοῦτ'* mutaverunt Hirschig et Schanz. Quum vero Ciceronis testimonio (orat. 44, 151) constet Platonem vocalium concursionem non modo non fugisse, sed saepe de industria hiulca oratione usum esse, scripturam olim vulgatam praetuli; nullum enim elisionis argumentum in libris h. l. deprehenditur et *τοῦτο ἤρου* Protagorae dictioni, qui modo (p. 350 A) *τἆλλα* in *τὰ ἄλλα* dilataverat, aptissimum est. Ceterum vid. etiam ad p. 352 E et 330 C. 6. *ἐπιδείξας, ως — ὡμολόγησα, ἔπειτα* Hirschig.

neque tamen eum, qui audax sit, semper esse fortem, ut non sit consequens, quod de audacia vere dici possit, idem cadere in fortitudinem, v. ann. ad p. 351 B.

4. *τοὺς δὲ ἀνδρείους — οὐκ ὀρθῶς ὡμολόγησα*] de fortibus autem, eos audaces esse, id quod ego concessi, nullo modo ostendisti me non recte concessisse. Hanc esse sententiam verborum totius disputationis seriem perspicientibus non potest obscurum esse. Nec dubia est ratio grammatica. Confusae sunt enim duae constructiones. Quippe orationem sic ordiens: *τοὺς δὲ ἀνδρείους ὡς οὐ θαρραλέοι εἰσί*, sola verba *οὐδαμοῦ ἐπέδειξας* in animo habebat. Sed his quum praemisisset *τὸ ἐμὸν ὁμολόγημα*, superiora veluti negligens deinceps addidit haec: *ὡς οὐκ ὀρθῶς ὡμολόγησα*. Itaque post *τὸ ἐμὸν ὁμολόγημα* praeeunte Astio *ὑποστιγμήν* posuimus. Germanice haec imitatione exprimas sic: dafs aber die Tapferen nicht dreist sind, was mein Zugeständnis war (dafs die Tapferen dreist sind), das hast du keineswegs gezeigt, dafs ich *nämlich* dieses nicht richtig zugestanden habe. — *ἔπειτα τοὺς ἐπ.* Loquitur quasi praecessisset *πρῶτον μέν*. *Stallb.*

16. *τοῖς αὐτοῖς τεκμηρίοις τούτοις*] his iisdem argumentis. cf. p. 320 A. 355 E et Krüger Gr. 50. 11, 19.

ὡς κατὰ τὴν ἐμὴν ὁμολογίαν ἡ σοφία ἐστὶν ἰσχύς. ἐγὼ δὲ οὐδαμοῦ οὐδ' ἐνταῦθα ὁμολογῶ τοὺς δυνατοὺς ἰσχυ-
351 ροὺς εἶναι, τοὺς μέντοι ἰσχυροὺς δυνατούς· οὐ γὰρ ταὐτὸν εἶναι δύναμίν τε καὶ ἰσχύν, ἀλλὰ τὸ μὲν καὶ ἀπὸ ἐπιστήμης γίγνεσθαι, τὴν δύναμιν, καὶ ἀπὸ μανίας τε καὶ ἀπὸ θυμοῦ, ἰσχὺν δὲ ἀπὸ φύσεως καὶ εὐτροφίας τῶν σωμάτων. οὕτω δὲ κἀκεῖ οὐ ταὐτὸν εἶναι θάρσος τε καὶ ἀνδρείαν. ὥστε συμβαίνει τοὺς μὲν ἀνδρείους θαρραλέους εἶναι, μὴ μέντοι τούς γε θαρραλέους ἀν-
B δρείους πάντας· θάρσος μὲν γὰρ καὶ ἀπὸ τέχνης γίγνεται ἀνθρώποις καὶ ἀπὸ θυμοῦ τε καὶ ἀπὸ μανίας, ὥσπερ ἡ δύναμις, ἀνδρεία δὲ ἀπὸ φύσεως καὶ εὐτροφίας τῶν ψυχῶν γίγνεται.

Cap. XXXV. *Λέγεις δέ τινας, ἔφην, ὦ Πρωταγόρα,*

5. *μανίας τε* BT: pro *τε* habet *γε* hic et paulo post Stobaeus Flor. 7, 79 verba *ἐγὼ δὲ οὐδαμοῦ — ψυχῶν γίγνεται* (p. 351 B) afferens. 6. *ἀπὸ* ante *θυμοῦ* om. T. 8. *συμβαίνει* BT: *συμβαίνειν* Stobaeus. 13. *γίγνεται*, quod est in BT, damnat Hirschig, sed talibus Plato Protagorae dicendi rationem designavisse videtur.

10. *θάρσος — ἀπὸ τέχνης γίγν.*] De hoc loco conf. Aristot. Eth. Nic. III 11 et prolegom. p. 18. Sententia haec est: Si urinatores in puteos se deiiciunt, quamquam illi quidem rem audent aliis terribilem et periculosam, tamen fortes non dicendi sunt, utpote urinandi artis periti; nec magis eos qui mente et ira incitati simile aliquid facere aggrediuntur, fortes dixeris. Fortitudo enim nec impetu, qui brevi defervescit, nec arte ulla continetur, quae suis quaeque finibus circumscripta est, sed ex universa hominis natura animique conformatione nascitur atque omnibus vitae et locis et temporibus constans est et stabilis.

12. *ἀνδρεία ἀπὸ φύσ. κ. εὐτροφίας τ. ψ. γ.*] fortitudo a natura bonaque educatione animorum exsistit. v. de rep. III p. 410 C *οἱ καθιστάντες μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ παιδεύειν . . κινδυνεύουσιν ἀμφότερα τῆς ψυχῆς ἕνεκα καθιστάναι. διατίθενται δὲ αὐτὴν τὴν διάνοιαν οἱ μὲν γυμναστικῇ ἀκράτῳ χρησάμενοι ἀγριώτερον τοῦ δέοντος . . οἱ δὲ μουσικῇ μαλακώτεροι αὖ γίγνονται· καὶ μὴν τό γε ἄγριον τὸ θυμοειδὲς ἂν τῆς φύσεως παρέχοιτο, καὶ ὀρθῶς μὲν τραφὲν ἀνδρεῖον ἂν εἴη κτέ.*

14. *Λέγεις δέ τινας —*] Socrates quum ad Protagorae argumentationem quae diceret, non haberet, aliam instituit disputationem, qua sophistam refutaret, qui statuerat fortitudinem propterea, quod saepenumero ab imperitis, iniustis et petulantibus hominibus exerceretur, a ceteris virtutibus plurimum differre. Nunc enim docet neminem sua sponte terribilia aut periculosa appetere ac suscipere, ideoque fortitudinem cum scientia coniunctam esse; ignaviam rerum cognitione carere. Ex qua re quum intelligi arbitretur fortitudinem scientia re-

τῶν ἀνθρώπων εὖ ζῆν, τοὺς δὲ κακῶς; Ἔφη. Ἆρ' οὖν δοκεῖ σοι ἄνθρωπος ἂν εὖ ζῆν, εἰ ἀνιώμενός τε καὶ ὀδυνώμενος ζῴη; Οὐκ ἔφη. Τί δ', εἰ ἡδέως βιοὺς τὸν βίον τελευτήσειεν, οὐκ εὖ ἄν σοι δοκοῖ οὕτως βεβιωκέναι; Ἔμοιγ', ἔφη. Τὸ μὲν ἄρα ἡδέως ζῆν ἀγαθόν, τὸ δ' ἀηδῶς κακόν. Εἴπερ τοῖς καλοῖς γ', ἔφη, ζῴη ἡδόμενος. Τί δή, ὦ Πρωταγόρα; μὴ καὶ σύ, ὥσπερ οἱ πολλοί, ἡδέα ἅττα καλεῖς κακὰ καὶ ἀνιαρὰ ἀγαθά; ἐγὼ γὰρ λέγω, καθ' ὃ ἡδέα ἐστίν, ἆρα κατὰ τοῦτο οὐκ ἀγαθά, μὴ εἴ τι ἀπ' αὐτῶν ἀποβήσεται ἄλλο; καὶ αὖθις αὖ τὰ ἀνιαρὰ ὡσαύτως οὕτως οὐ καθ' ὅσον ἀνιαρά, κακά; Οὐκ οἶδα, ὦ Σώκρατες, ἔφη, ἁπλῶς οὕτως, ὡς σὺ ἐρωτᾷς, εἰ ἐμοὶ ἀποκριτέον ἐστίν, ὡς τὰ ἡδέα τε ἀγαθά ἐστιν ἅπαντα καὶ τὰ ἀνιαρὰ κακά· ἀλλά μοι δοκεῖ οὐ μόνον πρὸς τὴν νῦν ἀπόκρισιν ἐμοὶ ἀσφαλέστερον εἶναι ἀποκρίνασθαι, ἀλλὰ καὶ πρὸς πάντα τὸν ἄλλον βίον τὸν ἐμόν, ὅτι ἔστι μὲν ἃ τῶν ἡδέων οὐκ ἔστιν ἀγαθά, ἔστι δ' αὖ καὶ ἃ τῶν ἀνιαρῶν οὐκ ἔστι κακά, ἔστι δ' ἃ ἐστι, καὶ τρίτον ἃ οὐδέτερα, οὔτε κακὰ οὔτ' ἀγαθά. Ἡδέα δὲ καλεῖς, ἦν δ' ἐγώ, οὐ τὰ ἡδονῆς μετέχοντα ἢ ποιοῦντα ἡδονήν; Πάνυ γ', ἔφη. Τοῦτο τοίνυν λέγω, καθ' ὅσον ἡδέα ἐστίν, εἰ οὐκ ἀγαθά, τὴν ἡδονὴν

9. καθ' ὃν B, καθὸ littera *ν* superscripta T. 10. μὴ εἴ τι BT: apographa εἰ μή τι, quod iam in T ascriptum. 12. οὕτω BT et Cron. 14. ἀλλ' ἃ hic et in proximo versu B exhibet pro ἀλλά.

rum ac sapientia contineri, mirandum non est, quod eorum improbat iudicium, qui imperitissimos quosque etiam fortissimos esse opinabantur. Haec fere Stallbaum.

6. εἴπερ τοῖς καλοῖς] siquidem in rebus honestis iucunda vita versatur. Sic respondet Protogoras iucundum, ut vulgo intelligitur, accipiens; sed Socrates id iucundum esse aut recte dici negat, quod in iniucundum vertat, ut non mirum sit ab eo iucundum a bono non distingui.

8. ἐγὼ γὰρ λέγω —] Videlicet hoc dico s. hoc mihi volo: quatenus iucunda sunt, nonne eatenus sunt bona, si non aliud quid inde eveniat h. e. nulla si praesentem iucunditatem sequatur molestia, et rursus tristia, nonne eodem modo quoad tristia, mala sunt? Ad verba καθ' ὃ ἡδέα ἐστίν Heindorf addi voluit τὰ ἡδέα, quod alioquin non nisi ἡδέα ἅττα illa, quae mala Protagorae visa erant, intelligi possent. Sed nunc de iucundo universo loqui Socratem et per se patet et proxima verba τὰ ἀνιαρά declarant.

19. ἔστι δ' ἃ ἐστι] H. e. ἔστι δὲ ἡδέα, ἃ ἐστιν ἀγαθά, καὶ ἀνιαρά, ἃ ἐστι κακά, cf. p. 334 A.

αὐτὴν ἐρωτῶν εἰ οὐκ ἀγαθόν ἐστιν. Ὥσπερ σὺ λέγεις, ἔφη, ἑκάστοτε, ὦ Σώκρατες, σκοπώμεθα αὐτό, καὶ ἐὰν μὲν πρὸς λόγον δοκῇ εἶναι τὸ σκέμμα καὶ τὸ αὐτὸ φαίνηται ἡδύ τε καὶ ἀγαθόν, συγχωρησόμεθα· εἰ δὲ μή, τότε ἤδη ἀμφισβητήσομεν. Πότερον οὖν, ἦν δ' ἐγώ, σὺ βούλει ἡγεμονεύειν τῆς σκέψεως, ἢ ἐγὼ ἡγῶμαι; Δίκαιος, ἔφη, σὺ ἡγεῖσθαι· σὺ γὰρ καὶ κατάρχεις τοῦ
352 λόγου. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, τῇδέ πῃ καταφανὲς ἂν ἡμῖν γένοιτο; ὥσπερ εἴ τις ἄνθρωπον σκοπῶν ἐκ τοῦ εἴδους ἢ πρὸς ὑγίειαν ἢ πρὸς ἄλλο τι τῶν τοῦ σώματος ἔργων, ἰδὼν τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας ἄκρας εἶποι· ἴθι δή μοι ἀποκαλύψας καὶ τὰ στήθη καὶ τὸ μετάφρενον ἐπίδειξον, ἵνα ἐπισκέψωμαι σαφέστερον· καὶ ἐγὼ τοιοῦτόν τι ποθῶ πρὸς τὴν σκέψιν· θεασάμενος ὅτι οὕτως ἔχεις πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ ἡδύ, ὡς φῄς, δέομαι
B τοιοῦτόν τι εἰπεῖν· ἴθι δή μοι, ὦ Πρωταγόρα, καὶ τόδε τῆς διανοίας ἀποκάλυψον, πῶς ἔχεις πρὸς ἐπιστήμην; πότερον καὶ τοῦτό σοι δοκεῖ ὥσπερ τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἄλλως; δοκεῖ δὲ τοῖς πολλοῖς περὶ ἐπιστήμης τοιοῦτόν τι, οὐκ ἰσχυρὸν οὐδ' ἡγεμονικὸν οὐδ' ἀρχικὸν εἶναι· οὐδὲ ὡς περὶ τοιούτου αὐτοῦ ὄντος διανοοῦνται, ἀλλ' ἐνούσης πολλάκις ἀνθρώπῳ ἐπιστήμης, οὐ τὴν ἐπιστήμην αὐτοῦ ἄρχειν, ἀλλ' ἄλλο τι, τοτὲ μὲν θυμόν,

21. ὡς περὶ B: ὥσπερ T. τοιούτου T: τοῦ οὐ τοῦ B.

2. ἐὰν μὲν πρὸς λόγον —] In his πρὸς λόγον est 'rationi conveniens', cf. ann. ad p. 343 D; deinde τὸ σκέμμα non est quaestio ipsa, sed res (h. e. sententia illa Socratis), quae in quaestionem venit.

7. σὺ γὰρ — λόγου] tu enim hunc de rebus iucundis suscepisti sermonem; tu huius disputationis auctor es. Ad δίκαιος σύ int. εἶ, de qua ellipsi v. ad Gorg. p. 487 D. *Stallb.*

14. θεασάμενος κ. τ. λ] Rursus haec ad τοιοῦτόν τι ποθῶ per epexegesin addita sunt. v. p. 343 D. ibique annot. — ὅτι οὕτως ἔχεις πρὸς τ., te ita sentire de bono et iucundo. cf. symp. 174 A: πῶς ἔχεις πρὸς τὸ ἐθέλειν κτέ. *Stallb.*

18. πότερον καὶ τοῦτό σοι δοκεῖ] H. e. πότερον καὶ περὶ τούτου (περὶ ἐπιστήμης) σοι δοκεῖ. Respicit ad p. 351 C: μὴ καὶ σύ, ὥσπερ οἱ πολλοί, ἡδέα ἅττα καλεῖς κτέ. Constructio eadem est Phaedr. p. 234 C: τί σοι φαίνεται — ὁ λόγος; i. e. περὶ τοῦ λόγου. Menon. p. 82 E. Phileb. p. 22 A, ubi v. annot. Neutrum τοῦτο ad femininum relatum, ut infr. p. 357 C. Theaet. p. 145 D. Phaed. p. 88 A. De republ. VIII p. 562 B. al. *Stallb.*

21. ὡς περὶ τοιούτου αὐτ. ὄντ.] vid. ad p. 337 E ann.

τοτὲ δὲ ἡδονήν, τοτὲ δὲ λύπην, ἐνίοτε δὲ ἔρωτα, πολλάκις δὲ φόβον, ἀτεχνῶς διανοούμενοι περὶ τῆς ἐπιστήμης, ὥσπερ περὶ ἀνδραπόδου, περιελκομένης ὑπὸ τῶν C
ἄλλων ἁπάντων. ἆρ' οὖν καὶ σοὶ τοιοῦτόν τι περὶ αὐτῆς
5 δοκεῖ, ἢ καλόν τε εἶναι ἡ ἐπιστήμη καὶ οἷον ἄρχειν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐάνπερ γιγνώσκῃ τις τἀγαθὰ καὶ τὰ κακά, μὴ ἂν κρατηθῆναι ὑπὸ μηδενός, ὥστε ἄλλ' ἅττα πράττειν ἢ ἂν ἡ ἐπιστήμη κελεύῃ, ἀλλ' ἱκανὴν εἶναι τὴν φρόνησιν βοηθεῖν τῷ ἀνθρώπῳ; Καὶ δοκεῖ, ἔφη, ὥσπερ
10 σὺ λέγεις, ὦ Σώκρατες, καὶ ἅμα, εἴπερ τῳ ἄλλῳ, αἰσχρόν D
ἐστι καὶ ἐμοὶ σοφίαν καὶ ἐπιστήμην μὴ οὐχὶ πάντων κράτιστον φάναι εἶναι τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων. Καλῶς γε, ἔφην ἐγώ, σὺ λέγων καὶ ἀληθῆ. οἶσθα οὖν ὅτι οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐμοί τε καὶ σοὶ οὐ πεί-
15 θονται, ἀλλὰ πολλούς φασι γιγνώσκοντας τὰ βέλτιστα οὐκ ἐθέλειν πράττειν, ἐξὸν αὐτοῖς, ἀλλὰ ἄλλα πράττειν. καὶ ὅσους δὴ ἐγὼ ἠρόμην, ὅ τί ποτε αἴτιόν ἐστι τούτου, ὑπὸ ἡδονῆς φασιν ἡττωμένους ἢ λύπης ἢ ὧν νῦν δὴ E
ἐγὼ ἔλεγον, ὑπό τινος τούτων κρατουμένους ταῦτα ποιεῖν
20 τοὺς ποιοῦντας. Πολλὰ γὰρ οἶμαι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ ἄλλα οὐκ ὀρθῶς λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι. Ἴθι δὴ

8. ἂν Sauppe: ἂν T, ἃ B, quod Cron defendit loco Thucydideo IV 17, 2) ἐπιχώριον ἡμῖν, οὗ μὲν βραχεῖς ἀρκῶσι (λόγοι), μὴ πολλοῖς χρῆσθαι, sed nunc scriptura libri T verum indicatur. ἡ ἐπιστήμη B: om. ἡ T.

2. περὶ τῆς ἐπ. — περιελκομένης] Huc referenda sunt verba Aristotelis Eth. Nic. VII 3 ἐπιστάμενον μὲν οὖν οὗ φασί τινες οἷόντε εἶναι (ἀκρατῆ). δεινὸν γὰρ ἐπιστήμης ἐνούσης, ὡς ὅετο Σωκράτης, ἄλλο τι κρατεῖν καὶ περιέλκειν αὐτὸν ὥσπερ ἀνδράποδον; cf. ad p. 342 C. 344 C. 358 D.

10. αἰσχρόν ἐστι . , μὴ οὐχὶ . . φάναι] Post αἰσχρόν ἐστι, αἰσχύνη ἐστί, αἰσχύνομαι, quum in iis lateat negatio, multo frequentius μὴ οὐ quam simplex μή cum infinitivo coniungitur. Etenim αἰσχρόν ἐστι fere idem est atque οὐ καλόν ἐστι. v. Stallbaum ad Theaet. p. 151 D et Krüger Gr. 67. 12, 6.

13. Καλῶς γε — σὺ λέγων] Frequens respondendi ratio. v. ad Gorg. p. 451 D et Symp. 174 E. Addendum vero e superioribus: σοφίαν φῂς κράτιστον εἶναι τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων. Quod καλῶς — καὶ ἀληθῆ coniunctum legitur, eodem modo Phaedon. p. 79 D. Ion. p. 538 E. *Stallb.*

18. ὑπὸ ἡδονῆς φασιν] Hiatum saepius obvium nolui tollere libris invitis. Euthyphr. p. 10 C: φιλεῖται ὑπὸ ὧν φιλεῖται. Legg. XI p. 920 D: ὑπὸ ἀδίκου. Ibid. p. 129 A: μὴ ὑπὸ ἑνὸς πατρός. vid. supra p. 349 B: ἐπὶ ἑνὶ πράγματι. Ibid.: ἐπὶ ἑνὶ εἶναι. p. 358 C: ἐπὶ ἃ οἴεται. *Stallb.* Conf. not. crit. 4 p. 163.

μετ' ἐμοῦ ἐπιχείρησον πείθειν τοὺς ἀνθρώπους καὶ διδάσκειν ὅ ἐστιν αὐτοῖς τοῦτο τὸ πάθος, ὃ φασιν ὑπὸ τῶν
353 ἡδονῶν ἡττᾶσθαι καὶ οὐ πράττειν διὰ ταῦτα τὰ βέλτιστα, ἐπεὶ γιγνώσκειν γε αὐτά. ἴσως γὰρ ἄν, λεγόντων ἡμῶν ὅτι οὐκ ὀρθῶς λέγετε, ὦ ἄνθρωποι, ἀλλὰ ψεύδεσθε, ἔροιντ' ἂν ἡμᾶς· ὦ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες, εἰ μή ἐστι τοῦτο τὸ πάθημα ἡδονῆς ἡττᾶσθαι, ἀλλὰ τί ποτ' ἐστί, καὶ τί ὑμεῖς αὐτό φατε εἶναι; εἴπατον ἡμῖν. Τί δέ, ὦ Σώκρατες, δεῖ ἡμᾶς σκοπεῖσθαι τὴν τῶν πολ-
B λῶν δόξαν ἀνθρώπων, οἳ ὅ τι ἂν τύχωσι, τοῦτο λέγουσιν; Οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, εἶναί τι ἡμῖν τοῦτο πρὸς τὸ ἐξευρεῖν περὶ ἀνδρείας, πρὸς τἆλλα μόρια τὰ τῆς ἀρετῆς πῶς ποτ' ἔχει. εἰ οὖν σοι δοκεῖ ἐμμένειν οἷς ἄρτι ἔδοξεν ἡμῖν, ἐμὲ ἡγήσασθαι, ᾗ οἶμαι ἂν ἔγωγε κάλλιστα φανερὸν γενέσθαι, ἔπου· εἰ δὲ μὴ βούλει, εἴ σοι φίλον, ἐῶ χαίρειν. Ἀλλ', ἔφη, ὀρθῶς λέγεις· καὶ πέραινε, ὥσπερ ἤρξω.

Cap. XXXVI. Πάλιν τοίνυν, ἔφην ἐγώ, εἰ ἔροιντο

4. ἐπεὶ γιγνώσκειν apographa: ἐπιγινώσκειν BT.

4. *ἐπεὶ γιγνώσκειν γε αὐτά*] Adduntur haec ex persona hominum, qui de hac re iudicare dicuntur, eamque ob causam *ἐπεὶ* cum infinitivo coniungitur. v. Phaedon. p. 109 E et Krüger Gr. 55. 4, 9.

7. *εἰ μή ἐστι τοῦτο τὸ πάθημα κτέ.*] si hoc non est voluptati accumbere, at quidnam tandem est? De *ἀλλά* post *εἰ μή* illato v. Stallbaum ad Gorg. p. 470 D.

9. *τὴν τῶν πολ. δόξαν ἀνθρώπων*] Plato verba ita collocare amat, ut ab articulo cum adiectivo nomen alio nomine disiungat, cf. de rep. p. 401 B *τὴν τοῦ ἀγαθοῦ εἰκόνα ἤθους*. Et *ἀνθρώπων* ad *τῶν πολλῶν* additum est ut multis aliis locis, cf. p. 352 B, Phaedon. p. 80 D, 84 E al.

10. *οἳ ὅ τι ἂν τύχωσι,* —] qui quidquid in buccam venit, id temere loquuntur. Ad *τύχωσιν* intell. *λέγοντες*. Crit. p. 45 D: *ὅ τι ἂν τύχωσι, τοῦτο πράξουσι*. Ibid. p. 44 E: *ποιοῦσι δὲ τοῦτο, ὅ τι ἂν τύχωσι*. symp. p. 181 B: *ἐξεργάζεται ὅ τι ἂν τύχῃ*. *Stallb.* Plato ipse ab Athenaeo (p. 217 C), quo nemo magis ac turpius hunc philosophum vituperavit, nullo iudicio interposito scripsisse dicitur *ὅττι κεν ἐπ' ἀκαιρίμαν γλῶτταν ἔλθῃ*.

11. *Οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, εἶναί τι* —] H. e. *οἶμαι τοῦτο (τὸ σκοπεῖσθαι τὴν τῶν πολλῶν δόξαν ἀνθρώπων) εἶναί τι* (conducere s. conferre aliquid) *ἡμῖν πρὸς τὸ ἐξευρεῖν περὶ ἀνδρείας, πῶς ποτ' ἔχει πρὸς τἆλλα μόρια τὰ τῆς ἀρετῆς*.

13. *εἰ οὖν σοι δοκεῖ* —] Si igitur tibi placet in iis stare s. ea tenere, quae paullo ante nobis visa sunt, videlicet ut ego praeeam etc. Criton. p. 50 A: *καὶ ἐμμένομεν οἷς ὡμολογήσαμεν δικαίοις οὖσιν*; de rep. I 345 B. *Stallb.* Ad *εἴ σοι φίλον* intelligendum *ἐμὲ χαίρειν ἐᾶν*.

ἡμᾶς· τί οὖν φατε τοῦτο εἶναι, ὃ ἡμεῖς ἥττω εἶναι τῶν C
ἡδονῶν ἐλέγομεν; εἶποιμ' ἂν ἔγωγε πρὸς αὐτοὺς ὧδί·
ἀκούετε δή· πειρασόμεθα γὰρ ὑμῖν ἐγώ τε καὶ Πρωτα-
γόρας φράσαι. ἄλλο τι γάρ, ὦ ἄνθρωποι, φατὲ ὑμῖν
τοῦτο γίγνεσθαι ἐν τοιοῖσδε, οἷον πολλάκις ὑπὸ σίτων
καὶ ποτῶν καὶ ἀφροδισίων κρατούμενοι ἡδέων ὄντων,
γιγνώσκοντες, ὅτι πονηρά ἐστιν, ὅμως αὐτὰ πράττειν;
Φαῖεν ἄν. Οὐκοῦν ἐροίμεθ' ἂν αὐτοὺς ἐγώ τε καὶ σὺ
πάλιν· πονηρὰ δὲ αὐτὰ πῇ φατε εἶναι; πότερον ὅτι τὴν D
ἡδονὴν ταύτην ἐν τῷ παραχρῆμα παρέχει καὶ ἡδύ ἐστιν
ἕκαστον αὐτῶν, ἢ ὅτι εἰς τὸν ὕστερον χρόνον νόσους
τε ποιεῖ καὶ πενίας καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλὰ παρασκευ-
άζει; ἢ κἂν εἴ τι τούτων εἰς τὸ ὕστερον μηδὲν παρα-
σκευάζει, χαίρειν δὲ μόνον ποιεῖ, ὅμως δ' ἂν κακὰ εἴη,
ὅτι παθόντα χαίρειν ποιεῖ καὶ ὀπηοῦν; ἆρ' οἰόμεθ' ἂν

2. *ἐλέγομεν*, quo mobilis vulgi animus recte significatur, BT: *λέγομεν* Cobet. 5. *ἐν τοιοῖσδε* scripsi: usitatius esset *ἐν τοῖς τοιοῖσδε*, id autem, quod libri habent, *ἐν τοῖσδε*, *οἷον*, Platonicum mihi non videtur, cf. p. 354 A, 324 D, Phaedon. p. 64 D al. 14. *εἴη* corr. in apogr. Veneto 189: *ἦν* BT et in utroque statim post *μαθόντα*, quod Ast pluribus defendit Ficini interpretationem, qua reddidit cognoscentem hominem, probans; sed scientiae hic locus nullus est. Alii, ut etiam Cron, *ὅτι* intellexerunt pronomen, non coniunctionem, et formula *ὅτι μαθόντα* causam in re ipsa positam significari volunt. Sed *τί μαθών*, quod est quid edoctus, quid secutus, non nisi de hominibus dicitur et saepe reddi potest cur tam stulte, tam temere, cf. Aristoph. vesp. 251 *τί δὴ μαθὼν . . ὠθεῖς, ὠνόητε*. Quare h. l. a Platone *μαθόντα* profectum esse nequit. Et mutaverunt Stallbaum in *παθόντα*, Hermann in *παρόντα*, et *παθόντα* receperunt etiam Sauppe et Schanz, sed ille *ὅ τι παθόντα* scripsit et vim locutionis *τί παθών* (Krüger 56. 8, 3) huc quadrare arbitratur. Totus autem locus ita comparatus est, ut de eius emendatione desperandum esse videatur. Ipse igitur, nisi uncini in hac editione omnino displicerent, ista *ἦν, ὅτι μαθόντα χαίρειν ποιεῖ καὶ ὀπηοῦν* ut addita ab interpolatore saepissem; nam ad sententiam sufficiunt verba *ὅμως δ' ἂν κακὰ εἴη* vel etiam *κακὰ ἂν εἴη*. Summotum autem *εἴη* est ascripto et inserto *ἦν*.

4. *ἄλλο τι γάρ φατε* —] nonne hoc vobis dicitis accidere in rebus huius generis. *οἷον* est 'veluti' et *ὅμως αὐτὰ πράττειν* pendet ex *φατέ*.

10. *καὶ ἡδύ ἐστιν*] intell. *ἐν τῷ παραχρῆμα*.

15. *ὅτι παθόντα χαίρειν* —] quia faciunt, ut quis quomodocunque affectus gaudeat i. e. quia faciunt, ut qui gaudeat, is afficiatur sensibus quibuslibet, etiam turpibus et parum honestis. *Stallb.* Mihi quidem *παθόντα* videtur accusativus singularis, et oratio supplenda pronomine *αὐτά* i. e. *τὰ ἡδέα*, de quibus agitur. Ad *παθόντα* intelligi potest *τινά*, de quo genere loquendi Stallbaum dixit ad Criton. p. 43 B. Phaedon. p.

αὐτούς, ὦ Πρωταγόρα, ἄλλο τι ἀποκρίνασθαι, ἢ ὅτι οὐ κατὰ τὴν αὐτῆς τῆς ἡδονῆς τῆς παραχρῆμα ἐργασίαν
E κακά ἐστιν, ἀλλὰ διὰ τὰ ὕστερον γιγνόμενα, νόσους τε καὶ τἆλλα; Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη ὁ Πρωταγόρας, τοὺς πολλοὺς ἂν ταῦτα ἀποκρίνασθαι. Οὐκοῦν νόσους ποιοῦντα ἀνίας ποιεῖ, καὶ πενίας ποιοῦντα ἀνίας ποιεῖ; ὁμολογοῖεν ἄν, ὡς ἐγῷμαι. Συνέφη ὁ Πρωταγόρας. Οὐκοῦν φαίνεται, ὦ ἄνθρωποι, ὑμῖν, ὥς φαμεν ἐγώ τε καὶ Πρωταγόρας, δι' οὐδὲν ἄλλο ταῦτα κακὰ ὄντα ἢ διότι εἰς ἀνίας τε
354 ἀποτελευτᾷ καὶ ἄλλων ἡδονῶν ἀποστερεῖ; ὁμολογοῖεν ἄν. Συνεδόκει ἡμῖν ἀμφοῖν. Οὐκοῦν πάλιν αὖ αὐτοὺς τὸ ἐναντίον εἰ ἐροίμεθα· ὦ ἄνθρωποι οἱ λέγοντες αὖ ἀγαθὰ ἀνιαρὰ εἶναι, ἆρα οὐ τὰ τοιάδε λέγετε, οἷον τά τε γυμνάσια καὶ τὰς στρατείας καὶ τὰς ὑπὸ τῶν ἰατρῶν θεραπείας τὰς διὰ καύσεών τε καὶ τομῶν καὶ φαρμακειῶν καὶ λιμοκτονιῶν γιγνομένας, ὅτι ταῦτα ἀγαθὰ μέν ἐστιν, ἀνιαρὰ δέ; φαῖεν ἄν; Συνεδόκει. Πότερον οὖν κατὰ
B τόδε ἀγαθὰ αὐτὰ καλεῖτε, ὅτι ἐν τῷ παραχρῆμα ὀδύνας τὰς ἐσχάτας παρέχει καὶ ἀλγηδόνας, ἢ ὅτι εἰς τὸν ὕστερον χρόνον ὑγίειαί τε ἀπ' αὐτῶν γίγνονται καὶ εὐεξίαι τῶν σωμάτων καὶ τῶν πόλεων σωτηρίαι καὶ ἄλλων ἀρχαὶ

11. αὖ Schanz correxit librorum scripturam ἂν, quamquam fortasse hoc tanquam ex dittographia ortum prorsus inducendum est. 14. στρατείας T: στρατιὰς B. 15. φαρμακειῶν T: φαρμάκων B. 21. ἄλλων deleri aut ἄλλαι scribi voluit Heindorf.

59 A. 61 E. 63 D. et δέ post ὅμως, ut saepe, apodosi additum. v. supra p. 313 A et p. 325 C. Locum igitur in Latinum sic verteris: 'an iucunda, etiamsi nihil tale in posterum afferunt sed gaudere tantum faciunt, tamen mala sunt, quod ita (i. e. iucunde) affectum faciunt gaudere quacunque ratione'. Ultimis igitur verbis aliquanto accuratius eadem sententia exprimitur, quae inest in praecedentibus χαίρειν δὲ μόνον ποιεῖ. Sed cf. supra annot.

1. ὅτι οὐ κατὰ τ. — κακά ἐστιν] ea non propter ipsam, quae in praesenti percipitur, voluptatem mala esse.

12. ὦ ἄνθρωποι οἱ λέγοντες] o vos, qui dicitis rursus bona esse acerba. P. 337 C: ὦ ἄνδρες οἱ παρόντες.

14. τὰς ὑπὸ τῶν ἰατρῶν θεραπείας] Xenoph. Cyrop. III 3, 2: ἥδεσθαι τῇ ὑπὸ πάντων τιμῇ. Plat. Politic. p. 291 D: τὴν ὑπὸ τῶν ὀλίγων δυναστείαν. Xenoph. Hier. X 3: ὁ ἀπὸ τῶν δορυφόρων φόβος. — λιμοκτονία est quod nos dicimus die Hungerkur. *Stallb.*

21. καὶ ἄλλων ἀρχαί] Ad haec recte annotat Astius: ἄλλων ἀρχαί non sunt imperia in alios sed in alias, int. civitates; sensus igitur hic est: et quod hoc quoque efficiunt, ut civitates non solum ipsae salvae sint,

καὶ πλοῦτοι; φαῖεν ἄν, ὡς ἐγῷμαι. Συνεδόκει. Ταῦτα δὲ ἀγαθά ἐστι δι' ἄλλο τι ἢ ὅτι εἰς ἡδονὰς ἀποτελευτᾷ καὶ λυπῶν ἀπαλλαγάς τε καὶ ἀποτροπάς; ἢ ἔχετέ τι ἄλλο τέλος λέγειν, εἰς ὃ ἀποβλέψαντες αὐτὰ ἀγαθὰ κα- C
5 λεῖτε, ἀλλ' ἢ ἡδονάς τε καὶ λύπας; οὐκ ἂν φαῖεν, ὡς ἐγῷμαι. Οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖ, ἔφη ὁ Πρωταγόρας. Οὐκοῦν τὴν μὲν ἡδονὴν διώκετε ὡς ἀγαθὸν ὄν, τὴν δὲ λύπην φεύγετε ὡς κακόν; Συνεδόκει. Τοῦτ' ἄρα ἡγεῖσθ' εἶναι κακόν, τὴν λύπην, καὶ ἀγαθὸν τὴν ἡδονήν, ἐπεὶ καὶ
10 αὐτὸ τὸ χαίρειν τότε λέγετε κακὸν εἶναι, ὅταν μειζόνων ἡδονῶν ἀποστερῇ ἢ ὅσας αὐτὸ ἔχει, ἢ λύπας μείζους παρασκευάζῃ τῶν ἐν αὐτῷ ἡδονῶν· ἐπεὶ εἰ κατ' ἄλλο D τι αὐτὸ τὸ χαίρειν κακὸν καλεῖτε καὶ εἰς ἄλλο τι τέλος ἀποβλέψαντες, ἔχοιτε ἂν καὶ ἡμῖν εἰπεῖν· ἀλλ' οὐχ ἕξετε.
15 Οὐδ' ἐμοὶ δοκοῦσιν, ἔφη ὁ Πρωταγόρας. Ἄλλο τι οὖν πάλιν καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ λυπεῖσθαι ὁ αὐτὸς τρόπος; τότε καλεῖτε αὐτὸ τὸ λυπεῖσθαι ἀγαθόν, ὅταν ἢ μείζους λύπας τῶν ἐν αὐτῷ οὐσῶν ἀπαλλάττῃ ἢ μείζους ἡδονὰς τῶν λυπῶν παρασκευάζῃ; ἐπεὶ εἰ πρὸς ἄλλο τι τέλος
20 ἀποβλέπετε, ὅταν καλῆτε αὐτὸ τὸ λυπεῖσθαι ἀγαθόν, E ἢ πρὸς ὃ ἐγὼ λέγω, ἔχετε ἡμῖν εἰπεῖν· ἀλλ' οὐχ ἕξετε.

5. ἀλλ' ἢ ἡδονάς de Stephani coniectura: ἢ om. BT. 6. οὐδ' ἐμοὶ T: οὐδέμοι B itemque in proxima paragrapho. 8. ὡς κακόν; Cornarius iudicabat post κακόν inserendum esse φαῖεν ἄν, ut in superioribus factum. Et expressit illud Ficinus etiam hoc loco. Sed quum ille interdum liberius in Platone interpretando versatus sit neque ulla necessitas cogat ad faciendam mutationem, librorum lectionem servandam censemus. 10. λέγετε T: λέγεται B. 15. ἀλλ' ὅτι B, ἀλλότι T.

sed in alias quoque imperium habeant. Satis trita est vocis ἀρχή coniunctio cum casu secundo, ut Gorg. p. 314 A: χρήματα πολλὰ λαμβάνειν ἢ ἀρχὴν τινων ἢ ἄλλην δύναμιν ἡντινοῦν. Cf. Aristot. pol. VII 2 init.

5. ἀλλ' ἢ ἡδονάς τε καὶ λ.] nisi, praeterquam etc., ut p. 329 D, 356 A, de qua formula v. Stallbaum ad Phaedon. p. 81 B.

7. ὡς ἀγαθὸν ὄν;] Participium ὄν praedicato accommodatum est. Debebat enim proprie esse οὖσαν. cf. de republ. I p. 354 C: τὸ δίκαιον μὴ οἶδα εἴτε ἀρετή τις οὖσα τυγχάνει. Gorg. p. 463 E: εἰ δὲ (ἡ ῥητορικὴ) μὴ τυγχάνει ὂν τοῦτο, ubi v. annot. Infra p. 359 D: ἐπειδὴ τὸ ἧττω εἶναι ἑαυτοῦ εὑρέθη ἀμαθία οὖσα. Men. p. 79 E: τίνος ὄντος ἀρετῆς λέγεις ἃ λέγεις; al. *Stallb.*

12. ἐπεὶ εἰ — κακὸν καλεῖτε —, ἔχοιτε ἄν] V. ad p. 336 C (122, 9).

15. Ἄλλο τι οὖν πάλιν — τρόπος] Nonne igitur eadem ratio est etiam eius, quod *dolere* vocamus?

Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις, ὁ Πρωταγόρας. Πάλιν τοίνυν, ἔφην ἐγώ, εἴ με ἀνέροισθε, ὦ ἄνθρωποι, τίνος οὖν δήποτε ἕνεκα πολλὰ περὶ τούτου λέγεις καὶ πολλαχῇ; συγγιγνώσκετε μοι, φαίην ἂν ἔγωγε. πρῶτον μὲν γὰρ οὐ ῥᾴδιον ἀποδεῖξαι, τί ἐστί ποτε τοῦτο, ὃ ὑμεῖς καλεῖτε τῶν ἡδονῶν ἥττω εἶναι· ἔπειτα ἐν τούτῳ εἰσὶ πᾶσαι αἱ ἀποδείξεις. ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ἀναθέσθαι ἔξεστιν, εἴ πῃ ἔχετε ἄλλο τι φάναι εἶναι τὸ ἀγαθὸν ἢ τὴν ἡδονήν, ἢ τὸ κακὸν ἄλλο τι ἢ τὴν ἀνίαν, ἢ ἀρκεῖ ὑμῖν τὸ ἡδέως καταβιῶναι τὸν βίον ἄνευ λυπῶν; εἰ δὲ ἀρκεῖ, καὶ μὴ ἔχετε μηδὲν ἄλλο φάναι εἶναι ἀγαθὸν ἢ κακόν, ὃ μὴ εἰς ταῦτα τελευτᾷ, τὸ μετὰ τοῦτο ἀκούετε. φημὶ γὰρ ὑμῖν τούτου οὕτως ἔχοντος γελοῖον τὸν λόγον γίγνεσθαι, ὅταν λέγητε, ὅτι πολλάκις γιγνώσκων τὰ κακὰ ἄνθρωπος ὅτι κακά ἐστιν, ὅμως πράττει αὐτά, ἐξὸν μὴ πράττειν, B ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἀγόμενος καὶ ἐκπληττόμενος, καὶ αὖθις αὖ λέγητε, ὅτι γιγνώσκων ὁ ἄνθρωπος τἀγαθὰ πράτ-

9. *κακὸν ἢ ἄλλό τι* BT, sed ἢ manifesto errore additum et olim iam correctum est. 14. *ἄνθρωπος* BT: Bekker sine librorum suffragio scripsit *ὁ ἄνθρωπος* et Sauppe itemque Schanz *ἄνθρωπος*, propterea, ut videtur, quod in proximis articulus nomini praemittitur. Sed est hoc nomen in numero eorum, quae, quando non de certo quodam atque uno, sed de genere in universum dicuntur, articulo carere recte possunt. v. ad p. 310 C (95, 1). Ita p. 321 D: *σοφίαν ἄνθρωπος ταύτῃ ἔσχε*, ubi quominus *ἄνθρωπος* scribas, prohibent proxima paragrapho: *τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ* ubi nemo *τῷ* intruserit, quamquam p. 322 A legimus: *ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας*. Ibid. p. 322 C: *δοίη δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις*, ubi paullo post *δίκην δὴ καὶ αἰδῶ οὕτω θῶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις*. p. 355 E: *λέγωμεν ὅτι ἄνθρωπος πράττει*. cf. de rep. X p. 603 C. 619 B. apol. p. 39 C. symp. p. 106 A. politic. p. 271 E. al. 17. *λέγητε* correxit Heindorf, in BT est *λέγετε* quod delevit Hirschig eumque secutus Schanz.

2. *εἴ με ἀνέροισθε*—] Exspectabas *εἴ με ἀνέροιντο οἱ ἄνθρωποι*, v. p. 353 A. C, sed lepide Socrates adversarios, quos modo finxerat, nunc simulat adesse.

6. *ἐν τούτῳ εἰσὶ πᾶσαι*—] in hac re omnis posita est vis nostrorum argumentorum, s. in hac re totius disputationis nostrae cardo versatur. — *ἀναθέσθαι ἔξεστιν*, etiam nunc sententiam vestram licet retractare. v. ad Phaedon. p. 87 A. *Stallb.*

10. *καὶ μὴ ἔχετε μηδὲν ἄλλο*] Demosth. de cor. p. 319: *οὐκ ἀδικήματος οὐδενὸς λαβεῖν τιμωρίαν*. Xenoph. Anabas. II 3, 10: *εἰ μὴ ἄλλο μηδὲν ἔχοιμι*. *Stallb.*

13. *γελοῖον — γίγνεσθαι*] int. hac quam concludam argumentatione, eamque ob causam illius orationis sententias esse ridiculas statim post dicit: *ὡς*

τειν οὐκ ἐθέλει διὰ τὰς παραχρῆμα ἡδονάς, ὑπὸ τούτων ἡττώμενος.

Cap. XXXVII. Ὡς δὲ ταῦτα γελοῖά ἐστι, κατάδηλον ἔσται, ἐὰν μὴ πολλοῖς ὀνόμασι χρώμεθα ἅμα, ἡδεῖ τε καὶ ἀνιαρῷ καὶ ἀγαθῷ καὶ κακῷ, ἀλλ' ἐπειδὴ δύο ἐφάνη ταῦτα, δυοῖν καὶ ὀνόμασι προσαγορεύωμεν αὐτά, πρῶτον μὲν ἀγαθῷ καὶ κακῷ, ἔπειτ' αὖθις ἡδεῖ τε καὶ ἀνιαρῷ. θέμενοι δὴ οὕτω λέγωμεν, ὅτι γιγνώσκων ὁ C ἄνθρωπος τὰ κακὰ ὅτι κακά ἐστιν, ὅμως αὐτὰ ποιεῖ. ἐὰν οὖν τις ἡμᾶς ἔρηται διὰ τί, ἡττώμενος φήσομεν. ὑπὸ τοῦ; ἐκεῖνος ἐρήσεται ἡμᾶς· ἡμῖν δὲ ὑπὸ μὲν ἡδονῆς οὐκέτι ἔξεστιν εἰπεῖν· ἄλλο γὰρ ὄνομα μετείληφεν ἀντὶ τῆς ἡδονῆς τὸ ἀγαθόν. ἐκείνῳ δὴ ἀποκρινώμεθα καὶ λέγωμεν, ὅτι ἡττώμενος — ὑπὸ τίνος; φήσει· τοῦ ἀγαθοῦ, φήσομεν νὴ Δία. ἂν οὖν τύχῃ ὁ ἐρώμενος ἡμᾶς ὑβριστὴς ὤν, γελάσεται καὶ ἐρεῖ· ἦ γελοῖον λέγετε πρᾶγμα, εἰ πράττει τις κακὰ γιγνώσκων, ὅτι κακά ἐστιν, D οὐ δέον αὐτὸν πράττειν, ἡττώμενος ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν. ἆρα, φήσει, οὐκ ἀξίων ὄντων νικᾶν ἐν ὑμῖν τῶν ἀγαθῶν τὰ κακὰ ἢ ἀξίων; φήσομεν δῆλον ὅτι ἀποκρινό-

4. ἅμα corr. in apographo Coislin. 155 prob. Cobet. Vulgarem et in BT exstantem lectionem ἄρα defendit Heindorf. 6. προσαγορεύωμεν B: προσαγορεύομεν T. 8. λέγωμεν T: λέγομεν B. 11. ἐρήσεται T: εἰρήσεται B. 14. φήσει praebet unum apographum Venetum 189: φησί BT.

δὲ ταῦτα γελοῖά ἐστι, κατάδηλα ἔσται κτέ. vid. ad p. 325 B ann.

4. ἐὰν μὴ — χρώμεθα ἅμα] ἄρα etsi nonnumquam in fine positum invenitur, cf. Heindorf ad Gorg. p. 519 B, tamen sententiae minus aptum est; Socrates enim non amplius multis nominibus simul, sed duobus tantum uti vult.

10. ἡττώμενος φήσομεν] H. e. ὅτι ἡττᾶται.

14. καὶ λέγωμεν, ὅτι ἡττώμενος] Solum ἡττώμενος iterum ponit propterea, quod perspicue vult docere parum recte responsum iri ἡττώμενος ὑφ' ἡδονῆς. Mox ante τοῦ ἀγαθοῦ e superioribus repetendum ὑπό. Omissionem hanc nihil habere insolentiae docebunt quae annotavimus ad Gorg. p. 449 E. *Stallb.*

18. οὐ δέον αὐτὸν πράττειν] quum mala facere eum non oporteat. — Huc deinde referuntur verba οὐ γὰρ ἂν ἐξημάρτανε.

19. ἐν ὑμῖν] si penes vos iudicium est. cf. Amphidis verba apud Athenaeum VIII p. 336 C (Meineke III 309) μάταιός ἐστιν ἔν γ' ἐμοὶ καὶ τοῖς σοφοῖς κριταῖς ἅπασιν, itemque supra p. 337 B: ἐν ἡμῖν — εὐδοκιμοῖτε et Gorg. p. 464 D: εἰ δέοι ἐν παισὶ διαγωνίζεσθαι ὀψοποιόν τε καὶ ἰατρόν. Haec igitur Socrates dicit: suntne, inquiet, vestro iudicio bona indigna an digna, quibus mala superentur?

μενοι, ὅτι οὐκ ἀξίων ὄντων· οὐ γὰρ ἂν ἐξημάρτανεν
ὃν φαμεν ἥττω εἶναι τῶν ἡδονῶν. κατὰ τί δέ, φήσει
ἴσως, ἀνάξιά ἐστι τἀγαθὰ τῶν κακῶν ἢ τὰ κακὰ τῶν
ἀγαθῶν; ἢ κατ' ἄλλο τι ἢ ὅταν τὰ μὲν μείζω, τὰ δὲ σμι-
E κρότερα ᾖ; ἢ πλείω, τὰ δὲ ἐλάττω ᾖ; οὐχ ἕξομεν εἰπεῖν 5
ἄλλο ἢ τοῦτο. δῆλον ἄρα, φήσει, ὅτι τὸ ἥττᾶσθαι τοῦτο
λέγετε, ἀντὶ ἐλαττόνων ἀγαθῶν μείζω κακὰ λαμβάνειν.
ταῦτα μὲν οὖν οὕτω. μεταλάβωμεν δὴ τὰ ὀνόματα πάλιν
τὸ ἡδύ τε καὶ ἀνιαρὸν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς τούτοις, καὶ λέ-
γωμεν ὅτι ἄνθρωπος πράττει — τότε μὲν ἐλέγομεν τὰ 10
κακά, νῦν δὲ λέγωμεν τὰ ἀνιαρὰ γιγνώσκων, ὅτι ἀνιαρά
356 ἐστιν, ἡττώμενος ὑπὸ τῶν ἡδέων, δῆλον ὅτι ἀναξίων
ὄντων νικᾶν. καὶ τίς ἄλλη ἀναξία ἡδονῇ πρὸς λύπην

5. ἐλάττω ᾖ BT: Hirschig ᾖ delevit. 7. λέγετε ex corr. scriptum exhibet apogr. Coislin. 155: λέγεται BT. 10. ἄνθρωπος BT: ἄνθρωπος Sauppe et Schanz. 13. τίς ἄλλη ἀναξία BT, quam scripturam iam in priore editione revocavi neque eam improbat Cron. Schleiermacher pro ἀναξία scribi voluit ἀπαξία, sed quum intellexisset istud ἀπαξία Stoicorum scholam redolere, postea mutata sententia ἀξία scribendum iudicavit, idque ceteris editoribus omnibus placuit, praeterquam quod Schanz δὴ ἀξία scripsit. Ante Bekkerum legebatur τίς ἄλλη ἀναξία ἡδονὴ, sed ἡδονῇ verum esse coniectura perspexerat Heindorf et reperisse Bekker in aliquot apographis videtur.

3. ἀνάξιά ἐστι τἀγαθὰ τῶν κακῶν] H. e. bona malis pretio et dignitate cedunt, nec bona prae malis sunt eligenda. — ὅταν τὰ μὲν μείζω, τὰ δὲ σμικρ. quando maiora sunt τὰ κακά, minora τὰ ἀγαθά, tum τἀγαθὰ sunt ἀνάξια τῶν κακῶν. Mox pro ἢ πλείω plene dicendum erat ἢ τὰ μὲν πλείω, de qua ellipsi v. ann. ad p. 330 A.

8. μεταλάβωμεν δὴ τὰ ὀνόματα —] Permutemus iam nomina vicissimque dicamus *iucundum* et *acerbum* de iisdem rebus. Μεταλαμβάνειν τὰ ὀνόματα ἐπὶ τούτοις dictum ut ἐπί τινί τι εἰπεῖν, nomen in aliqua re adhibere, de qua dictione vid. Heindorf ad Sophist. p. 237 D. Mox dici poterat: καὶ ὥσπερ τότε ἐλέγομεν, ὅτι ἄνθρωπος πράττει τὰ κακά, οὕτω νῦν λέγωμεν, ὅτι πράττει τὰ ἀνιαρά. Sed quum abrupto sermonis filo interposuerit haec: τότε μὲν ἐλέγομεν τὰ κακά, ratione eorum habita, quae per parenthesin interiecta sunt, deinde repetito verbo primario pergit νῦν δὲ λέγωμεν. *Stallb.*

13. τίς ἄλλη ἀναξία ἡδονῇ] Cicero ap. Priscian. V 12, 64 et VI 7, 35 hunc locum sic interpretatur: Quae igitur potest esse indignitas voluptatis ad molestiam, nisi in magnitudine aut longitudine alterius utrius posita? Similis interpretatio Ficini est: Quae alia inest ad dolorem indignitas voluptati quam etc. Et ob praegressa illa οὐκ ἀξίων ὄντων, tum κατὰ τί ἀνάξια τἀγαθὰ τῶν κακῶν, denique proxime praecedentia ἀναξίων ὄντων νικᾶν, non ἀξία, sed ἀναξία requiritur, quam vocem, ut mani-

ἐστὶν ἀλλ' ἡ ὑπερβολὴ ἀλλήλων καὶ ἔλλειψις; ταῦτα δ' ἐστὶ μείζω τε καὶ σμικρότερα γιγνόμενα ἀλλήλων καὶ πλείω καὶ ἐλάττω καὶ μᾶλλον καὶ ἧττον. εἰ γάρ τις λέγοι ὅτι ἀλλὰ πολὺ διαφέρει, ὦ Σώκρατες, τὸ παραχρῆμα ἡδὺ τοῦ εἰς τὸν ὕστερον χρόνον καὶ ἡδέος καὶ λυπηροῦ, μῶν ἄλλῳ τῳ, φαίην ἂν ἔγωγε, ἢ ἡδονῇ καὶ λύπῃ; οὐ γὰρ ἔσθ' ὅτῳ ἄλλῳ. ἀλλ' ὥσπερ ἀγαθὸς ἱστάναι ἄνθρωπος, συνθεὶς τὰ ἡδέα καὶ συνθεὶς τὰ λυπηρά, καὶ τὸ ἐγγὺς καὶ τὸ πόρρω στήσας ἐν τῷ ξυγῷ, εἰπέ, πότερα πλείω ἐστίν. ἐὰν μὲν γὰρ ἡδέα πρὸς ἡδέα ἱστῇς, τὰ μείζω ἀεὶ καὶ πλείω ληπτέα· ἐὰν δὲ λυπηρὰ πρὸς λυπηρά, τὰ ἐλάττω καὶ σμικρότερα. ἐὰν δὲ ἡδέα πρὸς λυπηρά, ἐὰν μὲν τὰ ἀνιαρὰ ὑπερβάλληται ὑπὸ τῶν ἡδέων, ἐάν τε τὰ ἐγγὺς ὑπὸ τῶν πόρρω, ἐάν τε τὰ πόρρω ὑπὸ τῶν ἐγγύς, ταύτην τὴν πρᾶξιν πρακτέον, ἐν

festum est, Cicero in codicibus suis legit eamque pro substantivo habuit; neque veri est simile illius scientiam id prorsus fugisse, essetne ἡ ἀναξία graecum vocabulum necne. Atque graecae linguae legibus nequaquam repugnat: ex ἀξία fieri potuit ἀναξία eodem modo quo ex γυμνασία factum est ἀγυμνασία. Talia Plato, si non exstiterunt, argumentationis gratia plura novavit quam vulgo creditur. cf. de rep. VI p. 489 B λέγει, ὡς ἄχρηστοι . . τῆς μέντοι ἀχρηστίας κτέ., ibidem p. 485 C τὴν ἀψευδειαν καὶ τὸ ἑκόντας εἶναι μηδαμῇ προσδέχεσθαι τὸ ψεῦδος, ἀλλὰ μισεῖν, τὴν δ' ἀλήθειαν στέργειν. Saepius et ipse usus est et alii post eum vocabulo διαφορότης, quod tanquam Platonicum notaverunt s. v. Moeris et Thomas Mag. Nec alius originis est δικαιότης, de quo vid. ad p. 331 B.

1. ταῦτα δ' ἐστὶ —] ταῦτα i. e. ὑπερβάλλοντα καὶ ἐλλείποντα. ἐστὶ int. τὰ ἡδέα τε καὶ ἀνιαρά. Haec ita quoque adiungi poterant: τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ μείζω τε καὶ σμικρότερα γίγνεσθαι ἀλλήλων κτέ. Adverbia μᾶλλον καὶ ἧττον significant *im höhern und niedern Grade*, eademque ratione crebro cum adiectivis copulantur, v. Hipp. I p. 299 D. Phaedon. p. 93 B et cf. etiam Phileb. p. 41 D: ὡς τὸ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον ἄμφω τούτω δέχεσθον, λύπη τε καὶ ἡδονή, καὶ ὅτι τῶν ἀπείρων εἴτην (εἴρηται).

4. τὸ παραχρῆμα ἡδὺ τοῦ —] Heusdius spec. crit. p. 77 post ἡδύ addi vult καὶ λυπηρόν, quo sententia plena efficiatur, sed facile id cogitatione suppleri potest, v. ann. ad p. 331 E.

7. ὥσπερ ἀγαθὸς ἱστάναι —] sed sicuti homo ponderandi peritus, iis quae iucunda sunt compositis, itemque illis, quae molesta, tum propinquo tum longinquo per libram examinato, nobis dicas, utra plura sint.

12. ἐὰν δὲ ἡδέα πρὸς λυπηρά, ἐὰν μὲν κτέ.] si vero iucunda cum molestis, quando iniucunda a iucundis superantur, sive propinqua a remotis, sive remota a propinquis, hoc ipsum faciendum est, in quo id insit, videl. plus iucunditatis. *Stallb.*

ἦ ἂν ταῦτ' ἐνῇ. ἐὰν δὲ τὰ ἡδέα ὑπὸ τῶν ἀνιαρῶν, οὐ πρακτέα. μή πῃ ἄλλῃ ἔχει, φαίην ἄν, ταῦτα, ὦ ἄνθρωποι; οἶδ' ὅτι οὐκ ἂν ἔχοιεν ἄλλως λέγειν. Συνεδόκει καὶ ἐκείνῳ. Ὅτε δὴ τοῦτο οὕτως ἔχει, τόδε μοι ἀποκρίνασθε, φήσω. φαίνεται ὑμῖν τῇ ὄψει τὰ αὐτὰ μεγέθη ἐγγύθεν μὲν μείζω, πόρρωθεν δὲ ἐλάττω, ἢ οὔ; Φήσουσι. Καὶ τὰ παχέα καὶ τὰ πολλὰ ὡσαύτως; καὶ αἱ φωναὶ αἱ ἴσαι ἐγγύθεν μὲν μείζους, πόρρωθεν δὲ σμικρότεραι; D Φαῖεν ἄν. Εἰ οὖν ἐν τούτῳ ἡμῖν ἦν τὸ εὖ πράττειν, ἐν τῷ τὰ μὲν μεγάλα μήκη καὶ πράττειν καὶ λαμβάνειν, τὰ δὲ σμικρὰ καὶ φεύγειν καὶ μὴ πράττειν, τίς ἂν ἡμῖν σωτηρία ἐφάνη τοῦ βίου; ἆρα ἡ μετρητικὴ τέχνη ἢ ἡ τοῦ φαινομένου δύναμις; ἡ αὕτη μὲν ἡμᾶς ἐπλάνα καὶ ἐποίει ἄνω τε καὶ κάτω πολλάκις μεταλαμβάνειν ταὐτὰ καὶ μεταμέλειν καὶ ἐν ταῖς πράξεσι καὶ ἐν ταῖς αἱρέσεσι

3. οἶδ' T: οὐδ' B. 7. φωναὶ αἱ ἴσαι: articulus αἱ de Heindorfi sententia additus, in libris evanuit, quod vocabulum praecedens in αι exit. 12. ἢ ἡ apoprapha: ἡ BT. 13. αὕτη T: αὐτὴ B. αὕτη μὲν ἄν a recent. manu apograph. Venetum 189, post ἐπλάνα particulam ἄν insertam voluit Ast. 14. ταὐτὰ T: ταῦτα B.

4. Ὅτε δὴ τοῦτο —] *Quoniam* igitur hoc ita se habet. Nam ὅτε, ut Lat. quando, causam indicat, ut Soph. p. 254 B. v. ad Phaedon. p. 84 E. Deinde μεγέθη, prorsus ut nostrum Grössen, intelligitur de rebus aliquem magnitudinis modum habentibus. Phileb. p. 41 E: ἐν μὲν ὄψει τὸ πόρρωθεν καὶ ἐγγύθεν ὁρᾶν τὰ μεγέθη τὴν ἀλήθειαν ἀφανίζει. *Stallb.*

9. Εἰ οὖν ἐν τούτῳ ἡμῖν ἦν —] Si igitur in eo posita nobis esset vitae felicitas, ut magnas mensuras faceremus et eligeremus, parvas autem fugeremus etc. Mox p. 356 E: εἰ ἐν τῇ τοῦ περιττοῦ — αἱρέσει ἡμῖν ἦν ἡ σωτηρία τοῦ βίου. p. 357 A: ἐπειδὴ — ἐν ὀρθῇ τῇ αἱρέσει ἐφάνη ἡμῖν ἡ σωτηρία τοῦ βίου οὖσα. v. p. 310 D, p. 324 E. Praepositionem in hac appositione iteratam mox legimus p. 358 B: αἱ ἐπὶ τούτου πράξεις ἅπασαι, ἐπὶ τοῦ ἀλύπως ζῆν. v. Krüger Gr. 57. 10, 4. Vox μήκη, quae sine ullo sententiae detrimento omitti potuit, addita est ut initio huius argumenti μεγέθη ad verba φαίνεται ὑμῖν τῇ ὄψει τὰ αὐτὰ . . ἐγγύθεν μὲν μείζω κτέ.

10. ἐπλάνα καὶ ἐποίει] Ad haec ἄν e superioribus τίς ἂν ἡμῖν σωτηρία ἐφάνη intelligendum est, cf. Demosth. 31, 9: εἰ αὐτῷ τις ἔδωκεν, ὀμόσαντι ταῦτ' ἀληθῆ λέγειν, . . τί ἐποίησεν ἄν; ἢ δῆλον ὅτι ὤμοσεν. Krüger Gr. 69. 7, 4. Formula ἄνω καὶ κάτω Stallbaumio interprete indicat consilii inopiam et animi dubitationem, ut saepe. Nam sententia haec est: an ista quidem (speciei vis) in fraudem nos induceret efficeretque, ut eadem saepius permutaremus, modo hoc, modo illud eligentes.

τῶν μεγάλων τε καὶ σμικρῶν, ἡ δὲ μετρητικὴ ἄκυρον
μὲν ἂν ἐποίησε τοῦτο τὸ φάντασμα, δηλώσασα δὲ τὸ E
ἀληθὲς ἡσυχίαν ἂν ἐποίησεν ἔχειν τὴν ψυχὴν μένουσαν
ἐπὶ τῷ ἀληθεῖ καὶ ἔσωσεν ἂν τὸν βίον; ἆρ' ἂν ὁμολο-
γοῖεν οἱ ἄνθρωποι πρὸς ταῦτα ἡμᾶς τὴν μετρητικὴν
σῴζειν ἂν τέχνην, ἢ ἄλλην; Τὴν μετρητικήν, ὡμολόγει.
Τί δ', εἰ ἐν τῇ τοῦ περιττοῦ καὶ ἀρτίου αἱρέσει ἡμῖν
ἦν ἡ σωτηρία τοῦ βίου, ὁπότε τὸ πλέον ὀρθῶς ἔδει
ἑλέσθαι καὶ ὁπότε τὸ ἔλαττον, ἢ αὐτὸ πρὸς ἑαυτὸ ἢ τὸ
ἕτερον πρὸς τὸ ἕτερον, εἴτ' ἐγγὺς εἴτε πόρρω εἴη, τί 357
ἂν ἔσῳζεν ἡμῖν τὸν βίον; ἆρ' ἂν οὐκ ἐπιστήμη; καὶ
ἆρ' ἂν οὐ μετρητική τις, ἐπειδήπερ ὑπερβολῆς τε καὶ
ἐνδείας ἐστὶν ἡ τέχνη; ἐπειδὴ δὲ περιττοῦ τε καὶ ἀρτίου,
ἆρα ἄλλη τις ἢ ἀριθμητική; ὁμολογοῖεν ἂν ἡμῖν οἱ ἄν-
θρωποι, ἢ οὔ; Ἐδόκουν ἂν καὶ τῷ Πρωταγόρᾳ ὁμολο-
γεῖν. Εἶεν, ὦ ἄνθρωποι· ἐπειδὴ δὲ ἡδονῆς τε καὶ λύ-
πης ἐν ὀρθῇ τῇ αἱρέσει ἐφάνη ἡμῖν ἡ σωτηρία τοῦ βίου
οὖσα, τοῦ τε πλέονος καὶ ἐλάττονος καὶ μείζονος καὶ
σμικροτέρου καὶ πορρωτέρω καὶ ἐγγυτέρω, ἆρα πρῶτον B
μὲν οὐ μετρητικὴ φαίνεται, ὑπερβολῆς τε καὶ ἐνδείας
οὖσα καὶ ἰσότητος πρὸς ἀλλήλας σκέψις; Ἀλλ' ἀνάγκη.
Ἐπεὶ δὲ μετρητική, ἀνάγκη δήπου τέχνη καὶ ἐπιστήμη.
Συμφήσουσιν. Ἥτις μὲν τοίνυν τέχνη καὶ ἐπιστήμη ἐστὶν

4. ὁμολογοῖεν οἱ ἄνθρωποι: articulum οἱ habent apographa et, ut videtur B, om. T et Stallbaum. 11. οὐκ om. BT, sed ascriptum in T. 14. ἢ apographa: om. BT. ἀριθμητικῇ T.

1. ἄκυρον μὲν ἂν ἐποίησε] H. e. efficeret, ut ne visum istud in errorem nos induceret. Nam ἄκυρον est proprie, quod vi et auctoritate sua privatum est. *Stallb.*

3. μένουσαν ἐπὶ τῷ ἀληθεῖ] in vero perseverantem; id, quod verum est, firmiter tenentem neque temere fluctuantem.

15. Ἐδόκουν ἂν — ὁμολογεῖν] pertinet ἂν ad infinitivum ὁμολογεῖν.

16. ἐπειδὴ δὲ ἡδονῆς τε καὶ λ.] quoniam in voluptatibus et doloribus recte eligendis vitae salus nobis visa est versari, hoc est in eligendis pluribus et paucioribus, maioribus et minoribus, longinquioribus et propinquioribus etc. De articulo in eiusmodi enumeratione primis tantum nominibus praemisso, ante cetera non item repetito v. ad Criton. p. 47 C. Alcibiad. p. 117 A. Euthyphr. p. 7 C. *Stallb.*

21. καὶ ἰσότητος πρὸς ἀλλήλας σκέψις;] Videl. ἡδονῆς τε πρὸς λύπην καὶ λύπης αὖ πρὸς ἡδονήν. — εἰσαῦθις σκεψόμεθα, alias s. posthac videbimus, ut p. 347 B. Phaed. p. 115 A. Apolog. p. 24 B. al.

αὕτη, εἰσαῦθις σκεψόμεθα· ὅτι δὲ ἐπιστήμη ἐστί, τοσοῦτον ἐξαρκεῖ πρὸς τὴν ἀπόδειξιν, ἣν ἐμὲ δεῖ καὶ Πρωταγόραν ἀποδεῖξαι περὶ ὧν ἤρεσθ' ἡμᾶς. ἤρεσθε δέ,
C εἰ μέμνησθε, ἡνίκα ἡμεῖς ἀλλήλοις ὡμολογοῦμεν ἐπιστήμης μηδὲν εἶναι κρεῖττον, ἀλλὰ τοῦτο ἀεὶ κρατεῖν, ὅπου ἂν ἐνῇ, καὶ ἡδονῆς καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων· ὑμεῖς δὲ δὴ ἔφατε τὴν ἡδονὴν πολλάκις κρατεῖν καὶ τοῦ εἰδότος ἀνθρώπου, ἐπειδὴ δὲ ὑμῖν οὐχ ὡμολογοῦμεν, μετὰ τοῦτο ἤρεσθε ἡμᾶς· ὦ Πρωταγόρα τε καὶ Σώκρατες, εἰ μή ἐστι τοῦτο τὸ πάθημα ἡδονῆς ἡττᾶσθαι, ἀλλὰ τί ποτ'
D ἐστὶ καὶ τί ὑμεῖς αὐτό φατε εἶναι; εἴπατε ἡμῖν. εἰ μὲν οὖν τότε εὐθὺς ὑμῖν εἴπομεν ὅτι ἀμαθία, κατεγελᾶτε ἂν ἡμῶν· νῦν δὲ ἂν ἡμῶν καταγελᾶτε, καὶ ὑμῶν αὐτῶν καταγελάσεσθε. καὶ γὰρ ὑμεῖς ὡμολογήκατε ἐπιστήμης ἐνδεία ἐξαμαρτάνειν περὶ τὴν τῶν ἡδονῶν αἵρεσιν καὶ λυπῶν τοὺς ἐξαμαρτάνοντας· ταῦτα δέ ἐστιν ἀγαθά τε καὶ κακά. καὶ οὐ μόνον ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ πρόσθεν ἔτι ὡμολογήκατε, ὅτι μετρητικῆς. ἡ δὲ ἐξ-
E αμαρτανομένη πρᾶξις ἄνευ ἐπιστήμης ἴστε που καὶ αὐτοὶ ὅτι ἀμαθίᾳ πράττεται. ὥστε τοῦτ' ἐστὶ τὸ ἡδονῆς ἥττω

1. *αὕτη* in BT corruptum in *ἡ αὐτὴ*, veram lectionem in apographo Veneto 189 ex correct. restitutam primus exhibuit Heindorf. *τοσοῦτον ἐξαρκεῖ — ἀμαθία ἡ μεγίστη* paragrapho E exscripsit Stobaeus Flor. VI 63. 11. *εἴπετε* BT, sed verius est, ut olim iam monui, *εἴπατε*, quod servavit Stobaeus, vid. p. 353 A et Lachet. p. 186 E *εἴπατον ἡμῖν* et p. 187 D *εἴπατε, καὶ κοινῇ σκέψασθε*. Atque *εἴπατε* etiam Schanz reposuit. 13. *νῦν δὲ ἂν* BT: *νῦν δ' ἐὰν* Bekker. 17. *εἰς τὸ* apographa: *ἧς τὸ* BT, quod Hirschig probat deleta proxima particula *ὅτι*.

3. *ἤρεσθε δὲ*] p. 353 A. Bene haec interpretatur Heindorfius: interrogastis enim, si meministis, quum inter utrumque nostrum conveniret scientia nihil esse superius, sed hanc semper superare, in quocunque inesset, et voluptatem et reliqua omnia, vos autem diceretis, voluptatem saepe vincere etiam hominem scientem, id igitur quum vobis non daremus, deinde interrogastis nos etc.

5. *ἀλλὰ τοῦτο ἀεὶ κρατεῖν*] sc. *τὴν ἐπιστήμην*. v. ad p. 352 B.

12. *κατεγελᾶτε ἂν ἡμῶν*] Imperfectum post aoristum positum hac sententia: Quodsi antea statim vobis dixissemus esse inscientiam, nos risissetis et etiam nunc ridere tis, quippe non edocti meliora. Apolog. Socrat. p. 32 E: *ἆρ' οὖν ἄν με οἴεσθε τοσάδε ἔτη διαγενέσθαι, εἰ ἔπραττον τὰ δημόσια*. Gorg. p. 471 A. *Stallb.* Conf. supra p. 313 A.

17. *καὶ οὐ μόνον ἐπιστήμης*] Intell. *ἐνδείᾳ*.

20. *ὥστε τοῦτ' ἐστί*] Pro-

εἶναι, ἀμαθία ἡ μεγίστη· ἧς Πρωταγόρας ὅδε φησὶν ἰατρὸς εἶναι καὶ Πρόδικος καὶ Ἱππίας· ὑμεῖς δὲ διὰ τὸ οἴεσθαι ἄλλο τι ἢ ἀμαθίαν εἶναι οὔτε αὐτοὶ οὔτε τοὺς ὑμετέρους παῖδας παρὰ τοὺς τούτων διδασκάλους τούσδε τοὺς σοφιστὰς πέμπετε, ὡς οὐ διδακτοῦ ὄντος, ἀλλὰ κηδόμενοι τοῦ ἀργυρίου καὶ οὐ διδόντες τούτοις κακῶς πράττετε καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ.

Cap. XXXVIII. Ταῦτα μὲν τοῖς πολλοῖς ἀποκεκρι- 358
μένοι ἂν ἦμεν. ὑμᾶς δὲ δὴ μετὰ Πρωταγόρου ἐρωτῶ, ὦ Ἱππία τε καὶ Πρόδικε — κοινὸς γὰρ δὴ ἔστω ὑμῖν ὁ λόγος — πότερον δοκῶ ὑμῖν ἀληθῆ λέγειν ἢ ψεύδεσθαι. Ὑπερφυῶς ἐδόκει ἅπασιν ἀληθῆ εἶναι τὰ εἰρημένα. Ὁμολογεῖτε ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, τὸ μὲν ἡδὺ ἀγαθὸν εἶναι, τὸ δὲ ἀνιαρὸν κακόν. τὴν δὲ Προδίκου τοῦδε διαίρεσιν τῶν ὀνομάτων παραιτοῦμαι· εἴτε γὰρ ἡδὺ εἴτε τερπνὸν λέγεις εἴτε χαρτόν, εἴτε ὁπόθεν καὶ ὅπως χαίρεις B

3. οὔτε αὐτοὶ BT: ἴτε post αὐτοὶ insertum vult Madvig (advers. I 409) et recepit Cron. Quamquam autem verbum evanuisse videtur, tamen pro ἴτε expectes ἐφοιτᾶτε aut φοιτᾶτε. Et si scriptum fuit οὔτ' ἐφοιτᾶτε αὐτοὶ, id terminationis compendio neglecto ante αὐτοὶ propter similem utriusque vocis sonum facile perire potuit. 4. τούτων mutandum putat Cobet in τούτου, eique in proximis Naber τοὺς σοφιστὰς recte delevisse videtur, quae infelicissima est coniectura. 9. ἐρωτῶ, ὦ Ἱππία Rückert: ὦ, quod libri omittunt, cur interciderit, liquet.

nomini τοῦτο per appositionem additum ἀμαθία ἡ μεγίστη. Proxima in propatulo est dicta esse εἰρωνικῶς. De voc. ἰατρός v. ad p. 312 B.

3. οὔτε αὐτοὶ οὔτε τοὺς ὑμ.] Post οὔτε αὐτοί per zeugma intelligendum προσέρχεσθε, quae ratio paullo durior. Nimirum dicere volebat: οὔτε αὐτοὶ οὔτε οἱ παῖδες προσέρχονται. *Stallb.*

4. παρὰ τοὺς τούτων διδασκάλους] ad *harum rerum* magistros. Pluralis (τούτων) pertinet etiam ad eas res, quas οἱ πολλοί in causa esse putaverant. Simili modo, sed inverso ordine Plato supra p. 349 A scripsit τούτου μισθόν et ἐπὶ τὴν τούτων σκέψιν. v. p. 358 C. De tali plurali G. Hermann ad Eurip. Iphig. Tauric. v. 678 contra Dindorfios annotavit: nihil soloeci in eo, nisi soloeca sunt quae πρὸς τὸ σημαινόμενον dicta vocantur.

τούσδε τοὺς σοφιστὰς] cf. p. 349 A σοφιστὴν ἐπονομάσας σεαυτὸν ἀπέφηνας παιδεύσεως καὶ ἀρετῆς διδάσκαλον.

14. τὴν δὲ Προδίκου τοῦδε διαίρεσιν] Rursus Prodici artem traducit. v. ad p. 337 A et B. De verbo παραιτοῦμαι diximus ad p. 320 D.

16. εἴτε ὁπόθεν καὶ ὅπως χαίρεις — ὄν.] Saepius Plato similiter locutus est, ut Cratyl. p. 400 E: ὥσπερ ἐν ταῖς εὐχαῖς νόμος ἐστὶν ἡμῖν εὔχεσθαι, οἵτινές τε καὶ ὁπόθεν χαίρουσιν ὀνομαζόμενοι. Cf. Horat. sat. II 6, 20 Matutine pater, seu Iane libentius audis. Itaque apparet, quam festive Socrates verba χαίρεις ὀνομάζων ad Pro-

τὰ τοιαῦτα ὀνομάζων, ὦ βέλτιστε Πρόδικε, τοῦτό μοι πρὸς ὃ βούλομαι ἀπόκριναι. Γελάσας οὖν ὁ Πρόδικος συνωμολόγησε, καὶ οἱ ἄλλοι. Τί δὲ δή, ὦ ἄνδρες, ἔφην ἐγώ, τὸ τοιόνδε; αἱ ἐπὶ τούτου πράξεις ἅπασαι, ἐπὶ τοῦ ἀλύπως ζῆν καὶ ἡδέως, ἆρ' οὐ καλαί; καὶ τὸ καλὸν ἔργον ἀγαθόν τε καὶ ὠφέλιμον; Συνεδόκει. Εἰ ἄρα, ἔφην ἐγώ, τὸ ἡδὺ ἀγαθόν ἐστιν, οὐδεὶς οὔτε εἰδὼς οὔτε οἰόμενος ἄλλα βελτίω εἶναι ἢ ἃ ποιεῖ, καὶ δυνατά, ἔπειτα ποιεῖ ταῦτα, ἐξὸν τὰ βελτίω· οὐδὲ τὸ ἧττω εἶναι
B αὑτοῦ ἄλλο τι τοῦτ' ἐστὶν ἢ ἀμαθία, οὐδὲ κρείττω ἑαυτοῦ ἄλλο τι ἢ σοφία. Συνεδόκει πᾶσι. Τί δὲ δή; ἀμα-

5. Post καλαὶ in BT leguntur verba καὶ ὠφέλιμοι, sed haec esse interpolatoris vidit Schleiermacher. Heindorf ante καλαί vocula m καί interpositam volebat. 8. ἃ ποιεῖ, καὶ δυνατά Schleiermacher: ἃ ἐποίει καὶ δύναται BT. Sauppe scripsit ἃ ποιεῖ ἃ καὶ δύναται. Schirlitz et Cron malunt ἃ ἐποίει, καὶ δυνατά. Sed illud δυνατά et quae eius loco scribuntur moleste abundant propter sequentia ἐξὸν τὰ βελτίω, haec autem cum Platonica esse proximae paragraphi D et E doceant, mihi Astius rectissime iudicavisse videtur verba καὶ δύναται ex interpretatione verborum ἐξὸν τὰ βελτίω fluxisse et ex Platonis oratione eximenda esse.

dici artificium transtulerit; cf. sympos. p. 212 C: τοῦτον οὖν τὸν λόγον, ὦ Φαῖδρε, εἰ μὲν βούλει, ὡς ἐγκώμιον εἰς Ἔρωτα νόμισον εἰρῆσθαι· εἰ δέ, ὅ τι καὶ ὅπῃ χαίρεις ὀνομάζων, τοῦτο ὀνόμαζε. de leg. I p. 633 A. Criton. p. 50 A. Hipp. min. p. 369 A. Parmenid. p. 133 D. Phaedr. p. 273 C. al. — ὁπόθεν ὀνομάζων illustratur Hom. Il. X 68: πατρόθεν ἐκ γενεῆς ὀνομάζων ἄνδρα ἕκαστον.

1. τοῦτο — ἀπόκριναι] hoc vocabulo utere respondens ad id, quod volo, ut dicas vel τὸ ἡδὺ εἶναι ἀγαθόν vel τὸ τερπνὸν εἶν. ἀγ. etc.

4. αἱ ἐπὶ τούτου πράξεις —] quaecunque agimus eo tendentes, ut vivamus sine dolore ac iucunde. Appositionis genus ad p. 356 C attigimus. Genitivi usum rariorem Heindorfius bene explicavit comparatis eiusmodi locis, in quibus ἐπί de motu intelligi oportet. Mox verba καὶ ὠφέλιμοι merito in glossematis suspicionem vocavit Schleiermacher. Nam ex eo, quod honestae sint actiones nostrae, in proximis demum colligitur easdem esse etiam utiles atque bonas. Rem conficiunt quae leguntur p. 359 E, ubi ad hunc locum respicitur. *Stallb.*

8. ἢ ἃ ποιεῖ, καὶ δυνατά] Sententia verborum haec est: Si igitur, inquam ego, iucundum bonum est, nemo qui vel sciat vel opinetur alia esse meliora quam quae facit, eaque esse talia, quae possint fieri, tamen ea, quae minus bona sunt, facit, quum liceat agere meliora. Ad ἐξὸν τὰ βελτίω int. ποιεῖν. Sic mox p. 358 D: οὐδεὶς τὸ μεῖζον αἱρήσεται, ἐξὸν τὸ ἔλαττον, sc. αἱρεῖσθαι. Ibid. E: ἆρά τις ἀνθρώπων ἐθελήσει ἐπὶ ταῦτα ἰέναι, ἃ δέδοικεν, ἐξὸν ἐπὶ ἃ μή; sc. ἰέναι. *Stallb.*

θίαν ἆρα τὸ τοιόνδε λέγετε, τὸ ψευδῆ ἔχειν δόξαν καὶ ἐψεῦσθαι περὶ τῶν πραγμάτων τῶν πολλοῦ ἀξίων; Καὶ τοῦτο πᾶσι συνεδόκει. Ἄλλο τι οὖν, ἔφην ἐγώ, ἐπί γε τὰ κακὰ οὐδεὶς ἑκὼν ἔρχεται, οὐδὲ ἐπὶ ἃ οἴεται κακὰ εἶναι, οὐδ' ἔστι τοῦτο, ὡς ἔοικεν, ἐν ἀνθρώπου φύσει, ἐπὶ ἃ οἴεται κακὰ εἶναι ἐθέλειν ἰέναι ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν· D ὅταν τε ἀναγκασθῇ δυοῖν κακοῖν τὸ ἕτερον αἱρεῖσθαι, οὐδεὶς τὸ μεῖζον αἱρήσεται, ἐξὸν τὸ ἔλαττον. Ἅπαντα ταῦτα συνεδόκει ἅπασιν ἡμῖν. Τί οὖν; ἔφην ἐγώ, καλεῖτέ τι δέος καὶ φόβον; καὶ ἆρα ὅπερ ἐγώ; πρὸς σὲ λέγω, ὦ Πρόδικε. προσδοκίαν τινὰ λέγω κακοῦ τοῦτο, εἴτε φόβον εἴτε δέος καλεῖτε. Ἐδόκει Πρωταγόρᾳ μὲν

9. *συνεδόκει* recepit Heindorf e Bas. 2 et praebent apogr. Vindob. suppl. 7 et Vatican. 1029: *συνδοκεῖ* BT. 10. *καλεῖτέ τι δέος*: in his *τι*, quod om. BT, de coniectura Heindorfi addunt editores post Bekkerum omnes.

5. *οὐδ ἔστι τοῦτο — ἐν ἀνθρώπου φύσει*] neque hoc naturae hominis insitum est: und es liegt nicht in der menschlichen Natur.

6. *εἶναι ἐθέλειν ἰέναι*] Infinitivos Plato similiter cumulavit de leg. p. 693 D: *ἔμελλες λέγειν δεῖν στοχάζεσθαι τὸν νομοθέτην.*

ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν] Breviter hoc dictum pro *ἀντὶ τοῦ ἰέναι ἐπὶ τὰ ἀγαθά.* cf. p. 317 B. 330 C. Phileb. p. 34 C: *ἵνα πῃ τὴν ψυχῆς ἡδονὴν χωρὶς σώματος ὅ τι μάλιστα καὶ ἐναργέστατα λάβοιμεν*, i. e. *χωρὶς τῆς τοῦ σώματος.* Ibid. p. 41 C: *οὐκοῦν τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν ἦν ἡ ψυχὴ τῶν τοῦ σώματος ἐναντίων ἕξεων*, i. e. *τῶν ἐναντίων τῶν τοῦ σώματος ἕξεων.* Symp. p. 218 E. de rep. VIII p. 554 D. Lucian. dial. deor. XXII 1: *εἶτα τί παθοῦσα ἐκείνη ἀντ' ἐμοῦ τράγῳ σε ὅμοιον ἔτεκεν*; i. e. *ἀντὶ τοῦ ἐμοὶ ὅμοιόν σε τίκτειν. Stallb.*

10. *καλεῖτέ τι δέος καὶ φόβον*;] Sic p. 332 A: *ἀφροσύνην τι καλεῖς*; Menon. p. 76 A: *τί δέ; ἐπίπεδον καλεῖς τι, καὶ ἕτερον αὖ στερεόν*; Ibid. p. 75 E: *ἀλλὰ σύ γέ που καλεῖς πεπεράνθαι τι καὶ τετελευτηκέναι*; Ibid. p. 88 A: *σωφροσύνην τι καλεῖς καὶ δικαιοσύνην*; Phaedon. p. 103 C. Cratyl. p. 399 D. 421 A. et multis aliis locis. Deinde expectes: *προσδοκίαν γάρ τινα λέγω.* Sed *ἀσύνδετον* hoc nihil habet offensionis.

12. *εἴτε φόβον εἴτε δέος κ.*] Ammonius s. v. *Δέος· Δέος καὶ φόβος διαφέρει. Δέος μὲν γάρ ἐστι πολυχρόνιος κακοῦ ὑπόνοια· φόβος δὲ ἡ παραυτίκα πτόησις. διόπερ Ἡρόδοτος ἐν τῇ τετάρτῃ* (c. 115) *Ἡμέας ἔχει φόβος τε καὶ δέος.* Sed hoc discrimen saepe negligitur. de leg. V p. 746 E: *οὐδ' ἐκεῖνα φοβητέα, δείσαντα τὴν δόξασαν — σμικρολογίαν.* Ib. VII p. 819 A: *φοβοῦμαι μὲν καὶ ταῦτα — μᾶλλον δ' ἔτι δέδοικα τοὺς ἠμμένους κτέ.* Xenoph. Mem. III 5, 6. al. *Stallb.* Conf. Lach. p. 198 B: *δέος γὰρ εἶναι προσδοκίαν μέλλοντος κακοῦ.* Aristot. Eth. Nic. III 9: *διὸ καὶ τὸν φόβον ὁρίζονται προσδοκίαν κακοῦ*, quae verba haud inepte ad hunc locum Protagorae retuleris, cf. ad p. 352 C ann.

E καὶ Ἱππίᾳ δέος τε καὶ φόβος εἶναι τοῦτο, Προδίκῳ δὲ δέος, φόβος δ' οὔ. Ἀλλ' οὐδέν, ἔφην ἐγώ, ὦ Πρόδικε, διαφέρει· ἀλλὰ τόδε. εἰ ἀληθῆ τὰ ἔμπροσθέν ἐστιν, ἆρά τις ἀνθρώπων ἐθελήσει ἐπὶ ταῦτα ἰέναι, ἃ δέδοικεν, ἐξὸν ἐπὶ ἃ μή; ἢ ἀδύνατον ἐκ τῶν ὡμολογημένων; ἃ γὰρ δέδοικεν, ὡμολόγηται ἡγεῖσθαι κακὰ εἶναι· ἃ δὲ ἡγεῖται κακά, οὐδένα οὔτε ἰέναι ἐπὶ ταῦτα οὔτε λαμβά-
359 νειν ἑκόντα. Ἔδόκει καὶ ταῦτα πᾶσιν.

Cap. XXXIX. Οὕτω δὴ τούτων ὑποκειμένων, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Πρόδικέ τε καὶ Ἱππία, ἀπολογείσθω ἡμῖν Πρωταγόρας ὅδε, ἃ τὸ πρῶτον ἀπεκρίνατο, πῶς ὀρθῶς ἔχει, μὴ ἃ τὸ πρῶτον παντάπασι· τότε μὲν γὰρ δὴ πέντε ὄντων μορίων τῆς ἀρετῆς οὐδὲν ἔφη εἶναι τὸ ἕτερον οἷον τὸ ἕτερον, ἰδίαν δὲ αὐτοῦ ἕκαστον ἔχειν δύναμιν· ἀλλ' οὐ ταῦτα λέγω, ἀλλ' ἃ τὸ ὕστερον εἶπε. τὸ γὰρ ὕστερον ἔφη τὰ μὲν τέτταρα ἐπιεικῶς παραπλήσια
B ἀλλήλοις εἶναι, τὸ δὲ ἓν πάνυ πολὺ διαφέρειν τῶν ἄλλων, τὴν ἀνδρείαν. γνώσεσθαι δέ μ' ἔφη τεκμηρίῳ τῷδε· εὑρήσεις γάρ, ὦ Σώκρατες, ἀνθρώπους ἀνοσιωτάτους μὲν ὄντας καὶ ἀδικωτάτους καὶ ἀκολαστοτάτους καὶ ἀμαθεστάτους, ἀνδρειοτάτους δέ· ᾧ γνώσει ὅτι πολὺ διαφέρει ἡ ἀνδρεία τῶν ἄλλων μορίων τῆς ἀρετῆς. καὶ ἐγὼ εὐθὺς τότε πάνυ ἐθαύμασα τὴν ἀπόκρισιν καὶ ἔτι μᾶλλον, ἐπειδὴ ταῦτα μεθ' ὑμῶν διεξῆλθον. ἠρόμην δ' οὖν τοῦτον, εἰ τοὺς ἀνδρείους λέγοι θαρραλέους.
C ὁ δέ, καὶ ἵτας γ', ἔφη. μέμνησαι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Πρωταγόρα, ταῦτα ἀποκρινόμενος; Ὡμολόγει. Ἴθι δή, ἔφην ἐγώ, εἰπὲ ἡμῖν, ἐπὶ τί λέγεις ἵτας εἶναι τοὺς ἀνδρείους;

2. ἐγώ, ὦ *Πρόδικε* Bekker: ὦ om. BT. 10. ὦ *Πρόδικέ* apogr. Venet. 189: ὦ om. BT. 15. ἃ B: ὃ T. 17. *πάνυ πολὺ* B: ut p. 349 D, *πάνυ* om. T. 27. *ἀποκρινόμενος* BT: *ἀποκρινάμενος* suasit Cobet, sed cf. Krüger 53, 2, 9. 28. *ἐπὶ τί* BT: *ἐπὶ τίνα*, quod in B superscriptum est, recepit Bekker eumque Stallbaum aliique secuti sunt. Recte autem Ast et Schanz

3. *ἀλλὰ τόδε*] Intell. *διαφέρει*. Nihil, inquit, istud interest, sed hoc quaeritur: si vera sunt quae antea diximus, num quisquam sua sponte appetet quae metuit, quum quae non metuit, possit appetere?

6. *ὡμολόγηται ἡγεῖσθαι κακὰ εἶναι*] Nam quae quis metuit, ea concessum est illum pro malis habere.

12. *μὴ ἃ τὸ πρῶτον*] p. 329 D sqq.

16. *τὸ γὰρ ὕστερον*] v. p. 349 B—D.

ἦ ἐφ' ἅπερ οἱ δειλοί; Οὐκ ἔφη. Οὐκοῦν ἐφ' ἕτερα. Ναί, ἦ δ' ὅς. Πότερον οἱ μὲν δειλοὶ ἐπὶ τὰ θαρραλέα ἔρχονται, οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ἐπὶ τὰ δεινά; Λέγεται δή, ὦ Σώκρατες, οὕτως ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ἀληθῆ, ἔφην ἐγώ, λέγεις· ἀλλ' οὐ τοῦτο ἐρωτῶ, ἀλλὰ σὺ ἐπὶ τί φῂς ἴτας εἶναι τοὺς ἀνδρείους; ἆρ' ἐπὶ τὰ δεινά, ἡγουμένους δεινὰ εἶναι, ἢ ἐπὶ τὰ μή; Ἀλλὰ τοῦτό γ', ἔφη, ἐν οἷς σὺ ἔλεγες τοῖς λόγοις ἀπεδείχθη ἄρτι ὅτι ἀδύνατον. Καὶ τοῦτο, ἔφην ἐγώ, ἀληθὲς λέγεις. ὥστ' εἰ τοῦτο ὀρθῶς ἀπεδείχθη, ἐπὶ μὲν ἃ δεινὰ ἡγεῖται εἶναι οὐδεὶς ἔρχεται, ἐπειδὴ τὸ ἥττω εἶναι ἑαυτοῦ εὑρέθη ἀμαθία οὖσα. Ὡμολόγει. Ἀλλὰ μὴν ἐπὶ ἃ γε θαρροῦσι πάντες αὖ ἔρχονται, καὶ δειλοὶ καὶ ἀνδρεῖοι, καὶ ταύτῃ γε ἐπὶ τὰ αὐτὰ ἔρχονται οἵ δειλοί τε καὶ οἱ ἀνδρεῖοι. Ἀλλὰ μέντοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, πᾶν γε τοὐναντίον ἐστὶν ἐπὶ

posuerunt *τί*, quod sequente plurali iteratur in proximis *ἐπὶ τί φῂς ἴτας εἶναι κτἑ.* v. ad p. 357 E et Phaedon. p. 58 C al. 1. *ἦ*, quod Heindorf de coniectura dederat, B: ἢ T. 3. *δεινὰ* corr. apogr. Parisin. 1811: *δειλὰ* BT, quae permutatio etiam p. 160 occurrit. 11. *εὑρέθη* T: *εὑρέθη ἡ* B. 14. *οἱ ἀνδρεῖοι* B: *ἀνάνδρειοι* T.

2. *Πότερον — δεινά*] *πότερον* quum dicebat Socrates, cogitatio eius iam advertebatur ad paulo inferius illata (ἢ) *ἐπὶ τὰ αὐτὰ ἔρχονται οἵ δειλοί τε καὶ οἱ ἀνδρεῖοι*. Similis ratio obtinet de leg. I p. 626 C: *πότερ' οὖν δὴ πόλεσι μὲν πρὸς πόλεις ὀρθὸν τοῦτ' ἐστί, κώμῃ δὲ πρὸς κώμην ἕτερον; Οὐδαμῶς. Ἀλλὰ ταὐτόν;*

ἐπὶ τὰ θαρραλέα ἔρχονται] haec explicantur proximis verbis *ἐπὶ ἃ γε θαρροῦσιν ἔρχονται*, et significant *τὰ θαρραλέα* h. l. eadem ac *τὰ μὴ δεινά* s. *τὰ μὴ παρέχοντα δέος*.

7. *ἐν οἷς σὺ ἔλεγες τοῖς λόγοις*] H. e. *ἐν τοῖς λόγοις, οὓς σὺ ἔλεγες*. Verba *ἀλλὰ τοῦτό γ'* referuntur ad priorem partem interrogationis: *ἆρ ἐπὶ τὰ δεινά, ἡγουμένους δεινὰ εἶναι*. *Stallb.*

11. *εὑρέθη ἀμαθία οὖσα*] Frequenti nec tamen constanti sermonis usu participium praedicato accommodatum. v. ad p. 354 C. Astius totum hoc: *ἐπειδὴ τὸ ἥττ. — οὖσα* pro alieno eoque inepto additamento habet, sed quum hic quae dicuntur *δεινά*, eadem sint *κακά*, ad ea non accedit nisi qui ratione et sapientia destitutus est. Itaque si qui sunt, qui cupiditatibus incitati (*ἥττονες ἑαυτῶν*) ad *τὰ δεινά* ferantur, eos illuc *ἀμαθία* quaedam perducit, quum quantum mali suscipiant, non exputent. v. ann. ad p. 345 D.

12. *Ἀλλὰ μὴν ἐπὶ ἃ γε θαρροῦσι*] Repetito superioris disputationis argumento, quid porro inde consequatur, explicare pergit. Et primo quidem ex eo, quod concessum erat quum fortes tum ignavos audacter ad ea accedere, ad quae accedant, argute concludit hac ratione effici, ut utrique ad eadem prorsus accedere iudicandi sint. *Stallb.*

ἃ οἵ τε δειλοὶ ἔρχονται καὶ οἱ ἀνδρεῖοι. αὐτίκα εἰς τὸν πόλεμον οἱ μὲν ἐθέλουσιν ἰέναι, οἱ δὲ οὐκ ἐθέλουσι. Πότερον, ἔφην ἐγώ, καλὸν ὂν ἰέναι ἢ αἰσχρόν; Καλόν, ἔφη. Οὐκοῦν εἴπερ καλόν, καὶ ἀγαθὸν ὡμολογήσαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν; τὰς γὰρ καλὰς πράξεις ἁπάσας ἀγαθὰς ὡμολογήσαμεν. Ἀληθῆ λέγεις, καὶ ἀεὶ ἔμοιγε δοκεῖ οὕτως. Ὀρθῶς γε, ἔφην ἐγώ. ἀλλὰ ποτέρους φῂς εἰς
360 τὸν πόλεμον οὐκ ἐθέλειν ἰέναι, καλὸν ὂν καὶ ἀγαθόν; Τοὺς δειλούς, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, εἴπερ καλὸν καὶ ἀγαθόν, καὶ ἡδύ; Ὡμολόγηται γοῦν, ἔφη. Ἆρ' οὖν γιγνώσκοντες οἱ δειλοὶ οὐκ ἐθέλουσιν ἰέναι ἐπὶ τὸ κάλλιόν τε καὶ ἄμεινον καὶ ἥδιον; Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐὰν ὁμολογῶμεν, ἔφη, διαφθεροῦμεν τὰς ἔμπροσθεν ὁμολογίας. Τί δ' ὁ ἀνδρεῖος; οὐκ ἐπὶ τὸ κάλλιόν τε καὶ ἄμεινον καὶ ἥδιον ἔρχεται; Ἀνάγκη, ἔφη, ὁμολογεῖν.
B Οὐκοῦν ὅλως οἱ ἀνδρεῖοι οὐκ αἰσχροὺς φόβους φοβοῦνται, ὅταν φοβῶνται, οὐδὲ αἰσχρὰ θάρρη θαρροῦσιν; Ἀληθῆ, ἔφη. Εἰ δὲ μὴ αἰσχρά, ἆρ' οὐ καλά; Ὡμολόγει. Εἰ δὲ καλά, καὶ ἀγαθά; Ναί. Οὐκοῦν καὶ οἱ δειλοὶ καὶ οἱ θρασεῖς καὶ οἱ μαινόμενοι τοὐναντίον αἰσχρούς τε φόβους φοβοῦνται καὶ αἰσχρὰ θάρρη θαρροῦσιν; Ὡμολόγει. Θαρροῦσι δὲ τὰ αἰσχρὰ καὶ κακὰ δι' ἄλλο

7. *φῂς εἰς* apographa: *φήσεις* BT. 11. *τὸ κάλλιόν τε* Stephanus: *τὸ καλόν τε* BT, vid. ad Criton. p. 54 C, Phaedon. p. 98 E. 20. *θρασεῖς* T: *θαρσεῖς* B, illa forma legitur etiam in Par. A de leg. I p. 630: *τῶν μισθοφόρων . . οἱ πλεῖστοι γίγνονται θρασεῖς καὶ ἄδικοι καὶ ὑβρισταὶ καὶ ἀφρονέστατοι σχεδὸν ἁπάντων*, eodemque loco declaratur rectissime *τοὺς θρασεῖς* hic cum insanis coniunctos esse, quia utrique, cum timidi (*οἱ δειλοί*) turpiter metuant, turpi sunt confidentia. cf. supra p. 350 B.

1. *αὐτίκα εἰς τὸν π.*] veluti, ne longe hinc abeam: so z. B. gleich. Mox *καλὸν ὄν* est: quum pulchrum sit.

4. *καὶ ἀγαθὸν ὡμολογ.*] p. 358 B.

9. *Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ — καὶ ἡδύ;*] Nonne, inquam, si pulcrum et bonum est, etiam iucundum erit?

16. *Οὐκοῦν ὅλως — θαρροῦσιν*] Omnino igitur fortes non turpi afficiuntur timore, si quando timeant, neque turpi confidentia repleti sunt? Sunt igitur, quae fortes timeant, sed ea re vera mala sunt. De coniunctione et constructione verborum *αἰσχροὺς φόβους φοβεῖσθαι* et *αἰσχρὰ θάρρη θαρρεῖν* v. Lobeck Paralip. I p. 507 et p. 513 sq. Ut hoc loco, ita *οὐκ* post *οὐκοῦν* infertur Phileb. p. 43 D: *οὐκοῦν οὐκ ἂν εἴη τὸ μὴ λυπεῖσθαί ποτε ταὐτὸν τῷ χαίρειν*; Prot. *Πῶς γὰρ ἄν*;

τι ἢ δι' ἄγνοιαν καὶ ἀμαθίαν; Οὕτως ἔχει, ἔφη. Τί C
οὖν; τοῦτο δι' ὃ δειλοί εἰσιν οἱ δειλοί, δειλίαν ἢ ἀν-
δρείαν καλεῖς; Δειλίαν ἔγωγ', ἔφη. Δειλοὶ δὲ οὐ διὰ
τὴν τῶν δεινῶν ἀμαθίαν ἐφάνησαν ὄντες; Πάνυ γ', ἔφη.
Διὰ ταύτην ἄρα τὴν ἀμαθίαν δειλοί εἰσιν; Ὡμολόγει.
Δι' ὃ δὲ δειλοί εἰσι, δειλία ὁμολογεῖται παρὰ σοῦ;
Συνέφη. Οὐκοῦν ἡ τῶν δεινῶν καὶ μὴ δεινῶν ἀμαθία
δειλία ἂν εἴη; Ἐπένευσεν. Ἀλλὰ μήν, ἦν δ' ἐγώ, ἐναντίον D
ἀνδρεία δειλία. Ἔφη. Οὐκοῦν ἡ τῶν δεινῶν καὶ μὴ δει-
νῶν σοφία ἐναντία τῇ τούτων ἀμαθίᾳ ἐστί; Καὶ ἐνταῦθα
ἔτι ἐπένευσεν. Ἡ δὲ τούτων ἀμαθία δειλία; Πάνυ μόγις
ἐνταῦθα ἐπένευσεν. Ἡ σοφία ἄρα τῶν δεινῶν καὶ μὴ
δεινῶν ἀνδρεία ἐστίν, ἐναντία οὖσα τῇ τούτων ἀμαθίᾳ;
οὐκέτι ἐνταῦθα οὔτ' ἐπινεῦσαι ἠθέλησεν ἐσίγα τε· καὶ
ἐγὼ εἶπον· Τί δή, ὦ Πρωταγόρα, οὔτε σὺ φῂς ἃ ἐρωτῶ
οὔτε ἀπόφῃς; Αὐτός, ἔφη, πέρανον. Ἕν γ', ἔφην ἐγώ,
μόνον ἐρόμενος ἔτι σέ, εἴ σοι ὥσπερ τὸ πρῶτον ἔτι E
δοκοῦσιν εἶναί τινες ἄνθρωποι ἀμαθέστατοι μέν, ἀνδρειό-
τατοι δέ. Φιλονεικεῖν μοι, ἔφη, δοκεῖς, ὦ Σώκρατες,
τὸ ἐμὲ εἶναι τὸν ἀποκρινόμενον. χαριοῦμαι οὖν σοι,
καὶ λέγω ὅτι ἐκ τῶν ὡμολογημένων ἀδύνατόν μοι
δοκεῖ εἶναι.

Cap. XL. Οὗτοι, ἦν δ' ἐγώ, ἄλλου ἕνεκα ἐρωτῶ
πάντα ταῦτα ἢ σκέψασθαι βουλόμενος, πῶς ποτ' ἔχει τὰ
περὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τί ποτ' ἐστὶν αὐτὸ ἡ ἀρετή. οἶδα

19. *Φιλονεικεῖν — τὸ ἐμὲ εἶναι*: Schanz, qui *φιλονικεῖν* dedit ut p. 336 D etiam *φιλόνικος* et *συμφιλονικεῖν*, putat *πρὸς τὸ ἐμὲ εἶναι* scribendum esse, quae est huius verbi solita constructio.

14. *οὐκέτι οὔτ' ἐπινεῦσαι ἠθέλ. ἐσίγα τε*] Hic non iam neque nutu, neque voce sententiam suam aperuit. Eodem modo *τε* post *οὔτε* illatum p. 347 E. p. 351 A. p. 361 E. p. 309 B, ubi v. ann.

19. *Φιλονεικεῖν — τὸ ἐμὲ εἶναι*] *φιλονεικεῖν* pertinaciter contendere h. l. cum accusativo positum est. Plerumque *πρός* additum reperitur, ut de rep. p. 338 A: *προσεποιεῖτο δὲ φιλονεικεῖν πρὸς τὸ ἐμὲ εἶναι τὸν ἀποκρινόμενον*. Supra p. 336 E: *φιλόνεικός ἐστι πρὸς ὃ ἂν ὁρμήσῃ*. Eodem tamen modo cum simplici accusativo hoc verbum iunxit Thucydides V 111, 4: *καὶ οὐκ ἀπρεπὲς νομιεῖτε — μὴ τὰ χείρω φιλονεικῆσαι*.

25. *τί ποτ' ἐστὶν αὐτὸ ἡ ἀρετή*] quid tandem virtus ipsa per se sit. Theaet. p. 146 E: *γνῶναι ἐπιστήμην αὐτὸ ὅ τί ποτ' ἐστίν*. symp. p. 211 C: *καὶ γνῷ αὐτὸ τελευτῶν ὃ ἐστι καλόν* h. e. atque ad extremum

361 γὰρ ὅτι, τούτου φανεροῦ γενομένου, μάλιστα ἂν κατάδηλον γένοιτο ἐκεῖνο, περὶ οὗ ἐγώ τε καὶ σὺ μακρὸν λόγον ἑκάτερος ἀπετείναμεν, ἐγὼ μὲν λέγων ὡς οὐ διδακτὸν ἀρετή, σὺ δ' ὡς διδακτόν. καί μοι δοκεῖ ἡμῶν ἡ ἄρτι ἔξοδος τῶν λόγων ὥσπερ ἄνθρωπος κατηγορεῖν τε καὶ καταγελᾶν καὶ, εἰ φωνὴν λάβοι, εἰπεῖν ἂν ὅτι ἄτοποί γ' ἐστέ, ὦ Σώκρατές τε καὶ Πρωταγόρα· σὺ μὲν λέγων ὅτι οὐ διδακτόν ἐστιν ἡ ἀρετὴ ἐν τοῖς ἔμ-
B προσθεν, νῦν σεαυτῷ τἀναντία σπεύδεις, ἐπιχειρῶν ἀποδεῖξαι ὡς πάντα χρήματά ἐστιν ἐπιστήμη, καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ ἀνδρεία, ᾧ τρόπῳ μάλιστ' ἂν διδακτὸν φανείη ἡ ἀρετή. εἰ μὲν γὰρ ἄλλο τι ἦν ἢ ἐπιστήμη ἡ ἀρετή, ὥσπερ Πρωταγόρας ἐπεχείρει λέγειν, σαφῶς οὐκ ἂν ἦν διδακτόν· νῦν δὲ εἰ φανήσεται ἐπιστήμη ὅλον, ὡς σὺ σπεύδεις, ὦ Σώκρατες, θαυμάσιον ἔσται μὴ διδακτὸν ὄν. Πρωταγόρας δ' αὖ διδακτὸν τότε
C ὑποθέμενος νῦν τοὐναντίον ἔοικε σπεύδοντι, ὀλίγου πάντα μᾶλλον φανῆναι αὐτὸ ἢ ἐπιστήμην· καὶ οὕτως ἂν ἥκιστα εἴη διδακτόν. ἐγὼ οὖν, ὦ Πρωταγόρα, πάντα ταῦτα καθορῶν ἄνω κάτω ταραττόμενα δεινῶς, πᾶσαν προθυμίαν ἔχω καταφανῆ αὐτὰ γενέσθαι, καὶ βουλοίμην

8. ἡ ἀρετὴ T: ἀρετὴ B, cf. p. 320 B. ἔμπροσθε Bekker scripsit cum Parisino 1809 et hanc formam ante consonam praebet etiam optimus liber Platonicus Paris. A de leg. p. 688 C, 773 E, 925 A, sed idem *ν* addit aliis locis, ut ibid. p. 772 E, 920 D. v. Lobeck ad Phrynich. p. 284. In inscriptionibus Atticis tantum non semper exhibetur forma ἔμπροσθεν. 15. ἐπιστήμη ὅλον BT: Bekker retinuit olim vulgatam lectionem ὄν, sed v. Menon. p. 81 D, ubi ὅλον eodem modo dicitur.

cognoscat ipsam pulchritudinis *ἰδέαν*.

2. *μακρὸν λόγον — ἀπετείναμεν*] V p. 335 C. p. 336 C.

8. *ἐν τοῖς ἔμπροσθεν*] V. p. 320 B.

9. *νῦν σεαυτῷ τἀναντία σπεύδεις*] Criton. p. 45 C: *καὶ τοιαῦτα σπεύδεις περὶ σεαυτὸν γενέσθαι, ἅπερ ἂν καὶ οἱ ἐχθροί σου σπεύσαιέν τε καὶ ἔσπευσαν.* Gorg. p. 455 C: *καὶ τὸ σὸν σπεύδειν. Stallb.*

10. *ὡς πάντα χρήματα —*] omnes res i. e. omnes partes virtutis esse scientiam, et iustitiam et temperantiam et fortitudinem. *χρήματα*, ut saepe, ad orationem amplificandam adiectum. v. p. 312 C.

15. *θαυμάσιον ἔσται μὴ δ. ὄν*] Sophocl. Oed. R. 289: *πάλαι δὲ μὴ παρὼν θαυμάζεται.*

17. *νῦν τοὐναντίον ἔοικε σπεύδοντι*] nunc contrarium videtur contendere. De republ. III p. 414 C: *ὡς ἔοικας, ἔφη, ὀκνοῦντι λέγειν.* Phaedon. p. 87 E: *ἔοικεν ἁπτομένῳ.* apol. p. 27 A: *ἔοικε γὰρ ὥσπερ αἰνίγμα ξυντιθέντι.* Menon. p. 80 D: *νῦν μέντοι ὅμοιος εἶ οὐκ εἰδότι. Stallb.* Conf. Krüger Gr. 56. 4, 9.

ἂν ταῦτα διεξελθόντας ἡμᾶς ἐξελθεῖν καὶ ἐπὶ τὴν ἀρετὴν ὅ τι ἐστί, καὶ πάλιν ἐπισκέψασθαι περὶ αὐτοῦ, εἴτε διδακτὸν εἴτε μὴ διδακτόν, μὴ πολλάκις ἡμᾶς ὁ Ἐπιμηθεὺς ἐκεῖνος καὶ ἐν τῇ σκέψει σφήλῃ ἐξαπατήσας, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ διανομῇ ἠμέλησεν ἡμῶν, ὡς φῂς σύ. ἤρεσεν οὖν μοι καὶ ἐν τῷ μύθῳ ὁ Προμηθεὺς μᾶλλον τοῦ Ἐπιμηθέως· ᾧ χρώμενος ἐγὼ καὶ προμηθούμενος ὑπὲρ τοῦ βίου τοῦ ἐμαυτοῦ παντὸς πάντα ταῦτα πραγματεύομαι καί, εἰ σὺ ἐθέλοις, ὅπερ καὶ κατ' ἀρχὰς ἔλεγον, μετὰ σοῦ ἂν ἥδιστα ταῦτα συνδιασκοποίην. Καὶ ὁ Πρωταγόρας, Ἐγὼ μέν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐπαινῶ σου τὴν προθυμίαν καὶ τὴν διέξοδον τῶν λόγων. καὶ γὰρ οὔτε τἆλλα οἶμαι κακὸς εἶναι ἄνθρωπος, φθονερός τε ἥκιστ' ἀνθρώπων· ἐπεὶ καὶ περὶ σοῦ πρὸς πολλοὺς δὴ εἴρηκα, ὅτι ὧν ἐντυχγάνω πολὺ μάλιστα ἄγαμαι σέ, τῶν μὲν τηλικούτων καὶ πάνυ· καὶ λέγω γε ὅτι οὐκ ἂν θαυμάζοιμι, εἰ τῶν ἐλλογίμων γένοιο ἀνδρῶν ἐπὶ σοφίᾳ.

1. *ἐξελθεῖν* suspectum est; in T memoratur lectio *ἐλθεῖν* quae fortasse causa fuit praepositionis *ἐπί* inserendae, quae h. l. magnopere molesta est. Scribendum videtur *διελθεῖν* vel *διεξελθεῖν καὶ τὴν ἀρετὴν κτέ.* *καὶ ἐπὶ τὴν ἀρετήν* BT: *καί* abiecit Bekker probante Astio. Sed Socrates, praeterquam quod illa, de quibus erat disputatum, vult dilucidius explicari, *etiam* vim et naturam virtutis in illustriore luce ponendam arbitratur. 9. *εἰ σὺ* T: *εἴ σοι* B.

3. *μὴ πολλάκις ἡμᾶς ὁ Ἐπιμ.*] ne *forte* Epimetheus ille etc. De republ. IV p. 424 C: *μὴ πολλάκις τὸν ποιητήν τις οἴηται λέγειν.* Ibid. IX p. 584 B: *ἵνα μὴ πολλάκις οἰηθῇς.* Crit. p. 113 A: *μὴ πολλάκις ἀκούοντες — θαυμάσητε. Stallb.*

4. *ὥσπερ καὶ ἐν τῇ διανομῇ*] Respicitur ad p. 321 C. D. Partic. *καί*, ut solet, in comparatione repetita est, v. Phaedon. p. 76 E: *ὥσπερ καὶ ταῦτα ἔστιν, οὕτως καὶ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν εἶναι.* Plura dedit Stallbaum. ad Gorg. p. 457 E.

7. *ᾧ χρώμενος ἐγὼ καὶ προμ.*]illumque amplectens ego et toti vitae meae prospiciens, haec omnia ago, cf. p. 316 C: *ὀρθῶς προμηθεῖ ὑπὲρ ἐμοῦ.*

9. *ὅπερ καὶ κατ' ἀρχὰς ἔλεγον*] p. 348 C. D.

14. *πρὸς πολλοὺς δὴ εἴρηκα*] nam etiam de te multis *iam* professus sum. Phaedon. p. 68 A: *πολλοὶ δὴ ἑκόντες ἠθέλησαν εἰς Ἅιδου ἐλθεῖν.* Ibid. p. 108 D: *πολλὰ δὴ ἀκήκοα.* Xenoph. Cyrop. IV 2, 25: *ὃ πολλοῖς δὴ συμβεβηκός.* — *τῶν μὲν τηλικούτων καὶ πάνυ.* Socratem adhuc iuvenem in hoc libro loquentem induci apparet ex p. 314 B, ubi ipse ad Hippocratem: *ταῦτα οὖν σκοπώμεθα καὶ μετὰ τῶν πρεσβυτέρων ἡμῶν· ἡμεῖς γὰρ ἔτι νέοι. Stallb.*

17. *εἰ τῶν ἐλλογίμων γένοιο*] His comparari possunt ea quae de Isocrate auguratur Socrates Phaedr. p. 279 A: *οὐδὲν*

καὶ περὶ τούτων δὲ εἰσαῦθις, ὅταν βούλῃ, διέξιμεν· νῦν
362 δ' ὥρα ἤδη καὶ ἐπ' ἄλλο τι τρέπεσθαι. Ἀλλ', ἦν δ' ἐγώ, οὕτω χρὴ ποιεῖν, εἴ σοι δοκεῖ. καὶ γὰρ ἐμοὶ οἷπερ ἔφην ἰέναι πάλαι ὥρα, ἀλλὰ Καλλίᾳ τῷ καλῷ χαριζόμενος παρέμεινα.

Ταῦτ' εἰπόντες καὶ ἀκούσαντες ἀπῆμεν.

ἂν γένοιτο θαυμαστόν, προϊούσης τῆς ἡλικίας εἰ περὶ αὐτούς τε τοὺς λόγους, οἷς νῦν ἐπιχειρεῖ, πλέον ἢ παίδων διενέγκοι τῶν πώποτε ἀψαμένων λόγων κτέ.

1. *νῦν δ' ὥρα — τρέπεσθαι*] nunc vero tempus est ad aliud quid accedere. Theaet. p. 145 B: *ὥρα τοίνυν — σοὶ μὲν ἐπιδεικνύναι, ἐμοὶ δὲ σκοπεῖσθαι.* Phaed. p. 115 A. Phileb. p. 62 E. v. Krüger Gr. 50. 6, 4.

3. *οἷπερ ἔφην*] Supra p. 335 C Socrates dixerat aliquo se ire oportere iamque surrexerat abiturus. Ad ea nisi respexisset, dicere debuit *ἀπιέναι*. Non igitur licet pro *οἷπερ* scribere *ὅπερ*.

4. *τῷ καλῷ*] De hoc Atticae urbanitatis blandimento vid. Stallbaum ad Hipp. mai. p. 281 A.

6. *ἀπῆμεν*] int. Socrates atque Hippocrates, qui in itinere ab illo discesserat.

Hoc loco facere non possum quin grato animo memorem Guilelmum Fritsch, gymnasii nostri professorem, summo me studio adiuvisse in emendandis erratis typographicis. Quare in textu nulla iam, opinor, restant praeter *σαφώτατον* p. 41 v. 13 pro *σοφώτατον*. praeterea autem quae corrigenda remanserunt, haec sunt:

In praefatione p. VII v. 19 a tertio loco addenda sunt verba: paucisque aliis. In prolegomenis p. 2 not. 7 initio quatuor versuum primae litterae *μ*, *ὁ*, *ρ*, *κ* prelum ultimum subeuntes turbatae sunt, p. 5 v. 10 factum pro factam et p. 7 not. 17 extr. pro de legendum est al. et p. 18 v. 6 *φύσεως*. Itemque p. 39 in not. ad Cap. I lege incedit pro incecedit, p. 41 not. crit. ad 12 v. 1 lege XII pro VIII, p. 43 in not. crit. extr. *ἤδειν* pro *ἤδειν*, p. 44 in not. 1 *Εὖ* pro *Εν*, p. 47 not. 1 extr. ex multis pro a multis et p. 99 not. crit. praefige 6 pro 7 ibique in not. exeget. 8 lege chorum pro chorus.

Denique casu nescio quo p. 102 in notis criticis haec interciderunt: 10. *πολλοῦ γὰρ ποιοῦμαι* BT: *περὶ πολλοῦ γὰρ ποιοῦμαι* Cobet, ego, si praepositione opus sit, maluerim *πολλοῦ γὰρ πέρι ποιοῦμαι*.

INDEX GRAECUS.

A.

ἀγάλματα θεῶν Prot. p. 322 A.
ἀγαλματοποιός P. 311 C.
ἄγαμαι P. 335 D.
ἀγαπᾶν contentum esse Gorg. p. 483 C.
ἀγνοεῖν ἀλλήλων G. 517 C.
ἀγοραῖος illiberalis P. 347 C.
ἀγορᾶς πληθούσης P. 309 A. G. 469 D.
ἀγροικότερον in formulis quibusdam frequentatum G. 462 E.
ἄγων et ἀγαγών confus. G. 461 C.
ἀγὼν λόγων P. 335 A.
ἀγωνιᾶν aestuare P. 333 E.
ἀδαμάντινοι λόγοι G. 519 A.
ἀδικεῖν pro ἠδικηκέναι G. 486 A. P. 310 D.
ἀδύνατον ὥστε P. 338 C.
ἀδύνατός τι P. 335 C.
ἀεὶ καὶ νῦν, nunc ut semper G. 523 A. — ἀεὶ τοί G. 499 B.
ἀειδές, τό, oppos. τῷ ὁρατῷ G. 493 B.
ἀθρόοι πολλοί G. 490 B.
αἱ μὲν —ἔνια δέ G. 450 C.
αἰδὼς καὶ νέμεσις vel δίκη P. 322 C.
αἱρεῖσθαι, praeferre G. 456 C.
αἱρεῖσθαι μᾶλλον G. 469 C.
αἵρεσις ambigue dicitur G. 513 A.
αἰτίαν ἔχειν bono sensu G. 503 C.
αἰτιᾶσθαί τινα αἴτιον εἶναι G. 518 B.
ἀκέφαλος μῦθος G. 505 D.
ἀκκίζεσθαι G. 497 A.
ἄκουε δή formula G. 523 A.
ἀκούειν pro ἀκηκοέναι G. 503 C. — obedire G. 488 B.
Ἀκούμενος et Ἀκουμενός P. 315 C.
ἀκρατία et ἀκρασία G. 525 A.
ἀκροᾶσθαί τινος, obedire alicui G. 488 B.
ἀλλά saepius repetitum P. 436 D. — post formulas iurandi G. 481 C.
ἀλλά — γε post εἰ μή positum G. 470 D.
ἀλλ' ἄρα — μή P. 312 A.
ἀλλ' ἤ et ἀλλ' ἦ G. 447 A.
ἀλλὰ μὲν δή G. 466 B. 471 A.
ἀλλ' ὁρᾷς P. 336 B.
ἀλλ' οὔ pro καὶ οὔ G. 494 B. 337 B. coll. P. 341 D.
ἀλλ' οὐ γάρ P. 336 A.
ἀλλ' οὖν γε P. 326 C. G. 470 D.
ἀλλ' οὗτοι — γε G. 450 E.
ἀλλόκοτος P. 346 A.
ἄλλος, praeterea G. 473 C. 480 D.
ἀλόγιστος καὶ ἄνανδρος G. 522 E.
ἀλόγως ambigue dictum G. 501 A.
ἅμα participio praemissum G. 520 C.
ἅμα et ἄρα permutata P. 355 B.
ἅμα μέν — ἅμα δέ G. 452 D.
ἄμεινον καὶ κάλλιον P. 360 A.
ἀμόθεν ποθέν G. 490 D.
ἀμπίσχειν c. dativ. P. 320 E.
ἀμύητοι dicuntur intemperantes G. 493 A. B.
ἀμφιεννύναι c. dat. P. 320 E. — de soleis inducendis non dicitur P. 321 B.
ἀμφισβητεῖν, dubitantem contendere G. 452 C. — ab ἐρίζειν discernendum P. 337 B.
ἀμφότερα absolute dictum G. 524 B.
ἄν ad ἐβούλετο et ἤθελον additum G. 516 C. — in oratione obliqua, quae ὑποθετικῶς intelligi non potest, omittitur G. 461 A. — e superioribus repetendum P. 356 D. — in sententia hypothetica, quae per imperfectum expressa est, omit-

titur G. 514 D. — participio additum G. 521 C. — post ὅτι c. optativo positum G. 482 D. — post ἕως non repetendum praecedente ἄν c. indicativo G. 506 B. — post relativa c. coniunctivo iuncta om. P. 345 D. — post relativa cum optativo iuncta etiam in oratione obliqua illatum G. 480 C. — repetitum in οὔτ' ἂν — οὔτ' ἄν G. 475 E.

ἄν ex αὖ corruptum P. 543 A. — ἂν οὖν et οὖν ἄν G. 475 D.

ἀναβολαὶ βραχεῖαι sunt τρίβωνες P. 342 B.

ἀναγκάζειν, argumentis cogere G. 472 B.

ἀναγκαῖός ἐστιν οὗτος τοῦτο ποιεῖν pro ἀναγκαῖόν ἐστι τοῦτον κτἑ. G. 448 D.

ἀνάγκη ταῦτα G. 475 B. 499 A.

ἀναγράφειν τινὰ εὐεργέτην G. 506 B.

ἀναίδην et ἀνέδην G. 494 E. P. 342 C.

ἀνακηρύττειν τινὰ εὐεργέτην G. 506 C.

ἀναλαμβάνειν τὸν λόγον G. 506 C.

ἀναλογίζεσθαι P. 332 D.

ἀναξία nomen substantivum P. 356 A.

ἀνάξιόν τινος, pretio alteri cedens P. 355 D.

ἀναπαύεσθαι P. 310 C.

ἀναπείθεσθαι καὶ μεταπίπτειν ἄνω καὶ κάτω G. 493 A.

ἀναρμοστεῖν G. 482 B.

ἀναρτᾶσθαι παράδειγμα G. 525C.

ἀνατιθέναι ἀπαρχὴν σοφίας P. 343 B.

ἀνατίθεσθαι, sententiam suam retractare G. 461 D. — de donariis P. 343 B.

ἀνδρεία, non ἀνδρία vehementia P. 310 D. — a θάρσος differt P. 351 B.

Ἀνδροτίων corruptum est in Ἀριστίων P. 315 C.

ἀνήνυτον κακόν G. 507 D.

ἀνήρ pro τις G. 484 A. — ubi ponatur sine articulo G. 521 E. P. 309 A.

ἄνθρωπος per contemptum additum G. 518 B. — articulo carere potest P. 355 A. — ἄνθρωποι ubi subiectum est generalius G. 514 E.

ἀνόητοι, intemperantes G. 493 A.

ἀνομολογούμενος G. 495 A.

ἀντευπάσχειν non dicitur G. 250E.

ἀντευποιεῖν et ἀντ' εὖ ποιεῖν G. 520 E.

ἀντί post comparativum ponitur G. 475 D. — ἀντί τινος εἶναι G. 526 A.

ἀντιλαμβάνεσθαι, reprehendere G. 505 E.

ἀντιπαρακαλεῖν G. 526 E.

ἀντίστροφον G. 464 B.

ἄνω τε καὶ κάτω μεταλαμβάνειν P. 356 D. ἄνω κάτω 361 C. — μεταβάλλεσθαι G. 481 D.

ἀνωφελής, noxius P. 334 A.

ἄξιόν ἐστι, iustum est P. 355 D.

ἀπαγορεύειν seq. μή P. 334 C.

ἀπάλαμνος P. 346 C.

ἀπαλλάγηθι εἰπών G. 491 B.

ἀπαλλάττεσθαι ἐκ διδασκάλων P. 326 C.

ἅπας in formula τὴν ἐναντίαν ἅπασαν ὁδὸν ἔρχεσθαι P. 317B.

ἀπατᾶν ὡς, fraudulenter persuadere P. 323 A sed v. annot.

ἄπειρος dictum ambigue G. 501A.

ἁπλοῦν τι ἐρωτᾶν G. 503 A.

ἀπό in form. ἔοικεν ἀπὸ τούτων G. 477 D.

ἀποβαίνει τινί τι P. 318 A.

ἀποδεικνύναι τινὰ ποιοῦντά τι G. 516 A. — sine ὄν G. 466 E.

ἀποδέχεσθαί τινος λέγοντος P. 324 C.

ἀποδέδωκε corruptum ex ἀπέδωκε P. 320 A. 328 B.

ἀποδιδράσκειν P. 310 C.

ἀποθέσθαι τι εἰσαῦθις G. 449 B.

ἀποκαλεῖν cum ignominiae significatione ponitur G. 512 C.

ἀποκέκριμαι passive dictum G. 463 C.

ἀποκρύπτειν γῆν P. 338 A.

ἀπολαμβάνεσθαι ἐν κακῷ G. 522 A.

ἀποπληροῦν τι ἐν ψυχῇ P. 329 C.

ἀπορεῖν c. acc. G. 524 A.

ἀποσείεσθαι de equis G. 484 A.

ἀποτείνειν sine casu obiecti positum G. 458 B. P. 329 A. — μακρὸν λόγον, συχνόν G. 465 E. λόγον et simil. P. 335 C. 361 A.

ἀποφαίνεσθαι τὴν ἑαυτοῦ γνώμην G. 466 E. P. 336 D.

ἄρα postpositum G. 519 B. P.

355 B. — in oratione aliunde suspensa P. 322 C.
ἆρ' οὖν tum in aiente tum in negante interrogatione positum G. 450 C.
ἀρετή sine articulo ponitur P. 320 B. 324 A. C. al.
ἀριθμητική et λογιστική quid differant G. 451 B. sqq.
ἄρνυσθαι μισθόν P. 349 A.
ἄρτι — τούτου πρόσθεν G. 467 B.
ἀρτοκόπος et ἀρτοποιός conf. G. 518 B.
ἀρχή τινος, imperium in aliquem P. 354 B.
ἀρχήν et τὴν ἀρχήν G. 468 C.
ἀσκέπτως ἔχειν τινός G. 501 C.
ἄσμενος, non ἄσμενος P. 317 D.
ἀτεχνῶς i. q. ἁπλῶς G. 419 A. — cum ἀτέχνως conf. G. 501 A.
ἀτιμία triplex G. 508 C.
ἄτιμοι, οἱ, dicuntur esse τοῦ ἐθέλοντος G. 508 C.
αὖθις αὖ P. 355 B.
αὔξειν τινὰ ἐλλόγιμον P. 327 C.
αὐτὸ δηλοῖ, non αὐτὰ δηλοῖ P. 329 B. coll. 324 A.
αὐτὰ ταῦτα i. q. δι' αὐτὰ ταῦτα P. 310 E.
αὐτίκα, exempli gratia G. 472 C. P. 359 E. — αὐτίκα μάλα P. 318 B.
αὐτίκα i. q. σμικρὸν ὕστερον G. 472 C.
αὐτό et αὐτὸ τοῦτο de eo, quod maxime respicitur G. 482 D. 509 E.
αὐτό per redundantiam additum G. 482 D.
αὐτὸ μόνον et αὐτὸ τοῦτο μόνον G. 500 B.
αὐτόθεν, ex ipsa re G. 470 E.
αὐτός ad subiectum indefinitum refertur, quod in infinitivo praecedenti latet G. 469 C. 520 E. — αὐτός, dominus G. 511 D. P. 314 D. — solus P. 320 D. al. — αὐτός et ἐκεῖνος ad idem subiectum relatum P. 310 D. — post subiectum illatum G. 482 D. — post relativa interpositum P. 325 A.
αὐτὸς ἐφ' ἑαυτοῦ P. 326 D.
ἀφανίζειν, ex hominum conspectu tollere G. 471 B.
ἄφετον νέμεσθαι P. 320 A.
ἀφθονία oppon. φθόνῳ P. 327 B.
ἀφθόνως ἔχειν τοῦ κνῆσθαι G. 494 C.
ἀφιέναι intransitive dictum P. 336 A.
ἄχθεσθαι c. accus. iunctum et ὑπέρ τινος G. 457 D. — ἀχθεσθήσομαι forma male ab Atticistis damnata G. 506 B. cf. de rep. X 603 E.

B.

βάθρα, subsellia scholastica P. 325 E. 315 C.
βαλάντιον et βαλλάντιον et βαλαντιοτόμοι G. 508 E.
βάραθρον G. 516 E.
βεβαιοῦσθαί τι παρά τινος G. 489 A.
βελτίονα et βελτίω P. 338 C.
βελτίων ἐκ βελτιόνων et sim. G. 512 D.
βιάσεσθαί τι P. 337 C.
βίος, res ad vitam sustentandam necessariae G. 486 C.
βίος ἀνατετραμμένος G. 481 C.
βλᾶκα et βλάκα G. 488 A.
βοήθεια ἑαυτῷ G. 522 D.
βούλεσθαι et δοκεῖν distinguuntur a Platone G. 466 D.
βουλεύεσθαι ὀρθῶς, sibi consulere G. 513 B.
βούλευμα et βούλημα G. 481 E.
βούλησις, ἡ, τοῦ ἄσματος, carminis consilium P. 344 A.
βραβευτὴς τῶν λόγων P. 338 B.

Γ.

γάρ, nämlich P. 328 B. 349 D. 351 C. — ad sententiam ex orationis serie eruendam refertur G. 493 E.
γέ in ironia G. 470 B.
γελοῖός τίς εἰμι τοῦτο ποιῶν P. 340 E.
γενναίως, confidenter, fortiter G. 492 D.
γίγνεσθαι de tempore dictum P. 320 A. — in conclusione valet idem ac εἶναι P. 325 B. — γενέσθαι cum εἶναι commutatum P. 340 B, cum λέγεσθαι P. 335 A.
γνήσιόν τι ἀπεργάσεσθαι G. 513 B.
γνῶθι σαυτόν septem sapientibus tribuitur P. 343 B.

γοῦν ex γ' ἄν corruptum P. 327 C.
γραμμαί, lineae P. 326 D.
γράμματα, formulae G. 484 A.
γράμματα μανθάνειν P. 325 E.
γραμματεῖον, non γραμμάτιον P. 326 D.
γυμνάσιον G. 493 E.

Δ.

δαί et δέ permut. G. 447 B.
δέ non praecedente μέν P. 310 A. — efficaciae causa apodosi additum P. 313 A. 325 C. 353 D. — duplex G. 512 A. — δέ et δή post οὕτω et τοῦτο illatum P. 313 E. — post ἔτι μέν P. 310 C. — δέ post οὕτω et ὡσαύτως P. 326 D. 328 A. — δέ, quum tamen G. 471 D. — δέ ubi γάρ exspectes G. 461 D. — annectit sententiam, quam Latine et Germanice per parenthesin exprimas G. 471 D. — δὲ ἄρα P. 325 C. — δὲ οὖν G. 513 D. P. 315 E.
δεῖ πολλοῦ μή seq. coniunct. G. 517 A.
δεῖ τοῦτο οὐδέν G. 491 D.
δείδω περί τινος et περί τινι P. 322 B.
δεῖν addito nominativo c. infinitivo P. 316 C. — post ἡγεῖσθαι omittitur P. 346 B.
δεινοὶ καὶ σοφοί dicuntur sophistae P. 341 A. — δειλά et δεινά confusa P. 359 C.
δεινὸν οὐδὲν μή G. 520 D.
δέος et φόβος distinguuntur P. 358 D.
δέχεσθαι μᾶλλον ἀντί τινος abundanter dictum G. 475 D.
δή ironice positum G. 490 B. 500 C. P. 320 A. 342 B. — post πολλοί et πολλάκις P. 361 E.
δηλοῖ, manifestum est G. 483 D.
δῆλον ὅτι reliquae orationi παρενθέτως interiectum G. 487 D.
δημηγορεῖν G. 482 C. P. 336 B.
δημηγορία ars poetica vocatur G. 502 D.
δημηγορικά G. 482 E.
δημοσιεύειν de medicis publicis G. 514 D.
διὰ δικαιοσύνης ἰέναι P. 323 A.
διὰ ἑαυτῶν συνεῖναι et sim. P. 347 C.
διαθεῖν, cursu contendere P. 335 D.
διαιρεῖσθαι, disceptare P. 314 B. — explicare G. 495 C coll. P. 339 A.
διαιτηταί P. 337 E.
διαλύειν τὸν λόγον G. 458 B.
διανοεῖσθαι ὥς τινος νομίζοντος G. 472 D.
διαπρέπω verbum probum G. 485 C.
διατελεῖ pro διατελεῖ ὤν dictum P. 345 C.
διατριβαὶ καὶ λόγοι G. 484 E.
διατρίβειν σμικρὰ ἄττα P. 316 A.
διαφέρειν c. infinitivo G. 517 B. P. 328 B.
διαφερόντως τῶν ἄλλων G. 479 D. E. P. 328 B.
διαφθείρειν τοὺς λόγους G. 495 B. — τὴν συνουσίαν P. p. 338 D.
διδασκαλία χορῶν G. 501 E.
διδάσκειν et διδάσκεσθαι, instituendum curare P. 324 D. — de leniore reprehensione P. 323 D.
διδόναι ἔλεγχον, refutandi potestatem dare G. 474 B.
διέξοδοι λόγων et διεξελθεῖν τῷ λόγῳ P. 326 A.
διιέναι τῷ λόγῳ G. 505 E.
δικαιοσύνη pro δικαστική G. 464 B. P. 323 B.
δικαιότης G. 507 E. P. 331 B.
δίκη καὶ αἰδώς P. 322 C.
Διονύσιον, τό, templum Bacchi G. 472 A.
Διὸς φυλακαί P. 321 D.
διωκάθω G. 483 A.
δοκεῖ μοι, rectae orationi praemissum G. 460 A. P. 314 C.
δοκεῖ μοι τοῦτο, placet mihi, probatur mihi P. 333 C. 352 B.
δοκεῖν et βούλεσθαι distinguuntur G. 466 D.
δολιχοδρόμοι P. 335 D.
δόλιχος P. 335 E. — δόλιχον τοῦ λόγου κατατείνειν P. 329 A.
δόξαν ταῦτα P. 314 C.
δύναμις, vis et natura G. 447 C. P. 356 D.
δύνασθαί τι P. 324 A. 335 C.
δυνατός τι P. 324 A.
δυοῖν et δυεῖν passim confusa G. 481 D.

δυσχεραίνειν ἐν τοῖς λόγοις G. 450 E.
δυσχερὴς λόγος P. 333 D.

E.

ἔα est mirantis et indignantis P. 314 D.
ἐᾶν i. q. *χαίρειν ἐᾶν* G. 512 D.
ἐὰν δὲ βούλῃ P. 348 A.
ἐᾶν περί τινος omisso *λέγειν* P. 347 C. Alcib. I 113 D.
ἐγγίγνεταί μοι χρόνος P. 339 E.
ἐγγυᾶσθαί τινα P. 336 D.
ἐγγὺς δηλῶσαί τι, ita declarare ut prope ad rem accedas G. 453 A. — *ἐγγύς τι* G. 520 A.
ἐγώ repetitum P. 317 D.
ἐγώ σοι ἐρῶ post interrog. positum G. 487 B.
ἔδοξα ἀκοῦσαι, mihi visus sum audire P. 315 E.
εἰ c. indicat. post optativ. et *ἄν* illatum P. 336 C. — duplex G. 463 C. — repetitum P. 325 A. — post *ἐάν* illatum G. 470 A. — num apud solutae orationis scriptores sit utinam G. 456 A. — *εἰ ἐθέλεις* sequente futuro P. 324 A. — seq. optativo P. 342 D.
εἰ γαρ . . εἴη utinam sit P. 310 D.
εἶθ' scriptum pro *ἔσθ'* P. 327 E.
εἰ καί et *καὶ εἰ* differunt G. 509 A.
εἰ μή — ἀλλά — γε G. 470 D. P. 353 A.
εἰ μὴ διά τινα elliptice dictum G. 516 E.
εἰ μὴ εἰ G. 480 B.
εἰ μή, nisi forte P. 349 E. G. 513 C.
εἴ τι καὶ ἀγροικότερον G. 486 A.
εἰδέναι περί τινος, alicuius rei peritum esse G. 464 D.
εἶεν formulae usitatissimae vis et originatio P. 311 D, G. 472 D. — non subiuncta transeundi particula G. 466 C.
εἶναι post verba nominandi illatum P. 311 E. 325 A. — post *κατὰ τοῦτο* additum P. 317 A. — *εἶναι* praegnanti sensu dicitur *πόλις* P. 324 E. 326 E. — *ἐπί τινι* G. 508 C. — *ἐν τῇ τέχνῃ* P. 317 C. — *εἶναι γεγονότα* G. 525 D.
εἴπερ siquidem P. 341 E. — *εἴπερ ἄλλος τις* et *εἴπερ τις καὶ ἄλλος* et sim. elliptice dicuntur P. 329 B.
εἴργειν et *εἶργειν* G. 505 B.
εἰρηκέναι ἀμφί τι G. 490 C.
εἷς ἢ μηδείς, prope nullus G. 471 E.
εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐλλόγιμον γενέσθαι et sim. P. 312 A.
εἰσαγγέλλειν, anmelden, de ianitore dictum G. 526 B. P. 314 E.
εἰσαῦθις, alias, posthac P. 357 B.
εἴ σοι ex *εἰ σὺ* corruptum P. 361 D.
εἶτα admirationi exprimendae inservit P. 309 B.
ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα P. 314 E.
ἐκ τρίτων G. 500 A.
ἑκάστοτε quotiescunque ita fert occasio P. 341 B.
ἐκβάλλειν ἐξ οὐσίας ambigue dictum G. 472 B.
ἐκεῖ et *ἐκεῖσε* de altera vita G. 527 B. — in superiore disputatione P. 350 C. E.
ἐκεῖνος et *αὐτός* ad unum idemque nomen refertur P. 310 D.
ἐκκάεσθαι τοὺς ὀφθαλμούς G 473 B.
ἐκκρούειν τοὺς λόγους P. 336 C.
ἐκπέρθειν etiam de hominibus, qui pessumdantur P. 340 A.
ἐκπίπτειν, gratia populi excidere G. 517 A.
ἐκπορίζεσθαι ταῖς ἡδοναῖς ἐκπλήρωσιν G. 492 A.
ἐκτέμνεσθαι, mutilari G. 473 C.
ἐκτὸς βαίνειν τινός, migrare alqd. P. 326 D.
ἐλέγχειν, coarguendo docere G. 467 A. 482 A.
ἐμβάλλειν ἄκοντα εἰς τέχνας P. 318 E.
ἐμβραχύ G. 457 A.
ἐμὲ αὐτόν G. 472 B.
ἐμμελῶς ἔχειν τινός P. 321 C.
ἐμμένειν τοῖς ὁμολογουμένοις P. 353 B.
ἐμόν, τό, οὐδὲν κωλύει G. 458 D.
ἐμπειρία καὶ τριβή G. 463 B.
ἔμπληκτος de homine levi et inconstanti G. 482 A.
ἔμπορος et *κάπηλος* P. 313 C.
ἔμπροσθε et *ἔμπροσθεν* G. 504 B. P. 361 A.
ἐν Μαραθῶνι et sim. G. 516 D.

ἐν μέρει, alternis, vicissim G. 474 B. 486 B.
ἐν νόμοις καὶ ἀνθρώποις τεθραμμένος P. 327 C.
ἐν πλήθει, coram populo G. 456 C. 457 D.
ἐν ταύτῃ δυνάμει, beim Besitz dieser Fertigkeit G. 452 D.
ἐν τέχνῃ εἶναι, in arte versari P. 319 C.
ἐν τούτῳ ἔστιν, in hoc positum est P. 310 D. 313 A. 354 E. 356 D.
ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ, in superiore disputatione, antea G. 475 D.
ἐν ὑμῖν, vestro iudicio P. 355 D.
ἐν φύσει ἀνθρώπου ἔστιν P. 358 C.
ἐναντίον c. gen. et dativo P. 317 B. — ἐναντίον ἤ G. 481 C.
ἐνδεής εἰμι seq. infinitivo P. 329 B.
ἐνδείξασθαι i. q. ἔνδειξιν ποιεῖσθαι P. 317 C. — quomodo ab ἐπιδείξασθαι differat, ibid.
ἕνεκα quantum attinet G. 493 E. — cum ἕνεκεν conf. G. 499 E.
ἑνὶ λόγῳ G. 524 D.
ἐνταῦθα ἄγω et similia G. 495 A.
ἐνταυθί, non ἐνταυθοί P. 310 A.
ἐντείνειν εἰς κιθαρίσματα P. 326 A.
ἔντεχνος σοφία P. 321 D.
ἐντυγχάνειν τινί et ἔντευξις P. 309 D.
ἐξ ἴσου τινὶ εἶναι G. 517 A.
ἐξαίρεσθαι, summovere ex populi turba P. 319 C.
ἐξαίφνης participio additum G. 523 E.
ἐξανίστασθαι εἴς τινα τόπον P. 311 A. — ἐξαναστῆσαί τινα P. 310 A.
ἐξαπατᾶν P. 323 A.
ἐξελέγχειν, refellere ac docere G. 467 A. 482 A. 508 A.
ἐξελήλεγμαι G. 471 D.
ἔξεστι seq. accus. particip. G. 486 C.
ἐξῆς τινι, iuxta aliquem P. 314 E.
ἐξόν om. infinitivo P. 358 B.
ἔοικεν pro ἔοικεν οὕτως ἔχειν P. 312 A. 313 C. — i. q. ὡμοίωται G. 475 E. P. 330 B.
ἔοικεν ἀπὸ τούτων G. 477 D.
ἔοικε σπεύδοντι et sim. P. 361 A.
ἐπαΐειν περί τινος G. 464 D.
ἐπαινέτης P. 309 A.
ἐπανορθοῦν, ἐπανορθοῦσθαι et ἐπανόρθωμα P. 340 D. et G. 461 C.
ἐπαχθές, τό P. 316 D.
ἐπεὶ οὔτιν' in ἔπειθ' ὑμῖν corruptum P. 345 C et 346 D.
ἐπεί c. infinit. constr. P. 353 A.
ἐπειγόμενος, festinanter P. 310 C.
ἐπειδὰν θᾶττον pro ἐπειδὰν τάχιστα P. 325 C.
ἔπειτα in interrogat. G. 466 D. — sine δέ post ἔτι μέν illatum P. 310 C. — non praecedente πρῶτον μέν positum P. 350 D.
ἐπεκδιδάσκειν P. 328 E.
ἐπέρχεσθαι de malis subito irrumpentibus P. 344 D. — ἐπέρχεσθαι ῥήματι P. 345 D. — ἐπέρχεταί μοι G. 485 E.
ἐπί c. dativ. et accus. iunctum finem et consilium significat G. 456 E. — ἐπὶ τούτου, item eo consilio P. 358 B. — ἐπὶ τὸ βέλτιον et sim. G. 513 B. — ἐπὶ πλέον, plus G. 453 A. — diu P. 345 C. — ἐπὶ πλεῖστον, diutissime P. 345 C. — ἐπί τινι εἶναι, esse in alicuius potestate G. 508 C. — ἐπί τινι νόμους τίθεσθαι G. 488 D. P. 325 B. — ἐπί τινος ibid. — ἐπί τινα ἔρχεσθαι, aggredi aliquem G. 388 C. — ἐπὶ παιδεία μανθάνειν P. 312 B. — ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πάρεσμεν G. 447 B.
ἐπιβουλεύειν c. infinitivo iunctum, insidiose studere G. 473 C. P. 343 C.
ἐπιδείκνυσθαι i. q. ἐπίδειξιν ποιεῖσθαι G. 447 B.
ἐπιδεῖν de malis et calamitatibus, quas videmus G. 473 C.
ἐπιεικῶς G. 449 C. — utique, freilich G. 493 C.
ἐπιθεῖναι κεφαλὴν τῷ λόγῳ G. 505 D.
ἐπιθυμητικόν, τό, cum cado comparatur G. 493 A. sq.
ἐπιλιπεῖν dicitur ὁ λόγος P. 334 E. — οὐδὲν τῶν ἐμῶν P. 310 E.
ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ἄν seq. coniunctivo P. 326 A.

ἐπιόντα, τά, τοῦ ἄσματος P. 344 A.
ἐπιπλήττειν non construitur cum accusativo P. 326 E.
ἐπίπροσθεν γίγνεσθαι, obstare G. 523 D.
ἐπισημαίνεσθαι animos dicitur Rhadamanthus G. 526 B.
ἐπίστασθαι, memoria tenere G. 484 B.
ἐπιστομίζεσθαι de disputantibus dictum G. 482 E.
ἐπιτίθεσθαί τινι πράγματι G. 527 E.
ἐπιτρέπειν τινὶ περί τινος G. 512 D.
ἐπιτροπεύειν c. accus. constr. P. 320 A.
ἐπιψηλαφᾶν, contrectando quaerere P. 310 C.
ἐπιψηφίζειν, in suffragia mittere G. 474 A.
ἐπόψεσθαι, mit ansehen, de malis G. 473 C.
ἔργον σόν G. 459 E. P. 335 B.
ἕρμαιόν τι ποιεῖσθαι G. 489 B.
ἔρχεσθαι, redire P. 310 C. — *τινὶ ἀποροῦντι* P. 321 C.
ἐς μάκαρας, ἐς κόρακας, etc. pro *εἰς μ.* dici solitum G. 523 B.
ἑσπέρας, heri vesperi, P. 310 C.
ἕσθησις vestimentum G. 465 B.
ἔστιν, fieri potest G. 468 E. — *ἔστιν οἵ* P. 346 E. — *διαφέρων ἐστίν* G. 500 C. — *ἔστιν ὥσπερ ἂν εἰ* P. 327 E et 335 E.
ἔστω σοι οὕτως G. 514 E.
ἕσχατον de malis et doloribus G. 491 A.
ἕτερα τοιαῦτα, tali itidem modo P. 326 A.
ἔτι καὶ νῦν λέγε G. 495 A.
ἔτι μὲν — ἔπειτα P. 310 C.
ἔτι πρὸς τούτοις P. 326 B.
εὖ καὶ ἀνδρείως G. 521 A.
εὖ λέγεις, probe dicis P. 310 B.
εὐεργέτης, titulus honoris G. 506 B.
εὐθὺ τῆς φρουρᾶς et similia, non *εὐθύς* G. 525 A.
εὐθῦναι P. 326 E.
εὐκτέον forma suspecta G. 512 E.
εὐλαβεῖσθαι seq. *μή* et infinit. P. 315 B.
εὐμάρεια P. 321 A.
εὐπορεῖν et *εὔπορος* c. accus. G. 524 A. P. 348 D.
εὐρυεδοῦς et *εὐρυέδους* P. 345 C.
εὔχεσθαι εἶναι G. 449 A.
εὐωχεῖν τινα παντοδαπά G. 522 A.
ἐφ' ἑαυτοῦ G 514 C. P. 326 D.
ἐφέλκεσθαι ἀλλότριον κάλλος G. 465 B.
ἐφεξῆς τούτοις G. 494 E.
ἔφη ὁ Καλλίας et inverso ordine *ὁ Καλλίας ἔφη* P. 317 C.
ἐφιέναι intransitive positum P. 338 A. — *ἐφεῖναι οὐρίᾳ*, ibid. — *ἐφεῖναι ἡνίας τῷ λόγῳ* P. 338 A.
ἔχε δή formula G. 460 A. 490 B. P. 349 D.
ἔχει omissum post *οὐκοῦν καὶ ὡσαύτως* conf. s. v. Ellipsis.
ἔχειν οὕτω περὶ ἑπῶν P. 342 A.
ἔχειν πρός τι, sentire de aliqua re P. 352 A.
ἔχεσθαι ἀπορίᾳ P. 321 C. *ἐν πάσῃ ἀπορίᾳ* G. 522 A.
ἔχεσθαί τινος ἅσμενον G. 499 B. — *ἃ διδασκάλων εἴχετο* P. 319 E.
ἐχθὲς καὶ πρῴην G. 470 D.
ἐχόμενα, τά, sine genitivo posit. G. 494 E.
ἔχων post *τί φλυαρεῖς* additum G. 497 A.
ἔχων ἥκεις G. 491 B.
ἕως c. indicativo aoristi praecedente indicativo cum *ἄν* G. 506 B.

Z.

Ζεὺς καὶ θεοί P. 310 D.
Ζεὺς φίλιος G. 500 B. 519 E.
ζῆν ὥσπερ λίθον G. 494 A.
ζητεῖν, cupere, studere P. 322 B.

H.

ἦ et *ἦν* permut. P. 310 E. G. 488 B.
ἤ, alioquin G. 494 A. P. 323 A. — post *τὸ ἐναντίον* G. 481 C. — post *ἴδιόν τι* G. 481 C. — cum verbo post genitivum pronominis a comparativo pendentem infertur G. 500 C.
ἦβην ἔχειν quis dicatur P. 309 A.
ἦ γάρ; medio sermoni insertum G. 468 B. 488 B.
ἦ δῆλα δή P. 309 A et 330 A.
ἦει et *ἦειν* P. 310 B.
ἦ που ἄρα G. 447 D.

ἤ τις ἢ οὐδείς G. 471 E.
ἥδε ἡ πόλις de Athenis P. 309 B.
ἤδη μανθάνω in responsione G. 496 D.
ἥδιόν ἐστι, volupe est G. 470 C.
ἡδύς, ineptus, ridiculus G. 491 E.
ἦθος G. 484 D.
ἦκουον ὅτε G. 455 E.
ἥκω φέρων G. 518 D. — ἥκεις ἔχων, λέγων et sim. cum irrisione aut indignatione dicuntur G. 491 B.
ἡλικία, aetas iuvenilis G. 484 C.
ἡμέρα omittitur P. 318 A.
ἡμεροδρόμοι P. 335 D.
ἥμεροι καὶ δίκαιοι G. 516 C.
ἦν ubi ἐστί exspect. G. 516 D.
ἦν ποτε χρόνος ὅτε P. 320 C.
ἡνίαι orationi tribuuntur P. 338 A.
ἤτοι — γε — ἤ G. 460 A. P. 331 B.

Θ.

θάνατος ἡ ζημία P. 325 B.
θάρρει mediae orationi interpositum P. 311 A.
θαρρεῖν περί τινος et περί τινι P. 322 B.
θαρρῶν imperativo praemissum G. 527 C.
θάρσος et ἀνδρεία distinguuntur P. 351 A.
θαυμαστὸς ὡς G. 477 D.
θέμις indeclinabile G. 505 C.
θεραπεύειν et de corpore et de animo dicitur P. 312 B.
θηρεύειν ὀνόματα G. 489 B.
θηρεύεσθαι τὴν ἄνοιαν, decipere imperitos studere G. 464 D.
θόρυβος et favoris et invidiae index P. 339 D.
θρασεῖς non θαρσεῖς P. 360 B.
θρόνος, cathedra P. 315 E.
θύρα, ostium P. 310 A.
θυρωροί P. 314 C.

I.

ἰᾶσθαι, resarcire G. 447 B.
ἰατρὸς καὶ παιδοτρίβης G. 452 A.
ἰδία ἡμῶν G. 514 C.
ἴδιόν τι ἤ G. 481 D.
ἴδιος fem. genere posit. P. 349 B.
ἰδιωτεύειν P. 326 E.
ἰδιώτης G. 507 D. — medico opp. P. 322 B.
ἰδιώτης ἢ πόλις G. 507 D.
ἰέναι διὰ δικαιοσύνης P. 323 A. — ἐπί τι de disputantibus, qui ad argumentum accedunt G. 514 C. — ἐπὶ τὰ δημόσια G. 514 C. Sic βαδίζειν ἐπί τι, accedere ad aliquid (oratione) ap. Demosth. de cor. 2.
ἱμάντες, caestus P. 342 B.
ἵνα c. indicat. imperf. coni. P. 335 C. — signif. ubi cum coniunct. sine ἄν constr. G. 484 E.
ἵνα καί ironice G. 505 E.
ἰοὺ ἰού G. 499 C.
ἰσότης γεωμετρική G. 508 A.
ἴσως G. 523 A. oppon. ὄντως G. 515 D. — ironice dictum G. 473 A.
ἴτης P. 349 E.

K.

κάειν et καίειν G. 476 C.
καθαιρεῖν, humi prosternere P. 343 C. — τὴν σελήνην G. 513 A.
καθεῖρξαι μακρολογίαν G. 461 D.
καθιέναι intrans. positum P. 336 A.
καθίζεσθαι et καθέζεσθαι P. 317 D.
καί, denique, uno verbo G. 490 C. — imo, imo etiam G. 504 E. — etiam ante nomina subst. vel signif. P. 317 A. — ubi καίτοι exspectes G. 519 C. — annectit sententiam proprie participio exprimendam G. 525 C. — post ἵνα illatum G. 467 C. — post voces interrogat. positum G. 455 A. — post οὕτω collocatum G. 461 B. — in comparatione geminatum G. 457 E. P. 361 B.
καὶ γάρ, nam etiam G. 467 B.
καί — γε πρός G. 469 B. 513 B.
καὶ εἰ et εἰ καί differunt G. 509 A.
καὶ μάλα P. 315 D.
καὶ νὴ μὰ Δία ironice dictum G. 483 E. 527 C.
καὶ οὔ et ἀλλ' οὔ P. 337 B. coll. 341 D.
καὶ οὖν καὶ ἄρτι P. 309 B.
καί — τε P. 317 D.
καὶ φλυαρίας absoluta plurium rerum enumeratione additum G. 490 C.

κακηγορεῖν et *κατηγορεῖν* G. 522 B.
κακά et *καλά* permutata P. 323 D.
κακουργεῖν ἐν τοῖς λόγοις G. 483 A.
καλεῖν τινά τι G. 448 C. — *ὄνομά τινι* G. 504 C.
καλεῖς τί που ἐπιστήμην; et sim. G. 495 C. P. 312 A. 358 D.
κάλων πάντα ἐκτείνειν P. 338 A.
καλῶς γε λέγων G. 451 D. P. 352 D.
καλῶς καὶ ἀληθῆ P. 352 D.
κάμνειν τι ποιοῦντα, gravari aliquid facere G. 470 C.
κάμπτεσθαι, de sententia deduci P. 320 B.
κἂν εἰ ἔστι τις — ἀγαπητόν elliptice dictum pro *ἀγαπητὸν εἴη* P. 328 B.
κἂν εἰ — ἄν G. 514 D. P. 353 D.
κἂν παῖς σε ἐλέγξειεν G. 470 C.
κάπηλος et *ἔμπορος* G. 517 D. P. 313 C.
κᾆτα et *κἄπειτα* post particip. G. 457 B.
κατὰ σέ, tuo more G. 467 B.
κατὰ σμικρὸν ἀποκρίνεσθαι idem atque *ἔπος πρὸς ἔπος ἀποκρ.* P. 338 E.
κατὰ τοῦτο εἶναι pro *τὸ κατὰ τοῦτο εἶναι* P. 317 A.
καταβολή et *κατηβολή* de febri G. 519 A.
καταγνύναι τὰ ὦτα G. 515 E. P. 342 C.
καταδῦναι ἐν γωνίᾳ G. 485 D.
καταλείπειν μεταξὺ τοὺς μύθους G. 505 C.
καταλύειν τὸν λόγον v. s. *λύειν*.
καταπιττοῦσθαι G. 473 C.
κατασκευάζειν συνέδριον P. 317 D.
κατατιθέναι τιμήν; pretium solvere P. 314 B.
κατατίθεσθαι P. 314 A. 320 A.
καταχαρίζεσθαι G. 513 D.
καταχῶσαι λόγους et sim. G. 512 C.
κατεαγέναι τῆς κεφαλῆς G. 469 D.
κατέχειν, a negotiis detinere G. 458 B.
κεκλημένος non *κεκλεισμένος* P. 314 D.
κεφαλὴν ἐπιθεῖναι τῷ λόγῳ G. 505 D.
κηλεῖσθαι P. 315 A. 328 D.
κινδυνεύειν περί τινος G. 521 D.
Κῖος et *Κεῖος* P. 316 E.
κλίνη eadem et ad cibum et ad somnum capiendum P. 310 C.
κλύειν pro praeterit. G. 503 C.
κνῆσθαι et *κνᾶσθαι* G. 494 C.
κοινόν, τό, τῆς πόλεως P. 319 D.
κολάζειν et *τιμωρεῖσθαι* G. 505 C. P. 324 C.
κολάζεσθαι pro *κολάζειν* dictum P. 324 C.
κολούειν τὸ ῥῆμα P. 343 C.
κολυμβᾶν εἰς φρέατα P. 349 E.
κομμωτική G. 463 B.
κομψά, splendidae nugae G. 486 C.
κομψοί, οἱ, vocantur philosophi G. 493 A.
κόπος, lassitudo P. 310 D.
κόρρης, ἐπὶ, τύπτειν G. 486 C.
κόσμος, rerum universitas, mundus G. 507 E. — *ἐν κόσμῳ*, ordine P. 315 B.
κρίνειν τι πρός τι, comparare aliquid cum aliquo P. 327 C.
κρούειν τὴν θύραν P. 314 D.
κύρωσις vox Gorgiae propria G. 450 B.
κῴδιον, pellis P. 315 D.

Λ.

λακωνίζοντες, οἱ, ridentur G. 515 E. P. 342 B.
λαμβάνειν εἰκὸς καὶ πιθανόν G. 486 A.
λαμβάνειν τινά, aliquem in disciplinam accipere G. 483 E.
λαμβάνεσθαι pro *καταλαμβάνεσθαι* G. 473 B.
λέγειν περί τι et *ἀμφί τι* G. 490 C. — *λέγειν τι ἐπί τινι*, cum verbo aliquo aliud connectere P. 343 D.
Λήναιον, τό P. 327 D.
λιμοκτονία, Hungerkur, P. 354 A.
λογιστική et *ἀριθμητική* G. 451 B sqq.
λόγον ἔχειν τινός, rationem alicuius rei tenere G. 465 A.
λόγος et *μῦθος* opp. G. 523 A. P. 324 D.
λόγος, ὁ, dicitur *μουσικῶς λέγεσθαι, συνάδειν* etc. P. 333 A. A. — dicitur *ἡρεμεῖν* G. 527 B. — *σημαίνει* G. 511 B.
λόγος ἐστί omisso artic. P. 322 D.
λόγῳ, τῷ, διεξελθεῖν G. 505 E. P. 326 A.
λόγῳ ἑνί G. 524 D.

λοιδορεῖν τινα et *λοιδορεῖσθαί τινι* G. 485 A.
λύειν λόγους G. 480 E. P. 333 A.

M.

μὰ Δί' ἀλλά G. 463 D.
μὰ τόν elliptice G 466 E.
μὰ τὸν θεόν G. 490 E.
μὰ τὸν κύνα G. 482 A.
μαγγανεύματα G. 484 A.
μαθήματα ingenii pabulum P. 313 C.
μᾶλλον ἤ ubi subiungitur explicatio P. 350 A.
μᾶλλον καὶ ἧττον iunctum adiectivis P. 355 E.
μᾶλλον τοῦ δέοντος comparativo additum G. 487 B.
μανθάνω in responsione usurpatum G. 496 C. — c. gen. G. 463 D. 517 C.
μάχεσθαι ἐν ὅπλοις G. 456 D.
μεγέθη P. 356 C.
μέλος G. 502 C.
μέμφεσθαι constr. P. 327 A.
μέν particulae vis indicatur P. 343 D.
μέν non sequente *δέ* P. 334 A.
μὲν ἄρα — δὲ ἄρα P. 325 C.
μέν — μέν — δέ — δέ G. 512 A.
μὲν οὖν, imo G. 466 A. P. 309 C.
μένειν ἐπὶ τῷ ἀληθεῖ P. 356 E.
μέντοι, vero, profecto P. 331 D. al. — etiam in interrogationibus sic positum, quae habent vim confirmandi P. 309 A.
μέσον, εἰς, συμβῆναι P. 337 C.
μεταβάλλεσθαι ἄνω καὶ κάτω de eo, qui consilii inops haeret G. 481 D.
μεταβαλών, vicissim G. 480 E.
μεταλαμβάνειν, participem esse, ubi construatur c. accusativo P. 329 E.
μεταλαμβάνειν τὰ ὀνόματα ἐπὶ τούτοις P. 355 E.
μεταξύ τι G. 520 A.
μεταστρέψας, contra G. 456 E.
μετατίθεσθαι, mutata sententia statuere, sensu praegnanti G. 493 C.
μεταχειρίζεσθαί τινα ὡς ἀδικοῦντα G. 519 B.
μέτριον i. q. *κόσμιον* G. 511 E.
μέχρι etiam ante litteras vocales apud Platonem restituendum P. 325 C.
μή post verba vetandi illatum P. 334 C. — cum coni. post *ὅρα* G. 512 D. — cum coni. vel cum optativo post verba timendi P. 320 A. — vetans c. coniunctivo praesentis soloece coniunctum G. 500 E. — interrogat. G. 488 B. P. 332 C. — c. coniunctivo post *πολλοῦ δεῖ* illatum G. 517 A. — sequente *μηδέν* P. 355 A.
μή, ἀλλά — elliptice dictum G. 497 B.
μή μοι, μή μοι οὕτως, μὴ οὕτως elliptice dicta P. 318 B. 331 C.
μὴ ὅτι, ne dicam G. 512 B.
μὴ ὅτι — ἀλλά P. 319 D.
μὴ οὐχί post verba negandi positum G. 461 A. — post *μὴ ὁμολογῆσαι*, ibid. — post *αἰσχύνεσθαι* G. 461 B. — post *αἰσχρόν* i. e. *οὐ καλόν* P. 352 D.
μὴ πολλάκις ne forte P. 361 B.
μὴ φθονήσῃς, ἀλλά — frequens formula P. 326 E.
μηδαμῶς elliptice dictum P. 334 E. — *μηδαμῶς, ἀλλά* — G. 497 B.
μηδέν post *μηδέποτε* apud adiectivum omissum G. 485 D. 493 B.
μήτε — τε G. 514 C.
μισάνθρωποι in Pherecratis *Ἀγρίοις* P. 327 D.
μισθοφορία a Pericle introducta G. 515 E.
μόγις, vix, aegre, tandem P. 314 E. 348 C.
μοὶ δοκεῖ et *ἐμοὶ δοκεῖ* P. 342 A.
μόνος ὑπὸ μόνου et sim. G. 522 D.
μορμολύττεσθαι G. 473 D.
μουσική latiore sensu dicitur P. 340 A.
μουσικῶς λέγειν convenienter dicere P. 333 A.
μυεῖσθαι τὰ μεγάλα G. 497 C.
μῦθος et *λόγος* opp. v. s. *λόγος*
Μυσῶν λεία G. 521 C.
Μυτιληναῖος, non *Μιτυληναῖος*. P. 343 A.

N.

νάματα G. 493 E.
νεανιεύεσθαι, petulantem esse G. 482 C.
νεανικόν, magnificum, adiuncta petulantiae notione G. 508 C.
νεκρός, ὁ, cadaver G. 524 C.

νέμειν pro *νομίζειν*, iudicare P. 339 C. — tribuere P. 320 D. — dividere 322 C.
νέμειν ἐπὶ πολύ, al. G. 484 E.
νέμεσθαι ἄφετον P. 320 A.
νέον et *νεώτερον* de malis P. 310 B.
νεωστί de tempore remotiore G. 503 A.
νὴ Δί' ἀλλά G. 463 D.
νὴ τὸν κύνα Socratis iusiurandum G. 461 A.
νὴ τοὺς θεοὺς ἀλλά G. 481 C.
νικᾶν τὴν γνώμην G. 456 A.
νομίζεσθαι, aliquo loco numerari, ästimiert werden G. 466 B.
νόμος, mos G. 512 B.
νόμος et *φύσις* a sophistis opponuntur P. 337 C.
νόμους τίθεσθαι ἐπί τινι G. 488 D.
νύκτες, horae nocturnae P. 310 C.
νῦν δέ elliptice dictum P. 347 A.
νῦν δή c. imperat. G. 462 B.

Ξ.

ξενηλασία Spartanorum P. 342 C.

O.

ὁ δέ et *ὅδε* perm. P. 320 E.
ὁ μέν ante *ὁ δέ* om. P. 330 A.
ὁ μέν τις — ὁ δέ τις P. 349 E.
ὅδε et *ὁ δέ* P. 320 E.
ὅδε et *οὗτος* differunt G. 468 E.
ὅθεν ἀπέλιπες G. 497 C.
ὀθνεῖος vox Atheniensium propria P. 316 E.
οἵ et *οἷοι* G. 511 E.
οἴει per parenthesin in interrogatione positum G. 461 B.
οἴεσθαί γε χρή G. 522 B. P. 325 C.
οἴκημα, conclave P. 315 D.
οἶμαι et *οἴομαι* G. 451 E.
οἶμαι inter articulum et nomen interiectum G. 483 C. — rectae orationi praemissum G. 460 A.
οἶμαι δὲ καί omisso infinitivo P. 314 B.
οἶμαι — δοκεῖν P. 341 D.
οἷον εἰ, veluti, in exemplis afferendis, omissa apodosi G. 503 E.
οἷον τοιόνδε λέγω G. 464 A.
οἷος sq. infinitivo P. 330 C.
οἶσθ' ὅτι formula G. 486 A.
ὀλίγον πρότερον et *ὀλίγῳ πρότερον* P. 317 E.
ὅλον P. 361 B.
ὅμοιον — ὥσπερ G. 518 B.
ὁμοίως μὲν — ὁμοίως δέ in primo pari contrariorum positum, in reliquis omissum P. 319 D.
ὁμολογουμένων τούτων G. 476 D.
ὄν partic. praedicato accommodatum G. 463 E. et P. 354 B. — post *ὡς ἀναγκαῖον* om. G. 495 C. et P. 323 B.
ὀνησίπολις P. 346 C.
ὄνομα λέγεται P. 335 A.
ὀνομάζειν — εἶναι et sim. P. 311 E.
ὀνομάζειν τινά τι G. 448 B.
ὀντινοῦν et *ὀντιναοῦν* G. 499 B.
ὀξὺς καὶ νέος G. 463 E.
ὁπλομαχία G. 456 D.
ὁποῖός τις ἔτυχε G. 512 D.
ὁπότερα, utrocunque modo G. 469 A.
ὅπως c. futuro post verba cavendi et metuendi G. 487 D. — *ὅπως ἄν* c. coniunctivo post verba curandi P. 326 A. — cum optat. post verba curandi P. 319 B. — *ὅπως μή* constr. G. 480 A. 481 A. 510 A. P. 313 C. et 326 A. — cum coniunctivo deliberativo non potest coniungi *ὅπως ἄν* P. 319 B.
ὅπως χαίρεις ὀνομάζων et simil. P. 358 A.
ὁρᾷς et *ὁρᾷς οὖν* orationi praemissum G. 475 E. 491 B. P. 336 B.
ὀρθριος ἥκω P. 313 B.
ὀρθῶς γε λέγων σύ in responsione G. 451 D.
ὃς ἄν post pluralem illatum P. 345 D.
ὃς ἄν pro *ἐάν τις* G. 480 C.
ὅς βούλει, quivis G. 517 B.
ὅσον παιδείας χάριν G. 485 A.
ὅστις post pluralem P. 345 D.
ὅταν ubi idem verbum repetitur G. 468 B.
ὅτε, quando, quoniam P. 333 A. 356 C. — post *ἀκούειν* G. 455 E.
ὅτι seq. infinitivo G. 503 C. — seq. genitivo participii G. 487 D. — seq. optativo cum *ἄν* iuncto P. 335 A.
ὅ τι ἂν τύχωσιν P. 353 A.
οὔ sequente *οὐδέν* P. 355 A. — *οὔκ, ἀλλά* P. 343 D.

οὐ γὰρ δήπου P. 309 B.
οὐ μά et *μά* conf. G. 489 E.
οὐ μή c. coniunct. elliptice dictum G. 494 D. — c. coni. aorist. apol. 29 D. Phaedon. 66 b. 105 D. Gorg. 494 D. 520 D. sympos. 240 A.
οὐ μόνον γε elliptice dictum G. 490 E.
οὐ — οὐδέ P. 331 E.
οὔ τι P. 317 A.
οὐδαμοῦ φανῆναι, nullo loco numerari G. 456 B.
οὐδ' ἂν εἷς G. 512 E. P. 327 E. al.
οὐδὲ — οὐδέ in eodem orationis membro P. 331 E.
οὐδεὶς ὅστις οὔ P. 317 C.
οὐδεὶς πώποτε et *οὐδείς πω* G. 447 D.
οὐδέν post negationem apud nomen omissum G. 485 D.
οὐδὲν δεινὸν μή G. 520 D.
οὐδὲν οἷον τὸ ἐρωτᾶν, al. G. 447 C.
οὐδὲν πρᾶγμα G. 447 B.
οὐδέτερα absolute positum P. 334 A.
οὔκ, ἀλλά P. 343 D.
οὔκ — ἀλλά —, οὔ abundanter P. 344 D.
οὐκ ἔχω ὅ τι χρήσομαι et *ὅ τι χρήσωμαι* G. 465 C. P. 320 A.
οὐκ — οὐδέ in eodem orationis membro P. 331 E.
οὐκοῦν — οὔκ P. 360 B.
οὔκουν — γε G. 516 E.
οὐλαί G. 524 C.
οὖν post parenthesin illatum P. 341 B. — in interrogatione obliqua positum P. 322 C. — post *οὕτω καί* G. 449 A. — *οὖν ἄν* et *ἂν οὖν* G. 475 D. — post parenthesin in epanalepsi P. 327 B.
οὔτ' ἂν — οὔτ' ἄν G. 475 E.
οὔτε et *οὐδέ* G. 508 C.
οὔτε — τε G. 501 A. 522 B. P. 309 B.
οὔτι P. 317 A.
οὔτοι — γε G. 450 E.
οὗτος numeri causa interpositum P. 313 B. — cum contemtu dictum G. 497 B. — ab *ὅδε* differt G. 468 E. de eo, qui notus est G. 402 A. — repetitum G. 507 C.
οὗτος ἀνήρ de praesenti aliquo cum contemtu aut indignatione dictum G. 467 B. 489 B. 505 C.
οὕτω δέ post *ὥσπερ* P. 313 D. 318 C.
οὕτω καὶ περί om. *ἔχει* G. 460 B.
οὕτω καὶ σύ pro *σὺ καὶ οὕτω* G. 461 A.
οὕτως etiam ante consonam passim obvium G. 522 C. P. 351 B. — post particip. illatum G. 457 C. 507 D. — additamento aliquo explicatum G. 527 C. — significat rebus ita comparatis G 505 E. — sic statim, sic primo adspectu G. 509 B. — postpositum P. 329 A.
οὕτως εἰκῇ G. 506 D.
οὑτωσὶν ἀτρέμα G. 503 D.
οὐχ ὅτι quamquam G. 450 E. P. 336 D.
οὐχ ὅτι — ἀλλά, non solum — sed P. 319 D.
οὐχ ὥσπερ annectit integram sententiam G. 522 A. P. 341 A.
ὀψοποική et *ὀψοποιητική* G. 463 B.

Π.

παθόντα et *μαθόντα* permutat. P. 353 D.
παιδεία, eruditio liberalis, opp. *τέχνη* P. 312 B. G. 485 A.
παιδεύειν et *παιδεύεσθαι*, erudiendum curare P. 324 D.
παιδικά cum adiectivo masculini generis et numeri singularis iunctum G. 481 E. P. 315 E.
πάλιν αὖ P. 318 E.
πᾶν ποιεῖν ὥστε G. 479 C.
πάντες ὅστις P. 345 D.
πάντως, omnino G. 472 E.
πάνυ μὲν οὖν cum proximis nectendum G. 450 D.
παρ' ἕκαστον ἔργον τινὰ διδάσκειν P. 325 D.
παρά τινος ἀνομολογήσασθαί τι G. 489 A.
παράγειν τῷ ὀνόματι G. 493 A.
παραδιδόναι, tradere in disciplinam P. 320 A.
παραιτεῖσθαι, deprecari P. 320 D.
παραμυθεῖσθαι, sich beruhigen P. 346 B.
παραπλήσιον ὥσπερ G. 485 A.
παράσχες, non *πάρασχε* P. 348 A.
παρασχέσθαι et *παρέχεσθαι* permut. G. 472 A.

παρατάττεσθαι verbum militare P. 333 E.
παρέχειν omisso ἑαυτόν dici solitum G. 456 B. 475 E. 480 C. P. 348 A.
παρίσωσις Gorgiae notatur G. 467 B.
πᾶς ἀνήρ P. 323 A.
πείθειν, movere P. 310 D.
πείθω τι σέ; G. 494 A.
πειστικός et πιστικός G. 455 A.
πέλαγος λόγων P. 338 A.
πέρα τοῦ δέοντος comparativo additum G. 487 B.
περαίνειν πᾶν διὰ λόγων G. 450 D.
πέρθειν de hominibus, quos quis pessumdat P. 340 A.
περί c. genit. post πλέον ἔχειν G. 491 B. — τινὰ λέγειν G 490 C.
περιγίγνεσθαι non abundat post καθαιρεῖν P. 343 C.
περιελέσθαι et περιελεῖν G. 502C.
πιστικός G. 455 A.
πλάττειν de disciplina et institutione G. 483 E.
πλείω in πλείοσιν corruptum P. 333 A.
πλέον ἔχειν et πλεῖον ἔχειν G. 488 B. — περί τινος, rarior constructio G. 491 B.
πλέοντες, οἱ, mercatores, itinera maritima facientes G. 467 D.
πλήττεσθαι de gladiatoribus P. 339 E.
πόθεν negandi vim habet G. 471 D.
πόθεν φαίνει; formula occursantium P. 309 A.
ποιητής, ὁ, simpliciter Homerus vocatur G. 485 D.
ποικίλον οὐδέν G. 491 D.
ποῖος cum indignatione interrogat G. 490 D.
πόλις civitas popularis P. 342 B. — πόλις καὶ ἰδιώτης G. 507 D.
πολλοὶ ἀθρόοι G. 490 B.
πολλοῦ γε δεῖ et πολλοῦ γε καὶ δεῖ seq. μή c. coni. G. 474 B. 517 A.
πολύ comparativo postpositum G. 488 E.
πολύ ἐστι, frequens est G. 465 D.
πολυπραγμονῆσαι G. 526 C.
πορεία de ultimo hominum itinere G. 524 A.
πόρρω τῆς ἡλικίας G. 485 C. — π. τῶν νυκτῶν P. 310 C. — π. φιλοσοφίας ἐλαύνειν G. 486 A.
ποτέ, tandem aliquando P. 314 E.
πότερον in interrog. om. P 330C.
πρᾶγμα pronominis indefiniti partes agit P. 312 C.
πράττειν τὸ ὑμέτερον G. 522 C. — i. q. τὰ κοινὰ πράττειν P. 317 A. — εὖ vel καλῶς cum ambiguitate dictum G. 507 C. P. 344 E.
προαιρεῖσθαι P. 326. E.
προαρπάζειν τὰ λεγόμενα ὑπονοοῦντα G. 454 D.
προδιδάσκειν G. 489 D.
προέσθαι τὴν εὐεργεσίαν G.520C.
προθύμως, cum animi impetu P. 314 D.
πρόθυρον, vestibulum P. 314 C.
προϊέναι εἰς τοὔμπροσθεν G. 497 A.
προκαλύπτεσθαι τῆς ψυχῆς τοὺς ὀφθαλμούς G. 523 D.
πρὸς λόγον ἐστίν P. 343 D.
πρὸς λόγου ἐστίν G. 459 B.
πρός με G. 489 E. P. 335 A.
πρός τι οὕτως ἔχειν P. 352 A.
πρός τινος εἶναι, ab alicuius partibus stare P. 336 D.
πρὸς τῷ ἕτερον εἶναι καί —, praeterquam quod diversum est, etiam etc. P. 333 A.
προσεσταλμένος G. 511 D.
πρόσθε et πρόσθεν G. 504 B.
προσποιούμενόν τι P. 323 B.
πρόστῳον P. 314 E.
πρόσχημα ποιεῖσθαι P. 316 D.
προὐτράπετο et προὐτρέπετο confus. P. 348 C.
πρύτανις, ὁ, epistates G. 516 E.
πρῴην, nudius tertius P. 310 B.
πρῴην καὶ χθές G. 470 D.
πρωιαίτατα τῆς ἡλικίας P. 326 C.
πτηνὸς φυγή P. 320 E.
πτοίησις et πτόησις P. 310 D.
Πυθοῖ, ἐν, G. 472 B.
πῦρ πάντεχνον P. 321 D.
πώματα et πόματα G. 521 E.
πῶς γάρ; et πῶς γὰρ οὔ; reliquae orationi interpositum G. 487 B.
πῶς λέγομεν et λέγωμεν; G. 480 B.
πῶς οὐ μέλλει; P. 309 C.

P.

ῥαβδοῦχοι P. 338 A.
ῥαστώνη G. 459 B.
ῥήματι et *τῷ ῥήματι* G. 450 E. et 489 B.
ῥιγῷ G. 517 D.
ῥώμη de animo dictum P. 311 A.

Σ.

σαθρὰ ἀγγεῖα G. 493 E.
σὲ αὐτόν et *σαυτόν* G. 472 B.
σεμνύνεσθαι G. 511 D.
Σηλυμβριανός, non *Σηλυβριανός* P. 316 E.
σῆμα vocatur corpus G. 493 A.
σιδηροῖ λόγοι G. 509 A.
σκίμπους, grabātus P. 310 B.
σμικρόν pro *σμικρόν τι* in formulis *ἀπόκριναι σμικρόν*, *ὑπόμνησόν με σμικρόν* et sim. G. 473 D.
σὸν ἔργον G. 459 E. P. 335 B.
σοφία ἔντεχνος P. 321 D.
σοφιστής, vocis originatio, P. 312 C.
σοφοί eximie sophistae dicti P. 341 A.
σπεύδειν τὸ σόν, al. G. 455 C. — *ἑαυτῷ τἀναντία* P. 361 A.
σταδιοδρόμοι P. 335 E.
σταθμᾶσθαι ταῖς χάρισιν G. 465 D.
στέγειν de vasis liquores continentibus nec rimosis G. 493 B.
στενά, res minutae G. 497 B.
στοχαστικὴ ψυχή G. 463 A.
στρεβλοῦσθαι G. 473 B.
στρέφειν τοὺς λόγους ἄνω καὶ κάτω G. 511 A.
συγγράφεσθαι ἐν τῷ δήμῳ G. 451 A. B.
συγκαθεῖναι, se demittere P. 336 A.
συγκατατίθεσθαί τινι τὴν αὐτὴν δόξαν G. 501 D.
συλλήβδην — ὡς εἰπεῖν συλλήβδ. P. 325 A.
συμβαίνει, consequitur G. 474 C. — verbi constructio, ibid.
συμβῆναι ὑπό τινος εἰς τὸ μέσον P. 337 E.
συμβιβάζειν dicuntur diaetetae P. 337 E.
συμβόλαιον, pactum G. 484 D.
συμποδίζεσθαι de disputantibus G. 482 E.
σύμφαθι ἢ μή G. 500 E.
συμφέρεσθαί τινι, consentire cum aliquo P. 317 A.
σὺν θεῷ εἰπεῖν P. 317 B.
σὺν τοῖς φιλτάτοις αἱρεσις G. 513 A.
συνάδει ὁ λόγος G. 460 E. P. 333 A.
συνειδέναι τινί τι, de aliquo aliquid scire, P. 348 B.
συνεῖναι de discipulis P. 316 C.
συνεῖναι δι' ἑαυτῶν P. 347 C.
συνέχεσθαι τιμωρίαις G. 525 E.
συνουσία de sermonibus P. 309 D. G. 461 A.
συντείνειν τι εἰς κιθαρίσματα, ἔπος sim. P. 326 B. — *τὰ αὐτοῦ καὶ τὰ τῆς πόλεως εἴς τι συντείνειν* G. 507 D.
συρφετὸς δούλων G. 489 C.
συστρέφειν de rotunda ac brevi oratione P. 342 C.
σφᾶς αὐτούς G. 519 A.
σχεδόν τι pro *σχεδόν* dictum P. 348 C.
σχῆμα, habitus G. 511 E.
σχήματα καὶ χρώματα G. 465 B.
σχηματίζεσθαι G. 511 D. P. 342 A.
σῶμά ἐστι σῆμα G. 493 A.
σώζει et *σώσῃ* G. 511 D.
σωφρονεῖ ἀδικῶν P. 333 D.

T.

ταῦτα de una re P. 331 E. — repetitum G. 507 C.
ταῦτα ἀνάγκη G. 499 A.
ταῦτα ἅπερ et *ταὐτὰ ἅπερ* G. 487 D.
ταὐτὰ ταῦτα, pariter P. 318 A. 344 D.
τάχα εἴσομαι σαφέστερον G. 450 C. 466 A.
τε positum, ubi non subiicitur *καί* G. 524 B. — voculae collocatio insolens P. 325 B. 336 C. P. 338 B. cf. Il. 17, 368. — *τε — καί*, utrum — an G. 487 A. et quemadmodum — ita P. 318 D. — in formula *ὥς φησί τε οὗτος καὶ ἐγὼ πείθομαι*, al. G. 487 D. — *τε καί* ubi non diversa nectuntur G. 460 D. — *οὔτε τε* — P. 360 D. 347 E. 351 A. 361 E. *τε — οὔ* post *οὔτε* G. 501 A.
τεθνήξει et *τεθνήξεται* G. 469 D.
τείνει πρὸς τοῦτο ὅτι P. 345 B.
τεῖχος τὸ μακρόν et *τὸ μέσον* G. 456 A.
τέλος, τὸ, τῆς ἀληθείας, per-

fecta et consummata veritas G. 487 E.
τεμεῖν ἢ καῦσαι et τεμεῖν καὶ καῦσαι G. 456 B.
τέμνειν μέσον τι P. 337 E.
τέμνεσθαι G. 508 E.
τετράγωνος P. 339 A.
τῇδε, Athenis G. 468 E.
τί i. q. τί ἄλλο; G. 480 B. P. 312 E.
τι post οὐκ et μή apud adiectiva omissum G. 485 D. — τι neutrum de pĕrsonis G. 489 D. — a μᾶλλον, ἧττον, al., interiecto aliquo vocabulo seiunctum P. 327 B.
τί δαί; et τί δέ; G. 447 B. 448 A. al.
τί δέ c. nomin. praemissum G. 501 E.
τί δέ; seq. genitivo G. 509 D.
τί δὲ οὗτος; G. 501 E.
τί δὲ τόδε; sc. λέγεις G. 474 D.
τί δὲ τοῦτο; sc. διαφέρει G. 448 A. 497 E. coll. P. 310 D.
τί δή; i. q. διὰ τί δή; G. 470 A. pro τί δὴ ἄλλο; G. 480 B.
τί λέγεις τοὺς βελτίους et simil. G. 489 D. P. 348 C.
τί οὐ cum indicat. praesent. vel aorist. vi imperativi positum P. 310 A.
τί οὖν δή; sc. διαφέρει G. 515 E.
τί οὐχί seq. aoristo G. 468 D.
τί παθών P. 353 D.
τί σοὶ φαίνεται τοῦτο; P. 352 B.
τί τὰ συμβαίνοντα; et sim. G. 508 B.
τί τοῦτο διαφέρει; P. 331 C.
τί φλυαρεῖς ἔχων; G. 490 C.
τιθέναι pro ποιεῖν P. 344 D.
τιθέναι et τίθεσθαι νόμους G. 483 B.
τιμᾶν, magni facere G. 462 D.
τιμᾶσθαί τινι θανάτου G. 486 B.
τίμιον ποιεῖν τι P. 347 C.
τιμωρεῖν καὶ κολάζειν P. 324 C.
τιμωρία et κόλασις G. 505 C.
τινὲς καὶ συχνοί G. 455 C. — τινὲς καὶ πολλοί P. 315 D.
τις ante ὁ μὲν — ὁ δέ G. 499 C. P. 344 E.
τὸ δέ et τὸ δὲ ἀληθές, imo G. 464 A. P. 344 E.
τὸ ἐπὶ τούτῳ, deinceps G. 508 B. 512 E.
τὸ ἔσχατον G. 508 D.
τὸ λεγόμενον G. 447 A.
τὸ νεανικὸν δὴ τοῦτο et similia G. 508 C.
τὸ πρότερον, proxime P. 310 E.
τὸ τοιόνδε λέγω G. 494 B.
τοι in principio sententiarum vi confirmandi positum in πάλαι τοι, ἀεί τοι G. 499 B. cf. P. 346 C. 316 C.
τοιαῦτα ἕτερα, itidem talia G. 481 A.
τοιγάρτοι in principio ironicae orationis positum G. 471 C.
τοίνυν, iam vero, in transitione P. 319 B.
τοιοῦτο sine τι G. 511 C.
τολμᾶν, non erubescere, a se impetrare G. 494 E.
τοξόται ministri publici P. 319 C.
τότε, antea, G. 488 B. et P. 325 E. 350 C.
τότε δέ, τότε δή, τότε ἤδη post participia pon. G. 527 D.
τοτὲ μὲν — ἄλλοτε δέ P. 345 D.
τοτὲ μὲν — ἥκεις δὲ λέγων G. 518 A.
τοῦθ' ὅ, id quod G. 461 C.
τοῦτ' αὐτό, hoc maxime G. 488 C.
τοῦτο ad feminin. refertur P. 352 C. — ad praecedentia referendum sequente nomine alius generis et numeri G. 504 A.
τοῦτο πράττειν G. 507 D.
τούτου πρόσθεν post ἄρτι additum G. 467 B.
τριβὴ ἄλογος G. 463 B.
τρίβων, pallium detritum P. 335 D.
τρίχες καὶ τύλοι P. 321 B.
τυγχάνειν sine participio positum G. 502 B. P. 313 E.
τύπος τοῦ ἄσματος P. 344 A.
τυπτήσω, forma Attica, G. 527 A.
τύχωσιν, ὅταν, ὅ τι ἄν, et sim. G. 520 A. et P. 353 A.

ϒ.

ὑμνεῖν τι, decantare aliquid P. 317 A.
ὑπακούειν et ἐπακούειν G. 487 C.
ὑπάρχει τινὶ εὐδαίμονι εἶναι G. 486 D. — ὑπ. ἔν τινι et ὑπ. τινί G. 522 C.
ὑπάρχειν, priorem inferre iniuriam, G. 456 E.
ὑπειπεῖν, apud animum intelligere, P. 343 E.
ὑπερβάλλειν τινός G. 475 B.

ὑπερβατόν, traiectum P. 343 E.
ὑπερωτᾶν G. 483 A.
ὑπέχειν λόγον G. 465 A.
ὕπνος dicitur ἀνιέναι P. 310 D.
ὑπό τι, aliquatenus, G. 493 C.
ὑπογράφειν γραμμάς, P. 326 D.
ὑποδῦναι G. 464 C.
ὑποδῶν et ὑποπόδων et ὑπὸ πόδων confus. P. 321 B.
ὑποκηρύττεσθαι P. 349 A.
ὑπόλογον ποιεῖσθαί τινα P. 349 C.
ὑποτείνεσθαι i. q. ὑποβάλλειν G. 448 E.
ὑποφαίνει, dies illucescit P. 312 A.
ὑφηγεῖσθαί τινα G. 458 B.

Φ.

φάθι ἢ μή G. 500 D.
φαίνεσθαι pro ἔρχεσθαι P. 309 B.
φάναι sine accus. obiecti G. 489 C.
φανῆναι οὐδαμοῦ, nullo loco numerari G. 456 B.
φαῦλον et ῥᾴδιον et κακόν significat P. 340 E.
φησί pro φασί serioris aetatis scriptoribus frequentatum G. 447 A.
φίλιος Ζεύς G. 500 B. 519 E.
φιλονεικεῖν c. accus. constr. P. 360 E. — oppon. τῷ ζητεῖν G. 457 D.
φλυαρίαι G. 490 C. 519 E.
φοβεῖσθαι περί τινος et περί τινι P. 322 B.
φόβος et δέος P. 358 D.
φοιτᾶν de discipulis ad magistrum ventitantibus P. 314 C.
φορτικά G. 482 E.
φυλακαὶ Διός P. 321 E.
φυλάττειν et φυλάττεσθαι dictum G. 461 D.
φύσις, ingenium, indoles P. 315 E.
φύσις et νόμος a sophistis opponuntur P. 337 C.
φωνή, dialectus P. 341 B.

Χ.

χαίρεις ὀνομάζων P. 358 A.
χαίρων, impune G. 510 C.
χαλάσαι ἡνίας τοῖς λόγοις P. 338 A.
χαραδριοῦ βίον ζῆν G. 494 B.
χαρίζεσθαι de disputantibus dictum quid significet G. 516 B.
χειρούργημα vox Gorgiae propria G. 450 B.
χθὲς καὶ πρῴην G. 470 D.
χρῆμα de re contemtim memorata G. 485 A.
χρῆσθαι τῇ ἀποκρίσει G. 465 E. — ἑαυτῷ G. 486 B. — τινί τι P. 320 A.
χρώματα καὶ σχήματα G. 465 B.
χυμός est γευστὴ ποιότης P. 334 C.
χωρίς diversitatem et oppositionem significat P. 336 B.

Ψ.

ψεῦδος et ἀληθές opp. G. 505 E.
ψῆφον τίθεσθαι P. 330 C.
ψυχή sine articulo ponitur G. 478 E. — ψ., ἡ ἐμή, βούλεται εἰπεῖν et simil. G. 486 E.
ψωράω et ψωριάω G. 494 C.

Ω.

ὦ et ὠ differunt P. 309 D.
ὦ ἄνδρες οἱ παρόντες P. 337 C. 354 A.
ὧδε pro δεῦρο dictum P. 328 D.
ὤν, οὖσα, ὄν post aliud participium apud adiectivum omissum G. 501 A. — praedicato accommodatum G. 463 C., P. 354 C.
ὥρα, iuvenilis pulchritudo P. 309 A.
ὥρα ἐστί seq. infinitivo P. 361 E.
ὧραι, αἱ, ἐκ Διός P. 321 A.
ὡς pro οὕτως raro usu positum P. 326 D. 338 A. — ὡς pro ὥστε positum P. 330 E. — cum gen. part. G. 472 C. — per exclamationem positum G. 490 D. — post θαυμαστός, ὑπερφυής, al. illatum G. 477 D. — cum accusativo partic. iunctum P. 342 B. — in apposit. om. P. 326 C. — in eadem positum P. 315 D.
ὡς ἄν c. optat. G. 463 C.
ὡς ἀναγκαῖον et similia, sine ὄν G. 405 C.
ὥς γε εἶναι G. 517 B.
ὥς γε ἐν ἡμῖν εἰρῆσθαι P. 309 A.
ὡς δ' αὕτως P. 313 E.
ὡς δή, quasi vero, ironice positum G. 460 A. — seq. accus. partic. P. 342 C.
ὡς ἔπος εἰπεῖν, prope, propemodum cum πᾶς vel οὐδείς

connectendum P. 317 A. G. 450 B.
ὡς ἔχει ποδῶν G. 507 D.
ὡς ἡδὺς εἶ G. 491 E.
ὡς τὰ πολλά G. 482 E.
ὥς φησι Δάμων καὶ ἐγὼ πείθομαι G. 487 D coll. P. 316 A.
ὥσπερ post ὅμοιον et παραπλήσιον positum G. 485 A. 518 B. — τὸ αὐτὸ ὥσπερ G. 479 A. — per asyndeton superioribus additum cum verbo finito G. 448 E. — non sequente οὕτως positum P. 341 C.
ὥσπερ ἂν εἰ P. 311 B. 341 C. G. 447 D. 479 A al.
ὥστε post positivum illatum P. 314 B. — post ἀδύνατον et sim. P. 338 C. — positum ubi abesse poterat G. 478 E.

INDEX LATINUS.

A.

Abundantia in οἶμαι δοκεῖν et sim. P. 341 D.
Accusativus: ἑπταετῆ et ἑπτέτη. G. 471 C. — cum infin. praecedente verbali κατὰ σύνεσιν positus G. 492 D. — post ὑπάρχειν τινί illatus G. 492 B. — particip. apud verbalia in -τέον terminata post dativum illatus G. 513 E.
Adiectiva: per prolepsin posita P. 327 C. — per attractionem usurpata G. 448 D.
Adimanti P. 315 E.
Aeschylus resp. G. 527 B.
Agatho tragicus P. 315 E.
Agathocles musicus P. 316 E.
Aglaophon G. 448 B.
Alcibiades Scambonides P. 309 A. — ubi sit educatus, 320 A. coll. 318 C. — omnium formosissimus, 309 C. — Socratem defendit P. 336 B. cf. G. 482. A 519 B.
Anacoluthon G. 503 C. 514 D. P. 348 B. 355 B.
Andron G. 487 C. P. 315 C.
Animi partes G. 493 A.
Antimoerus P. 315 A.
Aoristus: in sententiis hypotheticis post imperfectum positus G. 447 D. 453 C. P. 311 B. 313 A. al. — participii cum praesenti et perfecto iunctus P. 310 A.
Apodosis omittitur P. 311 D. 325 D.
Aposiopesis in protasi G. 464 B.
Appositio: enuntiatorum P. 343 D. al. v. Asyndeton. — nominis relativo accommodata P. 342 A. — nominis post pronomen facta G. 476 E. 501 A. — nominis, in qua ὡς omissum P. 326 C. — infinitivi cum articulo iuncti G. 474 E.
Archelaus G. 470 D et 525 D.
Ariphron P. 320 A.
Aristocrates G. 472 A.
Aristophon pictor G. 448 B.
Articulus: apud genitivum ubi repetatur G. 455 D. — apud adiectiva repetitus G. 502 B. — iteratus in appositione cum irrisione facta G. 513 A. — in plurium nominum enumeratione primo tantum vocabulo praemissus G. 459 E. P. 357 A. — in enumeratione rerum diversarum omissus G. 469 E. — eodem casu non geminatus P. 310 E. G. 481 D. — etiam praedicato additus P. 350 B. G. 491 E. — om. in κεφάλαιον pro τὸ κεφάλαιον G. 494 E. — post οὗτος ubi omittatur G. 501 D. — ante ἄνθρωπος om. P. 355 A. — ante artium nomina om. G. 450 D. — in formula ὦ Ζεῦ καὶ θεοί al. P. 310 D. — usitatus in formula θάνατος ἡ ζημία P. 325 B. — eius collocatio, ubi bina nomina iunguntur P. 343 B. — ante pronomina relat. positus P. 320 D.

Artifices omnes a Graecis parvi facti sunt P. 311 B.
Artium cognatio G. 465 B.
Asyndeton: in epexegesi G. 450 A et 459 B. — ubi per μὲν — δέ subiicitur partitio G. 464 B. — ubi sententia per ὥσπερ additur G. 448 E. — post τοῦτο πάσχειν G. 513 A. — ubi οὗτος per anaphoram iteratur G. 510 C. — ubi eadem sententia graviter asseveratur P. 317 C. — in οἱ ἄλλοι G. 503 E. — in oppositis P. 319 C. — in narratione apud ἐδόκει et sim. G. 527 C. P. 315 E. 317 E. — in ἐδόξατέ μοι P. 330 E. — in interrogat. per μὴ δοκεῖ facta G. 512 B. — alia P. 335 A. 340 D. 341 A. al.
Athenienses sapientissimi Graecorum P. 319 B. — poetarum studiosi P. 338 E. — in contione omnibus dicendi potestatem faciunt P. 319 D.
Attractio: nominativi, ubi δεῖν infertur P. 316 C. — casus, qui ex infinitivo pendere debebat, cum primario verbo iuncti G. 513 E. — adiectivorum G. 448 D. — in οὐδεὶς ὅστις οὔ P. 317 C. — relativi, qua ad praedicatum nominis refertur G. 460 E.
Audire G. 503 E.
Augmentum: in εὑρίσκομεν et ηὑρίσκομεν G. 514 D.

B.

Bonum et pulchrum unum idemque est G. 476 E. — ab utili non diversum P. 333 A. — alia aliis bona P. 334 A.
Breviloquentia: ubi res pro eius attributo ponitur G. 455 D. P. 358 D.

C.

Callias, a Melite pago oriundus, P. 309 A. 311 A. — Glauconis filiam in matrimonio habuit, P. 315 A. — cum Platone affinitate coniunctus videtur ibid. — Hipponico patri non placuit P. proleg. p. 31. — ad summam senectutem pervenit, ibid.
Callicles ad respondendum minus paratus G. 500 D.
Cei probi et honesti P. 341 E.
Charmides P. 314 E.
Chori G. 501 E. 502 B.
Cimon G. 515 C.
Citharistae P. 326 A. — severi in discipulos P. 326 B.
Citharistica ars taxatur G. 501 E.
Clinias, Alcibiadis frater P. 320 A.
Collocatio verborum P. 325 A. 337 E. 343 E.
Comparativus: in formula τί νεώτερον; P. 310 B. — in βέλτιόν ἐστιν etc. G. 468 B. — cum superlativo iunctus G. 490 E.
Coniunctivus: deliberativus tertiae personae P. 348 D. — post relativum et ἄν positus, ubi exspectaveris optativum G. 480 C. — post praeteritum verborum metuendi P. 320 A.
Criso Himeraeus P. 335 D.
Critias P. 316 A.

D.

Dativus: ethicus G. 480 E. — participii post accusativ. G. 510 E.
Demonstrativum: post relativum illatum G. 452 D.
Demus Pyrilampis f. G. 481 D.
Diaetetae P. 337 E.
Dialectus aeolica et attica P. 341 C.
Dicta acuta cum telis comparata P. 342 E. — dicta sapientium fuerunt duorum verborum P. 343 B.
Dii fatorum ordine facti P. 320 C. — sapientia Deo soli tribuitur P. 344 C.
Dithyrambus G. 501 E.

E.

Educatio puerorum Athen. P. 312 A. 325 D sqq. 326 A sqq.
Ellipsis: voc. ὁ μέν ante ὁ δέ P. 320 A. 331 B. — verbi εἶ post οἷος G. 487 D. — in formula καὶ τἆλλα οὕτως G. 460 B. P. 312 D. — post οὕτω καὶ

περὶ πάντων G. 467 D. — post *μή μοι* P. 331 C. — post *οὐ σύ γε* G. 466 E. — in *μὰ τόν* ibid. — verbi contrarii post *ἤ* G. 520 B. — post *τί οὖν*, ubi intell. *τοῦτο διαφέρει* G. 515 E. P. 310 D. — post *εἴπερ* P. 329 B. — formulae *εὖ ἔχει κτέ.* post *ἐὰν μέν* et sim. P. 325 D.

Empedocles notatur G. 493 A. D. 507 D. E. P. 320 D.
Epexegesis P. 348 A. 352 A.
Epicharmus respic. G. 505 E.
Eryximachus P. 315 C.
Euphemismus, ubi de pudendis cogitandum G. 494 E.
Euripides: Telephus eius resp. G. 521 B. — versus eius afferuntur G. 484 E. 492 E.
Eurybatus P. 327 D.

F.

Fabularum usus in philosophia P. 320 B.
Forma: *εἶμεν*, non *εἴημεν* P. 317 C. — *ἐκτῆσθαι* et *κεκτῆσθαι* 340 D. — *ᾖ*, non *ἦν* 310 E. — *ᾖει* et *ᾖειν* 310 B. — *εἰστήκη*, non *ἑστήκη* P. 335 D.

G.

Genitivus: absolutus post nominativum positus G. 492 B. — partitivus post verba omnis generis usitatus G. 514 A. — post *ὅ* pronomen P. 329 C. — *τοῦ* c. infinitivo ad designandum consilium usurpatus G. 509 D. — pretii paullo rarior G. 511 D.
Geometrica aequalitas G. 508 A.
Geryonis boves G. 484 B.
Gorgias: Empedocleus fuit G. 465 D. — al. 447 A seq. 449 B. 450 B. 452 D.
Graeci antiquitus lapides ac stipites pro Diis venerati sunt P. 322 A. — ad aras iuraverunt P. 328 B. — atticam linguam optimam et vere graecam duxerunt P. 341 C. — Athenas vocabant prytaneum Graeciae P. 337 D.
Grammatistae quae pueros docuerint P. 325 E. — quoto aetatis anno pueri iis traditi sint P. 325 D.

H.

Herodicus G. 448 B. P. 316 E.
Hesiodus resp. P. 340 D.
Hiatus in praepositionibus usurpatus P. 352 E. coll. 352 C.
Hippias homo vanitate insignis P. 314 B. 315 C. 318 E. 337 C.
Hippocrates adolescens P. 310 A.
Hippocrates Cous medicus p. 311 B.
Homerus resp. G. 525 D. 526 C. P. 309 A. 315 B. C. 340 A.
Hyperbaton P. 343 E.

I.

Ianitores Socratis aetate apud Graecos in paucis domibus erant P. 314 C et D.
Ianua foras aperitur P. 314 D.
Iccus Tarentinus P. 316 D.
Ignis usus ad artium inventa necessarius P. 321 E.
Imperfectum: in sententia hypothetica cum aoristo consociatum G. 447 D. 453 C et P. 311 B. 357 D. — positum ubi respicitur ad superiora G. 516 D. — verbi *κελεύειν* P. 348.
Indicativus: obliquo sermoni interpositus G. 464 D. P. 318 B. 320 D. 339 E. — in hypoth. sequente optativo G. 452 B.
Infinitivus: ex parenthesi *ὡς ἐμαυτὸν πείθω* suspensus G. 453 A. — qua lege ex parenthesi pendeat G. 482 D. — per epexegesin positus post *τοῦτο* G. 469 C. P. 343 C. 345 A. al. — post *τοιαύτη τις εἶναι* in epexegesi positus G. 501 E. — sine articulo in epexegesi usurpatus G. 467 D. 469 C et 491 D. — post pronomen relativum epexegesis causa positus P. 323 B. — alio modo post relativum illatus G. 517 D. — verbo, cum praedicato iuncto, per epexegesin subiectus G. 462 C. — pro imperativo dictus G. 447 B. — sine articulo in formulis *κατὰ τοῦτο εἶναι*, *κατὰ δύναμιν εἶναι* P. 317 A. —

cum τοῦ iunctus consilium indicat G. 457 E. — ex participio apud verbum auxiliare repetendus G. 494 C.
Insulae beatorum G. 523 B.
Interpunctionis ratio P. 346 E.
Interrogatio: medio sermoni inserta G. 463 C. P. 343 B. — repetita G. 473 E. 500 A et P. 334 A.
Interrogativa cum relativis iuncta G. 448 E.
Iteratio verborum cum negatione G. 521 D. 452 D. 454 C et P. 344 D.
Iudices inferorum G. 523 C.
Iudicia mortuorum G. 523 E sq.
Iusiurandum νὴ τὸν κύνα G. 461 A.
Iustitia in aequalitate posita G. 483 E. 508 A.

L.

Laconismus Atheniensium notatur G. 515 E. P. 342 B.
Leges ad discendum publice propositae P. 326 C.
Lenaea quando acta sint P. 327 D.

M.

Medici publici G. 455 B.
Mende, urbs Thraciae P. 315 A.
Miltiades G. 516 D.
Mithaecus G. 518 B.
Mulieres num ad scenica spectacula aditum habuerint G. 502 D.
Muri Athenarum et Piraeei G. 455 D.
Musica latiore sensu dicta P. 340 A. — eius studium quam vim habeat P. 326 A sqq.
Myso in numerum septem sapientum refertur P. 343 A.
Mysteria G. 497 C.

N.

Navalia Athenarum G 455 D.
Neutra nomina adiectiv. de personis dicta P. 309 C. — cum adiect. mascul. P. 315 E. — ad feminin. relatum G. 465 D. — adiectivi sine τι positum G. 465 D.
Nicias vir probus ac pius G. 472 A.
Nomen: post pronomen per appositionem illatum P. 313 A. — secundariae sententiae accommodatum G. 515 C.
Nominativus: pro vocativo positus P. 354 A. — apud δεῖν per synesin usurpatus P. 316 C. — in comparatione post alium casum G. 458 A.

O.

Oenoë duorum pagorum attic. nomen P. 310 C.
Oleum corporis partibus externis bonum, interioribus pessimum P. 337 B. — cibos et opsonia condit 337 C.
Optativus: sine ἄν in interrogatione positus G. 492 B. — in interrogatione post praesens positus G. 448 E. — post indicativum illatus P. 329 B. — post relativ. praecedente tempore praesenti P. 327 D. — post indicativum apud ὅτι positus P. 335 A. — sine ἄν in relativa sententia G. 521 C. — post ὅτι praecedente tempore praesenti G. 512 A. — post ἵνα praecedente tempore praesenti G. 461 C. — cum ἄν iunctus in sententia hypothetica post praesens P. 351 D.
Oratio: recta sine praevio indice G. 514 D. — recta post obliquam illata G. 512 C et P. 338 B. — recta non praemisso articulo G. 461 E. — obliqua transit in rectam P. 322 C sq.
Orphicorum sententia de corpore animi sepulcro G. 493 A.

P.

Paedotribae P. 326 B.
Paralus P. 314 E.
Participium: ὤν praedicato accommodatum G. 463 E et P. 354 C. 359 D. — post ἕνεκα τούτου P. 348 D. — post οὕτω per epexegesin positum G. 478 C et 513 E. — in responsione P. 352 D. G. 511 C. — pluralis numeri cum duali consociatum G. 481 D. P. 313 D. — con-

tinet notionem primariam G. 483 E. 484 D. — aoristi cum praesenti et perfecto iunctum P. 310 A. — participiorum accumulatio G. 464 C. 471 B.
Patris condicio apud Graecos indigna P. 313 A. — patrum bonorum mali filii P. 326 E.
Pausanias P. 315 D.
Periander in septem sapientibus non numeratur P. 343 A.
Pericles: aetas eius G. 455 D. — eius filii nequam P. 320 A. — ipse taxatur G 515 C.
Persona: tertia sine τις posita G. 456 D. 457 E. 468 A. 487 D. — tertia plural., ubi οἱ ἄνθρωποι supplent G. 457 C. — ubi αὐτό s. τὸ πρᾶγμα intell. P. 330 B. — verbi variatur G. 514 E.
Pherecratis Ἄγριοι P. 327 D et proleg. p. 23.
Phidias Atheniensis P. 311 C.
Philolai quaedam sententia de corpore animi sepulcro G. 493 A.
Philosophi carpuntur G. 485 D sqq.
Philosophia leviter attingenda G. 484 C sq.
Phrynondas P. 327 D.
Pindarus G. 484 B. P. 337 C.
Pittacus P. 339 C. — eius dictum quoddam P. 343 B.
Plato sophistas vexat P. proleg. p. 7 sq. — Domesticorum et patriae iniurias ferendas et beneficiis pensandas censet P. 346 B. — poetarum verba tanquam sua ponit P. 310 D. — verborum ordine ad sententiam aptato utitur P. 314 A.
Pluralis verbi, ubi unus compellatur P. 311 D.
Plusquamperfectum: pers. III. sing. in η term. P. 335 D. — plur. in εσαν term. G. 515 E.
Poenae vis apud Graecos magna P. 324 A.
Polus: loquitur ironice G. 448 A. C. 473 B. — Anaxagoreus G. 465 D.
Polycletus Argivus P. 311 C.
Praedicatum ex subiecto intell. P. 344 D.
Praepositio: in responsione non repetita G. 449 E. P. 355 C. — ante relativa non iterata G. 463 E. 516 C. — cum nominibus constructa P. 354 A. — in appositione iterata P. 356 D. — in formulis ex articulo et nominibus compositis verbo accommodata G. 523 B.
Praesens: post τί οὖ; G. 468 D. P. 310 A. — partic. conatum sign. P. 317 A. — post futurum interrog. G. 505 C.
Prehendere i. q. deprehendere G. 473 C.
Prodicus P. 314 B. homo mollis 315 C. D. E. — ridetur P. 340 C. 358 A. — loquens inducitur P. 337 A sqq. — synonyma rimatur P. 337 A sqq.
Prolepsis praedicati P. 327 C. 345 C. al. v. s. v. διδάσκειν et ἀποτείνειν.
Prometheus, Iovis minister P. 321 D.
Pronomen: personale encliticum post praeposit. P. 335 A. — possessiv. pro personal. G. 486 A. — reflexiv. tertiae personae in numero singulari de secunda et prima persona non dicitur v. P. 312 A. — personale et demonstrat. in altero demum membro positum G 527 C. — demonstr. neutr. in plurali positum pro sing. G. 447 A.
Protagoras: forensem lucem fugit P. 311 A. — quid professus sit P. 318 E. — nomine σοφίας appellatus P. 309 C. — sapientiam summam virtutem habet P. 330 A. — grammaticae studuit P. 338 E. — mercedem institutionis exegit P. 349 A coll. 328 B. — fabulam narrat P. 320 C sqq. — de olei natura falsa tradit. P. 334 B sq. — infelici vitae exitu usus P. 317 B. — dialogus Platonis quando scriptus sit proleg. p. 25 sq. quando habitus ibid. p. 26 sqq.
Proverbium: μηδὲν ἄγαν et γνῶθι σεαυτόν P. 343 B. — περὶ τοῖς φιλτάτοις κυβεύειν P. 314 A. — γραῶν ὕθλος G. 527 A. — ἐν τῷ πίθῳ τὴν κεραμείαν G. 514 E. — ὅμοιος ὁμοίῳ G. 510 B. — οὐ σὴ ἡ τιμή G. 479 B. — δὶς καὶ τρὶς τὸ καλόν G. 498 E. — τὸ παρὸν εὖ τίθεσθαι G. 499 C. —

δέχεσθαι τὸ διδόμενον G. 499 C. — *ἄφετον νέμεσθαι* P. 320 A. — *τὸ μέσον τέμνειν* P. 338 A. — *πάντα κάλων ἐκτείνειν* P. 338 A. — *ὁ τρώσας καὶ ἰάσεται* G. 447 B. — *Μυσῶν λεία* G. 521 B. — *πολέμου καὶ μάχης χρὴ οὕτω μεταλαγχάνειν* G. 447 A. — mulierum, *τὴν εἱμαρμένην οὐδ' ἂν εἷς ἐκφύγοι* G. 512 E.

Prytanea P. 337 C.

Pyrilampes G. 481 D.

Pythagoras sophista vocatur P. proleg. p. 2.

Pythoclides Ceus. P. 316 E.

Q.

Quadratus vir quis? P. 339 A.

R.

Relativa: c. interrogativ. iuncta G. 448 E. — sequente demonstrativo posita G. 452 D. — participio proximo constructione accommodata G. 492 B.

Repetitio: pronominis *ἐγώ* P. 317 C. — verbi eiusdem in oppositione G. 359 D. — nominis cum vi G. 513. B. — prioris membri oppositionis sive negativae sententiae post *ἀλλά* G. 452 E. 454 C. 521 D et P. 344 D.

Rhetorica est ars persuadendi G. 454 E. — cum aliis artibus comparata G. 465 C.

S.

Sapientes antiquitus sophistae dicti P. proleg. p. 1. — septem illi P. 343 A.

Sarambus G. 518 B.

Scopadae P. 339 A.

Servi Atheniensium immodesti, P. 310 A. — fugaces 310 C.

Simonides: a Ceo insula oriundus p. 339 E. — scolion eius quoddam G. 451 E. — carmen eius quoddam longius P. 339 A sqq. — sententia eius *ἀνάγκῃ οὐδὲ θεοὶ μάχονται* P. 345 D. — *εἶναι* et *γενέσθαι* primus distinguit P. 340 B.

Singularis: verbi post pluralem G. 478 C. P. 319 D. 324 A. 334 C. — positus ubi plures compellantur P. 311 D.

Socrates: virtutem in scientia ponit P. 344 E. 345 D. 352 C sqq. — neminem sponte malum esse iudicat P. 345 C. — Prodici discipulus P. 341 A. — Alcibiadis amator P. 309 A. — captiosis rationibus agit P. 332 A. proleg. p. 23. — eius domus minima P. 310 A. — in grabato cubat 310 C. — mane lumen non accendit P. 310 B. — in publico versari solet P. 309 A. 311 A. — astrologiae studium contemnit 315 D. — vini capax 347 E. — Epistasia functus G. 473 E et Prolegg. ad Gorgiam parte extrema. — accusatus quod alios redderet inopes consilii G. 522 B. — a communi hominum vita exempla et argumenta duxit G. 491 A.

Sophistae: nomen eorum olim honestissimum P. proleg. p. 1 sqq. — invidiosum ibid. p. 3. P. 31 2 A. — professio eorum G. 520 E. — virtutis civilis magistri P. 318 E. — sapientiae professores P. proleg. p. 3. — viros rerum publicarum gnaros et peritos oderunt G. 520 A. — inter naturam et legem distinxerunt P. 337 C. — quid de virtutis natura statuerint G. 482 E sqq. — *βραχυλογίαν* et *μακρολογίαν* professi P. 334 E. — poetarum interpretes P. 338 E. — cum mercatoribus ac cauponibus comparati P. 313 C.

Spartanorum mores P. 342 A sqq. — vestitus 335 D. — breviloquentia 342 E. — cives suos peregrinari vetant 342 C. — alios exturbant ibid.

Subiectum: repente mutatum G. 510 B et P. 320 A. — relativo accommodatum G. 515 C. — *ταῦτα* ad singularem verbi numerum supplendum G. 465 C.

Superlativus: positus ubi exspectes comparativum G. 473 C. P. 309 C. — cum comparativo consociatus G. 490 E.

T.

Thales P. 343 A.
Theario pistor G. 518 B.
Themistocles G. 516 D.
Tibiae usus respuitur P. 318 C. 347 D.
Tisander Aphidnaeus G. 487 C.
Tmesis in ἀντ' εὖ πάσχειν etc. G. 520 E.
Tragica poesis taxatur G. 502 C.
Traiectio verborum in comparationibus P. 337 E. — artis vocabulum (ὑπερβατόν) primum occurrit P. 343 E.

V.

Vecturae pretium G. 511 E.
Verba venatoria ad amorem translata P. 309 A.
Verbalia: c. accusativo subiecti iuncta G. 512 D.
Verbum: repetitum G 516 E. numero praedicati accommodatum G. 502 C. — numero voc. ἕκαστον accommodatum, licet antecedat pluralis G. 503 D. — primarium in participio positum G. 483 E. 484 D. — simplex pro composito P. 320 A. — primitivum pro derivato P. 339 C. — proprium post translatum P. 334 D.
Veteres quo nomine adeuntes, quos videre nollent, exclusserint P. 314 D. — in plausu ac clamore edendo effusi P. 339 D.
Virtus a Socrate in scientia posita, v. s. v. Socrates et P. proleg. p. 17. — num parta possit amitti P. 344 D. — perfecta in uno Deo P. 344 C. — Sophistarum G. 482. E.

X.

Xanthippus, Periclis filius P. 315 A.

Z.

Zeugma P. 357 E.
Zeuxippus P. 318 B.

PA
4279
P8
1882

Plato
Protagoras

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY